

STARI PISCI HRVATSKI.

KNJIGA IV.

PJESME

MA VRA VETRANIĆA ČAVČIĆA

NA SVIET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

DIO II.

U ZAGREBU 1872.

U KNJIŽARI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIDLERA) NA PRODAJU.

STARI
PISCI HRVATSKI.

NA SVIET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA ČETVRTA.

U ZAGREBU 1872.

U KNJIŽARI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIDLERA) NA PRODAJU.

PJESME
MAVRA VETRANIĆA ČAVČIĆA

SKUPILI

Dr. V. JAGIĆ, Dr. I. A. KAZNAČIĆ i Dr. GJ. DANIČIĆ.

NA SVIET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

DIO II.

U ZAGREBU 1872.

U KNJIŽARI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIDLERA) NA PRODAJU.

Stamparija Dragutina Albrehta u Zagrebu.

MAVRO VETRANIĆ.

(r. 1482 + 1576)

Porodica Vetranića, koja se iz Kotora preseli u Dubrovnik, god. 940 bi primljena među vlasteoske porodice; ali godine 1348 kad ono kuga strahovito bješnjaše, Vetranići, da bi se uklonili od pogibe, pobjegoše iz grada, protiv osobitoj zabrani velikoga vijeća, te izgubiše vlasteostvo i sva njegova prava, ostavši samo u pučanskom redu. Kako i mnoge dubrovačke porodice, osobito vlasteoske, tako i Vetranića, prosti narod obično nazivaše slovenskijem nadimkom „Čavčiča.“ Tako i dan današnji malo je seljana, koji znaju da se Škatići zovu Pučići (Pozza); Debi, Sorgo; Tamarići, Zamanja; Lukovići, Bona, i t. d.; jer narod — kao i čovječije tijelo, da bi prisvojio inorodne stihije, treba da ih preobrazi.

God. 1482 rodi se Nikola, poslije prozvan Mavro. Otac mu Dominik i mati Tomka od kuće Turčinovića — imашe pet sinova. Svi oni koji su pisali o Mavrovu životu, iz istoga su izvora crpli svoja izvješća, te su jedan drugoga prepisivali. Budući je proveo najveći dio svoga dugovremenog života u samoći, kao kalugjer, sa svijem usamljen na jednom malahnom otoku posred jadranskoga mora, rijetko općeći s ljudskiem društvom, udaljen od svijeh svjetovnijeh posala i zabava, vas zaduben u učenju bogoslovlja i mudroznanja, to nije bilo moguće nakriti njegov životopis izvanrednijem i romantičnijem dogagjajima. No da o njemu i ja sad što rečem, osnivajući se na njegove umne proizvode, koje nam ostavi i koje tek sada, nakon četiri vijeka na svjetlost izdava zagrebačka jugoslavenska Akademija znanosti i umjetnosti, rijeti ću, da Mavro već kao mladić objavi obilni duh pjesnički i izvanredno bogatstvo fantazije. Ta se njegova darovitost počne spoznavati u njegovijem pjesmama za maškarade, u nekim satiričkim i šaljivijem i u onijem što svjetovna čuvstva za predmet imaju. Mislim da se on, poznavši svoju poetičnu sposobnost, odvaži, da većim, a ne samo

II

prigodnijem djelom steče sebi neumrlo ime meĝu pjesnicima, te uze da napiše „Pelegrina.“ Ali još prije nego ga dovrši, njegov um obogaćen novijem naukama stade drugijem pogledom razmatrati svijet i uvigjati, da, ako razum ne obuzda fantaziju, ona jasno prijegje granice umjerenosti i zavede ljudsku misao na stranputice.

Tada ga religiozne ideje osvojiše, te odluči odalečiti se od svijeta, baviti se bogoslovljem i postati kalugjerom u benediktinskom redu, koji u ono doba na glasu bijaše kao društvo najobrazovanijih ljudi cijeloga svijeta. Godine 1520 nalazimo, da bi naimenovan opatom svojega reda, u samostanu na Mljetu. Nakon sedam godina sajeđinjen bi samostan mljetski sa onijem sv. Jakova u Višnjici i sv. Andrije na ostrvu istoga imena, pod starješinstvom istoga Vetranića, ali pod tijem uslovom da unaprijed opatsko dostojanstvo bude za neko vrijeme, a ne do smrti, kao do tada. Ova promjena — koju potajno izradi ondašnji namjesnik, arcibiskup Dubrovački — teško uvrijedi Vetranića, koji to uze kao povrjedu prâva svojega reda i svojega dostojanstva:

Tiem rec'te za ljubav, čemu se nadate,
crkovnu koji plav lupoški vladate?
Gdi je pravda, gdi je razlog? ali ste sebe van?
Gdi je duša, gdi je bog i gdi je sudnji dan?
Ako vi scienite da čete umrieti,
što tako plienite boži stan na svieti?
Ne će li plačni vaj skoro prit i on čas
kad vam će rasap taj vrh glave pasti vas?

Ovijem stihovima prekorava ih u svojoj 19. pjesni „Moja plavca“ na str. 172, a i u drugijem stihovima istom ogorčenošću povraća se na isti predmet. — Da ne bi pak doživio, da ga svrgnu s poglavarstva i mlagjemu svojemu podlože, sam svojevoljno ostavi poglavarstvo i otide na otočić sv. Andrije, da sam samcat u onome samostanu živi kao cenobiarka. Ono mjesto i način svojega ondašnjega življenja on tako živo opisuje u svojemu „Remeti“, da čovjek kad čita onu pjesmu čini mu se, da je prenesen na ono udaljeno ostrvo jadranskoga mora meĝu gušterice, prugove, gagrice, pliskavice, morovrane i morske medvjede

gdi pitome nie zeleni
nit je busa ni čepresa
ner u hrid'ju meu grebeni
mnoštvo raste od čepljeza.

U onoj pustinji zadubi se najvećma u bogoljubne i moralne

nauke, koje odabra za predmet većemu dijelu svojih pjesama ove druge epoke. Pak u onoj strahovitoj samoći, razmatrajući neizmjerni prostor neba i pučine morske, tijek nebeskih tjelesa i vjekovitu uzrujanost mora, raznolikost vrsta živina, koje se kriju u morskim ponorima, one koje lete po vazduhu i one što žive na kopnu — i ispitujući svu zemlju i same dubine morske pokrivene neizbrojnim i raznovrsnijem biljem — osobito zaljubi čudnovatu ljepotu prirode, te koliko mu dopustiše ondašnja ograničena sredstva znanja u tijem granama ljudskog nauka, zabavljavljase se zvjezdoznanjem, živoslavljem i biljarstvom. o kojima često spominje u svojim pjesnama. No i glasovi velikih svjetskih događaja dopru do ušiju pastinjaka sv. Andrije, a na ime: razdor crkve uzrokovan novijem naucima Husa, Zvinglia, Lutera, Melanktona, Kalvina; napredovanje turske sile pod Mahometom i Solimanom II; nesrećni rat u Italiji za vrijeme francuskoga kralja Frana I; — otkrivenje Amerike Kolumbom — te on u svojim pjesnama i s ovijem događajima zabavlja se, razmatra ih i priznaje njihovu veliku važnost i pošljedke koje će svijetu donijeti. Grehota što često iste ideje opetuje i što suvišnja rječitost kašto škodi krasoti njegovijeh umotvora, i prilične ih čini besjedama propovjednika.

Vetranić nam je ostavio takogje svoja četiri dramatička djela: Hekubu, prijevod iz Euripida, Posvetilište Abramovo, Uskrsnutje Isukrstovo i Čistu Suzanu. — Prva dva bjehu na svjetlost izdana u Zagrebu god. 1852 po Lavoslavu Županu iz jednoga prijepisa od god. 1757, što ondje donese iz Dubrovnika god. 1846 gosp. Viktor Grigorović, ruski profesor slovenskih narječja na kazanskom sveučilištu. — Gospodin Armin Pavić, vrijedni pisac historije dubrovačke drame, tiskane 1871 godine u Zagrebu od jugoslavenške akademije, dokazao je da Hekuba, do sada držana kao prijevod izvornoga djela grčke književnosti, nije nego s talijanskoga prijevoda Europidove Hekube od Ljudevita Dolčia, štampane god. 1566 — kojim dokazom, govori profesor Pavić, da „sva kvarenja izvorne tragedije padaju na Dolčia, a prijevod ostaje dostojan vještine Vetranićeve, jerbo je u njem talijanski tekst lijepim izborom riječi i sigurim naškim slogom i priličnom vjernosti prenesen.“ — O Posvetilištu Abramovu isti profesor, pohvaliv ga u onoj vrsti ondašnjijeh prestava, kojima predmet bijaše ponajviše izvagjen iz svetoga pisma, zaključuje: „hvaljena Vetranićeve krasota jezika i lahkoća versa, istiće se ovdje mnogo sjajnije nego u Uskrsnuću i u Suzani, dakako u koliko dosadni dvanaestorac dopušta lahkoću versifikacije. U dikciji

IV

ima nekoliko veoma lijepih karaterističnih mjesta, ali je u cijelosti još uvijek silno otegnuta retorička deklamacija bez odličnih misli i pjesničkih prispodoba ili fraza.“ — O Uskrsnuću i o čistoj Suzani slažem se potpuno s mnijenjem spisatelja historije dubrovačke drame, izrečenim na str. 28 i 29 gore pomenutoga djela.

Mnogocijenjen megju slovenskim pjesnicima, što svjedoče spomeni u djelima njegovijeh suvremenika, Bobalića, Hektorovića i Držića, kao i oni njegovijeh nasljednika Mitra Bunića, Nikole Nalješkovića i Jakova Flavija, Vetranić svrši svoj život 15. siječnja 1576, starac od 93 godine, premda neki pišu da mu je bilo 120 godina. — Ne zna se je li umro na pustome ostrvu, na kojemu je proveo posljednje dane svojega života, ili se pred smrt u Dubrovnik povratio.

Occidit heu! charum misis caput, occidit, inquam,
Maurus et heu! longum jam silet ille caput.

— — — — —
Vos tumulum properate seni, vos addite carmen
quod legat assidue candida posteritas.

Maure, tuum nomen venturum crescet in aevum
donec erunt clarae moenia Ragusiae.

Hvala na ime Dubrovnika jugoslavenskoj akademiji, koja prva podaje našoj mladosti prigodu da se upozna sa starijem pjesnikom.

Dr. I. A. Kaznačić.

PREGOVOR.

U ovoj je knjizi prvih sedamnaest pjesama pod nadpisom „pjesni razlike“ na str. 1—79 pripravo za štampu dr. V. Jagić po rukopisu dubrovačkom o kom je rieč u predgovoru k trećoj knjizi starih pisaca, a pjesmu koja je za njima pod imenom „Pelegrin“ na str. 81—196 dr. I. A. Kaznačić po istom rukopisu dodavši razlike iz drugoga rukopisa, koji spominje na str. 81 u dnu; prvi je njih dvojice i štampanje svega toga nadgledao. Što je iza toga, ono ja za štampu pripremih i štampanje mu nadgledah. Rukopise, koje upotrebih spomenih pred svakim djelom na prvom listu u dnu u kratko da bi se samo znalo za razlike u dnu stavljene koja je iz koga rukopisa.

Uskrsnuće Isukrstovo imah u četiri rukopisa; izmedju njih je samo u jednom to djelo cielo: u rukopisu jugoslavenske akademije 779, a u ostalima su trima samo dielovi, i to u rukopisu jugoslavenske akademije 538 i u rukopisu male braće u Dubrovniku 193 (31) isti dio: stihovi 1—214, a u rukopisu jugosl. akademije 349 dio kojega nema u ta dva rukopisa: stihovi 251—478. U rukopisu jugosl. akademije 779 na listu, gdje se počinje to djelo svrh nadpisa mu piše istom rukom „a di 3. gliuglio 1571 in Rag.“, koje mislim da pokazuje kad je pisan rukopis ili taj dio njegov; natpis je djelu u tom rukopisu: „Komedija od uskrsnutja Isukrstova“, a imena piscu nema, nego je neko u naše vrieme (može biti Ivan Kukuljević Sakcinski, čiji je rukopis bio) dodao: „od Don Mavra Vetranića Čavčića.“ — Rukopis jugosl. akademije 349 mogao bi biti pisan XVII vieka; kako u njemu nema ni početka ni svršetka, nema ni nadpisa djelu ni imena piscu. — Rukopis jugosl. akademije 538 pisan je prošloga vieka, jer pod nadpisom „Suzane čiste“, koja je u istom rukopisu napisana istom rukom, stoji zapisano istom rukom: „Colleg(ii) Ragus(ini) S(ocietatis) J(esu) 1759“; tu je nadpis djelu: „Uskrsnutje Isukrstovo, prikazanje složeno po D. Mavru Vetrani

Čavčieću Dubrovčaninu kalugjeru i opatu Melitenskomu.“ — Mladji će biti od ovoga rukopisa i može biti iz njega prepisan našega vieka rukopis male braće u Dubrovniku 193 (31); u njemu je nadpis: „Uskrsnutje Isukrstovo, prikazano po D. Mavru Vetrani Čavčieću opatu Melitenskomu.“

Posvetilište Abramovo spremajući za štampu imah četiri rukopisa; u tri je izmedju njih cielo djelo: to su dva rukopisa male braće u Dubrovniku 193 (31) i 309 (57) i rukopis slovenske biblioteke u Odesi 2; a u jednom je samo dio, pa ni taj dio nije cio, nego je na tri mjesta isprekidan, kako sam spomenuo na str. 235, to je rukopis jugosl. akademije 325. O rukopisu dubrovačkom 193 (31), u kom je i dio Uskrsnuća, već rekoh da će biti pisan istom našega vieka; u njemu nema lista na kom je mogao biti nadpis Posvetilištu, nego na prednjem listu, gdje je popisano drugom rukom šta je u rukopisu, stoji: „Posvetilište Abramovo D. Mavra Vetrani.“ — Rukopis dubrovački 309 (57), i to onaj dio u kom je ovo djelo, pisan je istom rukom kojom je pisano Uskrsnuće u pomenutom rukopisu jugosl. akademije 538, dakle XVIII vieka; u njemu je nadpis na prvom listu pred početkom: „Posvetilište Abramovo, prikazanje složeno po Dum Mavru Vetrani Čavčieću kalugjeru i opatu Melitenskomu Dubrovčaninu“, i na prvoj strani gdje je početak: „Posvetilište Abramovo, prikazanje složeno po Dum Mavru Vetrani Čavčieću, Dubrovčaninu, opatu Melitenskomu.“ — Odeski je rukopis pisan također istom XVIII vieka: u njemu na prvom listu piše: „Tragedije i komedije po Dum Mavru Vetrani Čavčieću, kaludjeru i opatu Melitenskomu, raspršane po Dubrovniku, a skupjene, pripisane i složene u ovo libro po zapoviedi gos. Miha Gjona Resti, vlastelinu dubrovačkomu, ljeta Gospodinova 1757.“ Iz toga je odeskoga rukopisa ovo djelo izdano na sviet u Zagrebu 1853 trudom V. Babukića i A. Mažuranića (Mavra Vetranića Hekuba i Posvetilište Abramovo. U Zagrebu tiskom i troškom Franje Župana 1853), a kako je izdano može svak vidjeti ako isporedi to izdanje s ovim uzimajući na um razlike ovdje u dnu stavljene. — Rukopis jugosl. akademije 325 ne imajući ni početka ni svršetka nema ni nadpisa djelu ni imena pisacu; on je stariji od sva tri prva, prem da ne mogu vjerovati da je pisan XVI vieka, kako veli I. Kukuljević (Stari pjesnici hrvatski I. U Zagrebu 1856. na str. 75 i 82), nego mislim da je dosta ako nije mladji od XVII vieka; rieči kojima se diele govori u njemu su pisane crveniem mastilom; iz njega je I. Kukuljević u istoj knjizi

na str. 82—88 našampao djelić, a kako je našampao, može i to svak vidjeti poredeći njegovo izdanje s ovim, gdje su i razlike iz toga rukopisa pobilježene. — U rukopisu dubrovačkom 309 (57) ima na kraju pogovor, gdje se veli da je to djelo u taj rukopis prepisano iz druga dva rukopisa, te se oba malo opisuju i dodaju razlike između njih. Nadpis je tom pogovoru: „Primjera dvieh rukopisa ovega prikazanja, iz kieh je izet ovi pripis, i razlikosti, koje se meu njimi nahode.“ Po tom za jedan veli pisar: „prvi rukopis jes davnjeni i polu razdrt, pisan liepom rukom, i nadpise i početke od govora ima crvenom masti ispisane; nu u njemu ne rietko njeke sagrijehe susretaju se“; dodaje kakav mu je i nadpis, u kom se i ime piscu spominje: „poglavití nadpis ovaki je: Počinje komedia i prikazanje od Abrahama, ispisana iz Dum Mavra Čavčića libra“; veli još i u koga je bio taj rukopis: „ovi pripis u rukah je sada G. D. Iva Šodrnje (Sciodærgne).“ Dr. I. A. Kaznačić na molbu moju da bi potražio ako se može naći kad je živio Ivo Šodrnja, odgovori mi da je u arhivu c. k. suda dubrovačkoga našao oporuku Ivana Šodrnje popa dubrovačkoga pisanu godine 1782. Kako se s tiem vremenom slaže vrijeme kad je pisan dubrovački rukopis 309 (57), nema sumnje da je posao o kom se govori u ovom pogovoru radjen onda kad je ovaj rukopis pisan a ne prije u kakvom starijem rukopisu, iz kojega bi i pogovor mogao biti samo prepisan u ovaj rukopis. Za drugi rukopis veli pisar dalje u pogovoru: „Drugi je vele noviji i čini mi se ženskom rukom ispravljen, nu pomnjivo. Nosi nadpis: Štenje Abramovo. Na listu najzadnjemu upisano je: questo libro è di me Maria di Marco Dubraviza. Sada je ovi pripis“ — ne veli u koga, nego je po praznom mjestu stavio zrnca. Dalje veli da ni u jednom ni u drugom rukopisu nema diobe na „skazanja“ ni na „govore“, kako sam napomenuo na str. 237. Najposlije kazuje razlike između dva rukopisa iz kojih je prepisivao, razlike, koje sam takodjer stavljao u dnu pod mjesta, kojih se tiču, bilježeci one iz starijega između ta dva rukopisa slovima *n. a.*, a one iz mladjega slovima *n. b.* Budući da razlike u *n. a.* nisu samo u riečima nego često pokazuju drugu redakciju, za to sam te razlike — kad nisu samo u pojediniem riečima — odvajao od razlika drugih rukopisa, da bi se lakše mogla sagledati ta redakcija. Vas ovaj pogovor ima i u odeskom rukopisu, ali mislim da je odeski prepisan iz ovoga dubrovačkoga 309; to mislim po razlikama odeskoga rukopisa osobito oniem u kojima su upravo pisarske pogrješke prema dubro-

vačkom 309, n. pr. u stihu 647; iz istoga će dubrovačkoga rukopisa 309 (57) biti prepisan i dubrovački 193 (31), jer ako se gdje koje razlike dubrovačkoga 193 (31) i slažu s razlikama odeskoga, n. pr. u stihu 280, gdje je jednakost mogla doći i od tuda što su oba prepisivača jednako mislila o svom poslu, opet na mjestima mnogo znatnijim dubrovački 193 nema kako je u odeskom nego kako je u dubrovačkom 309, n. pr. u stihu 39, gdje odeski ima onako kako je u dubrovačkom 309 na strani, a dubrovački 193 nema tako kako je u odeskom nego kako je u dubrovačkom 309 u samom tekstu.

Suzanu imah u dva rukopisa: u rukopisu jugosl. akademije 538 i u rukopisu male braće u Dubrovniku 193 (31); oba rukopisa već spominjah: oba medju rukopisima u kojima je Uskrsnuće a drugi i medju rukopisima u kojima je Posvetilište Abramovo. Kako rekoh da je Posvetilište u dubrovačkom 193 prepisano iz dubrovačkoga 309, tako mislim da je u njemu i Suzana prepisana iz rukopisa jugosl. akademije 538, koji je pisan istom rukom kojom je pisano Posvetilište u dubrovačkom 309. Nadpis je Suzani u rukopisu jugosl. akademije 538 na jednom listu: „Suzana čista, prikazanje složeno po D. Mavru Vetrani Čavčiću Dubrovčaninu opatu Melitenskomu“, a na drugom samo „Suzana čista, prikazanje“, ispod čega piše: „Colleg(ii) Ragus(ini) Societatis Jesu 1759“; na drugoj strani istoga lista piše istom rukom: „Ko je tvorac i spjevalac ovega prikazanja nie mi bilo naći, nu tvrdo sumnjim da je D. Mavro Vetrani Čavčić, kalugjer i opat Melitenski, ki priminu god(išta) Gospod(inova) 1576, radi er mni mi se vidjeti vas njegov način u složenju; samo me ištom smeta er se nahodi koja god talijanska rieč umetnuta; ali za sve er u komu god njegovu pismu tega se ne susreta, susreta se u inieh; a budući on živio deri do pristarosti slovinske pjesni slagajući, nie čudit' se da je kad god što god i promjene učinio, navlaš za ugoditi puku dubrovačkomu, njeciem inostranien riečim običnu. — Ovo prikazanje pripisano je iz jednoga pridavnoga rukopisa collegia jezuvitskoga, koji bi pok(ojnoga) D. Gjura Mattei, nu neciela i nedostajna. Ti rukopis počinje na ornju 275 govora drugoga skazanja prvoga. Početak do tega ornja i priložak iza or(nja) 118 prvoga govora skaz(anja) 2. i koji god oranj sjemo tamo nakladjen izeti su iz rukopisa G. D. Vlaha Martellini, s kojim je sve ostalo bilo primjereno i popopravljeno.“ — U rukopisu dubrovačkom 193 (31) nadpis je: „Suzana čista, prikazanje, nu nezna se po komu skladjeno“, a iza toga stoji isti zapis o piseu i o rukopisima iz kojih je sastavljen priepis kao u rukopisu

jugosl. akademije, s malim promjenama, koje gotovo sve mogu svjedočiti da je u dubrovačkom 193 (31) noviji priepis iz rukopisa jugosl. akademije: tako mjesto *tvrd*o *sumnjim* stoji u dubrovačkom samo *sumnjim*, mjesto *ki* — *koji*, mjesto *radi er* — *pokli*, mjesto *tali-janska* — *italijanska*, mjesto *deri do* samo *do*, mjesto *njeciem* — *njekiem*, mjesto *pok(ojnoga) D. Gjura* — *poklonjen D. Gjuru*.

Hekubu pripravljaajući za štampu imah četiri rukopisa: rukopis male braće u Dubrovniku 309 (57), rukopis slovenske biblioteke u Odesi 2, i dva rukopisa universitetske biblioteke u Odesi 87 i 89. Govoreći o rukopisima u kojima je Posvetilište Abramovo već spominjah rukopis male braće u Dubrovniku 309, ali je Hekuba u njemu pisana drugom starijom rukom po svoj prilici XVII vieka i na papiru mnogo manjem nego Posvetilište, te je samo svezana s Posvetilištem u jednu knjigu; nadpis je na prvoj strani gdje se počinje: „Hekuba tragedija“; a naprijed na prvom od tri lista piše rukom kojom je pisano Posvetilište kao nadpis celomu rukopisu: „Prikazanja D. Mavra Vetrani Čavčića, Dubrovčanina, opata Melitenskoga. Priminu na 15 genara god(išta) G(ospodinova) 1576. Col(egii) Ragusini Soc(ietatis) J(esu)“, a na drugom listu istom novijom rukom: „Hekuba, tragedija Evripida grčkoga spjevaoca, u slovinski jezik prinesena po D. Mavru Vetrani Čavčiću, Dubrovčaninu, kalugjeru i opatu Melitenskomu. Priminu na 15 genara 1576.“ Iza toga na drugom listu piše istom novijom rukom: „Predgovor, u komu se kaže što se u ovoj tragediji zdrži. Kada grad Troju Grei razvrgoše, spravljajući se veselo domom poći, bivši utišalo more, zategn(u) ih zla opet godina, ter mnogo brjemena iztrajaše čekajući dobro brieme; radi česa Grei mučeći se, sjena mrtvoga Akila dodje u san Taitibiju sluzi Agamenonovu, ukaza se govoreć mu:

Podjite, pojte neharni, i ponesite časti mojim pakljenim bogovom,
 koji se dostoje,
 i odrišite drieva vaša i korablje neka vam plove po našieh morah;
 znajte da grčka zemlja ne će maliem platiti Akilovu rasrdjbu:
 dajte u posvetilište meni Poliksenu obećanu, i neka je Piro moj za-
 kolje na mom grobu.

Što kako Piro razumje, da bi očin duh samirio djevičkom krvi i veselo u Greciju se vratio, Poliksenu, Prijama i Hekube kćer, najljepšu od svih trojanskih žena, pita je u Agamenona s velikom svojevotjom, koju, bivši njegova posnica, mučno je i suprotiva svojoj volji po zapoviedi Kalkanta poda; koju kako djevojčicu za Helenu k Piru je kako na pier dovedoše; nju paka rasrdjen mladić nad

Akilov grob na gori Sigea kako to jednu zvir zakla i posveti, čim krv svu koliko Akilov grob kako da njom samom žedjaše popi. A prave da je nju Akile, pod Troju kad dodje, za radi nje neizmjerne ljepote za vjerenicu prosio i da se mir učini, i Trojani za Grke hinit' obećaše; koju stvar da mu je opraviti' otide s Hekubom u crkvu Timbrija Apola, ubi ga Pariš strilama iza otara, koje Apolo suproč Akilu držaše. Za koju stvar bog čini Polidora Prijamova sina da ga zakolje Polinestor kralj od Tracije, komu bi s velicijem blagom i imanjem u pohranu poslan, kada Grei pod Troju s vojskom dodjoše; a sve toj bogovi hotješe za većma himbene Trojane pedjepsat', ter neka veće se ne nadje nitkore tko bi opet Trojane osvetio ni grad Troju sagrađio. Ovoga pako Polidora ubjena Polinestor u more vrže, ter pak morski val na kraj izvrže, na(ša)vši ga jedna Hekubina sluga i prid mater donese, koja Hekuba pak Polinestoru oči izvadi a djecu mu zakla, i poslie je bogovi u psa stvoriše.“ — O rukopisu slovenske biblioteke u Odesi 2 govori h spominjući rukopise u kojima je Posvetilište. — Rukopis odeskoga universiteta 87 biće pisan XVII vieka, u njemu je nadpis: „Tragedija Hekube kraljice od Troje,“ — Rukopis odeskoga universiteta 89 pisan je našega vieka ali stariem pravopisom; u njemu je nadpis: „Hekuba, tragedija Evripida spjevaoca grčkoga, u slovinski jezic prinesena po D. Mavru Vetrani Čavčiću, Dubrovčaninu, kalugjeru i opatu Melitenskomu, koji priminu na 15 genara god(išta) Gosp(odino)va 1576 u pristaroj starosti.“ Po razlikama koje sam stavio u dnu, n. pr. u stihu 1277 ili 2481—2, za cielo mislim da je rukp. od. a. prepisan iz dubr. prije nego je u dubr. dopisivano koješta novijom rukom, a iz toga od. a. da je prepisan od. c.; a može biti da je i od. b. pisan iz dubr.

Što se tiče prepisivanja i štampanja, starah se koliko mogoh da sve bude onako kako je u prve tri knjige; samo se ne mogoh skloniti da stavljam ' iza *l*, *n* i *d*, a pred *j*, gdje je negda bilo *i*, pa su oni glasovi napisani u rukopisima tako da se niese slievali sa *j*, n. pr. *veselje*; ne mogoh se na to skloniti za to što mislim da toga starinskoga izgovora u toj jednoj prilici nije vriedno bilježiti, kad se taj isti izgovor tih istieh glasova ne može pokazati sadašnjim našim pravopisom u drugim prilikama, n. pr. onda kad *j* postaje od *z*, n. pr. *ljeto*, *njeki*, gdje rukopisi osobito stariji pišu *lj* i *nj* drugačije nego u *moljen*, *njegov*, kao što je napomenuto u trećoj knjizi na str. IV. Ali ako se ovaj starinski izgovor i ne može sa-

dašnjim našim pravopisom zapisati, svakojako treba javiti kako se na nj pazi u rukopisima. Pazi se na nj dosta postojano — ako i ne bez kolebanja — u starijim rukopisima koje upotrebih : u Uskrsnuću u rukopisu jugosl. akademije 779 redovno ima u prvoj prilici: „veselie“ 725, „zlamenie“ 11, „velia“ 815, ali i „veglia“ 457; a u drugoj prilici takodje redovno: „uliesti“ 88, „liepši“ 420, „cvilienie“ 280, „nieki“ 557, ali i „gneku“ 605; u Hekubi u rukopisu dubrovačkom ima u prvoj prilici n. pr. „veselie“ 201, „zlamenie“ 358, „velia“ 492, ali i „veseglie“ 1252, „dreseglie“ 1498, „ufagnie“ 360, „veglia“ 147, a u drugoj prilici „liepote“ 778, „koliena“ 943, „niešto“ 468, „niekad“ 50, ali i „gneki“ 1419. Takodjer mi se čini potrebno za historiju našega jezika spomenuti da u Uskrsnuću u rečenom rukopisu stoji „igiahu“ 452, „vigiahu“ 451, „scugiah“ 593, „zuigliasce“ 644, a u Hekubi u rečenom rukopisu: „xegliaxe“ 509, „brignaxe“ 1412, „xugieni“ 1286, „zuiglenie“ 601. Gdjekoje sam ovake stvari i u dnu napomenuo.

Na strani 199 u nadpisu k rieči *duhovom* treba dodati *pakljeniem*, kako stoji u rukopisu jugosl. akademije 779; na strani 260 u dnu medju razlikama k stihu 546 iza *dubr. b.* treba dodati *na strani*, a iza *od.* treba *s*; na str. 282 u dnu medju razlikama k stihu 1119 mjesto *jošce* treba *jošće*.

Dr. Gj. Daničić.

Sadržaj.

Pjesni razlike	1
Pelegrin	81
Uskrsnutje Isukrstovo	197
Posvetilište Abramovo	234
Suzana čista	339
Hekuba	389

Spjevanja i skladanja
GOSPARA DUM MAVRA ČAVČIĆA
DUBROVČANINA.

PJESNI RAZLIKE.

1.

Pjesanca muzam.

O muze, molim vas za ljubav svieh boga,
slišajte trudan glas od mene neboga,
i suze i uzdah moj toliki na svieti,
trpeći nepokoj ki nie moć izrieti,
gdje vajmeh trudeći ne može svies moja 5
ni javi ni speći prijati pokoja,
razmi sam u tuzi družeeći tolik trud
ter ni ja ni družu učinit ne viem sud,
odkud bi uzrok taj, tko li me prisudi,
trpeći tolik vaj da život moj trudi, 10
lugovi najliše stramputno hodeći,
gdje moj duh uzdiše velmi se boleći.
Lie takoj sam sudim, da ste vi uzrok vas,
lugovi da trudim svaki hip i svak čas,
sam vajmeh hodeći bez družbe po sebi, 15
sve boge moleći, koji su na nebi,
jeda se smiluju na mene ki trudim,
ter mi dar daruju prijati ki žudim.
A druge ne želim milosti i ljubavi,
ner da se naselim u vašoj dubravi, 20

Premda sama pjesma Pelegrin istom dolje niže počima pod svojim posebnim naslovom, ipak je već u rukopisu naznačeno, da se ovih 17 pjesama ne smiju odieeliti od Pelegrina u užem smislu, već se imaju smatrati kao invokacije i priprave na Pelegrina; za to je u rukopisu zapisano ovako (na l. 59): Na slavu i na čas velikoga boga svršši libro V, a počinja VI koje se zove piligrin.

gdje vajmeh nitkore u vieke nikadar
 tamo prit ne more, komu ni dano zgar
 od zviezde od svoje, kad se tko porodi,
 da s vami tuj stoje svoj život provodi.

Tiem kušam čes moju, mogu li na službi 25
 jedan bit u broju pri vašojzi družbi,
 od onieh dim sluga, ke u vašoj dubravi
 svjetovnieh svieh tuga vaš razum izbavi,
 u slavi slovući vrh gore zelene,
 pjesance pojući kod vode studene 30
 s tolikom sladosti, ku nigdar na svieti
 mojojzi slabosti nie dano izrieti.

Za toj vas molim ja, ako mi bit more,
 za sunce koje sja nad nami vrh gore,
 izajdi jedna van ter milos ne krati 35
 ter moj mrak u bil dan i u svitlos obrati;
 ter mene provodi, sliedeći pravi drum,
 po kom se dohodi, gdje stoji vaš razum,
 u tojzi dubravi neka se nastanim,
 pri vašoj ljubavi da moju čas shranim; 40
 da pravo mogu reć: vesel sam za dosti,
 za-č milos mogoh steć pri vašoj radosti,
 pri vašoj prijazni, ka u gori zelenoj
 pjesancom priblazni i sree i duh moj,
 gdje živ plam dogara lie po božjem daru, 45
 Apollo gdje udara i zvoni u citaru,
 u lovornu vencu vrh gore zelene
 pri živom studencu od vode studene;
 ter je tuj za dosti od pjesni najliše
 vjekušte sladosti, ka nigdar ne lipše; 50
 i rajski razgovor, ki javi ni speći
 ne može niedan stvor jezikom izreći.

Pierske gospoje, za toj vas sve molju,
 na molbe na moje da mi ste na volju;
 činte, da život moj rad božje ljubavi 55
 u gori zelenoj s vami se sastavi.
 Za-č trudim ja sada, kako no sliepac taj

- ki o štapu nabada ter úti velik vaj,
 ter trudi ter muči, za-č ne vie nikadar
 da od biela razluči do crna niednu stvar, 60
 ter mu je jednaka i javi i u san
 i svitlos i mraka, tmasta noć i bil dan.
 Za toj bih velmi rad, da vas ja sadružim,
 úteći tolik jad da veće ne tužim.
 A same činte sud ter čete moć reći, 65
 da mi se težak trud navali vrh pleći,
 gdje kako sliap hodim po gori zelenoj
 ter trudan provodim čemeran život moj,
 vaj gdje se sam skitam bez družbe hodeći
 i milos tuj pitam sve boge moleći, 70
 jeda ka od gospoj od vaše te družbe
 prikrati nepokoj i moje sve tužbe,
 da svojom ljuvezni, čiem sam živ na svieti,
 ja budu sve pjesni zaglaviti i spjeti.
 neka su od mene, ako se može riet, 75
 vjekušte spomene, dokoli teče sviet.
 Osnova nie duga, ka još nie dotkana,
 ter žalos i tuga rve me svieh strana;
 a sam se spoznavam, da je kratak život moj
 ter se vas skončavam úteći nepokoj, 80
 gdje prieka smrt preši, sviem ljudem nemila,
 da naglo razdrieši moj život od tiela;
 ter je trud i muka, gdi od velje slabosti
 trepti mi sva ruka i ostale sve kosti,
 ter perce vladati ne mogu od tuge 85
 ni pjesni skladati ni kratke ni duge.
 Spravan sam toga rad, da budem u saj čas
 sviem bogom poslat sad s uzdahom plačan glas,
 koje ću moliti, da mi njih dobrota
 dopusti prodlijiti tolikoj života, 90
 čiem život moj bude s vami se sastati,
 da moje sve trude vaša vlas prikrati,
 da tužbu svu skratim u vašoj dubravi,
 i da se zdrav vratim s venačcem na glavi,
 onogaj sit vira živoga kladenca, 95
 ki tamo izvira, gdi je rajska zelenca.

Za-č tko ga bude sit, vazda se može riet,
 da je blažen i čestit, dokolu teče sviet ;
 na pokon i duh svoj gdje u višnjieh pribiva,
 vječni mir i pokoj s blaženstvom priživa. 100

2.

Pjesanca Apollu.

Jur mi se priklada, pokli mi može bit,
 koliko za sada, klikovat i vapit
 svietloga Apolla s velikom ljubavi,
 konjice i kola srjed neba da ustavi,
 da svoje milosti ne brani jedine, 5
 ner višnjom svjetlosti vrh mene da sine ;
 da svojom svjetlosti izvede mene van
 iz tmaste mrklosti na zraku i bil dan,
 zaman da ne kršim s pameti svies moju,
 čiem svasma ne svršim pjesancu ja moju, 10
 stramputno ter hodim i sjemo i tamo
 i pamet zavodim a ne viem ja kamo,
 dubravom i lugom sam vajmeh hodeći
 i s trudom i s tugom moju svies gojeći. 15
 Dubrava za-č pusta, kud hodim vaj meni,
 česta je i gusta razlikom zeleni,
 ter je svies i vid moj gustina vazela,
 po gori zelenoj kose je svud splela ;
 ter treptim i predam, ter mučim i trudim,
 za-č k nebu kad gledam, ne vidim što žudim. 20
 Dim višnje svjetlosti, ku nitkor na svieti
 bez božje milosti ne može vidjeti,
 ter život moj suzi ter željno uzdiše,
 jak tomuj u tuzi komu vid polipše,
 ter trudan za dosti sve trepti i preda, 25
 te višnje svjetlosti jeda se nagleda.
 A ovo je vajmeh lug bez polja od gore,
 širok i tolik dug, jak sinje sve more.
 Za toj se prolieva ovi moj plač priljut,
 za-č s desna i s lieva ne vidi pravi put, 30
 po kom bi izašal na ravno život moj,

jeda bih gdje našal vječni mir i pokoj,
 da me bog umnoži darom, da počinem
 u tmastoj pustoši prie ner li poginem. 35
 Apollo svietli moj, za toj te molim ja,
 za svietli venčac tvoj, na glavi koji t' sja,
 za on šip priljuti, ki t' srce propade
 kad ranu očuti i s ranom sve jade,
 za Damfnom tekući kada se moraše, 40
 na plamen gorući za-č zaman goraše,
 taj plamen ljuveni, ki t' želju prikrati
 u lovor zeleni ter Damfnu obrati;
 za strielu još tvoju, Apollo izbrani,
 Pitona u boju kom smrtno izrani:
 jeda ja ku milos mogu nać pri tebi, 45
 prosini tuj svitlos, kojom sjaš na nebi,
 po svieti svieh strana neka se riet može,
 da svjetlos sunčana onogaj pomože,
 pustinjom ki zajde za vječne spomene,
 Elikon da najde i dvore blažene, 50
 i u dvorieh tuj družbu, od muza gdi je goj,
 da im da na službu svršeno život svoj,
 na službi njim stoje da spoje u pjesni
 tužice sve svoje i svoje boljezni.
 Sunčanom svjetlosti tiem kad bih obasjan, 55
 i s božjom milosti da izajdem na bil dan,
 vas mislim izrieti trud, ki sam nahodil,
 svieh strana po svieti kudi sam pohodil,
 pri sebi u jadu sve trude gojeći,
 k tužnomu zapadu bez družbe hodeći, 60
 ter ob dan ter ob noć trudeći u bezred
 ne mogoh gojno proč bez družbe jednu ped;
 za-č božje odluke mnim da su htjele toj,
 svi trudi i muke da sliede život moj,
 da ni u čem čes moja po kopnu ni u vodi 65
 ne da mi pokoja, ner da me trud vodi,
 jaki no sve toga, ki ni u dne ni u noći
 ne može ni od koga prijati pomoći,

ni slatki razgovor u svoj trud najveći,
 jaki no suh javor bez listja stojeći, 70
 na komu ni ptica ni sida ni poje,
 ner sama grlica u tužbe u svoje
 evileći za drugom, ter u plač priljuti
 ponavlja svoj s tugom nepokoj minuti,
 nesreći ter takoj stojeći na službi 75
 provodi život svoj u plaču i tužbi.
 Apollo toga rad, ako je ljubav tva,
 vrh mene sini sad, da moja tužba sva
 sa mnom se razdieli i sasma rastavi,
 kad vidim dan bieli po tvojoj ljubavi; 80
 minuto vesel'je da mi se ponovi,
 kad stlačim dresel'je i plačan trud ovi
 od pakla tamnoga, ki éu pjet u pjesni,
 gdje truda svakoga ne lipše s boljezni.
 K tomuj éu još pjete žalosti i tuge, 85
 kojiem ja na svieti ne mogu nač druge
 prilike od jada ni tužbe u jadu,
 koja se priklada tužnomu zapadu.
 A ta ée vidjeti, ke su to boljezni,
 tko bude pročiti jadovne me pjesni, 90
 ako se ne skрати prije roka život moj
 ter mi se obrati sva tužba u pokoj
 i čemer moj jadan, ako kad k svjetlosti
 izajdem na bil dan iz tmaste mrklosti
 ter boga proslavim, ki je bog svieih boga, 95
 kad pjesni zaglavim od skladan'ja moga.
 Apollo svjetlušti, za višnjju tuj svitlos
 za toj mi dopusti tuj ljubav i milos,
 po tvojoj ljubavi prosjaj mi tmastu noć,
 od muza k dubravi da mi je tamo doć, 100
 vaj da me napute, kako éu boljezni
 i tužbe priljute skladati u pjesni,
 i k tomuj vesel'je, komu se sva žalos
 i gorko dresel'je obrati u rados.
 A znat toj ne može, ner tko bi raseviljen, 105
 kako ja, moj bože, ki sam bil razdieljen
 od svake radosti, u tužbi stojeći,

u svakoj žalosti nesreću dvoreći
 po mnogo vremena, neplodna jak trava,
 ka svoga sjemena ni ploda ne dava. 110
 Pak najde život moj po božjoj odluci
 vječni mir i pokoj po trudu i mucu.
 Obašad vas sviet saj po svakoj državi
 napokon vječni vaj mene se ostavi,
 vidivši prie toga velike žalosti 115
 i truda svakoga i tužbe za dosti,
 po sviati hodeći stramputno i u putu
 s plačem provodeći svu tužbu minutu.
 A ne viem, za ki sud činiše zle zgođe,
 do trpim tolik trud, bez družbe sam hode 120
 svieh strana po sviati, plač s tužbom gojeći,
 što nie moć izrieti ni javi ni speći,
 koji trud i danas kad vajmeh spomenem,
 kako prut streptim vas i zbliedim i svenem
 od velje tužice s toliciem porazom, 125
 kako cviet ružice prid slanom i mrazom,
 rnžan cviet gdje takoj, vaj momu životu,
 izgubi miris svoj i svoju ljepotu.
 Lie kad moj trudan duh u misal toj stavi,
 zgar prhne vjetra ćuh od božje ljubavi, 130
 ter misal tuj skрати, ter trudan duh se moj
 opeta povrati iz truda na pokoj.
 Tiem človjek, ki ljubi sliediti drum pravi,
 ufan'ja ne gubi pri božjoj ljubavi;
 za-č milos od boga na pomoć tko zove, 135
 ne ostavlja nikoga u tužbi kad plove.
 Svaki hip i svak čas a toj se poznavaj,
 kakva je božja vlas, tko joj se pridava.
 Još da se tko duši u morskoj pučini,
 tere se taj skruši a zavjet učini, 140
 na pokon človjek taj smrti se izbavi
 i opeta na suh kraj zdravo se priplavi.
 Tiem scienim jošte ja, ako je moć rieti,
 sunačce koje sja i bil dan vidjeti,
 i najti oni zbor, ki želi ma duša, 145
 gdi je rajski razgovor od blaženieh mužaj.

Ako mi dopusti tuj milos i ljubav
 Apollo svjetlušti, da budu živ i zdrav,
 plačeću sve pjesni i tugu i žalos
 s velikom ljuvezni svrnuti u rados, 150
 terću mir i pokoj s vesel'jem prijati,
 ako smrt život moj prie roka ne skrati.

3

Pjesanca mjesecu.

Mjeseče moj jasni, ako se može reć,
 da ljubav s prijazni pri tebi mogu steć,
 da meni harnu stvar učiniš rad boga,
 ljuveno pozri zgar vrh mene neboga;
 za-č venem i blidim trudeći, neka znaš, 5
 gdje tebe ne vidim da s neba od zgar sjaš,
 u sinjem oblaku ako se tajiš sad,
 da u tmastom pomraku ja trpim tolik jad,
 velmi se moreći od jada i truda
 pustinjom hodeći, a ne viem sam kuda, 10
 zanosim me kosti i trudan život moj,
 po tmastoj mrklosti sliedeći nepokoj.
 Tiem ako s' u krovu, željno te za svu noć
 vapijem i zovu, da mi si na pomoć.
 Ti ljubav umnoži ter moju tmu prosjaj 15
 i u ovoj pustoši krmi me i vladaj.
 Sini sad iz krova za ljubav i milos,
 da tmasta noć ova svrne se u svitlos,
 ter tužba sva moja sa mnom se rastavi,
 kad zraka taj tvoja od zgar se objavi. 20
 Toj li se mjenuješ ter čekaš s krieposti
 rok, da se odedješ sunčanom svjetlosti:
 sunce bih molio ja s velikom ljubavi,
 da te prie obasja ner li je rok pravi.
 Za-č tužba žestoka znaj da me skončaje, 25
 jasnoga istoka od tebe čekaje,
 dobro da je oblačno, mjeseče ljuveni,

i tmasto i mračno sve nebo sad meni,
 mjeseče moj jasan, u vrieme u svako
 tmasta noć i bil dan ter mi je jednako, 30
 jednako u tmasti, jednako u mraku,
 a ne imam oblasti posudit stvar taku,
 za koja vaj djela tač trudim i mučim,
 ter crna od biela ne viem da razlučim,
 dokli me tva zraka od zgara ne prosja, 35
 iz tmasta pomraka da izajdem vanka ja
 k onojzi dubravi, gdje u rajskoj zeleni
 višnji se bog slavi u vieke po sve dni
 u družbi blaženoj, ku vajmeh sad želi
 srdačce i duh moj, da se tuj veseli. 40
 S tom družbom za-č blažen ja bih se vazda zval
 po vas viek i amen, kad bih se š njom sastal;
 za-č bi se tuj stoje svi trudi ne mali
 i tužbe sve moje sa mnome rastali,
 ter bih tuj u goju, ne u plaču i tužbi, 45
 provodil čes moju pri blaženoj družbi;
 blažena i mila za-č bi mi družba taj
 na pamet nanila. što je pakao, što li raj,
 što je plač, što li vaj, što trpi u tužbi
 človječji narav taj, ki je svietu na službi; 50
 što je trud i žalos, ki človjek provodi
 u mlados i u staros po kopnu i vodi,
 kad saj sviet sadruži različieh pun zloba.
 po sve dni ter tuži i trudi do groba;
 po smrti na pokon po vas viek tuguje, 55
 za-č mu sviet za poklon vječni plač daruje,
 za-č hoće višnji sud, da trpe te duše
 vječni plač, vječni trud, taman sviet ke služe.
 Molim te tiem za toj, ne taj se u krovu,
 mjeseče jasni moj, pokli te ja zovu, 60
 u ovoj pustoši da sineš zgar sada,
 da mi se odloži tužice i jada.
 Za kripos mjeseče, ku tvoja vlas ima,
 da more oseče i more da plima,

i tvoja promjena aliti uštap tvoj 65
 mjenjuje vremena kako se vidi toj,
 i liesjem još vladaš i mno-krat za dosti
 smeteno vrieme daš s velikom plahosti.
 od zvezda s krieposti kad bude vrieme doć,
 da svojom svjetlosti tebi su na pomoć: 70
 rad božje ljubavi učin' mi harnu stvar,
 u tmastoj dubravi vrh mene sini zgar,
 da mogu po tebi znat, je li danica
 istekla na nebi, sviem zvezdam kraljica,
 ku želim nazrieti ja, velmi bolježljiv, 75
 očima vidjeti, dokli sam vajmeh živ,
 da joj se pomolju, što mogu za svu moć,
 u ovuj nevolju da mi je na pomoć,
 oh jeda zvezda taj s goruštom ljubavi
 sa mnome tmasti vaj i moj trud rastavi; 80
 ako kad vedrina meni se prikaže,
 taj zvezda jedina da mi bljude straže.
 Čiem sine sunačce i svane dan bieli,
 ter moje srdačce s trudom se razdieli,
 da mogu rieti ja: moj ne bi trud zaman, 85
 sunce me obasja, svanu mi bieli dan,
 bivši mi za druga danica svjetlušta,
 ka me da van luga, gdi je tma vjekušta.
 Tada bih mogal riet, kad bi se steklo toj:
 potlačih taman sviet, priživam vječni goj, 90
 u miru i u goju bez tuge i vaja
 pjesance gdje poju od pakla i raja;
 ne ćutim u tužbi ja veće plačni jad,
 pokli sam na službi blaženiem muzam sad.
 Truda me izbavi zvezda, ku sliedih ja, 95
 i s mjestom sastavi, gdje drugo sunce sja.

4

Pjesanca Orfeu.

Orfeo dragi moj, Orfeo gizdavi,
 ako si po pustoj gdje zašal dubravi,
 ali pak po lugu, skladaje u pjesni

ku žalos i tugu s velikom boljezni,	
ter gdi trud razbiraš i jade priljute	5
suzami opiraš pojući sve pute,	
planinom hodeći u tužbi ter takoj	
u liru zvoneći skončavaš život svoj ;	
ter zvieri ter ptice, gdje plačno tač zvoniš,	
s ljuvene tužice sliede te kud hodiš ;	10
kamen te još sliedi i dubak zeleni,	
gdje te tvoj plač vriedi i nemir pakljeni ;	
trava se podira još vajmeh zemlje van,	
gdje tvoj plač razbira i gorku boljezan,	
u suzah plovući s goruštom ljubavi,	15
družicu zovući, jeda t' se gdje objavi,	
s kojom te razluči pakljeni nepokoj,	
da trudi i muči do groba život tvoj,	
jaki sve človjek taj ki evieli i tuži	
s kojim se plačni vaj i tužba sadruži,	20
dragu stvar želeći ter počne jadati,	
veće se ne mneći nigdare š njom stati,	
u plačno dresel'je ter trudan od vaja	
minuto vesel'je suzami pobraja,	
kako ti rasevieljen, komu čes prisudi,	25
s ljubavi razdieljen da život tvoj trudi,	
obašad vas sviet saj s jadovnom tužicom,	
sliedeći plačni vaj razdružen s družicom ;	
u toli plačan glas skladaje sve jade	
ter tvoj plač u propas pakljenu propade,	30
pakljenu usilos ter doli privrati	
na ljubav i milos, da tvoj trud prikrati ;	
ter ti se pod zakon od suda pakljena	
povrati na pokon tva druga ljuvena,	
na pokon ka osta u pakli da tuži,	35
jadavna za dosta, za-č zakon ne obsluži,	
ter tebi povriedi sve trude minute,	
da život tvoj sliedi jadove priljute :	
Orfeo, za taj trud, kojim te prisudi	
od pakla plačni sud, da život tvoj trudi,	40

17 *rkp.* s kojome. 28 *rkp.* sadružen. 32 *rkp.* privrati.

kako ja mnogo dan pustinjom plačući
 jaki no crni vran pustinjom gračući :
 za ljubav svih boga i za plač, ki skladaš,
 putnika neboga tješi me, kako znaš,
 ti tvoj plač ustavi i suze ke roniš, 45
 a liru pripravi, da meni pozvoniš,
 da trudnu čes moju i plačne me pjesni
 završim i spoju s razlikom boljezni,
 svaki stvor da čuje, koli je trud jadan,
 tko stranom putuje s pravoga puta van. 50

5

Pjesanca Arionu.

Arion, ako sad pripievaš u pjesni
 tvoj vajmeh plačni jad i tvoje boljezni,
 vrh ribe stojeći, jeda te riba taj
 pučinu brodeći priplavi na suh kraj,
 ter se tuj grozni plač suzice roneći 5
 prikrati skoro tač s citarom zvoneći ;
 ako te priplavi tuj riba na kraj suh :
 rad božje ljubavi pokriep' mi trudan duh,
 koljenca i žitce sprav', da slatko pozvoniš,
 jeda mi tužice daj malo odkloniš, 10
 ti slatko zvoneći, a ja ću s boljezni
 suzice roneći skladati me pjesni.
 Tiem hrlu i teci, ljubavi rad moje,
 serenam ter reci, u moru ke stoje :
 oni vas sad moli, ki od velje tužice 15
 od suza živ proli kladenac niz lice,
 neka te serene na kopnu poznaju
 jadove, ki mene pustinjom tjeraju.
 Čin' još nereide š njimi prit u družbi,
 da čuju i vide moj život u tužbi, 20
 gdje grozne suzice cvieleći prolievam
 i moje tužice gdje u pjesni pripievam
 s jadovi i s tugom, jaki no ptica taj,
 cvieleći za drugom ka sledi plačni vaj.
 Te morske gospoje, ako mi može bit, 25

na tužbe na moje da budu na kraj prit.
 Arion ljuveni, ako bit može toj,
 umol' se ti meni, pokriepi život moj,
 ki velmi tuguje u trudu stojeći,
 čiem tebe začuje u žitce zvoneći. 30
 Od mora taj družba tere će činit sud,
 što je plač i tužba, što li je pakljen trud,
 kad s tobom pobroju pojući u pjesni
 tužicu svu moju i plačne boljezni, 35
 najliše gdje osta trudan duh u meni,
 kad pridoh dva mosta, Arion ljuveni;
 prvi mos ognjeni, gdje mi da krvav trud,
 i drugi vodeni, a ne viem za ki sud.
 K tomuj ću još spjeti tužice ne male,
 trudeći po sviati, ke me su tjerale, 40
 i razlk nepokoj, ki nie moć izrieti,
 ki ne viem život moj da je mogao podnieti,
 dubrave i luge stramputno sliedeći,
 od vaja i tuge u suze cvieleći,
 koji trud nitkore ni plačni nepokoj 45
 izreći ne more razmi sam život moj:
 ako kad izajdem iz tmaste mrklosti
 ter pravi drum najdem po božjoj milosti,
 spravivši svies moju i sree i dušu,
 pjesance da spoju ter muzam poslužu. 50

6

Pjesanca Eolu kralju od vjetar.

O kralju Eole, u pustoj dubravi
 suze se me mole tvojojzi ljubavi,
 i uzdah moj jadovit, ki gorče od jada
 vaj kamen stanovit i mramor propada,
 podobno ako je u hrid'ju gdi stojiš, 5
 na molbe na moje da uho prikloniš,
 da meni tolik dar za ljubav dopustiš,
 da silu od vjetar van spile ne pustiš.

50 da] *rlep.* kad.

8 *rlep.* van sile.

U rifeoskoj gori tiem vrata od spile iz nutra zatvori i od vjetar svieh sile, da oholi narav svoj i ćudi zlosrde jad, tužbu i plač moj meni ne pogrde. Za-č svojom plahosti ako bi dunuli, na veće žalosti moj bi duh prignuli ; ar da se budu tač na volju puštati, zaman će vas moj plač pojući ostati, sve će bit za ludu, što skladam i poju, u muc i trudu lomeći svies moju ; za što će manen bies svieh strana okolo skršiti zelen lies od vihar oholo i s desna i s lieva s tolikom plahosti, da niedna stvar živa ne čuje žalosti, ni truda ni muke, ni ostale boljezni, što su me odluke da skladam u pjesni. Vaj neće čut pastir u gori u crnoj ni vila ni satir, što je plač i trud moj, ni zvieri ni ptice, ako su gdje koje, neće čut tužice ni trude sve moje, ni ostalu nevolju od vjetar rad sile, ako se na volju rasprše van spile. Eole, a ti znaš oholu tuj silu, ki gojiš i vladaš od vjetar tuj spilu : oštri su i ljuti, protivni i jadni, trudno je još čuti koli su neskladni ; trudno je taj nesklad i nemir izrieti, ki dava tolik jad sviem ljudem na svieti, i zvierem i pticam i svakoj živini, na pokon i ribam u morskoj pučini ; pjeneći valove ter more sve mute, gdje mnoge jadove sve ptice očute, ter ribar ni mrnar, Eole dragi moj, ne može rad vjetar prijat mir ni pokoj, ni težak u brazdi ki teži i trudi, kada su u svadi ti vjetri zlosrdi. Razlike još muke ter trude zadaju,	10 15 20 25 30 35 40 45
--	--

na pokon oblake više nas smetaju,
 plahi dažd da pada i bil snig i slana
 i krupe od grada po svietu svih strana,
 da triešte gromovi, da mun'je lampaju,
 i ognjeni trieskovi da od zgara padaju. 50
 Još zima poznavava, s kom pride ne mao trud,
 koga su narava i što je svoja éud,
 gdi s togaj poraza, Eole ljuveni,
 mosuri od mraza svud vise zeleni,
 da nitkor na svieti ni od polja ni od gore 55
 najmanjše vidjeti zelence ne more;
 za-č zima kraljica, kad svoj stieg otvori,
 svu zelen na nica u polju i u gori
 gori dnom obrati, čiem slavno proljetje
 razliku povrati zelencu i cvietje. 60
 Zima je vajmeh taj priljuta narava,
 kojoj se vas sviet saj s vremenom pridava,
 i bosa i gola, u vencu od drače,
 i velmi ohola, i na nju svak plače.
 Poznava i jesen, kolik je nepokoj, 65
 kad zemlji sva zelen prihini listak svoj,
 po dubju i travi ter listak vas bliedi,
 kad sjever krvavi sve dmeći povriedi.
 Zna ljeto i proljetje, kad vihar plah plaši,
 svu zelen i cvietje plahostju ter sprazi. 70
 Poznavam i ja toj, koli je trudna stvar
 i ki je nepokoj zlosrd'jem od vjetar,
 ki svojom plahosti takoj me raseviele,
 da mi se sve kosti u zglobieh razdiele;
 i u goju i u miru moje ruke što sade, 75
 toj mi sve podiru s korienkom i vade,
 ter nie moć, vaj meni, bez boja i rati
 najmanjše zeleni sadit ni vladati.
 Za-č mi tuj boljezan prisudi čes moja,
 da speći tihi san ni javi pokoja 80
 imati ne mogu, ner trude ne male
 vaj meni nebogu nada sve ostale,
 koje m' čes prisudi, da tužan život moj
 i muči i trudi, sliedeći nepokoj.

Tiem da se ne boju, pakljeni što je plamen, proklel bih čes moju, tukući u kamen, koja me namjeri da tamo tuguju, gdje ptice ni zvieri pokoja ne čuju, ni ostali niedan stvor. Eole plah bože, ljuveni razgovor prijati ne može;	85 90
od tužnih jadova gdje vihri najliše dimaju iz krova, da plača ne lipše. Iz krova gdi takoj i s himbom puhaju, velik mi nepokoj i tužbu davaju;	 95
n tuzi i vaju dimaje ter takoj pjesni mi smetaju i sree i duh moj. K tomuj su žalosti i tuge pakljene, jadovne za dosti ke eviele sad mene, gdi najđoh pritužan, ni speći ni u san, bez glave trup ružan, grdobnu nakazan,	 100
ne imavši ni kude; ter ne viem tko je taj, da može te trude izreći na sviet saj. Za-č nie moć izreći grdobni taj poraz, ni javi ni speći bez konea po viek vas;	 105
ar nitkor nikadar, odkli je stvoren sviet, nie mogal grubšu stvar upengat ni vidjet, koju stvar od jada ja neću zbrajati pojući, za sada ner ju ću parjati, da tužbe k žalosti prikladat ne budu, ke sam sit za dosti u mucu i trudu,	 110
čiem budu k mjestu doć, ako ja budu zdrav, slobodno gdje ću moć pravedan razlog dat, pravedan dat razlog, koji će vidjeti na nebi višnjji bog i ljudi na sviati.	 115
Tiem sada molim ja uzmnožnu tvoju vlas, za sunce koje sja od zgara vrhu nas, ustegni vjetre te, Eole ljuveni, da raspa i štete ne čine zeleni i ostaloj naravi usilos plaha taj, ku sam bog objavi i sazda na sviet saj.	 120

7

Pjesanca Neptunu.

Neptune, za ljubav čin' da se od kraja
 odrieši moja plav bez tuge i vaja,
 ka je jur krcata od više razloga,
 ne srebra ni zlata, ner truda svakoga,
 koji trud nitkore, ki skreah ja nebog, 5
 procienit ne more, ner samo višnji bog,
 koji me prisudi i koji htje takoj
 do groba da trudi čemeran život moj.
 Vaj tiem se ja boju, ljuveni Neptune,
 da mene i plav moju ne sretu fortune; 10
 zlosrdje za-č gojiš vas spravno stojeći,
 da mene potopiš, s plavcom se brodeći.
 Ako nie pravo toj, rad božje ljubavi,
 Neptune dragi moj, zlosrd'je ustavi;
 za-č treptim i predam u strahu ja stoje, 15
 očima gdje gledam zlosrd'je toj tvoje.
 Viem da t' je vlas dana za toli slavan dar,
 od mora od slana da s' tolik gospodar,
 u kruni od braka, ter ti se na volju
 pridava stvar svaka u svoju nevolju. 20
 Dim svaka stvar živa, Neptune dragi moj,
 ka brodi i pliva po vodi po slanoj,
 ter svaki živi duh gdje plovi u plavi,
 kom prhne vjetra ćuh, svu misal postavi,
 strnući kad ćeš ti s ostima iz dubine 25
 na skorup ispliti od morske pučine:
 ali ćeš tih isplit, ali ćeš s plahosti
 trudjahne rasevilit mrnare za dosti,
 zlosrd'jem toli plah, da u moru ne lipše
 plač tužba i uzdah mrnarom najliše; 30
 za što svak poznava rdjave tve osti,
 koga su narava koje li krieposti.
 Za-č ništa ne scieniš niedan duh živući,
 kad more zapjeniš pučinom plovući,
 gdi rikaš šumeći ter zadaš jadove, 35

ostima zgoneći prid sobom valove.
 Tužan je jošte vaj, gdi rikaš i reveš,
 pjenami morski kraj ter priskaš i pereš,
 i priskaš i pereš; na pokon biesan pak
 zlosrdo podereš do struka s vaogom brak, 40
 mlateći ostima, kako sve vlasnik taj,
 ki taku vlas ima ogolit morski kraj,
 od riba vlas svaka, morski kraj ke goji,
 bez vaoge i braka u trudu da stoji,
 da čuti tužicu, kad se tač naklatiš 45
 ter joj svu hranicu ostima pomlatiš;
 na pokon kad smeteš sve morske pučine,
 vrh sebe primećeš od jada dubine.
 Još tužbe priljute i trude pakljene
 na pokon očute da mora serene, 50
 kada se rasrdiš, biesneći ter takoj
 tišinu pogrdiš, sliedeći narav svoj;
 serene ter tvoje, zlosrdan gdje si tač,
 u krovu sve stoje, skladaje grozni plač,
 gdje s veljom boljezni u mucu i trudu 55
 ljuvene sve pjesni od jada zabudu,
 dočiem se povratiš k tihozji milosti
 zlosrd'je ter skратиš od biesne plahosti.
 Kad li si u goju, velmi si na svieti
 serenam, ke poju, ugodan vidjeti, 60
 i vrsti ostaloj od ribnje naravi,
 u vodi u slanoj ka s tobom boravi;
 i u plavi mnrarom od vode od slane,
 i trudniem ribarom, ki se ribom hrane.
 Nada sve lie meni, ki s veljom boljezni, 65
 Neptune ljuveni, pojući u pjesni
 nakreah plav moju, a nie mi dano znat,
 u miru i u goju gdje ju ću iskrećat.
 Za što su svud trudi, Neptune dragi moj,
 svieh strana zlieh ljudi, kojiem se ne zna broj, 70
 trudeći ter takoj po kopnu i vodi
 s boljezni nepokoj svudi se nahodi.
 Svud je plien i gusa, svieh strana po svieti,
 da se stvar bez suza ne može izrieti,

- ka se stvar tajati u krovu ne može, 75
 ni u pjesni zbrajati bez plača, moj bože.
 Neptune a za toj što dalje zahodi
 pustinjom život moj, veći trud nahodi
 i veće boljezni; za-č su sad vrijeme
 da od prave ljuvezni nie vidjet sjemena, 80
 sjemena ni voća, velika ni mala,
 za-č je sad sva zloća po svieti nastala;
 ter kopno ni more, pučina ni suh kraj,
 projti se ne more, gdi nije plačni vaj.
 Vaj nigdjer nie mirno, za-č je svud pogiblo 85
 ufan'je priverno ter živjet nie milo;
 taj žalos i tuga prijazan ter skrati,
 ni u brata ni u druga da nie moć ufati,
 ni u pleme ni u svoj rod, za što je koštrava
 razvrgla svudi rod, kako sve zla trava, 90
 ter vajmeh svaki dan, svaki čas i vrieme,
 izlazi zemlje van otrovno toj sjeme,
 zlosrd'je ko plodi i djavli njeguju,
 svi od svieta narodi da po njem tuguju.
 Neptune ljuveni, za toj te molim sad, 95
 odkli se pri meni njeguje tolik jad,
 u ovoj pustoši, pritužnoj za dosti,
 gdje me čes umnoži razlikom žalosti,
 ako kad izajdem iz ove mrklosti
 ter pravi drum najdem od vječne svjetlosti, 100
 da u miru i u goju odriešim od kraja
 kreatu plav moju bez tuge i vaja.
 S plačem éu moliti ja trudan tvu milos,
 da budeš slomiti tuj tvoju usilos, 105
 neka zdrav pribrodim pučine te tvoje,
 dočiem se slobodim tužice sve moje,
 ter tamo plav moju iskream Neptune
 u miru i u goju, gdje nie čut fortune,
 i seku dno mora vaj gdje nie vidjeti,
 da od plavi ankora bude se zadjeti; 110
 gdi je porat prislavan bez spráže najliše
 čist, sikur i ravan, gdje nitkor ne uzdiše;
 vaj gdje se ne éuti ni uzdah ni suze,

gdje pliena nie čuti, lupeža ni guse,
 gdje svaka stvar živa, Eole dragi moj, 115
 u goju priživa vječni mir i pokoj;
 gdi je pravda i razlog, kako bi sam hotio,
 i gdi je višnji bog s pristoljem sasma sio,
 blaženstvo ter tako od goja i mira
 u vrieme u svako živ človjek razbira; 120
 gdje tužba i žalos človječjoj naravi
 svrne se u rados pri božjoj ljubavi.
 Tadaj bih mogal riet: našal sam mjesto toj,
 pjesance gdje će pjet u goju život moj.

8

Pjesanca lovorici.

Krasna lovoriko, zelence ljuvena,
 ma časti i diko i sjence blažena,
 jur projde, vaj meni, s vremenom mnogo ljet,
 da tvoje zeleni ne mogu ja vidjet, 5
 ni miris čuti tvoj, ki rajski miriše,
 da srce i duh moj od slasti uzdiše,
 prie togaj običaj kako je vaj bila,
 da meni miris taj zanosi van tiela;
 srdačce i duh moj, pravedno mogu riet, 10
 u gori zelenoj deri tja na on sviet.
 Tiem venem i bliedim i trgam svies moju,
 gdje vajmeh ne vidim zelencu tuj tvoju,
 u pustoj dubravi gdje trudi život moj,
 gdi mi čes objavi razliki nepokoj, 15
 pustinjom trudeći a slabom krieposti,
 bieli dan žudeći i višnje svjetlosti,
 jeda bih, lovore, kako je ma misal,
 po trudu van gore naravno izljezal.
 A vajmeh ne čuju niedan duh živući, 20
 gdje velmi tuguju, gorom se tukući,
 da mi je za straže u pustoj dubravi
 i da mi pokaže od polja drum pravi;
 u ravnom da polju, ako se kad stanim,
 sve pjesni na volju sve moje zaglavim,

koje će čuti sviet po svakoj državi, 25
 ako ih budu spjet, koje su naravi.
 Mnim da će sviet čuti i ostali svaki stvor,
 što je plač priljuti i tužni razgovor,
 koji plač na svieta za sad se ne more 30
 na puno izrieti, moj dragi lovore,
 zelenca čiem tvoja bude me okrunit,
 ter pjesan sva moja bude se ispunit.
 Tiem ako gdje stojiš pri živom studencu
 u krovu ter gojiš tuj tvoju zelencu 35
 u vrieme u svako gdje taj vir izvira,
 ter drago i slatko vesel'je razbira
 svaka zvier i ptica, svaki duh živući,
 gdje bistra vodica žuberi tekući,
 da svaki živi duh uzdiše u sebi, 40
 tihoga vjetra čuh gdje prši po tebi ;
 ter listak tvoj slatki taj miris sazdava,
 ki niedna dat taki ne može dubrava :
 čin' dake tuj stoje u ovoj dubravi
 da slavie zapoje, da tebe objavi, 45
 neka ja priteku k toj tvojoj zeleni,
 pojući da reku : moj dubče ljuveni,
 našal sam mir i goj od moje ufance,
 da spoje život moj do svrhe pjesance ;
 našal sam moj lovor, ki će bit do groba 50
 moj slatki razgovor, kako se podoba
 jednomu, ki poje pjesance i sklada,
 pri muzi toj stoje, lovorom ka vlada
 u gori pierskoj, u slavnoj dubravi,
 gdje trudan život moj tužbe se izbavi, 55
 i gdi se meni tač trudjahnu za dosti
 obrati grozni plač u vječne radosti.
 Da najdem trudan toj i da mi bit more
 u gori zelenoj, moj slatki lovore,
 pustil bih u saj čas suzice roneći 60
 k nebesom plačan glas, bogu se moleći.
 Ako mi bit može, rekal bih, vaj meni,
 upuhni duh, bože, u lovor zeleni,
 pokli je taj lovor sa mnome u družbi,

da mi je razgovor u plaču i tužbi, 65
 da vidi i čuje, gdi s veljom boljezni
 moj život tuguje, pojući u pjesni;
 gdje od tuge i vaja priplaćni nepokoj
 suzami pobraja čemeran život moj.
 Mimo stvor ostali, ostali mimo stvor,
 da moj trud požali ljuveni taj lovor, 70
 ter će sam činit sud taj lovor ljuveni,
 kolik se goji trud i tužba pri meni,
 koji trud človjek živ ne može na svieti,
 koji je bolježljiv, jezikom izrieti, 75
 razmi sam život moj, ki se je nasuzil,
 koji je vajmeh toj trudeći iskusil.
 I suzim ja sada i još ću suziti,
 gorčije od jada i željno tužiti;
 za-č mi tač prisudi nesrećna čes moja, 80
 da život moj trudi bez mira i goja;
 i onudje što hodim svaki čas mir i goj,
 to veći nahodim s razmirjem nepokoj;
 ter s trudom žalosti kad bih htíl sve izriet,
 ne bi mi za dosti sto godiš' ni sto ljet, 85
 od boga čiem milos opet me povrati
 iz mraka na svitlos ter moj trud prikrati,
 ako se kad zgodi, da svojom milosti
 bog mene slobodi od svake žalosti,
 od truda najliše cvieleći gdje takoj 90
 jadovno uzdiše i srce i duh moj.
 i javi i speći svaki hip i svak čas
 vir vode želeći, u kom je rajska slas,
 dim oni vir vode, gdi dragi lovore
 goje se i plode vrh pierske vode
 sve od svieta vriednosti u slavnoj dubravi 95
 i gdi je za dosti blažene ljubavi.

9

Pjesanca kufu.

O kufe pribieli, ljuveni druže moj,
 željno ti procvieli a ne vim što bi toj,

da poješ u pjesni kraj vode studene
 s tolikom ljuvezni, travica da vene ;
 na pokon i cvietje sve bliedi od jada, 5
 gdje slatko tve pietje na on sviet propada.
 Rieka se još muti i velmi tuguje,
 tuj pjesan gdje čuti i tvoj glas gdje čuje ;
 kamen se podira još vajmeh zemlje van,
 gdje tvoj glas razbira i tvoju tuj pjesan. 10
 Još stoje sebe van i zvieri i ptice,
 kako stup mramoran od velje tužice,
 ljuveni kufe moj, pojući gdje jadaš
 k tužici ter takoj boljezan prikladaš ;
 i mene primaga tvoj vajmeh plačni glas, 15
 ptičice pridraga, da stinem kako mraz
 i venem i bliedim, velmi se boleći,
 gdje tebe tuj vidim kraj rieke stojeći ;
 kraj rieke tuj stoje ter se vas snebivam
 gdje željne te tvoje pjesance razbiram, 20
 a ne viem, za što tač s tolikom ljuvezni
 ukladaš grozni plač pojući u pjesni.
 Vaj nu je ma misal, ptičice pribiela,
 da ti je rok prišal dielit se od tiela,
 da te stril od smrti svih truda i tužbe 25
 na pokon isprti i svjetovne službe ;
 za-č platu mi drugu od svieta ne imamó,
 ner žalos i tugu, ku svak čas primamo
 i truda za dosti, trudeći ter tako
 sliede nas žalosti u vrieme u svako. 30
 Ako je toj takoj, boga ću moliti,
 daj malo život moj da bude prodljiti,
 da s tobom jednaga život se moj združi,
 ptičice pridraga, ki željno sad tuži ;
 i tuži i cvieli i trepti i preda, 35
 moj kufe pribieli, gdje prieku smrt gleda,
 biesneći ka grede i plaho ka plaši,
 što život moj prede, da mi toj popraži.
 Tiem božja dobrota ako bi hotjela,
 daj malo života da bi nam prodjlila, 40
 plačnu ćeš čuti stvar i vele tužan glas,

ki prije nikadar niesi čuo do danas,
 ako se povrati na svjetlos život moj
 ter mi se trud skрати i tužni nepokoj. 45
 Tiem bože prislavan, o vječna milosti,
 pokli je stril spravan od smrtne krieposti,
 da kuća i mene u zemlju obrati
 i pjesni medene da nam sve prikрати :
 ti tvojom ljubavi plačna me utješi
 ter plahos ustavi od smrti ka priješi, 50
 da se kuf pribieli sa mnome sadruži,
 sa mnome da cvieli, sa mnome da tuži ;
 da sa mnom pobraja pojući u pjesni
 trud, ki je pun vaja i tužne boljezni.
 Moj bože, a po tom, kad se trud zaglavi, 55
 ako me é životom rastavit, rastavi.
 Sve trude i muke za-č kad mi smrt skрати,
 moj éu duh u ruke u tvoje pridati,
 neka tuj boravi, neka se nastani
 u višnjoj državi, gdje stoje izbrani, 60
 tuj gdje ti kraljuješ i vladaš stvor svaki,
 ako mi daruješ za ljubav dar taki.

10

Pjesanca grlici.

Pritužna grlice, što toli željno tač
 vrh suhe granice ukladaš grozni plač
 s tolikom boljezni, ku nitkor na svieti
 ni javi ni u sni nie mogal izrieti ?
 Ljuvena ptičice gdje trpiš tolik trud 5
 i gorke tužice, a ne viem za ki sud,
 prijazan taj tvoja ni javi ni speći
 ne prija pokoja suzice roneći ;
 svaki hip i svak čas ter grozno cvieleći
 ponavljaš plačan glas s duhom se dieleći ; 10
 radosti minute ter si sve zabila

Ova pjesma govori o smrti njegove srodnice (sr. stih 54—55), zato je valja porediti s pjesmom knjige I. na str. 185 pod brojem II. 2; po svoj prilici da se ovdje kao ondje ima razumjeti njegova sestra.

- a tužbe priljute s jadom si združila,
 ter trudi sva gora, gdje sama tuj stojiš,
 vrh suha javora suzice gdi roniš;
 i suhi taj javor velmi se snebiva, 15
 taj plačni razgovor gdi vajmeh priživa;
 i srce i duh moj s tielom se rastavlja,
 gdje željni uzdah tvoj s plačom se odpravlja
 po gori zelenoj, po gustoj dubravi,
 cvieljen'je i plač moj da vajmeh objavi, 20
 sve zvieri i ptice, satiri i vile,
 na tvoje tužice da bi se skupile,
 i pastirska družba da sve toj posudi,
 ki je vaj i tužba, da život moj trudi,
 zemlje van živ kami gdje vajmeh podiraš, 25
 vrućiem i suzami gdje se tač opiraš.
 Još vajmeh gdje čuti zelena travica
 tvoj čemer priljuti, list svrće na nica.
 Za toj mi reci sad, pritiha ptičice,
 što je taj gorski jad i velje tužice, 30
 koje si spravila, da t' srce mramorno
 s korienkom iz tiela podiru jadovno?
 Vaj, ako za drugom toli si trudna tač
 ter s jadom i tugom ukladaš gorki plač,
 združivši javor suh bez sjence zelene 35
 da skončaš trudan duh od želje ljuvene:
 viem da je razlog toj, cvieljen'je da gojiš
 i u tužbi život tvoj da s plačem provodiš,
 i žedna gdje čutiš tužice ljuvene,
 bistri vir da mutiš od vode studene; 40
 ter bistru vodicu žedjahna neć piti,
 svršeno tužicu da budeš čutiti.
 Prije hoć poginut na mramor studeni,
 ner trudna počinut na dubak zeleni;
 i prie hoć u tužbi tvoj život skončati, 45
 ner li se u družbi s družiem sastati.
 Za-č tvojoj naravi od zgar je dano toj,
 za vernom ljubavi taj sliedit nepokoj.
 Za toj se ne čudim, pritiha grlice,
 za-č i ja ta-č trudim, čuteći tužice 50

od smrti nemile, ka plahom naravi
 tužan luk i strile zlosrdo pripravi,
 ter mene rasevili, zlosrdo gdje takoj
 tuj mlados ustrieli, ku pleme i rod moj
 u časti porodi i krasno odgoji; 55
 a smrt se prigodi da ju zemlja posvoji,
 zemlja ju posvoji ter taj cviet rumeni
 u prahu sad stoji pod kamen studeni;
 ter ništo, moj bože, pod nebom na sviet saj
 ustavit ne može studeni kami taj, 60
 vaj da se ne boli, da željno ne cvieli,
 i sa mnom na poli da tužbe ne dieli;
 najliše taj mlados gdi s veljom boljezni
 svrnu mi u žalos ljuvene sve pjesni,
 suzami čes moju sliedeći ter jadam 65
 da s plačem sve poju pjesance, ke skladam.
 Tiem tužna grlice, ako t' je milo čut
 me gorke tužice ali pak toli ljut
 i tužni razgovor i moj trud krvavi:
 ostavi suh javor u tojzi dubravi, 70
 sama se utješi za ljubav svieh boga,
 leteći ter prieši do mene neboga,
 ako se podoba da vidiš grlice,
 koje ću vrh groba ja prolit suzice,
 suzice proliti, koje će za zlamen 75
 od tužbe probiti i od jada živ kamen.
 Plač ki ću ja klasi, još pravo mogu riet,
 vaj da će propasti pod zemlju na on sviet,
 neka se poznavo pod zemljom vajmeh sad,
 koga je narava moj čemer i moj jad. 80
 Lie vajmeh poznaju, priplačna grlice,
 da zaman dni traju skladaje tužice.
 Zaman je nepokoj u tužbi sliediti,
 zaman je i uzdah moj i željno cvieliti.
 Zaman je sva žalos suzami zbrajati, 85
 pokli se ma rados na nica privrati,
 želeći dragu stvar, skladaje plač ljuti,
 koja se nikadar ne može vrnuti
 iz trudna groba van, nit može još vidjet

- sunačce ni bil dan, dokoli teče sviet. 90
 Grlice priplačna tiem vajmeh ako je
 ranica taj mačna probila na dvoje
 i tebi i meni srdačce kameno,
 da taj trud pakljeni trpimo takmeno :
 sledimo oba tač, ptičice pridraga, 95
 do groba grozni plač oba dva jednaga ;
 za-č nam se podoba da za jedno cvilimo,
 da tužbu do groba na poli dielimo
 združeni s tugami, neka nas požali
 zemlja lies i kami i vas stvor ostali. 100
 Za što su žalosti dostojne zbrajati.
 cviet krasne mladosti pokli je stradjati,
 cviet koji smrt prieka u zemlju obrati,
 da veće do vieka nigdar se ne vrati ;
 cviet ter je oprudjen, u gizdah ki etieše, 105
 za diku okrunjen biserom ki bješe,
 i zlatom i svilom, kiem se rod proslavi,
 planina jak vilom u gustoj dubravi,
 kad vila u vencu s medenom ljubezni
 pri živom studencu začina u pjesni, 110
 najliše pod borom u slavnoj dubravi,
 danica kad zorom nebom se odpravi,
 za sobom vodeći sunačce i bil dan,
 a zorom goneći pod zemlju noćnji san.
 Sad ne viem, moj bože, je li koj na sviati, 115
 tolike da može boljezni izrieti,
 ke éuti život moj jadovno cvieleći,
 vjekušti nepokoj i tužbu slededeći,
 stradjaje oni cviet, za ki bih ja pjal
 sam sebe i vas sviet (ako bih dat mogal). 120
 Sad drugo ne lipše, ner mi se podoba,
 da moj duh uzdiše cvieleći do groba,
 jaki sve človyjek taj, ki cvieli i tuži,
 ki vajmeh plačni vaj i tužbu sadruži,
 cvieleći ter suzi i u san i javi, 125
 kad smrtni iskusi stril gorke naravi
 s kiem ga ti porazi ter ljutu da ranu,

kad mili i drazi sobom se rastanu,
 ter stradja drag draga cvileći najliše,
 čiem kriepos i snaga sva svoja polipše. 130
 Koliko za sada, te plačne boljezni
 ne mogu od jada pobrajat u pjesni ;
 za-č se ma sva skrati i snaga i kriepos,
 po tom smrt obrati u zemlju tuj liepos,
 taj liepos ka je bila i dika ljuvena 135
 jak jedna od vila od luga zelena,
 ne samo ljepotom uresna tač bješe,
 ner svakom dobrotom, ka u njoj captješe.
 Za to je pravedno, da za svu usilos
 svak žali za jedno sa mnome tuj lipos 140
 i taj cviet gizdavi, ki bješe na svieti
 človječjoj naravi ugodan vidjeti.
 Na svoj grob tiem teci i od ljudi i od žena
 svaka vrst ter reci : duša ti blažena,
 spasen'je bog ti daj po vas viek i amen, 145
 na pokon i grob taj vazda se zvao blažen ;
 i od ruže rumene vrh njega proctio cviet
 za vječne spomene, dokoli teče sviet,
 gdje leže te kosti i u goju borave
 od tvoje mladosti toliko gizdave, 150
 neka svak može riet tko tuda prohodi :
 nigdar se ljepši cviet u zemlji ne plodi,
 ner li je cvietak taj, ki svojom ljubavi
 van groba na sviet saj višnji bog objavi.
 Gizdav je za dosti i vidjet toli mio : 155
 blažene te kosti, vrh kieh je procaptio ;
 blažena dušica, vrh kieh je proctiela
 vrh groba ružica rumena i biela
 krasnoga uresa, cafteći ter takoj
 probija nebesa ljuveni ures svoj, 160
 u vrime u svako da nigdar ne lipše
 ljuveno i slatko da rajski miriše.
 Nu pokli tu mlados zeleni, moj bože,
 od svieta sva dragos odkupit ne može,
 da se k nam povratiš opeta na sviet saj, 165
 da moj trud prikratiš i s trudom plačni vaj :

- ja se ću na službu grlici pridati,
 plač žalos i tužbu s kojom ću skladati,
 u vrieme u svako da oba cvielimo,
 i oba jednako da tužbu dielimo, 170
 u ernoj toj gori daleče od roda,
 ku sam bog satvori, da je naga bez ploda,
 bistri vir vodeni gdje nie moć vidjeti
 ni niedne zeleni ni zimi ni ljeti,
 razmi sam suh javor vrh puste te gore, 175
 da niedan živi duh k nam priti ne more,
 ni zvieri ni ptice, ni niedan drugi stvor
 u naše tužice i u plačni razgovor;
 gdje vidjet najliše nie jele ni bora,
 ni da tuj miriše lovorom taj gora; 180
 gdje vajmeh tuj stoje još se ćut ne more,
 tih slavie da poje s večera do zore.
 Lie mislim ures tvoj ja vidjet gizdavi,
 kad trudan život moj s tielom se rastavi,
 da budem tamo prit, gizdava mladosti, 185
 na drugi vajmeh sviet od vječne radosti
 u elizeja polja, gdi je vječni stan tebi,
 ako bude volja svieh boga na nebi,
 gdje tamo pribivaš splsavši dresel'je
 i vječno uživaš s radosti vesel'je, 190
 u cvietju i u travi i u svakoj zeleni
 razlike naravi, gdje stoje blaženi.
 Ku zelen i lug taj ne može nikadar
 procienit vas sviet saj, koli je slavna stvar,
 družice blažena, najliše najliše 195
 gdje mrća zelena i svoj cviet miriše,
 i ostalo sve cvietje i od polja i od gore,
 ko naše proljetje sazdati ne more.
 Pri dragom sunaću gdje se tamo bani
 u rajskom venaću tvoj cvietak izbrani, 200
 gdi je djevic mnoštvo toj i slavnieh gospoja,
 kiem trudan život moj ne može znat broja,
 s kiemi ćeš gojno stat, s kiemi ćeš po viek vas
 razliko cvietje brat, u kom je rajska slas,
 vrh koga snieg ni mraz ni slana ne pada, 205

ni na tle po viek vas zelenca ne spada ;
 tuj gdje se razbira vesel'je s radosti,
 gdje voda izvira s tolikom radosti,
 ku slados na svieti od rajske zeleni
 ne može izrieti nitkore po sve dni ; 210
 gdje ne ima smrt prieka zlosrd'ja plahoga
 po vas viek do vieka umorit nikoga ;
 ter ovdi dresel'je, kiem nas sviet naplati,
 u vječno vesel'je tamo se obrati
 i tamo zabude svak, gdi je ta slava, 215
 sve tuge i trude ke saj sviet sazdava.
 I blago svakomu, moj cviete izbrani,
 u blaženstvu tomu tko se tuj nastani,
 najliše gdje se tač po vas viek raduje
 tuj, gdje se grozni plač ni tužba ne čuje, 220
 za toli slavan dar ter tko tuj pribiva
 ambroziju i nektar s vesel'jem priživa.
 Nu odkli bog naseli tu tvoju dobrotu,
 da se tuj veseli u vječnom životu
 i u tomu blaženstvu, vjekušta gdi je slava, 225
 ku u umrlom kraljevstvu trudan sviet ne dava :
 ti s bogom pribivaj, kako t' se podoba,
 a ja ću plačni vaj sliditi do groba.

11

Pjesanca nimfi Eko.

Sva gora zelena trud velik sad čuti,
 o Eko ljuvena, gdje tebe nie čuti.
 Čude se i spine, čude se i doline,
 satiri i vile i ostale živine.
 Čude se i luzi i velmi tuguju, 5
 ja vajmeh u tuzi gdje željno klikuju
 svaki hip i svak čas u suze priljute,
 uzdah moj i plačan glas nebesa da čute,
 da gori nad nami sve zviezde poznaju,
 vas opran suzami kako se skončaju, 10
 sliedeći nepokoj, sliedeći sve jade,

11 uz jade pripisano je istom rukom vaje.

da trudan duh se moj od tiela rastade.
 A ti tač u krovu poče se tajati
 i gdi te ja zovu, nećeš se javljati,
 ter mi se ne javljaš, potajna djevice, 15
 da moje ponavljaš s jadovi tužice,
 od časa do časa gdje trudi život moj
 vičući iz glasa po gori zelenoj :
 ako bdiš u lugu, a neće se ozvati,
 da moj plač i tugu odgovor tvoj skрати, 20
 molim te boga rad, tajit se već ne moj,
 javi se vajmeh sad, u krovu tač ne stoj
 na moj plač i tužbe koje ću skladati,
 bez tvoje te družbe ke nie moć zbrajati ; 25
 za-č mi je izmukao glas od velje boljezni
 vičući svaki čas, pojući u pjesni,
 jeda ki od boga po svojoj ljubavi
 truda me ovoga i tužbe izbavi,
 od suza usilos jeda ga primože,
 za ljubav i milos ter mene pomože, 30
 u gori pustinskoj gdje pievca nie čuti,
 gdje trudan život moj boljezni sve čuti,
 da moj trud prikrati, da svojom ljubavi
 k mjestu me obrati, gdje ću nać drum pravi 35
 od rajske dubrave, gdi je njeka od gospoj
 dostojna sve slave, ku želi život moj
 očima vidjeti, dokli živ me kosti
 zavodim po svieti s velikom žalosti,
 gdje žalos priljuta i trudna čes moja 40
 vidi me stranputa bez mira i goja,
 čiem milos svieh boga po veljoj ljubavi
 truda me plačnoga i tužbe izbavi,
 ter nebog izajdem iz mrkle tamnosti,
 tuj dievu da najdem punu sve radosti, 45
 Gracijom ku zovu, da je ljepša svieh vila,
 a ne viem u krovu gdje se je sad skrila,
 da nigdir na svieti vaj momu životu
 nije moć vidjeti nje slavnu dobrotu,

12 uz rastade istom rukom rastaje prema gornjemu vaje. 34 me] rkp. se.

jak sunce ka sjaše, kojom se, mogu riet,
 s blaženstvom vladaše pod nebom ovi sviet; 50
 a sad se potaja nje ures čestiti,
 svieh tuga i vaja da se sviet nasiti.
 Tiem Eko ljuvena, molim te boga rad
 na mene utrudjena smiluj se vajmeh sad,
 u pustoj dubravi, gdje s plačem klikuju, 55
 moj mi glas pojavi, nebesa da čuju
 me trudne žalosti, ke nitkor na svieti
 ni jadne gorkosti ne može izrieti,
 i čemer priljuti i plačni nepokoj, 60
 me srce što čuti i trudan život moj,
 čiem vajmeh izajdem iz tmaste mrklosti
 ter dievu tuj najdem punu sve milosti,
 da veće ne trudim, da veće ne predam,
 svitlosti ku žudim dokli se nagledam; 65
 da svojom ljubavi taj višnja odluka
 truda me izbavi i s trudom svieh muka,
 ke trpim i sledim s veliciem porazom
 ter venem i bliedim, kako cviet prid mrazom,
 pustinjom hodeći gdje tjerim sve tužbe,
 trudom se gojeći, sam hode bez družbe, 70
 gdje se trudan pasu i u trudu gdje truju
 a tebe po glasu, o Eko, ne čuju,
 moj vajmeh tužan glas da u gori zelenoj
 ponavljaš svaki čas i tužni uzdah moj.
 Vaj pravda nie prava, pokli te ja molju, 75
 o Eko gzdava, da mi si priz volju,
 vapjen'je na moje da se neć ozvati,
 u krovu ner stoje hoćeš se tajati!
 Vaj što je taj nehar, ne stid se tajati,
 da kako niema stvar odgovor neć dati? 80
 Viem niesi gluha tač, da ne mož sad čuti
 moj vajmeh grózni plač i uzdah priljuti!
 Neharstvo što je toj, reci mi boga rad,
 da tužbu i plač moj ponavljat nećeš sad,
 ter mojoj slabosti nećeš prit na pomoć, 85
 gdje s veljom žalosti vapiju dan i noć,
 gorčije od jada gdje u gori zelenoj

k boljezni priklada tužice život moj, jak ranjen taj tko je ter vene i bliedi, ranice kad svoje u srcu povriedi,	90
ali pak tko gleda prid sobom prieku smrt ter trepti i preda, kad ga će vajmeh strt. Tiem trpim ne mao trud, gdje u nova godišta taj tvoja stara čud došla je na ništa.	
Što prije nie bilo u ovojzi dubravi, sad se je zgodilo protiva naravi!	95
Nu Eko ljuvena, može se pravo riet, da si tač skrovena i da te nie vidjet.	
Za toj se ne čuđim, nit se ću čuditi, da tuj stvar posudim, nit ju ću suditi;	100
za-č ti je dano toj, da nitkor na svieti gizdavi ures tvoj ne može vidjeti, razmi sam glas čuje, tko jako govori ali pak klikuje iz glasa u gori,	
ter se ti ne kratiš, o Eko, u taj čas tutako da odvратиš opeta isti glas.	105
Lie je meni velik trud, da činim vajmeh ja po sebi pravi sud, za-č se tač potaja ter neć dat odgovor na tužbu na moju, ja vajmeh boži stvor gdje glasom klikuju.	110
Nu sudi svies moja meju zla ostala, da narav taj tvoja sasma je lipsala, neka se može riet, gdje trudi život moj, da ni u čem taman sviet ne da mi tih pokoj,	
ter takoj u trudu gdje velmi tuguju, sve mi je za ludu što tebe klikuju;	115
sve mi je toj zaman, sve mi je zaman toj i ob noć i ob dan što tuži život moj kako sve človjek taj ki muči i trudi, komu čes plačni vaj za darov prisudi.	120
Nu odkli je toj takoj, sam vajmeh bez družbe da uklada život moj tolik plač i tužbe, sam ću plač skladati, kako se podoba, i u trudu vladati moj život do groba,	

jeda li prije toga, gdje trudim vajmeh sam, 125
 vrh mene neboga zgar sine bieli dan,
 ter se moj trud skrati i moje dresel'je
 i tužba obrati u rajsko vesel'je ;
 dubrave tmaste van ako kad izajdem 130
 na sunce i bil dan ter milos tuj najdem,
 da meni čes moja pravi drum objavi,
 čestita gospoja gdje sama boravi,
 koja je sieh dana od mnogo ljudi zlieh
 zlosrdno prognana za niedan za svoj grieh. 135
 Nit bješe taj zloba ni niedan uzrok svoj,
 za ki se podoba prognana da je takoj,
 nenavid ner svoju usilos ne skrati,
 tuj slavnu gospoju da bude prognati,
 da bude prognati ter vajmeh svud sada
 s razmirjem u rati ovi se sviet vlada. 140
 I pride toj vrieme, da prave ljubavi
 zlosrd'je za sjeme ni za liek ne ostavi,
 ni za liek ne ostavi, zlu volju gojeći,
 da se sviet krvavi u oružju zvoneći.

12

Pjesanca djevici.

Pričista djevice i majko blažena,
 angjelska kraljice i kruno svieh žena,
 ka od zgar nad nami veće ner sunce sjaš
 i nebo zviezdami kraljuješ i vladaš,
 kraljuješ i sviet saj i ostali svaki stvor, 5
 gospoja kako taj, ku čtuje rajski dvor ;
 kojoj je dana vlas i kriepos od boga,
 kraljevat po viek vas vrh stvora svakoga
 od zviezda u kruni s goruštom svjetlosti,
 kom se sviet napuni vjekušte milosti ; 10
 danica svjetlušta, ter viekom nikada
 tva zraka gorušta ne ima zapada,
 i slavni tvoj istok imati ne more
 vrijemeit niedan rok kako taj od zore,
 s kiem zviezda ishodi iz svoga dvora van, 15

prid sobom ka vodi sunačce i bil dan ;
 s pristol'jem ner stojiš u višnjoj toj slavi
 vruć plamen ter gojiš od božje ljubavi,
 ki plamen sve more po vas viek u vieke
 zagasit ne more ni od svieta sve rieke, 20
 gospoje prislavna, ni niedna usilos.

A ti si pripravna na ljubav i milos,
 milosrdja tvoga da dievo ne braniš,
 nego li svakoga da zbljudes i shraniš ;
 svaki čas i vrieme tko u trudu tuguje, 25
 a slavno tve ime na pomoć klikuje,

prislavna gospoje togaj ti pomagaš
 i u trude sve svoje milos mu tvu davaš,
 ter tvojom ljubavi i tvojom milosti
 truda se izbavi i svake žalosti. 30

S fortunom u plavi ako se tko brodi,
 tvojom se ljubavi potopa slobodi
 i velje nevolje, smeteno toj more
 o seke i o školje razbit ju ne more.

I kopno tko hodi ter s trudom ćuti vaj, 35

tvoja ga provodi gospoje milos taj,
 ter togaj ne more niedna stvar rasevielit,
 ni gusar od gore životom razdielit,
 i tvoj je porat taj, ki može svak rieti,
 što obtječe morski kraj svih strana po svieta, 40
 da viekom nikadar meu dobra ostala
 tišu nijednu stvar nie narav sazdala.

Tiem blago svakomu, tko u miru i u goju
 u portu u tomu razveže plav svoju,
 gdi je vječna tišina, tišija od mlieka, 45

i čista vedrina po vas viek do vieka ;
 gdje tmasta pomraka vidjeti nije moć,
 ni sinja oblaka ni ob dan ni ob noć.

Tiem dievo pričista i kruno svieh gospoj,
 čin da nie za ništa pri meni uzdah tvoj ; 50

i uzdah i moj plač, gospoje prislavna,
 pokli si vajmeh tač na milos sva spravna.

O slavna gospoje, gdje život moj tuži,
 na molbe na moje prikloni tve uši,
 djevice i majko, u ovaj nevolju, 55
 ljuveno i slatko pokli te ja molju,
 da na me pogledaš, o vječna ljubavi,
 i da mi milos daš u pustoj dubravi,
 u tmastoj mrklosti, gdje sjemo i tamo
 zavodim me kosti, a ne viem sam kamo; 60
 ni kamo ni kudi, ter tužan život moj
 tuguje i trudi sliedeći nepokoj.
 Tiem dievo prislatka, tom tvojom ljubavi
 tmastoga pomraka ti mene izbavi.
 Čin' tvoja taj milos, da nebog vajmeh ja 65
 izajdem na svitlos, gdi drugo sunce sja,
 i gdi je vječni dan sva ljeta i godišta,
 da moj plač nie zaman pri tebi za ništa;
 za-č vrieme pride toj, krunice gizdava,
 toliki nepokoj gdi mi tma zadava, 70
 pierske da muze na pomoć ne zovu,
 vaj da me sadruže u suzah gdje plovu,
 skladaje me pjesni pustinjom hodeći,
 s velikom boljezni nepokoj gojeći;
 ner tebe gospoje zvati ću na pomoć 75
 u trude sve moje s vapajem za svu moć;
 pri tebi gospoji i od gospoj gospoje
 me ufan'je za-č stoji i zdravje sve moje,
 dim zdravje od duše, koje mi nebogu
 pierske sve muze na dar dat ne mogu. 80
 Tiem slayna djevice i od djevic svieh časti,
 po zemlji na nice sada ću ja pasti,
 skrušeno roneći jadovne suzice,
 tebi se moleći, angjelska kraljice,
 da hitre Kamene (ako se može riet) 85
 pod zemlju od mene poženeš na on sviet;
 a s tobom gospoje neka se ja spravim,
 da pjesni sve moje do konca zaglavim.
 Tiem te ću moliti, čin' Jesus sinak tvoj
 da bude prodljiti toliko život moj, 90
 čiem s tvojom milosti pravi drum ja najdem,

iz tmaste mrklosti ter nebog izajdem,
 da s tobom pobroju skladaje u pjesni
 tužicu svu moju i moje boljezni,
 i moj plač toli ljut, suzice roneći, 95
 ki mi da trudan put k zapadu hodeći.

13

Pjesanca Jesusu.

Jesuse slatki moj, je li tko na svieti
 tve muke i trud tvoj da može izrieti;
 za-č pravo mogu riet, Jesuse ljuveni,
 da odkli je stvoren sviet s početka po sve dni, 5
 nitkor se nie rodil ni se će roditi,
 taj tko bi pribrojil ni tko će zbrojiti
 boljezni tolike i trude bez broja,
 kojiem nač prilike ne može svies moja,
 ke vajmeh boljezni, trudeći na svieti,
 rad naše ljuvezni hotil si podnieti; 10
 prit s nebes na saj sviet ter se tač dopušta
 prijazan tvoja taj, ljubavi gorušta,
 bez broja te muke da budeš podnieti,
 davši se u ruke grješnikom umrieti; 15
 na križu viseći napokon ter za nas
 naš rasap videći u krvi opran vas,
 nag vajmeh izdaše, Jesuse prisveti,
 za grieha za naše gdje se da propeti,
 gdje se tač poboli narodom, vaj meni,
 ter dragu krv proli, kako vir vodeni; 20
 iz prsi najliše, ke t' kopjem židovi
 sulicom probiše, da t' se trud ponovi,
 da slavna put tvoja, človske i bože,
 ni mrtva pokoja prijati ne može;
 ter taj vir gdje izvira, kako vir od vode, 25
 od zlobe opira sve od svieta narode,
 i u kruni trnovoju u krvi gdje ploveš,
 ljuveno narod tvoj klikuješ i zoveš,

klikuješ svakoga, ako će tko piti,
 kladenca živoga neka se nasiti; 30
 ter tko ga bude pit, bez konca po viek vas
 blažen će i čestit priživat rajsku slas.
 K tomuj se još hrliš vas ranav i krvav,
 da togaj zagrliš za milos i ljubav,
 tko ti kriv i dužan Jesuse ostaje, 35
 kako rob i sužan ter ti se pridaje,
 suzice roneći s velikom gorkosti
 tebi se moleći, da mu se dug prosti;
 ter mu se dug prosti, jošte ga daruješ 40
 vjekuštom radosti, kad se na nj smiluješ;
 na križu ter tako, Jesuse prislavan,
 u vrieme u svako vazda si pripravan
 prostiti svakomu sve duge svršeno,
 blaženstvu tko tvomu prida se skrušeno; 45
 svieh duga ter takoj dužnik se izbavi
 i slatko naliep svoj na pokon probavi.
 Tiem slatki Jesuse, ako mi može bit,
 želim se u suze ja grješnik rastopit,
 u suzah stopljen vas, da skrušen za dosti
 raslačim tvoju slas vrhu svieh sladosti, 50
 koju slas nitkore po svojoj naravi
 raslačit ne more, bez tvoje ljubavi.
 Lie milos dobiva, tko suze roneći
 svoj obraz polieva, tobom se boleći,
 rad naše ljubavi gdje tielo prisveto 55
 nago se krvavi, na križu propeto;
 gdje prija smrt prieku, Jesuse slatki moj,
 da prostiš grješniku sve zlobe i grieh svoj.
 Toj lupez iskusi na križu viseći,
 ki željno prosuzi, tobom se boleći; 60
 za-č lupež taj znaše, Jesuse moj prisvet,
 za grieha za naše da si ti prav propet.
 Skrušen'jem lupež taj ter milos izdvori,
 da mu se vječni raj po tebi otvori,
 po tvojoj ljubavi ter mu duh nastani 65
 u višnjoj državi, gdje stoje izbrani.

33 rkp. chrilisc, što bi se moglo čitati takodjer kriliš. 56 rkp. naglo.

- Tiem slatki Jesuse, slatko te ja molim,
 daj uzdah, daj suze, da se tač pobolim ;
 pobolim da se tač tom tvojom boljezni,
 skladaje grozni plač s velikom ljuvezni. 70
- Ako mi bit može, neka te Jesuse
 na milos primože moj uzdah i suze,
 i sree skrušeno i moj duh umiljen,
 da sasma svršeno, ja ki sam rasevieljen, 75
 slobodno mogu reć: trud me se izbavi,
 ter milos mogoh steć pri tvojoj ljubavi ;
 tužni se nepokoj i moj plač prikrati,
 i trud se vajmeh moj s vesel'jem naplati,
 minute tužice ter moje sve zabih, 80
 vjekušte vodice pokli se sit napih,
 iz prsi blaženieh ka tiekom izvira,
 naroda oda svieh ter zlobe opira.
 Jesuse prislatki, slavo milostiva,
 pokli se trud svaki pri tebi zabiva, 85
 pokli sve žalosti i tužbe sve skraćáš,
 i u vječne radosti dresel'je obraćáš ;
 pokli plač Jesuse ljuveno i milo
 od grješnik i suze primaš ti u krilo :
 u krilo toj tvoje tiem sada posilam 90
 suzice sve moje, ke s jadom prolievam,
 prolievam roneći u tmastoj mrklini,
 tebi se moleći, Jesuse jedini,
 tva ljubav i milos jeda se ne skrati,
 iz mraka na svjetlos da mene povrati, 95
 da u pustoj dubravi i u tmastoj mrklosti
 duh se moj izbavi razlike žalosti ;
 u ravnoj poljani da trudan život moj
 stanom se nastani na zraci sunčanoj,
 gdje druga livada, gdje vječno proljetje 100
 njeguje i vlada svu zelen i cvietje,
 a sunačce mlako i s desna i s lieva
 u vrieme u svako zelencom odieva
 blaženo polje toj, ko velmi na svieti,
 Jesuse slatki moj, ja želim vidjeti.
 I kada izajdem van tmaste mrklosti, 105

gospoju da najdem punu sve milosti,
 ku trudan život moj Gracijom naziva,
 vječni mir i pokoj ka trudniem dariva;
 koju nač nitkore, Jesuse priblažen,
 po sebi ne more po vas viek i amen, 110
 razmi sam človjek taj po tvojoj ljubavi,
 s kojim se plačni vaj po tebi rastavi,
 vaj koga ne ohodi tva ljubav i milos,
 ner li ga izvodi iz mraka na svitlos,
 a navlaš u suzah skrušeno kad plove 115
 ter tebe u tugah vapije i zove,
 vapije za svu moć, podobno kako je,
 da mu si na pomoć u trude sve svoje.
 Čin' za toj Jesuse, o kralju prislavan,
 da grozne me suze pri tebi niesu man, 120
 i moj plač toli ljut, gdje trudi život moj,
 želeći pravi put ki vodi na pokoj,
 čiem ljubav taj tvoja trudnu mi objavi,
 Gracija gospoja gdje sada boravi,
 ku javi i speći vrh svega na svieti 125
 vas venem želeći da ju mogu vidjeti.
 A ova mi tmasta noć, ku sunce ne obsieva,
 ne da mi gojno proć ni s desna ni s lieva,
 da najdem drum pravi, ki najti ja žudim
 u tmastoj dubravi da veće ne trudim, 130
 Gracija gospoja gdje sama sad stoji,
 tužica da moja sva joj se pobroji,
 i moje boljezni i trudi ne mali,
 da svojom ljuvezni plačna me požali,
 da trudnu da meni svoj ures gizdavi, 135
 razgovor medeni po svojoj ljubavi.
 Nu pokli toj takoj ne može bit meni,
 Jesuse slatki moj, Jesuse blaženi,
 ja ki se skončavam, pustinjom hodeći,
 tebi se pridavam, željno te moleći, 140
 tva ljubav i milos da moj trud prikrati,
 i da me na svitlos iz mraka povrati,
 da te duh moj slavi bez konca po sve dni
 u višnjoj državi, gdje stoje blaženi.

14

Pjesanca (o spoznanju).

Pride hip, pride čas, pride rok i bil dan,
 u ki me božja vlas izvede tmasti van ;
 i pride vrieme toj, ter s božjom milosti
 trudan se život moj rastavi s mrklosti,
 ter s božjom ljubavi vrh mene sunce sja, 5
 u tmastoj dubravi ko vidjet željah ja,
 i tmaste me oči sve bistre ostaše
 ter svietlu s istoči danicu poznaše.
 i zviezda tolik broj, ke nigdar na svieti
 trudjahan život moj ne može izrieti ; 10
 i poznah tutako, bez sumnje tutako,
 što je gorko i slatko i ljuto i slatko,
 što l' vedro i oblačno, što li je vedrina,
 što je svietlo i mračno, što li je maglina ;
 što je plač i tužba i što su žalosti, 15
 sloboda i služba i što su radosti ;
 što je pokoj, što je trud i dobra razlika,
 što je prav i kriv sud i dobra razlika,
 i što je blaženstvo i što su blaženi,
 i što je kraljevstvo, gdi je pakal ognjeni. 20
 Zgar mi bi još dano, mogu riet po bogu,
 što je bielo i crno razlučit da mogu,
 veselo koju stvar kada ja razabrah,
 rieh : ovo slavan dar od boga sad prijah ;
 za-č poznah, višnji plam da taknu svies moju, 25
 da spoznam sebe sam i kako duh goju,
 je li ma dušica u tieli pokojna,
 ali je tužica pakljenieh dostojna,
 koju stvar nitkore ner samo višnji bog
 suditi ne more, ner pravda i razlog ; 30
 dim razlog od boga, ki nigdar ne sudi
 zlosrd'jem nikoga, kako sad zli ljudi,
 u kieh nie dobrote, razmi zlobe svake
 ter cvile sirote i ostale nejake,
 ki od straha na svieti ne smiju nikomu 35

razlog svoj prav rieti, samomu ner bogu.
 Ter ne viem, gdje mož toj trpjeti, moj bože,
 na sudu razlog svoj da prav reć ne može,
 najliše gdi je sada u naša godišta
 i razlog i pravda pri sudu za ništa. 40
 pokli svak zna sada da slavna vlas tvoja
 kraljuje i vlada stvoren'ja svakoja,
 i svak još može riet, u višnjieh gdje sjediš.
 nebesa i saj sviet na dlani da mjeriš,
 i kako slavan bog u višnjieh ki sjedi 45
 svemu si dal zakon i razlog da sliedi;
 ter od zgar nad nami, od mlina jak kolo,
 nebesa zviezdami vrte se okolo,
 s istoka k zapadu, s zapada u istok,
 sliedeći u skladu s vrjemenom pravi rok. 50
 Posudit još more, tko cielu svies ima,
 s vrjemenom da more oseće i plima,
 s razlogom i lozje listom se zeleni,
 s vrjemenom i grozdje meči se s jeseni.
 Jošte se s proljetjem i s desna i s lieva 55
 zelencom i cvietjem sva zemlja odieva,
 a zimi snieg i mraz s mosuri ledeni
 daju trud i poraz svakojzi zeleni.
 I sunce kad raka u ljeto sadruži,
 zelen se tad svaka na sušu potuži. 60
 Srjed zime tiem tko će zelen grozd zobati,
 ali pak tko voće po granah trgati:
 zaman se taj brine i trga razum svoj,
 kad voću rok mine da slači voće toj.
 Tko li će birati s ružicom rajsku slas, 65
 kad ljeto prikрати proljetju svoju vlas:
 scienim ga da je lud, za-č višnji moj bože
 naravi stare ćud lipsati ne može.
 Još mogu poznati, od mala da je svjeta,
 tko hoće sijati pšenicu srjed ljeta; 70
 sunčanoj naravi zač nije razlog dan,
 toj dobi na travi izvodit sjeme van.
 Tiem scienit ja mogu, da sliedi djavlju ćud,
 protiva razlogu tko čini krivi sud.

- Nu ne viem moj bože, komu je dano zgar, 75
 posudit da može toliko tanku stvar,
 pokle s' ti stvorac taj i kriepos izbrana,
 što toli trudan vaj plodi se svieh strana ;
 što živi svaki duh bez konca po vas viek
 tebi je na posluh, ner samo živ človek ? 80
 Najprvo nad nami, podobno kako je,
 nebesa zviezdami na posluh tvoj stoje,
 sva polja sve gore, sva dubja sva trava,
 sve vode sve more hvalu ti sazda.
 Svakoga vjetra ćuh, kako se vidi toj, 85
 da ti je na posluh, o višnji bože moj.
 Živ kamen i mramor, k tomuj se riet more,
 i ostali svaki stvor, u čem duh kopore,
 i zemlja na pokon i sada i vazda
 s načinom pod zakon krmi se i vlada ; 90
 stvoren'je ter sve toj razlika narava
 stvoritelj da si svoj, očito poznavaj,
 sve spravno po sebi, moj bože, ter stoji,
 da posluh da tebi kako t' se pristoji ;
 naredbi po tvojoj s načinom ter tako 95
 provode narav svoj u vrieme u svako.
 Mimo sve človek sam, viem, da te ne ljubi,
 s blaženstvom višnji raj za zlobu ter gubi,
 i višnje toj carstvo, o višnji bože moj,
 za svoje neharstvo viem da sve gubi toj. 100
 Nu kako vina pjan mno-krat se nahodim,
 ter daleč sebe van u misleh zahodim ;
 za-č pravo da sudi ma slabos, ne može,
 od kud su zli ljudi, ako si ti bože ?
 Toj li te nie bože, kako se može riet, 105
 pravedan da može najti se na saj sviet ?
 Ter mučim ter trudim, za-č ništo nie gore,
 ner ja toj da sudim, o višnji moj stvor(č)e.
 Lie mi duh govori, da viekom po viek vas
 niedno zlo ne stvori uzumnožna tvoja vlas, 110
 i prie će u bezred vas saj sviet pogorit,
 ner ćeš ti niednu zled u zlobi satvorit ;
 dobrota za-č je taj u tebi, moj bože,

ku nitko na sviet saj izreći ne može.
 Tom tvojom dobrotom ter može svak znati, 115
 da sada i po tom sviet se će vladati.
 Vlada se i sada, vaj nu se prigodi,
 da tuge i jada ne lipše kad godi;
 za što ti dopuštaš, za što ti hoć takoj,
 pravedne da frustaš zlobniemi, bože moj, 120
 da trpe tužicu. da poslie po trudu
 vjekuštu krunicu s blaženstvom dobudu.
 A činiš, da zlobni saj sviet uživaju,
 ki niesu podobni blaženstvu i raju;
 ovdí se raduju, ovdí se vesele, 125
 ovdí sviet kraljuju, sve imaju što žele;
 ovdí je zloba taj prodĺjila kraljevstvo
 i sve je u sviet saj stavila blaženstvo.
 Još veću zled tvore, o višnji stvorče moj,
 za-č sami govore da im sreća dava toj; 130
 i u sreću ufaju ter meu zled ostalu
 ni u čem ti ne daju ni slavu ni hvalu.
 Ter kad ih uzvisiš i blago kad steku,
 ali pak poniziš ter blago rasteku,
 ne sciene da trud tvoj i uzmnožna tva slava 135
 sve može vazet toj, što komu saz dava,
 ner sreći toj daju na svemu uzrok vas,
 za-č vajmeh ne znaju, što je tvoja slavna vlas.
 Nu slaba svies moja ne dava sreći grieh,
 za-č stoje svakoja u rukah u tvojieh. 140
 Za toj éu spraviti krieposti moje sve,
 da budem slaviti i hvalit ime tve,
 i sada i po tom da te duh moj slavi,
 dokli me životom prieka smrt rastavi.
 Pravedno za što je, za što se podoba, 145
 da vrieme sve moje slavim te do groba,
 o višnja ljubavi, za-č pozna svies moja,
 da si ti bog pravi, ki s' stvoril svakoja.
 Stvoril si svakoja, naredno ter tako
 sve vlada vlas tvoja u vrieme u svako. 150
 I ti si razum taj, ki višnji moj bože
 s nebesi vas sviet saj dosegnut ne može;

a kamo ma slabos, da pravo posudi,
 s vesel'jem što rados provode zli ljudi;
 za zlobno neharstvo kako li bit može, 155
 da imaju bogactvo i ostale raskošē:
 a ki su pravedni u trudu da takoj
 do groba po sve dni provode život svoj.
 Da ja taj činim sud, mogal bil svak rieti,
 vaj da sam veće lud, neg nitkor na sviēti. 160
 Za toj se meni mni, da je bolje parjati
 taj čemer pakljeni ner li ga zbrajati
 u trudne me pjesni, koje ja na sviēti
 bez velje boljezni ne mogu izriēti.
 Za toj ću ovi trud, ki ćutim u meni, 165
 na družieh stavit sud, o bože ljuveni,
 koji sviēs imaju i sudjen'je cielo,
 razlučit da znaju što je crno i bielo.
 Tiem se sad ustavljam od suda ovoga,
 i ufan'je sve stavljam u stvorca u moga, 170
 koga ću moliti, da svoja dobrota
 bude mi prodlijiti daj malo života,
 pjesance čiem spoju, ako je slično toj,
 u miru i u goju ja sluga i rob tvoje,
 pokli mi da milos, da s tvojom milosti 175
 izajdem na svitlos iz tmaste mrklosti,
 i ostavih dubravu i najdoh drum pravi,
 da tebi dam slavu na svakoj ljubavi.
 Tiem bože milostiv, vjekušta radosti,
 pokli sam zdrav i živ i kriepak za dosti, 180
 zdravje mi podrži, ako je slično toj,
 čiem se moj drum svrši, ki sledi život moj,
 neka sam stanovit, da trude minute
 ne budem ponovit i plače priljute,
 koje sam provodil, trudom se gojeći, 185
 kada sam zahodil stramputa hodeći,
 po mrkloj tamnosti sam hode bez družbe,
 gdje najdoh za dosti sviēh vaja i tužbe.
 Lie treptim i predam prid vihrom kako prut,
 prid sobom gdi gledam što je dug ovi put; 190
 dug mi se vele mni, tiem sada tuguju,

nu mi se velmi ckni, da prije putuju.
 Tiem vječna svjetlosti, o bože ljuveni,
 po tvojoj milosti provodič bud meni.

Čuvaj me i bljudi po putu svieh strana, 195
 od đjavla i zlieh ljudi do smrti svieh dana,
 ako se podobi, da u strani u tudjoj
 ništore ne oznobi po putu život moj,
 da život ne skratim prie roka žalostan,
 dočim se povratim opeta na moj stan. 200

A po tom, a po tom, o vječna ljubavi,
 ako me é životom rastavit, rastavi ;
 istom čin' da duh moj u višnjoj državi
 priživa mir i goj pri tvojoj ljubavi ;
 za-č drugo ne želim, ostala meju sva, 205
 neg da se naselim gdi je vječna ljubav tva,
 u plamu da gorim, pravedni gdje stoje,
 dil kada izdvorim od milosti tvoje.

Lie suđim vajmeh sam, da je trudno poznati,
 hoće li višnji kram tamo me prijati. 210

Kako éu znati ja, koji sam zloban vas,
 hoću li od raja priživat vječnu slas
 u višnjoj državi, blaženstvo gdi je toj,
 kada se rastavi od tiela život moj.

Za-č pokli, bože moj, pravedni ne znaju, 215
 hoće li mir i goj priživat u raju ;
 ali me é' suditi u plamen ognjeni,
 da budem truditi bez konca po sve dni :
 lie ti se ja molju, mu molbu prim' u skut,
 dopus mi na volju svršiti ovi put. 220

I javi i speći nu trudim za svu moć,
 u sebi misleći, koli je trudan proć,
 ter vajmeh život moj, kad taj trud razbira,
 trudnu mi krvav znoj iz tiela izvira ;
 od jada i od tužbe za-č ne viem i ne znam, 225
 kako éu bez družbe k zapadu hodit sam,
 čiem najdem gospoju da moj trud prikrati,
 da tužbu svu moju u rados obrati ;
 pripravna za-č stoji taj dieva izbrana,
 da togaj posvoji, tko joj se pridava. 230

- Nu tamo tko žudi toj dievi slavnoj doć,
 trjebi je, da trudi pustinjom dan i noć,
 i s trudom hodeći da je spravan na svieti
 veliku vrh pleci tegobu podnieti.
- Ako mi tko veli: gospoja ka je toj, 235
 ku hlipi i želi da najde život tvoj:
 dim, ta je gospoja, ako ju najdu kad,
 potajna sva svoja odkrit ée meni tad;
 svoj ures ljuveni, da vam je sad znati,
 pravo ée riet meni, što ju éu prašati, 240
 što li sviet prisudi, najliše sieh dana,
 od mnogo zlieh ljudi da je sada prognana:
 prišad zla vrijeme na ter za liek na svieti
 blagoga sjemena nie moći vidjeti,
 ner li trn i drača s troskotom najliše 245
 da tužbe i plača pravedniem ne lipše,
 i mnozi porazi i trudi ostali,
 pakljeni svi vrazi koje su sijali;
 ter drazi i mili, da vam je vajmeh znat,
 ki su se ljubili, hoće se sada klat, 250
 i nie taj država meu sviemi narodi,
 s troskotom koštrava gdje se sad ne plodi,
 ku nitkor na svieti ni nokti ni zubi
 ne može podrieti, da joj trag pogubi,
 ni struka ni žile pasjega narava, 255
 opake kopile ka na sviet sazdava
 i ostale sve jade, kiem ne vi svies moja
 izrieti za sade ni množstvo ni broja.
- A blagoj gospoji još niesu vrijeme na
 kako se pristoji odkriti imena, 260
 dokli mi ne objavi višnji bog sam s nebes,
 u krasnoj dubravi gdje stoji nje ures,
 gospoja taj slavna s kondierom ka stoji,
 po sve dni pripravna da tamo napoji
 svaku vrst od ljudi nebeskom sladosti, 265
 tko se k njoj potruđi podobno za dosti.
 Tiem želim dan i noć gdi je taj dobroti,
 da bi mi tamo doć za moga života,
 nje ures čestiti jeda me koji dan

tom slasti nasiti, da jesam sit i pjan. 270
 Za-č kom bih raslaćio, što je taj rajska slas,
 tudjer bih potlačio sve trude i sviet vas,
 sviet ki mi dan i noć zadava tužice,
 da mno-krat nie mi moć pojmiti dušice.

15

Pjesanca mladosti.

O mlaci pridite, molim vas rad boga.
 hod'te se napi'te kladenca živoga!
 Ako je trudan tko ter éuti nepokoj,
 ljuveno i slatko hod' ga se sad napoj, 5
 ter ga se nasiti za ljubav za moju,
 ako hoć živiti u miru i u goju;
 za-č tko ga bude pit, slatko ga probavi
 i vazda bude sit vjekušte ljubavi,
 vaj koje sladosti nitkore na svieti, 10
 ljuvena mladosti, ne može izrieti,
 nit bi ju pripisal razmi sam človjek taj,
 tko je željno uzdisal sliedeći ljuven vaj,
 ljuven vaj sliedeći ljubavi na službi,
 jadovno evileći u plaću i u tužbi, 15
 strelicom izranjen ter zdravja želeći,
 da bude sahranjen, ovi vir žedneći.
 Ter kom je okusil te bistre vodice,
 nie veće prosuzil ni pustil suzice,
 razmi te sladosti, kom se je opojil, 20
 vjekušte radosti vazda je provodil,
 najliše u duši u višnjoj državi,
 gdje nitkor ne tuži pri božjoj ljubavi,
 gdje priti nitkore ne može na sviet saj,
 ner milos ki dvore da najdu živac taj,
 taj živac gdje izvira u rajskoj zeleni, 25
 ter se tuj razbira vesel'je po sve dni.
 Mladosti ljuvena, toj li će tko rieti :
 taj voda studena gdi je sada na svieti,
 kazuj nam drum pravi, da našoj mladosti
 taj se vir objavi pun rajske sladosti, 30

da ga se nasiti na volju svaki nas,
 neka smo čestiti bez konca po viek vas ;
 za-č bismo svi radi, da taj slas medena
 dušu nam nasladi i srca ledena :
 o mlaci, dim pravo i neću za vas sviet, 35
 tako mi bit zdravo, ništore lažno riet :
 trudno je i lasno pristupit k vodi toj,
 nu rano i kasno more se priti k njoj.
 Nu mlaci ljuveni, bdi se dan i sva noć,
 k toj vodi studeni tko hoće tamo doć. 40
 Tamo se prihodi proz trn'je i draču,
 po ognju po vodi i s tužbom u plaču ;
 hodi se ravninom po cvietju i travi,
 hodi se planinom po gustoj dubravi ;
 hodi se i s gladom i žedju trpeći, 45
 i trude sve s jadom vrh sebe prteći.
 I bos i nazi još tamo ki hode,
 o mlaci pridrazi, taj živac nahode.
 Blizu je i daleče, nu tamo tko hodi.
 blaženstvo sve steče, tko pride toj vodi ; 50
 blaženstvo ne malo za-č s trudom dobude,
 i sve zlo ostalo po trudu zabude.
 Najliše, mladosti, ostavi noćnji san
 iz tmaste mrklosti ter pride na bil dan,
 na bil dan i zraku, da od noga potplati 55
 potlači stvar svaku, s koje duh zlopati.
 Pri tomu studencu još ćeš nać djevicu,
 pod jelom u vencu, svjetlju ner danicu,
 od koje ljepotu nie dano na svieti 60
 mojemu životu za sada izrieti
 ni gizdav ures svoj ni odkrit joj imena ;
 za-č čeka život moj drugoga vrjemena,
 drugi čas i vrieme ja čekam s milosti,
 da odkrijem nje ime i velje krieposti,
 ne samo krieposti ner jošte slavan dar 65
 od rajske lieposti koj joj je dan ozgar.
 A navlaš svoj pogled i angjelski svoj obraz,

- pri kom bi snieg i led prikopnio u taj čas ;
i k tomuj ljuveni i slatki razgovor
u gori zeleni da čuje tvrd mramor, 70
u gori tuj stoje, umiljen za dosti,
pukal bi na dvoje od velje sladosti.
Taj dieva prislavna pri viru ter stoji
po sve dni pripravna, da trudnieh napoji
kondierom od zlata komu nie procjena 75
na saj sviet ni plata ni niedna zamjena.
Ki kondier, velim ja, (a bog mi svjedoči)
da tamo ljepše sja ner sunce s istoči ;
i s desna i s lieva ter tamo u gori
sunačcu odsieva jak plamen ki gori. 89
Takodjer i pehar, ki velim, po vas viek
procienit nikadar ne može živ človjek,
u lugu u tomu držeći u desnoj,
da služi svakomu, tko tamo pride k njoj.
I tiemiem tko godi peharom bude pit, 85
duh mu svoj zahodi od slasti na on svit ;
na on sviet više nas, gdje sam bog kraljuje
i gdje se po viek vas s blaženstvom raduje,
u višnjoj državi gdi je svjetlos svjetlušta,
gdje se sam bog slavi, gdi je ljubav gorušta. 90
Nada sve ostalo, ki pehar taj žele,
piju ga po malo, piju ga po vele.
Lie vazda pun stoji i ravan jednako
i slados tuj goji u vrieme u svako.
Taj dieva gizdava nu vječne te slasti 95
nikomu ne dava posionom oblasti,
nu se sam prisudi, tuj slados tko će pit,
tko većma potrudi, da većma bude sit ;
i većma tko gori u božjoj ljubavi,
veću slas izdvori u tojzi dubravi. 100
I rajsko pitje toj učini človjeka
vječni mir i pokoj uživat do vieka,
ter je sit za dosti u tielu i u duši
te rajске sladosti, ka se zlatom služi.
Još ne viem nikako, što može sladje bit, 105
u zlatu ner tako tu vječnu slados pit.

- ka čini človjeka i mrtva i živa,
 blaženstvo do vieka s vesel'jem da uživa.
 Vaj nu se skončaje u misleh život moj,
 gdje mlados ne haje blaženstvo sliedit toj, 110
 svoj život ner traje pod krilom lienosti
 i ništor ne haje priti k toj lieposti,
 iz zlata pehara napit se za dosti
 ki naliep satvara u rajske sladosti.
 Mladosti pridraga, tiem reci za milos, 115
 koja te primaga od svieta usilos,
 ter takoj za ludu provodiš dni tvoje,
 s lienosti u bludu isprazno tač stoje.
 Ako je tužan sviet prihinil na službi
 mladosti tvoje cviet, da si njim na službi, 120
 tuj družbu ostavi a spleši iman'je,
 k tomuj se još spravi pogrdit gizdan'je;
 pogrdi ljepotu, pokli je umrieti
 i u dugu životu nie nam moć živjeti.
 Velika ni mala jošte nie, tko ée riet: 125
 što mi je čes dala, tomu sam ja kontient.
 Nu ako se spoznaš sam, tadaj éeš pravo riet:
 očito sada znam, pridobih vas saj sviet;
 tiem éu bit slobodan bez boja i rati, 130
 i ob noć i ob dan vrieme éu trajati,
 sliedit éu slobodu, družit éu goj i mir
 i pit éu tuj vodu, blaženi gdi je vir.
 Iz kupe te zlate ja éu tuj slados pit,
 a navlaš bez plate, dokli je budem sit.
 Nu ako mi tko veli: veliku stvar čuju, 135
 tiem život moj želi da tamo putuju,
 a ne viem kako prit sam tamo bez druga,
 tuj slados vječnu pit u gori srjed luga,
 velik trud ter ćutim, ako se prigodi,
 da se sam uputim k blaženoj toj vodi: 140
 tiem pokli niesam vješ, kako mi može bit,
 jezdeći ali pješ bez dobre družbe prit
 k toj slasti medenoj, koju bih rad piti,

da srce i duh moj blaženstva nasiti :
 tomuj se može reć, sam se sad odpravi, 145
 ako hoć milos steć od božje ljubavi ;
 ne išti za družbu provoda ni straže,
 ni liepos na službu da ti taj drum kaže,
 strpljeniem pancierom ner li se oružaj
 i križem i vjerom ter ćeš nać živac taj. 150
 I kad se uputiš, sam hode po sebi,
 ter ku zled očutiš protiva da je tebi,
 u pustoj toj strani u stupaj tvoj prvi
 vjerom se obrani i križem odrvi
 i u pustoj dubravi rad togaj poraza 155
 boga od ljubavi zavapi iz glasa,
 ter taj bog ljuveni hrlo će tebi doć,
 u gori zeleni da ti je na pomoć,
 ki je bog bos i nag, ohol i umiljen,
 zlosrd i velmi blag, vesel i rascviljen ; 160
 njegovda se veseli, njegovda se cvieleći
 zlovoljno dreseli u mraku sjedeći.
 Nu ni mlad, nu ni star, živ človjek na svieti,
 od njega ljepšu stvar ne može vidjeti ;
 vidjet je velmi liep i krieupos tuj ima, 165
 kazat se da je sliiep i da je s očima,
 i liepos njegovda mno-krat se namjeri
 da je grubša ner sova na svjetlos kad zvjeri,
 ter kad se grub stvori meju sve ostalo,
 zvieren'je u gori prid njim bi bježalo, 170
 i kad se pogrubi protiva naravi,
 svu krieupos izgubi od prave ljubavi.
 Pogrdiv ter takoj kad liepos promieni,
 tadaj se ures svoj za ništa ne sciieni.
 Ljepota nu svoja čiem sliedi drum pravi, 175
 živuća svakoja uresom zatravi.
 K tomuj se govori, da je bjelja svoja put,
 ner bil snig na gori, ni galeb ni labut.
 Nu mno-krat po puti vidjet je liepos taj
 jak čafran prižuti, i blieda kako vaj, 180
 i ništor ne stvori višnji bog na sviet saj,
 da manje govori, nego li mladac taj :

- i u vrieme u svako kad sledi ljuven put,
govori po lako, da ga je jedva čut;
i himbu gdje goji meu draga dva duha, 185
po šapat tuj stoji od uha do uha
s tolikom sladosti, da tužbe ni jada
razlikoj mladosti ne lipše nikada.
I nie taj gospoja ni od gore niedna vil,
ku neće rieč svoja propasti kako stril 190
od slasti medene, gdje svojom naravi
učini da svene rumen cvit na travi.
Najliše kad hini svoj slatki razgovor,
omekšat učini i acar i mramor,
da srce kameno, gdje himbu tuj klade, 195
sladosti takmeno svoj ga stril propade.
Još mu se vidi vas jaki no živ plamen
na glavi krešpan vlas i zlati svoj pramen;
kad oči otvori, svjetlje se učine
ner sunce na gori s istoka kad sine. 200
Ni svjetlja taj zviezda, ku zovu Dianom,
ka se nebom gizda svjetlosti izbranom,
u vrieme od zore goneći tih sanak,
sunčane da dvore otvori bio danak.
A grlo i svoj vrat, pod nebom nikadar 205
ne more narav dat na svieti bjelju stvar;
svoj obraz i lica ljepša su još vidjet
ner ruža i ljubica ni niedan drugi cviet,
a usne medene celovom kad hini,
ljepše su rumene neg koralj prifini, 210
koje bi stravile za toli slavan dar
satire i vile i svaku živu stvar.
I obrvi još crne, kad mu ih tko gleda,
srce mu sve trne i svoj duh popreda;
a zubi u glavi da vam je sad znati, 215
nie dano naravi bjelju stvar sazdati,
od zuba gdje bielos vidi se svieh strana
od pilja kako kos na toran strugana.
A prsti izbrani od ruka i od noga

- reć bi su kovani od srebra živoga. 220
- S krili je diete toj ter s krili od svieta
na volju ures svoj sve strane oblieta,
ter ptica ni strila hrl'ja bit ne more,
ni planinska vila, ni vihar od gore ;
- leteći za-č okol s goruštom ljubavi, 225
- jaki no kad sokol u lov se odpravi,
s lukom i striclami ter nago diete toj
tjera se s vilami po gori zelenoj,
tjera se satiri prihitra svoja ćud
- ali pak s pastiri da im da ne mao trud, 230
- kod vira od vode navlaš gdje pastiri
svoj tančac izvode s vilami i satiri,
ter se sve snebiva gdje poje u tancu
a lug im odpieva ljuvenu pjesancu.
- Gdi strilu priljuto ljuven bog ne skrati, 235
- da im slados minutu u naliep obrati,
ter smete tančac taj i slatke te pjesni
i da im velik vaj s goruštom boljezni.
- Gospoje još vriedi i slavne kraljice,
najveće lie sledi dievce i djevice; 240
- cvili još u jadu razliku gospodu,
da mu se pridadu stradjavši slobodu.
- Još hraben oružnik, da je jači od lava,
i pješac i konjik njemu se pridava.
- K tomu se riet more, sve zvieri, sve ptice 245
- od polja i od gore da ćute tužice,
i tolik nepokoj i tužbe i jade,
kad srce i duh svoj ljuven stril propade;
- za-č gore od jada, ljuven stril gdje strieli,
objestran propada srdaće u tieli, 250
- i rani toj lieka ni u čem bog ne objavi,
razmi smrt človjeka kad s lukom rastavi.
- Nu ptice nu zvieri i ostale živine,
što ih ljubav taj tjeri, ne imaju krivine;
- za-č svojom naravi, koju njim čes dava, 255
- s vrjemenom ljubavi svaka se pridava.
- Nu vrijeme čekaju, sliedeći narav svoj,
kad se sve pridaju ljubavi telesnoj,

- i prie će živ kamen na polak puknuti,
neg ju će taj plamen na ljubav prignuti, 260
da se da za roba telesnoj ljubavi,
prie ner se podoba svojojzi naravi.
Meu stvari sve ine za toj se poznavava,
zemaljske živine koga su narava.
Armilin najliše tuj žalos iskusi, 265
ki željno uzdiše, kada se izgnusi.
A človyek vajmeh sam ne viem kom naravi,
kada ga takne plam telesne ljubavi,
smami se i biesni, da trudna svies svoja
ni javi ni u sni ne prija pokoja, 270
ter neće da sliedi ni vrieme ni rok svoj,
kada ga povriedi ljuveni nepokoj.
Vrh tužbe vrh svake još ljubav nastoji,
od oca i od majke da porod razdvoji;
rod s rodnom razdvaja, da od roda najliše 275
od tuge i vaja prijazan polipše.
U zlatne uzice još koga postavi,
razlike tužice taj s jadom boravi.
Tiem da je sviem znati, ljuvena mladosti,
vezi su ti zlati od velje žalosti, 280
kiem puti, kiem veže ter i kraje svieta
sve k sebi poteže kako kalamita;
i kriepos još svoja ne može na svieti
bez rati i boja tihi mir podnieti.
Tiem njega samoga stidi se i boji 285
svaka vrst od boga, ku Varon pobroji.
Toj li će tko rieti: taj bog od ljubavi,
vaj gdje se na svieti porodi i objavi?
ali je svoj ures meu cvietjem procaptil,
ali je zgar s nebes na zemlju doletil? 290
iz vira vodena ali je liepos taj
i kriepos ljuvena izvrvjela na svit saj?
Ali je prislavan i gizdav ures taj
iz morscieh dubin van izavril na suh kraj,
neka se objavi na kopnu taj slava 295

od vječne ljubavi, ku more sazda va ?
 Ali se na gori, gdi je velja visina,
 od sniega satvori taj liepos jedina,
 vrh gore snieg bieli da svojom krieposti
 vas saj sviet nadieli takmenom lieposti ? 300
 Ali ga na saj sviet porodi ka žena,
 neka se može riet nada sve blažena,
 blažena utroba meju sviem narodi,
 koja se podoba da taj plod porodi ;
 od koga slavan glas letjet će sva ljeta 305
 u slavi po viek vas do konca od svieta ;
 za-č mu se priklada sva hvala i slava,
 pokoli sviet vlada taj liepos gizdava ?
 Sad znajte mladosti, da slavan taj ures
 sve višnje krieposti poslaše zgar s nebes, 310
 da krmi i vlada sve od svieta narode,
 i da im milos da, da dobar plod plode,
 i da se do vieka ostale meu trude
 neplodna človjeka svak čuva i bljude,
 Nепlodan dim da je, tko razum potlači, 315
 ter zaman dni traje a vriednos ne slači.
 Dim Venus pridraga da ga je rodila,
 i bosa i naga u mrči gojila,
 u mrči zelenoj i sad je njegov stan,
 ki je družbi ljuvenoj od višnjeh na dar dan, 320
 ljuvenoj toj družbi, ter joj su tuj stani,
 ka mu je na službi, da se njim sahrani.
 Nu nigdjer na svieti pod nebom niedan stvor
 nie ljepši vidjeti neg je taj ljuven dvor
 u mrči zeleni, gdi je krasna družba taj 325
 pri vodi studeni, ka je slatka kako raj,
 i bistra i čista, ku viekom ništore
 sva ljeta i godišta prisušit ne more.
 Koji stan koji dvor za vječno zlamen'je
 obzidal nie mramor ni drago kamen'je, 330
 od mrče ner zelen, ka plodi toj cvietje,
 ko ljeto ni jesen ni naše proljetje

- takodjer ni zima, da vam je još znati,
 krieposti ne ima tuj krieapos sazdati;
 a miris svoj slavan, ki se tuj razbira, 335
 s korienkom kruga van srdačce podira,
 gdi je sladost tolika, kojoj se na svieti
 ne može prilika jezikom izrieti.
- Još je tuj livada ljuvena i mila,
 ku drugdje nikada nie zemlja gojila, 340
 niti se sad goji, nit se će gojiti,
 nit narav nastoji taku stvar ploditi,
 taku stvar ploditi, za-č sada ni po tom
 ništor ju dobiti ne može ljepotom.
- Za-č narav nikadar u polju ni u gori 345
 toliko krasnu stvar na svieti ne stvori,
 kako taj livada, ku sam bog ljuveni
 svakoga narava, što polje toj plodi,
 i sve tej zeleni, o mlaci pridrazi,
 živi vir vodeni polieva i kvasi. 350
- Nu (tko bi) vidil stan i ta dvor pridvorni,
 ostal bi sebe van, kako stup mramorni,
 ali pak vrh gore, na kom nie vidjeti,
 zelen lis da more ni cvietje proctieti, 355
 videći najliše razlike mladosti,
 gdi njetko uzdiše jadovno za dosti,
 a njetko trudan vas, zamaknut uzami,
 pribliedi svoj obraz polieva suzami;
 a njetko rasevieljen gorčije od jada
 strelicom ustrieljen plačan glas uklada; 360
 a njetko sindjer zlat, suzice roneći,
 ne more gojno stat, na grlu noseći;
 a njetko tuj jada od velje tužice,
 gdje mu su nazada svezane ručice;
 a njetko vas ranjen travicu krvavi, 365
 a njetko zatravljen s gorušte ljubavi,
 ni u miru ni u goju, zanosi sebe van
 trudeći svies svoju, jak da je vina pjan,
 najliše misleći što je ljubav gorušta,

- ku željom želeći tuj se prit dopušta, 370
gdje trudan život moj ni nitkor na svieti
sužanstva tolik broj ne može izrieti ;
najliše bez broja gdi je ljubav stavila
razlicieh gospoja, kraljica i vila,
i ostale gospode, ki u toj zeleni 375
stradjaju slobode, trudeći po sve dni,
i k tomuj vojnici, vitezi izbrani,
pješci i konjici, gdje stoje svezani,
od kojieh imena za sad ću parjati,
za-č ne imam vrjemena tolik broj zbrajati. 380
I siedi i stari još se tuj nahode,
ke ljubav nadari, da tužbu provode.
Nu tko će sve vaje iskusit i tugu
vidj malo šetaje tuj družbu po lugu,
šetaje gdje takoj meu mrčom zelenom 385
zbrajaju nepokoj s tužicom ljuvenom,
ter strilom taj tko je zlaćenom ustriljen,
ranice sve svoje otkriva rascviejlen,
ter željno uzdiše, gdje mu je taj striela
u krugu najliše srdačce probila, 390
a veće do vieka ni u čem na svieti
nie rani toj lieka ni zdravja vidjeti.
A njeki roneći od jada suzice,
na grlu noseći zlaćene uzice,
a njetko sindjir zlat, kiem mu je okovan 395
i grlo i bil vrat ter trudi jadovan,
tuži t' se na taj vez i na te okovi,
sva žalos i boles da mu se ponovi.
A njetko očima u zemlju niči sam,
jaki sve tko ima u družbi stid i sram, 400
najliše tko je bil slobodi gospodar,
a pak je izgubil za ljubav tolik dar,
stradjaje gospodstvo, koga se izbavi
davši se u robstvo na službu ljubavi.
Mnim da bi biesan lav od jada prosuzil, 405
za milos i ljubav kad bi to iskusil,
kolike boljezni kolike nezgode
od gorke ljuvezni takoj se provode ;

- i ki su porazi i trudi najveći,
gdje mili i drazi tješe se evieleći, 410
za-č milos primaga, gdje se su tuj stali,
da tješi drag draga i da ga požali.
Tješe se i žale i tužbu zbrajaju,
gdje trude ne male provode u vaju.
Plać žalos i tužba za što se tuj goji, 415
ljuvena taj družba u lugu gdje stoji,
sva blieda sva žuta, sva velmi stamnila,
jak zmija priljuta da ih je ranila.
Taj mrča zelena i zimi i ljeti
vazda je ljuvena ljuveniem vidjeti, 420
nu ne viem čes koja taj joj dar prisudi,
da se u njoj bez broja toliki puk trudi.
Lie sudim ja tako i ćutim u sebi,
da joj je dano toj od višnjieh na nebi,
koju stvar iskusi Mantuan poeta, 425
takodjer i drugi, da je mrča taj sveta ;
u mrči zelenoj za-č nebo dopusti
svoj družbi ljuvenoj da je stan vjekušti,
svak tko tuj pribiva vaj neka po viek vas
taj miris priživa, u kom je rajska slas, 430
nada sve ostalo, gdi je družba taj draga,
da tužbe daj malo taj miris odlaga.
Nu tko će riet meni : reci mi boga rad,
kiem se bog ljuveni imenom zove sad,
koji se može riet da sada i vazda 435
oholo vas saj sviet kraljuje i vlada ;
leteć ki obhodi hrlije od ptice,
po kopnu i vodi noseći strelice,
i k tomuj zlatan luk, ki je napet po viek vas,
kiem vazda velik puk pod svoju stavlja vlas ; 440
ter koga izrani za tolik nepokoj,
tamo ga nastani u mrči zelenoj :
dim, mlaci, bog se taj, u slavi ki plove,
što obtječe vas sviet saj, Kupidom sad zove,
po svakoj državi uzumnožnom krieposti 445

glasi se i slavi jak sunce svjetlosti.
 Željan je za dosti ljuveni ures svoj
 razlike mladosti od vila i od gospoj,
 željan ée i biti ljuvenu sliedit vlas,
 dokle sviet zgoriti po plamu bude vas. 450
 Nu blago toj duši, blago ée i biti,
 ka se š njim sadruži ter ga se nasiti :
 ze-č milos ne brani taj mladost gizdava,
 da togaj sahrani, tko joj se pridava ;
 i tko se uteče k toj slavnoj mladosti, 455
 blaženstvo svak steče od vječne sladosti ;
 pri slavnoj gospoji još mu ée bit plata
 prišlace ka poji peharom od zlata,
 u sjenci zeleni u slavnoj dubravi,
 gdi je vir vodeni od vječne ljubavi, 460
 gdje slavna taj dieva, puna sve milosti,
 sunačcu odsieva vjekuštom svjetlosti,
 i u slavi sva plove i u slavi plovući
 Gracijom nju zove svaki duh živući.
 Mila je i slatka, ugodna i draga, 465
 kraljica i majka oda svieh rusaga ;
 po djelu dobromu ter ime toj nosi,
 za-č milos svakomu dariva, tko ju prosi.
 Ljuvena mladosti, čuli ste plačni vaj
 i s kojom sladosti čeka vas dieva taj. 470
 Za toj vas molim svieh, slišajte nauk moj,
 hrlite na pospjeh k toj dievi blaženoj ;
 hrlo se svi spravte, dokli vam bit može,
 a lienos ostavte i ostale raskošé,
 za-č vam ée dieva taj sve trude i žalos 475
 i s tužbom plačni vaj svrnuti u rados.
 Nu tamo nitkore k toj slavnoj dubravi
 sam priti ne more bez gorke ljubavi ;
 nit tamo tko hodi, ner koga trudeći
 Kupido provodi, po drumu hodeći. 480
 Tiem mladei gizdavi, za toj se svaki vas
 s Kupidom odpravi, tuj najti rajsku slas,
 ter éete po tom reé : mogosmo na svieti
 s Kupidom milos steé, ku nie moé izrieti.

16

Pjesanca druga mladosti.

Apolo ljuveni, Apolo gizdavi, za venčac zeleni, ki nosiš na glavi, podobno ako je, od muza svieh hvalo, na molbe na moje priklon' se daj malo.	5
Ako ja mogu steć ku milos pri tebi, ne moj tač hrlo teć k zapadu po nebi, za svietlo tve lice, ner višnji Apolo sred neba konjice ustavi i kolo ; od tebe drugi dar za-č sada ne prosim, ner na me sini zgar za ljubav, ku t' nosim,	10
da vajmeh takmeno tvoj plamen živući me srce kameno pritopli i svrući, svaki hip i svak čas u meni ko stine, jak zimnji snieg i mraz bez tvoje topline ; ter trepti ter preda, u krugu mom stoje,	15
u putu gdje gleda pierske gospoje, hrleći gdje plaše s velikom ljuvezni, da moj trud utaže pojući u pjesni. Za toj bih vele rad moju svies prignuti, da budem vajmeh sad pjesancu kliknuti.	20
A mislim u sebi: ugodan bih li bio i muzam i tebi pjesancu kad bih spio ? Ter ne viem početi, podobno kako je pjesancu začeti bez pomoći tvoje ;	25
za-č mislim, svies moju u te svu da stavim, da kriepos tuj tvoju pojući proslavim, nejaka ma slabos neka se potrudi, iza sna svu mladost da moj glas probudi, neka tmu zamiene u višnjoj svjetlosti,	30
kad uprav procjene dar tvoje krieposti, ke od zgar nad nami imaju taku vlas, da nebo zvjezdami vladaju i sviet vas ; meju sve taj kriepos, ka od zgar sve obsieva i mjesec u svjetlos i zviezde odieva.	35
Mladosti pridraga, tiem s veljom ljuvezni	35

razlog me primaga, da pojem u pjesni
 ter drugo ne žudim ner da vas pojući
 iza sna probudim na bil dan zovući,
 da vam je na svieti, mladosti gizdava,
 očima vidjeti, nebeska što je slava, 40
 i svjetlos gorušta, ku svojom ljubavi
 višnji bog dopušta človjechoj naravi,
 svitlosti darov taj da človjek uživa
 i ostali vas sviet saj i svaka stvar živa,
 ku svjetlos nitkore, koli je slavan dar 45
 procienit ne more, komu nie dano zgar,
 najliše tko traje sve svoje dni zaman
 ter scienit ne haje, što je noé što li dan,
 što je svitlos i zraka, što je crno i bielo,
 što je tmasta pomraka i vječno tamnilo, 50
 i što je smrt pr'eka, hrleći ka plaši,
 da prije človjeka u pepel popraži.
 Nada sve sebe sam tko u sebi spoznava,
 taj vidi višnji plam i u plamu ka je slava ;
 i u sunce na nebi tko oči upira, 55
 sjede sam po sebi ter svjetlos razbira,
 taj vidi svu svjetlos, ka vas sviet obsieva,
 i uzmožnu svu kriepos ka u bogu pribiva.
 Najliše tko leti, da želju ispuni
 visoko s pameti, jak orao u kruni, 60
 ki narav tuj ima, k visinam kad leti,
 da nigdar očima ni bliešti ni trepti,
 s velikom krieposti put sunca leteći,
 višnje se svjetlosti nasitit želeći,
 ter mno-krat po vas dan s večera do mraka 65
 vija se kako pjan vrhu svieh oblaka.
 Nu niedna stvar živa ne može izreći,
 što u suncu priživa k visinam leteći,
 sunčana gdje kripos s velikom prijazni,
 da gleda na svitlos, k sebi ga priblazni, 70
 leteći da takoj vas danak provodi,
 gdje svjetlos život svoj u blude zavodi,

zavodi u blude, gdje svjetlos priživa
 ter svoje sve trude pri suncu zabiva.

75
 Leteći još kada k suncu se uputi,
 ni žedje ni glada u sebi ne čuti.
 Još' da ja dulji dan od svega godišta,
 ne bi ga mogao san pridobit za ništa.
 Nu ja sam činim sud, taku stvar misleći,
 orlova da je čud put sunca leteći,

80
 neka se ne malo na nebi objavi
 u suncu zrealo orlovoj naravi,
 da bude svak vidjet u suncu nad nami,
 po čem se vlada sviet i nebo zviezdami ;
 i stvoren'je svako, navlaš duh živući,

85
 sunačce što mlako zgar topli i vrući ;
 vaj svaka živina još k tomuj poznavaj,
 sunčana toplina koga je narava ;
 zemlja lies i kami i vode sve znaju,
 što je sunce nad nami, po kom se vladaju ;

90
 i svaka stvar živa i vas stvor ostali,
 što sunce obsieva, sve sunce toj hvali,
 i hvali i slavi toj sunce na nebi
 sve svojom naravi, ku sledi po sebi.
 Nu človjek vajmeh sam ostale meu stvari,

95
 sunčani što je plam, razbirat ne mari,
 ni kripos ni tuj moć, ni što je svitlos taj,
 ka priz dan i priz noć obsieva vas sviet saj.
 Dim svitlos tolika, ku vriedni govore
 da joj se prilika ni u čem nač ne more ;

100
 človjeka za-č veže tmasti sviet i puti,
 i k sebi priteže, da taj dar ne čuti.
 Shiepi ga i tielo, da sudit ne zna sam,
 što je crno i bielo, ni što je sunčan plam ;

105
 shiepi ga i lienos, da nigdar na svieti
 iz mraka na svitlos ne može pozriti,
 nepomstvu ter podan u vrieme u svako
 tmasta noć i bil dan mni mu se jednako ;
 nepomstvo i lienos taj ter mu ne da s tmom
 ni sunce ni svitlos razbirat nad sobom.

110

77 dulji] *rkp.* dalji. 96 mari] *rkp.* brani.

- Prikorna ter je stvar človjječjoj naravi,
 da toli slavan dar u zabit postavi,
 navlaš tko ne haje blaženstvo spoznat toj,
 s nepomstvom ner traje u mraku život svoj,
 u mraku gdje stoji lienosti ter služi, 115
 da ga mrak posvoji, po vas viek da tuži,
 mrklina i tma taj gdje s tromom lienosti
 zadava velik vaj bez božje milosti,
 vaj gdje bi lienac rad mrkline da ostavi,
 a nie mu dano tad od božje ljubavi, 120
 ni jakos ni kriepos, s mrakom se rastavit,
 sunačee i svjetlos da bude proslavit,
 ni toli srčano da oči upira
 u kolo sunčano, da svitlos razbira.
 Za-č koga vječni san za grlo uhvati, 125
 sve mu je pak zaman sankom se rvati,
 na pokon ter leže u donjoj propasti,
 gdje ga sud popleše od višnjje oblasti.
 Za toj se svi spravte, ki u mraku sjedite,
 ter tuj tnu ostavte a svjetlos sliedite : 130
 sliedite sunačee, vesel'je tko želi,
 da vaše srdačee s duhom se veseli,
 i sada i po tom u višnjoj državi,
 kad vas smrt životom na pokon rastavi,
 gdi biste poznali po višnjoj svjetlosti 135
 dar ki ste prijali od božje milosti,
 najliše tuj mladost kojoj se prigodi,
 da tužbu i žalos s uzdahom provodi,
 i tolik nepokoj i žalos i tužbu,
 podavši život svoj Kupidu na službu, 140
 ki niedno ne plaća za službu vesel'je,
 ner rados obraća u gorko dresel'je ;
 i većma tko služi neharnoj ljuvezni,
 taj većma i tuži s gorčijjom boljezni.
 A dobro toj znaju, ki zaman služeći 145
 u robstvu dni traju, jadovno tužeći,
 ter vazda život svoj u gorkoj žalosti

Stihovi 147 i 148 dolaze u rkp. dva puta.

- stradja mir i pokoj i ostale radosti,
 jaki sve slipea stvar, ka vajmeh na svieti
 ne može višnji dar u suncu vidjeti. 150
 A navlaš nemilo taj ljubav koga je
 stavila pod krilo na službe na svoje,
 i grlo i ruke ter mu je sputila,
 od truda i muke da mu je smrt mila,
 gdje taj trud razbira i svak čas to gore 155
 ter željan umira a umriet ne more,
 gdje hitro ljuven plam blazni ga u blude,
 nebeski dvor i kram da sasma zabude.
 Oh ka je toj narav, protivna naravi,
 telesna da ljubav s božjom vas rastavi! 160
 Vaj što ste zaspali, toj li se podoba
 ter se ste podali ljubavi za roba!
 Vašega dievstva cviet ter dievstvo prikrati,
 ki ništor na saj sviet ne može da plati,
 ki u kratko gojite, a po tom a po tom 165
 čemernu plodite koštravu s troskotom.
 Gdi je venčac zeleni, koji se dariva,
 kad vitez hrabreni trudan boj dobiva ?
 ki venčac po viek vas, o mlaci ljuveni,
 ne može snig ni mraz rastavit zeleni, 170
 ner zimi i ljeti i u svako jur doba
 zelen je vidjeti; za-č mu se podoba
 zelencu da goji i miris priblažen,
 pri dievstvu ka stoji po vas viek i amen.
 Človjeka nu po tom prihini ljuven vaj, 175
 tutako s ljepotom izgubi venčac taj,
 ter veće na glavi ne nosi nikadar
 taj venčac gizdavi, u kom je slavan dar,
 slavan dar i krieupos po kom se nahodi,
 da iz mraka na svjetlos človjeka provodi; 180
 i blago svakomu, tko taj dar dobiva,
 u vencu u tomu da s dievstvom pribiva.
 Koštravu i troskot a u srcu tko goji,
 u trudu svoj život do groba vas stoji, 185
 u trudu vas stoji, ter rados svu skrati,
 za-č o čem nastoji, tiemnem ga bog plati.

Tiem sada pozrite u svitlos u pravu,
 ter trudnu podrite s korienkom koštravu,
 u srce kameno ka vam se uplodi,
 vaj ter vas takmeno u ponor zavodi; 190
 za-č tko je prem sasma ne bude podrieti,
 togaj će vječna tma i ponor proždrieti.
 Toj li tko čini sud, kako bi moglo bit,
 tegotan da je trud tuj travu pogubit;
 za-č koga zasliepi ljuveni nepokoj, 195
 s trudom se koriepi jadovno bil'je toj :
 toj vriedan ne veli, ner samo človjek lud,
 za ljubav ki želi podnieti tolik trud,
 kad se sam prisudi da takoj u tužbi
 i muči i trudi ljubavi na službi, 200
 davši se za roba ljubavi telesnoj,
 da trudi do groba čemeran život svoj,
 jadovan i tužan du s tužbom pribiva,
 da se rob i sužan ljubavi naziva,
 da ljubav za platu poda mu da nosi 205
 zlat sindjer na vratu, da u boga smrt prosi ;
 da takoj okovan jadovno u tuzi
 i ob noć i ob dan uzdiše i suzi,
 da život provodi, kako sve tužna stvar,
 da svojoj slobodi nie veće gospodar. 210
 Tiem biraj, mladosti, ki u bludu zahode,
 kolike žalosti s jadovi provode,
 gdje bliede i venu u tužbi stojeći,
 strelicu ljuvenu u sreću noseći,
 i željno cvileći do groba gdje takoj 215
 sužanstvo sliedeći skončaju život svoj.
 ljuvena usilos ljuveniem gdje brani
 razbirat tuj svjetlos i okoliš sunčani ;
 da pamet nad oblak vrh sebe prisele,
 ostaviv tmasti mrak neka se vesele. 220
 Prikorna ter je stvar sviem, ki bieli dan ljubite,
 da tolik slavan dar za lienos gubite,
 ter neće nitko vas svoju svies prignuti,

- da gorje višnju slas razbira i ćuti,
 u suncu da takoj gdje svoj vid upira, 225
 stvoren' je vaj svakoj i stvorca razbira.
 To li će tko rieti, komu nie zgar dano
 očima pozrieti u kolo sunčano,
 zaman je usilos človjechoj naravi
 razbirat tuj svitlos bez božje ljubavi; 230
 tiem čemu život svoj taj človjek siluje,
 u odjeći telesnoj da se tiem njeguje,
 pokli te krieposti ne ima sam po sebi
 — sunčane svjetlosti razbirat na nebi;
 nie li to velik trud, koj ne ima zgar kriepos 235
 da čini pravi sud, što je sunce i svjetlos!
 O mlaci gizdavi, tiem da je sviem znati
 da od višnje ljubavi taj se dar ne krati;
 neg taj dar ki prosi zgar mu se dariva,
 kako se tko nosi, da ga tač uživa. 240
 Tiem mlaci, sud je moj i vriedan svak sudi,
 da je lasno dobit toj, tko dobit toj žudi;
 s kiem li nie taj milos ni razlog ni mjera,
 sunčanu da svjetlos s toplinom razbira,
 pripravi svies svoju i srce i duh svoj 245
 ter klikuj Graciju, gospoju svih gospoj,
 neka te pomože, neka te ne ostavi,
 za-č ona dat može tuj milos s ljubavi,
 priprpravna za što je, tko ju verno podvori,
 bez vida ako je, da mu vid otvori, 250
 da bude na svieti s prijazni srčano
 vidom se uprieti u kolo sunčano,
 svjetlosti vjekušte neka se opoji,
 sunačce gorušte pri sebi ku goji,
 jak orao ki prija dar velje krieposti 255
 da se tač opija sunčanom svitlosti,
 nada sve letušte, ter se još ne straši
 da sunce gorušte perja mu popraži,
 ni perja ni krila, ni krunu na glavi,
 kom ga je krunila čes svoje naravi. 260
 Tiem mlaci gizdavi, višnji dar spoznajte,
 i višnjoj ljubavi vladat se podajte,

- ku ljubav svak gubi i od njega bježi tja,
tko većma tmu ljubi ner sunce koje sja. 265
- Taj človjek po sebi ter neće vidjeti
sunačce na nebi, ni zimi ni ljeti,
ni svjetlos ni zraku, ner ob noć ner ob dan
skončava u mraku svoj život nespoznat,
gdje ga tme prihine, da u veljoj nezdogi
od prave istine stramputno zahodi. 270
- Ter kad toj razbiram, vrh sebe stojeći,
suzice ubiram, velmi se boleći,
u samu človjeku da se taj zled tvori,
na svoju priliku koga bog satvori,
daviši mu taj razum, kojim ga nadari 275
da spozna zmijam drum i ostale sve stvari;
a sam se odmeće od slave vjekušte,
razbirat ter neće, što je sunce gorušte,
ni svietlu tuj svjetlos više nas ka je gori,
uzmnožna gdi je kriepos stvorca, ki sva stvori. 280
- Vaj ter je ružna stvar s umom se dieliti,
i toli slavan dar na mraku mieniti.
Tiem Gracija svieh vas zove, i gospoja i dieva čista,
u milosti koja plove po sva ljeta i godišta
svi u tmasti koji spite, da ostavite tmasti sanak, 285
da se s mrakom rastavite, razbirajte bieli danak.
K nebu dvižite vaše glave iz tmastoga toga mraka,
da vidite vječne slave u sunačcu vrh oblaka,
u sunačcu i svjetlosti za-č tuj slavu tko razbira,
po ljubavi i milosti vazda žive a ne umira, 290
i u suncu vidi gori stvoritelja prislavnoga,
sve stvorenje koji stvori, boga ki je vrh svieh boga,
i u jedinstvu vidi trojstvo, u plamenu od ljubavi,
svietlieh duha velje mnoštvo gdje ga hvali gdje ga slavi.
Vidi majku i djevicu, sve milosti ka je puna, 295
i gospoju i kraljicu, od angjela ka je kruna;
i u tielu vidi sina, komu otac tač naredi,
da zgar pride k nam s visina, da sve smrsi na sviet zledi.
I od mjeseca i od zvezda vidi način po razlogu,
čiem se višnje nebo gizda, gdje u svem hvalu daju bogu. 300
Vidi slavu i radosti, od pravednieh gdi je družba,

gdje nie plača ni žalosti i svjetovna gdje nie tužba ;
 i ped zemljom vidi jamu, osudjeni gdi svi stoje
 u vječnomu donjem plamu za bezredne zlobe svoje.
 Toj su višnji dari slavni, ki se diele po milosti 305
 oniem, ki su vazda spravni razbirat ih po svjetlosti.
 A koji se ljepši dari mogu vidjet i poznati,
 razmi stvorca i sve stvari u svjetlosti razbirati,
 višnje sunce gdje zgar stoji, u komu je vječna slava,
 ter sve vlada i sve goji i vrijeme sva sazdava ; 310
 i toj sunce toplo i vruće kaže kriepos koju ima,
 gdje pod nebom sve živuće š njega život i smr' prima.
 Za toj oči upirajte u sunčanu višnju svitlos,
 svak po tihu razbirajte ka se u njem goji kripos.

17

Pjesanca nesreći.

Nesrećo, družice vaj meni nebogu,
 jur veće dušice pojmiti ne mogu ;
 za-č je moj skončan glas u jadu i tužbi,
 cvileći svaki čas, odkli t' sam na siužbi.
 I veće što jadam, u tužbi stojeći, 5
 veći trud prikladam, suzice roneći,
 jeda hip, jeda čas zgodi se kad godi,
 da me moj plačan glas od tebe slobodi,
 od tebe ki sam tvoj, ka me tač nadieli,
 da trudan život moj bez pristanka cvieli, 10
 ter vajmeh po vas dan, ter vajmeh po svu noć
 ne može tihi san na oči moje doć ;
 tihi mir i pokoj još nie moć prijati,
 da prije život moj prieka smrt prikрати,
 ter moj plač i tužba neće me parjati, 15
 ni tvoja taj družba sa mnom se rastati,
 nesrećo družice, prie ner li poginem,
 da od velje tužice daj malo počinem.
 Ako se podobi, ne moj me cvilit tač,
 vaj da me ne znobi toliko jadan plač, 20

plač, tužba i žalos i ostali nepokoj,
 vesel'je i rados gdje stradja život moj,
 nesrećo prihuda, gdje toli bolježljiv
 sam ne viem od truda, jesam li vajmeh živ, 25
 mrtav li vaj hodim, gdje trude velike
 s tobome provodim i tužbe razlike.
 Još ne viem jadovan, koji sam vajmeh stvor,
 stup sam li mramoran, ali sam suh javor?
 Trpeći tolik trud, raseviljen i utrudjen, 30
 a ne viem za ki sud tebi sam prisudjen,
 da mi daš nebogu tolike boljezni,
 koje se ne mogu pobrojiti u pjesni.
 Jur ne viem tolik broj od ljeta i od godiš
 da trudan život moj za sobom zavodiš,
 putem i stranputa svudi te sliedeći, 35
 da tužba priljuta vriedi me cvileći,
 u gvozdju okovan da od velje tužice
 i ob noć i ob dan prolievam suzice,
 vječni rob i sužan odkli se tvoj zovem,
 bolježljiv i tužan u suzah da plovem, 40
 suzami ter se vas ja nebog opiram,
 to veću svaki čas gdje tužbu razbiram,
 raseviljen život moj ter željno uzdiše,
 to veći nepokoj gdje me svud pristiže, 45
 ter gorče od jada moj uzdah jadovit
 objestran propada živ kamen na on svit,
 srdačce a moje taj čemer gdje ćuti,
 neće se na dvoje od jada puknuti,
 niti se podrieti s korienkom iz kruga,
 gdje svudi po svieti sledi me taj tuga, 50
 ka sada ni po tom neće me ostavit,
 dokli smrt životom bude me rastavit.
 Ter javi ni speći ne prijam radosti,
 pri sebi gojeći sve od svieta žalosti;
 ili spim ili bdim, tiem život moj vene, 55
 pri sebi gdje vidim sve trude pakljene.
 Velmi se još bolim, za-č vajmeh u vaju
 suzice ke ronim, ne viem kud padaju.
 Vaj nu se meni mni, i pravo mogu riet,

da u ponor pakljeni padaju na on sviet, 60
 da moj plač priljuti i od suza usilos
 ne može svrnuti niedan stvor na milos,
 ter nigdjer nikoga ni vidim ni čuju
 kod mene neboga, gdje željno tuguju, 65
 da svojom ljubavi, gdje trudim ja takoj,
 najmanjši ustavi pri srcu uzdah moj,
 meu sve zlo ostalo ter niedan božji stvor
 neće mi daj malo slatki dat razgovor.
 Tiem grozno cvieljenje zaman je skladati,
 pokli se smiljenje gori dnom obrati, 70
 ter moj plač krvavi ni uzdah jadovit
 ne može k ljubavi niedan stvor priklonit,
 nesrećo družice, ni tebe ki sam tvoj,
 da od velje tužice slobodiš život moj.
 Ako je razlog toj i pravda još prava, 75
 toliki nepokoj da me tač skončava :
 krmi me i vladaj, kako znaš najgore,
 i veći trud mi daj, ner li se riet more ;
 zlosrd'je toj tvoje ter ni u čem ne skrati,
 da trude sve moje veći trud naplati, 80
 da mogu ja reći od nesreće hude
 podnil sam vrh pleći sve muke i trude ;
 nesreća družica ne htje me parjati,
 ner mi sve na nica vesel'je obrati ;
 na nica vesel'je svrnu mi i rados, 85
 davši van dresel'je, plač tužbu i žalos.
 Nu je moja odluka, dokli sam na svieti,
 sve muke vrh muka strpjeno podnieti,
 i trude vrh truda i svaki nepokoj,
 nesrećo prihuda, pokli sam sužan tvoj. 90
 Toj li t' nie dosta vaj, ki ćutim u sebi,
 živa me ukopaj, molim se ja tebi.
 Pod zemljom gdje takoj budeš me kopati,
 čemeran život moj ja budem skončati.
 Zlosrd'je toj tvoje jadovne naravi, 95
 pod zemljom tuj stoje neka me ostavi ;

za-č mi je za dosti pod zemljom poginut,
 neboge me kosti da budu počinut.
 Toj bi mi od boga za dosta ljubavi,
 da me smrt neboga s tobome rastavi; 100
 ar bi mi jur bolje prie roka umrieti,
 ner plačne nevolje, ke trpim, trpjeti,
 i trude tolike vrh sebe pateći,
 kojim ja prilike ne mogu izreći.
 S vesel'jem radosti a ti bi spravila, 105
 kad bi smrt me kosti pod zemlju stavila.
 Koliko za sada, nesrećo družice,
 ne mogu od jada sve zbrojit tužice,
 ke mi si zadala s početka do danas,
 odkli s' me prijala pod tvoju tužnu vlas; 110
 za-č bi prie svies moju skratile boljezni,
 ner da ih pobroju u plačne me pjesni.
 Nu na te ni tebi ja se sad ne tužim,
 ner zviezdi na nebi, s tobome ku družim,
 ka vajmeh isteče, kad se čas prigodi, 115
 primal'ja kad reče: človjek se porodi,
 i pride na sviet saj ter mu se podoba
 slediti plačni vaj i tužit do groba;
 za-č zviezda hoće toj, s kojom se porodi,
 da plačan život svoj s nesrećom provodi. 120
 Vas polit suzami za toj ću sad počet
 tukući u kami tuj zviezdu željno klet,
 i riet ću zviezdi toj, ka vajmeh prisudi
 čemeran život moj nesreći prihudi:
 vaj zviezdo nemila, da bi zgar nad nami 125
 mrakom se stvorila medju sviem zviezdami!
 Veće ne prijala sunčane svjetlosti,
 ka me si pridala nesrećnoj kriposti!
 S tobom se rastala, o zviezdo, tvoja vlas
 i veće ne sjala na nebi po viek vas! 130
 Svu krieapos tu tvoju stradjala, ku gojiš,
 od zviezda u broju neka se ne brojiš;
 tuj krieapos stradjala, jako se može riet,
 zgar s neba propala od zgara na on sviet,
 da veće po vas viek, podobno ako je, 135

ne vidi živ človek svjetlosti te tvoje;
 za-č ti se podobi, da te s tom oblasti
 vječni mrak oznobi u tmastoj propasti,
 da veće nitkore na svomu porodu
 tužit se ne more na tvoju zlu zgodu. 140
 Za toj se tužim sad na tebe a tebi,
 što mi da gorki jad gojiti pri sebi,
 da cvilim nebog tač u veljoj nezgodi,
 jak da mi bridak mač trudan duh prohodi.
 O zviezdo nezgodna, o zviezdo pritužna, 145
 vaj što me slobodna ne učini od sužna!
 Vaj što te primože, ter mene na svieti
 slobodna ne može o zviezdo vidjeti,
 ner li me prikaza nesreći za roba,
 da meni poraza ne lipše do groba; 150
 ter čini taj poraz željno me plakati,
 da želim svaki čas prieku smrt prijati.
 O zviezdo nemila, nebogu vaj meni,
 nu je smrt zacknila i neće prit k meni,
 da prije rastavi od tiela život moj, 155
 nesrećnoj naravi da niesam sluga svoj.
 Vaj meni nebogu, a ne viem za ki sud,
 umrieti ne mogu ni trpjet tolik trud,
 o zviezdo, ter takoj nesreći na službi
 trudan se život moj skončava u tužbi; 160
 skončava i trudi, i ob dan i ob noć,
 i drugo ne žudi ner tielo k zemlji oć;
 a duh moj poslati, jaki sve dragu stvar,
 da mu se trud plati, tuj gdi je poslan zgar,
 neka tuj pribiva i tuj se nastani, 165
 da pokoj priživa, gdje stoje izbrani;
 neka se veseli, neka se raduje,
 kad se tuj naseli, gdje sam bog kraljuje,
 sve moje dresel'je neka se prikrati
 i u vječno vesel'je da se tuj obrati; 170
 o zviezdo, vaj meni, da naliep priljuti
 i čemer pakljeni moj život ne ćuti,
 kako ga ćutim sad, gdje čini tvoja zled,
 da vajmeh gorki jad probavljam kako med.

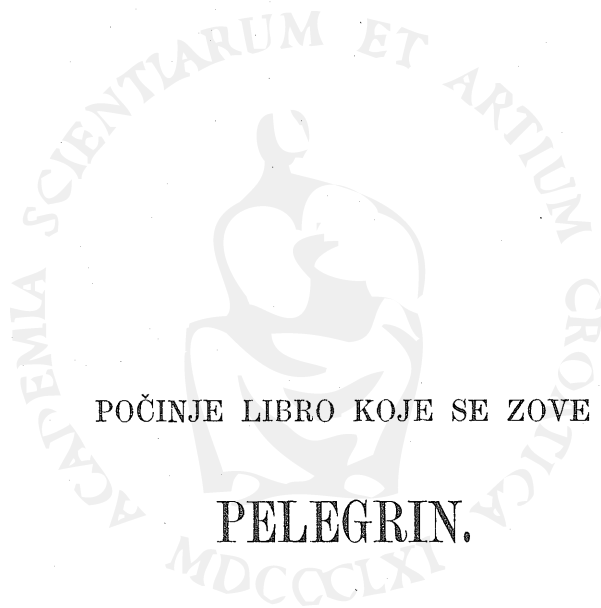
- Tiem ako bit more, za ljubav svieh boga, 175
 navali sve gore vrh mene neboga;
 još vajmeh navali sve s briezi gomile
 i vas trud ostali i plačne sve sile,
 ali me ponuzi srjed morske pučine,
 da svasma u tuzi moj život ne gine, 180
 neka se daj takoj u slanoj toj vodi
 čemeran život moj nesreće slobodi.
 O zvezdo žagorna, za-č da je moja put
 od stupa mramorna, sliedeći plač priljut,
 koji mi ti zada i sva zla ostala, 185
 sva bi se od jada i od truda raspala.
 Po tom stah na saj sviet, tiem što me ne stvori
 u kamen stanovit, ali me ne umori?
 U kamen za-č takoj da bi me stvorila,
 ne bi tač život moj u robstvu vodila 190
 nesrjeća huda taj, ka vajmeh za svu moć
 dava mi plačni vaj i ob dan i ob noć.
 Veći su porazi, gdje u moje nezgode
 svi mili i drazi daleč me ohode,
 vaj mene neboga, ter ne imam u družbi 195
 od drazieh nikoga u plaču i tužbi;
 i sve sam izgubil i svak me ostavi,
 kojieh sam ja ljubil jak oči u glavi,
 vaj svak me ostavi, gdje u plaču dni traju,
 još mojom ljubavi i mnom se rugaju, 200
 rugaju ne samo; neg mi još svak pravi:
 mi tebe ne znamo ni tvoje ljubavi.
 S trudom se zabavljaj i u trudu tom stoje,
 grozni plač probavljaj i trude sve tvoje;
 i sam se ti vladaj, kako znaš najgore, 205
 i od nas se ne nadaj, da t' ljubav bit more.
 Muke su pakljene još vajmeh trpjet toj,
 gdje daleč od mene odnose obraz svoj,
 vaj meni nebogu, neka ja božji stvor
 ni od koga ne mogu prijati razgovor, 210
 razgovor ljuveni, gdje od truda vas venu,
 stradjaje pri meni svu družbu ljuvenu,

ka me je ljubila i koju ljubjah ja,
 a sad je odbjegla od mene daleč tja ;
 odbježe daleče i mene ostavi, 215
 i sva se odreče od moje ljubavi,
 ter puca živ kami od vaja i tužbe
 gdje se sam suzami opiram bez družbe.
 Vaj družbo pridraga, koje te vajmeh tač
 zlosrd'je primaga, da te nie na moj plač ? 220
 Vaj što me samoga ostavi boga rad,
 cvieljen'ja ter moga ne vidiš ni moj jad,
 ni tužbe ostale, ke mi su za dosti
 jadova zadale i gorke žalosti,
 ter ću prie poginut meū sve zlo ostalo, 225
 ner li ću počinut bez truda daj malo,
 neharstvo a tvoje neće se prignuti
 na tužbe na moje ni moj plač priljuti,
 vaj da me sadruži neharstvo tvoje toj,
 raseviejlen gdje tuži čemeran život moj. 230
 Ako se zled koja u meni objavi,
 prijazan taj tvoja da me tač ostavi :
 reci mi boga rad, ne stoj tač vrh sebe,
 da prosim vajmeh sad prošten'ja od tebe.
 Nu ni u čem vajmeh kriv tebi se ne čuju, 235
 a toli bolježljiv bez grieha tuguju ;
 za-č kom se sadružih ja s tobom za jedno,
 u svem ti poslužih vjerno i pravedno,
 da niednu krivinu nies našal u meni,
 ner pravu istinu i razlog ljuveni, 240
 odkli se sprijazni sa mnome, u on čas
 kad me tvoj priblazni s hitrinjom slatki glas.
 Tiem što ću riet ino, reci mi rad boga,
 nevjerna družino, od neharstva tvoga,
 ner s veljom boljezni u plaču mom stoje 245
 pripievat u pjesni hitrine te tvoje,
 neka zna vas sviet saj, što je plač i tužba,
 i što je trudan vaj, nevjerna gdi je družba ;
 neka svak poznavaj, kad moj plač prosudi,
 koga su narava u družbi zli ljudi, 250
 neharstvo ki sliede ter gorče od jada

- onogaj povriede, tko se zlu ne nada.
 Lie vajmeh tko druži s nesrećom zled koju,
 zamañ se taj tuži na družbu na svoju ;
 za-č koga postavi nesreća u svoj broj, 255
 togaj svak ostavi na pokon i rod svoj.
 Nit se tko boli tač nit se njim tko brine,
 gdje sklada grozni plač da prije pogine ;
 nesrećna taj tužba ter s kieme pribiva,
 minuta sva služba pri njoj se zabiva. 260
 A čestit život svoj tko vajmeh provodi,
 draziem se ne zna broj, koje svud nahodi.
 Nu odkli je život moj, vaj družbo pritužna,
 nesreći jadovnoj prisudjen za sužna :
 ja ću sam eviliti i uzdisat i plakat, 265
 i tužbu sliediti i jadat i plakat ;
 a vi tač svi stojte, kako ste i stali,
 i dobra sva gojte, koja ste prijali.
 Sliedite vesel'je, sliedite i rados,
 pri ner vas dresel'je pristigne i žalos. 270
 Tiem se čuj svaki vas nesrećne naravi,
 da vas moj plačni glas ne udari po glavi ;
 za-č nitko na saj sviet, tko se je porodil,
 ne može pravo riet : ja se sam slobodil
 svieh vaja i tužbe i svake žalosti 275
 i nesrećne družbe, sve uživam radosti
 i miran u goju čestit se zovući
 provodim čes moju u slavi plovući ;
 sve imam na saj sviet, na volju što bih htio,
 čavao sam stanovit u kolo ja zabio. 280
 Mani je toj rečen'je, ludo je toj reći,
 za-č svako stečen'je može se rasteći,
 za što čes što daje, običaj tjeri svoj,
 naumila kada je da opet raspe toj. 285
 Dava nam i dieli, i kad mi ne mnimo,
 tadaj nas rasevieli, da pokoj želimo.
 Blazni nas i vodi po evietju svakomu,
 a pak nas izvodi po trnu dračnomu,
 ter naše vesel'je u kratko prikrati,
 i u plačno dresel'je rados nam obrati ; 290

rados nam obraća u gorke žalosti,
 i trud nam naš plača jadovno za dosti ;
 ter tko se mni blažen sliedit mir i pokoj,
 tutako poražen najde se život svoj.
 Tiem družbo ljuvena, s nesrećom zle zgrade   295
 i okorna vremena snevarkom prihode
 svaki hip i svak čas, kako se vidi svud,
 u tužbi da sviet vas provodi svaki trud.
 Tiem ako život moj provodim u vaju,
 družiem se ne zna broj ki s tužbom dni traju,   300
 ki gore od mene i cvile i tuže,
 i trude pakljene s nesrećom sve družu,
 a navlaš gospoda, ki cvile u službi
 kojim se sloboda promieni na tužbi,
 suzice roneći ter prieku smrt žude,   305
 vrh sebe noseći sve muke i trude.
 Nu pokli toj takoj čes meni prisudi,
 čemeran život moj do groba da trudi,
 ter odkli ne mogu mienit se na tomu :
 hvalu éu dat bogu na daru svakomu   310
 da svojom milosti daj me tad nadieli,
 s nesrećnom žalosti kad me smrt razdieli.

POČINJE LIBRO KOJE SE ZOVE

PELEGRIN.

PELEGRIN.

Tko želi tužbu čut i trude razlike
i što je plač priljat, komu nie prilike :
pojući čuj mene, ter će čut u pjesni
tužice pakljene i plačne boljezni,
i jade vrh jada, ke najдох hodeći 5
put tmasta zapada, trudom se gojeći.
Trudjahan za što bjeh, sliedeći plačni vaj,
i drugo ne željeh, razmi sam duši raj,
da moj duh zabude pri višnjoj radosti
sve muke i trude s minutom žalosti; 10
najliše prvi trud, kad plačan život moj
prisudi višnji sud nesreći jadovnoj.
Od zviezda svieh takoj budući prisudjen,
da traju život moj rasevieljen i utrudjen,
jur hješe prišla vlas od zimnje naravi, 15
da studen, led i mraz zemlji se objavi,
iz tmastieh oblaka kad pada snieg bieli
zelenca ter svaka s liskom se razdieli,
svi vihri studeni kada se pobune
eviet svakoj zeleni ter s liskom obrune; 20
ne mala tužica ter mi da tolik vaj,
gdje zima kraljica izajde na sviet saj,
zlosrda i ohola, svoj narav sliedeći,
od mraza vrh kola u draču sjedeći.

Ova pjesan dolazi u običnom rukopisu fratarske knjižnice pod brojem 77, na l. 71, iza 17. pjesme, kao sastavina knjige šeste; varijante su iz Bašićeva priepisa od god. 1781, gdje je naslov Putnik aliti Pelegrin. 7 baš. plač i vaj. 14 baš. ražaljen.

Mljah da ju porazi svi od svieta slijedjahu, 25
     gdje joj se svi vlasi na glavi vidjahu
 s mosuri ledeni, pod vencem od drače,
     u komut spleteni, da srce proplače ;
 i niedan božji stvor pokoja ne imaše,
     sjever i kozomor gdje prid njom dimaše. 30
 Tolika mećava ter bješe po svieta
     i studen krvava, ku nie moć izrieti,
 ter zvieri vidjeti ne mogah ni ptice,
     ni okom nazrieti tekušte vodice, 35
 ni drugu niednu stvar, gdi je duh živući,
     gorušte sunce zgar da ju stopli i svrući ;
 za što se tajaše u sinjem oblaku
     ter od zgar ne sjaše, da stopli stvar svaku,
 čiem pride pravi rok od višnje ljubavi,
     da svietli svoj istok svietu se objavi ; 40
 da svojom milosti prisvietli istok taj
     vjekuštom svjetlosti obasja vas sviet saj :
 po kom se stekoše s vrjemenom svi roci,
     što od njega rekoše po pismu proroci,
 ter nam se prigodi mjeseca časnoga, 45
     da dieva porodi človjeka i boga.
 U onuj istu noć, u oni hip i čas,
     kad htješe s nebes doć na zemlju radi nas
 sin boga živoga s goruštom ljubavi,
     sužanstva vječnoga da svoj puk izbavi : 50
 ja bivši srjed puta od moga poroda
     tužba me priljuta i plačna nezgoda
 nesreći prisudi, da s plačem dni traju,
     da život moj trudi u tužbi i vaju.
 Tiem leden i mrazan, ni u miru ni u goju, 55
     zastranih sebe van daleče svies moju,
 moja svies po svietu da trudi svaki čas,
     jak pčela po cvietu ištući mednu slas ;
 da najdem mjesto toj, gdje bih se nastanil
     i gdi bi život moj u goju sahranil ; 60
 gdi bi mi sunače ljuveno i milo

ledeno srdačce i moj duh stoplilo,
 da leden i mrazan ne budem tužiti,
 sunčanu prijazan čiem budu združiti.
 U misleħ ja takoj sebe van stojeći, 65
 jadovit nepokoj u srcu gojeći,
 svaki hip i svak čas želeći pokoja,
 jeda mi dobar glas naviesti svies moja :
 u toj se u mene moja svies povrati,
 nu tužbe pakljene ni moj trud ne skrati ; 70
 ter ne viem, moj bože, taj žalos i tuga
 što podriet ne može me srce iz kruga,
 gdje meni svies reče : svud s desna i s lieva
 obajдох daleče, što sunce obsieva,
 i što sam obašla ja, trudna svies tvoja, 75
 još niesam vaj našla tihoga pokoja.
 Nie školja, ni otoka, ni sela, ni grada,
 od sunca istoka, do tmasta zapada,
 da človjek može reć : ovdi je kraljevstvo,
 u kom se može steć pokojno blaženstvo. 80
 Tiem grozno procvielih na taj glas jadovan,
 i sam se pak dielih iz moga doma van,
 i drumom hodeći toliko trudan bjeh,
 na ramu noseći pun misli šupalj mieh.
 Prigna me, vajmeh, san u moj trud najveći 85
 i njeka boljezan, ku ne viem izreći,
 pod njeki javor suh, visoko vrh gore,
 da se moj trudan duh pokriepit ne more.
 I vazeh šupalj mieh, ki nošah vrh pleći,
 da uprosim misli svieh, što mi će tuj reći ; 90
 nu ništo u miehu ne mogoh vidjet ja,
 za-č misli sve bjehu u maglu zašle tja.
 Vrh sebe lie stoje, mnjah se će vratiti,
 tužice da moje budu se skratiti ;
 tutako ter taj mieh, velmi se boleći, 95
 odrieših na pospjeh, suzice roneći,
 da odriešen stoji tač, ako se povrate
 me misli na moj plač, da se opet uhvate.

Nu oni suh javor, gdje ne mnjah nikadar
 prijati razgovor, jaki sve plačna stvar, 100
 spravi se u tolik smieh, ki se izreć ne more,
 gdje odriešen šupalj mieh držah ja vrh gore ;
 i mnom se naruga, jaki sve da sam lud,
 da žalos vrh tuga zada mi velik trud.
 U toj se velik jaz, ne viem gdje u gori, 105
 u zemlji u taj čas tutako otvori,
 iz koga plah vihar plaho se podviže,
 jaki sve biesna stvar ter maglu pristiže ;
 ter maglu razvija ter misli sve moje
 po prahu rasija, u krovu da stoje. 110
 Mah misli u gori ne viem ki od boga
 u proso satvori rad mene neboga,
 ni u čem mir ni pokoj da mi nie prijati,
 da se prie život moj bezredno prikrati.
 Na pokon i prah taj stvori se mravljami, 115
 da meni vječni vaj ne lipše s tugami ;
 ter mravlje pridoše, kojie se ne zna broj,
 ter vajmeh zgrizoše do zrna proso toj,
 da po sva vrijeme od prosa od togaj
 ni zrno sjemena ne ostane na sviet saj. 120
 Pak mravlje pridoše pod javor, gdi ja bjeh,
 ter meni zgrizoše do krpe šupalj mieh ;
 ter treptjeh ter predah od muke pakljene,
 te mravlje gdje gledah lazeći vrh mene,
 bez broja ke bjehu ter ne znah žalostan 125
 što u zemlji ne htjehu kopati sebi stan,
 običaj kako je od svoje naravi,
 u vrieme da stoje pod zemljom sve mravi.
 Vrh jada sve jade još vidjeh u gori,
 gdje medvjed od klade tudjer se satvori. 130
 Mnjah, da ga hudoba pakljena objavi,
 gdje mravlje pozoba i niedne ne ostavi,
 ter javor vajmeh (suh) zgrohota vas u smieh,
 medvjedov gdje trbuh nadu se kako mieh.

105 baš. gdi. 107 baš. podiže. 111 baš. Pak. 117 baš. kijem. 124 baš.
 ter. 133 javor — suh po baš. priepisu, frat. rkp. mramor (bez suh.)

- Nadut se valjaše po travi ter takoj 135
 plač s tužbom skladaše za tolik nepokoj ;
 rikaše u plačan glas, koliko da pravi :
 ja medvjed u zao čas pozobah sve mravi,
 u meni ter moj duh jadove sve čuti,
 gdje nadmen moj trbuh sit hoće puknuti ; 140
 žalos me oznobi, čutim trud krvavi,
 gdje u mojoj utrobi koporu sve mravi
 i trbuh moj grizu, da opeta na bil dan
 sve žive izljezu iz moga kruga van.
 Jeda je gdje koga, plačna me pohodi, 145
 za ljubav svieh boga ter me sad slobodi !
 za što je, vaj meni, stvar plačna na svieti,
 tolik trud pakljeni da budem podnieti.
 Tuj prinie namjera jednoga od satir,
 pe gori gdje tjera s matragom plahu zvir : 150
 plahu zvir ostavi a medvjeda smlati
 matragom po glavi, ter život svoj skrati,
 svar da bude taj medvjed u gori
 podnieti sve trude da se tač umori.
 Za-č hotje sud pravi, svoj život da skrati, 155
 na pokon sve mravi životom da plati ;
 rastav se životom da je po sva vrjemena
 i sada i po tom od njega spomena.
 Nu mravlje zgrizoše medvjedov trbuh taj
 ter žive pridoše opeta na svit saj ; 160
 pak njeka od vila tudjer se objavi
 tiem mravljem ter krila tutako pristavi,
 ter krili treptjeti počeše tutako
 a po tom letjeti po lako po lako.
 Nu stekši krila taj, to više leteći, 165
 stekoše smrtni vaj, poginut ne mneći ;
 za-č svraka tuj dodje prugove loveći,
 ter niednu ne odje od mravalj leteći.
 I pride pak sova, leteći u nesvies
 od njekud iz lova, jaki no manen bies. 170

153 stih pogrješan, ali je tako u rkp. 154 umori] u rkp. umrieti, što se ne sriče s predjašnjim stihom. 157 baš. u pozna. 162 baš. tuj tako. 163 baš. krilim — tuj tako. 170 baš. mamjen.

Biesna se naklati ter svraku gdje leti
 u gramfu uhvati da mravlje osveti.
 Gramfom ju zadavi što može vaj brže,
 ter žive sve mravi prohodom izvrže.
 Pogibe tač svraka pak se tuj u gori 175
 tutako mrav svaka od zlata satvori;
 i dunu vihar plah, ki spaše u krovu,
 ter ništar ja ne znah kud zanie tuj sovu.
 I rekoh : moj bože, koji bi ovoj sud,
 moj život gdje može trpjeti tolik trud? 180
 misli su sve moje utekle od mene
 i u gori tuj stoje u prosu stvorene!
 Zgrizle su mravlje mieh, u kom ja do groba
 sve misli shranit mnieh, kako se podoba.
 Tihoga pokoja ter nie mi moć prijati, 185
 kako će svies moja bez misli moć stati;
 a duh se vajmeh moj bezredno skončava,
 gdje tolik nepokoj tužba mi zadava,
 ne znavši sam što ću u pustoj dubravi
 bez misli, u što ću skupiti te mravi. 190
 I rekoh : moj bože, je li tko na svieti,
 u prosu da može me misli prinieti
 do mene neboga, gdje treptim i predam,
 da čuda takoga živ se ja nagledam!
 Iz prosa čes moja za-č da mi povrati 195
 me misli bez broja, da moj trud prikrati :
 tadaj bih mogao riet : nisam se potopio,
 još me nie taman sviet na volju oznobio.
 Nu ne bi zaman plač ni moje vapjen'je,
 da budem opet tač steć moje željen'je ; 200
 ter mi se trudan duh pokriepi malahno,
 gdje meni javor suh prišapta lagahno :
 prie ner li danak bil mrak bude skratiti,
 sve se će u tvoj kril tve misli vratiti.
 Mojemuča mala tamo je proso sve 205
 do zrna pobrala, u kom su misli tve.

171 baš. svaku. 175 tad svaka u našem rkp. tat t. j. tad. 176 tuj tako baš.
 183 grizle] i naš rkp. prvobitno grizle, ali je istom rukom ispravljeno : zgrizle.
 188 baš. trude. 189 baš. znajuć 190 baš. tej.

Pripravno tiem stani, kad pride vrieme toj,
 ter misli sve shrani, ke prospe u kril tvoj ;
 u prosu ke nosi za vele slavan dar,
 i sve što t' zaprosi, ne bran' joj niednu stvar. 210
 I rekoh : javore, molim te vajmeh sad,
 kako toj bit more, reci mi boga rad ?
 U svako jur doba dano je naravi,
 što prima utroba, da se toj probavi,
 i što se probavlja, veće se nikadar 215
 opet ne ponavlja u svoju predjnju stvar.
 I reče javor moj : dano je naravi,
 da obsluži razlog svoj, da obsluži drum pravi ;
 protiv(n)a godišta nu su sad nastala.
 ter narav za ništa jur je sva ostala. 220
 Tko sije pšenicu, zemlja mu vrat plodi ;
 tko sadi ljubicu, trn'je mu ishodi.
 Neka t' je i ovo znat (a nie stvar laživa),
 tovar se konju brat i mulac naziva.
 Sliši još što ću riet tere ćeš čut sada, 225
 na što je došao sviet i razlog i pravda.
 Tovarom se dava na domu i u polju
 čista zob i trava, češu ih na volju ;
 češu ih i glade svaki hip i svak čas
 i musi ne dade da im sjede na očas : 230
 a dobar konj sada u zabit stojeći
 primira od glada, travice želeći ;
 ne samo travice da okusi zelene,
 ner suhe slamice i pljeve ječmene.
 Tiem vajmeh, dragi moj, može se vidjeti 235
 da plačni nepokoj svud raste po svieti ;
 tužbom se ponavlja vesel'je i rados,
 i naliep probavlja jednaga i sladost.
 Trudi sviet skončaju i tužbe velike,
 ljudi se stvaraju u zvieri razlike. 240
 Vrh svega sviet trudi, za-č se sad radjaju
 mahniti i ljudi, koji ga vladaju ;
 a, vajmeh, razum vas scienu se za ništa

ter ne ima niednu vlas, kako stog strništa ;
 razumna ter mudros stlačena uzdiše 245
 a smamljena ludos k nebu se podviže,
 i ohola nje gizda i narav prokleti
 izviše svieh zvezda hoće se propeti,
 da od zgara nad nami i sada i po tom
 kraljuje zvezdami i kopnom i vodom. 250
 A sad sam čini sud, je li ki na svieti
 pod nebom veći trud, razmi toj vidjeti ?
 Još da je tko bogat, toliku ima vlas,
 ako bi bio rogat, svak tomu čini čas ;
 i kriepos od blaga, koje nam čes dieli, 255
 od mila do draga prijazan razdieli.
 Tiem koga nadieli zlosrd'jem čes huda,
 taj tuži i cvieli od muke i truda,
 i svi ga porazi s nesrećom još sliede
 i mili i drazi rane mu povriede. 260
 Na pokon i svoj stan i pleme i rod svoj
 goni ga sebe van, za dat mu nepokoj,
 jak tuđjin da tako trudi se tukući,
 u vrieme u svako tuđjine služeći,
 neka se dreseli po tuđjoj državi, 265
 očinstva da želi, s čiem ga rod rastavi.
 Tiem je li sud pravi, da od svieta bogatstvo
 s jedinstvom rastavi prijazan i bratstvo ?
 Tiem mudri govore vičući svakomu,
 da ništor nie gore, ner li bit lakomu. 270
 Za-č skupi lakomae i priešno i hrlo
 sam sebi konopac zažima na grlo ;
 a od zlata vajmeh dar i kriepos od blaga
 primaga svaku stvar napokon i vraga.
 Mno-krat se još zbude, da vajmeh pri blagu 275
 razum se zabude i duša da vragu,
 od onieh najliše, na kojieh suzami
 čemerno uzdiše zemlja lies i kami.
 Tiem koje ufan'je imaju pri bogu,

246 smamljena] *baš. pripis, naš rkp. pogrješno* samljena. 259 *baš. svud.*
 267—268 *u rkp.* bogatctvo — bratctvo. 269 *vikući baš. prip., naš rkp.*
 uichiuchi.

- ki tudje iman'je sve grabe što mogu, 280
i sirote plačne, k tomuj se može riet,
i žedne i lačne progone na on sviet;
od kojieh suzice, suh kamen za jedno,
padaju prid lice, ki sudi pravedno,
s razlogom ki sudi i pravde ne krati, 285
ner kako tko trudi, takoj mu trud plati.
Piligrin dragi moj, nu ću sad parjati
zlieh ljudi tolik broj, kieh nie moć zbrajati;
koliko za sada, vaj meni nebogu,
za-č tuge vrh jada prikladat ne mogu. 290
I ja sam boži stvor nekada človjek bil,
a sad sam suh javor u gori potamnil;
javor sam vajmeh suh, lie ovdje vrh gore
u meni trudan duh još jedva kopore.
I ovdí svieh dana ja kunem čes moju, 295
obsječen bez grana, vrh gore gdje stoju,
svi vihri na svieti gdje ob noć i ob dan
hoće me podrieti s tešerom zemlje van.
Vaj, gdje me suh javor moja čes obrati,
da niedan razgovor ne mogu prijati. 300
Godina ciela jes i druge dva diela,
da me je moja čes u pustoš zaniela;
i ovdí se stanih ja vrh gore najliše
da tuge i jada nigdar mi ne lipše.
Gdje trpim svaki jad, prik zime a navlaš 305
bije me snieg i grad, mlati me slana, daž;
trudi me leden mraz, za-č hoće čes moja,
da ovdje po viek vas ne prijam pokoja,
da zimi ni ljeti, proljetjem ni u jesen
ne mogu vidjeti ni cvietka ni zelen. 310
Niedna vrst od ptica gdje vajmeh ne poje,
nit je čut slavica na tužbe na moje,
da mi da kad godi ljuveni razgovor,
gdi trudim ja odi, vrh gore suh javor.
Bio sam mlad i pristao, i u snagu najbolju, 315

306 grad] u rukopisu poprječno daž, ali je već starom rukom ispravljeno.

i sve sam ja imao što sam htio na volju ;
 imao sam vesel'je, imao sam i rados,
 i niedno dresel'je ne poznah ni žalos.
 Nu mi čes prisudi, kad caftjeh u slavi,
 nenavid zlieh ljudi da se vas pripravi 320
 svom silom na mene, da bude tač napriet,
 da me prie prožene pod zemlju na on sviet,
 da po sva vrijeme na za toli plačan dar
 od moga imena ne zna se niedna stvar.
 Ter mi trud zadaše i plačnu boljezan 325
 i još me prognaše iz moga doma van.
 Cvileći ter takoj od muke i truda,
 zastranih život moj a ne znam sam kuda,
 stramputno hodeći i ob dan i ob noć,
 sve boge moleći da mi su na pomoć, 330
 jeda me sahrane po svojoj ljubavi
 ter mene nastane u mirnoj državi.
 Nu njeki sinj oblak željno me rasevieli
 ter mi se u tmasti mrak satvori dan bieli,
 i ništor ne vidjeh ner sjever pripusti, 335
 gdje kako nadmen mieh pripuhnu iz usti,
 u oblaku ter mene jadovno za dosti
 vrh gore zelene zanese s plahosti
 sjeverov vihar taj, ki čini u nečas
 da sliedim plačni vaj bez konca po viek vas, 340
 tužicom nadieljen, ku ne viem ja izriet,
 da trudim rasevieljen, dokoli teče sviet.
 I ti se tiem čuvaj, da i tebe ne stvori
 nesrećan plačni vaj divju zvier u gori,
 ali pak javor suh u ovozi dubravi, 345
 vječnoga da tvoj duh truda se ne izbavi.
 Nu ćeš još na svieti nakazni razlike
 očima vidjeti i trude razlike.
 Strpjen'je tiem spravlaj ter tvoje sve zgode
 s naliepom probavlaj, kako kad prihode; 350
 a mene ostavi i plačna i tužna
 u pustoj dubravi jadovna i ružna,

gdje trpim plač priljut; a ti se nikadar
 ne nadaj veće čut od mene niednu stvar.

Pakljeni za-č poraz (za ki sud nu ne viem) 355
 vaze mi sada vlas, da ostanu vazda niem.
 Na pokon javor suh, bez vida spiep ostah,
 ostah niem, ostah gluh, ter toprv trud poznah;
 toprv me tužen'je i nov trud rasevieli,
 za-č se sve očučén'je sa mnome razdieli. 360
 Nu od njega ništore, kad vajmeh svrši toj,
 iskusit ne more čemeran život moj;
 ter gorče prosuzih neg ništor na sviet saj,
 za-č željan ne iskusih, tko je bil javor taj.
 Odlučil za-č bjeh ja zaklet ga u taj čas 365
 sunačcem, koje sja od zgara vrhu nas
 u pustoj dubravi, podobno ako je,
 da mi se objavi imenom taj tko je,
 tko li ga u gori nesrečna človjeka
 javorom satvori, da trudi do vieka. 370

Vrh svega vrh toga tuj mi se prigodi,
 put mene neboga mojemuča gdje hodi,
 štapa se držeći gdje neboga hrama,
 na batu noseći bisake vrh rama,

Kreate sve prosa bisake nošaše, 375
 bez postola bosa, ter jedva hramaše.
 I rekoh: svi bozi, vječna vam bud' hvala,
 slavan nam dar nosi mojemuča mala,
 na puno ako su, ke bjehu zašle tja,
 me misli u prosu koje sam stradjal ja. 380
 Mojemuča nu pride ter javor i mene
 oposlom obide vrh gore zelene,
 vrh živa kamena; a po tom najbrže
 bisake s ramena isprti i vrže.

Pak sjede na kami, sjedeći ter takoj 385
 objema rukami otirat poče znoj,
 od truda i od muke a pak se zlovoljna
 podniemi na ruke, jak da je mramorna,
 sjedeći uz javor suh, vrh kamena živa,

378 slavom nam *baš. priepis, naš rkp. samo* slavan dar nosi.

- da u se pojmi duh, gdje trudna počiva. 390
 Nu poče pršati tihoga vjetra éuh,
 ter joj se povrati u sebe trudan duh ;
 pak iglu babjaču na kami nagladi
 trnovu ter draču iz pete izvadi.
 Mnjah ju ée žestoka tužica skončati, 395
 krvava osoka gdje joj poče kapati.
 Nu drienka s bokvicom kamenkom natuče,
 vedašom krpicom strpjeno ter muče
 poveza ranicu tiho i po lako
 ter zdravu jak pticu vidjeh ju tutako. 400
 Pak k meni bolesnu s velikom ljubavi
 ručicu da desnu, jošte me pozdravi,
 i reče : zdrav budi, Piligrin dragi moj
 s tobom se svi trudi rastali i jad tvoj !
 Nu tko te umnoži tolikom žalosti, 405
 u ovoj pustoši da stradjaš radosti ?
 Tko li je htio takoj, da se tač u tužbi
 skončava život tvoj nesreći na službi ?
 Svieh boga nie li sud, tko ovdí prihodi,
 da s plačem velik trud i tužbu provodi ? 410
 Tko ovdí prihodi za-č ovdí u gori
 u drugo što godi tudjer se satvori.
 A ti si prišal sad, a ne viem od kuda,
 da trpiš tolik jad i trude vrh truda,
 na ovi vrh gore, gdje trudan život moj 415
 prijati ne more tihi mir i pokoj ;
 i ako se neć dielit odovle do tri dni,
 većma ćeš proevielit, ner li se tebi mni ;
 za-č čine dogovor tri dusi pakljeni,
 da tebe u mramor satvore studeni, 420
 ter ćeš sam poznati, kad ti se toj zgodi,
 koje se zlo pati kad se to dogodi.
 Nu se sprav' ter prieši, ne čekaj ti roka,
 najbrže ter bježi prie sunca istoka.
 Tiem vazmi proso toj i zoblji kako znaš, 425

401 rkp. bolesni. 404 u rkp. ovim redom : s tobom se rastali svi jadi i trud tvoj. 408 tvoj baš. pr., naš rkp. moj 411 rkp. ovudi.

u misleš život tvoj na volju da vladaš.
 Naglo se naklati, zoblji ga iz šake,
 a meni povrati opeta bisake ;
 ter ti će misli riet obilno za dosti,
 kamo ćeš ti zaniet tvoj život i kosti. 430
 Toj li mi neć podat postola jedan par,
 nećeš moć pozobat toj proso nikadar ;
 i prie ćeš rastavit od tiela život tvoj,
 ner li ćeš probavit bez jada proso toj.
 Tiem ruke uzmakni, ako t' je život mio, 435
 ter prosa ne takni koga si željan bio,
 prijati čiem budu, što je moja odluka,
 da ti nie za ludu vas tvoj trud i muka.
 Vidiš li neboga gdje sam bez postola
 potplate od noga na drače izbola. 440
 o štapu hodeći, nabadaje sama,
 pustinjom noseći bisake vrh rama.
 Ter ne ištem za platu, neka t' je sad znati,
 ni u srebru ni u zlatu za moj trud prijati,
 ni drugu niednu stvar, Piligrin neka znaš, 445
 ner samo jedan par postola da mi daš.
 I rekoh : o móje, velika ti hvala,
 ka s' misli sve moje u prosu pridala.
 Nu je trudna, vajmeh, stvar u ovojzi dubravi
 postola najti par toj tvojoj ljubavi. 450
 Vidiš li plačni jad, ki se ovdi pati,
 kamo ću vajmeh sad postole iskati ?
 Jurve je tmasta noć, a mjesec zgar ne sja,
 kako ću vajmeh moć pustinjom projti ja ?
 A ona mi pak reče : dieli se odovle, 455
 nie mjesto daleče, gdje ćeš nać postole.
 Tiem se sprav' ter hodi i stupaj ne skrati,
 a tebe ja ovdi sama ću čekati.
 To li se neć spraviti i sad se dieliti,
 ja te ću ostavit a ti ćeš cvieliti. 460
 Tri dusi pakljeni za-č hrle put gore,
 u mramor studeni da tebe satvore.

Još se će zgoditi, da t' će se proso sve
 lepiri stvoriti, u kom su misli tve
 Kad vajmeh začuh toj, mojemuča što pravi, 465
 mnjah da se život moj od tiela rastavi,
 i rekoh : kako ću trpjeti tolik jad.
 gdje ću nać obuću u pustoj gori sad ?
 Lie se tuj podigoh ter gorom hodeći
 iz glasa poklikoh suzice roneći : 470
 jeda je gdje koga u ovoj dubravi,
 hodi me neboga životom rastavi !
 Za-č bih prie žagoran volio se umorit,
 u kamen mramoran ner li se satvorit.
 Sam hode gorom tač, zaman se trudeći, 475
 uložih grozni plač ki nie moć izreći ;
 a željan moj uzdah poče me moriti,
 za-č niednu stvar ne znah, kamo ću hoditi,
 i rekoh : tmasta noć ovaj me umori,
 da budem kosti oć van groba u gori. 480
 Tiem višnji svi bozi, trudna me ne ostavte,
 i tužbi ovojzi splesat me ne dajte,
 čiem se ja proz goru opeta povratim
 k suhomu javoru, da moj dug naplatim.
 Postole kad nadju, o bozi ljuveni, 485
 neka ja nasladju trudan duh u meni.
 Ako bit može toj, da mi se trud skrati,
 blažen će život moj vazda se moć zvati.
 A ja se objetuju, pritužni vaš sluga,
 ki velmi tuguju, naprćen svieh tuga, 490
 vaj da ću plakati ter vam ću na pokon
 živi vir poslati od suza za poklon.
 Tuj hotje moja čes, da uzdah i plač moj
 sviem bogom od nebes doletje prid hip svoj,
 ter moje smiljen'je u mucu i trudu 495
 i grozno cvieljen'je ne bi mi za ludu ;
 svi bozi za milos za što mi stvoriše
 tmastu noć u svitlos i mjesec odkriše,
 odkriše i vedrinu ter mjesec moj jasan

- svjetlosti zgar sinu, jak da je bieli dan. 500
 Tuj mi se prigodi vidjeti tutako,
 ovčica gdje hodi po lako po lako ;
 i sumnju ne imaše tuj mene videći,
 ner svoj drum sledjaše, po tihu hodeći
 put jele zelene, na briegu ka staše. 505
 Vaj nu se na mene jantoli oz(i)raše,
 ozrivši ter tako jala bi blejati,
 ljuveno i slatko i mene zgledati,
 koliko da veli : Piligrin dragi moj,
 što život tvoj želi, skoro ćeš imat toj. 510
 Lie trudan za dosti pustinjom hode tom,
 s velikom radosti željah se stati s njom,
 jeda se priblazni na moj plač i tužbu
 i sa mnom prijazni da mi je u družbu.
 Ter grozno cvileći proljih plač krvavi, 515
 gorom ju sliedeći, jeda se ustavi.
 Nu ne htje na moj plač ni na uzdah tužni moj
 ustavit vajmeh tač najmanjši stupaj svoj ;
 ter brže što za njom moj život prišaše,
 a ona prida mnom to većma bježaše, 520
 i ne htje uzmaknut najmanjši svoj stupaj,
 nit mi se da taknut po ništo na sviet saj.
 Ter mučah trudeći ter trgah život moj,
 u sebi sudeći, što može bit ovoj ?
 Dubravom i gorom, lie truda vajmeh sit, 525
 sledih ju nazorom, čiem vidim gdje će prit.
 Put sunca istoka nu tamo hodjaše,
 gdje jela visoka na briegu tuj staše.
 U tojzi dubravi pod jelu nu prišad, 530
 sama se ustavi i ja se najdoh rad.
 I ja se ustavih, pod jelom ter tuj stah,
 i boga proslavih i hvalu njemu dah,
 scieneći ja takoj ponieti odtole
 mojemuči malo pod javor postole.
 I rekoh u sebi : reci mi, moj bože, 535
 molim se ja tebi, što ovoj bit može ?

Pusta je sva gora, gdje nitkor na svieti
 ne može obora ni sela vidjeti ;
 a ne viem ovi toj vaj što se prigodi,
 da sama život svoj pustinjom provodi, 540
 gdje nie psa stražnika ni pastiera svoga,
 ner tužba razlika od truda svakoga ;
 ter vajmeh nie mao trud človyječjoj naravi
 učinit pravi sud, u ovojzi dubravi
 koga je narava. gdje se sama goji, 545
 vnkova i lava da li se ne boji ?
 Nu se meni mnjaše, da je toj boži dar,
 pod jelom gdje staše toliko liepa stvar,
 gdje bješe svieh strana taj tiha ovčica
 na prute šarana, kako jarebica. 550
 U mene ter tako primi se ma kriepos,
 ljuveno i slatko kušaje tuj liepos :
 pažah ju i gledah, nu ne htjeh bliže prit,
 vidjeti za-č željah, na pokon što će bit.
 Ter vele čudnu stvar tuj vidjeh na svieti, 555
 ku ne mnjah nikadar očima vidjeti,
 na drobnu travicu gdje se sva položi
 prikloniv glavicu da truda odloži.
 I poče tuj spati, budući bio đanak,
 da bnde prijati pod jelom tih sanak. 560
 Nu tiho gdje spaše, spravih se hoteći,
 što mogoh najlakše, taknut ju hodeći.
 Ter blizu prišad k njoj, taj čas se probudi,
 a vajmeh život moj zaman se potruđi.
 U taj hip i u taj čas na noge ter kom sta, 565
 jaki no zimnji mraz me sree sve osta,
 gdje se bjelja stvori ner li je labut bil,
 ali snieg na gori, prie neg je okopnil.
 Tiem ju ja ne taknuh, sebi se bojeći,
 i stupaj uzvrnuh, velmi se boleći. 570
 Sebe van ter tuj stah, jak kamen stanovit,
 posudit za-č ne znah što može ovoj bit.
 Nu u tojzi zeleni, ovčica gdje staše,
 živi vir vodeni iz mramora vraše ;
 vraše tuj vodica i taj vir živući, 575

koga se ovčica nasiti pijući,
 I kada se napoji, vidih ju sebe van
 pri viru gdje stoji kako stup mramoran.
 Lie na me gledaše, ter jednom ovca taj
 željnije uzdaše ner ništa na sviet saj, 580
 i rekoh ovci toj, stojeći pri vodi:
 nie zaman uzdah tvoj, još će bit što godi!
 Tudjer se ovčica pod jelom u gori
 prikrasna djevica pri vodi satvori.
 Vidivši čudo toj od ovce pribiele, 585
 mnjah sree i duh moj probiše sve striele;
 nu rekoh: djevice, molim te željno ja
 za rajsko tve lice iz koga sunce sja,
 ako je slično toj, uresu gizdavi
 koja si od gospoj, ti mi se objavi. 590
 Za-č znaju svi bozi, da me trud skončava,
 čiem saznam, ti tko si, krunice gizdava,
 kojom li krieposti ovdí se u gori
 tom rajskom lieposti od ovce satvori?
 Ku liepos nitkore, govoru ja tebi, 595
 izreći ne more ner sam bog na nebi.
 Za-č tko bi vas saj sviet okolo obašal,
 vaj ne bi ljepši cviet ni vidil ni našal,
 ner tebe tuj stoje kod vodena vira,
 za kom se sve moje srdačće podira, 600
 tuj liepos videći ku prije po viek vas
 ni javi ni speći ne vidjeh do danas.
 Za toj bih velmi rad, da budem gospoje
 sliediti tebe sad i vrieme sve moje
 s tobome družiti i časno do groba 605
 verno te služiti, kako se podoba.
 Nu moje misli sve niesu sad pri meni,
 tiem sliedit díke tve dostojno nie meni;
 i drugo ne prosi od tebe život moj,
 ner samo reć, tko si i od kud li je ures tvoj. 610
 Nu bih rad mimo sve, odgovor da mi daš,
 što je pravo ime tve, kojiem se nazivaš,

gdje li je porodjen tvoj ures gizdavi ?
 gdje li je odgojen, kojom li naravi
 ovdí se u gori, budući ovčica, 615
 prida mnóm satvori gizdava djevica ?
 Za-č nie toj bez čuda, djevice izbrana,
 taj oblas od kuda tebi je sazdana ?
 I reče tuj meni : nie tebi dano znat,
 Piligrin ljuveni, kako ćeš mene zvat ; 620
 za-č niesam ja pala od žene, mogu riet,
 ner me je sazдала vodica na saj sviet.
 Zorom sam izvrjela iz bistra studenca,
 gđi me je gojila od jele zelenca,
 gđi sam ja život moj, odkli sam postala, 625
 Diani prislavnoj na službu podala.
 I ovdí je stan meni i ovi lug priživam,
 pri vodi studeni, gdje sama pribivam.
 I svuda kud hodim, svudi mladost moju
 bez družbe provodim u miru i u goju ; 630
 ili spim ili bđim, još pravo mogu riet,
 da živa ne vidim človjeka na saj sviet,
 ner ptice razlike i zvieri bez broja,
 kojim nač prilike ne može svies moja.
 I sam ćeš gledati od zvieri množstvo toj, 635
 ako se ne skrati prije reda život tvoj.
 Nu mene ne more taknuti nikadar
 niedna zvier od gore, ni živa niedna stvar ;
 po gori i polju ter svuda kud hodim,
 bez straha na volju moj život provodim. 640
 Nu prije ner se dan svjetlosti rastavi,
 priti će crni vran u ovoj dubravi,
 postole crljene u kljunu noseći,
 vrh jele zelene počinut hoteći.
 Kad pride s postoli, a ti ga tuj stoje 645
 ljuveno pomoli, da t' liepo zapoje ;
 ter kako luda stvar taj vranak oholi
 vré će se s jele zgar na zemlju postoli,

618 rkp. može se čitati zaslana ili sazdana ; baš. priep. sazdana. 648 rkp. uarchcie se.

da svoja oholas, Piligrin dragi moj,
 pokaže taki glas, kakav je narav svoj. 650
 Spravan ćeš tiem stati ter što mož najbrže
 u ruke uhvati postole kad vrže ;
 s velikom ljuvezni pak mu rec : vranče moj,
 hvala ti na pjesni, i ovi darov tvoj
 ja ću sad prijati s velikom ljubavi 655
 da se moj trud skrati u ovoj dubravi.
 Djevica rekši toj pod jelom u gori
 tutako ures svoj zmijom se satvori,
 s krunom od bisera jak sunce ka sjaše,
 kraj bistra jezera na travi gdje staše ; 660
 ter vajmeh scienjah ja, da tamo u gori
 sunačce drugo sja i živ plam da gori,
 živ plamen da gori ; nu s krunom bisera
 pod skorup zanori srjed bistra jezera,
 gdje veće na saj sviet u vodi studenoj 665
 ne bi čut ni vidjet pričudno čudo toj.
 A ja sam stojeći kraj vode studene
 pride vran noseći postole crvene ;
 taj vranak oholi ter se tuj nastani
 u kljunu s postoli od jele na grani. 670
 Ter kom ga vidjeh tač vrh jele stojeći,
 uložih grozni plač, željno ga moleći,
 i rekoh : crni vran, za sunce svjetlušte
 i za dar, ki t' je dan nada sve letušte,
 u vrime u svako da pustiš gizdavo 675
 ljuveno i slatko, od ptica svieh slavo,
 slatko mi sad zapoj, rad božje ljubavi,
 da trudan duh se moj cvieljen'ja rastavi ;
 za-č se ću rstat vas u suzah plačući,
 ako tvoj slatki glas ne čujem pojući. 680
 Tiem vranak oholi da moj trud prikрати,
 vrže se postoli i poče grakati.
 Ja vazam postole, iz kljuna ke vrže,
 spravih se odtole u biege najbrže.
 A taj se crni vran tutako satvori 685

654 hvala ti baš., naš rkp. grieškom samo hvali.

*

papagao našaran vrh jele u gori,
 iz glasa ter kliče : ako ćeš uteći,
 nigdir se putniče ne obazri za pleći.
 Za-č ako obazriet budeš se na zada,
 neće te vas saj sviet slobodit svieh jada, 790
 ni ćeš moć postole, Piligrin dragi moj,
 ponieti odtole, gdje želi život tvoj ;
 ni ćeš nać javor suh u pustoj dubravi,
 da se tvoj trudan duh s tužicom rastavi ;
 i misli sve tvoje k tomuj ćeš izgubit, 795
 u prosu ke stoje i neće tvoje bit ;
 stramputno ar ćeš zač u lužje veliko,
 bez broja gdje ćeš nać zvieren'je razliko,
 i strašne još ptice, grifone najliše,
 da t' velje tužice s jadovi ne lipše. 700
 Ja vajmeh na taj glas u gori zeleni
 stvorih se kako mraz i mramor studeni,
 i rekoh sebi sam : ne imam gdje poćinut,
 očito sada znam, da mi je poginut.
 Papagao rekši toj, tudjer se u gori 705
 na jeli zelenoj strežićem satvori.
 I pride akvila, strežića ter toga
 ponese vrh krila vrh sunca gorkoga ;
 u sunce gorušte ponie ga vrh gore,
 gdje niedno letušte više prit ne more. 710
 A ja sam proz luge spravih se hodeći,
 pun vaja i tuge, sve boge moleći,
 da milos svieh boga u pustoj dubravi
 trudna me i neboga u zabit ne ostavi.
 Nu takoj sam hode proz luge zelene 715
 sve tužne nezgode srjetoše tuj mene,
 da od velje tužice, pustinjom gdje hodjah,
 u sebi dušice pojmiti ne mogah,
 gdje bješe dubrava svieh strana pripuna
 vukova i lava, lisica i kuna, 720
 i zvieri ostalih pričudno mnoštvo toj,
 velicieh i malieh, kojieh se ne zna broj.

- I od zvieri kom vidjeh toliku strahotu,
 ovdi je momu, rieh, skončan'je životu ;
 ovdi su žalosti, gdje éu ja žalostan 725
 ostavit me kosti na trzni groba van.
 Ter treptjeh vajmeh vas stradja je ufan'ja,
 gledaje hip i čas od moga skončan'ja,
 kad me ée razdrieti vukovi i lavi
 i u zabit zanieti po pustoj dubravi. 730
 Nu ne znah, tko je taj pod nebom na sviati,
 toliko plačan vaj da može izrieti,
 grifone i arpije i zmaje ognjene
 i troglave zmi je gdje vidjah kod mene,
 kravosce i tire, s dvie glave orlove, 735
 centaure i satire i divje volove,
 basiliske jadne i strašne kimere,
 k nemani prikladne i ljute vipere ;
 i k tomuj ostale nakazni razlike,
 velike i male od strašne prilike. 740
 A ovo ja od jada i od velje boljezni
 ne mogu za sada pripievat u pjesni.
 U tojzi dubravi još vidjeh djevicu,
 gdje nosi na glavi bisernu krunicu,
 i bješe do pasa za diku niz bil vrat 745
 nakrješpan od vlasa prosula venčac zlat,
 i u ruci u desnoj zlatan bat nošaše,
 zvieren'je ter sve toj prid sobom zgonjaše.
 I rekoh : nikadar nie narav stvorila
 toliko liepu stvar od djevic i od vila. 750
 Nu odkli je nje liepos i dika gizardava
 stlačila svu kriepos od vukov i lava,
 gdje ne bi zaniela človječjoj naravi
 srdačce van tiela od velje ljubavi!
 Nu tko joj vlas sazda, da slavan ures svoj 755
 kraljuje i vlada zvieren'je divje toj ?
 Kojom li prijazni u pustoj dubravi
 strašive nakazni pod svoju vlas stavi ?

Stihova 731—732 nema baš. rukp., ali su kako se iz saveza vidi, jamačno grieškom izostavljeni. 746 negriešpan baš.

- Nu bliže kad pride u gori, gdi ja stah,
 tudjer me obide neboga smrtni strah 760
 s veljega poraza, ki ne viem izrieti,
 gdje bješe do pasa djevica vidjeti;
 a od pasa ljuti zmaj, toliko strašna stvar,
 ku prije na sviet saj nie sazdal nikadar.
- Nu rekoh: dobra kob, gospoje gizdava, 765
 tvoj sužan i tvoj rob ovo t' se pridava,
 uresu izbrani, na službi da sam tvoj,
 samo mi sahrani od zvieri život moj;
 najliše gospoje čiem misli me zberu,
 u prosu ke stoje pri tužnom jezeru, 770
 gdje stoji suh javor vrh gore zelene,
 moj tužni razgovor, ki je daleč od mene.
 Tiem krundo od gospoj, tvu milos ne skрати,
 čin' da se život moj k javoru povrati,
 u pustoj dubravi gdje su misli moje, 775
 od zlata gdje mravi pod javorom stoje,
 ke ne viem pobrati ni poniet odtole,
 čiem budu pridati mojemuči postole.
- Pukal bi živ kami od velje boljezni,
 gdi ju moljah suzami, s velikom ljubezni. 780
 Na molbu nu moju suzami ke prolih
 tuj dievu gospoju na milos priklonih,
 ter meni u taj čas taj gorska djevica
 vas vesel svoj obraz pokaza i lica.
- K tomuj mi još reče: pokriepi trudan duh, 785
 nie mnogo daleče od tebe javor suh;
 skoro ćeš tamo prit, putniče dragi moj,
 gdje ć' misli sve skupit na volju u kril tvoj.
- Postole nu bljudi, mojemuči ke nosiš, 790
 što život tvoj žudi ako hoć da isprosiš.
- A zvieri bez broja, ke vidiš kod mene,
 volja će bit moja, da tebe ne tegne
 niedna zvier od gore, ni ostale nakazni,
 ner da te sve dvore s velikom prijazni.
 Pak zlatu jabuku, gizdavu mnogo stvar, 795

da meni u ruku za vele slavan dar
 i reče pak meni : govoru ja tebi,
 Piligrin ljuveni, drži toj pri sebi ;
 dokle ti može bit, pri sebi drži toj,
 ako neć izgubit bezredno život tvoj. 800
 Za što ta jabuka, koju t' sam dala sad,
 od lava i od vuka primaga biesan jad,
 i zvieri ostale, zlosrde naravi,
 velike i male privodi k ljubavi ;
 putniče gizdavi, još svoja usilos 805
 pakljene naravi privodi na milos.
 Za to ju sahrani, za to ju sabljudi,
 da te tuj nastani gdje život tvoj žudi.
 A sad se odpravi, Piligrin dragi naš,
 po pustoj dubravi ter hodi kudi znaš. 810
 Djevica rekši toj, ljuveno i slatko,
 pritužan duh se moj pokriepi tutako,
 i rekoh tuj stoje : velika ti hvala
 na daru, gospoje, ki mi si sad dala.
 Hranit ću ovi dar, govoru ja tebi, 815
 jaki sve dragu stvar do groba pri sebi.
 Po tom ja ovo rieħ, o višnji moj bože,
 čudniju stvar vidjeh, ner li se riet može,
 djevica gdje se taj u pustoj toj gori
 ognjeni ljuti zmaj tutako satvori, 820
 ter krili potrepti s biesom se pak spravi,
 i s plamom poleti po pustoj dubravi,
 a svoj se zlati bat, ki ojde na travi,
 satvori u taj (t)rat kravosac krvavi ;
 s krili se satvori ter zmaja sliedeći 825
 otide po gori dubravom leteći ;
 a zvieri ostale, ke vidjah nebog ja,
 velike i male, plah vihar zanie tja,
 ter veće na svieti ni k desnu ni k lievu
 ne mogoh vidjeti kod mene stvar živu. 830
 A ja sam proz luge spravih se hodeći,
 sve trude i tuge na glavi noseći,
 tužicu priljutu ćuteći, hode pješ,
 rasputju ni putu za-č ne bjeħ vajmeh vješ.

- Ter tako sam hode, jur bješe k večeru, 835
 k bistromu od vode nabatah jezeru,
 gdje bješe kraj vrjela pri vodi studeni
 utva zlatokrila na travi zeleni.
- Lie sama tuj bješe ter malo po malo 840
 ružicu pasješe i cvietje ostalo.
- Nu po tom očuti i vidje tuj mene,
 tudjer se uputi put vode studene,
 u jezero to slatko, ter na mom prihodu
 jak biesna tutako zaroni u vođu.
- Utrudjen a ja bjeh pustinjom tom hode 845
 hlipeći ter željeh napit se te vode;
 i prem htjeh priniknut, vaj da se napoju,
 pak malo počiknut u miru i u goju;
 nu hotje čes moja, vaj meni nebogu,
 da ni u čem pokoja prijati ne mogu. 850
- Za-č nje(t)ko pokliče i poče vapiti:
 nie t' dano, putniče, vodicu tuj piti,
 za što je u gori taj voda izvrila,
 odkli bog sviet stvori, na službu od vila,
 da je nitko ne okusi vilinje družbe van, 855
 tko neće da suzi i ob noć i ob dan;
 za-č mu se podoba, tko je bude okusit,
 da bude do groba uzdisat i suzit.
- Tuj mi se prigodi toliko čudna stvar,
 gdje nigdjer pri vodi ne vidjah nikogar, 860
 razmi sam što čuh glas u pustoj dubravi,
 ki mene u taj čas u sumnju postavi,
 i rekoh: nie trud mao, ki se sad prigodi,
 jur je dan izlinjao a sunce zahodi;
 jurve je k večeru, nu ak me stigne noć 865
 pri ovom jezeru, kamo ću po tmi poć?
 Nigdir li trudeći ne može život moj
 ni javi ni speći prijat mir ni pokoj?
 Što t' mi se prigodi nebogu na svieti,
 žedjahan pri vodi da budem umrieti? 870
 Što li ću nebog, rieħ, kod vode studene

- bez misli bez mojieh odlučit od mene?
 Pokli misli moje sa mnom čes rastavi,
 u prosu ke stoje u pustoj dubravi,
 pak tužni javor suh od mene daleč tja : 875
 s kiem éu sad dogovor učinit nebog ja,
 ali éu poginut i sam se oznobit,
 ali éu priniknut, vodicu bistru pit?
 Lie učinih vajmeh sud, da veći na svieti
 ne može biti trud, ner žednu umrieti. 880
 U zlatnoj jabuci ufan'je nu moje,
 ku nošah u ruci, sve bješe tuj stoje,
 ter prignuh glavicu ter počeh žedan pit
 tuj bistru vodicu, koje se napih sit.
 A pak se uzmaknuh vode sit u taj čas 885
 ter željno uzdahnuh, jak da sam bolan vas.
 Nu odnikao istom bjeh od vode studene,
 a plaho zamjerih gdje jezdi put mene
 jedna vil od gore na plahom jelenku,
 najbrže što more jak utva niz rieku. 890
 Ter vajmeh ljepšu stvar, odkli sam na svieti,
 prie toga nikadar ne mogoh vidjeti,
 gdje bješe taj vila niz bil vrat do pasa
 krešpano pustila pramen'je od vlasa,
 venačac biseran noseći na glavi, 895
 moj život čemeran ki tudjer zatravi.
 Jezdaše ter takoj iz gore zelene
 u košulji tankoj od biele koprene,
 proz koju bjelja put svoja se vidjaše,
 ner li je snieg i labut, gdje plaho jezdaše. 900
 Oholo jezdaše taj dikla ljuvena
 i zlat luk nošaše vrh svoga ramena,
 i trkač pozlaćen na bedri pun strila,
 kojiem bi živ kamen objestran probila.
 Na luku te vile još bješe ure(d)na 905
 od zlata i od svile tetiva spletana.
 Tuj k meni priteče, gdje ja stah pritužan,
 stan' tvrdo, ter reče, moj si rob i sužan.

- Pak spasa zlatan pas ter prešno i hrlo
 sveza mi u taj čas tužan vrat i grlo ; 910
 htješe mi i ruke na zada sputiti,
 svršeno sve muke da budem ćutiti,
 tutako u ruku nu vazeh iz njedar
 od zlata jabuku ka bješe slavan dar,
 i rekoh : o vilo, molim te željno ja, 915
 za lice tve bilo, iz koga sunce sja,
 prim' ovi liepi dar, krunice od gospoj,
 jaki sve dragu stvar od mene ki sam tvoj ;
 tvoj sužan i tvoj rob za što ću ja biti,
 mramoran dokli grob bude me pokriti. 920
 Nu samo za sada izbav me tužice,
 ne moj mi na zada vezati ručice,
 vaj vilo gizdava, pokle t' se na službu
 tvoj sluga pridava, sliš moj plač i tužbu ;
 smiluj se na mene, uresu izbrani, 925
 postole crljene ter sa mnogom sahrani,
 postole ove dim, s kieh trudan život moj,
 ili spim ili bdim, ne ima mir ni pokoj ;
 ter treptim ter predam ter život moj muči.
 dokle ih prie predam malojzi mojemuči, 930
 kad meni povrati misaoce sve moje,
 neka se naplati za trude sve svoje.
 I reče meni taj gospoja od vila :
 ne bih te za sviet saj slobodna pustila ;
 nu t' neću ručice vezati na zada, 935
 za tvoje suzice ke roniš ti sada ;
 lie ćeš taj zlatan vez na grlu nositi,
 sliediti moj ures, pješice hoditi.
 A meni nie plata, Piligrin neka znaš,
 jabuka ta zlata, koju hoć da mi daš ; 940
 za-č slavni perivoj, gdi je naša dubrava,
 Piligrin dragi moj, ljepši plod sazdana ;
 za-č gdje mi stojimo i zimi i ljeti,
 perivoj gojimo, koga nie na svieti. 945
 A ti ćeš tamo sam učinit sud pravi,
 kad vidiš dvor i hram u našoj dubravi,
 Dianu gdje dvore, s kojom su na službi

sve vile od gore jednaga u družbi.
 Nu je meni vlas dana, tko se tuj napoji,
 vodit ga svezana k vilinjoj gospoji; 950
 tko li se uzbrani, htjevši se rvati,
 da ga stril moj rani, da život svoj skrati.
 Tiem dviž' se odtole, govoru ja tebi,
 a nosi postole, kako znaš pri sebi.
 Vaj ne htje čut mene ljuveni ures svoj, 955
 da većma povene čemeran život moj;
 taj liepos izbrana nu mene pritužna
 povede svezana za roba i sužna;
 ja pješa hodeći, pun vaja i tuge,
 a ona jezdeći na jeljenu proz luge. 960
 Vidi vši taj poraz, proz luge hodeći,
 od straha treptjeh vas, suzice roneći;
 a tužan moj uzdah padaše na on svit,
 za-č niednu stvar ne znah od mene što će bit.
 Hodeći lie takoj, tej luge ojdosmo, 965
 planini k visokoj ter oba dojdosmo,
 k ljepšojzi dubravi, koja se može riet,
 da taku ne objavi ni sazda vas saj sviet.
 I po tom zajdosmo po tojzi dubravi,
 meu dubjem najdosmo perivoj gizdavi, 970
 i krasan i zelen, i okolo brštanom
 lovorjem opleten i mrčom gizdavom;
 od pribiele kosti još vrata zlaćena
 s velikom lieposti tuj bjehu stavljena;
 objestran od vrata dva lava još stahu, 975
 u okoveh od zlata, ki stražu čuvahu,
 ki strašniem pogledom daše mi tolik strah,
 da smrti bezrednom tudjer se stati mnjah.
 Mnjah pakljen još poraz planinom privrati,
 gdje u toli strašan glas počese rikati. 980
 Strašnije rikahu, neg ništor na svieti,
 i strašno još zjahu, htijući me proždrieti.
 Nu vila gizdava u tojzi dubravi
 zlosrd'je tieh lava pogledom ustavi,
 dim vila, ka mene uvede svezana 985
 u dvore blažene, gdje stoji Diana;

- za-č vilu poznaše po košulji tanci
 priklo no ter staše jak tihi jaganci.
 Još vidjeh stvar dragu, gdi je tamo van dvora
 vrh vrata na pragu od biela mramora; 990
 gdje pismo tuj staše od zlata pisano,
 koje se svietljaše jak kolo sunčano :
 ovi dvor i ovi hram i zelen izbranu
 višnji bog stvori sam za slavnu Dianu,
 vilinja gdje mlados slobodna pribiva, 995
 da rajsku svu rados s vesel'jem priživa.
 Ja plačan i tužan, nesrećni boži stvor,
 kako rob i sužan uljezoh u taj dvor,
 gdje vidjeh liepu stvar, koja se na svieti
 ne može nikadar jezikom izrieti ; 1000
 perivoj za što taj vas bješe, vaj meni,
 zemaljski kako raj, vas bješe zeleni,
 od razlicieh trava livada gdje bješe,
 svakoga narava ter cvietje captieše ;
 razliki ter taj cviet, koji se tuj plodi, 1005
 mirisom na on sviet dušicu zavodi,
 a voća razlika, ka sada i po tom
 najti se prilika ne može ljepotom ;
 najliše gdje bjehu po tunji sadjena,
 ter ljepše rastjehu ner kita zlaćena. 1010
 A dubja ostala od polja i od gore,
 velika i mala, procienit tko more ?
 razmi sam bog pravi, koji je dal krie pos
 zemaljskoj naravi, da plodi tuj liepos.
 Mimo sve liep stabar tuj vidjeh stojeći, 1015
 toliko slavnu stvar ku ne viem izreći :
 stabar ki tuj staše, gdje zelen izbrana
 mjeden stup imaše od zemlje do grana,
 a listja i grane od srebra imaše,
 svudi po sve strane jak sunce ter sjaše. 1020
 Ter zajde svies moja od zlata videći
 po granah bez broja jabuke viseći,
 i rekoh : moj bože, je li ka živa stvar,
 procienit da može toliko slavan dar ?
 Stvar se još pričudna i krasna vidjaše, 1025

iz stupa mramorna vodica gdje vraše ;
 vesel'je i rados ter se tuj razbira,
 medena taj slados gdje tiekom izvira
 po rajskoj zeleni, da srce podere
 razgovor ljuveni, gdje ptice žubere, 1030
 slavici najliše ljuveno gdje poju,
 ki pietjem zanieše mene van svies moju.
 Rajske se pjesance još vajneh čujahu,
 i hore i tance gdje vile vodjahu,
 po zeleni travi livadom hodeći, 1035
 biserne na glavi venače noseći.
 A šator što bješe toliko stvar slavna,
 pod kojim sjedjaše gospoja Diana,
 niedna stvar na svieti ne ima te krieposti,
 da može izrieti tolike lieposti, 1040
 što bjehu tej vile bieliemi rukami
 s biserom kitile zlatiemi kitami,
 i svilom razlikom, pritankom tančinom,
 s hitrinom velikom i čudniem načinom
 po kožah razlicieh zvieren'ja svakoga, 1045
 što prije ne vidjeh od postan'ja moga,
 nit se će vidjeti tanja stvar, mogu riet,
 pod suncem na svieti dokoli teče sviet.
 I rekoh : nie ovoj pleteno ni šveno,
 o višnji bože moj, ner je sve smišljeno. 1050
 Pri ljepoti tojzi još vidjeh sto vila,
 gdje svaka luk nosi i trkač pun strila.
 na straži ke stahu prid slavnom Dianom,
 jak sunce ter sjahu ljepotom izbranom.
 Ter gdje toj razbirah kraljevstvo i carstvo, 1055
 pri njemu zabivah me plačno sužanstvo.
 Vaj nu se saj slados i rajska ljepota
 obrati u žalos od moga života ;
 za-č mene, plačan stvor, jaki no sve sužna
 uvede pod šator svezana i ružna 1060
 planinska ta vila, ka bješe uzao zlat
 u gori stavila na grlo i moj vrat ;
 svezana ter me tač s velika poraza,
 da sliedim grozni plač, Diani prikaza,

- i reče: gospoje od vila kraljice, 1065
 prid slavno toj tvoje prišal sam sad lice,
 ovogaj da t' roba ja budem pridati,
 komu se podoba prieku smrt prijati,
 za-č se sit napoji vodenoga živca,
 na službu ki stoji od gorscieh djevica. 1070
 A dobro sama znaš, ka tvojom krieposti
 kraljuješ i vladaš vilinjom lieposti,
 da s' taj vir vodeni za vile shranila
 i vazda po sve dni tudjinom branila,
 da niedna živa stvar, o slavna kraljice, 1075
 ne takne nikadar te bistre vodice.
 Van družbe od vila za toj si ti mene
 na stražu stavila od vode studene,
 od vira slatkoga, koji je radi nas
 od nebescieh boga posvećen po viek vas. 1080
 A sada čini sud i da' nam sviem znati,
 za taj grieh ki će trud ovi rob prijati?
 Nu tebe gospoju željno ću moliti,
 za svjetlos tuj tvoju, ne moj mu prostiti;
 ali ga umori, da veće nie njega, 1085
 ali ga satvori u vepra divjega,
 neka se poznavaj, čestita gospoje,
 koga je narava vladan'je toj tvoje,
 u našoj zelenci ter će t' bit, kraljice,
 shranjeni studenci od bistre vodice. 1090
 Kom vila svrši toj, ka me tač prikori,
 mnieh, da se život moj u mramor satvori,
 ćuteći tolik trud i muke pakljene,
 dokoli vidim sud, što će bit od mene.
 Nu reče Diana: neću ga umorit, 1095
 sestrice srčana, ni veprom satvorit,
 ma vilo ljuvena, ner li se ti spravi
 ter meu ramena grbu mu pristavi.
 Odkli nie putnik prav, ner se kriv nahodi, 1100
 trjebi je da grbav svoj život provodi,
 neka se spomene, kakva je sladost pit
 od vode studene, koje se napi sit.
 Diana toj rekši, spravi se taj vila,

- hrlije potekši ner ptica i strila,
 ter vajmeh popade ne viem gdje stramputa 1105
 jedan stup od klade, od suhoga pluta,
 s kiem prišad pokliče, nebogu vaj meni :
 probavi putniče bistri vir vodeni !
 A pak mi vrh pleći taj trupac naprti,
 gdje ja stah trepteći, jak bolan prid smrti. 1110
 I reče : primi toj, za ljubav svieh vila,
 Piligrin dragi moj, što ti sam donila
 iz naše zeleni, gdje se slas razbira,
 živi vir vodeni gdje tamo izvira.
 Sad se sprav' ter hodi, putniče dragi naš, 1115
 kudi te čes vodi na volju kako znaš.
 Mnjah da se obori na mene vas sviet saj,
 gdje mi se satvori u grbu trupac taj,
 vaj ter se ugledah ja s grbom na zada,
 gdje treptjeh i jadah od tuge i jada. 1120
 Grbav se tuj vidjeh ter grbav hodeći
 jadovno procvielih, suzice roneći.
 Od fierle štap vazam, ni u miru ni u goju,
 ter pojдох vajmeh sam sliedeći čes moju,
 i srjetoh veći broj od vila hodeći, 1125
 ner li je pčela roj u hustu stojeći.
 Nu kom me srjetoše u pustoj dubravi,
 ovo je, rekoše, Piligrin grbavi ;
 ter posta tolik smieh i grohot od ruga
 od vila planinscieh, ke srjetoh srid luga. 1130
 Taj čemer priljuti videći prida mnom,
 mnjah se će svrnuti planina gori dnom,
 s veljega poraza, gdje vile svieh strana
 vikahu iz glasa s pleskan'jem od dlana :
 ovo ga, ovo ga, što veće stojimo, 1135
 u prasca gorskoga daj da ga stvorimo.
 Od velje tužice vidjevši taj poraz,
 po zemlji na lice ponikoh u taj čas,
 suzice roneći u tuzi i u vaju,
 te vile moleći, da me se ohaju. 1140
 Nu zaman sve bješe, što počeh plakati,
 za-č me se ne htješe neboga parjati ;

- ner većma što jadah, roneći suzice,
to većma prikladah k jadovom tužice.
- Nu moj plač priljuti ni od suza usilos 1145
ne može svrnuti te vile na milos,
ner li me uhvatiše s pobunom tolikom,
ter me namlatiše po grbi tršljikom.
- Lie vazeh u ruku ja vajmeh iz njedar
od zlata jabuku ka bješe slavan dar. 1150
- Po tom ju vidješe, staše se čuditi
i jednaga sve rieše : grieh ga je ubiti ;
s mirom ga ostavmo, putnika grbava,
a mi se odpravmo put našieh dubrava.
- Ter s vihrom pojdoše, s velikom plahosti, 1155
a mene ojdoše jadovna za dosti,
gdje grozno rascviejlen, pun plača i tužbe,
s vesel'jem razdieljen, sam vajmeh bez družbe,
dielih se odtole, u ruci noseći
erljene postole, a grbu vrh pleći. 1160
- Štapom se podpirah dubravom tom hode,
i od žedje umirah ja trudan bez vode,
i rekoh : moj bože, čemu sam na svieti,
pokli se ne može ovi trud podnieti ?
- Tiem višnja ljubavi u ovoj zeleni 1165
trudnu mi objavi kladenac studeni,
da bistre vodice budem se napiti,
daj malo dušice da mogu pojmiti,
neka ja sluga tvoj, o bože ljuveni,
pokriepim život moj pri vodi studeni. 1170
- Nu ako se prigodi, da budu trudan prit
k studenoj toj vodi, ke bih se rad napit :
čin' tvoja prijazan, ako se podobi,
da niedna nakazan trudna me ne oznobi ;
po gori za što svud što veće prohodim, 1175
to veći vajmeh trud s boljezni nahodim,
vaj momu životu ako je trud veći
ner ovuj tegotu nositi vrh pleći.
- Hodeći nu takoj po pustoj dubravi
mnjah, da se život moj od tiela rastavi, 1180
u suze evieleći nesreće rad hude,

- razlike sljedeći boljezni i trude ;
 od grbe tegotu noseći najliše,
 da momu životu žalosti ne lipše.
 Lie i ako uzdisah i eviljah u mucu, 1185
 ufan'je nu imah u zlatnoj jabuci ;
 za što znah, usilos od zlata da more
 svrnuti na milos zvieren'je od gore.
 Čineći taki sud u jabuci zlati,
 mnjah veće niedan trud neću moć prijati, 1190
 nit me vila more ni neman zatravit,
 ni zvieri od gore životom rastavit.
 Nu što toj posudih, svies moju lomeći,
 zaman se potrudih tiem svjetom gojeći ;
 za-č višnji svi sudi hotješe toj takoj, 1195
 do groba da trudi čemeran život moj,
 da mučim i trudim u vrieme u svako,
 i pravo što sudim da je sve opako,
 i da me zlatan dar od tuge i jada
 ni druga niedna stvar ne odkupi nikada ; 1200
 ter gorom tuj hode stramputno proz luge
 nigdjer me ne ojde tužica vrh tuge,
 da sliedim plačni vaj, rasevieljen i trudan,
 kako sve človjek taj nesreći nazuban
 i svietu tamnomu, koji me izdava, 1205
 životu ter momu plačni trud zadava,
 pod grbom najliše, kom me čes nadieli,
 da moj duh uzdiše i srce da cvieli.
 Slavica nu začuh u gori tuj stoje
 ter se moj trudan duh pokriepi gdje poje ; 1210
 za što mnjah, da reče : Piligrin ljuveni,
 nie mnogo daleče studenac vodeni ;
 spravi se tutako ter ćeš nać kako med
 jezero prislatko i hladno kako led
 pod sjencom od bora, urešen ki je toli, 1215
 da se njim sva gora slaveći oholi.
 Ja plačan boži stvor, u sumnji ki predah,
 na daleč zelen bor prida mnom ugledah.
 K njemu se uputih, radosti ter vel'je
 u sebi očutih i rajsko vesel'je, 1220

- gdje vjetric pršaše a listje od bora
 po tihu šušnjaše, da uzdiše sva gora
 od slasti tolike, ku nitkor na svieti
 ne može u vieke jezikom izrieti;
 a voda gdje vraše iz mramora biela, 1225
 duh se moj htijaše rastavit od tiela,
 tih žuber vodeni vaj gdje se čujaše
 po travi zeleni, ka u cvietju goraše,
 ter miris i taj eviet, što nie moé izrieti,
 učini na on sviet me srce zanieti, 1230
 ter ostah u bludu daleče sebe van,
 jak težak u trudu kad vidi prvi san.
 I ostidoh kako mraz, dokli prie razberu
 tuj mednu rajsku slas u bistrom jezeru,
 ko bješe obgradila zelenca razlika, 1235
 koja bi smamila oružna vojnika.
 Nu ne imam krieposti nit ju ću još steći,
 tolike lieposti da mogu izreći,
 tuj vajmeh ljepotu od rajске zeleni,
 ka momu životu zada trud pakljeni; 1240
 za-č meni čes moja svu želju prikrati,
 da ni u čem pokoja ne mogu prijati;
 ni žednu vodice ne da mi tuj piti,
 gdje trudan dušice ne mogah pojmiti.
 Za-č po tom htijah prit k toj vodi studeni, 1245
 truda se napih sit i tužbe vaj meni,
 a vode ne okusih od bistra jezera,
 neg željno prosuzih s gorkoga čemera.
 Za-č nage tri vile ugledah, gdje bjehu 1250
 u jezero uplile ter se tuj perjehu,
 ter se meni mnjahu tej rajске lieposti
 tri sunca da sjahu s istočnom svjetlosti,
 i rekoh: moj bože, je li tko na svieti,
 tuj liepos da može i diku izrieti?
 Za-č vajmeh ja kriepos ne imam toliku, 1255
 da mogu tuj liepos pobrojiti i diku.
 Nu slavie pojući pokliče tutako,

- te vile zovući ljuveno i slatko,
stojeći vrh bora vrh vode studene :
čujte se zlotvora, djevice ljuvene! 1260
Jur putnik prihodi, sam hode bez druga,
da vam se u vodi naziemi naruga.
Prava me obadi tuj slavie gizdavi,
da mene u svadi s vilami ostavi,
a ja kriv ni dužan ništor se ne čujah, 1265
ner trudan i tužan istom se sam čudjah,
gledaje hip i čas kad se ću skončati
i kad će pusti glas za mnome ostati.
Pierske te vile nu kom me nazrieše,
tri utve pribiele tudjer se stvoriše, 1270
i tuj se dvigoše, leteći proz lug taj,
a mene odjoše, sliedeći plačni vaj,
plačni vaj u tužbi, nebavac da takoj
s nesrećom u družbi provodim život moj.
Za-č počeh vodu pit, trudjahan ku željeh, 1275
ter kom se napih sit, naduh se kako mieh,
tolike boljezni u sebi ćuteći,
u plačne me pjesni ke ne viem izreći.
K tomuj se prigodi tužica još druga,
gdje su tuj pri vodi mnom njetko naruga, 1280
s pleskan'jem rug i smieh ter poče skladati,
gdje kako nadmen mieh jah se ja valjati,
a k desnu i k lievu nigdjere na svieti
stvar mrtvu ni živu ne mogah vidjeti.
Samo ćuh jedan glas, ki zazva tuj mene : 1285
probavi rajsku slas od vode studene,
Piligrin grbavi, slatka je voda taj ;
nu malo probavi, rukom se popipaj,
ter primi, moj družie, koje su tri vile
venaćac od ruže na glavu stavile. 1290
Ja vajmeh na taj glas, cvileći ki pihah,
rukom se u taj čas po glavi popipah :
od osla uha dva ter najdoh na glavi,
minuta tužba sva da moj trud pojavi,

1269 *rkp.* priersu, *ispravih* u pierske, *ili možda* pri jezeru. 1275 ku]
rkp. ki.

da plačan i tužan, kud godi prohodim, 1295
 pogrdjen i ružan moj život provodim.
 Vaj nu se podvigoh s travice zelene,
 iz glasa ter klikoh kraj vode studene :
 o vodo studena, u nečas izvrila,
 tva se slas medena naliepom stvorila! 1300
 tvoj se vir vjekušti do kaplje prisušil,
 s koga sam vjekušti plačni trud sadružil!
 ostao te pusti glas, neka su spomene
 bez konca po viek vas od tebe i mene!
 ali se sve vrjelo još sa sviem jezerom 1305
 naliepom stvorilo i od zmija čemerom ;
 ali se smutila, kad more zle zgođe,
 suzami od vila ke k tebi prihode!
 Pak projdoh hodeći po pustoj dubravi,
 od osla noseći dva uha na glavi, 1310
 ćuteći tolik sram, vaj meni nebogu,
 ki nitkor ni ja sam izreći ne mogu.
 Mala bi bila toj, što me ćeš povriedi,
 da veći nepokoj tužna me ne sledi.
 Ar gorom hode tač trudna me i neboga 1315
 gorčiji stiže plač ner nigdar prie toga,
 ter plačna i tužna srjed gore zelene
 grdobna i ružna navede ćeš mene,
 gdje jedna od vila kraj vira vodena
 bješe se sakrila za stabar od kliena. 1320
 Taj vila pridraga skrovena staše tuj,
 i bosa i naga i blieda kako ruj,
 trpeći tolik sram, ki nitkor na svieti
 ne može ni ja sam jezikom izrieti.
 Za-č bješe taj vila i bosa i gola 1325
 vode van isplila, vidivši Apola,
 Apolo čiem projde dubravom hodeći
 ne daleč od vode u liru zvoneći.
 Apolo nu prošad gorom se uputi,
 a vila velik jad toprrva očuti, 1330
 vidivši neboga, za stabrom vireći,

- satira jednoga u dipli svireći,
 ki prišad k vodi toj u pustoj dubravi
 tutako stupaj svoj u sjenci ustavi,
 kraj vira ter kleče na travi zeleni, 1335
 gdje voda taj teče i živac medeni,
 ter poče šakom pit i tač se za dosti
 do grla napi sit te rajske sladosti.
 Pak kliče iz glasa, pojući u pjesni
 s trudnoga poraza od gorke ljuvezni 1340
 čes svoju moleći, na nj da bi nanila
 iz luga hodeći ku godi od vila.
 Još kliče : svi bozi u višnjoj državi,
 mala se stvar prosi od vaše ljubavi,
 dajte mi od luga ali vam od gore 1345
 jednu vil za druga, ako mi bit more ;
 za-č da steć mogu toj, blažen bih za dosti
 provodil život moj s velikom radosti,
 ter bih se podal vas toj vili na službu
 i ostavil u saj čas satirsku svu družbu. 1350
 Pustio bih i spilu brštanom spletenu,
 sliedeći tuj vilu za milos ljuvenu.
 Pak poče hoditi iz tiha po lako
 i u dipli sviriti ljuveno i slatko,
 okolo kladenca, razlik cviet gdi ctieše 1355
 i rajska zelenca svieh strana rastieše.
 U dipli zvonjaše s goruštom ljubavi,
 a okom metaše po gustoj dubravi,
 jeda se prigodi da pride u taj čas
 od vila ka godi na toli meden glas. 1360
 Nu vila ka staše za stabrom skrovena,
 željnije uzdaše ner da je bodena,
 i muče prosuzi trepteći kako prut,
 kako taj u tuzi tko ćuti čemer ljut,
 sam vajmeh bez družbe ter ne smie vapiti 1365
 ni svoj plač ni tužbe od stida odkriti.
 Nu satir očuti kraj vode studene
 taj uzdah priljuti od vile skrovene.
 ter ne htje da sviri, za-č vilu ugleda
 za stabrom gdje viri i trepti i preda ; 1370

- ner prešno uhrli, stavivši svu snagu,
 da ju prie zagrlj bez košulje nagu.
 A vila neboga pokliče u plačan glas,
 u ruke svieh boga pridavši svoju čas,
 i reče: svi bozi, molim vas za svu moć, 1375
 sada mi nebozi budite na pomoć;
 milos mi ne brante ni vaše ljubavi,
 dievstvo mi sahrante u ovojzi dubravi.
 Navlaš ti, pričista Diano gospoje,
 čin', da nie za ništa evieljen'je sad moje; 1380
 pri tebi vaj meni da bih se ja vila
 u mramor studeni neboga stvorila,
 da nitkor ne more riet vajmeh po viek vas:
 satir je od gore poljubio moj obraz.
 Tiem se tuj u gori, gdje željno procvieli, 1385
 tutako satvori u mramor pribieli.
 Nu liepos ni diku ne izgubi taj vila
 ter shrani priliku, kako je prie bila.
 Lie satir pritječe k mramoru bielomu
 evieleći ter reče: životu vaj momu, 1390
 uresu gizdavi, što me čes svieh boga
 s tobome rastavi plačna i neboga!
 Vaj što mi ne da čes, dokli bješe živa,
 angjelski tvoj ures da sa mnom pribiva!
 Što mi čes zabrani, neharna gospoje, 1395
 tvoj ures izbrani da sa mnom ne poje,
 da s veljom ljubavi, mramoru studeni,
 ovi se lug slavi i ovi vir vodeni;
 ter naše kad pjesni zvieri bi začule,
 sve bi se s ljuvezni na blagos prignule; 1400
 ptice bi letušte još male i vel'je
 s ljubavi gorušte ćutile vesel'je.
 A moja sva rados i pokoj minuti
 svrnu se u žalos i u plač priljuti,
 gdje me čes razdieli i s tobom razdruži, 1405
 do groba da evieli moj život i tuži.
 Pak polit suzami jaki sve plačan stvor
 objema rukami zagrlj taj mramor,
 i poče ljuvena celivat taj lica,

- ka behu rumena ko poljska ružica ; 1410
 taj lica rumena i usni i obraz
 nu bjehu studena jaki no jedan mraz.
 I reče : družu moj, tko ovdi u gori
 ljuveni ures tvoj mramorom satvori :
 tvoju je ljepotu mramorom proslavio, 1415
 a momu životu vječni plač ostavio !
 Pak malo odstupi ter dipli o kamen
 od jada razlupi jak biesan i manen,
 jak bolan a po tom tuj leže na travi
 želeći životom da ga smrt rastavi, 1420
 da veće u gori s tolikom boljezni
 u plamu ne gori od gorke ljuvezni.
 Jak bolan ležaše cvileći ter takoj
 sve prieku smrt zvaše, da vazme život svoj.
 Žaleći tuj vilu na pokon u mao čas, 1425
 u kladinu gnilu stvori se nebog vas.
 Taj satir priplačan u kladu bi stvoren,
 pak pride vuok lačan od truda umoren,
 ter gnilu tu kladu, gdje leži na travi,
 svu ozubi pri gladu zlosrdom naravi. 1430
 Nu se vuok oznobi gorčije od jada,
 za što mu ne probi napokon ta klada ;
 za-č kom se nasiti od klade gniladi,
 priniče pak piti, da sree nasladi
 od bistroga vrjela tekušte vodice, 1435
 gdi je svoja čes htjela, da čuti tužice.
 Pak prišad toj vili, stvorena ka bješe
 u mramor pribieli, sva zelen gdje ctieše,
 na zadnje ter noge poče se dvizati
 i od vile neboje svoj obraz lizati. 1440
 S ljubavi velikom lizaše mramor taj
 krvaviem jezikom, čuteći velik vaj,
 kako da poznavu po mramoru bielu,
 koja je dubrava gojila tuj vilu.
 Ter velmi ljuveno poče ju ljubiti 1445
 u lice studeno i grozno suziti.

- I po tom poljubi nje usni gizdave,
na tli mu svi zubi padoše iz glave,
ki biše stvoreni u ervi repate,
u vieke po sve dni da u smradu zloplate. 1450
- I oči još svoje izgubi i vid svoj,
bolježljiv tuj stoje pri vili mramornoj.
K suncu se trbuhom pak svrnu na travi,
životom i s duhom gdje ga smrt rastavi;
ter život svoj skrati, čuteći smrtni vaj, 1455
životom gdje plati ljuveni celov taj.
- I u kremen pritvrđi svoj se trup satvori,
gdje ga čes pogrđi i gdje ga umori,
da je vječna spomena od smrti žagorne,
od tvrda kremen a i od vile mramorne; 1460
da veće nitkore po vas viek u vieke
te taknut ne more mramorne prilike
bez zledi bez svoje; da dievstu po viek vas,
i mrtvo ako je, vazda se čini čas.
- Za-č vriedni govore, pod nebom da ništo 1465
draže bit ne more ner dievstvo pričisto.
- Ja trudan i plačan i grozno rasevieljen
i tužan i mračan, s vesel'jem razdieljen,
u škrobot i brštan pri hridu skrio se bjeh,
izljesti vajmeh van iz krova gdje ne smjeh, 1470
gdje željno uzdisah od tuge pakljene,
na pokon za-č ne znah što će bit od mene.
- Iz krova ter virah, plačnoga truda sit,
gdje od žedje umirah a ne smjeh k vodi prit,
zavjete nu mnoge učinih tuj stoje, 1475
blazneći sve boge na trude na moje,
da meni nebogu u pustoj dubravi
nesrećnu pomogu u taj trud krvavi.
- Na pokon izajdoh iz krova nebavae,
pirlitan ter najdoh od smrjeka peharac, 1480
na kljanu viseći pri trupu hrastovu.
- Ter vajmeh videći tuj liepos njegovu,
počeh se snebivat u tojzi dubravi,

- i u sebi razbirat; tko ga tuj postavi?
 Nu rekoh: ka godi od planinskih vila 1485
 ovu je pri vodi krasnu stvar zabila.
 Vazeh ga za mene i ja ga posvojih,
 i vode studene njime se sit napih.
 I kom se sit napih, za milos i ljubav
 u njedra moja skrih peharac taj gizdav. 1490
 A po tom pak rekoh: hvala vam svi bozi,
 za-č liepu stvar stekoh pri vodi ovojzi,
 ako mi probude; za-č mi će haran bit,
 potreba kad bude vodicu bistru pit.
 Vidivši taj čuda, da nie moć izreći, 1495
 dielih se pun truda nesreću sliedeći,
 ka zanie život moj stramputno najliše,
 da plačni nepokoj nigdar mi ne lipše.
 Stramputno ter zajдох tom gorom vaj meni,
 prodol'je gdje najдох razlikom zeleni 1500
 od grma svakoga i od dubja i od trava,
 s naredbom svieh boga što zemlja sazdaва.
 Nu milos taj bješe mimo sve vidjeti,
 gdje trstje rastješe gizdavo na sviati,
 ter željno uzdaše u meni trudan duh, 1505
 gdje u trstju šušnjaše tihoga vjetra ćuh,
 vaj s većom sladosti ner li bih sam htio
 ter moje žalosti prikrati velik dio.
 Nu rajska sladost taj teče mi u kratko,
 za-č po tom veći vaj stiže me tutako; 1510
 za-č jednu trst vazam s kolieuce odrezah,
 i u trstju sjede sam sviraocu izdjelah,
 da u svirao tuj malu za taj dar ljuveni
 sviem bogom dam hvalu u tojzi zeleni.
 Nu bješe tuj jela po onudje od mene 1515
 zelencu nadvela vrh vode studene.
 Tuj se ja podvigoh, Piligrin grbavi,
 i k jeli toj pridoh i sjedoh na travi,
 i pleći naslonih od jele na stabar,
 i u svirao zazvonih lie kako trudna stvar. 1520
 Sviraoца nu moja ne bi mi s radosti,
 nit mi da pokoja ner gorke žalosti;

za-č vajmeh u taj čas svireći tuj stoje
 prodol'jem projde glas od sviraoca moje :
 ovdi je grbavac, prišal je sam sade, 1525
 od smrjeka peharac ki vilam ukrade!
 Ter meni u taj čas sviraoca pripusta
 od straha na taj glas ispade iz usta.
 Bivši me tolik strah, jak bolna prid smrti,
 tiem se mnjah vas u prah tutako satrti; 1530
 ter trudan vajmeh tuj protreptjeh kako prut
 i kako žuti ruj probliedi moja put.
 I rekoh : neće man sviren'je moje bit,
 gorska će još neman ka godi k meni prit,
 da mi da veći trud, da mi da veći plač, 1535
 nesreće moje sud za što je hotil tač,
 da nigdjer život moj pod nebom na svieti
 tihi mir i pokoj ne može vidjeti.
 Tiem tužni nebavac od truda razjađan
 izvadih peharac iz mojeh njedar van, 1540
 htivši ga vajmeh skrit pod zemlju gdje godi,
 prie ner li budu prit nemani ke godi,
 ali ga razbiti o stienu u taj čas,
 da nitkor njim piti ne bude po viek vas.
 Nu kom ga iz njedar izvadih tuj stoje, 1545
 toliko čudnu stvar po vrieme sve moje,
 odkli sam na svieti i odkli me svies vlada,
 očima vidjeti ne mogoh nikada :
 vas bješe od zlata ter mnogo prifina, 1550
 da mu se znat plata ne može ni ciena.
 Nu izlit ne bješe ni maljicem kovan,
 i meni se mnjaše da je strugan na toran.
 Na dnu mu još staše usadjen drag kamen,
 jak sunce ki sjaše ali ti živ plamen.
 Vrh čuda vrhu svieh Piligrin grbavi 1555
 tanku stvar tuj vidjeh pisanu gdje pravi :
 Vulkan me izdube, Vulkan me izdjela
 Diani na službe, gospodji svieh vila.
 Kad pročtih vajmeh toj, ja ne viem, moj bože,
 u tieli život moj ostati gdje može, 1560
 čuteći tolik trud vaj meni nebogu,

od koga ni sam sud učinit ne mogu.
 U sebi još rekoh : nie zaman ovaj stvar,
 veći trud sad stekoh, neg prije nikadar !
 I najдох gdi je duplja u stabru od hrasta, 1565
 duboka i šuplja, potajna i tmasta ;
 peharac ter skrih taj u pustoj dubravi,
 da veće na sviet saj nigdar se ne objavi.
 Ne skrih ga po zlobi ner gorske rad viedi,
 vaj da me ne oznobi, da moj trud povriedi. 1570
 Nu vidjeh, gdje hode vaj meni nebogu
 tri vile put vode najbrže što mogu.
 I rekoh : taj družba ne može zaman bit,
 plač me će i tužba još ovdje oznobit ;
 hrleći za-č priše put vode te vile, 1575
 ne da me utješe neg da me rascviele.
 Od trišlje u drozgu tiem se ja sakrih tač,
 prie ner mi nebogu zadadu grozni plač.
 Odluka nu mi taj nebogu ne probi,
 za-č po tom gorki vaj tužna me oznobi. 1580
 Za-č blizu kom biše od mene neboga,
 najprie se napiše kladenca živoga ;
 kladenca živoga site se napiše,
 pak lica rumena i ruke umiše.
 Meu sobom još rieše : njeke su pečali, 1585
 ovdi glas čut bješe od tanke svirali,
 ki prošad zvoneći kliče po dubravi :
 sam pride hodeći Piligrin grbavi.
 Prišal je sam sade Piligrin grbavac,
 ki krovom ukrade Dianin peharac ; 1590
 a nie moć nikoga nigdjere na svieti
 kod vira ovoga očima vidjeti.
 Što ovoj bit more, koji bi onoj glas,
 satiri od gore jeda sad hine nas ?
 U krovu sad muče, potajno sad stoje, 1595
 jeda nas razluče od naše gospoje ;
 da skrovno nas vile gizdave i krasne
 u satirske spile svireći priblazne ?

Kupido jeda li svireć se proglasi,
 po tankoj svirali jeda nas porazi, 1600
 strelica da svoja i tužna himba taj
 ne da nam pokoja, nego li trudan vaj?
 Nu se sad dvignimo ter hodmo ištući,
 jeda gdi vidimo koji duh živući,
 jeda nam pokaže i pravo objavi 1605
 sviraoca što laže u ovoj dnbravi.
 Iz krova ja virah iz trišlje zelene
 i u sebi razbirah, što će bit od mene;
 i vidjeh Bato bog za hridom gdje staše
 ter gdi stah ja nebog prstom me kazaše. 1610
 U krovu tom stoje povriedjen velmi bih,
 ufan'je sve moje za-č tudjer izgubih;
 vilinja taj mlados poče me iskati,
 ne da mi u rados vesel'je obrati,
 ni da mi te vile boljezni odlože, 1615
 ner da me rasevile i moj trud umnože.
 Nu po tom vidješe, gdje me Bat odkriva,
 u trišlji, sve rieše, naša je protiva,
 ter prešno dojdose k zelenoj trišlji toj,
 gdje u krovu najdose čemeran život moj; 1620
 vrh tuga vrhu svieh ter višnji moj bože
 složiše veći smieh ner li se riet može,
 veleći: hodi van, uteći nie ti moć;
 grbavče, zao ti dan a gora mrkla noć!
 Peharac povraťi gdje ga si sad sakrio, 1625
 ne moj ga tajati ako t' je život mio.
 Ne mož ga potajat ni sakrit nikako,
 za-č ga će sada Bat objavit tutako.
 Ja trudan na taj glas, Piligrin jadovan,
 izajдох u taj čas iz toga krova van, 1630
 ter padši ničice suzeći rekoh ja:
 planinske djevice, za sunce koje sja,
 za mjesec i zviezde i višnje radosti,
 i za rajske gizde od vaše mladosti,
 nebesiech svieh boga za milos i ljubav, 1635

slišite me neboga, za-č' ću sve riet uprav ;
 sve vam ću pravo riet i neću slagati
 po ništo na saj sviet, da vam je sad znati.
 Ja tužni grbavac, pravo se govori,
 od smrjeka peharac našal sam u gori ; 1640
 najдох ga videći pri vodi studenoj,
 od hrasta viseći na grani zelenoj ;
 od truda žedneći ter se njim napih sit,
 na pokon ne mneći da mi će s tužbe bit,
 vazeh ga i ponieh, gospoje ljuvene, 1645
 očito za što mnieh, da je stavljen za mene
 u onojzi dubravi, gdje mi ga čes moja
 nebogu objavi, da stradjam pokoja.
 Zamjerna nu je stvar, ku vam ću kazati,
 gdi mi se taj pehar u zlato obrati 1650
 s tolikom svjetlosti, ku nigdar na svieti
 vašojzi milosti ja ne viem izrieti.
 I njim se sit napih a pak ga u duplju
 hrastovu ja sakrih, duboku i šuplju,
 da se tuj sahrani taj toli slavan dar 1655
 gospoji Diani, kako sve svoja stvar.
 Nu krasne gospoje, tužbe su ne male,
 za-č' misli sve moje daleč su ostale,
 ostale od mene, kod javora suha,
 u proso stvorene, gdje nie živa duha, 1660
 mojemuča ner mala, ka ih sama bljude,
 ka mi je zadala velik vaj i trude,
 za što me prisudi toj takoj hoteći,
 da život moj trudi pustinjom hodeći,
 da gorom tuguju jaki sve plačna stvar, 1665
 dokli joj daruju postola jedan par,
 neka joj dug platim za službe za svoje,
 ako se kad vratim gdje misli me stoje.
 Bez misli nebavac za toj sam ja zabio,
 taj zlati peharac na kom sam mjestu skrio, 1670
 i prie ću isčeznut od tuge i vaja,
 ner se ću spomenut u krovu gdi je sada.
 Tiem Bata molite, da vam ga objavi
 a meni prostite rad božje ljubavi ;

- za-č pravda nie prava da ni ée razlog toj, 1675
 da se prav skončava bez grieha život moj ;
 dosta je što ružan pustinjom sad hodim
 i plačan i tužan moj život provodim.
 Toj li éu noseći, vaj momu životu,
 od grbe vrh plecí jadovnu tegotu, 1680
 i ošlje još uši na glavi, vaj meni,
 bezredno da tuži moj život po sve dni.
 Nu vile rieše sve : i kriv si i dužan,
 himbe su htjele tve, da si ti tač ružan ;
 dubravom za-č hodiš ter od nas svieh vila 1685
 potajna uhodiš plandišta i vrjela.
 A sad nam ne laži, za-č ti nie lagati,
 pravedno ner kaži peharac gdi je zlati ?
 Na taj glas od vila gdje počeh plakati,
 mnjah se ée od tiela život moj rastati, 1690
 u sebi éuteći tolik strah i muku,
 gdje vilam uteći ne mogoh iz ruku.
 I rekoh : gospoje, o planinska hvalo,
 cvielen'je na moje slišajte daj malo ;
 nu gojno postojte za ljubav svieh boga, 1695
 naglo me ne mojte suditi neboga ;
 ne mojte u priesi davat mi smrtni trud,
 jeda me utješi svieh boga višnji sud,
 dil višnje ljubavi vaj jeda sine zgar
 ter vam se objavi peharac, vaša stvar, 1700
 ter ovdí pri vodi u sjenci zelenoj
 truda se slobodi čemeran život moj,
 i togaj zla glasa, vrh mene ki pada,
 s koga mi poraza ne lipše nikada ;
 ter milos taj vaša dobro ée poznati, 1705
 što je bilj i laža, kad vam se povrati
 peharac taj zlati, stvar toli pridraga,
 s koga se prikrati moj život i snaga.
 Nu vile rieše sve : grozni plač ustavi,
 čule smo molbe tve, Piligrin grbavi. 1710
 Tiem ako é' u goju srdačce smiriti,
 sviraocu sprav' tvoju ter počni sviriti,

- ter ćemo poznati, kom počneš sviriti,
 hoć li prav ostati, ali ćeš kriv biti.
 Priz volju ter tako s tle vazam sviraocu, 1715
 zasvirih tutako vaj meni nebavcu.
 Svireći suzami sviraoca ma reče :
 u hrastu prid vami ne mnogo daleče,
 vazmite peharac u duplji ki stoji,
 Piligrin grbavac ki skrovno posvoji. 1720
 Ja vajmeh po tom čuh, sviraoca što pravi,
 mnieh moj se trudan duh od tiela rastavi.
 Za toj svak čini sud, bješe li na svieti
 pod nebom veći trud ner li toj podnieti,
 sviraoca taj tužna gdje me tač izdava, 1725
 ni kriva ni dužna, ner kako stril prava.
 Tiem pristah zvoneći a počeh plakati
 suzice roneći i gorko jadati.
 A jedna od vila spravi se u taj čas,
 hrlije ner strila, ter najde šupalj hrast ; 1730
 i u hrastu peharac tuj plaha gorska vil,
 gdje ga ja nebavac u duplju bjeh sakril.
 I kliče u taj čas : ovo vam peharca !
 spaš' jedna zlatan pas ter svežte grbavca !
 Pak prišad k toj družbi peharac donie taj, 1735
 gdje ja stah u tužbi sliedeći plačni vaj,
 i reče : družice, ke ćemo zadati
 grbavcu tužice, što je dužan da plati ?
 I okol sve staše tiem vajmeh kod mene
 ter ve mi zadaše jadove pakljene, 1740
 s tolikom žalosti, ku javi ni speći
 mojojzi slabosti nie dano izreći,
 od smieha i od ruga da živu na svieti
 me srce iz kruga bude se podrieti.
 Pak jedna priljuti odpasa pojas svoj, 1745
 da meni njim sputi i ruke i vrat moj.
 Htješe me sputiti jak sužna i roba,
 da budem ćutiti boljezni do groba ;
 u trudu i u mukah da ja mrem hodeći,
 na grlu i rukah zlati vez noseći. 1750
 Tiem vazeh u ruku ja vajmeh iz njedar

- od zlata jabuku, da im se da na dar,
 jeda se prigodi ter meni mito toj
 od veza slobodi i ruke i vrat moj.
 I rekoh: gospoje i dieve ljuvene, 1755
 podobno ako je, primite od mene
 od zlata ovi dar, i krasan i gizdav,
 kako sve dragu stvar za milos i ljubav.
 Tako vam radosti, družice gizdave,
 djevična mladosti, dostojna sve slave! 1760
 Tako vam služiti Dianu po viek vas,
 ne mojte ružiti me lice i obraz,
 ni ostalu moju put, ka vam se pridava,
 trepteći kako prut koja se skončava.
 Djevice čestite, k tomuj vas molim ja, 1765
 život mi prostite za sunce koje sja,
 neka se može reć: Piligrin grbavi
 milost je mogal steć pri vašoj ljubavi.
 Sad činte što znate i da vas bog shrani,
 samo me ne dajte suditi Diani. 1770
 Nu rieše te vile: nie nam to za platu,
 nigdar niesmo bile lakome na zlatu.
 I sam si vidil toj, gdi je naša dubrava,
 koje naš perivoj jabuke sazdana;
 i odkle smo postale na saj sviet do danas, 1775
 još niesmo poznale u mitu ka je vlas,
 ni himbu, ka stoji u zlatu pokrovna,
 s kojom se jad goji i strila otrovna,
 ter taj vaj vrh vaja prihitro na saj sviet
 prudeći razdvaja hitrinom rajski cviet, 1780
 da prije pogine, da se prie potlači
 od striele zlačene, tko ju gorko raslači.
 Ja treptjeh u strahu, jaki sve plačna stvar,
 a one lie metahu očima na zlat dar.
 Nu reče jedna vil: ljuvene družice, 1785
 mnoge je provodil Piligrin tužice,
 i sad ih provodi, kako sve vidimo,
 dokli se slobodi, da mu zled prostimo!
 Tiem sada primimo dar, ki nam dariva,
 a njega pustimo slobodna i živa; 1790

- za-č nam je grieh duši, ako se pritužan
 grdi je obruži, ner li je prie ružan.
- A druga reče vil : o družbo ljuvena,
 tako moj obraz bil i lica rumena
 ne oprudil zimnji mraz i sjever priljuti, 1795
 neću se po viek vas na mito prignuti
 po zlatoj jabuci, potajni gdi je jad,
 ku nosi u ruci ter nas njom hini sad.
 Znete li, ka je plata i ke su žalosti
 u mitu od zlata vilinjoj mladosti? 1800
 Znete li, što pati i ki ga trud skončava,
 tko dlancu pozlati a pravdu prodava?
 Što može bit gore, recte mi za rados,
 ner vilam od gore slediti lakomos?
 Za toj se svaka nas i čuvaj i bljudi, 1805
 dokli nam zlat poraz mladosti ne oprudi.
 Družice, a sada što rieči gubimo?
 što mu se priklada, tiemiem ga sudimo,
 da mu se da plata, da pozna sam sade,
 peharac od zlata za što nam ukrade. 1810
 Taj vila rekši toj, gorče me rasevieli,
 ner da se život moj od tiela razdieli.
 Pak druga reče vil : meni se mni sada,
 pravi bi razlog bil da mu se smrt zada.
 Tiem ovdí u gori svezana ostavimo, 1815
 da se sam umori, a mi se pak spravmo
 put našieh dubrava Diani na službe,
 planinska gdi je slava od vilinje družbe.
 A tretja vil reče : po ljubav svieh boga,
 mnim da smo daleče stupile s razloga ; 1820
 za-č ne viem koju čas mi ćemo moć steći,
 kad bude gorom glas lugovi poteći,
 da smo se mi stale ter da smo smrt prieku
 s plahosti zadale grbavu človjeku.
 Viem i znam, da nie prav za svoja zla djela, 1825
 nu milos i ljubav gdi je naša zackniela,
 ter svoj plač priljuti i od suza usilos.

1802 dlancu] *baš.* dlance. 1808 tiemiem] *baš.* tiem.

- ne može svrnuti nas vile na milos?
 Tiem naš sud sadanji s milosti smiešajmo,
 grbavoj maganji ter umriet ne dajmo. 1830
 Neka se slobodi, svrnimo smrtni sud
 u drugi ki godi, sestrice, manji trud.
 Rad molbe njegove tiem se sad pripravmo,
 ter oči od sove glavi mu pristavmo,
 da trepti i preda od velje tužice, 1835
 kad godi zagleda vir bistre vodi se;
 da mu je noć mila i mrzak dan bieli,
 uzrokom od vila da suzi i cvieli;
 i vazda da vene kako cviet na travi,
 kada se spomene od naše ljubavi. 1840
 I rieše ostale: tako nas spasi bog,
 dostojna s' sve hvale za dobar taj razlog.
 Neće bit inako po vili ures tvoj,
 sve se će tutako opraviti sada toj.
 Tiem jedna priskoči s velika poraza 1845
 ter slinom me oči tutako pomaza,
 i tudjer ja takoj očutih u glavi
 i pogled i vid moj od druge naravi,
 i počeh zvierit ja, jaki no i sova,
 na sunce koje sja izašad iz krova, 1850
 ter bil dan ne mogah trpjeti ni zraku,
 ner mrklu noć željah i tmastu pomraku;
 i oči moje, mnjah, da mi je taj vila
 velike jak orah u glavi stavila.
 S očima od sove ter takoj ja ostah, 1855
 gdje mnoge jadove i novi trud poznah.
 Toprv će ostat, rieħ, od mene neboga
 veći rug veći smieħ, ner nigdar prie toga!
 Što lipše meni sad u ovoj dubravi,
 razmi sam smrtni jad, da me prie zadavi, 1860
 po svakoj državi neka svak može riet:
 Piligrin grbavi uteče na on sviet,
 a zemlji ostavi i tielo i kosti,
 da se prie rastavi s razlikom žalosti.
 Ostalih vrh muka i mimo sve jade 1865
 zlata mi jabuka iz ruke ispade.

- Tolik trud čuteći, gdje s desna ni s lieva
 ne mogoh uteći od vilinja gniewa,
 nit se smjeh prignuti ni prostriet još ruku,
 da budem dvignuti s tle zlatu jabuku. 1870
- Nu prišad jedna vil, tuj sjede na travi
 ter zlatu na svoj kril jabuku postavi,
 na kril ju svoj stavi ter vajmeh prida mnom
 s velikom ljubavi poče se nišat njom,
 od ruke do ruke, da meni da takoj 1875
 veći trud i muke i veći nepokoj.
- Za-č zlata jabuka, ku vase taj vila,
 u klupko od kuka stvori se srjed krila ;
 k tomuj se spravi pak s velikom naglosti
 plah vihar iz oblak ter plaho za dosti 1880
 zanese klupko toj ne viem kud u nesvies
 po gori zelenoj, jaki no manen bies.
- A vile ljuvene pridoše tutako,
 neboga ter mene svezашe na opako
 vezom od skrobuta, pri hrastu vajmeh tač, 1885
 da tužba priljuta zada mi velik plač.
- Ter svezan ostah ja pri hrastu stojeći,
 pun tuge i vaja, suzice roneći ;
 pak vile rieše sve : Piligrin grbavi,
 zaman su suze tve i tvoj plač krvavi ; 1890
 a sam ćeš poznati, koje se u gori
 vjekušte zlo pati, tko taku zled tvori.
- Ja ne viem, na sviet saj tko se je porodil,
 tko bi moj plačni vaj i tužbe pobrojil,
 i da se ne boli, gdi mi se od vaja 1895
 priplačno na poli srdačce razdvaja,
 slišaje dogovor tieh vila od gore,
 da mene, boži stvor, prie reda umore,
 ali ti gdi zgrde moj obraz i lice,
 da mi sve potvrde minute tužice. 1900
- Nu reče jedna vil: viem tužni taj sužan
 što nam je sakrivil, životom da je dužan,

Od stiha 1871 u rukopisu Bašičevu fali nekoliko listova, t. j. od str. 47 do str. 61.

- i da mu smrt prieku zadamo u gori,
kako zlu čovjeku, ki svaku zled stvori ;
ki naše zelence i naša plandišta 1905
i otajne kladence ne scienu za ništa,
ter nie vir od vode, gdje godi bude prit,
gdi vile prihode, koga nie pjan i sit.
A to nie za dosti po ništa na svieti
vilinjoj mladosti taku zled podnieti ; 1910
za toj ga odrieš' mo od hrasta zelena
ter hrlo s njim preš' mo, o družbo ljuvena,
k Diani gospoji, neka se potruđi,
što mu se pristoji, da ga tač osudi.
Uz dubak zeleni tač svezan stojeći, 1915
nebogu vaj meni, suzice roneći,
rekoħ sam u sebi meu moj trud ostali :
svi bozi na nebi, mnim, da su zaspali,
ter sada ne mogu, gdje cvielim za svu moć,
prit k meni nebogu, da mi su na pomoć, 1920
da me sad slobode od plača i tužbe
i od ove zle zgođe, od vilinje družbe,
gdje hrlo uprieši planinska taj družba
ter me tuj odrieši od hrastova duba ;
nu ne htje me ruke od veza slobodit, 1925
svršeno sve muke da budem provodit,
svezaniem ter takoj sa mnom se tuj dieli,
čemeran život moj ter grozno rasevieli,
svezana vaj mene prid sobom goneći,
proz luge zelene stramputno hodeći, 1930
rasputja ni puta gdje vidjet nie moći
- — — — —
- i u svako još dobi ter tko tu putuje
togaj trud oznobi, da željno tuguje,
da cvieli i tuži s velikom žalosti, 1935
tko se tač sadruži s vilinjom mladosti,
u vezu hodeći, kako ja pritužan,
slobode želeći plačni rob i sužan,
proz puste lugove, proz guste dubrave,

- videći vukove, pantere i lave, 1940
i zvieri razlike, kojim ja ne mogu
izreći prilike, vaj meni nebogu.
Hodeći nu tako ne viem gdje zajdosmo,
gdje slavno i rajsko zagorje najdosmo.
Toj slavno zagorje kako raj sve bješe, 1945
gdje jel'je i borje s topolom rastješe,
i zelen ostala i od dubja i od trava,
što je zemlja sazdala razlika narava.
Razliko još cvietje sve vidih tuj cteći,
što blazni proljetje po tihu gojeći. 1950
Vaj koli ljuveno vidjeti još bješe,
gdje vrjelo vodeno po travi tecješe
iz biela mramora, da se tuj snebiva
zagorje i gora i svaka stvar živa.
Srdačce ter vene ter se duh podira, 1955
gdje od vode studene taj žuber razbira.
A ptice gdje poju, slas nie moć izrieti,
ka htješe svies moju sebe van zanieti,
i srce iz kruga po pustoj dubravi,
da žalos i tuga sa mnom se rastavi. 1960
Vaj nu se tuj meni sva rajska taj rados
u tojzi zeleni obrati u žalos,
Dianu videći u bisernu vencu
pod jelom sjedeći pri živom studencu ;
i š njome velik broj od planinskih vila, 1965
ter htješe život moj rstat se od tila,
trpeći tolik trud i muke pakljene,
čekaje vajmeh sud, što će bit od mene.
Nu vile ljuvene, ke sa mnom hodjahu,
svezana ter mene proz luge vodjahu, 1970
pridoše k Diani, gospoji svieh vila,
u sjenci prislavni gđi sjedi kraj vrjela
na travi zelenoj ter se tuj gizdavo
pokloni svaka njoj, kako je i pravo ;
pak rieše jednaga : o kruno gizdava, 1975
gospoje pridraga, vječna ti bud slava ;
i hvala i slava, za-č si ti oda svieh
gospoja od dubrava i luga planinskih.

- A sad ti znano bud', da je zgara od nebes
odlučil višnji sud i sudom naša čes, 1980
da se živ uhvati ovi rob i sužan,
da zlobe sve plati, sviem vilam što je dužan;
životom i glavom dužan je, gospoje,
za-č hode dubravom, kladence sve tvoje
i slavna plandišta od dubrav i od luga 1985
ne cieni za ništa jak da su od ruga,
dubravom ter hodi, ter od nas svieh vila
potajna uhodi jezera i vrila;
ter nie vir od vode ni s desna ni s lieva,
gdje vile prihode, koji nam ne otkriva 1990
Druzieh je pun zloba, ke nie moć izrieti,
za ke se podoba da bude umrieti.
Tiem se sad prikaza toj tvojoj ljubavi,
smrtnoga poraza neka se ne izbavi;
za-č hoće svi sudi, da se sad umori 1995
za svoje zle ćudi, himbeno ke tvori,
neka se može riet od sada po viek vas,
dokoli teče sviet, da je tvoja slavna vlas,
gospoje izbrana, sva ljeta i godišta: 2000
slobodi svieh strana vilinja plandišta.
Prie (ner) bi uhvaćen, od tebe, gospoje,
grbom bi naplaćen za zledi za svoje;
tve su ga još vile, planinska sva časti,
u gori sudile lie s tvojom oblasti, 2005
od osla da uši pronosi na glavi,
da uzdiše i suzi i speći i javi;
i oči od sove još su mu tve vile
za zledi njegove u glavu stavile,
dubrava i svaki lug i od voda sva vrjela
da od njega čine rug svom družbom od vila. 2010
I toj mu nie dosti jadova i tuga,
vilinjom mladosti ner se još naruga;
a pehar zlati tvoj, gdje smo tamo bile,
gospoje svieh gospoj, najdosmo mi vile, 2015
u duplji od hrasta, ka bješe vidjeti
i mrkla i tmasta, tamna rieč na svieti.
Nu ako i staše u krovu, gospoje,

jak sunce lie sjaše u tmasti toj stoje ;
 a mi ga izniesmo iz tmaste mrklosti,
 i k tebi priniesmo s ljuvenom milosti, 2020
 da ti se prikaže od zlata tvoj pehar
 od družbe od naše jaki sve slavna stvar.
 Tiem hinca umori, na smrt ga prisudi,
 da vile po gori ne hini zlom čudi.
 Vrh svega vrh toga, što vile spravljahu, 2025
 mnieh sudi svieh boga vrh mene padahu.
 Još moj duh popreda, Diana gdje me taj
 priz oko pogleda jadovno na sviet saj.
 Planinska gospoja još reče taj meni :
 nie prva toj tvoja, grbavče himbeni. 2030
 Vidiš li što prave, čuješ li što vele
 me vile gizdave od tvoje himbe zle ?
 Znaš, da t' se podoba sto smrti prijati
 za mnoštvo od zloba, ke nie moć zbrajati ?
 A kamo zlaćeni peharac moj sade, 2035
 pri vodi ki meni lupeški ukrade ?
 Grbavče rec gdi je ; rec pravo, ne laži,
 tko njime sad pije, sredno mi sad kaži.
 Ako ga s' gdje sakrio u gori zeleni,
 gdi s' tamo njime pio moj živac studeni, 2040
 hrlo se odpravi, pritekši ter tamo
 našad ga ne ostavi ner dones' ovamo,
 ter meni povrati peharac zlati moj,
 da ti se ne skрати bezredno život tvoj.
 Za zledi za druge, neka t' je još znati, 2045
 žalosti i tuge neće ti lipsati.
 A ja rieh : gospoje, po boga po živa,
 i lice to tvoje, ko suncu odsiva,
 neće ja za vas sviet toj tvojoj svjetlosti
 niednu stvar lažno riet, ni snovat hitrosti. 2050
 Još da imam sto glava, prije ću sve dati,
 gospoje gizdava, ner tebi slagati ;
 za-č mudri govore, da lažac po viek vas
 shraniti ne more pri sebi svoju čas ;

- a tko čas izgubi, a navlaš lažući, 2055
 znaš da ga ne ljubi niedan duh živući.
 Tiem vajmeh, sada znaj, istina kako je,
 da pehar zlati taj ne ukradoh, gospoje ;
 ner li ga da meni čes moja prihuda,
 pri vodi studeni gdje umirah od truda, 2060
 ne znavši niednu stvar u tojzi dubravi,
 čigov je taj pehar, tko li ga tuj stavi.
 Tiem da znam, da je tvoj, o kruno svieh vila,
 prie bi se život moj rastavil od tila,
 ner bi ga taknuo ja, govoru ja tebi, 2065
 po sunce koje sja više nas na nebi.
 Nu trudim misleći, skončam se tomu vas,
 smrjekov sud videći kako se u mao čas
 u pustoj toj gori pri vodi studeni
 u zlato satvori, nebogu vaj meni. 2070
 A sad čin' što t' godi, vilinja svjetlosti,
 ali me slobodi i trudna oprosti,
 ali mi smrt zadaj i sad me umori,
 da veće tolik vaj ne slieđim po gori.
 I poče Diana sviem vilam govorit: 2075
 ma družbo izbrana, neću ja umorit
 grbavca ovoga za pehar moj zlati,
 ner ga ću neboga ja živa puštati.
 Ter kako plačnu stvar učini tuj mene
 svezati za stabar od jele zelene; 2080
 ter ostah cvieleći, jadovan i tužan,
 slobode želeći, vječni rob i sužan,
 gdi hejtjeh i pihah i gdje tuj srjed gore
 željnije uzdisah, ner li se riet more,
 želeći prie umriet, nego li biti živ, 2085
 gdje ne smjeh razlog riet, ne bivši ništa kriv.
 Lie uzdisah i jadah i trudan još vele
 grbom se naslonjah na stabar od jele ;
 za-č meu zlo ostalo ne da mi čes moja
 ni vele ni malo prijati pokoja, 2090
 od truda i od muke s tužicom priljutom,
 gdje bjehu me ruke stegnute skrobotom ;
 skrobotom stegnute, gdje polit suzami

- jadove minute ponavljah s tugami,
 ter svezan sve predah pri jeli zeleni 2095
 i prieku smrt gledah, da pride prie k meni.
 Nu spučen gdi ja bjeh pri jeli zelenoj,
 raseviejlen tuj vidjeh još velik nepokoj,
 gdje od nekud hodjahu dvie vile stranputa
 ter vepra vodjahu za grlo zamknuta. 2100
 I prišad k Diani, jednaga rieše njoj :
 zdrav venče izbrani i kruno svieh gospoj,
 prišle smo k tebi sad, jak k našoj gospoji,
 da ti se tužan jad od vepra pobroji ;
 da učiniš pravi sud, vilinja gospoje, 2105
 koji će prijat sud za zledi za svoje.
 Mi lugom hodeći u družbi jednaga,
 zvieren'je loveći, gospoje pridraga,
 mladjahna pastira najdosmo cvileći,
 gdje suze otira iz glasa vičeći : 2110
 jeda je gdje koga, vepar me ukosi,
 za ljubav svieh boga hodi me pomози.
 Mi k njemu dojdosmo ter mu tuj bezredno
 krvavu najdosmo svu bedru i stegno.
 I tuj se nam mnjaše, da vene travica, 2115
 gdje mu se vidjaše na bedri ranica ;
 i riesmo : rec' pravo, ne znaš li za sviet saj,
 što je stegno krvavo i bedra tvoja taj,
 ter evieliš grozno tač, gorčije od jada,
 a tužba i tvoj plač na on sviet propada. 2120
 I reče diete toj od muke pakljene :
 čemeran život moj vas trepti i čezne,
 i srce sve moje, gdje taj trud razbira,
 s korienkom, gospoje, jur se sve podira ;
 za-č vepar divjačan ljutu mi da ranu, 2125
 da tužan i plačan do groba ostanu.
 Na bedri ranica svjedočit može toj,
 rad ke mi tužica skončava život moj.
 Tiem bliže pridite, da družbo gizdava
 bedru mi vidite gdi je sva krvava. 2130
 Još kad vam pokažu sve stegno krvavo,
 riet ćete, ne lažu, ner li sve dim pravo.

- Kom molbu, gospoje, i svoj plač začusmo,
 tudjer se tuj stoje na milos svrnusmo,
 ter ranu vidjesmo na bedri na svojoj, 2135
 i obje dvie riesmo : prašča je rana toj,
 pastir je ukošen od prasca gorskoga,
 da je nebog umnožen uzdaħa gorkoga,
 i plača i tužbe da ćuti sve vaje,
 od prasca na zube često krat smišljaje. 2140
 A mi se spravismo ter drobnom ružicom
 bedru mu zavismo i hromom ljubicom,
 ter se krv ustavi, ka tiekome tečeše,
 i rana ozdravi, jadovna ka bješe.
 I nam se tuj mnjaše, da je sasma ozdravljen, 2145
 nu malo hramaše na bedru gdi je ranjen.
 Pastiru, rekosmo, vrni se na stan tvoj,
 a mi pak pojdosmo slediti zviere toj,
 ter hode dubravom najdosmo onuj zvir,
 pečurkom krvavom gdje muti bistri vir, 2150
 slatki vir od vode, gdje vile ljuvene
 k plandištu prihode u sjence zelene.
 Ter kom ga uhitismo, prješno mu i hrlo
 konopac stavismo na svoj vrat i grlo,
 svezana da takoj budemo t' pridati, 2155
 da pravda i sud tvoj ne bude lipsati.
 Tiem čini sud pravi, neka se umori,
 po našoj dubravi da tuj zled ne tvori.
 I reče gospoja : o prašče pogani,
 za što zled ta tvoja pastira izrani, 2160
 po bedri najliše ter ga tač ukosi,
 da željno uzdiše, da ranu tuj nosi ;
 da s ljute te rane, ne bivši t' ništa kriv,
 vazda hrom ostane, dokoli bude živ ?
 I jes li smutil vas pečurkom bistri vir, 2165
 u kom je rajaska slas, pogana kako zvir ?
 Čuješ li, što vele me vile od gore,
 jednaga ke žele da te prie umore ?
 I reče prase toj : viem da će smrt prieka

- skratiti život moj ranicom bez lieka, 2170
 ter čútím gospoje očito smrtni jad,
 prid lice toj tvoje pokli sam prišal sad.
 Nu ti éu riet pravo, tako me bog shranio,
 pastirče gízdao kako sam izranio.
- Pastirče toj mlado rudinom hodjaše, 2175
 od kozlić ter stado prid sobom gonjaše,
 i u surlu zvonjaše, nu s veljom ljuvezni
 jantoli pojaše iz glasa u pjesni ;
 ter sladja čut bješe taj pjesan ljuvena,
 ner miris gdje ctieše ružica rumena. 2180
- Nu moja sva snaga nevidom ginjaše,
 gdje mu se put naga na bedri vidjaše
 proz jednu utlinu, govoru ja tebi,
 za-č veću rubinu nošaše na sebi,
 ter bjelja svoja put tuj bješe vidjeti, 2185
 ner li je bil labut, ni ništor na svieti.
- Ter željom umirah, vaj momu životu,
 gdje u sebi razbirah tuj krasnu ljepotu ;
 i odlučih izgubit prie reda život moj,
 a jednom poljubit u bedru diete toj. 2190
- Pritekši ter tako stignuh ga hodeći,
 u bedru prislatko ljubiti ga hoteći.
 Ne htjeh ga raniti, po zviezde blažene,
 ner se sta braniti matragom na mene,
 ter vajmeh diete toj, pastirče mladjahno, 2195
 po bedri po nagoj zagrizoh malahno.
- Tiem časti svieh vila, kruno svieh gospoja,
 nie glava skrivila ni ostala put moja,
 ner zubi jaoh moji, pravo t' je sad rieti,
 kojie se pristoji svaki trud podnieti. 2200
- Od zuba tiem tvori na volju, što t' godi,
 a mene ne umori ner li me slobodi ;
 ter ako steé mogu dil tvoje milosti,
 praseu mi nebogu moj život oprosti.
- I reče Diana : nie hitra moja ćud, 2205
 vazda sam pripravna učinit pravi sud.
 Tiem vile družice, da vam je sviem znati,
 smrtne mu tužice ne mislim zadati ;

- za-č zubom sviem svojiem krivinu sam ja dal,
 prid licem prid mojiem, prid ke je sad prišal. 2210
 Tiem pravda nie prava, nit je toj pravi sud,
 bezgrešna da glava podnese smrtni trud ;
 s razlogom istina za-č se je sad stala,
 ter zubom krivina sva se je sazдалa.
 Taj zubom grjehota tiem se će platiti, 2215
 a prascu života ne mojmo skratiti.
 Jedna se tiem spravi s matragom od duba,
 ter prascu ne ostavi u glavi ni zuba ;
 zube mu ć' smlatiti, da zubi pritužni 2220
 zled budu patiti i krivi i dužni.
 Tiem jedna te družbe, zamahši svom snagom,
 izbi mu sve zube dubovom matragom ;
 ter prasac hrocaše bez zuba bez svojieh,
 a od vila tuj staše s rujan'jem velik smieħ.
 Pak reče gospoja: živino prigruha, 2225
 htjela je čes tvoja, da ostaneš bez zuba ;
 po sve dni od sada bez zuba da hodiš,
 ni stara ni mlada da veće ne ukosiš.
 Bez zuba tiem hodi, nu veće ne moj prit 2230
 k bistrojzi toj vodi koju t' nie dano pit,
 i ne moj mutiti vir bistre vodice,
 ako neć ćutiti vjekušte tužice.
 A sam se sad spravi, živino zloćuda,
 po pustoj dubravi ter išti želuda, 2235
 žiri se i tovi po pustoj dubravi
 i koga znaš, zovi da t' zube pristavi.
 Diana rekši toj, vepar se taj dieli
 a trudan život moj grozni plač rasevieli,
 za-č vilam dopusti da vile gizdave 2240
 u moje čeljusti te zube pristave,
 vaj ter se spraviše ter zube od prasca
 u čeljus staviše od mene grbavca,
 i tuj mi zadaše plačni trud i tužbe
 a pak me prognaše vilinje van družbe, 2245
 po pustoj dubravi ter pojdoch hodeći
 od prasca u glavi te zube noseći.
 Ter plačan i tužan kud godi ja hodjah,

pogrdjen i ružan suzice svud ronjah,
 od zuba tegotu u glavi noseći,
 a momu životu prieku smrt želeći. 2250
 Nu hode tač gorom proz njeku zelencu,
 najdoh se pod borom pri živom studencu,
 ter mi se tuj mnjaše zemaljski da je raj,
 pod borom gdje vraše vodica bistra taj,
 i pridoh k vodi toj, hteći se napiti, 2255
 te slasti život moj da se sit nasiti.
 Nu htješe me zgode, da željno prosuzim,
 prie ner li te vode žedjahan okusim ;
 za-č meu zlo ostalo stvori se vaj meni
 u čisto zrcalo taj živac vodeni, 2260
 ter s tielom život moj mnjah se će rasti,
 zrcalo gdje u toj počeh se zgledati ;
 za-č meni nikadar vaj meni po viek vas
 ne vidjeh grubšu stvar ner hješe moj obraz,
 od prasca zle zube videći najliše 2265
 strahotne i grube, ke vile staviše
 u moje čeljusti, rad kieh se podoba
 da me plač vjekušti ne ostavi do groba.
 I svu put ostalu kad počeh gledati
 u tomuj zrcalu, vas počeh predati, 2270
 u suze cvieleći, da dušu dam bogu,
 grbav se videći vaj meni nebogu,
 i od osla još uši i oči od sove,
 da život moj tuži za plačne darove,
 ke meni darova vilinja ta mlados, 2275
 vrhu svieh jadova da ćutim tuj žalos.
 Za toj sad čini sud svaki stvor na svieti,
 gdje mogah tolik trud vrh sebe podnieti,
 gdje kako nakazan grda me satvori
 vilinja prijazan u pustoj toj gori. 2280
 Nu takoj videći pogrdjen život moj,
 dielih se sliedeći nesrećni nepokoj,
 i trudan i žedan po gori sam hode
 i bistroga željan kladenca od vode,
 gdi bih ja mogal prit bez sumnje slobodan 2285
 vode se sit napit, Piligrin nezgodan.

- Stramputno tiem zajdoh u pustu dubravu,
 od hrastja gdje najdoh zelencu gizdavu ;
 nu ne znah kudi proć proz pustu tu goru,
 da bi mi živu doć k suhomu javoru, 2290
 da bogu dam hvalu, ako bih ja našal
 mojemuću malu, gdje ju sam i ošal,
 i misli sve moje u proso stvorene,
 ke pri njoj tuj stoje, daleče od mene.
 Nu rekoh : moj bože, u pustoj dubravi, 2295
 ako mi bit može, trudna me ne ostavi ;
 daj milos tuj tvoju ter priklon' tve uši
 na molbu na moju, gdje život moj tuži.
 Ja vajmeh rekši toj u pustoj toj gori
 od fierle štap se moj blavorom satvori, 2300
 velik trud i muke ter prijah na sviet saj,
 gdje mi živ iz ruke uteče blavor taj.
 i reče : slied' mene, ne moj me ostavit,
 žalosti pakljene ako se é izbavit ;
 tiem stavi svu snagu ter sa mnom na prešu 2305
 sliedi me po tragu, kud lazim i plježu,
 ter ako é' obslužit, što ti se sad veli,
 znaj da éeš sadružit što život tvoj želi.
 Vaj kad čuh žagoran, što blavor govori,
 mnieh u stup mramoran moja se put stvori, 2310
 i kako žnti ruj vas počeh bliediti,
 ne znavši kamo tuj nakazan sliediti.
 Lie pojdoch nazorom po tragu hodeći
 za tiemim blavorom, velmi se boleći ;
 strgoh ga i gledah na pokon gdje ée prit, 2315
 i kako prut predah, ne znavši što ée bit
 od mene pritužna, pustinjom hodeći,
 i plačna i ružna, prieku smrt želeći,
 njegda me vriedeći plač, tužba i žalos,
 a njegda sliedeći vesel'je i rados. 2320
 Za-č ako trud i strah bješe me neboga,
 ufan'je nu imah u pomoć svieh boga.
 Još ako smrt željah i ob noć i ob dan,
 sam sebi lie veljah : još ću bit slobodan.
 Još ée vrst svieh boga, ki nebo vladaju, 2325

pomoć me neboga u tužbi i vaju ;
 još se će blažen zvat po trudu život moj,
 i malu hvalu dat nesreći prihudoj
 i zviezdi nebeskoj, pod kom se porodih
 ter s tužbom život moj do sada provodih. 2330
 Za što je vlas veća od višnje milosti,
 ner huda nesreća svom svojom krieposti,
 ni zviezda još moja, ka me tač prisudi,
 bez tiha pokoja da život moj trudi ;
 za-č razum daruje bog našoj naravi, 2335
 da zviezdu kraljuje s kom se tko objavi.
 Tiem pustih k nebu glas, u suzah plovući,
 svieh boga višnju vlas na pomoć zovući,
 da svojom milosti od višnje države
 plačna me žalosti i tužbe izbave ; 2340
 i rekoh: svi bozi, ako je gdi ki živ,
 sada me pomoz, gdje trudim bolježljiv.
 Jedva ja rekši toj, hode po dubravi,
 na travi zelenoj blavor se ustavi,
 ter me sta čekati, jak trudna človjeka, 2345
 ki smrtno zlo pati od rane bez lieka.
 Ne viem gdje pod gorom trudna me čekaše,
 u sjenci pod borom jezero gdje vraše,
 sladje ner siti med i bjelje od mlieka,
 i hladnje ner li led, ni niedna od rieka 2350
 bistrija na sviet saj najti se ne more,
 vodica ner li taj ka vraše kraj gore.
 Nu sumnju svu ostavih i vrgoh za pleći,
 a stupaj moj spravih najbrže hrleći,
 k blavoru ter momu tuj pridoh nebog ja, 2355
 smiljeno rekoh mu: za sunce koje sja,
 za ljubav svieh boga, koji su na nebi,
 sliši me neboga molim se ja tebi ;
 ako ku milos steć pri tebi sad mogu,
 hotjej mi pravo reć grbavcu nebogu. 2360
 Štap si moj veran bio i s tobom u družbi
 mnoge sam provodio jadove u tužbi ;

a vajmeh sad ne znam, kako ti u gori
 od fierle sebe sam blavorom satvori,
 ter njeki skroven jad kolje me i davi, 2365
 gdje živa takoj sad vidim te na travi;
 trud mi bi još velik, slišati u gori
 človjecji tvoj jezik gdje čisto govori.
 Nu da je toj takoj, samo bih znati rad,
 može li život moj s tobom bit shranjen sad? 2370
 mogu li priniknut k toj vodi studenoj,
 da bude počiknut đaj malo život moj
 prid žedjom tolikom, koju ja na svieti
 sam svojiem jezikom ne mogu izrieti;
 za-č mi se podira sve srce iz tiela, 2375
 taj voda gdje izvira iz mramora biela,
 a u sumnji sve stojim, smiem li ja bliže prit,
 da je se napojim na volju vajmeh sit;
 za-č bistre sve vode pustinjom ke sam pio,
 rad njih sam nezgode velike provodio, 2380
 i sad ih provodim, kako no vidiš sam,
 i svuda kud hodim, svud me je stid i sram,
 za-č sam sad prilika, moj dragi blavore,
 ne od liepa človika, ner zvieri od gore.
 Od osla vidj uši, na glavi ke nosim, 2385
 s kieh život moj tuži, da u boga smrt prosim;
 od sove vidj oči ter ćeš trud vidjeti,
 na sunce s istoči gdje ne smiem pozrieti;
 vidj zube od prasca, ke nosim u glavi,
 s kieh mene nebaveca sliedi plač krvavi; 2390
 vidj grbu vrh pleći, s ke ćutim boljezan,
 ku nie moć izreći ni javi ni u san.
 A sad sam čini sud, zeleni blavore,
 moj život tolik trud podnieti gdje more.
 A po tom taj blavor pri vodi studeni 2395
 da slatki odgovor pod borkom tuj meni,
 i reče: Piligrin, ne viem rad kieh djela
 svieh boga iz visin volja je toj htjela,
 da se ja štapak tvoj, pravo ti govoru,
 u gori zelenoj blavorom satvoru. 2400
 Dubak sam malahan od fierle prije bil,

u zemlji mladjahan rastal sam i caftil ;
 dah cvietak i sjeme, s proljetja najliše,
 da starcem u vrieme ma pomoć ne lipše,
 da se mnom pomože tko je hrom i grbav, 2405
 ter hodit ne može ni o sebi stat uprav ;
 i udriti sam u bah ne moreš ni skrit toj,
 da t' niesam u tugah pomoćnik veran tvoj
 pustinjom vazda bio svaki hip i svak čas,
 odkli me s' oblomio, moj dragi, do danas. 2410
 Tiem pridje bio sam dub od fierle zelene,
 njegda liep, njegda grub, ki sahne i vene ;
 zelen sam bio i suh, a sad je u meni
 svies, pamet i živ duh, Piligrin ljuveni ;
 i kad se uputim, ali pak kad stoju, 2415
 sve vidim, sve ćutim, i ušima sve čuju.
 Još ako i plježu trbuhom po travi,
 često svies uzdižu k nebeskoj državi.
 Tiem mi je dano zgar, da mogu po tanku
 na svieti svaku stvar procienit na dlaku ; 2420
 i ako sam sad blavor, još se će zgoditi,
 u drugi ljepši stvor da se ću stvoriti.
 Nu t' dano nie znati, da iskusiš istinu,
 ki me bog obrati u ovuj živinu.
 Zaman se tiem trudiš i trgaš svies tvoju, 2425
 ako hoć da iskusiš tko sam ja, ki stoju
 u ovomu blavoru, moj dragi, ter tako
 s tobom sad govoru ljuveno i slatko.
 A žedju trpi sad, moj dragi, kako znaš,
 ako neć gorki jad sam sebi da zadaš. 2430
 Toj li ćeš vodu pit od togaj jezera,
 sam se ćeš oznobit s plačnoga čemera ;
 četiri božice za-č sada prihode,
 kraj bistre vodice da vas dan provode :
 Junon i Palada, Minerva i Venera, 2435
 tudjer će prit sada kraj toga jezera.
 I po tom bude prit taj družba prislavna,
 vodicu tu će pit, ka je za nju pripravna,

Stihom 2434 počima opeta Bašičev priepis.

Stari pisci hrvatski IV.

- ter se će radovat zagorje i gora,
 kad pridu plandovat pod sjencu od bora. 2440
 Kad vajmeh ja začuh, što blavor taj pravi,
 tutako moj se duh s dresel'jem rastavi.
 U sebi lie veljah : mrtav ću sad biti,
 za-č vode ke željah ne smjeh se napiti.
 Od žedje ter moje srdačce sve mraše, 2445
 pri jezeru tom stoje vodica gdje vraše.
 Lie treptjeh, lie predah, za-č ne znah što će prit,
 i konac taj gledah na pokon što će bit.
 Nu vidjeh hodeći človjeka krilata,
 u desnoj noseći peharac od zlata, 2450
 toliko svietlu stvar, koja se na svieti
 ne može nikadar jezikom izrieti :
 i rekoh : blavore, vježbaj me neboga,
 tko ovo bit more ? je li ki od boga,
 ali je stvar druga, s koje bi moglo bit, 2455
 da žalos i tuga bude me oznobit ?
 A zelen tuj blavor da meni tutako
 svoj tihi odgovor ljuveno i slatko,
 i reče : Piligrin, tuj sumnju ostavi,
 ta je stvar iz visin sletjela k đubravi : 2460
 nebeska to je stvar, neka t' je sad znati,
 svieh boga poklisar Merkurio krilati ;
 i ovdı će sad priti, i ovdı će vodeno
 jezero obiti, jeda je smućeno ;
 k tomu će još poznat i očito vidjeti, 2465
 kom bude pehar zlat k jezeru prinieti,
 taj voda prislavna jeda je s jezerom
 naliepom trovana i od zmija čemerom.
 Kom blavor toj reče, tutako ljuveni
 Merkurio doteče pod borak zeleni, 2470
 gdi ja sam pod borkom u sjenci gizdavi
 počivah s blavorkom, pri jezeru na travi ;
 ter strašan pogled svoj gdje na me obrati,
 tudjer mnjah život moj da prieka smrt skrati.
 I gje se izjazi zlosrdo na mene, 2475

- mnieh jad me porazi iz jame pakljene,
 gdje reče najliše : što si tuj prišal sad,
 drugo ti ne lipše razmi sam plačni jad.
 A može toj znati, komu se prigodi,
 koje zlo taj pati tko ovdi prihodi ; 2480
 i ti se u saj čas Piligrin pripravi,
 ter ovuj mednu slas s naliepom probavi,
 jezero blaženo i ovaj vodica
 za što je stvoreno na službu od božica,
 koje će skoro prit pod borkom zeleniem 2485
 vodieu bistru pit peharom zlaćeniem.
 I po tom toj reče, životu vaj momu,
 jak biesan poteče k jezeru bistromu,
 ter prstom okusi te vode od jezera
 i tudjer iskusi da u njoj nie čemera ; 2490
 i vrjelo gdje vraše i jezero ostalo,
 bistro se vidjaše, jak bistro zcalo.
 K nam se pak povrati po tihu hodeći,
 peharac svoj zlati pun vode noseći,
 i reče blavoru : rec' pravo sad meni, 2495
 što s' prišal tuj k boru i k vodi studeni ?
 Sjenca je zelena od borka ovoga
 s vodicom blažena od višnjieh svieh boga ;
 a ti si prišal sad pod sjencom počinut,
 koliko da si rad bezredno poginut. 2500
 Što li taj grbavac kon tebe tuj stoji,
 ali se nebavac zlosrd'ja ne boji
 od višnjieh božica, za ke je pripravna
 taj bistra vodica s jezerom prislavna.
 I reče blavor taj : tako mi zdravje steć, 2505
 neću ti za sviet saj ništore lažno reć.
 Jedna sam ja bila od rajske dubrave
 od planinskih vila, ke tamo borave ;
 nu lovac od lova, vaj krvnik nemili,
 hitro mi iz krova srdačce prostrili 2510
 jadovnom strelicom, ka bješe trovana,
 da me prie s dušicom rastavi taj rana
 pri vodi studenoj, gdje pridoh trudna pit,
 gdje ne mnjah život moj da će smrt oznobit.

- Jupiter u gori za milos ljuvenu 2515
 tudjer me satvori u fierlu zelenu,
 da zvieri i ptice po smrtnom tom trudu
 moj obraz i lice izgrdit ne budu.
- Piligrin ovi pak dubravom hodeći 2520
 vaze me za štapak u desnoj noseći,
 pak tužnu vaj mene huda čes u gori
 od fierle zelene blavorom satvori.
 Trudi me svi muče tiem vilu jadovnu,
 za-č me čes obuče u odjeću blavornu,
 trbuhom ničice ter lazim i hodim 2525
 i ovdje tužice plježući provodim.
 Za toj te neboga sad molim za svu moć,
 za ljubav svieh boga, budi mi na pomoć;
 ne moj mi mladosti djevici jadovnoj
 nadielit žalosti u odjeći blavornoj; 2530
 za ljubav i milos ner moj trud prikrati
 minutu ter lipos opet mi povrati,
 ter moj plač i tužbu kad budeš skratiti,
 ja ti ću svu službu darovom platiti. 2535
 Prijat ćeš slavan dar od moje mladosti
 za taku svetu stvar podoban za dosti,
 prijat ćeš od mene venačac ljuveni,
 ki nigdar ne vene ner se viek zeleni,
 rad moje ljubavi koji ćeš u vieke
 pronosit na glavi za ures i dike. 2540
 Blavorak toj rekši na travi tuj stoje,
 Merkurio pritekši rad molbe te svoje
 ter jednom granicom, ku vaze od bora,
 blaženom vodicom okropi blavora,
 i reče: svi bozi i vi, sve božice, 2545
 ovoj vil nebozi vrnite nožice;
 i biele još ruke, da svuda kud hodi,
 od truda i od muke neka se slobodi;
 i ostale lieposti dajte joj od vile,
 sve svoje žalosti da bi se skratile. 2550
 Vrat'te joj zlatan vlas s pramen'jem na glavi,

- tugljivi svoj obraz da se š njom rastavi,
i ostalu put svoju tom vašom krieposti
za ljubav za moju nadarte lieposti.
- Dosta je žalosti trpjela i tužbe, 2555
stradjaje radosti i vilinje družbe,
srdačcem i s duhom svoj ures žaleći,
po zemlji trbuhom ničice lazeći.
Još vas ću moliti, podobno ako je,
ne mojte pobiti moljen'je sad moje, 2560
ko činim za ovuj vil ter uši prignite
ter ga sad u vaš kril ljuveno primite ;
za što je grjehota i vam je s priekorom,
da je krasna ljepota stvorena blavorom.
Pak vazam ružice, bosioka i tratora, 2565
i hrome ljubice, ter posu blavora
i reče : djevice, prišal je hip i čas,
da ukažeš tve lice i vilinj tvoj obraz,
dubrava i gora neka te proslavi,
kad kožu od blavora tvoj ures ostavi. 2570
Pak popi pehar vas pun vode studene,
u komu bješe slas vrh slasti medene,
i reče : božice, slobodno pridite
i ove se vodice bez sumnje napi'te ;
bistro je i čisto s jezerom sve vrjelo 2575
i u njemu nie ništo, što bi vam naudilo.
A zelen taj blavor svučē se iz kože,
stvari se u ljepši stvor, ner li se riet može,
i reče : svi bozi, vječna vam hvala i čas.
ki meni nebozi vrnuste predjnu vlas, 2580
ter momu životu sve trude skratiste,
i moju ljepotu vilinju shraniste,
da svuda kuđ hođim s vilinjom mladosti
moj život provodim s velikom radosti.
Kom vila toj reče, stojeći na travi, 2585
k njoj tudjer priteče Merkurio gizdavi,
i reče : ma vilo, ne moj se izgubit,
u lice tve bilo đaj nu se poljubit ;
za-č ako meni toj budeš mi zabranit,
s ljepotom ures tvoj ne možeš sahranit, 2590

- za-č tvoja ta nehar uzrok će biti vas,
 da se ti u grdu stvar satvoriš u saj čas.
 I reče onaj vil : ne može t' toj biti,
 me ličee i obraz bil da budeš ljubiti.
- S dievstvom se porodih u gori zelenoj, 2595
 i u dievstvu provodih do sada život moj ;
 s dievstvom ću i umrieti i shranit čas moju,
 dokli sam na svieti od vila u broju.
- Djevici ni vili za-č se ne podobi,
 da se obraz svoj bieli celovom oznobi. 2600
 Tiem bih prie obrala smrt prieku u saj čas,
 ner bih ti podala taknuti moj obraz.
- Za toj se ustavi i želju tuj skrati
 od moje ljubavi, za-č neć toj prijati.
- Podsil'jem to li sad misliš me poljubit, 2605
 mene će tebe rad prieka smrt pogubit.
 Sad ću ja djevica sve nokte pripravit,
 ter kako sjenica sama se zadavit.
- Za toj te sad molju, ne moj mi pri časti
 zadavat priz volju tolike napasti. 2610
 Ljuveno i slatko taj vila rekši toj,
 Merkurio tutako uzvrati stupaj svoj,
 i reče : ma vilo, uresu izbrani,
 tve ličee pribilo s ljepotom sahrani.
- Nie t' sila priz volju, tvoj celov da mi daš, 2615
 tiem hodi na volju dubravom kudi znaš.
 Nu najprie pripravi dar ki je za mene,
 venačac gizdavi ki nigdar ne vene ;
 za-č žalos nie veća, ma vilo gizdava,
 ner tko što obeća, da taj dar ne izdava. 2620
 I reče vila taj : taj tuga nie mala,
 nu ne bih za sviet saj ja tebi slagala ;
 za što bih ja bogu zgriešila na nebi.
- Nu taj dar ne mogu darovat sad tebi,
 za-č ovaj dubrava, Merkurio dragi moj, 2625
 nie togaj narava da plodi cvietje toj.
 Nu po tom budu prit, gdi je moja zelenca,

- tudjer će tebi bit taj darov od venca ;
 ne samo venčac taj prijat ćeš od mene,
 ki nigdar na sviet saj ne sahne ni vene, 2630
 ner dare još ine prislavne za dosti,
 ako smrt ne odkine eviet moje mladosti.
 Nu je vrieme tebe oć, Merkurio dragi moj,
 i meni tamo poč k planini vilinjoj,
 da se tuj objavi od vila gospoji, 2635
 moj ures gizdavi u lugu gdje stoji.
 Hrlo se pak spravi dubravom i gorom,
 a sa mnom ostavi Merkuria pod borom.
 Tudjer se božice pod borom staniše,
 kraj bistre vodice jezero gdje vriše. 2640
 Merkurio ljuveni, kom vidje božice,
 pun pehar zlaćeni poerpe vodice,
 ter prišad tutako, gdje sjede na travi,
 ljuveno i slatko najprije ih pozdravi ;
 pak nagu glavicu smiljeno prikloni 2645
 ter rajsku zdravicu božicam pokloni,
 i reče : blažene božice vjekušte,
 ovo se studene vodice vjekušte
 napište na volju, potrebno ako je,
 slatko vas ja molju, o višnje gospoje. 2650
 Nu slavne božice ne htješe prijati
 te slatke vodice ni pehar ta zlati ;
 ne samo prijati ne htješe niednu slas,
 ner svaka obrati još od nje svoj obraz.
 I reče Palada : Merkurio dragi moj, 2655
 koliko za sada, potrebno nam nie toj ;
 taj voda nie za nas, za-č joj je prie toga
 vazeta svoja vlas a ne viem od koga.
 Tiem ako ć sam piti taj pehar, popi' ga ;
 toj li ga ć proliti po zemlji, proli' ga. 2660
 Merkurio u taj čas po glasu božice
 peharac proli vas vrh drobne travice,
 gdje samo jedan eviet, ne viem kom naravi,
 tudjer se na saj sviet zemlje van objavi,

- od koga nikadar ni zimi ni ljeti 2665
 nie mogla ljepša stvar okom se vidjeti ;
 i tko bi mogal steć prikrasni cvietak taj,
 pravo bi mogal reć : š njim stekoh višnji raj.
 Nu po tom zgledaše taj cvietak rumeni,
 sebe van sve staše jak mramor studeni, 2670
 i sve ga željahu s velikom ljubavi
 i od želje sve mrahu dočiem se objavi,
 kojoj će čes dati i višnji sud od zgar
 u cvietku prijati toliko slavan dar.
 Nu meu sve božice, koje se tuj staše, 2675
 na nj Venus očice najveće metaše :
 bliediše i venieše pričudno na sviet saj,
 od straha ne smješe taknuti cvietak taj,
 da joj nie zabave s priekorom najliše
 od družbe gizdave koja s njom tuj bješe. 2680
 Nu spleasa stid i sram meu sviemi stojeći,
 jedini cvietak sam utrgnut hoteći,
 i reče : blažene božice gizdave,
 družice ljuvene dostojne sve slave,
 ovi je slavan cviet po višnjoj krieposti 2685
 iznikao na saj sviet rad moje lieposti ;
 bozi su svi htjeli i k tomu moja čes,
 da se njim nadieli prid vami moj ures ;
 ljepotu za-č moju, kom sam sviet dobila,
 vrhu svieh ja goju božica i vila. 2690
 Tiem se taj pristoji meni cviet gizdavi,
 jaki sve gospoji, ka plove u slavi,
 ka sada i vazda pri svomu životu
 kraljuje i vlada jedinu ljepotu.
 Ja ga ću ubrati, pokli je za mene, 2695
 i njim se gizdati za vječne spomene.
 Kom Venus reče toj, svaka tieh božica
 rukami obraz svoj zatište i lica
 od stida i od srama i od tužbe ne male,
 Venera gdje sama te spravi pohvale, 2700
 vazamši cvietak taj zelene travice,
 da veći ćute vaj ostale božice,
 zlovoljne ke staše ter jedna do druge

- očima metaše od vaja i tuge.
 Nu reče Palada: čuste li, družice, 2705
 Venera ke sada zada nam tužice?
 ka svojom lieposti vrh svieh se uzvisi,
 a naše krieposti po zemlji ponizi.
 O Juno blažena, Minervo gizdava,
 pokli je sprazena naša čas i slava, 2710
 i ures naš častan, tko li će sad rieti,
 gdje će naš biti stan odsela na sviati?
 Za-č ne viem, za-č ne znam, smiemo li prit gori
 u višnji slavni hram, gdje su naši dvori,
 od stida i od srama k sviem bogom od nebes, 2715
 Venera kom sama potlači naš ures.
 Tiem slavna Junona sa uzdahom u taj čas
 prid boga Plutona posla svoj plačan glas,
 pod zemlju na on sviet, gdje su tme vjekušte,
 gdje nie čut ni vidjet sunačće svjetlušte, 2720
 veleći: Plutone, za slavnu tvoju vlas
 od mene Junone primi moj plačni glas:
 izajdi malo van iz jame pakljene
 na sunce i bil dan u sjence zelene,
 k dubravi ovojzi, molim se ja tebi, 2725
 pokli su svi bozi zaspali na nebi,
 ter neće da čuju moj čemer i tuge,
 u kieh ja tuguju i mojé dvie druge,
 Minerva i Palada. ke sa mnom trud diele,
 ter gorče od jada uzdišu i cviele; 2730
 ter čini sud pravi, kad budeš ovdi prit,
 rajski cviet gizdavi kojoj će sudjen bit,
 ki Venus odtrže ne viem kom krieposti,
 da naše povrže u zabit lieposti, 2735
 toliku oholas pri sebi gojeći,
 ku nitkor po viek vas ne može izreći.
 Junona rekši toj, željno ja pihati,
 nu tiho pride k njoj Merkurio krilati,
 i reče: gospoje, željno te molim ja,
 jadove te tvoje i tužbe parjaj tja; 2740
 sam čini neugodjaj protiva ljubavi,

- meu vami cvietak taj travica da objavi;
 k tomuj se sastaše nenavid s lienosti,
 jedine da vaše pogrde lieposti,
 meu vami da je sad, dokoli teče sviet, 2745
 razmirje i nesklad za rumen jedan cviet,
 sva slava i hvala od koga, velim ja,
 teči će da mala po sunce koje sja.
 Božice prislavne, tiem vas ću moliti,
 čin' da ste sve spravne vječni mir gojiti, 2750
 da vam nie priekora, da vam nie zabave,
 od dubrava i od gora i od višnje države;
 i da vas ne sudi prikorno mnoštvo toj
 na svieti zlieh ljudi, kojim se ne zna broj.
 A vaše lieposti, kiemi se korite, 2755
 po višnjoj krieposti jednako gojite,
 božice prislavne, ter vaše milosti
 slične su i skladne jednakom liposti.
 To li vi što mnite, da moj sud nie pravi,
 k jezeru pridite rad moje ljubavi, 2760
 ter lica prignite vrh vode studene,
 da u vodi vidite lieposti ljuvene.
 Tada će riet svaka : od zgar je nam dana
 ljepota jednaka i dika izbrana,
 neka nenavidos zlohistro nikada 2765
 meu nami za liepos razmirje ne sklada.
 Merkurio rekši toj, smirit ih hoteći,
 od pčela pride roj u hustu leteći,
 ter cvietak gizdavi Veneri zgrabiše
 i s njim se k dubravi leteći spraviše. 2770
 Dubravom daleč tja zanieše rajski cviet,
 da veće na sviet saj nie ga čut ni vidjet.
 Merkurio tudjer pak hrlije od striele
 poletje nad oblak u dvore pribiele,
 a same ostavi ljuvene božice 2775
 u tojzi dubravi kraj bistre vodice,
 ke mene vidješe, gdje se bjeh skrio za hrid

Stihovi 2749—2756 napisani su u frat. rkps. grieškom dva puta, ali Bašičev priepis ispravi tu griešku. 2768 baš. gustu. 2770 s njim se]rkp. s njime.

- i tiho mi rieše : grbavče, hod' naprid.
 Ja tudjer pritekoh, po tom me zazvaše,
 gospoje, ter rekoh, za dike sve vaše, 2780
 družice svieh boga, ke u slavi plovete,
 što me sad neboga prid vaš hip zavete ?
 Plačan sam i tužan i velmi bolježljiv,
 grdoban i ružan prie mrtav ner li živ ;
 i umrieti ne haju, o višnje gospoje, 2785
 da veće ne traju u tužbi dni moje.
 Meu sve se snebivam, vaj momu životu,
 gdje u sebi priživam tuj vašu dobrotu,
 i rajske lieposti, božice izbrane,
 od višnje krieposti ke vam su zgar dane, 2790
 i ures gizdavi nad vas stvor ostali,
 dostojan svoj slavi i časti i hvali ;
 a ja tač grdoban pričudno na saj sviet
 kako sam podoban prid vašá lica prit ?
 Za toj bih znati rad, za ljubav svieh boga, 2795
 što éete od mene sad grbavca neboga,
 pokli sam za dosti u tužbi rasevieljen,
 i svakom žalosti i trudom nadieljen,
 gdi mi je smrt mila za tolik nepokoj,
 da se prie od tiela razluči život moj. 2800
 Tiem prid vas za svu moć klikuju što mogu,
 da mi ste na pomoć putniku nebogu,
 jeda se daj sada po vašoj ljubavi
 svieh tuga i jada moj život izbavi,
 neka ja mogu reć : moj život u tužbi 2805
 milos je mogal steć pri vašoj toj družbi.
 Za-č éinte što znate, božice blažene,
 ali me zadavte, da veće nie mene,
 ali me trudna sad nadihte radosti,
 da ostavim plačni jad i gorke žalosti, 2810
 sve moje dresel'je neka se prikrati
 i u rajsko vesel'je sva tužba obrati.
 Ter kad se gospoje svieh truda izbavim,
 do groba dni moje da vesel provodim,
 da grozno Diana s vilami procvieli, 2815
 koja me sieh dana svieh truda nadieli,

- i koja čini tač u svojoj dubravi,
 vaj da me grozni plač do groba ne ostavi.
 Tiem se sad smilujte na trudan život moj
 ter meni darujte tihi mir i pokoj. 2820
 Moljen'je toj moje i uzdah moj jadovit
 prid njimi tuj stoje padaše na on svit.
 I sve te božice, ke moj trud slišahu,
 od velje tužice u sebi pihahu;
 i scienjah, da neće tužna me oznobit. 2825
 nego li da me će sieh truda slobodit.
 Nu sama Venera, ka o sebi sjedjaše,
 kraj bistra jezera u oči me piljaše,
 i glavom pokima na mene neboga,
 jaki sve tko ima zlu volju na koga; 2830
 a sama bliedjaše, jaki no žuti ruj,
 gdje mene vidjaše cvieleći vajmeh tuj.
 Ne da se mnom boli ni da me žaluje
 svoj ures oholi ki vas sviet kraljuje,
 ne da me umnoži kom godi radosti, 2835
 neg da mi priloži k dresel'ju žalosti;
 svoj čemer priljuti ter ne htje, tuj stoje,
 u blagos svrnuti na molbe na moje,
 ner se još izbeči zlosrdo na mene,
 jak da ju tir peči u prsi ljuvene. 2840
 K tomuj mi još reče : nakazni nemila,
 nie mnogo daleče dubrava od vila,
 gdje ćeš ti prijati vrhu svieh truda trud,
 da ti se naplati i pravda i tvoj sud,
 kad tvomu životu snažicu potlačiš, 2845
 ki moju ljepotu s družiami jednačiš.
 Pak se taj u magli tutako Venera
 od družbe razdieli kraj bistra jezera;
 svivši se vihar plah ter vajmeh nebog ja
 nit vidjeh niti znah, kudi ju zanie tja. 2850
 A ostale božice, ke sa mnom ostaše,
 sve moje tužice s jadovi poznaše,
 i reče Palada : Piligrin dragi moj,
 koliko za sada, kako znaš trpi toj,
 pokli čes prihuda tako ti prisudi, 2855

- u trudu vrh truda da život tvoj trudi.
 Po trudu po tomu, nu da t' je sad znati,
 životu ćeš tvomu rajski goj prijati;
 za-č ti rok prihodi, da prijaš slavan dar,
 minutoj slobodi da budeš gospodar. 2860
- Minerva pak reče: ufaj se u višnju vlas,
 nie mnogo daleče vrieme, dan hip i čas,
 kad se će prigodit do mala tebi toj,
 da budeš provodit slobodan život tvoj.
 K tomuj ćeš zabiti sve od svieta žalosti, 2865
 i po nas dobiti vjekušte radosti.
- Za toj se veseli i ufaj ufano,
 što život tvoj želi, zgar ti će bit dano.
 Junona prislavna pak reče gospoja:
 vazda je pripravna na milos vlas moja, 2870
 a sam ćeš poznati u ovojzi dubravi
 dar, ki ćeš prijati od moje ljubavi;
 i sam ćeš tadaj reć, da si ti pri meni
 dar svaki mogao steć u ovojzi zeleni.
- Meu rados ostalu, što ć' prijat na svieti, 2875
 mojemuću malu skoro ćeš vidjeti.
- Pak me tuj ojdoše, gdje ostah nebog sam,
 a same pojdoše u višnji dvor i hram.
 Sam tako stojeći kraj vode studene,
 ugledah hodeći mojemuću put mene. 2880
- O štapu hodjaše, prid sobom nu takoj
 od zlata gonjaše mravalja velik broj,
 i u pored te mravi istakmila bješe,
 da sliede drum pravi, kud sama hotješe.
- Trud ju još moraše, gdje takoj hodeći 2885
 krcate nošaše bisake vrh pleći.
- Bisake kad vidjeh na ramu gdi nosi,
 sa mnom su sada, rieħ, na pomoć svi bozi:
 misli će sve moje vrnut se u mene,
 potajno ke stoje u prosu skrovene. 2890
- Sad se ću nazobat, sad se ću nasitit,
 sad se ću moći zvati i blažen i čestit;

Oba stiha 2891—2892 preskočena su u rkp. Bašića.

- sad ću moć misliti obilno za dosti,
 kako ću ispliti iz trudne žalosti ;
 misaoce za-č moje meni će svjeta dat, 2895
 podobno kako je, koji ću drum obrat,
 da pravcem putuju, da veće niedan jad
 ni vidim ni čuju, kako ga vidjeh sad
 razlikom pustoši zavedši me kosti,
 gdje me čes umnoži razlikom žalosti ; 2900
 i žedan i lačan stramputno hodeći,
 rasevieljen i plačan pokoja želeći.
 U plaču i u tužbi do sada ter takoj
 s nesrećom u družbi provodih život moj.
 Mojemuča nu meni o štapu dobata 2905
 pod borak zeleni, s mravljami od zlata ;
 kraj vira vodena prida mnom ter svrže
 bisake s ramena, što može najbrže.
 Pak sjede uz kami na travi zelenoj
 i objema rukami zatište obraz svoj, 2910
 zovoljna ter toli uz kamen sjedeći
 suzom se sva poli jadovno cvieleći ;
 i željno jadaše jaki sve stvar tužna,
 gdje mene gledaše grdobna i ružna.
 Mnim, poče skladati s tužicom grozni plač, 2915
 za-č mene poznati ne može ružna tač,
 gdje tada vidjeti grubši bjeħ nebog ja,
 ner ništör na svieti pod suncem koje sja.
 Nu me pak neboga zgliedavši uprosi,
 veleći: rad boga, reci mi, ti tko si ? 2920
 Piligrin jes li taj, ki svuda kud hodiš
 trudeći plačni vaj pustinjom provodiš ?
 Piligrin ako si, ki meni dat na dar
 obeća nebozi postola jedan par :
 što mi se ne javljaš ? ner tebi i meni 2925
 tužice ponavljaš u ovojzi zeleni,
 gdi sam ja prišla sad k jezeru od vode,
 trpeći velik jad i mnoge nezgode,
 bez postola bosa pustinjom hodeći,
 tegotu od prosa na ramu noseći. 2930
 Ove sam bisake tegotne nosila

- na pleći nejake, ter sam se osadnila.
 K tomuj sam neboga bosa bez postola
 po trn'ju sve od noga poplate izbola.
 Na peti još naboj tolik sam patila, 2935
 da srce i duh moj podre se iz tiela
 od velje tužice, s ke niesam mogla ja
 pojmiti dušice bez truda i vaja.
 A sad se objavi imenom ti tko si,
 rad višnje ljubavi ku sliede svi bozi; 2940
 za što bih mimo sve hotjela sad znati,
 kako je ime tve, kiem te ću ja zvati.
 Po obličju lie tebe mnim da sad poznavam,
 jer sama sva sebe od jada skončavam
 i stinem kako mraz, trepteći kako prut, 2945
 grdoban tvoj obraz videći i svu put.
 I rekoh: o mójje, sliši me neboga,
 podobno ako je za ljubav svieh boga:
 Piligrin ja sam tvoj, prišlo je pravo reć,
 vječni mir i pokoj tako mi duši steć! 2950
 Postole erljene sada ćeš prijati
 za ljubav od mene, da se tvoj trud plati.
 A ja sam lie ostao vas plaćan i tužan
 i svaku zled poznao grdoban i ružan.
 I sama vidiš toj, kako sam rasevieljen, 2955
 i kom je život moj tužicom nadieljen,
 da u boga smrt prosim jadovno cvieleći
 rad grbe, ku nosim nebavac vrh pleći;
 i oči od sove i od prasca još zube,
 u suzah ter plove život moj od tužbe; 2960
 i od osla na glavi gdje nosim sad uši,
 ke mi ćeš pristavi da život moj tuži.
 Ufan'je sve moje nu sada pridavam
 u ruke u tvoje, ja ki se skončavam,
 u plaču i tužbi trudom se gojeći, 2965
 nesreću na službi priz volju dvoreći.
 Sad suze me mole prijazan tu tvoju,
 prim' ove postole za ljubav za moju;
 uvjetan ovi dar od mene primi sad,
 jaki sve plačnu stvar, s ke trpim plačni jad, 2970

- neka me nitkore, nesrećna človjeka,
 neharstvom ne more prikorit do vieka.
 A velje boljezni nie mi moć zbrajati
 rad tvoje ljuvezni, ke život moj pati,
 gorom se tukući po pustoj dubravi, 2975
 postole ištući toj tvojoj ljubavi,
 ćuteći u sebi oh ! trude ne male,
 me misli pri tebi koje su ostale,
 hoće li vrieme doć, da se u me povrate
 i da mi tmastu noć u bil dan obrate ? 2980
 Za-č scienim u mene kad bi se vratile,
 sve muke pakljene mnim bi mi skratile.
 Za to sad, o móje, misli mi povrati,
 u prsi ke stoje, da se trud moj skrati,
 jeda me napute na koji drum pravi 2985
 ter trude priljute moj život ostavi ;
 jeda gdje počinem i pojnim dušice,
 prie ner li poginem od ove tužice,
 ku trudim u trudu pustinjom hodeći,
 nesreću prihodu priz volju dvoreći. 2990
 I reče : vaj meni, velmi sam ja sada,
 Piligrin ljuveni, vesela i rada,
 da se sam sastala ja s tobom neboga
 i tebe poznala kraj vrjela ovoga ;
 i što si bil dresel i grozno raseviejlen, 2995
 jošte ćeš bit vesel radosti nadieljlen.
 Znaj, mudri svi vele, Piligrin dragi moj,
 da oni ki žele tihi mir i pokoj
 ter s trudom borave razlike žalosti,
 mno-krat se nahode združeni s radosti. 3000
 Sam vazmi bisake ter misli sve tvoje
 pozoblji iz šake, u prosu ke stoje.
 Nu kad ih budeš sit, pravo ti ja velju,
 trudno ćeš ispunit na puno tvu želju ;
 za-č pune i ako su medene sladosti, 3005
 znaj da su u prosu miešane s gorkosti ;
 gorke su i slatke, plitke su i duboke,
 i duge i kratke, uske i široke,
 teške su i lake, ne znane i znane,

- debele i tanke, i velmi šarane, 3010
 male su i velike, još im se ne zna broj,
 nit im nać prilike ne more život moj ;
 česte su i rietke, hitre su i prave,
 slabe su i krjepke, svietle su i rdjave.
 Malo krat u skladu sobom se skladaju, 3015
 i često u jadu vesel'ja stradaju ;
 vesel'je plač i smieh u sebi još plode
 i mnoštvo bezumnih stramputno zavode.
 Njeke su razumne i pune mudrosti,
 a njeke bezumne, ke goje ludosti, 3020
 biljuju i lažu, pravo t' se sad pravi,
 i drumu dva kažu človječjoj naravi.
 K tomuj se može riet, veće krat da zajdu
 pod zemlju na on sviet, vječni trud gdi najdu ;
 leteći ali pak mno-krat se odprave 3025
 visoko nad oblak put rajske države,
 k nebesom višnjem tja, gdje sada i vazda
 sunačće drugo sja bez tmasta zapada.
 Dosta je toj za sad, za-č neću ja drugo
 vrijeme kratka rad pobrajat u dugo ; 3030
 iskusil za-č si toj, kom u lug neznani
 pustinjom život tvoj stramputno zastrani,
 kolike suzice prolio si roneći,
 od velje tužice tve misli gojeći,
 kad najde javor suh u pustoj dubravi, 3035
 gdje jedva tvoj se duh u tielu ustavi.
 A sad se pripravi ter ispun' sve volje
 i misli probavi, kako znaš najbolje.
 Pak vazam postole pritiho i muče
 na noge na gole tutako navuče. 3040
 A po tom ne malu tuj sama po sebi
 sviem bogom da hvalu, koji su na nebi ;
 i reče : svi bozi, hvala vam za svu moć,
 ki meni nebozi pridoste na pomoć,
 ter prijah ovi dar od trudna človjeka, 3045
 ki prijat nikadar ne scienjah do vieka.

3013 hitre *baš. krive, što je valjda bolje.*

Ja prišad k bisakom s naglosti ter takoj
 do zrna sve šakom pozobah proso toj,
 s mojemučom tuj stoje, gdi je vir vodeni,
 ter misli sve moje očutih u meni, 3050
 koje mi tolik trud zadaše nebogu,
 od koga ni sam sud učinit ne mogu,
 vrh truda vrhu svieh gdje trudan moj trbuh
 nadu se kako mieh da ispade trudan duh ;
 po travi zeleni ter se jah valjati, 3055
 a misli u meni staše se karati.
 Tolik se kar spravi, ki vajmeh na svieti
 človečjoj naravi nie dano izrieti,
 i htješe puknuti na poli trbuh moj,
 gdje tolik očuti u sebi nepokoj ; 3060
 za-č meu zla ostala sta trieska u meni,
 jak nemir od ždrala, kada su smeteni,
 i guske i patke kada se karaju,
 protive ter svake meu sobom skladaju ;
 a razlog nitkore, kada se tač srieče, 3065
 iskusit ne more, meu sobom što krieče.
 K tomuj me na pokon činiše tužiti,
 za-č pravdu ni zakon ne htješe združiti ;
 ner svaka način svoj hotješe obrati,
 da trudan duh se moj prie reda prikrati. 3070
 Ne bi toj za dosti, u karu što bjehu,
 s nemirne žalosti ner se još kuniehu,
 velmi se za prami zlosrdo vlačeei,
 i objema šakami po bocieh mlateci,
 njeke me k svietlomu istoku vodeci, 3075
 a njeke k biednomu zapadu goneci,
 s razmirjem u rati, da ne zna život moj,
 što bi htíl obrati, na volju obrat toj.
 Nemirna svies moja ner ni u čem na svieti
 tihoga pokoja ne može vidjeti, 3080
 i rekoh : o móje, trjebi je evieliti,
 za-č vrieme prišlo je s duhom se dieliti ;
 ar misli tolik boj u meni provode,

- ter trudan život moj stramputno zavode.
 I togaj rad boja s razmirjem u rati 3085
 niednu stvar svies moja ne vie sad obrati,
 ter stojim sebe van, bez uma i sviesti,
 jak človjek vina pjan, dočiem se osviesti.
 Za toj me pomozi, nevoljna ma drugo,
 tako te svi bozi shranili u dugo, 3090
 moja gospodjice, ma časti i hvalo,
 da mi se tužice odloži daj malo,
 jeda se moj trbuh daj malo oduši,
 prie ner li moj se duh od tiela razdruži.
 A zlate sve mravi, neka t' je još znati, 3095
 ke laze po travi, hotil bih sabrati,
 te mravi zlaćene neka su u stogu
 na jedno hranjene pri meni nebogu.
 Nu ih shranit ne mogu ni mi toj bit more,
 za-č misli nebogu mnoge mi govore : 3100
 skrovni su porazi, ne takni te mrave,
 i š njimi svi vrazi pakljeni borave ;
 š njimi je nepokoj s razmirjem u rati,
 koji će život tvoj prie reda skončati.
 Š njimi su boljezni, ke na sviet nitkore, 3105
 ni javi ni u sni, izreći ne more ;
 š njimi je plačni vaj i priljuta strila,
 ka je jur vas sviet saj naliepom ranila,
 i ostali jadove, ke nie moć zbrojiti,
 ki čine gradove gori dnom oriti. 3110
 Misaoce a druge mnoge mi govore :
 bez vaja i tuge dokle ti bit more,
 pokupi te mravi i shrani s tobom sve
 s velikom ljubavi ter ispun' želje tve ;
 za-č kad ih budeš zbrat, ti se ćeš do groba 3115
 čestit i blažen zvat, kako se podoba.
 U njih se riet može da je svako blaženstvo
 i svake raskoš i od svieta kraljevstvo,
 i bez njih nikadar, još mnozi govore,
 niedan kralj ni česar krunit se ne more. 3120

- Bez zlatieh tieh mrava jošte se po sve dni
ni mitra ne dava ni klobuk crljeni ;
tko ih jošte ne goji pri sebi svaki čas,
zvololjan taj stoji do groba po viek vas,
nit se taj može zvat ni blažen ni čestit, 3125
ni rados uživat, ner s plačem truda sit
sve ječi i uzdiše rasevieljen za dosti,
u vrieme najliše kad stradja radosti.
Mnieh, da mi bridak mač gorčije od jada,
u misleh stojeć tač, trudan duh propada, 3130
i čemerna striela, s kom su svi naliepi,
kruga van iz tiela me srce koriepi,
s boljezni tolike, ka me tuj rvaše,
kojoj nač prilike niedan stvor ne znaše,
gdje treptjeh i predah, stojećí sebe van, 3135
procienit a ne znah, što je noć što li dan,
činećí razlik sud u meni nebogu,
toliko težak trud podnieti gdje mogu,
gdje ništo život moj obrati ne znaše,
od misli razlik broj gdje me tač rvaše. 3140
I rekoh : o móje, ljuvena i mila,
za trude sve tvoje, ke s' gorom primila,
ljuvena družice, tako t' bog milos daj,
na moje tužice daj malo pogledaj ;
misli se karaju u meni nebogu, 3145
i trud mi zadaju, ki podniet ne mogu ;
za-č neće za sviet saj, gdje se plaho plaše,
razmirni neugodjaj meu sobom da utaže,
ner većí svaki čas meu sobom kar kladu,
smrtni trud i poraz da mi prie zadadu ; 3150
ter trudan život moj po ništor na svieti
toliki nepokoj ne može podnieti.
I reče mojemuča : Piligrin dragi moj,
beza dna od puča dublji je trbuh tvoj,
gdje misli te tvoje, koje su bez broja, 3155
ne mogu da stoje u skladu bez boja ;
za-č ti je dano zgar, da budeš na svieti
toliko trudnu stvar u sebi trpjeti.
Za toj se podoba toj tvojoj naravi,

- podnosit do groba taj nemir krvavi. 3160
 Nu ti će svies tvoja pravi drum kazati,
 kako ćeš bez broja te misli vladati;
 i krmit i vladat u tvoje nevolje,
 da budeš toj obrat, što će t' bit za bolje.
- A zlate te mravi, neka t' je još znati, 3165
 Piligrin grbavi, ke misliš pobrati,
 trudna je vele stvar, govoru ja tebi,
 komu nie dano zgar shranit ih pri sebi.
- A sam ćeš poznati, kakva je taj plata,
 i ko se zlo pati rad mravalj od zlata; 3170
 i ako se ka rados kad š njimi dobude,
 svrne se u žalos i u plač i trude,
 u vrieme u svako za-č rad tizieh mravalja
 i gorko i slatko s trudom se probavlja.
- Liepe su na sviati od zlata te mravi 3175
 očima vidjeti človječoj naravi,
 jadovno za dosti nu štíplju, nu prude,
 i s veljom žalosti človjeka potrude,
 da javi ni speći pritužna svies svoja
 te mravlje gojeći ne prija pokoja. 3180
- Tiem čini, da parjaš te mravi zlaćene,
 ako neć da prijaš sve muke pakljene.
 Mojemuća rekši toj, od zlatieh tieh mravi
 tudjer se život moj čemerom zatravi,
 vrh sebe za-č stoje, gdje se taj trud čuti, 3185
 ufan'je vaj moje kamo ću prignuti!
- Ako bih pobral sad od zlata te mravi,
 pri njih je plačni jad človječoj naravi;
 toj li bih ostavio od mravi tuj liepos,
 trudno bih probavio čemernu usilos. 3190
- A misli šarene šaren mi svjet daju,
 i mravlje zlaćene svies moju skončaju;
 i mojemuća mala, što pravi što veli,
 nie mi toj čes dala što život moj želi.
- A to jes, da zberu od zlata sve mravi, 3195
 pri ovomu jezeru ki laze po travi.
 Te misli misleći, stiže me mrtvi san,
 na travi ležeći jak da sam vina pjan,

- i počeh driemati, za-č se već ne mogah
s tiem sankom rvati od sebe ki gonjah. 3200
- Ter zaspah priz volju, i oćutih tač speći
pakljenu nevolju, vjetrom se gojeći ;
za-č mravi te prišad jaše me štipati,
veći trud, veći jad da život moj pati
s tolike bolosti, napuzle ke bjehu 3205
sve meso do kosti ter moje grizjehu ;
ter s desna i s lieva taj čemer toli ljut
jak divja kopriva prudjaše moju put.
Mojemuča videći, moj život gdje trudi,
na travi tuj speći tužna me probudi, 3210
iglicom suknenom u nos me bodući
i praviem imenom iz glasa zovući :
Piligrin! veleći, prišlo je ustati,
zaman tuj ležeći vrijeme ne trati.
Tvoj trbuh nadmeni za-č se će zaduti, 3215
i mravi zlaćeni u muke svrnuti.
Kroz sanak čujah toj, gdje me tač budjaše,
gdje plačan život moj s boljezni trudjaše.
Nu kom se razbudih i sankom razabrah,
velike oćutih jadove i poznah, 3220
videći iz luga put vode gdje hodi
sam satir bez druga za uzdu ter vodi
divjega pastuha, tovara objesna,
gdje sope gdje puha, kako stvar nesviesna.
Jadovna velmi stvar slišati još bješe, 3225
gdje gorom taj tovar iz glasa revješe,
gora i zagorje da s desna i s lieva
i jel'je i borje velmi se snebiva.
Na pokon pucaše u zemlji živ kami,
gdje strašno prucaše zadnjiemi nogami. 3230
A satir svom snagom, koji ga vodjaše,
hrastovom matragom rebra mu brojaše.
Osedlan nu bješe gizdavo i spravno,
i meni se mnieše toj sedlo sve zlatno ;
mnjaše se još meni, moj bože prislavni, 3235

- da mu su stremeni od srebra kovani,
 i u tojzi nezgodi misal me rvaše,
 što satir pješ hodi a na oslu ne jaše?
 Nu prie ner pride k nam taj satir od gore,
 ja ne viem i ne znam, izreći tko more 3240
 toliko čudnu stvar, ku prije na svieti
 ne mogoh nikadar očima vidjeti,
 gdje mravlje zlaćene, ke me u san moriše,
 u muhe lajnene do jedne se stvoriše,
 stvar gruba i grda i toli nemila, 3245
 jak da je zla srda iz pakla izvriła.
 I kom se stvoriše u čemer toli ljut,
 tudjer se sklopiše sve za jedno u homut,
 i sve se dvigoše ter kako pčela roj
 visoko sjedoše na grani borovoj. 3250
 I gledah, što će bit, jeda će koji gniv
 topr' me oznobit, budući jedva živ.
 Nu satir k nam prišad tovara vodeći,
 velmi se najde rad, mojemuču videći ;
 i najprie za stabar tovara priputi, 3255
 kako sve divju stvar ka razlog ne ćuti,
 gologlav tutako pak s veljom ljubavi
 ponižen prislatko mojemuču pozdravi,
 i reče : o móje, ma draga družice,
 uresna gospoje, biserna krunice, 3260
 za ljubav svieh boga, koji su na nebi,
 sliši me neboga, molim se ja tebi.
 Mnogo je prošlo dan, da trudim hodeći,
 dubrave moje van ovuj zvir vodeći,
 ka s njeke naredbe svies moju svu skрати, 3265
 za-č nigdjer vrh sebe ne da mi jahati.
 Pasoh ju i hranih i liepo njegovah,
 gladih ju i blaznih i sedlom darovah.
 Zelena travica još joj nie lipsala,
 ni bistra vodica ni hrana ostala ; 3270
 dostojna dim hrana, nu kad se nasiti,
 pruca se svieh strana zadnjiemi kopiti.
 I u vrieme u svako travice kad je sit,
 ne da mi nikako na saj svit k sebi prit ;

- i u njem je čud huda, s koje se zlo pati, 3275
 bez muke i truda ne da se sedlati.
- Drugo je zlo gore i tuga priljuta,
 gdje ostroge ne more trpjeti ni pruta.
 Meu tugom ostalom drugo se zlo pati,
 ni uzdom ni žvalom ne da se vladati; 3280
 štapa se ne boji, kad mu se poprieti,
 pripravan ner stoji prnjicat kopiti.
- Zaman su još štapi, kad se na nj naklatim,
 po rebrieh i sapi ter ga se namlatim.
 Nu kad ga priprežu, da k njemu mogu prit, 3285
 sputim ga i svežu prie ner ga počnem bit.
- Lie štapi niesu za nj, za-č štapa taj tovar
 jaki no dubov panj ne mari niednu stvar;
 ner počne velmi rut, ne šale ner zbilja,
 da ga je gorom čut, najmanje sto milja; 3290
 i repom vrteći, još čeljus ociera,
 jak da ga biesneći dubravom lav tjera.
- I mnom se tač ruga, o mójje gizdava,
 veći trud i tuga da mene skončava.
 Tiem draga gospoje, za ove trude sve 3295
 na molbe na moje prikloni uši tve
 ter meni svjeta daj, molim te za svu moć,
 kako će tovar taj na pokon pitom doć.
- Mojemuča satiru pak reče: dragi moj,
 gdje u sebi razbiru taj trudni nepokoj, 3300
 velmi se bolim ja tvojiemi tugami,
 po sunce koje sja sa sviemi zviezdami.
- Nu skoro hip će prit, satire ljuveni,
 da ćeš ti miran bit u ovojzi zeleni;
 a sam ćeš vidjeti, prie ner se smrkne noć, 3305
 koli je na svieti krieuposna moja moć.
- Pak reče: svi bozi, slište me i čujte,
 sam satir što prosi, sve mu toj darujte;
 A muhe lajnene doli se kalajte,
 sve muke pakljene ter oslu zadajte, 3310
 pokoj mu ne dajte, dokli je u njem duh,

- neg li ga badajte u nozdre i trbuh ;
 pod repom najliše dajte mu plačni trud,
 da jedva uzdiše za krivu svoju ćud.
 U oči i uši dajte mu plačan vaj, 3315
 željnije da tuži, nego li satir taj ;
 da tovar poznavu u ovoj dubravi,
 ki se trud zadava oholoj naravi.
 Taj tovar objestan da se tač nasiti,
 koji se objestran prnjica kopiti, 3320
 zelenja hranica da u štetu ne gre man,
 odkli se prnjica oholo taj neman.
 Mojemuča rekši toj od ćudi oslove,
 spusti se muha roj s granice borove,
 s priplahom naglosti ter na osla napuze, 3325
 ki s velje žalosti procvieli u suze.
 Te muhe lajnene ter kom se kalaše,
 sve muke pakljene tovaru zadaše,
 i jade i trude i rane priljute,
 da pri njih zabude radosti minute, 3330
 oholas najliše po sudu svieh boga,
 koja se uzdviže od veće razloga,
 koja se može riet da sada i vazda
 pod zemlju na on sviet s neharstvom propada.
 Na pokon te muhe počese nemilo 3335
 badat mu trbuhe i nozdre i rilo,
 i oči i uši, da objesni ta tovar
 uzdiše i tuži, kako sve plačna stvar ;
 i ostalo sve tielo na rane krvave, 3340
 da nigdjer nie cielo što bi vlas od glave.
 Na pokon taj nezgod pod rep se navrati
 u žula i u prohod ter ga ja badati,
 ter poče željno rut, da se lug razlieže,
 taj čemer toli ljut gdje ga tač bodieše.
 K tomuj se prucaše kopiti svieh strana, 3345
 gdje mu krv svrcaše pod repom iz rana,
 i repom vrteći poče se mahati,
 sve muhe hoteći od sebe prognati ;

- repom se branjaše a od muha trudni roj
većma ga badaše na veći nepokoj. 3350
Tolike trpeći čemere i jade,
zubine ciereći na zemlju pak pade;
i od velje bolosti na pokon taj tovar
po tleh se uprosti kako sve mrtva stvar.
A muhe ne znam ja kud s vragom leteći 3355
projdoše gorom tja u hustu stojeći.
Mojemuća pak reče: satire, nu gledaj,
kako sad pokleče oholi tovar taj!
Vidiš li, gdje veće ovdi se prid nami
ni pruca ni meće zadnjiemi nogami? 3360
I veće od sada nećeš ga vidjeti,
da pruca na zada ni po što na sviati;
i oholo neće rut, govoru ja tebi,
za čemer toli ljut ki ćuti u sebi.
Nu ako ga ć ozdravit oda zla od svega, 3365
tribi t' je pripravit badelja ošljega,
ter mu svu protri put, kuda je izranjen,
dokoli budeš ćut, da je sasma ozdravljen;
skrobuta pak vazmi, osienča i rute,
ter mu pod rep ožmi naranče priljute, 3370
kud ga su badale zle muhe lajnene,
ke mu su zadale sve muke pakljene.
I kad ga ti poznaš, da dobro ozdravi,
sam jezdi kudi znaš po pustoj dubravi.
I ako ga ć gojiti, za ljubav svieh boga 3375
ne moj ga toviti od više razloga;
davaj mu po mjeri, što mu će dosta bit,
neka se ne zvieri, odveće kad je sit.
Tovar' ga i prti, ne goj ga u bludu,
po sve dni do smrti da ne jie za ludu; 3380
živina za-č svaka, u bludu ka stoji,
u njoj se zla mraka njeguje i goji;
pritila i objesna najliše kada je,
vladaocu nesvjjesna sve trude zadaje.
Tiem ne mož' nikada van ali na domu 3385

- plahu zvier bez glada učinit pitomu.
 K tomuj se hoće trud plahojzi naravi,
 bez koga staru ćud ne može da ostavi.
 Taj je liek za dosti, satire dragi moj,
 objesnoj plahosti ka sliedi narav svoj. 3390
 Pak satir sve spravi, kako stvar poslušna,
 ter osla ozdravi grdobna i ružna,
 mojemuči malojsi pak s veljom radosti
 na službi na tojsi zahvali za dosti,
 i reče: o móje, velika ti hvala, 3395
 gizdava gospoje, ka mi s' taj svjet dala.
 Bog s tobom u družbi, a ja ću bit za toj
 do groba na službi, ljuveni satir tvoj.
 Ja se ću sad spravit put moje đubrave,
 i tebi pripravit darove gizdave; 3400
 za što se pristoji za toli vriednu stvar
 takojzi gospoji prikazat slavan dar.
 A tovar prikloni i glavu i rilo
 ter joj se pokloni ljuveno i milo,
 koliko da pravi: hvala t' na milosti, 3405
 tvoj me liek ozdravi od velje žalosti;
 tako mi ne izgubit glavicu životom,
 krotak ću, móje, bit i sada i po tom;
 neće me satir ćut, ki mnom se sad vlada,
 da ću ja veće rut oholo nikada; 3410
 nit se ću ja prucat, ner li ću nebavac
 do groba gojno stat, jak tihi jaganjac;
 nit se ću kratiti podnosit svaki trud,
 i svu ću zabiti oholu moju ćud.
 Neću se pridati lienosti prihudi, 3415
 dat ću se vladati ostrozi i uzdi.
 Spravan sam na posluh, dat se ću sedlati
 i objestan moj trbuh poprugom stezati.
 A toj će vidjeti svi bozi ki su zgar,
 kako ću živiti odsela ja tovar. 3420
 A po tom satir taj jak hrabar hrabreno
 maši se kako zmaj u sedlo zlaćeno,
 ter uzdom vladaše tovara na posluh,
 i petmi badaše objestran u trbuh.

- A tovar popruži tih po toj dubravi, 3425
 kako taj po tuzi ki zlu čud ostavi.
 Ja vajmeh od tuge a nješto od straha
 ne vidjeh proz luge kud satir projaha,
 s mojemučom nu stoje, sobom se boleći, 3430
 jadove sve moje i trude brojeći,
 za čemer priljuti ter ne vieh posudit,
 kud se ču svrnuti, kamo li potrudit,
 da trudan život moj pravcem se uputi,
 da tih mir i pokoj daj malo oćuti.
 I rekoh : o mój, neka t' je sad znati, 3435
 jur vrieme prišlo je s duhom se rastati.
 Za toj me pomozi, ne moj me plaćna oć,
 tako ti svi bozi prispjeli na pomoć ;
 u ovojzi dubravi pokli si kod mene,
 truda me izbavi i muke pakljene ; 3440
 rastav' me s trudom sad, o mój gizdava,
 koja mi velik jad i tužbu zadava ;
 jošte mi posluži, da grozno ne grozim,
 svrni mi i uši od osla ke nosim.
 Vrh toga vrh svega dušu mi nasladi, 3445
 od vepa divjega zube mi izvadi ;
 i od sove još oči vaj meni nebogu,
 na sunce s istoči pozrieti da mogu.
 A ti me za roba i primi i posvoj,
 da t' služi do groba čemeran život moj. 3450
 I reče mojemuča : ja ne imam te sile,
 otvorit bez ključa ta vrata od spile,
 gdi je Čirče vražala i gdje se riet more,
 da je ljudi stvarala u zvieri od gore,
 i gdi je bajala i gdi je svom oblasti 3455
 pod zemljom vladala pakljene propasti,
 i svojom krieposti gdje čini na bil dan
 mrtučke da kosti ishode groba van.
 Meu čuda ostala s krieposti od trave
 starce je vraćala u mlace gizdave ; 3460
 i kad je hotila, sunce je nad nami
 pomrčat činila i mjesec zviezdami.

- Još svoja vlas i moć, kom ju čes nadieli,
 mogaše u tmastu noć svrnuti dan bieli,
 da živa stvar svaka vesel'je prikrati, 3465
 sunčana gdje zraka u tmu se obrati.
- Činjaše i rieke stat i vode tekuće,
 i gori dnom svrtat kamen'je živuće ;
 činjaše gromiti, kad hoće na volju, 3470
 i liesje lomiti po gori i polju ;
 činjaše krvave vodene kladence
 i mnoge dubrave stradjati zelence :
 iz vedra neba tries i munje sjecati,
 da kami, zemlja i lies od straha zlo pati,
 divja zvier od gore s pitomom da takoj 3475
 trpjeti ne more taj trudni nepokoj,
 i čuda ostala, ka nitkor na svieti
 ni moja svies mala ne može izrieti.
- Ako ćeš tamo poć, hod' hrlo na pospjeh
 za-č se ćeš tamo moć slobodit zala svieh. 3480
- Tamo mož ozdravit, tamo si prisudjen
 s grbom se rastavit, s ke si tač utrudjen ;
 i oči k tomuj još i zube i uši
 promienit tamo mož, s kieh život tvoj tuži.
- Inako drugi liek, neka t' je još znati, 3485
 ne moreš po vas viek ni u čem prijati.
- I rekoh : o móje, prišlo je pravo riet,
 besjede te tvoje dobar mi daju svjet.
- A ja sam vajmeh pješ, Piligrin grbavi,
 i niesam puta vješ' proč k tojzi dubravi, 3490
 ni najti te spile od velje vriednosti,
 gdje su se skupile te slavne vriednosti.
- Nu pokli hoće sud, da budem na svieti
 za zdravje tolik trud ja nebog podnieti :
 ja se ću odpravit, za što bih vele rad 3495
 s grbom se rastavit, s ke trpim velik jad ;
 i tužbu ostalu da sasma ostavim,
 da bogu dam hvalu kad dobro ozdravim ;
 i tebi gospoje da ti se da hvala
 za trude sve tvoje ke s' za me prijala. 3500

Vaj nu mi rec' pravo, molim te ja nebog,
 tako ti bit zdravo, tako te spasi bog,
 ki éu drum sliediti, kada se budem ja
 bez tebe dieliti dubravom hode tja ?
 Ali je u zapad, ali je u istoku 3505
 ta spila, ku bih rad po trudu žestoku
 naé u toj dubravi, da budu priti k njoj
 jeda se oporavi srdačce i duh moj ?
 K tomuj bih rad znati, kako ćeš vaj meni
 ti sama ostati u ovojzi zeleni, 3510
 i u ovoj pustoši pri vodi studenoj,
 gdje mene umnoži razborjem razlog tvoj ?
 Gdi li se é' nastanit, gdi li ćeš tvu staros
 do groba sahranit, reci mi za rados ?
 Za što bih rad znati, gdje ée tvoj biti stan, 3515
 da se umiem vladati, Piligrin inostran,
 ako gdje bude zač stramputno život moj,
 da umiem nebog naé i tebe i dom tvoj,
 da milos ne kratiš ni tvoje ljubavi,
 ner da me povратиš sliediti drum pravi, 3520
 neka se rastavim izašad van luga
 i sasma izbavim po tebi svieh tuga ;
 da tebi dam hvalu za ljubav i rados,
 kad gorkos ne malu svrneš mi u sladost.
 Mojemuča nu reče : Piligrin, što veliš, 3525
 nie mnogo daleče taj spila, ku želiš ;
 kamenit nu je put i trudan za dosti,
 gdje vidjet neé ni čut s vesel'jem radosti,
 ner tuge i plača i vele žestok trud,
 erni trn i drača za-č po njem rastu svud. 3530
 Najti ćeš još ždrielo, gdi ti ée kako prut
 streptjeti sve tielo i tvoja trudna put
 od tuge i jada, ki do sad na svieti
 živ človyjek nikada nie mogal vidjeti.
 K tomu ćeš zbliediti, jaki no žuti ruj, 3535
 kad budeš shediti nakazni strašne tuj.
 Ma nu ti krjepko stoj, ne moj se pripasti,
 kad vidiš tolik broj razlike napasti ;
 napasti velike za-č ćeš naé van spile,

- u zvieri razlike ke su se stvorile, 3540
od žena i od ljudi razlicieh jezika,
ke Čirče prisudi da cviele do vieka.
A taj su čudesa pričudna na svieti,
človječa tjelesa u zvierieh vidjeti.
Piligrin dragi moj, tiem se znaj vladati, 3545
za-č ti će velik boj te zvieri zadati.
Vladaj se hrabreno, pridat se njim ne daj,
ako neć takmeno taj š njimi sledit vaj.
Dubravom kad zadješ, nu ako neć da tužiš,
prvu zvier ku nadješ, čin da ju sadružiš. 3550
Nu najprije reci njoj : bog s tobom, u družbi
Piligrin ja sam tvoj, ki plovem u tužbi;
smiluj se na mene, tužna me pogledaj,
za striele ljuvene s kieh trpiš tolik vaj.
Veće joj niednu stvar, čuvaj se, ne moj reć, 3555
ako ćeš slavan dar i milos od nje steć ;
samo ju sledi svud, hodeći po tragu,
ne štedeć niedan trud, ni kriepos ni snagu.
A što bi rad znati, što je kuća i dom moj,
ne moj me prašati, za-č za te nije toj ; 3560
za-č ranu otrovnu sam sebi dobiva,
svoju stvar pokrovnu tko družiem odkriva ;
i u tomu svak tko je, manen se govori,
za-č srce tko svoje neznancu otvori.
Piligrin ljuveni, a sada da t' je znat, 3565
i tebi i meni prišlo je putovat ;
ti se sprav' ter hodi, ne krti veće sad,
i tvoj drum provodi, ako si zdravju rad.
Tudjer se akvila iz visin pak spravi,
mojemuču vrh krila ter vajmeh postavi ; 3570
kamo ju van luga ponese, nu ne znam,
lie se tuj bez druga ja najдох vajmeh sam,
groznije cvieleći ner li se reć more,
sve trude sledieći oda zla na gore.
Za-č me trud rvieše, stojeći u tužbi, 3575
gdje sa mnom ne bješe mojemuče u družbi ;
ni živa stvar druga, velika ni mala,
ka bi mi van luga trudnu drum kazala .

- Nu moj duh želješe s grbom se rastavit,
 ter me strah ne bješe tamo se odpraviti; 3580
 za-č voljah umrieti i plačan i tužan,
 ner li tač živjeti grdoban i ružan.
 Ter misal ostavim i sumnju svu sa svim,
 a sam se odpravim, hodeći lugom tim.
 Lie me trud rvieše i žalos i tuga, 3585
 za-č mi mrzko bješe samomu bez druga.
 Nu gorom hodeći, najдох se vesel vas,
 moja čes hoteći i od boga višnja vlas,
 zamjerih zvier malu ter u toj dubravi
 sviem bogom dah hvalu na tojzi ljubavi. 3590
 Nu tuj zvier ne mogah nikako poznati,
 imena nit joj znah, kojiem ću ju nazvati.
 Po tiho činjaše stupaje jednake,
 i meni se mnjaše pozlatne da je dlake ;
 i kože i dlake, i bješe svieh strana 3595
 razliciem na skake koluri šarana.
 Imaše i lice i oči i obrve
 od mlade djevice i mnogo gizdave,
 i ostali svoj obraz uljudan i običan
 ženskojzi bješe vas naravi priličan. 3600
 Pozlatna kudica još joj se vidjaše,
 jak crna kunica kojom se gizdaše.
 Meni se još mnjaše, da je krotka i ljuvena,
 i veća ne bješe ner vidra vodena.
 Lie trgah misleći po sebi svu kriepos, 3605
 prid sobom videći od zvieri tuj liepos,
 gdi li se objavi, gdi li se odgoji
 i u kojoj dubravi gdi stanom sad stoji.
 I rekoh : vaj bože, o višnja krieposti,
 ino bit ne može, ner dar tve milosti. 3610
 Mojemuča što reče, stojeći pri vodi,
 sve mi se to steče, sve mi se prigodi!
 Ova će zvier mene pustinjom provodit
 i od muke pakljene, ku ćutim, slobodit.
 Nu s božjom ljubavi po tom me oćuti, 3615
 tudjer se ustavi prida mnom na puti,
 ter vajmeh prikrati taj zvierca stupaj svoj

- i ja me čekati, dokoli pridu k njoj.
 Ja tudjer pritekoh ter vajmeh gologlav
 smiljeno njoj rekoh : molim te za ljubav, 3620
 o zvierce gizdava, tko godi ti jesi,
 ku pusta dubrava ljepotom uresi,
 za ljubav svieh boga, pravedna ako si,
 Piligrina tvoga trudnoga pomozi ;
 za-č stvari nie druge, ka me će izbavit 3625
 od plača i od tuge i s trudom rastavit,
 razmi tva milos taj, ka može od mene
 razlučit plačni vaj i trude pakljene.
 Ako toj mogu steć Piligrin poražen,
 sasma eu moći reć : čestit sam i blažen. 3630
 Nu ništor zvierca taj, jaki no tvrd mramor,
 ne reče na svjet saj, ni mi da odgovor,
 nu milo očima na me ja migati,
 jak volju tko ima da milos ne skrati;
 očima veselo na mene migaše, 3635
 svoj obraz i čelo ter meni kazaše
 s tolikom ljubavi, travica da vene,
 koliko da pravi : Piligrin slied' mene ;
 ostavi lienosti, a pridaj svu snagu
 ter sa svom krieposti sliedi me po tragu. 3640
 Ja te eu provodit, do mjesta do togaj,
 gdje se će razdvojit s tobome tužba taj.
 Pak tiho hodeći spravi se proz taj lug,
 i mene vodeći jako no veran drug.
 Rasputja ni puta nu nigdjer ne bješe, 3645
 ter tuga priljuta tvrdo me rvješe,
 misleći, vaj meni, ako me ostavi
 u gustoj zeleni u pustoj dubravi
 pritiha zvierca taj, neće me nikadar
 od smrti na sviet saj slobodit niedna stvar. 3650
 Lie voljah umrieti jadovan i tužan,
 ner živ bit na svieti grdoban i ružan,
 jak strašna nakazan budući put moja,
 da javi ni u san ne vidim pokoja.
 Nu kom se daleče zajdosmo u taj lug, 3655
 svrnu se ter reče taj zvierca i moj drug

- Piligrin dragi moj, sviem bogom hvalu daj,
 blizu je mjesto toj, blizu je spila taj,
 gdje ćeš nać za dosti, pravedno mogu riet,
 razlike mladosti, gizdave kako cviet, 3660
 na dvorbi ka stoji po sve dni pripravna
 njekojzi gospoji, ka je krasna i slavna,
 u đubravi tojzi i u slavnoj toj spili,
 koju su svi bozi za đike stvorili,
 da ništo ne lipše ćlovjećjoj naravi, 3665
 mladosti najliše koja tuj boravi.
 I rekoh : gospoje harno je za dosti
 rećen'je toj tvoje mojojzi žalosti.
 Za-ć s tvojom ljuvezni, ku neću ostavit,
 sviem trudom boljezni mnim se ću rastavit. 3670
 Ja trudan rekši njoj : takoj se sve zbudi,
 ti samo život moj i vladaj i bljudi.
 Hodeći nu tako k đubravi dojdosmo,
 zvieren'je gdje svako u stadu najdosmo
 naravi razlike, kojojzi nitkore 3675
 na svieti prilike iskusit ne more.
 Nu velmi svies moju me misli lomnjahu,
 gdje mirno sve u goju u stadu hodjahu
 po tojzi đubravi, gustoj i velikoj,
 s velikom ljubavi sliedeći hitri goj, 3680
 velike i male te zvieri bez zlobe,
 jak da su sve pale od jedne utrobe.
 Medju tiem sviem stadom ter nigđjer na svieti
 razmirja s neskladom ne bješe vidjeti ;
 zlovoljne sve bjehu, a ne viem za ki sud, 3685
 meni se sve mnjehu da trpe velik trud.
 I uzbih se stojeći, o višnji moj bože,
 iskusit hoteći, što ovo bit može,
 da zvieri tolik broj, razlike naravi,
 provodi život svoj s velikom ljubavi. 3690
 Nu jedna od zvieri reče mi : dragi moj,
 narav nas ne tjeri ni razlog hoće toj,
 da u družbi stojeći živemo ovako,
 jedinstvo gojeći u vrieme u svako.
 Nu vajmeh to je htíl, putniće neznani, 3695

jadovit ljuven stril, koji nas izrani;
 s jadovne te strile i rane priljute
 ter smo jur zabile sve čudi minute,
 i sve se združimo u stadu hodeći,
 i ljubav služimo u robstvu stojeći, 3700
 koja se može riet, pod svoja da je krila
 bezredno vas saj sviet na službu stavila.
 Tuj ljubav služimo, nu velmi za svu moć
 jadovno tužimo i ob dan i ob noć,
 dočiem se prigodi, jeda nas vaj kada 3705
 prieka smrt slobodi svieh tuga i jada;
 za-č veće nie lieka protiva ljubavi,
 ner koga smrt prieka životom rastavi.
 A dobro toj znaju, ki vajmeh u tužbi
 s boljezni dni traju ljubavi na službi. 3710
 Druga mi zvier reče: hotje' mi sad reći,
 gdje grbu tuj steče, ku nosiš vrh pleći?
 Tko li ti na glavi od osla te uši,
 putniče, pristavi, da život tvoj tuži?
 I od sove još oči, da nigdar na svieti 3715
 k sunčanoj istoči ne možeš pozrieti?
 ni svitlos ni zraku ne vidiš kud hodiš,
 u noćnjem pomraku ner bil dan provodiš!
 I od vepra te zube tko li ti prikaza,
 nemile i grube i pune poraza? 3720
 Ter kako nakazan vidjet si vajmeh tač,
 ku javi ni u san ne ostavlja grozni plač.
 Koje li nemani, koje li zle zgode,
 putniče neznani, gorom te zavode
 po ovojzi dubravi, gdje nigdar po vas viek 3725
 tužnoj se ljubavi ne može najti liek?
 K tomuj se svaka nas snebiva misleći,
 očiti tvoj poraz i trude videći,
 na što si prišal sad, tko li te naputi,
 da veći s trudom jad tvoj život očuti, 3730
 kada te čes njeka u ovojzi vaj gori
 razložna človjeka u zvjere satvori,
 a ne znaš u koje ostavši meu nami,
 žalosti sve tvoje ponovit s tugami!

- I rekoh zvierci toj: njeka je vrst vila 3735
 čemeran život moj u ovi trud stavila;
 s pomoći svieh boga nu se će čas zgodit,
 kad me će neboga čes moja slobodit
 svieh vaja i tužbe i plačnieh svieh jada,
 i nesrečne družbe ka mnome svud vlada; 3740
 ter ću moć me oči, pravo ti je sad rieti,
 k sunčanoj istoči slobodno prostrieti.
 Za-č ve je blizu rok, govoru ja tebi,
 sunčani da istok priživam na nebi,
 i ostale svjetlosti i zrake sve ine, 3745
 dar božje milosti vrh mene kad sine.
 Tiem vas ću ostavit, a ja ću tamo poć,
 gdje me će ozdravit višnjega stvorca moć.
 Vi u ovoj dubravi njegujte i gojte,
 a vašom ljubavi blaznit me ne mojte; 3750
 te rieči medene za-č neće prignuti
 svies moju ni mene na taj jad priljuti;
 za-č višnji neće toj, ni razlog svieh ljudi,
 da se sad život moj na volju prisudi
 u ovojzi dubravi s vami se združiti 3755
 ni tužnoj ljubavi bezredno služiti.
 Kom zvjeri toj čuše, sve staše predaje,
 i glave prignuše u zemlju gledaje,
 jak da ih bješe sram, ali ti njeki strah,
 gdje se ja takoj sam razlogom odrvah. 3760
 Sam prasac od gore, jaki sve gnusan stvor,
 strpjete ne more razložni odgovor;
 i s prascem konj pastuh i mazak pritili
 ne htješe prignut duh da ih razlog primili;
 objesni ner tako meu zviermi gdje stahu, 3765
 i vrlo i opako kopiti prucahu;
 a prasac hrocaše od tuge i jada,
 za-č svasma ne znaše, što je razlog i pravda,
 i što je višnji sud i tko ga ne obsluži,
 koliko plačan trud s njime se sadruži, 3770
 kad vajmeh smrt prieka naglo se pripravi,
 grešnoga človjeka ter s duhom rastavi.
 I rekoh: vaj zvieri, pokli vam bit more,

- da vas tač ne tjeri zlosrd'jem nitkore,
dubravom ni lugom nie takoj u stadu 3775
s ljuvenom tom tugom živjeti u skladu,
u miru i u goju bez boja i rati ;
a ja éu čes moju nebavac tjerati.
- Te zvieri ojdosmo, a ja sam i moj drug
pustinjom projdosmo hodeći proz taj lug. 3780
Dim da drug moj bješe taj zvierca, ka mene
provesti hotješe proz luge zelene,
da mi je za družbu, čiem najdu mjesto toj,
da gork plač i tužbu probavi život moj.
- Hodeći nu tako na pokon dojdosmo, 3785
gdje bistro i slatko jezero najdosmo
kraj luga zelena, ter se meni mnjaše,
da slados medena iz vode te vraše.
- I počeh tuj suzit od velje žalosti,
za-č ne smjeh okusit te rajske sladosti 3790
od straha od vila, bi li mi od jezera
taj voda probila bez goraka čemera,
misleći minute jadovne za dosti
tužice priljute i gorke žalosti,
- ke me su sledile pustinjom hodeći, 3795
i grozno cvielile po vrjelieh vodeći.
- Nu takoj stojeći kraj vode studene,
iskusit hoteći što će bit od mene,
vaj rekoh zvierci toj : k jezeru smiem li prit,
more li život moj od žedje shranjen bit? 3800
- Za-č mi se podira trudan duh iz tiela,
gdje tuj slas razbira vodenoga vrila,
ljuvena tužice, vaj meni nebogu,
a pojmit dušice od žedje ne mogu.
- Za toj me pomozi, ako me mož pomoć, 3805
u tužbi u ovojzi, molim te za svu moć.
- Nu reče družica : viem, da t' je ne mala
od žedje tužica na srce napala ;
slobodno nu ćeš prit, pravo ti ja velju,
gdje se ćeš sit napit da ispuniš svu želju. 3810
- Jezero slatko toj, pri kom te ja družu,
po njem ćeš život tvoj sahranit i dušu ;

- a sam ćeš očima vidjeti tutako,
koliku vlas ima jezero to slatko. 3815
Pak prignu glavicu taj zvierca ljuvena
nad bistru vodiceu od vrjela studena,
i reče: o vrjelo za ljubav svieh boga,
za koje zlo djelo ja trudim neboga?
Niesam li ja vila s istokom danice 3820
prie sunca isplila iz tebe vodice?
Izašad na saj sviet u luge zelene,
jaki no gizdav eviet od ruže zelene,
neka se dubrave i luzi zeleni
ljepotom mom slave, nebozi vaj meni;
sva vrjela i rieke, kud godi putuju, 3825
vidivši me dike neka se raduju.
O vodo prisveta, niesam li vajmeh ja
u tebi začeta za sunce koje sja?
Nies' li me rodila po višnjjoj ljubavi
i u dievstvu gojila u ovojzi dubravi? 3830
Pričista od zlobe a niesam ja pala
od ženske utrobe ni porod poznala,
ni grieha niednoga, ni zlobe ostale,
ja vajmeh neboga, velike ni male. 3835
A na viem, za ki sud od zvieri u odjeći
podnosim tolik trud pustinjom hodeći.
Tiem moja jaoh majko, vodena gospoje,
pokaži tutako krieposti te tvoje,
ter meni nebozi. molim te za svu moć,
pritekši pomozi; ne moj me tužnu oć. 3840
Čin, prjedjnja ljepota da mi se povrati,
prie ner mi života prieka smrt prikrati.
Za dragu prijazan, kom me si gojila,
izajdi vode van na skorup od vrila,
da vidiš vajmeh sad, kolike žalosti 3845
zadava plačan jad mojojzi mladosti.
Najprvo pogledaj, o majko od vila,
koliko plačan vaj s trudom sam združila,
stradjaje vaj meni i u san i javi.
Od zlata prameni, ke nošah na glavi, 3850
koje bih ja vila često krat do pasa

- niz bil vrat pustila, niz bil vrat do pasa,
 u što su svrnuti? ter sama čini sud,
 je li plač priljuti, je li toj smrtni trud?
 A crne me oči, u glavi ke stahu, 3855
 jaki dvie s istoči danice ter sjahu,
 ter kad bih pustila moj pogled ljuveni,
 kamen bih probila i mramor studeni :
 u zemlju u crnu a sad ih upiram
 ter čeznem i trnu i od truda umiram ! 3860
 Jaoh mojoj mladosti, vaj meni i u vieke
 s kolikom radosti provodjah me dike,
 u rajskoj zeleni s velikom ljuvezni,
 pri vodi studeni pojući u pjesni,
 da borje i jel'je i s desna i s lieva 3865
 sve ćuti vesel'je, gdje moj glas popieva,
 od cvietja razlika s venaćcem na glavi,
 da sladost tolika zvieren'je zatravi.
 Vaj prie ću životu momu smrt zadati,
 ostalu ljepotu ner li ću zbrajati, 3870
 nad vodom jaoh stoje, iz ke sam isplila,
 o majko i gospoje neboga ja vila,
 gdi mojoj mladosti ni vele ni malo
 razlike radosti nie nigdar lipsalo ;
 za-č tužbe priljute velmi su za dosti, 3875
 u tužbi minute zbrajati radosti.
 Pak željno procvieli, da puca živ kami,
 studenac taj bieli gdje smuti suzami ;
 cvieleći pak reče : nie višnji svi bozi
 prieka smrt daleče vaj meni nebozi, 3880
 ka čemer svoj spravi ter hrli i prješi,
 da s tielom rastavi moj život i odrieši,
 i u zemlju obrati, ako mi moja čes
 ljepotu ne vrati i prjedjnji moj ures.
 Nu ako mi prieka smrt neće prit s naglosti, 3885
 da mene bude strt u ovojzi žalosti,
 da vam je sviem znati, o bozi na nebi,
 sama ću zadati prieku smrt ja sebi ;
 za-č volim mrtva bit, ner trudna i plačna
 moj život provodit, kako zvier divjačna, 3890

- trpeći sve vaje i trude razlike,
 vilinje stradja je lieposti i dike.
 Taj zvierca rekši toj, gdje grozno procvieli,
 mnjeh trudan život moj s duhom se razdieli,
 kušaje za ki sud nezgodna taj vila 3895
 koliko jadán trud vaj bješe podnila ;
 čemerne ter tako suzice ronjaše,
 ljuveno i slatko ter vodu moljaše,
 i boge ostale, koji su vrhu nas,
 na tužbe ne male u toli plačan glas. 3900
 Nu hteći nje zgode, ne viem ka od gospoj
 na skorup od vode pokaza obraz svoj,
 noseći na glavi za dike ljuvene
 venaćac gizdavi od vrbe zelene,
 mokrišem vodeniem popleten ki bješe 3905
 i ostaliem bil'jem sviem, kraj vode ko ctieše.
 I reče: družice ljuvena i mila,
 koje si tužice vode van primila ?
 koji li nepokoj učini vajmeh tač,
 da trudan život tvoj uklada tolik plač ; 3910
 a taj plač suzami gorčije od jada
 mramoran živ kami objestran propada ,
 i tvoj plač priljuti čemerno za dosti
 jezero sve smuti s naliepom s gorkosti ;
 i u tomuj porazu i u tužbi i u vaju 3915
 ja tebe po glasu očito poznaju.
 Viem da s' ti Tireno, vilinja sva hvalo,
 jezero vođeno koju je sazdalo.
 Nu kako bit more, da dike te tvoje
 u zvieri od gore u krovu tač stoje ? 3920
 Tko vajmeh od boga prisudi toj takoj,
 da tolik neboga provodiš nepokoj ?
 Ter taj plač ukladaš jadovit i tužbu,
 tvu lipos gdje stradjaš i vilinju družbu,
 s kom se si ti vila s postan'ja po sve dni 3925
 pri jezeru gojila u rajskoj zeleni,
 gdi je krasna tva mlados u gori i u polju
 vesel'je i rados sledila na volju,
 i gdje nies' do sada, Tireno, poznala

- dresel'ja ni jada, velika ni mala. 3930
- I reče zvjerca taj: jaoh ja sam Tirena,
 ka sledim plačni vaj, sestrice ljuvena.
 Nu ako t' je ljubko čut, pridraga družice,
 moj čemer toli ljut i gorke tužice,
 stan' malo vrh vode, neka ti pobroju 3935
 me plačne nezgode i hudu čes moju,
 koja me čini tač zlosrdo za dosti
 sliediti gorki plač i gorke žalosti.
 U jutro njeki dan podranih prie zore;
 izašad vode van i pojdoh put gore, 3940
 pojući iz glasa, pustivši niz bil vrat
 s glavice do pasa moj vajmeh pramen zlat,
 jeda gdje od luga probudim slavica,
 da mi je za druga, čiem sine danica,
 taj slavie ljuveni vaj da me sadruži, 3945
 po slavnoj zeleni tih vjetric gdje čuši;
 da meni pomaga s velikom ljuvezni,
 sestrice pridraga, popievat u pjesni;
 da naše pjesance priblazne prie zore
 satire u tance i vile od gore. 3950
- Nu gorom hodeći, pojući ma mlados,
 čes moja hoteći, skrati mi tuj sladost;
 proz luge zelene za-č takoj hodeći,
 susrjete vaj mene u dipli zvoneći
 sam pastier bez stada, prid kiem ja vajmeh tuj 3955
 probliedih od vaja, kako no žuti ruj;
 za što me bješe sram, u lugu gdje mene
 taj pastir najde sam, bez družbe ljuvene.
 K tomuj me stiže strah, ki se izreć ne more,
 uhoda za-č je, mnjah, gusarom od gore. 3960
- Ter treptjeh ter predah u sebi kopneći,
 svieh strana ter gledah od kih će priteći
 taj gusa, družice, da mene uhvati,
 me biele ručice da na zad obrati;
 uzicom me ruke na zada kad sputi, 3965
 sve trude i muke da moj duh očuti,
 kad me tač rasevieli, da željno s tugami
 moj obraz pribieli polievam suzami,

- u plaču i u tužbi suzice roneći,
gusarom ná službi u gori stojeći. 3970
- Nu s veljom ljubavi i slatko milo
taj pastir pozdravi i reče: ma vilo
i diko gizdava, da si ti sva ljeta
vesela i zdrava do konca od svieta.
- Nu odkli je htjela čes namjerit na mene 3975
gizdavi tvoj ures i dike ljuvene:
čin' da si ti moja, rumeni cviete moj,
vjekušta gospoja, a ja ću biti tvoj
služica ali rob pri tvojoj ljubavi,
pod kamen dokli grob prieka me smrt stavi. 3980
- I rekoh pastiru: ne more t' biti toj,
u goju i u miru ti tvoje stado goj.
Podj, pleti obore, gdje ć' stada hraniti,
a vile od gore ne moj tač blazniti.
- S pastirskom mladosti podj, igraj i sviri, 3985
ter u toj radosti tve srce namiri,
a krasne i ljuvene ostavi ti vile,
iz vode studene koje su isplile.
- Tebi je za dosti, pastiru dragi moj,
s pastirskom mladosti provodit život tvoj, 3990
gdi tvoje borave i koze i ovce,
goveda i krave junice i teoce,
i ždriebce ostale, podobno kako jes,
velike i male, ke ti je dala čes;
- a mene ostavi u ovojzi zeleni, 3995
bezredne ljubavi za-č neć steć pri meni.
Pravo t' se sad veli, za-č neć čut ni vidjet,
tvoj život što želi, do koli teče sviet;
za-č niesam poznala, ljuveni što je vaj,
odkli sam postala ja dieva na sviet saj, 4000
nit ga ću poznati, ni sada ni po tom,
dočiem se rastati ja budem životom.
- Ljuvena družice, tuj ti sam ja vila
jadovne tužice u lugu dobila.
- Za-č pastir ne bješe, Jupiter ner li sam, 4005
ki dievstvo me htješe na volju da mu dam.
Vuhveno ter takoj kod mene gdje staše

u odjeći pastirskoj, hitro me hinjaše :
 kad vidje da mene prihinit ne more
 na rieči medene, čistu vil od gore, 4010
 pristupi tuj meni s naglosti u taj čas,
 da vajmeh ljuveni celune moj obraz.
 Ja vajmeh vidiv toj, voljah se zaklati
 ner lice i obraz moj taknut mu podati.
 U biege se tiem spravi gizdava ma mladost, 4015
 da me se izbavi taj tuga i žalost ;
 najbrže što mogah ter takoj tekući,
 iz glasa klikovah Junonu zovući,
 da vidi vajmeh zgar me trude i tuge,
 koli me jadna stvar tjeraše proz luge. 4020
 Lie mi se umoli Junona prislatka,
 ter velik daž proli iz višnjih oblaka.
 K tomuj se dan bieli u tmastu noć stvori,
 kad mene razdieli s tom tugom u gori.
 Nu ne viem, nu ne znam, gdje vajmeh u oblaku 4025
 Jupiter osta sam u tmastu pomraku.
 A zorom kad sinu s istoka danica,
 sva mrklos priminu, jak s vihrom maglica.
 Nu po tom dan bieli odkri se na svietu,
 čemer me rasevieli, ki nie moć izrieti ; 4030
 Jupiter za-č mene nebogu u gori
 za vječne spomene u ovuj zvier stvori,
 dubravom i lugom kud godi ja hodim,
 da s plačem i s tugom moj život provodim ;
 ali ti planinom da cvielim i tužim, 4035
 vaj ali ravninom vječni trud da družim.
 Tiem sveta vodice, gospoje i majko,
 od vila božice, molim te prislatko,
 tvoju vlas i kriepos od mene ne skrati,
 ner diku i liepos prjedjnju mi povrati. 4040
 Jaoh a ti djevica, koja si pribiela
 vode van tva lica nad skorup izniela,
 ljuvena družice, pokle si tuj stoje
 sad čula tužice i tužbe sve moje,
 za milos ljuvenu, za ures tvoj gizdavi, 4045
 mol' majku vodenu, da me sad ne ostavi ;

čin' da se smiluje, da svojom krieposti
 opet mi daruje minute lieposti.
 A velmi ljuvena i krasna taj vila,
 vrh vrjela vodena ka bješe isplila, 4050
 od jada procvieli ter vajmeh u taj čas
 svoj obraz pribieli suzami poli vas,
 i reče: družice, čula sam, tuj stoje,
 čemerne tužice i jade te tvoje,
 i gorke žalosti i tužbe ostale, 4055
 koje t' su za dosti boljezni zadale;
 jezero nu ovoj iz koga s' isplila,
 i gdje si život tvoj s vesel'jem gojila,
 još ga ćeš uživat s velikom radosti,
 i pri njem pribivat vesela za dosti. 4060
 Sad tvojom krieposti kladenče studeni,
 povrati lieposti nebozi Tireni;
 za što je grjehota i priekor svieh ljudi,
 vilinja ljepota bezredno da trudi,
 jaki zvier od gore, da trudna taj mlados 4065
 prijati ne more vesel'ja ni rados.
 Tiem svoj trud procieni, ako toj bit može,
 da trudna promieni odjeću od kože,
 kako je prie bila, da ovdí u vodi
 u družbi od vila svoj život provodi, 4070
 sva hvala i slava da tvojoj krieposti
 vazda se sazdava od naše lieposti.
 Taj molba skrušena pokaza usilos,
 da voda studena svrne se na milos,
 od rajske ter se vas radosti tuj smutih, 4075
 gdje njeki meden glas u vrjelu očutih,
 ki reče: Tireno, tuj žalos prikrati,
 ja te ću ljuveno na milos prijati.
 Znaj, da sam ja majka vodenieh svieh vila,
 vrijeme na svaka koje sam gojila, 4080
 neka se diči sviet, gdje vile sve moje
 od dievstva rajski cviet njeguju i goje.
 A ti se s' rvala, jak hraben taj vitez,
 komu se da hvala, kad satre ljuven vez,
 ter plove u slavi, ter za taj počten glas 4085

- venačac na glavi pronosi po viek vas.
 Za toj se ti spravi ljuvena Tireno,
 ter se sad uplavi u jezero vodeno ;
 za što ćeš bit moja, kako si prie bila
 u dievstvu od broja od vodenieh vila. 4090
- Ja te ću prijati s velikom ljuvezni,
 da se tvoj trud skрати i tvoje ljuvezni.
 Nu zvierca, ka staše pri jezeru studenu,
 ter željno moljaše tuj vilu vodenu,
 simbaći u vodu, zabivši sve trude, 4095
 da prjedjnju slobodu i liepos dobude.
- I kliče iz glasa : majko, tvom ljubavi
 plačnoga poraza Tirenu izbavi.
 O Juno prisveta, a ti tvom krieposti
 vrati mi opeta minute lieposti, 4100
 da život moj spravim, da tvoju slavnu vlas
 i hvalim i slavim bez konca po viek vas.
- Tuj meni čudna stvar ne mala da straha,
 iz neba vedra zgar Junona gdje sjaha,
 u drobahnjoj rosi sjedeći vrh duge, 4105
 Tireni nebozi da skрати sve tuge.
- I reče : Tireno, dosta si tužila,
 jezero vodeno a sad si združila.
 Tiem se sad povrati u prjedjnju ljepotu,
 da se taj trud skрати pri tvomu životu. 4110
- Tutako na taj glas Tirena djevica
 rumeni svoj obraz promieni i lica,
 i ostalu put svoju, kako je prie bila,
 u družbi i u broju od vodenieh vila.
- Junona a pake tuđjer se odieli, 4115
 nad višnje oblake u svoj dvor pribieli,
 jašućí na duzi, gdi je svoj višnji hram,
 a vajmeh u tuzi ja ostah vajmeh sam
 kraj vode sjedeći, pun trudna poraza,
 čudnu stvar misleći, ka se tuj prikaza, 4120
 gdje bješe rumena i modra i žuta
 sblavana i zelena, kako luk prignuta,
 nebeska taj duga nad mnom se zgar svela,
 vrhu svega luga od čela do čela ;

- a od zgara krapaše pridrobna rosica, 4125
 prid sobom ku slaše Junona božica.
 Nu ja sam tu stoje, kako panj stanovit,
 mnieh, trude sve moje čes mi će ponovit,
 da moj plač i tužbe vrne mi opeta
 samomu bez družbe huda čes prokleta, 4130
 ako me ostavi Tirena taj vila,
 po pustoj dubravi ka me je družila.
 Nu rekoh: o vilo, Tireno gospoje,
 za ličee tve bilo i dike te tvoje,
 za ljubav svieh boga, za sunce koje sja, 4135
 sliši me neboga željno te molim ja:
 tve ličee rumeno i čestit ures tvoj
 u vrjelo vođeno sakriti još ne moj,
 dočiem se smiluje tvoj ures gizdavi, 4140
 ter meni daruje dar svoje ljubavi,
 da meni rečeš sad, kako ću ozdravit,
 gdje li će plačni jad sa mnom se rastavit,
 da veće ne blidim, da veće ne venu,
 da veće ne sliedim huđu čes pakljenu.
 I reče Tirena: Piligrin dragi moj, 4145
 do malo vrijeme, što želiš bit će toj.
 Spravi se ter putuj i ovoj za biljeg
 najti ćeš spilu tuj, gdje prvi najdeš brieg,
 ki je velmi kamenit, i mučan i trudan,
 nu je mnogo zlamenit i čudno pričudan. 4150
 Vrh briega vrh toga gusta je dubrava,
 od dubja svakoga razlika narava,
 i u dubju gomila, ka se je sva rutom,
 brštanom pokrila i ljutiem skrobutom,
 i lozom divjačnom i ostalom pustoši 4155
 trnovom i dračnom, koja se tuj množi.
 Kad mineš gomilu, najti ćeš tutako
 u hrid'ju tuj spilu, hodeći po lako,
 medju dvie litice, gdje nećeš vidjeti
 ni zvieri ni ptice, ni ništor na svieti. 4160
 Dim, niednu živu stvar, ka ljeze i hodi,

- za-č se tuj nikadar ni radja ni plodi,
 ner trava nemila i pustoš zelena,
 kojom je taj spila u hrid'ju skrovena.
- Tirena rekši toj, tutako ljuveni 4165
 zanese ures svoj pod skorup vodeni.
 Zlovoljan nu ja bjeh i tužan za dosti,
 za-č veće ne vidjeh te moje radosti ;
 u ruke u svoje za što bjeh postavil
 ufan'je sve moje, kako bih ozdravil. 4170
- A sad svak čini sud i razlog ne skrati,
 koji bih veći trud ja mogal prijati,
 neg srce gdje moje ciepa se od tužbe,
 u gori tuj stoje samomu bez družbe ;
 ter jadah ter pihah, jak da sam vas ranjen, 4175
 ufan'je nu imah još da ću bit shranjen.
- Nu pojdoh hodeći sam vajmeh po sebi,
 sve boge moleći, koji su na nebi,
 jeda me svieh boga, ako mi bit može,
 hodeći samoga zgar milos pomože. 4180
- Svieh boga vlas i moć nu gorom, gdje trudjah,
 pride mi na pomoć i najdoh što žudjah :
 najdoh tuj gomilu na briegu zelenu,
 na pokon i spilu u hrid'ju skrovenu,
 i počeh vapiti : o višnja krieposti, 4185
 shranjen ću sad biti po tvojoj milosti ;
 sve mi se sad steče i da mi čes moja,
 iz vode što reče Tirena gospoja.
- Pak počeh kucati Piligrin grbavi
 od spile na vrati, jeda se tko javi. 4190
- Nu niedan boži stvor ne htje se javiti,
 da mi da odgovor ter se htjeh smamiti,
 vrh sebe stojeći ter trgah život moj,
 velmi se boleći, što može bit ovoj.
- Na pokon dobata sva biela starica, 4195
 od spile na vrata kako no janjica,
 koja se vidjaše nemila i gruba,
 i u desneh ne imaše ner samo dva zuba.
- I ta bjehu krni i bjehu vidjeti
 kako pakao crni, gruba stvar na svieti. 4200

Meni se još mnjaše, pakljena da je neman,
 gdje joj se vidjaše vas obraz nakrješpan,
 i k tomuj sve lice i usni, što bjehu,
 svud joj bradavice kako bob rastjehu.

I bješe razoka i strašan nje pogled 4205
 i od oka do oka bješe joj ciela ped.
 A pipei na glavi bjehu joj vidjeti
 sadjavi i rdjavi, na čičak poviti.
 I bješe grda stvar i velmi nemila,
 gdje obrvi bješe zgar nad oči spustila 4210
 s dlakami nemilo takoga načina,
 jaki no hropilo od prašćieh četina.
 Stas ini od tiela bješe joj vidjeti,
 jak da je vodila u sadjah sto ljeti.
 A ostalu nie mi kad grdobu skladati, 4215
 vrijeme kratka rad ni u pjesan zbrajati;
 za-č toli grđu stvar ne bi ju po vas viek
 penilom nikadar upengao živ človjek.
 Nu k vratom kad pride, strjeptje mi svaki vlas,
 za-č me strah obide, kom pozrieh taj poraz. 4220
 A kamo, a kamo, gdje kliče za vrati:
 tko je tamo, tko je tamo, tolicma ter mlati?
 Zlosrdi ter taj glas kad čuh, što govori,
 mnieh da se pakljen jaz poda mnom otvori.
 Ljuveno i slatko nu ju jah moliti, 4225
 i rekoh: o majko, ne moj me znobiti;
 miran sam i gojan ja ovdí prišal sad,
 nu trudan i bolan podnosim gorki jad,
 za ljubav svieh boga, koji su na nebi,
 pomoz me neboga, molim se ja tebi; 4230
 ako ka gospoja pribiva u spili toj,
 prijazan ta tvoja prida' me tamo njoj.
 Za što je mnogo dan, odkli grem trudeći,
 iz moga doma van pustinjom tužeći.
 A sama vidiš toj, kolike žalosti 4235
 podnosi život moj jadovan za dosti.
 Gledaj me ter sudi, tere ćeš poznati,
 kolici vaj trudi hoće me skončati,
 grdohan i ružan jedva živ gdje hodim

- i plačan i tužan moj život provodim. 4240
 Tiem vajmeh pomози, tužna me sahrani,
 i što t' se sad prosi, togaj mi ne brani.
 Iman'ja ni blaga nu te ja ne prosim,
 o majko pridraga, za ljubav ku t' nosim ;
 samo me pomili tom tvojom ljubavi, 4245
 da vidim u spili, tko tamo boravi,
 za-č mi je kazano po vili vodenoj,
 da je stan'je prislavno u vašoj spili toj.
 Za toj bih rad znati, jaki sve željna stvar,
 mogu li prijati od tebe tolik dar. 4250
 Naviešten još sam tač, da ću tuj ozdravit
 i tužbu i moj plač i vas trud ostavit.
 A drugo ne žudim, ner samo toj steći,
 da veće ne trudim pustinjom hodeći ;
 i ako se po tebi ne budem shraniti, 4255
 neću se po sebi na moj stan vratiti,
 od velje žalosti ner li ću vaj meni
 ostavit me kosti u spili zeleni,
 da zvieri i ptice, groba van gdje stoju,
 izgrde me lice i ostalu put moju. 4260
 Tiem volim umrieti, da veće niesam živ,
 ner ove podnieti jadove boležljiv.
 Nu reče starica : i prie sam toj znala,
 tako mi glavica od trupa ne spala ;
 i ja te poznavam, Piligrin dragi moj, 4265
 nu se sva skončavam videći obraz tvoj,
 i pleći grbave i prašče te zube,
 i oči od glave nemile i grube,
 i ošlje te uši, rad kojieh život tvoj
 taj čemer sadruži i plačni nepokoj. 4270
 Nu te ću tamo oć, Piligrin grbavi,
 čiem budu opet doć do tvoje ljubavi ;
 a ti ćeš čekati, dokle t' se tuj stoje
 odgovor povrati od naše gospoje.
 Starica zajde tja u spilu ne viem kud, 4275
 a (tuj) sam ostah ja, ćuteći ne mao trud,
 kako prut ter predah i treptjeh vajmeh vas,
 starica za-č ne znah ki mi će doniet glas.

- Nu hotje odluka od višnje ljubavi,
 da moj trud i muka malo se ustavi; 4280
 za-č takoj gdje predah u misleh stojeći,
 krasnu stvar ugledah spile van stojeći.
 Djevica bješe toj uresne lieposti,
 od koje jezik moj ne ima te krieposti,
 da može stoti dio, stoti dio da može 4285
 izreći, što bi htio, o višnji moj bože!
 Za-č da se prigodi i da se može riet,
 da človjek obhodi okolo vas saj sviet,
 ni sada ni po tom, svakomu da je znat,
 s krasnijom ljepotom ne bi se mogao stat. 4290
 Ku diku i liepos vrijeme kratka rad
 ja neimam tuj kriepos u pjesni skladat sad.
 Gizdava i mila lie bješe vidjeti,
 jak planinska vila najljepsa na svieti.
 Nu prišad do mene tutako otvori 4295
 nje usni rumene, da sa mnom govori,
 i reče: zdrav budi, Piligrin, po viek vas,
 što srce tve žudi, sve ti će bit na čas.
 Pak me tuj tutako od spile za vrati
 ljuveno i slatko za ruku uhvati, 4300
 i reče: dragi moj, ne moj se sam znobit,
 ni sumnji ni se boj, ovdí ćeš shranjen bit;
 ovdje ć' nač gospoju, pripravna ka stoji,
 da žalos tuj tvoju s tobome razdvoji.
 Ovdí je hram i dvor, ki nigdar na svieti 4305
 človjечи niedan stvor ne može izrieti
 od divne lieposti, ka u njem pribiva,
 i od rajske sladosti, ka se tuj uživa.
 Za toj se ne pripad', ner stupaj tvoj spravi
 ter sa mnom hodi sad u naš dvor gizdavi: 4310
 ja ti ću bit straža, dokli vas vidiš dvor,
 gospoja gdje naša pridava odgovor.
 Vesel se tuj najдох, nu ne viem kako ja
 s pameti ne zajдох себе van daleč tja,
 tolike radosti u sebi čuteći, 4315
 ke mojoj slabosti nie dano izreći;
 za-č gdje bjeh u vaju i u plačnu dresel'ju

mnieh da sam u raju i u vječnom vesel'ju,
 aki sve tko trudi ter mu se trud skrati
 i zdravja kad žudi ter mu se povrati. 4320
 Nu rekoh : hvala ti. gizdava gospoje,
 koja jur prikрати tužice sve moje.
 Pokli je toj takoj, ovo t' se po viek vas
 pridava život moj, pod tvoju da t' je vlas.
 Odkli ti u ruke život moj pridaju, 4325
 čin moj trud i muke da mene parjaju.
 Nu kom ja ovoj riech, o višnji moj bože,
 uloži veći smieh, ner li se riet može ;
 u smieh se tuj spravi, ruku mi pak svoju
 od šale postavi na grbu na moju ; 4330
 tiho me gladeći, reče mi u šali :
 tko ti tuj vrh pleći tegotu navali ?
 Grbavče, rec' pravo, ne moj mi za vas sviet,
 tako ti bit zdravo, ništore lažno riet.
 I rekoh : gospoje i kruno gizdava, 4335
 rečen'je toj tvoje tvrdo me skončava ;
 vremena za-č nie sad, da t' tužbu svu moju
 i čemer i moj jad s načinom pobroju.
 Za toj mi milos daj ter mene na volju
 timuni i vladaj, željno te ja molju : 4340
 vodi me, vaj meni, djevice i vilo,
 za ures tvoj ljuveni i lice pribilo,
 u vaše te dvore, gdi priti želim ja,
 ako mi biti more, za sunce koje sja ;
 za-č mi je svaki čas, koliko sto ljeta, 4345
 čiem svrši tvoja vlas, što mi se objeta.
 I reče : misli tve zališne ostavi,
 što želiš, bit će sve, putniče grbavi.
 Shied' mene ter hodi, da tebe čes tvoja
 svieh truda slobodi i naša gospoja. 4350
 Ter s veljom ljubavi smirit me hoteći,
 sa mnom se odpravi u spilu hodeći,
 ter mene po lako i tiho šetaje
 zavede tutako u skrovne potaje,
 gdje veće spile van ne scienjah na svieti 4355
 sunače i bil dan očima vidjeti,

scieneći nie taka, o višnji bože moj,
 tmastija pomraka u jami pakljenoj,
 mrklina ner li taj, s ke željah umrieti,
 gdje veće tolik vaj ne mogah podnieti, 4360
 jaki sliiep gdje ostah ter s tuge i vaja
 iskusit ne mogah, na kom sam sviету ja,
 gdje li se nahodim, kamo li pritužan
 moj život zavodim, nesreći ki je sužan ;
 da li me nikadar ne more izbavit 4365
 nesreće niedna stvar ni s trudom rastavit ?
 I rekoh : prisudjen ovdi ću poginut,
 gdje scienjah utrudjen u goju počinut.
 I da me ne vodi za ruku taj vila,
 po mojoj nezgodi smrt bi mi tuj bila ; 4370
 i u tojzi mrklosti, đim, na bil, bez šale,
 moje bi tuj kosti groba van ostale.
 Nu taj mrak ojdosmo, na pokon na vrata
 šetaje dojdosmo, ka bjehu sva zlata.

*Rukopis fr. knjižnice završuje riečima: fine di libro grande di Dum Mauro
 Vetrani ; a Bašičev priepis dodaje: ne spjeva ino pjesnik.*

USKRSNUTJE ISUKRSTOVO.

ak. a. Rukopis jugosl. akademije 349. tu su samo stihovi 251—478.

ak. b. Rukopis jugosl. akademije 538. tu su samo stihovi 1—214.

ak. c. Rukopis jugosl. akademije 779. tu su drugom rukom pisani na priljepjena dva lista stihovi 83—126. 197—226, i to u ovom redu: 197—218, 83—126, 219—226.

dubr. Rukopis male braće u Dubrovniku 193 (31). tu su samo stihovi 1—214.

*Duh govori ostalim duhovom:*¹

Stražani ognjeni jednaga svi skoč'te,
ter pali gvozdeni sva vrata zaklop'te,
i doli na straži najbrže jedan vas
Čerbera razdraži, da pusti strašan glas;
za č grede put od nas toliko čudna stvar, 5
koju prie do danas ne vidjeh ni kadar:
čovjek je inostran, nu sudim po hodu
da je velmi kripostan i kaže slobodu,
slavna je uresa, obličja i vida,
na zada ne uspreza, neg stupa naprieda, 10
prid njim je zlamenje tolike oblasti
da živo kamenje prid njime sve hrsti,
jak sunce vrh gori i kaže po sjeni
da nam dvor obori i da nas poplieni.
Za toj se svi sprav'te najbrže svi tamo, 15
ter straže postav'te, do čim ga poznamo.

Ostali dusi gledaju Isusa² gdi hodi.

*Jedan od njih govori:*³

Vaj čuda! vaj čuda! taj vitez krvavi,
družino, od kuda na sviet se objavi?
tko li mu taku vlas na svietu može dat',
ter grede put od nas jak da će vojevat'. 20

ak. b. i dubr. imaju nadpis: 'Govor prvi. Vrata pakljena. Vitorog, Krivorilo, Čemernik, Smrdilo, duhovi pakljeni.' ¹ *mjesto toga ima ak. b. i dubr. Vitorog. 1 stražani] ak. c. strašni, koje se može čitati i stražni. 2 ak. c. palim gvozdenim. 5 ak. b. i dubr. tolika. 6 prie — vidjeh] ak. b. i dubr. pri — vidih. 7 ak. b. i dubr. človik. sudim] ak. b. i dubr. čutim. 10 dubr. uspreža. ak. b. i dubr. naprida. 11 njim je] ak. b. i dubr. njime. 12 prid ak. b. i dubr. pod. 15 ak. b. i dubr. za to. 16 ga] ak. c. ih. ² *ak. b. i dubr. Jesusa, a može se čitati i Jezusa, tako i na drugih mjestih.* ³ *mjesto toga ima ak. b. i dubr. Krivorilo. 18 od kuda] ak. c. okuda. 19 ak. b. svitu.**

Mnim, ako pride k nam, bit' nam će do tužbe,
 oholo er gre sam po sebi bez družbe.
 Za toj svak gonetaj i pamet postavi
 da pozna tko je taj, koj se k nam upravi,
 a nazad ne bježi prid našom oblasti, 25
 oholo neg preši pakljenoj propasti;
 toliki kaže strah i tolik kaže jad
 jak da će vas u prah sprašiti pakal sad.

*Treti duh pakljeni govori:*¹

To je sin Davidov, koji bi skoro dan
 na križu od Židov i propet i zaklan. 30
 O pakljeni duši, za toj vam budi znat',
 er ćemo u tuzi sader š njime ostat',
 kad bude k vratom doć', ter pakal usplaši,
 ako mu naša moć posilje ne spraši.
 Za toj se svak spravi, ako bi ka bila, 35
 neka se proslavi naša moć i sila.
 Za č pisma govore, skoro će toj biti,
 Kad nam će sve dvore taj človik probiti
 i veljom kriposti da će se proslavit',
 u vječne svjetlosti toj robje postavit'. 40

*Četvrti duh govori:*²

Huda se, druži, čes nam kaže po sebi,
 er človjek taj s nebes od zgara poslan bi,
 iz dalek ter kaže da će sad boj biti,
 kreposti sve naše zaman će tuj biti

21 *ak. b. i dubr.* pridje — bit' će nam. 22 po sebi] *ak. c.* oholo. 23 *ak. b. i dubr.* to. 24 koj] *ak. b. i dubr.* ki. 26 *ak. b. i dubr.* k pakljenoj. 28 sprašiti] *ak. c.* sprazit, a može se čitati i sprašit, *ak. b. i dubr.* spržiti, ali se u *dubr.* ne razlikuje svagda š i ž; *isporedi* 34. 56. ¹ mjesto toga ima *ak. b. i dubr.* Čemernik. 29 koji] *ak. c.* ki. 30 i zaklan] *ak. c.* issadan. 31 *ak. c.* znati. 32 *ak. c.* sad š njime ostati. 34 *ak. b. i dubr.* podsilje. spraši] u *ak. c.* može biti i sprazi, *ak. b.* spraši, tako i *dubr.*, ali u njemu nije š pouzdano. *isp. redi* 28. 35 *ak. b. i dubr.* to. 38 *ak. b. i dubr.* kad nam će taj človik sva vrata pobiti. 39 *dubr.* da se će. 40 u vječne] *ak. c.* i višnje. *ak. b.* svitlosti. ² mjesto toga ima *ak. b. i dubr.* Smrdilo. 41 druži] *ak. c.* družbe. 42 *ak. b.* človik, *dubr.* čovik. 44 *ak. b. i dubr.* kriposti. biti] *ak. b. i dubr.* priti.

i ključ i brave s gozdeniem zapori 45
 i ostale priprave, kađ vrata obori;
 Zlamenje er nosi, pri kom je taka vlas,
 da nas svieh pokosi jakino srpom klas.

Dodje Isus prid vrata od pakla i govori :¹

Otvor'te dvorove, o dusi nemili,
 ter dajte robove, ke ste vi spremili : 50
 ako su zgriješili, tuj se su za dosti
 sve roke svršili u tojzi tamnosti.
 To li ih ne date bez boja meni sad,
 na vratieh gledajte s čemerom tužan jad ;
 ere će sada vlas od dvora ovoga 55
 sprašiti u saj čas s udorca prvoga
 taj vrata od spile i od vječne tamnosti,
 ter ćete me sile poznat' i kriposti.

Jedan duh odgovara Isusu :²

Viteže uzumnožan, zlosrdno ne prieti,
 ako si razložan, čuj što ću t' sad rieti. 60
 Čuda su velika smišlati za dosti
 da taka prilika pristupa k tamnosti ;
 u naše pomrake er ko gre po sebi,
 sunčane tej zrake ne vidi na nebi,
 ni izlazi pak na dvor, neg vikom tuj stoji, 65
 vječna tma i ponor za što ga posvoji ;
 a pitaš ti robe, koji su po sudu
 stavljene za zlobe u vječnomu trudu,
 i nie toj za dosti, neg jošte govoriš
 da tvojom jakosti vrata nam oboriš 70

47 er] *ak. c.* tač *jamačno grieškom mjesto* za *ć.* ¹ *tu ima ak. b. i dubr.* Govor drugi. Isto mjesto. Pridje Jezus i duhovi gori rečeni. 50 vi] *ak. b.* tu, *dubr.* tuj. 51 *ak. b.* zgriješili. tuj] *ak. b. i dubr.* jur. 54 *ak. b. i dubr.* na vratih gleda'te. 55 ere] *ak. c.* er, *može biti da bi trebalo* er se. ovoga] *ak. c.* tamnoga. 56 sprašiti] *ak. c. i ak. b. i dubr.* kao u 34. saj] *ak. c.* taj. 57 taj] *ak. b. i dubr.* ta. i] *nema dubr. ni ak. b.* 58 *ak. c.* poznati. *dubr.* kreposti. ² *mjesto toga ima ak. b. i dubr.* Vitorog. 59 *ak. b. i dubr.* zlosrdo. *ak. b.* priti. 60 *ak. c.* što ću sada. *ak. b.* riti. 63 *ak. c.* pomrke. *dubr.* tko. 66 *ak. b.* vična. 67 *ak. c.* robje. 68 *ak. c.* zlobe vječnom. 69 toj *nema ak. b. ni dubr.*

i naš dvor da plieniš, s posiljem da ćeš doć'.
 a ništa ne scieniš uzumno našu moć,
 prid kojom trepti sviet i sviet se trese vas,
 i misliš naprid it' i plienit' hoćeš nas.
 Za toj se odpravi u tvoje dvorove, 75
 u našoj državi er ti nie ulove;
 za č vrata pakljena, pravo t' se govori,
 tvrdo su sklopljena gvozdeni zapori;
 tiem tvoje sve sile i slavna tva dika
 ne bi ih probile da lupáš do vieka. 80
 To li ćeš boj biti, kako ti govoriš,
 i vrata razbiti da robje izvodiš,
 molimo tvoju vlas, počeka' za vrati,
 čiem kralju doli glas budemo pridati,
 neka kralj skupi zbor u dvoru gdi stoji, 85
 da se da odgovor, kako se pristoji;
 za č se mi vladamo razumno i naš zbor
 i taciem ne damo uljesti u naš dvor
 ni take prilike u vrata primiti
 bez krvi velike; za to nam ne prieti. 90

*Jesus govori duhovom:*¹

Ne ću sve odirat' dvorove pakljene,
 neg li ću obirat' što bude za mene.
 Tiem kralju podj doli i kralju govori:
 zlotvore oholi, vrata mi otvori;
 to li ne ć' otvorit' na volju ti meni, 95
 vrata ću oborit' i vas dvor pakljeni,
 a mojom jakosti plieniću vas tvoj dvor
 i tobom zabosti strmoglav u ponor.

71 ak. b. pliniš. ak. b. i dubr. podsiljem. 72 dubr. cieniš. 73 dubr. i ak. b. svit oba puta. 74 i] ak. c. a. naprid it] ak. c. ti napried. 75 toj] ak. b. i dubr. to. ak. c. nema se. odpravi] ak. b. i dubr. upravi. 76 nie] ak. b. i dubr. ni. 78 dubr. sklopljena, ak. c. sklonjena. ak. b. i dubr. s gvozdeniem. 79 ak. b. tim. 80 ak. b. i dubr. vika. 83 ak. b. počekaj. 83—126 u ak. c. drugom rukom na dva priliepljena lista, tako da su pred tiem stihovi 197—218, a za tiem 221—226. 84 ak. b. i dubr. čim — podati. 88 dubr. i ak. b. tacim. 90 ak. b. i dubr. priti. ¹ ak. b. i dubr. samo Jesus. 93 ak. b. i dubr. tim. 96 oborit] dubr. otvorit. 97 a] ak. b. i dubr. i. dubr. plienit ću. 98 strmoglav] ak. b. i dubr. strm glavom.

*Jedan duh iz pakla govori:*¹

Vi, ki ste od straže, čudi se pakljen dvor,
 što se gori kaže taj čudan odgovor, 100
 toli se upire okolo svieh strana
 proz pakljene mire taj zraka sunčana.
 Za toj se čudimo pričudno za dosti,
 gdi zraku vidimo u vječnoj tamnosti,
 prid kojom padamo i trepti svaki nas, 105
 a doli ne znamo od kud je taka vlas,
 da pakao prociepi, ter svjetlos taj sada
 doli nas zasliepi gorčije od jada,
 i oči nam bliešte, vid smo izgubili,
 a duše sve triešte po pakljenoj spili. 110
 A za toj jedan vas najbrže hod' od zgar,
 er želi čuti glas pakljeni gospodar.

*Duh kralju pakljenomu govori:*²

Uzmnožna o kruno, tužni su jadove,
 tiem sada na puno razbira' glasove.
 Jevrienske djevice dojde sin jedini, 115
 od naše krvnice, da nam dvor poplieni;
 zlamenje toj nosi u ruci, neka znaš,
 i robje još prosi, pod tvoju što je vlas,
 oholo ter prieti i takoj govori :
 vrata éu podrieti od pakla, ki gori, 120
 ako mi ne date robove bez boja,
 koje tuj imate u paklu bez broja.
 I hoće robje toj na volju obirat'
 inako dvor ée tvoj posiljem odirat'.

¹ *mjesto toga ima ak. b. i dubr.* Govor treći. Propas pakljena. Gadnidah duh nečisti. 99 ki] *ak. c.* koji. 101 *dubr. i ak. b.* u okolo svih. 102 proz] *dubr. i ak. b.* kroz. *ak. b.* ta. 103 *ak. b. i dubr.* to. 104 *ak. b.* vičnoj. 107 *ak. b. i dubr.* pakal procipi. *ak. b.* svitlos. taj] *ak. c.* može se čitati saj. 108 *ak. b. i dubr.* zalipi. 110 *ak. c.* trieste. *ak. c.* pakljeno. 111 *ak. b. i dubr.* to. — *Izmedju stiha* 112 i 113 *ima ak. b. i dubr.* Govor četvrti. Dvor pakljeni. Čemernik duh nečisti i Lučifer kralj pakljeni. ² *mjesto toga ima ak. b. i dubr. samo Čemernik.* 113 o nema *ak. c.* jadove] *ak. b. i dubr.* jadovi. 114 *ak. b. i dubr.* tim — razbiraj glasovi. 115 *dubr.* evrienske. *ak. b. i dubr.* dodje. 118 vlas] *ak. c.* vlaš, *dubr.* oblas. 119 *ak. b.* priti. *ak. b. i dubr.* tako. 120 podrieti] *ak. b.* podriti, *ak. c.* oboriti. ki] *ak. c.* gdi. 123 *dubr.* roblje. 124 *ak. b. i dubr.* podsiljem.

A za toj, a za toj, moj kralju izbrani, 125
 posiljem pakao tvoj i sebe sahrani;
 sve sile pripravi u tamnoj propasti,
 u tvojoj državi, u mraku i tmasti,
 o kralju, ter ne daj po svojoj slobodi
 da t' robje človjek taj podsiljem izvodi; 130
 nu tolik kaže strah, kad oči izvrti,
 da živo sve u prah kamenje obrati,
 i svjetlos tuj kaže, prid kojom, vaj, sada
 pakljene sve straže uzmiču nazada; 135
 polače sve naše i ovi doljni kram
 tvrdo se sve plaše, kad sine njegov plam,
 i u paklu sve duše i sužnji svi tvoji
 ni cvile ni tuže, neg muče svak stoji,
 er zraku gledaju i svjetlos neznanu, 140
 ter prid njom padaju i bježe na stranu.
 A sada sam sudi, u našem pomraku,
 koji su toj trudi gledati tuj zraku.
 Zlamenje er kaže taj zraka na sviti,
 polače sve naše da nam ée podrieti.
 Tiem ako pak'c vas bude se oborit', 145
 gdje ée se taj propas pod nami otvorit',
 gdi bi se shranila prislavna naša moć,
 gdje li se stanila pakljena vječna noć?
 Za č nie pod nami vječnoga pomraka,
 neg zemlja i kami i sunačna zraka, 150
 jakino vrhu nas sunce je svjetlušte,
 pri kom je vječna vlas svjetlosti vjekušte.

126 *ak. b. i dubr.* s podsiljem. *dubr.* pako. *ak. b. i dubr.* tebe. 127 *ak. c.*
 prepravi. 129 svojoj] *ak. c.* svoj. 130 *ak. b. i dubr.* človik. podsiljem] *ak. c.*
 pod silje. 133 *ak. b.* svitlos. prid kojom] *ak. c.* pri koim. 135 *ak. b. i dubr.*
 donji. 139 i 140 u *ak. b. i dubr.* glasi:

er zraku neznanu i svjetlos gledaju,
 i bježe na stranu, ter prid njom padaju.

139 *ak. b.* svitlos. 143 taj] *ak. b. i dubr.* ta. 144 da] *ak. c.* i sve. *ak. b. i*
dubr. podriti. 145 *ak. b. i dubr.* tim — pakal. 146 *ak. b.* gdi. *ak. b. i dubr.*
 se ée. 148 *ak. b. i dubr.* gdi. *ak. b.* vična. 149 *ak. b.* vičnoga. 150 *ak. b.*
i dubr. sunčana. 151 *ak. c.* vrh. *ak. b.* svitlušte. 152 pri] *ak. b. i dubr.*
 prid. vječna] *ak. b.* višnja. *ak. b.* svitlostie vikuste.

*Kralj pakljeni govori:*¹

Čudo je vrh čuda smišljati taki glas,
 taj čovjek od kuda toliku ima vlas,
 ter tako govori i silom napira, 155
 da vrata obori i pakao odira;
 a bil je skoro dan od Židov na sviti
 raspet i pokopan, a takoj sad prieti;
 a sada čovjek taj od mrtvih opeta
 vrnú se na sviet saj i k paklu došeta. 160
 A za toj, a za toj protivnom naravi
 dat' nam će nepokoj i nemir krvavi.
 Da vidim stvar novu, za toj éu poći sam,
 i silu njegovu, s kom je prišal k nam.

*Kralj pakljeni pogleda Isusa, uspregnu i govori:*²

Tko si ti, zlotvore, ki strašno govoriš, 165
 i moje da dvore pakljene oboriš?
 odakle je taj sila, ter se tak oholi?
 tko li ju posila da moj dvor ogoli,
 ter tako nag i bos po sebi dodje sam
 prigazit' ognjen mos, gdi gori vječni plam? 170
 kako te ne bi sram, kako te ne bi stid
 bez družbe dojtí sam, da oriš pakljen zid,
 i moje sve sužnje, kojim je doli stan,
 bez ruke oružne izvodit' na bil dan?
 Viteže oholi, za toj mi rec' sada, 175
 u naše dvore tko doli po sudu upada,

¹ Mjesto toga ima ak. b. i dubr. Lucifer. 153 je nema ak. c. 154 ak. b. i dubr. človik. 156 ak. b. i dubr. pakal. 157 dubr. svieti. 158 dubr. tako. ak. b. priti. 160 ak. b. svit. 161 toj] ak. b. i c. oba puta to. 163 ak. b. i dubr. to. 164 ak. c. i ak. b. kojom. — Između stiha 164 i 165 ima ak. b. i dubr. Govor peti. Propas pakljena. Lucifer i Jezus spasitelj. ² mjesto toga ima ak. b. i dubr. iza stiha 164 uputi se Lucifer, uzri Jezusa, ter uspregnu. 165 strašno] ak. c. straži. 167 tak] ak. b. i dubr. tač. oholi] ak. b. i dubr. ohodiš. 168 ogoli] ak. b. i dubr. oznobiš. 169 po sebi] dubr. poše bi, ak b. poše bii. 170 dubr. gdje. 172 dojtí] ak. b. i dubr. doći. 173 dubr. sužne. 174 izvodit] dubr. izvadiť. 175 za toj mi] ak. b. i dubr. za to nam. ak. b. i c. reci. ak. c. sad. 176 ak. b. i dubr. u naš dvor — po sudih.

ne znaš li er viek po niednoj oblasti
 ne izlazi taj človik iz ognjene propasti?
 Za č je toj hotjela božja moć od vieka,
 koja je stvorila od zemlje človjeka. 180
 Tiem božja osveta nikoga za milos
 ne vodi opeta iz pakla na svjetlos.
 A ne viem ja, od kud moglo ti je toj biti,
 da s pravdom božji sud ti hoćeš pobiti,
 ter takoj dodje k nam i stražu usplaši 185
 i u paklu doljni kram smeten se ustraši;
 ter tvoja taj sila i svjetlos neznana
 zraku je pustila po paklu svieh strana,
 ter duše sve ciče gore neg nikada 190
 i u tle sve niče gdi zraka propada.
 Za toj se svak čudi od družbe od naše,
 odkli su ti sudi koji sad postaše,
 što nie prie vik višnji bog satvori,
 da pride živ človik, da naš dvor obori,
 a navlaš taki stvor, ki bi ovieh dan 195
 na svietu od zlotvor za pjenez mao prodan.
 Ne bi li ti prognan i tvrdo izgrdjen
 i na križ ovieh dan od Židov postavljen,
 koji te izbiše i daše sve muke
 i k drievu pribiše i noge i ruke, 200
 ter tako izdaše jaki sve pozlobit?
 i sada hoć' naše dvorove porobit',
 i zakon stanovit potvrdjen od vieka

177 *ak. b. i dubr.* ne zna li er u viek. 178 *ak. b. i dubr.* čovjek iz donjih. 179 toj] *ak. c.* taj. božja] *ak. b.* vična, *dubr.* vječna. 180 *ak. b.* človika, *dubr.* čovjeka. 181 *ak. b. i dubr.* tim. 182 *ak. b.* svitlos. 183 viem] *ak. b. i dubr.* znam. 184 *ak. c.* boži. *ak. b. i dubr.* dobiti. 185 *ak. b. i dubr.* tako. 186 *ak. b. i dubr.* donji kram smete se i uplaši. 187 ter] *ak. b. i dubr.* er. *ak. b.* svitlos. 188 zraku] *ak. c.* zrak, *ak. b. i dubr.* strahu. *dubr.* s svieh. 189 nikada] *dubr.* i kada. 190 i u tle sve niče] *ak. c.* u tle sve ničice. zraka] *ak. b. i dubr.* straha. 193 *ak. b. i dubr.* što ni pri u vik. *dubr.* bog višnji. *ak. c.* satvorio. 194 *ak. b. i dubr.* pridje. naš] *dubr. i ak. b.* nam. 195 ki bi ovieh] *ak. c.* koji bi človjek. 197—218 u *ak. c.* drugom rukom na prilijepljena dva lista. 197 izgrdjen] *dubr. i ak. b.* izranjen. 200 k] *ak. c. i ak. b.* g. drievu] u *ak. b.* bilo je drvu, pa je popravljeno drievu, *dubr.* drvu. 201 izdaše] *ak. c.* viteže. jaki] *dubr. i ak. b. i.* 203 stanovit] *ak. c.* postavit.

hoće sad ponovit' taj tvoja smrt prieka
da ne ima osvete višnja moć i sila, 205
gdi duše proklete u pakao posila.

A to je sviem znano, tko se k nam obrati,
da je dolu pisano od pakla na vrati :

Per me si va nella città dolente,
per me si va nell' eterno dolore,
per me si va tra la perduta gente.

Dinanzi a me non fur cose create,
se non eterne, ed io¹ eterno duro :
lasciate ogni speranza,² voi ch' entrate.

Za toj se utaži, i vrat' se na dom svoj,
a pakla ne straši, er ne će zakon toj. 210

Toj li se ne vrati oholas taj tvoja,
na dvor éu poslati drokune bez broja,
i priljute zmaje i zmiije ognjene,

i ostale sve vaje, koje su kon mene,
vukove i lave zlosrde bez mjere 215

i zmiije troglave, da te tuj otjere,
ter će sad poznati oholi pogled tvoj
od pakla za vrati kako se bije boj.

Jesus govori:

Ne reži, Satanas, i takoj ne grači,
od zgar je prišla vlas da t' pakao potlači. 220

Jesus obori vrata, uljeze unutra, govori:

O sužnji, tko je moj, na svjetlos hod' gori,
ovdje Jesus tvoj sad vrata obori,
brieme se izvrši, izidje rok i čas,

204. taj nema ak. c. 205 višnja] ak. b. i dubr. naša. 206 ak. b. i dubr. pako. 207 tko se k nam] ak. b. i dubr. kako nami. 208 dolu] ak. b. i dubr. doli. — Što je između stihova 208 i 209 nema ak. c. nego samo ak. b. i dubr., a ovdje se štampa iz La Divina Commedia di Dante Alighieri con note di P. Costa. Milano 1850. ¹ ak. b. et Dio, dubr. e Dio. ² ak. b. i dubr. uscite di speranza. 209 ak. b. i dubr. to. utaži] ak. b. i dubr. ustavi. svoj] ak. b. i dubr. tvoj. 210 ak. b. pakao, dubr. pako. ne će zakon] ak. b. i dubr. nie za te. 213 i priljute zmaje i zmiije] ak. b. i dubr. priljute ter zmiije i zmaje. 214 koje] ak. b. koji. kon] ak. c. kod. 217 ter] ak. c. jer. 221—226 u ak. c. drugom rukom na priliepljena dva lista. 223 izidje] ak. c. ,isnidie', a može biti i ,i pridje'.

da djavlu moć skrši uzumnožna moja vlas ;
 hodite, hodite k višnjojzi radosti, 225
 i taj mrak odjite i vječne tamnosti.

Obrati se, ne vidje nikoga za sobom,¹ i govori:

Adame! Adame! što si tamo ostao sam?
 izljezi prida me, ne moj te biti sram.
 Moju sam krv prolio, da te njom odkupim,
 i ovdí pristupio, da vrata razlupim, 230
 da tebe za milos nebeskom oblasti
 izvedem na svjetlos iz vječne propasti.

Adam govori:

Ne mogu bez stida pristupit' ovi prag
 od pakljena zida, za što sam go i nag,
 Jesuse moj pridrag, Jesuse slatki moj, 235
 ter kako go i nag da pozrim obraz tvoj?

Jesus Adamu:

Ne krsmaj, neg hodi, nie koli čekati,
 i robje toj vodi, koji su za vratí.

*Izlazi Adam i Eva i ostali; poklonivši se Jesusu
 govori:*

Prvi sam ja sužan i prvi poznah grieh,
 za č ne bih poslušan, u rajú kada bjeh, 240
 kada mi zabrani toj božja odluka,
 da mu se sahrani sva ciela jabuka;
 ma nu me, vaj, hrlo prevari ženski glas,
 lakomos i grlo, da kušam rajsku slas,
 ter bokun jabuke ugrizoh u rajú, 245
 rad koga sve muke oćutjeh u vaju.
 Nu, slatki Jesuse, rad toga poraza
 ja evilih u suze do ovoga časa,
 i život moj plaka i duša jednaga,
 do čiem me oplaka tvoja krv pridraga. 250
 Za toj sam uzrok vas, pravo se govori,

¹ *ak. c. sobon. 235 Jesuse] ak. c. Jesus je oba puta. 237 krsmaj] ak. c. ,charcmai'. nie] ak. c. neg. 249 ak. c. plakat. 251 za toj] ak. a. za što.*

od pakla da propas za me se otvori,
 neka tuj svak pada i neka svak gine,
 ko stupa nazada od prave istine ;
 neka tuj svak muči i plačem boravi, 255
 ko sasma odluči da boga ostavi.
 Još žalos i boles život moj očuti,
 ter sljeze ti s nebes i ti se uputi,
 u žensku utrobu tere se uplodi
 za moj grih i zlobu, da se svit slobodi ; 260
 i da se u ruke človiiku grišnomu
 i trpi sve muke na svitu tamnomu,
 i sam se osudi za moj grih na volju,
 da tebe zli ljudi na križu zakolju ;
 i proli krv tvoju, ter milos ne krati, 265
 da zlobu svu moju njom budeš oprati.
 Pokli se dostoja i na svit pristupi,
 dobrota da tvoja krvi me odkupi,
 Jesuse dragi moj, uzumnožna kriposti,
 blagosov daj mi tvoj i grih mi oprosti ; 270
 vrh sužna ovoga smiluj se sa svu moć,
 prid oca prid tvoga er ne smim tamo doć',
 ako me ne okriži taj tvoja desnica,
 koja me odrieši od vičnih tamnica ;
 za ě mi ěe vajmeh rit' : Adame zlotvore, 275
 kako smje gore prit' u nebeske dvore ?
 za što zled uzumnoži i taj grih oholi,
 ter dragi sin boži za tebe krv proli ?

Jesus Adamu govori :¹

Moj dragi Adame ! Adame dragi moj !
 prišlo je prida me eviljenje i plač tvoj. 280

253 i neka] *ak. a.* neka tuj. 254 ko] *ak. a.* tko. 256 sasma] *ak. c.* sam-
 sa. 257 *ak. a.* žalost i bolest moj život. 258 ter] *ak. a.* jer. *ak. a.* slize.
 261 grišnomu] *ak. c.* grješniku. 262 sve] *ak. a.* zle. 265 ter] *ak. c.* da.
ak. a. milost. 267 *ak. a.* pokle. 268 da] *ak. a.* ta. *ak. a.* krvju. 269 ime
 Jesus *ak. a.* piše *svagda* Isus. 270 *ak. a.* blagoslov. 271 *ak. c.* vr. *ak. a.*
 sužnja. sa] *ak. c.* ne razlikuje s i z, *ak. a.* za, ali mislim da je tu praep.
 s i acc. 272 *ak. a.* jer ne smin. 273 okriži] *ak. c.* očisti. 274 *ak. a.* odrieši.
 275 za ě] *ak. a.* svak. 276 *ak. a.* kako si smio prit'. 277 taj] *ak. a.* tvoj.
 278 *ak. a.* božji.

Moj otac naredi po svojoj milosti,
da ti se sve zledi i tvoj grih oprosti;
prosto ti sve budi, blagosov primi taj,
i veće ne trudi, neg s mirom počivaj.

*Eva govori:*¹

Prva sam ja žena stvorena od kosti 285
velmi poražena i tužna za dosti;
od svih sam poznana grišenja rad moga
vaj — da bih prognana iz raja bludnoga,
djavao mi govori i stavi u dušu,
oči mi otvori da voća okušu; 290
nu kada okusih, u ti čas do sada
u suze sve suzih gorčije od jada,
po tojzi jabuci za što htje pravi sud,
da radjam u mucu i trpim tolik trud;
za toj sam radjala u veljoj bolesti 295
i u plaču strajala nebeske svitlosti.
I ljudi i žene i još ki nastaje,
Jesuse, rad mene svaku zled poznaše;
er zloba bi moja, govoru t' istinu,
da ljutstvo bez broja rad mene poginu. 300
Za tolik moj poraz ter niesam, grišnica,
dostojna tvoj obraz pozrieti ni lica;
još žalos primaga nevoljnu svis moju,
gdi bosa i naga prid tobom ja stoju,
od stida Jesuse prid tobom ter sada 305
sve mi se na kuse srdačce raspada.
Još scinju neboga misleći sa svu moć,
prid otea prid tvoga kako éu gori doć;

283 *ak. a.* blagoslov. ¹ *ak. a.* Eva govori Isusu. 287 *ak. a.* zgrišenja. 289 *ak. c.* *nema* i. 290 *ak. c.* i oči me. da voća] *ak. a.* jabuku da. 293 htje] *ak. a.* hti. pravi] *ak. a.* božji. 294 tolik] *ak. a.* velik. 295 *ak. a.* to. veljoj] *ak. a.* veloj. 296 i u plaču] *ak. c.* ja plaču, *ak. a.* u paklu. *ak. a.* stradjala, *ali tako da se može čitati i* strajala. 297 ki] *ak. c.* koji. 298 Jesuse] *ak. a.* bole se. 299 er] *ak. a.* i. *ak. c.* govori. 300 *ak. a.* ljutstvo brez. rad] *ak. a.* za. 301 *ak. a.* nisam. 302 ni lica] *ak. c.* na like, *u ak. a. poderano.* 304 prid tobom] *ak. c.* pri tobom. 306 *ak. a.* srdačce. 307 i 308 *nema ak. c.*

er mislim da će rit' : o tužna grišnice,
 kako si mogla prit' prid moj hip i lice? 310
 od prvi čas vieka niesi li ti žena
 od kosti čovjeka po meni stvorena?
 a tvoja oholas učini da moj stvor
 upade u propas, pakljeni gdi je dvor ;
 ter moj sin izbrani za tvoju oholas 315
 na zemlju bi poslan, da slomi djavlu vlas.
 Jesuse, meni još od tuge i jada
 objestran bridak nož srdačce probada,
 misleći što će riet' Marija djevica,
 kad budem gori prit' ja tužna grešnica; 320
 er mnim da govori angjelska taj dika :
 tko ti raj otvori? grešnice velika!
 ali te ne bi sram, sada mi govori,
 u ovi višnji kram da prideš ti gori?
 Opet se povrati, ter hodi, kako znaš, 325
 ovdí za č za vrati ti stana ne imaš ;
 er dragu krv proli moj sinak jedini
 za tvoj grieh oholi, koji te poplieni.
 Misli su još njeke, ke mene tač kose,
 jak da me sve rieke u ponor zanose, 330
 ter mnim da za ludu bit' mi će pokora,
 na vratieh kad budu od angjelscieh dvora,
 angjelski svi kori, angjelska sva sila
 da mi raj zatvoti, za što sam griješila ;
 ter bi tuj osvetu činili vrh mene, 335
 hvaleći krv svetu, ku proli za mene.

309 er] *ak. a. i.* 310 prid moj hip i] *ak. a.* prid moje sad. 311 *ak. a.*
 vika nies' li. 312 *ak. a.* človika. 313 oholast. 314 *ak. a.* propast. *ak. a.* pa-
 kljeni. 315 *ak. a.* oholast. 316 *ak. a.* djavlu slomi vlast. 317 od tuge i jada]
ak. c. o tvoga grada. 318 *ak. a.* s obi stran pritak — srdačce. 319 što] *ak. a.*
 ča. *ak. c.* nema će. *ak. a.* rit. *ak. a.* divica. 320 budem] *ak. a.* buden.
 prit'] *ak. c.* priet. *ak. c.* grišnica. 321 *ak. a.* jer. *ak. a.* ta. 322 *ak. a.*
 grišnice. 324 višnji kram] *ak. a.* vičnji hram. 326 *ak. a.* za č ovdí. 327
ak. a. jer. 328 *ak. a.* grih. poplieni] *ak. a.* prihini. 329 *ak. a.* nike koje
 me. 330 jak] *ak. a.* joh. *ak. c.* nema me. *ak. a.* rike. 331 *ak. a.* jere mnim
 za ludu. 332 *ak. a.* vratih. *ak. a.* angelskih, koje se može čitati i anjel-
 skih. 333 *ak. a.* angelski — angelska, koje se može čitati i anje- 334
ak. a. zgrišila. 336 hvaleći] *ak. a.* žaleći.

Tim prostri desnicu, ter me njom okriži,
 i mene grešnicu od zledi odriši,
 neka ja neboga, ako mi može bit',
 prid oca prid tvoga bezgrešna budu prit'. 340

Isus govori Evi:

O Ēva pridraga, po mojoj milosti
 ljubav me primaga, da ti se grieh prosti;
 ako si u bludu i griehu ti bila,
 moja krv za luđu nu se nie prolila;
 tim misli ostavi, ne moj se snebivat', 345
 za što ćeš u slavi ti sa mnom pribivat'.

Noje govori Jesusu:

Stari sam ja Noje, Jesuse ljuveni,
 živuće sve što je, shrani bog po meni,
 i sve što kopore, u potopno brieme
 od svega vrh gore sahranih ja sjeme; 350
 i s neba potopi kada se proliše,
 ter voda poklopi sve gore najviše,
 i polja i brjegovi i vas sviet potonu,
 da se sve ponovi po novom zakonu;
 za što se razgnjevi višnji sud za dosta, 355
 ter nijedan duh živi na svietu ne osta,
 neg samo kon mene u arci što bješe,
 vrh gore Armene, kad voda uzbježe.
 A za toj, a za toj, za ljubav i milos
 pokli sam sluga tvoj izišal na svitlos, 360
 po tvojoj ljubavi, Isuse, ter mene
 tužice izbavi i jame pakljene,
 blagosov daj meni, blagosov daj mi tvoj,

338 *ak. a.* grišnicu od zleda, odriši] *ak. c.* odveži. 340 *ak. a.* bezgrešna] bez griha. 341 *ak. a.* nema o. 342 *ak. a.* da t' se grih oprosti. 343 *ak. a.* grihu. 344 nu se nie] *ak. a.* nie se. 347 *ak. a.* Noe. *ak. a.* ljubeni. 348 sve] *ak. a.* se. 349 potopno] *ak. c.* potajno. brieme] *ak. a.* vrime. 350 *ak. a.* za-hranih — sime. 251 proliše] *ak. a.* probiše. 353 i brjegovi] *ak. a.* s brigovi. *ak. c.* svit. 355 za što] *ak. a.* za to. *ak. a.* razgnivi vičnji. 356 *ak. a.* svitu. 357 neg] *ak. a.* ner. *ak. a.* biše. 358 *ak. c.* vr. voda] *ak. c.* gora, *ak. a.* vode. *ak. a.* pobiže ili probiše. 359 *ak. a.* milost. 360 *ak. a.* pokle — izašal — svitlost. 362 *ak. a.* nema i. *ak. a.* paklene. 363 *ak. a.* blagoslov oba puta.

Jesuse blaženi, Jesuse dragi moj,
 neka k njim uzidu do vrata od raja, 365
 i tamo kad pridu, neka mi nie vaja,
 neka mi ne reku za vrati: hod' od zgor,
 opet se povrati, niesi ti za naš dvor;
 izđeni, izđeni, podoban nie za nas,
 u vodi blaženi za č nie opran vas. 370

Isus govori Noi:¹

O Noje, o Noje, govoru ja tebi,
 moljenje toj tvoje primil sam ja k sebi;
 za č niesam rasset bil na križu za ludu
 i zaman krv prolil u mucu i trudu,
 ner da se slobodi od svieta svaki grieh 375
 po krvi i vodi, na križu ku prolil;
 a za toj blažen bil, kako ćeš i biti,
 zakonom er si ktil u vječni raj priti.

Abram govori:²

Jesuse dragi moj, oni sam ja Abram,
 koga je otac tvoj iz glasa zazval sam, 380
 i reče: Abrame, učini da sin tvoj
 prolije krv za me na gori visokoj.
 posvet' ga za mene kako stvar najdražu
 vrh gore kamene, gdi ti ja pokažu.
 Ja se ne uzmakoh. neg hrlo na volju 385
 bridak nož izmakoh, da sina zakolju;
 tvoj otac jedini nu svoj kram otvori,
 ter mi ga zamieni ovnićem u gori.
 Druga je još veća, Jesuse ljuveni,
 er mi bog obeća i zakle se meni, 390

365 k] *ak. a. s.* 366 nie] *ak. a. ni.* 367 *ak. a.* neka mi za vrati ne reku odizgor. 368 *ak. a.* nisi. 369 izđeni] *ak. a.* izreni *oba puta.* nie za] *ak. a.* nisi. 370 nie] *ak. a.* nisi. ¹ *ak. a.* Nou govori. 373 *ak. a.* nisam. na križu] *ak. a.* ja na križ. 374 *ak. c.* krvi polit. 375 ner] *ak. a.* neg. *ak. a.* svita — grih. 377 *ak. a.* to. bil] *ak. c.* bi. 378 *ak. c.* a zakonom. *ak. a.* zakonon jer — htill — vićnji. ² *ak. a.* Abram Isusu govori. 383 kako] *ak. a.* jak. 384 *ak. c.* vrg. pokažu] *ak. a.* ukažu. 387 *ak. a.* hram. 388 *ak. a.* zamiri. 390 *ak. a.* jer.

da ću ja po tebi rasplodit' narod moj
 jak zviezde na nebi, kojim se ne zna broj ;
 i jošte blaženstvo, Jesuse ljuveni,
 i vječno kraljevstvo obeća on meni.
 A sada k raju prit' ja ne smim nikako, 395
 er mi će gori riet' vratari tutako :
 unutra ne hodi, vrni se na tvoj stan,
 u blaženoj vodi er niesi ti opran.
 Za toj me ne ostavi, Jesuse dragi moj,
 neka te proslavi prem sasma sluga tvoj ; 400
 pokaži ti meni za ljubav, ku t' nosim,
 blagosov ljuveni, od tebe ki prosim,
 molim se ja tebi, čin' da nie pogrdjen
 i gori na nebi, neg da je potvrđen ;
 za č što ti pogrdi, Jesuse dragi moj, 405
 veće ne potvrdi u vike otac tvoj.

Jesus Abramam govori :¹

Prišla je prida me tvoj uzdah i molba,
 za č si ti, Abrame, vas opran od zloba ;
 moja krv prolita za što se ne brani,
 svi griesi od svieta da su njom oprani. 410

Izak govori :²

Izak sam ja stari, koga sam otac tvoj
 sjemenom nadari, komu se ne zna broj
 jak zvizdam na nebi i morskoj pržini,
 govoru ja tebi, Jesuse medeni.
 I milos još tvoja i taj mi dar darova, 415
 toj mnoštvo bez broja sela i gradova

392 *ak. a.* zvizde. 393 *ak. a.* jošće. 394 *ak. a.* vičnje kraljestvo. 395 sada k raju] *ak. a.* za toj u raj. smim] *ak. c.* umim. 396 *ak. a.* jer. gori riet] *ak. a.* govorit. *ak. a.* tujtako. 397 vrni se] *ak. a.* neg hodi. 398 *ak. a.* nisi. 399 *ak. c.* nema ne. 402 *ak. a.* blagoslov. ljuveni] *ak. a.* blaženi. 403 nie] *ak. a.* ni. pogrdjen u *ak. a.* može se čitati i pogrjen. 404 potvrđen u *ak. a.* može se čitati i potvrđen. 405 za č što] *ak. a.* za č ča, *ak. c.* za što. 406 ne] *ak. c.* neg. ¹ *ak. a.* Isus govori Abramam. 407 *ak. a.* prišlo. 409 za što] *ak. a.* za to. 410 *ak. a.* grisi od svieta. da] *ak. a.* za č. ² *ak. a.* Izak Isusu govori. 411 *ak. a.* piše Izak, a *ak. c.* ne razlikuje s i z. 412 *ak. a.* simenom. 413 zvizdam] *ak. a.* i *ak. c.* zvizda.

i zemlje tolike, kad moj dan uzmnoži,
 ter kralje razlike pod moju vlas složi.
 A za toj božja vlas. Jesuse, nikadar
 človiku do danas nie dala ljepši dar, 420
 neg li ga meni da po tvojoj ljubavi,
 da tolik puk vlada moj porod u slavi.
 A sada ti mene, Jesuse, izvadi
 iz jame pakljene i duh moj nasladi;
 nu meni nie toj za dosti, neka znaš, 425
 blagosov dokle tvoji, Jesuse, meni daš;
 za č ne bih rad nebog da mi reku gori:
 nie pravda ni razlog, da t' se raj otvori,
 ter ovdi ne hodi, ni ti je ovdi stan,
 blaženi u vodi tko nie doli pran; 430
 zakone neg nove tko pravo obsluži,
 ter ga bog zazove, da se š njim sadruži.
 Jesuse, tvoja smrt za što je toj ktjela
 zakone stare strt' i stara sva djela,
 neka se svit ovi ljubavi jedine 435
 u vjeri ponovi da veće ne gine.

Jesus Izaku govori:

Izače dragi moj, u vieke bio blažen!
 ostavi nepokoj, sa mnom ćeš bit' shranjen,
 er višnja odluka moju krv ne brani,
 od pakljenieh muka da narod sahrani. 440

Jakob govori:¹

Stari sam ja Jakob, Jesuse moj meden,
 tvoj sužan i tvoj rob na svitlos izveden

417 kad moj dan] *ak. a.* kud mu moć. uzmnoži] *ak. c.* uzmnožiš. 418 ter]
ak. a. i. *ak. c.* složiš. 419 a za toj božja] *ak. a.* tako da moja. 420 nie]
ak. a. ni. dala] *ak. c.* dila. 421 božja] *ak. a.* lipši. 421 tvojoj] *ak. a.* svojoj. 422
ak. a. nema puk. 424 *ak. a.* paklene. 426 *ak. a.* blagoslov. meni] *ak. a.*
 mi ne. 427 mi] *ak. a.* mu. 428 nie] *ak. a.* ni. 429 ni ti je ovdi] *ak. a.* ovde
 za č nima. 430 *ak. a.* u blaženoj vodi ko. 431 neg nove] *ak. c.* er naše. 433
ak. a. htila. 434 *ak. a.* dila. 436 *ak. a.* viri. 437 *ak. a.* vike. bio] *ak. a.* bi.
 439 *ak. a.* jer vičnja. 440 *ak. a.* paklenih — zabrani. ¹ *ak. a.* Jakov govori
 Isusu. 441 *ak. a.* Jakov *tu i dalje.* 442 *ak. a.* sužanj. *ak. a.* svitlost.

iz pakljene jame, koju si ogolio,
 za što si ti za me pridragu krv prolio ;
 a po tom jes znano, u tielu kad sam bil, 445
 tvoj otac srčano da me je obljudil,
 i da mi velju moć i uzmoži narod moj,
 da izrit' nie moć' ni znati tolik broj.
 Meu ljubav ostalu, koju mi kazal jes,
 vidil sam ja skalu od zemlje do nebes, 450
 pričudnu na saj svit, na koj se vidjahu
 anđjeli na sviet da po njoj idjahu
 i doli i gori, Isuse prislavni,
 gdi su tvoji dvori blaženiem pripravni,
 gdi reče otac tvoj, Isuse izbrani, 455
 da mene i dom moj za ljubav sahrani.
 Nu velja tužica jad mi je zadala,
 blažena vodica za č me ni oprala;
 Za toj me prikrsti, molim te sa svu moć,
 i rukom i prsti, da mi je gori doć', 460
 da mi nie prikora, kad budu k vratom prit',
 od anđjelskih kora, za što bi mogli rit' :
 raj ti je zaklopljen, unutra ne hodi,
 za č niesi pokropljen u blaženoj vodi.

Jesus Jakobu ¹ govori :

Potriiba nie taj, kad pridješ ti gori, 465
 da ti se vični raj, Jakobe, zatvori,
 za što si ti ljubljen od oca i mene
 i krvi odkupljen bez vode blažene ;

443 *ak. a.* paklene — ogoli. 444 *ak. a.* za to — prolil. 445 *ak. a.* jest. *ak. c.* znamo. *ak. a.* tilu. sam] *ak. c.* si. 446 *ak. a.* srčeno. *ak. c.* obljudio. 447 velju] *ak. a.* velu. i uzmoži] *ak. a.* uzmožit. 448 *ak. c.* znat. 449 *ak. a.* skazal. 450 *ak. a.* vidio. 451 *ak. a.* pričudno. na koj] *ak. c.* koji. vidjahu u *ak. a.* može se čitati vijahu. 452 *ak. a.* anđjeli može biti i anđjeli. *ak. a.* na ovi svit. idjahu] *ak. a.* hogiahu, može biti i hojahu. 453 *ak. a.* i gori i doli. 454 *ak. a.* blaženim. 457 velja] *ak. a.* vela. 459 toj] *ak. a.* to. sa] kao u st. 271. 461 nie] *ak. a.* ni. budu] *ak. a.* budem. 462 *ak. a.* anđjelskih, koje može biti i anđjelskih. što] *ak. a.* to. 463 *ak. a.* zaklopljen. 464 *ak. a.* nisi. ¹ *ak. a.* Jakovu. 465 taj] *ak. a.* tač. pridješ] *ak. a.* prides. 466 *ak. a.* vičnji. *ak. a.* Jakove. 467 što] *ak. a.* to. *ak. a.* ljuben. 468 i] *ak. a.* u. bez] *ak. a.* brez.

blagosov er sada jur nie pogrdjen,
 moj otac ki ti da, neg li je potvrđen ; 470
 za toj se ne stidi, nego li bez vaja
 veselo ti pridi na vrata od raja.

Mojzes govori: ¹

Stari sam Moizes, Jesuse dragi moj,
 komu se zgar s nebes ukaza otac tvoj
 u njejoj kupjeni, po sebi gdi gori 475
 u plamen ognjeni, kad pasieh u gori;
 i da mi u taj čas višnji bog s nebesa
 toliku čudnu vlas, da činim čudesa;
 i ostah vojevoda i ostah ja duka
 jevrienskoga roda i božjega puka, 480
 koga bog provodi do rieke Jordana,
 iz robstva slobodi nevirnih pogana,
 od ruke Egipta, od ruke neznane,
 i jošte ga napita od nebeske mane;
 i da mi zakone tvoj otac vrh gore, 485
 neka puk ne tone u vječne ponore,
 i zakon taj boži svu moju družinu
 narodom uzumnoži jak morsku pučinu;
 i kad me uzumnoži tvoja moé tolika,
 poda mnom podloži kraljevstva razlika; 490
 nu grozno ja plaču jaki sve poražen,
 da moj grih oplaču, Jesuse priblažen;
 očito er poznah da zgriših ja tvrdo,
 kraljeve za č poznah pogansko zlosrdo.
 Jesuse dragi moj, za toj te ja molim, 495
 blagosov daj mi tvoj, neka se ne bolim,
 i mimo sve stvari moli tu blaženu,
 neka me vratari od raja ne izdenu;
 za č mnim da govore: ovdí ti nie stana,

469 *ak. a.* blagoslov. pogrdjen u *ak. a.* može se čitati i pogrjen. 470 ki] *ak. a.* koji. potvrđen u *ak. a.* može se čitati i potvrđen. 471 *ak. a.* brez. ¹ *ak. a.* Mojzes Isusu govori. 473 *ak. a.* piše Mojzes, a *ak. c.* nerazlikuje s i z. 474 ukaza] *ak. a.* prikaza. 475 *ak. a.* nikoj kupini, kada bih u gori. 476 kad pasieh u] *ak. a.* po sebi gdi. 477 *ak. a.* višnji. 478 *ak. a.* toliko. vlas] *ak. c.* stvar. 483 od] *ak. c.* o. 497 mimo] *ak. c.* mirno. 498 izdenu] *ak. c.* „izagnu“.

nies' mogao, zlotvore, prigazit' Jordana, 500
 er tvoj mač oholi, oholi tvoj mač
 od mnogih krv proli i mnoge stavi u plač.

Jesus Mojzesu govori:

Otac je moj hotil da budem s neba sit',
 za toj sam krv prolil, da se njom shrani svit:
 i ti si shranjen u krvi, ku prolil, 505
 iz pakla izbavljen, koj sada ogolih,
 otac moj za č je ktil da se tme izbaviš,
 zakone za č si bil pripravan da shraniš.

David govori:

Oni sam ja David, o vječna svitlosti,
 komu je žena vid zanila liposti, 510
 koju ja obljubih u želji ljuveni
 i slugu izgubih, ki vjeran bi meni;
 nu se pak pobolih roneći suzice,
 er pravu krv prolil od virne služice;
 po mojoj glavi prah cvileći ter prosuh, 515
 odkli tuj zled oprah, da mi se shrani duh;
 da operem zled moju, još grozno proplakah,
 er mnogo u boju kraljeva ja poklah,
 za ljubav i vjeru ja plakah zlo čine,
 boži puk u miru da gojno počine; 520
 er toj bog naredi, zakone da hranim
 i poganske zledi da svoj puk obranim,
 poganske ter strane ja silom ogolih,
 idole pogane po zemlji oborih;
 za toj mi tvoj otac za milos, ku prošah, 525
 odrieši konopae, na grlu ki nošah,
 i da mi jošte vlas, može se toj rieti,
 da mi je slavan glas meju kralji na svieti,
 i da će moj narod toliko slavan bit',
 er se će blažen rod od njega porodit', 530
 i biće taj žena meu svim narodi

501 u drugoj polovini nedostaje jedan slog. 514 pravu] ak. c. prvu.
 522 i u rkp. ak. c. stoji tako, da bi se moglo čitati i iz. 528 mi]
 ak. c. me.

u vieke blažena, ka taj rod porodi ;
 a ti se s' Jesuse u taj plod uplodil,
 ki si sviet od uze djavolje slododil,
 svetu si krv prolil i umro napokon 535
 i smrti ponovil Mojzesu vas zakon,
 minulih sih dana, pri ner bi ukopan,
 kraj rike Jordana er vodom bi opran ;
 ter tako po vodi i božjoj milosti
 vas se svit slobodi od vječne žalosti ; 540
 golubak taj bieli svjedočit' može toj,
 koji se raskrili, Jesuse dragi moj,
 nad tvojom glavicom kraj rike Jordana,
 blaženom vodicom kad ti bi oprana,
 i dodje s neba glas : moj je sin ljuveni, 545
 čin'te mu svaku čas jaki no i meni ;
 i njega žalite narodi svi moji,
 i hvalu mu dajite, za što se pristoji.
 Jesuse ljuveni, a toj smo svi znali,
 u jami pakljeni ki te smo čekali, 550
 da ćeš ti poslan bit' od oca višnjega
 i vrata oborit' od pakla vječnoga ;
 i toj se toj zgodi, i sada pride k nam
 i svih nas slobodi hoteći umrit' sam.
 Jesuse, nu ne viem, što éu sad od vaja, 555
 er prići ja ne smim na vrata od raja,
 za č mnim da govori iz neba njeki glas :
 stana ti ni gori, za što si krvav vas ;
 najprije se operi u vodi kršteni,
 a pak raj otvori da uživaš blaženi ; 560
 za č ljudi krvavi ne mogu pribivat'
 u angeoskoj slavi ni rados uživat'.
 Tiem milos od boga ne htje mi dar dati,
 da templa svetoga ja budem zidati,
 neg li ga po meni sazida Salamun 565
 i moj sinak ljuveni razuma svega pun.
 Jesuse, a za toj sumnje me izbavi,

537 sih] *ak. c.* svih. 539 *ak. c.* božjo. 543 *ak. c.* na tvojom. 547 žalite
valja da bi trebalo slavite *ili* hvalite. 555 *ak. c.* nema ne. 562 *može se čiti*
tati i angeoskoj.

blagoslov daj mi tvoj od tvoje ljubavi,
na vrata kad pridu od vječnoga hrama,
da vesel uzidu bez stida i srama, 570
iz glasa da poju i imne i psalme
za milos za tvoju, ki proli krv za me.

Jesus Davidu govori:

Da vide, jes znano, da si ti vjeran bil,
moj otac srčano za to te jes ljubil,
i duh ti napuni taj milos prisveta, 575
da s' svietal u kruni vrhu svih profeta;
za toj ti ja daju blagosov od mene,
da pridješ š njim k raju u duše blažene.

Šimun prorok govori:

Šimun sam tvoj sluga, koga si ti sada
izbavil svih tuga i pakljena jada; 580
višnja je htjela vlas i otac nebeski,
da ćutim vječnu slas, o kralju angeoski;
najprvo u puti i u moju još staros
život moj oćuti veselje i rados,
u templu kad bješe od majke prikazan, 585
me oči vidješe tuj tvoju prijazan,
ku držah u ruci, o zrako sunčana,
po božjoj odluci ka mi bi zgar dana,
i tmaste me oči po tvojoj milosti
a sunce s istoči nadari svitlosti, 590
ter te se nagledah za života moga
prie ner se ja rastah od tiela tamnoga;
i drugo ne žudjah, o vječna ljubavi,
ner tielo me u prah da se tuj rastavi,
a duh moj u slavi ljubavi rad tvoje 595
da vikom boravi, blaženi gdi stoje;
Jesuse, za što ti tadaj mi za dosti
dušicu nasiti nebeskom sladosti,
a sada opeta ti mene pohodi

580 i stoji u ak. c. tako da bi se moglo čitati i iz. 582 može se čitati i angjeoski. 584 oćuti] ak. c. ,ochixti'.

i od pakla prokleta sasma me slobodi ; 600
 i sad me sadruži, Jesuse dragi moj,
 da ćutim u duši vječni slas i pokoj ;
 za toj te sad molju, pokli me ktje shranit',
 blagoslov na volju ne moj mi tvoj branit' ;
 Jesuse dragi moj, za č njeku zled ćutim, 605
 bez njega u dvor tvoj ako se uputim ;
 za č mnim da mi će rit', Jesuse, straža taj :
 čovječe, ne moš prit' u ovi vječni raj,
 vrni se opeta, gdi je družba ostala,
 vodica prisveta za č te ni oprala ; 610
 za č ovdi ne hodi nit' mu je ovdi stan,
 u blaženoj vodi tko tamo ni opran.

Jesus govori Šimunu proroku :

Otac je ktil tako da tebe sahrani,
 blagoslov da se moj od tebe ne brani ;
 i za toj bio blažen, Šimune ljuveni, 615
 u vike i amen po ocu i meni !
 I ostale profete blaženi svi bili !
 iz jame proklete ki su sad isplili.

Mladienci govore :

Mladienci smo mali, Jesuse, neka znaš,
 koji smo podali za tebe život naš ; 620
 Irud nas oholi pokla i podavi
 i našu krv proli rad tvoje ljubavi ;
 taj žalos u Rami i taj plač kad bješe,
 kada se suzami svi puti poliše
 i staše tužan glas, Jesuse prisveti, 625
 čovjeku svaki vlas na glavi da trepti,
 Rakela cvileći sa svu moć i snagu
 poklanu videći dječicu pridragu,
 žalos i boles, da se svit čudjaše,
 gdi deri do nebes taj se glas čujaše, 630
 i zemlja cviljaše, ka je toj vidjela,
 gdi mu se cidjaše prava krv iz tiela.

604 tvoj] *ak. c.* toj. 611 č *nema ak. c.* 621 Irud nas] *ak. c.* trud naš.
 627 sa] *kao u st. 271.*

A sada, Jesuse, sam dobro razberi,
 ke bjehu toj suze i s jadom čemeri,
 kad majke plakahu jadovno u tugah, 635
 koje nas držahu dršćući na rukah
 povojim povite, milosti prisveta,
 i krvi polite od glave do peta;
 Jesuse prisveti, a ne bi taj glava
 da nas tuj osveti od biesnoga lava, 640
 nit' bješe tej družbe ni take ljubavi,
 od plača i tužbe da nas tuj izbavi;
 neg gdi se suzami naša krv ciedjaše,
 zemlja, lies i kami tuj grozno cviljaše.
 Takoj su vajmeh nas, Jesuse, poklali 645
 i to smo do danas mi tebe čekali,
 da nas ti izvadiš iz vječne tamnosti
 i duh nam nasladiš nebeskom radosti;
 a ti nas pohodi, ter tvoja slavna moć
 jame nas slododi, u koj je vječna noć. 650
 Jesuse, a sada, o vječna ljubavi,
 pokli nas od jada pakljena izbavi,
 mladience nas male prekriži sad tvoje
 jaki te ostale, prid tobom ki stoje;
 pokli nas s' slobodil od pakla tamnoga, 655
 pokaži i nam dil blagoslova tvoga;
 er da nas pustiš tač bež njega, Jesuse,
 opet bi vječni plač stigal nas i suze,
 ter gora tužica još bi nas skončala,
 blažena vodica er nas ni oprala; 660
 Jesuse, ter gori ne bismo smjeli prit',
 gdi su tvoji dvori, za č bi nam mogli rit':
 hod'te tja od tuda, ko je tuj privel vas?
 o djete priluda, nie ovi dvor za vas:
 tko nisu kršteni, nikako ne gredu 665
 u ovi dvor blaženi po ovomu redu.
 Jesuse dragi naš, za toj te molimo,
 blagosov da nam daš, ki vele želimo.

636 dršćući] *ak. c.* držeći (darscechi). 647 izvadiš] *ak. c.* izvedeš. 648 nasladiš] *ak. c.* nasladeš. 650 u koj je] *ak. c.* u kojoj. 653 prekriži] *ak. c.* priekrisce'. 655 s' nema *ak. c.* 663 *ak. c.* hote.

Jesus angelom govori:

Kamo ti venci? dajte ih ovamo,
ovdi su mladienci, neka ih njim damo. 670

Jesus mladiencom kruneci govori:

O dragi mladienci, vitezi gizdavi,
za vas su ti vienci, nos'te ih na glavi;
za č otac hoće moj, da taj dar uživa
ko godi bije boj i bojak dobiva;
a vi ste boj bili, vitezi gizdavi, 675
i krv ste prolili rad moje ljubavi;
za toj sad primite blagosov od mene
i š njime pridjite u dvore blažene.

Mladienci Isusa hvale govoreći:

Slava tebi, gospodine,
o Jesuse, višnja slasti, 680
ki nas ize iz dubine
i slobodi od propasti.

Za to ti se poklonismo
kako kralju nebeskomu,
svaku ljubav još primismo 685
po tvom dvoru velikomu.

Er krv našu, ku prolismo,
o Jesuse naš prisveti,
vele tomu radi bismo,
za č nas sada svih osveti. 690

Tiem padosmo zemlji nica,
da te od nas svaki slavi,
er nas ize iz tamnica
i sahrani po ljubavi.

I blažena taj djevica, 695
koja te je porodila,
o Jesuse, i desnica.
koja je pakao ogolila,

i utroba, ka te rodi,
o Jesuse, er po tebi 700

shraniše se svi narodi,
 koje primi sada k sebi ;
 i blažene tvoje vlasti,
 ke su sada orobile
 vječna vrata od propasti, 705
 i slomiše djavlu sile ;
 i blaženi časi bili,
 i blaženi oni hipi,
 kad smo za te krv prolili,
 a sada nas svih pokripi ; 710
 i blažene majke naše,
 o Jesuse naš prisveti,
 koje grozno proplakaše,
 kad nas pokla kralj prokleti.
 Za toj ti se poklonismo, 715
 o Jesuse, na ljubavi,
 vječne vience er primismo,
 ke nosimo sad na glavi.
 Š njimi ćemo gori prići,
 o Jesuse, k višnji slavi, 720
 di su tamo tvoji dvori
 puni slasti i ljubavi.

Jesus lupežu govori :

Tko ono sam sjedi kod pakljene jame,
 a družbu ne sliedi, ka pridje prida me,
 nego li osta sam i kaže dreselje, 725
 a ne će prići k nam u vječno veselje ?

Lupež govori :

O silo i slavo, Jesuse uzmožit,
 mni mi se, nie pravo da tamo budu prit' ;
 za što sam zao čovjek, za što sam zao hinac,
 lupež i razbojnik i velik zločinac ; 730
 mnoge sam ogolio i mnoge ja odrieh
 i pravu krv prolio od ljudi nevoljnih ;
 za toj nie pravedno, ni će taj sud pravi,

da sam ja zajedno s tom družbom u slavi ;
 za to sam pritužan, Jesuse moj prisvet, 735
 pogrdjen i ružan na križu bio raspet.
 Jesuse, nu tadaj na križu si mi sam
 obeća' vječni raj i ovi vječni kram,
 i reče u taj čas : pravo ti govoru,
 sa mnom ćeš bit' danas u vječnomu dvoru. 740
 A sad me na svjetlos jaki prav gospodin
 za ljubav i milos izvede iz dubin ;
 nu mislim sa svu moć, kako ću ja gori
 nebavac tamo doć', di su tvoji dvori ;
 za č da me poznaju vratari od raja, 745
 ki stražu čuvaju, bit' mi će do vaja,
 za č mi ne će dati uljesti u taj dvor,
 neg me će prognati : opeta hod' na dvor,
 jaki sve privrla, komu su utrobe
 sve pune do grla i griha i zlobe ; 750
 to li me pitaju : ko je tamo za vrati ?
 toprv ću u vaju i plaču ostati ;
 govorit' er ne smim niednu stvar na saj svit,
 neg bih stal jaki nim i kamen stanovit ;
 za č bi me poznali po momu jeziku, 755
 ter bi mi zadali tužieću veliku,
 rekli bi : u taj čas vrni se opeta,
 lupežu to je glas, o struko prokleta ;
 nie za te ovi stan ni ovi dvor sveti,
 krvi si vas opran, lupežu prokleti ; 760
 za toj se svak čudi od družbe od ove
 za što se zatrudi u vječne dvorove,
 ter se si pokunio i stojiš tuj muče,
 jeda si odlučio pokrasti nam ključe ?
 er ti obraz kaže, lupeškom da vlasti 765
 dvorove ti naše došao si pokrasti,
 kako si ti krao, na svieti kad si bil,
 gdi s' mnoge tuj pokrao i pravu krv prolil.
 I za to neka znaš, Jesuse, er trudim,
 blagoslov da mi daš, od tebe ki žuđim, 770

743 kao u st. 271. 752 toprv ću] ak.c. ,torparu ki'. 764 ak.c. ključe.
 768 ak.c. prolio.

čiem éu se slobodit' od tuge i vaja,
 kad budu goru prit' na vrata od raja,
 Jesuse ljuveni, neka se sve steče,
 na križu ti meni viseći što reče.

Jesus govori lupežu :

Ja ti sam sve prostil i otac moj prosti, 775
 za č se si pobolil skrušeno za dosti ;
 a sada primi taj blagoslov od mene,
 s kojim ćeš prit' u raj u duše blažene,
 a sad ostavi sram i misal i tužbu,
 i ovdi priđi k nam u blaženu družbu. 780

Izidoše sveti oci iz pakla.

Kralj od pakla gleda k nebu i govori :

Otvori višnji kram, o pravdo jedina,
 ter doli pozri sam iz gornjih visina,
 da vidi toj čudo prislavna tvoja vlas,
 gdi čudom i tvrdo smeten je pakal vas ;
 za č vrata sva zjaju od pakljena dvora 785
 i veće ne imaju niednoga zatvora,
 i veće nie mraka u paklu, vaj, sada,
 sunčana er zraka unutra propada,
 ter pakao svietli vas, gdi zraka prohodi,
 što se prie do danas u vieke ne zgodi ; 790
 vrata, ka stvorena za pravdu jur biše,
 sada su oborena, silom ih razbiše ;
 a uzrok bi ovoj od togaj poraza,
 da se ti nepokoj u paklu pokaza : 795
 njeki se doskita bez ruke oružne,
 prid vrati ter pita robove i sužnje,
 pak bliže pristupi, pravo t' se govori,
 ter prage razlupi i vrata obori ;
 i pakljene zgrade za ništa ne scieni,
 neg silom upade i naš dvor poplieni, 800
 izvede velik broj od robja od moga,

779 sad] *ak. c. sa. 782 sam nie pouzdano, u rukopisu je popravljano, može biti pogrješka mjesto k nam. isporedi 972. 791 biše] ak. c. bješe. 799 ak. c. ispakljene.*

a ne vim, je li toj od hotenja tvoga,
 da se tač ulazi podsiljem u naš dvor
 i opet izlazi po volji pak na dvor ;
 er pravda ne će toj, o bože, a ti znaš, 805
 posiljem da takoj plieni se pakao naš ;
 za č ga ti satvori da prima sve k sebi,
 za zlobe tko gori ne može prit' k tebi,
 i da sve proždira i ljudi i žene,
 tko godi umira bez vode blažene, 810
 i viekom da tuže u plaču i vaju
 po zlobi tej duše, ke doli padaju.
 Sad doli ti side, o pravdo jedina,
 ter duše izvede iz tamnieh dubina ;
 velja je toj šteta, pravedni moj bože, 815
 da tvoja osveta trpjeti toj može ;
 er ako polipšu od pakla sad ključi,
 gdi zlobne pedepšu, kako ti odluči,
 gori će bit' ljudi nego li pridnjih dan,
 za č pravda i sudi biti će sve zaman ; 820
 er niedan živi duh, neka ti je toj znati,
 ne će ti dat' posluh niti će hajati,
 potrjebno ter će bit' vas saj svit pod tobom
 opeta ponovit' vodenim potopom.
 Nu, pravi bože moj, ja ne viem istine, 825
 kamo će mnoštvo toj, kad paka pogine ;
 er za grih vječni raj ne će ga primiti,
 a ovi vječni vaj zaman će jur biti,
 pokli sad tej sile i tužne nezgode
 iz pakljene spile robove izvode. 830
 To li je tvoja vlas hotjela da doli
 pakljena sad propas takoj se ogoli,
 u prvi čas vieka što stvori vječni raj ?
 što stvori čovjeka ? što stvori pakljen vaj ?
 što stavi zakone i pravdu za ludu 835
 da tako sviet tone bezredno u bludu ?
 er nitko u raj u ne će se shraniti,
 ni doli u vaju pakljenom staniti,

813 ti side] *ak. c.* „uside“. 817 *ak. c.* ključi. 819 *ak. c.* neg li pridnjih dana. 824 *ak. c.* po tobom. 833 stvori] *ak. c.* tvori.

ter će bit' još veća bez pravde taj sila
 i žalos i smeća nego je prie bila : 840
 tolici nemiri za što će postati,
 od ljudi i zvieri svi se će poklati,
 i ptice napokon, pod nebom ke lete,
 poznaće zao zakon nepravde proklete.
 Tiem čini sud pravi, kako sve pravi bog, 845
 neka se proslavi i pravda i razlog;
 er moga zlotvora pozivam sad gori.
 ki pakljena dvora sad vrata obori,
 izvede toj mnoštvo iz jame pakljene,
 što držah u robstvo po pravdi za mene. 850
 Veće se još bolju, o pravi suče moj,
 er poče na volju obirat' robje toj,
 najbolje ter što bi, po jedan po jedan
 u paklu porobi, izvede na bil dan.
 Sad sudi tva milos, tko kripos tuj ima, 855
 da duše na svitlos iz pakla izima.
 Tiem mene i moj glas, bože, ne pogrdi,
 neg s pravdom tvoja vlas razloge potvrdi;
 učini da sada moj se dvor ne tuži,
 i razlog i pravda čin' da se sadruži; 860
 Jevrienke neka sin, o suče jedini,
 opet mi vrne plin, ki ovdi poplieni;
 slomi mu oholas, čin' da se umili,
 čin' veće svoja vlas da pakla ne evili.

Angeo dobri govori :

O slavo i silo, pravedni bože moj, 865
 ljuveno i milo molim te sluga tvoj,
 višnji kram otvori, da tvoj sud posluša
 što Satan govori, zli krvnik od duša;
 tuži se i boli prid tobom i plače,
 da Jesus ogoli pakljene polače, 870
 za ljubav i milos gdi oce prisvete
 izvede na svitlos iz jame proklete,

839 ter] *ak. c. jer.* 853 ter] *ak. c. er.* 861 *ak. c. jevrienske.* 866 mo-
 lim] *ak. c. molin, a može biti i moliu, t. j. molju.*

ter hoće pozvati Jesusa na sud tvoj,
 da mu sad povrati robove i plien svoj.
 Ti ga si zgar poslal, da paklu pristupi, 875
 i ti mu s' krjepos dal, da vrata razlupi;
 ne pride lupeški, pravo t' se govori,
 nego li viteški sve prage obori,
 ter jaki sve vitez, tko s viencom prohodi, 880
 odrieši pakljen vez i mnoge slobodi,
 u jami ki stahu od vječne tamnosti
 i njega čekahu veselo za dosti,
 da dojde toj brieme od velje ljubavi,
 da Jesus sve ime u paklu proslavi;
 i dojde pripravan tvoj sinak jedini, 885
 uzmnožit i slavan, i pakal poplieni,
 izvede pravednih, ki mu se pridaše,
 ki zlobu i svoj grih suzami opraše,
 a zlobne ostavi, gdi su vječni trudi,
 koje tvoj sud pravi za zlobe osudi; 890
 za č nie pravedno da doli u vaju
 bezgrješni zajedno zlobniemi ostaju;
 jer Jesus što obra, izvede iz vaja,
 družba je taj dobra, dostojna je raja.
 Neka se volja tva ispuni i oni rok, 895
 što stara pisma sva govore od prorok,
 kojim ti naviesti da će doć' taj milos,
 koja će izvesti pravedne na svitlos;
 za č se će porodit' od dieve i žene,
 ki će sviet slobodit' od jame pakljene. 900
 A dobro toj znaju angjelski svi kori,
 kad bjehu u raj u slatki odgovori,
 prid tobom kad stahu i ljubav i milos
 ter tvrdo moljahu uzmnožnu tvu kripos,
 da sinka ne brani poslati s nebesa, 905
 da se sviet sahrani od pakljena veza;
 i ti se umoli, milostiv za što jes,
 Jesusa ter doli odpravi zgar s nebes,
 i ti mu naredi da doli na svieti
 za puk se ne štedi svaki trud podnieti; 910

a gori plač staše od angjelskih kora,
 kada se spravljaše da side od zgora,
 i svi se skupismo angjeli zajedno,
 ter lica polismo suzami bezredno, 915
 jednaga moleći prislavnu tvoju vlas,
 i tako cvileći prid tobom velik čas,
 Jesusa da s nebes ne budeš poslati,
 er žalos i boles velja će postati :
 ne moj ga poslati, tamo ga ne trudi,
 er ga će zaklati na svietu zli ljudi. 920
 I reče moj bože : trebaše tamo poč',
 za što rieč ne može na manje moja doč',
 ja ga sam ljubavi obećal s milosti,
 da se sviet izbavi pakljene žalosti ;
 neka se uplodi u žensku utrobu, 925
 da po njem narodi operu svu zlobu,
 po novom zakonu da se raj otvori,
 da duše ne tonu u paklu, ki gori.
 O bože, a za toj, sve, što si odlučil,
 Jesus je sinak tvoj do konca obslužil : 930
 najprije porodjen i život vas trudi,
 i tvrdo pogrdjen od Židov zlih ljudi,
 i podnie sve muke blag Jesus prisveti,
 davši se u ruke grišnikom propeti ;
 ter proli krv svoju i prija smrt prieku 935
 za ljubav tuj tvoju, ku nosiš človjeku,
 ku nosiš človjeku, er človjek stvoren bi
 na tvoju priliku, ter ga tač obljudi.
 Tiem je li pravi sud, pravedni bože moj,
 da zaman tolik trud podnese sinak tvoj ? 940
 svoja krv prolita da li će zaman bit',
 za zdravje od svieta koju ktje sam prolit' ?
 A za toj potvrdi pravi sud po rieči,
 Satanas zlosrdi da veće ne krieči,
 da svoju oholas oholu prikрати 945
 i dolu u propas neka se povrati.
 Ne znaš li, moj bože, Satanas da zlotvor
 blaženstvom ne može uživat' višnji dvor ?

911 *ak. c.* „angielcikh“. 919 ne moj] *ak. c.* ne mo.

- ne bi mu za dosti, urešen što bješe
 nebeskom svitlosti, nego li još ktješe 950
 pristolje postavit' izviše zvizda svieh
 i sebe postavit' vrh dvora nebeskih,
 i poče misliti veliki u sebi :
 sličan ću ja biti višnjemu na nebi.
 I oholas obljubi, neharstvo ter za toj 955
 višnji kram izgubi i slavni darov tvoj.
 Od koli bi Satan, o suče pravedni,
 za zlobe zgar prognan u pakal ognjeni,
 ne može razloga niednoga pitati,
 ni Jesusa tvoga na tvoj sud pozvati. 960
 A sad se razgnjeva, ter, višnji suče moj,
 pravedna poziva Jesusa na sud tvoj,
 jak da nie krivac u griehu i zlobi
 i velik zločinac, pravednih ki znobi.
 O bože blaženi, o pravdo prisveta, 965
 za toj ga proženi u ponor opeta ;
 nevernik od svieta čin' da se prožene,
 da veće ne pita dušice blažene ;
 i ti ga pogrđi i slomi njemu vlas,
 a Jesusu potvrdi u pravdi razlog vas. 970

Drugi angeo pogleda k nebesom, govori :

- O slavo jedina, otvori gornji kram,
 iz gornjih visina ter pozri doli k nam,
 svjedočbu da mnogu ti čuješ i vidiš,
 po dobru razlogu da pravi sud sudiš.
 Ne zna li zli Satan, pravedni bože moj, 975
 da Jesus ovieh dan mučen bi, sinak tvoj ?
 odkli se porodi, dokli bi ukopan,
 svoj život provodi čemeran i jadan ;
 jošte ga imaše u ruke zli ljudi,
 tere ga frustaše Židovi zli ljudi 980
 pri stupu onomu konopi vezana
 po tielu svetomu okolo svih strana,

964 znobi] može se čitati i snobi, ak. c. ne razlikuje s i z. 975 ak.
 c. znaš.

čemerno za dosta i toli krvavo,
 da tielo to osta svieh strana ranavo ;
 a ondi su ostali, vaj, biči priljuti, 985
 čiem ga su frustali po svetoj toj puti ;
 i oni krunicu trnovu saviše,
 na svetu glavicu koju mu pribiše,
 ter kruna prisveta na glavi stojeći
 od glave do peta čini mu krv teći ; 990
 i kad ga izbiše davši mu sve muke,
 na križu pribiše i noge i ruke :
 a ovdí su svjedoci, o suče naš pravi,
 ti čavli žestoci i vele krvavi ;
 pak gola i naga, pravedni moj bože, 995
 Jesusa pridraga na križu dvigoše ;
 a po tom smiešaše i žučí i octa,
 ter mu toj pridaše čemerno za dosta :
 taj spenga svjedoči, o bože stanovít,
 čemerne žestoči, koju mu daše pit' ; 1000
 i kada izdaše boljezni rad svoje,
 gore se rastaše i briezi u dvoje,
 i živo kamenje poče se pucati,
 neka toj zlamenje vik bude ostati ;
 svjedoče nebesa, koja pomrknuše, 1005
 i sveta telesa, koja uskrснуše,
 i ona pomrka tugljiva za dosti,
 sunčana kad zraka pokri se tamnosti,
 i mjesec zvíezdami u mraku kad staše,
 zemlja, lies i kami kad grozno plakaše, 1010
 svoj stvorac videći gdje umrie izmučen,
 na križu viseći, na zlu smrt odlučén ;
 još kada izdaše, ne zna li vlas tvoja
 da njemu ne daše ni mrtvu pokoja ?
 ner голу i nagu prsi mu probiše 1015
 tere krv pridragu po zemlji proliše :
 toj kopje svjedoči, koje ga probode,
 kad točak iskoči od krvi i vode ;

988 na svetu] *ak. c.* prisvetu. 997 žučí] *ak. c.* žuci. 999 stanovít] *ak. c.* sanovít. 1002 u *nerazgovietno, te bi moglo biti i iz.* 1007 *ak. c.* ,tugliua.‘

po krvi i vodi tere se opraše
 razlici narodi i čisti ostaše. 1020
 Sada križ pogledaj, na kom bi umoren,
 po kom je vječni raj pravedniem otvoren.
 Tiem bože vječni moj, hoće li pravi sud
 da Jesus sinak tvoj podnese tolik trud?
 i proroci sveti da zaman svi budu, 1025
 a dusi prokleti da pravdu dobudu?
 da pakal napune, u kom ni pokoja,
 da se ne ispune pisma i rič tvoja?
 Ako li Satanas što sumnji, krvnik tvoj,
 da ne ima moć Jesus slobodit' robje toj 1030
 i pakal probiti posiljem po sebi
 i pravdu dobiti, o suče, po tebi,
 prišadši u slavi jak pravi tvoj sinak
 i mesija pravi učini taj plienak,
 ovdí se slavan boj od prorok prigodi, 1035
 što Jesus sinak tvoj od pakla slobodi,
 usta im otvori, o pravdo jedina,
 da svaki govori što hoće istina;
 a navlaš, bože moj, neka zna vas narod,
 da j' Jesus sinak tvoj i da je pravi plod 1040
 od dieve i žene na sviet se porodil,
 vrhu svih blažene, koje si ti stvoril.
 Reci Esaija, rec' kralju Davide,
 reci Jeremija, razlozi da vide,
 er pisma ne lažu od roka ovoga, 1045
 pravedno ner kažu da je Jesus sin boga,
 od oca obećan, da s nebes pristupi
 i svoj puk ovieh dan da krvi odkupi,
 i oce prisvete za ljubav za milos 1050
 iz jame proklete izvede na svitlos.
 Blaženi proroci, svjedočbu ter dajte,
 istini svjedoci za toj se sad sprav'te,
 neka se proslavi pravedni sin boga,
 a Satan izbavi zla suda svakoga;

1025 zaman] *ak. c.* „sam“. 1027 u] *ak. c.* o. 1033 prišadši] *ak. c.* prišaći. 1040 j' *nema ak. c.*

er Satan govori prid bogom čudnu stvar 1055
 i Jesusa tvori da je krivac i gusar ;
 i što je sam skrivil i ostale hudobe,
 tiem je potvoril Jesusa bez zlobe,
 a toj zna svaki nas i svaki duh živi,
 da čovjek u oni čas po djavlu sakrivi, 1060
 i djaval bi varka i djavlje postaje,
 dušica da svaka u griehu ostaje ;
 tiem djaval pritužan, rad koga puk tuži,
 i kriv je i dužan, Jesusa da duži,
 na pravdi još pita robove zli Satan, 1065
 draga krv prolita da bude sva zaman,
 ter hoće dobiti sud kriviem razlogom
 i pravdu pobiti prid ljudmi i bogom.

Jesus govori :

Sliedi me, tko je moj, ter sa mnom hod' gori
 u vječni raj, pokoj er vam se otvori, 1070
 blažene dušice, hodite vi k meni
 iz vječne tužice u pokoj blaženi.

1056 *prvoga i nema ak. c.*

POSVETILIŠTE ABRAMOVO.

- ak.* Rukopis jugosl. akademije 325, tu su samo stihovi 992—2009, a ni to nije cijelo, nego je na dva mjesta odadrt po jedan list, a na jednom dva.
- dubr. a.* Rukopis male braće u Dubrovniku 193 (31).
- dubr. b.* Rukopis male braće u Dubrovniku 309 (57).
- n. a.* Rukopis nepoznat stariji } oba upotrebljena u *dubr. b.* i u *od.*
- n. b.* Rukopis nepoznat mlađji }
- od.* Rukopis slovenske biblioteke u Odesi 2.

Imena onieh koji govore u ovemu prikazanju.

Gospodin bog.

Abram, prvoroditelj puka izabranoga.

Šišman, pastir, djetić Abramov.

Sara, žena Abramova.

Kujača, službenica Abramova.

Izak, sin jedini Abramov i Sarin.

Gojisava,

Grlica,

Marava,

Kamprela,

} službenice Abramove i Sarine.

Angjeo Gospodinov.

Kresoje, djetić Abramov.

Pastiri Abramovi u grozdu.

SKAZANJE PRVO.

GOVOR PRVI.

Poljana kod brda.

Gospodin Bog,¹ Abram.

BOG:

Abrame! Abrame!

ABRAM:

Ovdi sam, bože moj!

BOG:

Učini da za me primine sinak tvoj:
posvet' ga, da je moj, kako stvar najdražu,
na gori visokoj, gdje ti ja pokažu.

ABRAM:

Ne samo, bože, toj, što mi sad naredi,
ma z glavom život moj tebi se ne štedi;
spravno će biti sve, o višnja ljubavi,
božanstvo da se tve u svemu proslavi.

5

Diobe na ,skazanja' i na ,govore' nema u n. a., n. b., ak.; za prva dva rukopisa piše u dubr. b. i od.: ,ni u jednomu ni u drugomu rečenieh rukopisa nije nijedne razluke od skazanja i govora; nu ovemu u pripisu sve prikazanje za veći i bolji red u taj diela' (čitaj u tej diele) ,razlučilo se'. — Brojevi su kod tih dielova u dubr. a. rimski, a u dubr. b. i od. ovako kako se ovdje štampaju.

¹ dubr. a. i. 4 od. i dubr. a. prikažu. 5 dubr. b. to. 6 ma] dubr. a. nu, od. nu i.

5—8 nema n. a., ili kako sam dubr. b. veli: ,skaz. 1. gov. 1. lipšu ornji najposlednji, to jes od 5. do 8., u kim se uzdrži Abramov odgovor'.

GOVOR DRUGI.

Šatori.

Abram,¹ Šišman² pastir, djetić Abramov.

ABRAM :

O sinci ljuveni, molim vas boga rad,
 čin' da ste vi meni na posluh spravni sad; 10
 primotu i bisake spravite na prešu
 i potrebe svake, ke putom naliežu;
 pobrzo sve sprav'te, i medju sve ostalo
 kosora ne ostav'te ni željesce malo.
 Er nam je na put poč' po božjoj ljubavi, 15
 neka se ova noć blaženstvom proslavi;
 ovi put priblažen jošte je moći rec'
 po vas viek i amen, dokle sviet bude teč'.
 A jedan se poteži i hrlo potrudi,
 Izaka, gdje leži, ter tiho probudi, 20
 tiho ga probudi, da s nami putuje;
 nu se čuva' i bljudi da Sara ne čuje;
 i od ovieh svieh stvari po ništo na svieti
 ne mojte vi Sari najmanju rieč rieti.

ŠIŠMAN :

Mi ti smo svi spravni, da z božjom ljubavi 25
 taj se put prislavni na volju opravi.

¹ *dubr. a. i. ² to je ime u dubr. a. pisano svuda tako da se može čitati Šisman ili Šizman. 13 od. meju. 14 dubr. b. i od. željesce. 20 ime je Izak u dubr. a. pisano svagda tako da se može čitati i Isak. 24 dubr. b. rieč. 25 od. s božjoj.*

9—24 u n. a., kako veli dubr. b., inako se nahodi' t. j. mjesto tieh stihova ima n. a.: Abram govori na vrati od tabernakula:

Podj' jedan tamo zvat' Izaka da ustane,
 er nam je putovat' prie neg se rasvane;
 i ništo vi Sari, čuva'te se, ne rec'te,
 od ovieh stvari, ner li se potež'te,
 za toj se bljudite, nemojte tvrdo zvat',
 tiho ga budite, za č mi je putovat'.

25—26 u n. a. ,ne nahodi se', kako veli dubr. b. i od.

GOVOR TRETI.

Šatori.

*Abram,¹ Sara, koja iz šatora začula je naredbe Abramove, i²
izlazi na vrata.*

ABRAM :

Nu podji ti Sara, ter dones' maher moj ;
tuj visi od zgara o sosi o štropnoj.

Sara donosi³ maher, Abram ga ogleda i sliedi:

Što ovo bit' more? odkle li je kupjen,
do sada nie gore prie bio istupjen; 30
ne valja jedan kus, ištećen jur je vas.

Dodaj to, Sare, brus, neka ga jedan čas
daj malo nabričim, da se njim kad godi
u vrieme podičim, kad mi se prigodi.

SARA iz šatora :

Vajmeh si menie, što ću ja za boga ! 35
nigdjer ga brižna nie, kud ću sad neboga ?

ABRAM :

Vaj ko ga zavrže? vidj sjemo i tamo,
nadji ga najbrže i dones' ovamo ;
jučer je tuj ostao u košu nad vrati ;
tko ga je zavrgao? oh da mu bog plati. 40

SARA donosi brus⁴ :

Vas sam stan obašla, tako me bog shrani!
jedva ga sam našla pod strjehom na plani.

¹ *dubr. b. i. ² dubr. a. nema i. 27 maher] dubr. a. ‚macher‘, tako i me-
dju stihom 28 i 29. 28 od. ozgara. ³ dubr. b. donese. 32 dodaj to] dubr. a.
dodajte jamačno griješkom, isporedi 2242, 2368, 2404. 34 dubr. b. brieme.
35 dubr. b. vajmeh si e menie, od. vajmeh si meni. 37 ko] od. tko. 39 jučer
— u košu nad] dubr. b. na strani i od. sinoć — o Sara za. 40 tko] dubr. b.
ko. od. zavrgo. dubr. a. ah. ⁴ dubr. a. Sara s brusom. 42 našla] od. iznašla.
od. strehom.*

29—34 mjesto tih ima n. a. :

Ne valja jedan kus, tvrdo t' je zavraćen,
Dodaj to Sara brus, koli će bit' plaćen.

ABRAM *oštreći obreza se* :

Vazmite oštrilo, osprem'te ga tamo,
a nadj'te ognjilo i dajte ga ovamo.

SARA *stavi se¹ u sumnju* :

Kudje sad misliš poč' ? kudjer se odpravljaš ? 45
vidiš li mrklu noć ? komu dom ostavljaš ?
Nie prie niko god od našieh nikada
putov'o priko noć prije zore do sada.
Er nije ni časno, neg li je s prikora 50
po noći poč' kasno iz muškoga dvora.
To li te stiskuje ki razlog i sili
da se prie putuje neg svane dan bili,
molim te, učini, kako ti ja pravim,
do zore počini, čim brašno pripravim ;
a pak se odieli, ter s božjom ljubavi, 55
kom zora zabieli, na tvoj se put spravi.

ABRAM :

Molim te za ljubav, sedlo mi daj, Sara,
i uzmi i oglav, da sedlam tovara ;
sam ga ću sedlati, a vi svi zajedno
počnite spravljati primotu naredno, 60

43— 44 *glase u n. b.* :

Spremite oštrilo na mjesto na svoje,
a stav'te ognjilo u bisake moje.

¹ *od. stavlja se. 45 kudje] od. kude. 46 komu dom] dubr. b. na strani i od. kako nas. 48 dubr. b. i od. po noći. rieč zora i druge od nje postale svuda su u dubr. a. i dubr. b. i od. pisane tako da bi valjalo čitati cora. 60 od. spravjati.*

47—52 *nema n. a.* 53—56 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Molim vas, učin'te, kako vam ja pravlju,
do zore počin'te, čiem brašno pripravlju,
za č se mrak stiskuje, a mjesec zahodi,
tko mrakom putuje, varan se nahodi.

57—82 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

A bram : Sedlo mi daj, Sara, i uže i oglav,
da sedlam tovara, molim te za ljubav.
Ako je mrkla noć, ne moj stat' u tužbi;
bit nam će u pomoć višnji bog u družbi;

brašance najliše, što u putu trebuje,
 da ništor ne lipše, dočim se putuje.
 Ti Sare gospoje, molim te boga rad,
 podobno ako je, sliši me malo sad.
 Ne mari, er je noć, bit' nam će u družbi 65
 višnji bog na pomoć, komu smo na službi ;
 i ako je poč' kasno, sja mjesec kako dan,
 nebo je sve jasno, a put je kako dlan ;
 i od nas je svaki vješ, ali dan ali noć,
 na konju ali pješ, tim putom vazda proč' ; 70
 i put je ravan vas, zajti se ne more,
 od glave što bi vlas, do samo kraj gore ;
 načemo još družbe, gdje putem prohodi ;
 tim sumnje i tužbe sasma se slobodi.
 Er da bi ti znala, na što grem ja sada, 75
 sasma bi ostala vesela i rada.
 Velmi se lje bolju, za što me ne spravljaš
 neg me tač priz volju putovat' ustavljaš.
 Nu te sad molim ja, ničiem se ne brini,
 svu sumnju vrzi tja, ter gojno počini, 80
 i vladaj dvor i dom, kako znaš, naredno,
 sjutra ću bit' s tobom prie podne zajedno.

62 od. ništa, u *dubr. b. nerazgovietno.* 65 *dubr. a.* bit će nam. 71
dubr. a. zajtit. 73 od. putom. 82 *dubr. b.* sutra.

ničiem se ne brini, vrz' tugu priljutu,
 ner s mirom počini, vješti smo svi putu ;
 a ja sam priprivan putovat' put gore,
 i put je vas ravan, zajti se ne more,
 pravcem se sve hodi, načemo još družbe ;
 za toj se slobodi zlieh misli i tužbe ;
 ne moj se proricat', tako ti bit' zdravo,
 ni(tí) duh moj ticat', za što nie ni pravo
 da mi s' ti priz volju, ter me sad ustavljaš ;
 za toj se ja bolju, za što nas ne spravljaš ;
 tiem srce nasladi, tako te bog shrani,
 na domu ti radi i z bogom ostani,
 kako znaš sa¹ svu moć počteno dom vladaj,
 čiem budu opet doć', skoro nam se nadaj.

¹ od. za.

SARA :

Učini to za me, reć' pravo za milos,
 koja te, Abrame, primaga usilos
 s tolikom naglosti putovat' po mraku, 85
 a od zore svjetlosti ne ć' čekat' ni zdraku?
 Taj mi tvoj čini put, da vajmeh takmeno
 propada stril priljut me srce kameno.
 Misleći u sebi sad ne umijem što ću reć'.
 gdi nie moć' pri tebi toliku milos steć', 90
 da mi bit' ne more, da mi se smiluješ,
 da čekaš do zore, da s dnevi putuješ.
 Kad bih ja mogla steć' pri tebi tolik dar,
 pravo bih mogla reć': stekla sam slavnu stvar.
 Prošenje a moje, što Sara tva prosi, 95
 od preše tej tvoje sve vihar raznosi ;
 taj tvoja odprava nebogoj ter meni
 velik trud zadava i nemir pakljeni.
 Abrame dragi moj, tim stani vrh sebe,
 kako ja i dom tvoj ostaje bez tebe. 100
 Gdi je kletva i vjera ? i razlog gdi je pravi
 i prva namjera od vjerne ljubavi ?
 Od moje mladosti s tobom sam zajedno
 do stare starosti živjela pravedno,
 niesam se štedjela vrh svega, vrh toga 105
 dušu dat' iz tiela za tebe dragoga ;
 i u svem si ti meni na volju pogodio,
 jak otac ljuveni odkle me s' posvojio.
 A milos, ku t' prosim, što mi sad zabrani
 za ljubav, ku t' nosim, Abrame srčani ? 110
 ter molbu sad moju po ništo ne ć' čuti
 ni odluku tu tvoju na milos prignuti ;
 a sad me ne čuješ, družicu nebogu,
 neg s mrakom putuješ protiva razlogu.

86 *dubr. a.* zraku. 90 *od.* prid tebi. 96 *tej]* *od.* se. 105 *vrh toga]* *od.* već toga. 111 *od.* ništa.

ABRAM :

Vazda sam poslušan višnjemu bio bogu, 115
 i što mu sam dužan, poreć' se ne mogu ;
 i u vrieme u svako niesam se uzmaknuo
 vratit' mu tutako što sam se držan čuo.
 Sad ne smijem čekati danice ni zore,
 ni mraka gledati ni straha od gore. 120
 Tiem sada putuju i poč' se ne kratim,
 što mu se kriv čuju, da mu toj povratim ;
 ter hrlim i prešim, Sare ma družice,
 da s grla odriešim zavjetne uzice, 125
 da miran u goju život moj provodim,
 dušicu kad moju od duga slobodim.
 A Izak putuje sa mnome jednaga,
 da vidi i čuje, družice pridraga,
 skrušeno gdje toli s goruštom ljubavi
 višnji se bog moli i hvali i slavi. 130
 Čujući svaki duh ter se će snebiti
 videći za posluh što će se zgoditi
 noćaska prie zore u slavnoj dubravi
 na vrhu od gore, gdje mi se bog javi.
 Za to te ja molju, počni nas odpravljat', 135
 ne moj me priz volju uzdržat' ni ustavljat'.
 Božja je volja toj i božje odluke,
 komu se život moj pridava u ruke.

SARA :

Pokli je toj takoj, da s mrakom sad prešiš,
 zavjetni uzao tvoj da s grla odriešiš, 140
 digni ga i odrieši, a za me nebogu
 dušicu ne grieši, u svem bud' prav bogu ;

122 toj] *od. to.* 131 *dubr. a.* ter će se. 135 *od.* opravljat'. 136 *dubr.*
b. i od. ne mo. 139 toj] *od. to.* 142 dušicu] *dubr. a. i b.* družicu.

115—138 *nema n. a.* 139—184 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

S a r a. Pokli je preša taj, ter mi se sad spravi,
 čin' da me smrtni vaj nebogu ne stravi ;
 tako te slobodi višnji bog svih tuga,
 sobome ne vodi Izaka dragoga ;

ter putuj, ter hodi, kud godi misliš poé',
 da te bog provodi i da ti dobru noé.
 A ja éu neboga u trudu ostati 145
 i u ruke od boga moj život pridati,
 neka me on vlada, stvoritelj izbrani,
 i sada i vazda oda zla sahrani.
 Ti é' nočas putovat', a u svem je poznati
 da éu ja tugovat' i sjetno ostati; 150
 prie zviezde danice ti é' boga moliti,
 a ja éu sve lice suzami politi;
 na gori visokoj ti é' boga proslavit',
 a trudan život moj s tielom ćeš rastavit'.
 Za č mi srce dava da ne će dobro bit', 155
 ter me trud skončava, ki me će oznobit'.
 Još te éu moliti, vazmi dva junaka,
 a ne moj voditi sobome Izaka;
 neka je kod mene moj sinak ljuveni,
 er srce me čezne, kad ga ni pri meni; 160
 kada ga ne vidim kod mene za mao čas,
 sva venem i blidim i stinem kako mraz.

148 *od.* *od.* 152 *od.* suzama. 154 *ćeš*] *od.* *će* se. 155 za *č*] *dubr. b.*
i od. *sad.* 156 *ki me će*] *od.* *ki će mu. dubr. b. i od.* *osnobit.* 158 *dubr. b.*
ne mo. 161 *kada*] *dubr. b. i od.* *i kad.*

vazmi dva junaka, š njimi se odpravi,
 a sa mnom Izaka na stanu ostavi,
 neka je kod mene moj sinak ljuveni,
 za č srce me vene, kad ga nie pri meni,
 i kad ga ne vidim kod mene jedan čas,
 sva trudna probliedim i stinu jaki mraz;
 er ve je to meni djetece¹ pridrago
 razgovor medeni i moje sve blago;
 a sam ti znati mož kad mene žaljaše,
 kada me bridak nož nebogu koljaše,
 neplodna kad ja bjeh² jaki dub kad svene,
 ter ploda vaj željeh vidjeti od mene,
 i bog mi da rados po svojoj ljubavi
 začetje u staros protivnom naravi;
 a sad se zla zgoda s nesrećom pripravlja
 ter mene od ploda dragoga rastavlja.

¹ *od.* *djetešce.* ² *od.* *bih. od.* *želih.*

Er bo je to meni djeteče pridrago
 razgovor ljuveni i moje sve blago;
 toj je me uzglavje, toj su sve radosti, 165
 veselje i zdravlje mojojzi starosti;
 to je naša, kako znaš, od oči zenica
 i podpor i štap naš i ruka desnica;
 to ti je naša čas, koja će po svieti
 vjekušti slavan glas leteći pronieti; 170
 naša je to kruna i vjenčac gizdavi,
 vriednosti sve puna i božje ljubavi;
 naša je to dika i krasno gizdanje,
 kraljevska šibika, plemensko ufanje;
 i s voljom od boga ima steć' tolik dar, 175
 od plemena svoga stanovit da je stabar;
 ter će bit' porod svoj, govoru ja tebi,
 kakono zviezda broj, koje su na nebi.
 Sad se š njim odpravljaš po tamnoj mrklosti,
 ter me tač ostavljaš s velikom žalosti; 180
 je li pravo toj, da me tač ostavljaš,
 pri roka život moj da s tielom rastavljaš?
 A neka bog suđi, ki hoće vajmeh tač
 da život moj trudi sljedeći grozni plač.

ABRAM:

Sare, ma družice, gđi se tač skončavaš, 185
 velje mi tužice s bolesti zadavaš.

163 *dubr. b. i od. djetešce.* 165 *toj je] od. i dubr. b. to je, koje se može čitati i toj je.* 166 *mojojzi] od. mojoj si, tako je u od. na svakom ova-kom mjestu si m. zi.* 169 *to] dubr. b. i od. toj.* 180 *tač] dubr. a. sač ili zač.* 181 *tač] dubr. a. sač ili zač.* 183 *ki] dubr. a. koji.* 168 *od. vele.*

185—212 *mjesto tih stihova ima n. a.:*

Pomući, nebore, malo se ustavi,
 ino bit' ne more, hrlo nas odpravi;
 ne moj nas ustavljat',¹ velju ti istino,
 trieba² je putovat', ne more bit' ino,
 s nami će Izak it', moj druže ljuveni,
 družba će dobra bit', oh vjeruj ti meni.
 Tiem misli nezgodne sve vrzi na stranu,
 jutrom³ smo prie podne opeta na stanu.

¹ *od. ustavjat.* ² *od. triebi.* ³ *od. jutro.*

Ne moj se kobiti, ni na zlo poricat',
 ni sebe znobiti, ni u srce me ticit';
 naredba od boga tjera me i prati,
 od puta ovoga da ne imam ostati, 190
 nit mislim ustupit', od glave što bi vlas,
 da bih zn'o izgubit' životom narok vas.
 Bog, ki je stvorio nebesa i saj sviet,
 što je sa mnom govorio, brani mi družim riet'.
 Za č svoje božanstvo što misli stvoriti, 195
 toj skrovno otajstvo ne da mi odkriti;
 ter kom bi ti proglasio prie roka ovu stvar,
 sud bi me porazio višnjega boga zgar,
 andjel bi obratio svrh glave moje mač,
 ter bi me rastavio na pola svega tač. 200
 Tiem sumnje ostavi, ne moj me vriediti,
 neg li me sviem spravi božji put sliediti,
 gdi samo mislim doč', da u tojzi dubravi
 ova se sveta noć blaženstvom proslavi.
 A s božjom milosti rano će sviet znati, 205
 kojom će svjetlosti ova noć prosjati.
 A ovi dar od boga, pravo ti mogu riet',
 da je sazdan prie toga neg li je stvoren sviet.
 Tiem, Sare gospoje, molim te za milos,
 na molbe tej tvoje ne čini usilos; 210
 er za božje djelo, na ko sam spravan poč',
 moj život i tielo ne marim tako oč'.

SARA :

Trudno je i mučno proždrieti stvar taku,
 nie diete naučno putovat' po mraku;

188 *dubr. b. i od.* snobiti. 192 *od.* s životom. 194 *dubr. a.* družiem.
 199 *dubr. a. i dubr. b. i od.* ,andjel'. 201 *dubr. a.* uvriediti. 211 *dubr. b. i od.* na kom.

213—236 *mjesto tih stihova ima n. a.:*

Molim te rad boga, čin' da sada na stanu
 starica neboga cvileći ne ostanu.
 Oh jeda bit' more, moj družie bogom dan,
 čekajte do zore, čiem pride bieli dan,

tiem je trieba pit' tu gorku zdravicu, 215
 ka me će oznobit' nebogu staricu.
 Tiem trp'et' ne mogu, što ga ne ć' ostavit'
 mogući sve bogu bez njega opravit'.
 Ne zna li vajmeh svak, Abrame dragi moj,
 za djecu da nie mrak razmi dan i pokoj? 220
 A on je naplašit i tanke naravi:
 može ga pristrašit' jedan lis na travi:
 sjen malu kad vidi, po mraku najliše,
 povene i blidi i od straha uzdiše,
 takodjer trepti vas moj sinak ljuveni 225
 i ostine kako mraz i mosur ledeni;
 ter me boli duša, ter velmi tugujem,
 gdje kako grmuša strepti prid kragujem.
 Nu u ovu nevolju pokli me ne ć' čuti,
 vodi ga na volju, i š njim se uputi; 230
 čuvaj ga i bljudi, molim te sa svu moć,
 ne daj mu nikudi od tebe dalek poć',
 da mi se ne stravi, da se ne pripade,
 u pustoj đubravi ako mi gdje zajde.
 Srce mi lje dava, da ne će dobro bit', 235
 ter me trud skončava i čemer jadovit.

ABRAM:

Ne moj se kobiti, Sare, živ' ti glava!
 gdje može zlo biti, gdje sam bog zadava?

216 *dubr. b. i od. osnobit.* 220 *od. za djece.* 223 *malu treba čitati mǎlu, jer u rkp. stoji mallu.* 231 *ga nema dubr. a. sa] dubr. a. često piše s i z jednako, dubr. b., koji je u tom pravilniji, ima sa i tu i dalje na takih mjestih, i mislim da tako treba, praep. s sa akus.; a od. za.*

---

ter se z dnem odpravi, z dnevi¹ ćeš pak² poći,
 da mi se ne stravi djetece³ po noći;
 ža č nie naučno po mraku hoditi,
 tiem je sad mučno kudi ga voditi.

237—266 *mjesto tih stihova ima n. a.:*

Triebi je sada poć', da boga molimo,
 nie gledat' mrklu noć; tiem sada hrlimo,

¹ *od. dnevim.* ² *od. paka.* ³ *od. djetešce.*

- Gdi je vjera i duša, gdje li je strašni sud?
tko boga ne sluša, znaš, ki ga čeka trud. 240
Viem, tva ni zloba, što te sad poriče,
neg sama hudoba tanće te i tiče,
da z bogom omrazi i mene i tebe ;
za to se opazi, stojeći vrh sebe.
Ne dajmo uzroka rad božje ljubavi, 245
da nas smrt prigorka životom rastavi.
Ne snaš li ti sama, o pospoje Sara,
kako bog Adama i Evu pokara,
po himbi od žene kad Adam prosuži,
s jabuke zelene kom voća okusi? 250
i po tom zgriješiš po voću varani,
oba dva ter biše iz raja prognani,
ter tako ubozi i trudni ostaše,
i goli i bosu sve zledi poznaše ;
i za taj neposluh ost'o je napokon 255
živući svaki duh od smrti pod zakon,
ter čovjek kada mre, s tilom duh razdruži,
a duša tamo gre, gdje kako zasluži ;
i ko se sad radja, radja se pun zloba,
i pokoja stradja po sve dni do groba. 260
Promisli malo toj, ter ti će svies tvoja
zadat' mir i pokoj, da živeš u goju.

239 gdje li] *dubr. b.* dje li. 241 poriče] *dubr. a.* potiče. 246 *od.* životom prigorka. 253 tako] *od.* kako. 257 *dubr. a.* tielom. 258 *dubr. b. i od.* dje. 262 goju *razgovietno je u sva tri rkp., ako i nije slično.*

---

za č višnji bog s nebes, komu smo mi sužnji,¹
odlučil tako jes, da mu smo poslušni,
da se sad spravimo putovat' po noći,
da njega slavimo, on nas će pomoći.
Tiem da bismo znali z glavom se rastati,
ne bismo ostali, ni ćemo ostati
od puta ovoga, na ki se spravismo
naredbom od boga, i tebe ostavismo
staricu izbranu i dušicu moju
s općinom na stanu, jaki sve gospoju.

¹ *od.* sužni

A što se sad spravljam, prie zore ter hodim
 i tebe ostavljam i sinka povodim,
 ne gleda' ti toga, er se ću dieliti, 265
 zapovied od boga trebuje sliediti.

SARA :

Razlog me tvoj veže i prava istina,
 a k sebi poteže prijazan od sina;
 i od toga razloga tko bi se porek'o,
 i vjere i boga taj bi se odrek'o; 270
 i temu razlogu tko bi se protivio,
 pravo ti riet' mogu, sasma bi mamjen bio.
 Nu narav što dava, Abrame dragi moj,
 muka je krvava opriet' se sili toj;
 lje čovjek razložan, ki želi s bogom bit', 275
 ne da se podložan naravi pridobit'.
 Tim pravo riet' mogu, da niesam ja rada
 ni tebi ni bogu sagriešit' nikada;
 i prie bih voljela, da me smrt porazi,
 ner taka u djela z bogom bit' u omrazi. 280
 A toj zna bog pravi, ki u višnjih pribiva,
 ki svojom ljubavi pravednih dariva.
 Nu ako se što bolim, ćuteći nepokoj,
 željno te ja molim, zazriet' mi ti ne moj.

263 *od.* spravjam. 264 *od.* ostavjam. 265 *od.* gledaj — er ću se. 266
dubr. b. trjebuje. 271 *dubr. b.* ko. 279 *od.* bi. 280 ner] *dubr. a. i od.*
 neg. 284 *dubr. a. i b. i od.* želno.

267—314 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Potreba kad je taj, a vi se spravite,
 ničesa ne gledaj, podj, boga slavite.
 Dao vam bog dobar dan, svi zdravo podjite,
 i zdravo svi na stan opeta dodjite.
 Diete vam u ruke za boga pridaju,
 rad koga sve muke sada me skončaju.
 Er mi se, brižna, mni, da mi će umriet' ¹
 i veće da k meni opeta ne će prit';
 za to me nož kolje kroz drago me diete,
 za č mi ga prik volje po noći vodite,
 ter brižna ostaju velmi ucviljena,
 u tuzi i vaju sinkom razdieljena.

¹ *od.* umrit.

- Ti si moj gospodar od boga dan meni, 285
 a ja sam tvoja stvar i zavez ljuveni ;
 ja ti sam na posluh, kako bog znat' more,
 u tielu momu duh dokle živ kopore.
- Nu ako što ludo rih, budući bolesna,
 nie zloba ni moj grih, neg slabos telesna, 290
 koja me primaga, da nočas ne hodiš,
 Izaka pridraga da sobom ne vodiš.
- Nu odkle sad hodiš, da tamo vrh gore
 bogu se pokloniš nočaska prie zore,
 ne boj se ti za me, odkle si ti spravan 295
 čekati, Abrame, danicu ni biel dan,
 namiri srce tve i dušu slobodi,
 sad će bit' spravno sve, ter, kako znaš, hodi.
- Nu ako t' je smjet' rieti, ova će meni noć
 prie činit' umrieti, neg budeš tamo doč'; 300
 tej tvoje odluke sad me će priklati,
 ter ću moj u ruke duh bogu pridati.
- Nu odkli ta silos zavjetna od gore
 na ljubav i milos svrnut' se ne more,
 ti se sad uputi, a bog zna na nebi, 305
 što srce me ćuti i trpi u sebi.
- Budi ti na volju, kako hoć', stvar svaka,
 željno te lje molju, čuvaj mi Izaka.
- Dobra vas čes prati s angjelom u družbi,
 lje ću ja ostati sviem stanom u tužbi, 310
 i znaće sva sela po šastvu sad tvomu
 koliko ću dresela ostati na domu,
 i trudom i tužbom, Abrame dragi moj,
 dokli se svom družbom povratiš na stan tvoj.

ABRAM :

- Pomuči nebore, nie li ti dano znat' 315
 da ništa nie gore neg mnogo rieči dat' ?

290 nie] *dubr. b. i od. ni.* 294 pokloniš] *dubr. a. pomoliš.* 296 biel] *od. bieli.* 302 *dubr. a. bogu duh.* 303 *od. odkle.* 304 *od. svrnu(t) te.* 308 *dubr. a. i od. želno.* 309 *dubr. a. i b. ,anghjelom', od. andjelom.* 311 *mjesto šastvu može biti da bi trebalo ošastvu.*

ne znaš li što veli razumni muški sud,
 tko mnogo dedeli, da je lud i prilud?
 Tim Sare gospoje, čin' da me ne uzdrže
 besjede tej tvoje, spravi nas najbrže. 320
 Sad vrieme utiče i hrlo bježi tja,
 a rok se primiče, uvjetan što sam ja
 živomu dat' bogu skrušeno vrh gore
 najbrže što mogu noćaska prie zore. 325
 Sve misli nezgodne tiem metni na stranu,
 sjutra smo prie podne svi opet na stanu.

SARA :

Pokoli toj sili odoljet' nie moć',
 bog da vas pomili i da vam dobru noć.
 Plat' bogu sve duge, Abrame, na rok svoj,
 a jade ni tuge ne gledaj ni trud moj. 330
 Sad dokli na svieti ja živem neboga,
 spravna sam podnieti sve trude za boga.
 Sudac je on pravi, da pravo govorim,
 s kolikom ljubavi služim ga i dvorim.

GOVOR ČETVRTI.

Šator.

Sara, Kujača djevojka, ' Abram.

SARA :

Djevojke, molim vas, pospješno skočite, 335
 ter sada u saj čas spravljati počnite
 putničke sve stvari, kako se trjebuje,
 er gospodar stari u saj čas putuje,
 Spravite kravaja i bilih pogača,
 privarenieh jaja i sitnieh kolača; 340
 ne mojte još zabit' dvie grivne smokava
 i k tomu pristavit' u gročić suhava,

321 *dubr. b. i od. vrime. od. utječe.* 327 pokoli] *n. a. pokli ve.* 329
 od. tvoj. 330 *dubr. a. jada.* ' *dubr. a. i.* 337 *od. trebuje.* 340 *od. priva-*
renih. 341 *grivne]* *dubr. b. na strani i od. krifne, dubr. a. grisne.* 342
 u gročić] *dubr. a. ,ugrocich', dubr. b. uborčić a na strani ,ugrocich', od.*
,ugrocich'.

krušaka i jabuka, oraha i lješnika,
 glavatoga luka i mječić pun mlika,
 i pečeno pleće, priesnaca još malo, 345
 što je jučer odveće na obroku ostalo,
 sirenja i sira, drago vas ja molju,
 neka svak obira, što je komu na volju,
 masaoca i grude i u među repe, 350
 potrebno kad bude, neka se pokriepo;
 vrh svega još toga, što godi spravite,
 vinca im rujnoga pun bucat nalijte,
 po putu kad godi pustinjom najliše
 gospodar prohodi, da ništa ne lipše.
 Pošteno i časno sve u način stavite, 355
 neka im nie kasno, saj čas ih spravite.

KUJAČA :

Nie drugo čekati, sve im je spravjeno,
 i od dvora prid vrati na ruku stavjeno.
 I ako ćeš što veće, gospoje, naredit',
 od nas ti se ne će niedna stvar zaštedit'. 360
 Tebi se gospoji, kako hoć' ali vieš,
 vladanje pristoji, da nam svim zapovieš;
 a nam je dostojno ispunit' volje tve
 počtjeno i dvorno, kako hoć' da t' je sve.

SARA :

Da s' vazda vesela i da ti bog plati! 365
 do samo kraj sela nu ih sele isprati;
 na ždrielu ter stani, tako te višnji bog
 u dugo sahrani i dao ti sreće stog!
 Ter gledaj, kako znaš, ne moj se dieliti,
 da me pak uvjedžbaš, ki će put sliediti. 370
 I spravna kom budeš, skaćući doteci,
 što vidiš i čuješ, tere mi sve reci.

344 mječić] *dubr. b. i od. mješić, a može biti i mješčić (mjescich)*. 346
 na obroku] *dubr. b. na strani* na broku. 349 *dubr. a.* masoca. 351 još] *od.*
 vrh. 352 rujnoga] *dubr. b. na strani* rusoga. 257 *dubr. b.* spravljeno. 358
 prid] *dubr. a. pri. dubr. b.* stavljeno. 369 gledaj] *dubr. b.* strći, *može biti*
griškom mjesto strzi, na strani i gledaj. 370 uvjedžbaš] *dubr. a. i od.*
 ,uvjegbaš', *dubr. b. zamrčeno može biti uvježbaš i ,uvjegbaš'.* 372 *dubr. b.*
 ter meni, *a na strani* tere mi.

Sara Abramuu.

Abrame dragi moj, ispuni misli tve,
 dieli se, a ne stoj, oto t' je spravno sve.
 Z božjom se ljubavi pošteno i časno 375
 u saj čas odpravi, da vam pak nie kasno;
 i sledi dobar put, putujte u dobar čas,
 višnji bog slavan skut raskrileo vrhu vas!

GOVOR PETI.

Šator.

Sara,¹ Izak.

Spraviše se da putuju.²

SARA :

Izače sinko moj, djeteece ljuveno,
 prikloni m' obraz tvoj i lice rumeno, 380
 da odkle ćeš poć tako, prie neg se odpraviš,
 ljuveno i slatko s majkom se pozdraviš,
 da t' majka starica draga i ljuvena
 poljubi tva lica i usta rumena.
 Ter sinko sad hrli, ter sinko sad preši, 385
 i majku zagrli i trudnu utješi.

*Pridje Izak k materi, slimi klobuk s glave, za-
 grli ga mati i celiva.*

IZAK :

Ostani s bogome, i gojno počini,
 a ćaćkom i mnome ništor se ne brini.
 Bog nas će provodit' i molitve tvoje,
 svih zledi slobodit', o majko gospoje! 390
 I ufam u boga višnjega na nebi,
 da s puta ovoga skoro ću doć k tebi.
 Ne gledaj, er je noć, ner božje ljubavi,
 svi ćemo opet doć veseli i zdravi.

377 dobar] *dubr. b. na strani sveti.* ¹ *dubr. a. i.* ² *dubr. a. nema toga ;*
 od. spravjaše se. 379 *dubr. a. djeteeće, od. djetešće.* 381 *dubr. a. nema se.*
 od. opraviš. 388 *dubr. b. ćaćkom, od. ćajkom.*

SARA :

- Svudi bog s tobom bio, o dragi sinko moj, 395
 i angeo te provodio, kud stupa stupaj tvoj!
 božja te desnica od zlotvor branila
 i putem ružica svudjer ti proctila!
- Još dragi sinko moj, govoru ja tebi, 400
 boga se tvoga boj višnjega na nebi;
 njemu se pridaj vas s goruštom ljubavi,
 i mol' ga svaki čas i hvali i slavi.
 Roditelju tvomu, kako je tvoja éud,
 u djelu svakomu poslušan vazda bud'. 405
 I ako ées miran bit' bez vaja i tužbe,
 ne moj se zahodit' daleko od družbe;
 pri éačku tvomu stoj, ter ga služ' i dvori,
 ter ée se razum tvoj tuj poznat' u gori;
 i tvoja dobrota za ljubav, ku t' nosi, 410
 ne bran' mu života, ako t' ga usprosi.
 Vrh stvari vrhu svih spametan još budi,
 i od zvieri pustošnih čuvaj se i bljudi,
 od zmiije najveće, u krugu ka leži,
 ter se kazat' ne ée, putnika ner preži 415
 u travi pokrovno, kako se govori,
 ter ga tač otrovno čemerom umori.

IZAK :

Sve éu toj obslužit' na zapovied tvoju,
 bog nas ée sadružít', počivaj u goju.

Dielíše se ¹ *iz šatora, Sara ih odprati* ² *do vrata.*

396 *dubr. a.* ,anghjeo', *dubr. b.* ,angheo', *od.* ,anghio'. 398 *dubr. a.* pu-
 tom. *dubr. a.* svuder. 407 *dubr. b.* éačku, *od.* éajku. 408 ée se] *dubr. a.* éeš
 413 u krugu] *dubr. b.* u skrovnu, *a na strani* u krugu. 414 ner] *dubr. a.*
 neg. 416 čemerom umori] *dubr. b.* *na strani* čemeran otvori.

¹ *dubr. a.* diele se. ² *dubr. a.* odpravi, *od.* doprati.

---

416 *iza toga stiha ima n. a.:*

Pokli se odieli, moj sinko ljuveni,
 tvoj obraz pribieli prikloni sad meni,
 da t' majka starica draga i ljuvena
 i obraz i ličca celiva rumena.

GOVOR ŠESTI.

Prid šatorom.

*Uputiše se Abram i¹ Izak s djetićima, djevojke obstupiše Izaku.**Kujača, Izak,² Gojisava druga djevojka.*

KUJAČA :

Tako li misliš poč', Izače? rec' pravo,
pohodnju ne ć' li oć'? tako ti bit' zdravo! 420

IZAK :

Ako se ja spravljam, sestrice ljuvene,
majku vam ostavljam u zaklad za mene ;
a ja ću ostavit' božji mir, vječni goj,
a ona će ispraviti' pohodnju i dug moj. 425
Sve z bogom ostajte, nada sve molim vas,
majku mi slušajte, čin'te joj svaku čas,
i sve se ljubite kak prave sestrice,
i u svem se bljudite, ne ogriješ'te dušice.
Vrh svega vrh toga čestite do vika
i mol'te sve boga za mene grešnika. 430

GOJISAVA :

Ti z bogom putuješ, Izače dragi moj,
nu tamo kad budeš u gori zelenoj,
u gori zeleni i dubravi slavni,
od nas se spomeni, tako te bog shrani!
Molim te rad boga, ako t' se riet' more, 435
cvietja nam svakoga donesi iz gore,
gorske nam ljubice donesi najliše
i poljske ružice, ka rajski miriše.

IZAK :

Sestrice pridrage, ne štedim ja od vas
ni truda ni snage, sve vam će bit' na čas, 440

¹ i nema *dubr. a. ni od.* ² *dubr. a. i. 421 od. spravjam. 422 od. ostavjam. 438 ka] dubr. b. ke.*

ako snieg ne bude tamo me zamesti,
 da vam se sve zbude, to vam ću donesti.
*Dieliše se Abram i ostali. Kujača¹ djevojka podje za
 njima da vidi kud će poč'.*

GOVOR SEDMI.

Šator.

SARA sama :

O višnji bože moj jedini i pravi,
 što m' Abram prijatelj tvoj s porodom rastavi?
 što svoja odluka s mrakom se sad dieli, 445
 kako stril iz luka ter me trud prostrieli?
 Nu ako je volja tva, zbudi se sve takoj,
 i moja dobra sva i život vazmi moj.
 Lje ako se i tužu, ništor ti ne branim,
 istom čin' da dušu pri tebi sahranin. 450
 Od božanstva tvoga stekla sam svaku stvar,
 i sinka dragoga dao mi si ti na dar.
 Nu što mi da, bože, tva ruka prisveta,
 na volju sve može vazet' mi opeta.
 Samo te lje molju, o višnja ljubavi, 455
 u ovu me nevolju u zabit ne ostavi,
 ter milos ne skрати, ner, ljubavi prava,
 sinka mi povrati vesela i zdrava.
 Daj mojoj starosti da budem na svieti
 tolike radosti prie smrti vidjeti. 460
 Za sad me slobodi u ovu nevolju,
 a pak čin' što godi od mene na volju.

¹ od. a Kujača. 444 m'] od. me. 447 je nema od.

SKAZANJE DRUGO.

GOVOR PRVI.

Šator.

Kujača djevojka, ¹ Sara.

KUJAČA:

Čestita gospoje, bog s tobom na stanu!
 tužice sve tvoje parjaj sad na stranu, 465
 ter gospo pridraga ne daj se volji zloj,
 u svem bog pomaga, sliedi mir i pokoj.
 Dobra kob, dobra čes po božjoj ljubavi
 i angjel zgar s nebes š njima se odpravi,
 ter — ži mi bratica! — toj drži u skutu,
 angjelska stražica da je š njimi u putu. 470
 Podjoše put gore, jur minuše selo,
 tamo su prie zore zdravo i veselo.
 Njeka se još zdraka put gore utoči
 iz višnjieh oblaka jak sunce s istoči,
 ter gore i briezci svieh strana sinuše: 475
 a toj su biljezi da zdravo minuše.

SARA:

Da bude toj takoj, jošte bi u staros
 doček'o život moj veselje i rados;

⁴ *dubr. a. i.* 466 u svem] *od. u sve in.* 474 *dubr. b.* višnjih.

463—470 *mjesto tih stihova ima n. a.:*

Djevojka: O gospo gdi si sad?

Sara: Ovd i sam neboga.

Djevojka: Ustavi gorki jad, molim te rad boga,
 dobra je gospo čes, tiem ne stoj u tužbi,
 er višnji bog s nebes š njimi je u družbi.

477—486 *nem n. a.*

nu je sve to pri meni — brižna ti ja Sara —
 kako san vuhveni, ki ludih svih vara, 480
 ter srce sve moje, sestrice pridraga,
 ciepa se na dvoje, gdje ga trud primaga,
 s tolikom boljezni, ku nitko na svieti
 ni javi ni u sni nie mogal vidjeti.
 A toj zna bog pravi — jaoh mojoj starosti! — 485
 koji me dobavi tolike žalosti.

GOVOR DRUGI.

Gojisava djevojka i rečene.

GOJISAVA :

I ja sam sad z dvora, gospo, vjeruj meni,
 praskaje jur zora, nebo se rumeni,
 noćni se mrak dieli, zdraka je vrh sela,
 skoro je dan bieli danica izvela; 490
 a po tom danica bude se odkriti,
 verna će stražica putnikom to biti;
 to ćemo u skora očima sve vidit',
 danica i zora gdi će tja na oni svit
 pod zemlju prognati tmastu noć i sanak, 495
 ter nam će prosjati sunačce i bio danak;
 a sunce gorušte po tom se uputi,
 zdrake će svjetlušte iz venca prosuti,
 ter svietla taj zdraka kom bude posjati,
 tmasta će pomraka u skrovu ostati. 500
 Tim parjaj misli tve, čin' da se veseliš,
 er ti će biti sve, što hoćeš i želiš;

482 od. gdi. 488 praskaje] od. prasla je. 490 izvela] od. vesela. 498
 od. vienca. 499 taj] od. ta.

493—502 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Jošte se sa više, gospoje srčana,
 konjici spraviše i kola sunčana,
 običaj kako jes od svietle danice
 izvesti sred nebes sunčane konjice,
 tere¹ će sunačce² isteći i sjati
 i tvoje srdačce³ veselo ostati.

¹ *dubr. b.* ter. ² *od.* sunašce. ³ *od.* srdašce.

ter tužbu ustavi, ter veće ne jadaj,
neg boga proslavi i njemu hvalu daj.

SARA :

Čas, hvala i slava bogu se slavnomu — 505
sestrice, zadava na daru svakomu ;
i učinit' on more, kako je sviem znati,
da se vrh od gore doli dnom obrati,
i učinit' još more prislavna svoja moć,
da gora od gore na blizu bude doć' ; 510
nu slano sve more prie ée se odsolit',
ner srce me more boljezni odoliti',
koja me skončava — jaoh mojoj starosti!
i smrt mi zadava s velikom žalosti.
A moj trud ne može nitkori spoznati 515
neg sam bog, ki može svaki dan sazdati.

GOVOR TRETI.

Grlica, Marava i Kamprela djevojke i gore rečene.

MARAVA :

Bog da te pomaga i dao ti što želiš,
gospoje pridraga, i da se veseliš !
od ljubavi tvoje čin', milost da stečem,

503 ter tužba ustavi] *n. a.* za toj se ustavi. 504 neg] *n. a.* ner. 515
nitkori *tako u dubr. a. i b. i od.*

505—516 *nema n. a.* (*odgovor Sarin ne namjera se*). 517—538 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Zdravo sam ja sada, i ja sam vidjela,
gdi se je livada sva cvietjem prikrila,
ter, gospo, na saj svit što narav satvori,
proctil je svaki cvit u polju i u gori,
vjetrica ter kad čuh tuj počne pršati,
hoće se s tielom duh od slasti rastati ;
er miris ishodi, razliki gdi je cviet,
da duša zahodi deti tja¹ on sviet ;
tiem, gospo, danica na prešu ishodi,
sviem zviezdám danica i biel dan izvodi ;

¹ *tako i dubr. b. i od. obje rieči, može biti grieškom mjesto deri na.*

strpi me, gospoje, dvie rieči da t' rečem. 520
 Z dvora sam ja sada, i ja sam vidjela,
 gdi se je livada sva cvietjem odjela,
 ter cavti svaki cviet, neka ti je gospo znat',
 što narav na saj sviet i zemlja može dat'.
 Nu ne viem na sviet saj, tako mi raj steći, 525
 tko može miris taj jezikom izreći,
 gdje drobna ružica i vriesac najliše
 i hroma ljubica livadom miriše,
 gdi taj rajski cviet prid zorom ishodi,
 dušicu na oni sviet s mirisom zavodi. 530
 K tomu se riet' more, dobre su sve zgođe,
 vlašići vrh gore danicu izvode,
 danica ter rani i kaže put zori,
 da pridvor sunčani u istoku otvori.
 Još — ži mi bratica! — čula sam, gospoje, 535
 tihoga slavica u jelju gdi poje,
 ter viekom do danas, gospoje ljuvena,
 ja ne čuh sladji glas odkle sam rodjena;
 er bi se na poli srdačće dvojilo, 540
 danicu gdje moli ljuveno i milo,
 istokom da sada danica uprješi,
 da tvoje od jada srdačće utješi.
 Danica ter prješi, skoro će sinuti,
 i putnici naši na zdravje minuti.
 Oto nam višnji bog zlamenja sva kaže 545
 da je š njimi srećan stog i dobre sve straže.
 U sumnji ti ne stoj, molim te sa svu moć,

523 *dubr. a. capti. 530 od. nema s. 531 k tomu] dubr. a. i b. i od.*
tkomu. 532 gore] od. zore. 537 viekom] dubr. a. i b. i od. većom ja-
mačno griškom. 538 odkle] dubr. a. od kad. 539 od. srdačće. dvojilo]
dubr. b. na strani i od. dielilo. 541 uprješi] od. uzprješi. 542 od. srdačće.
546 š njimi srećan stog] dubr. b. njim dobra kob, od. njimi dobra kob. 547
u sumnji ti] dubr. b. na strani u misleh tieh. dubr. b. i od. sa, dubr. a.
za. 548 doč] dubr. b. na strani i od. proc.

---

još, ži mi bratica! čula sam, gospoje,
 tihoga slavica u jelju gdi poje,
 ter, gospo, do danas, pravo t' se govori,
 ja ne čuh sladji glas, odkli me bog stvori.

er dragi sinak tvoj z družbom ée zdravo doó';
za č je bog milostan, on ga ée shraniti
i k tebi na svoj stan na zdravje vratiti. 550

SARA :

Ako bit' to može istina da je prava,
rekla bih : moj bože, hvala ti i slava,
hvaljeno ime tve, er me nies' ostavio,
ner me si tužbe sve i truda izbavio ;
rado éu živjeti bez tuge pakljene, 555
radije umrieti, kad pošlješ po mene.

Nu — brižna ! — veselo gdje mogu stat' sada,
me srce dreselo gdje se sve raspada ?
koliko da pravi i da mi govori :
tvoj sinak gizdavi pogibe u gori. 560

Još mi se mni da glas Izaka ja čuju :
oskubi majko vlas, u zemlju putuju,
zemlja me obljudi, iz ke sam prišal van,
a ti me izgubi takodjer i tvoj stan.
Još mislit' — jaoh sele ! — muka je krvava, 565

560 *dubr. a.* pogine. 565 jaoh] *od.* jać (jach').

551—702 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Hvala ti, bože moj, pokli mi bit' može,
da mi sad nebogoj i tužnoj pomože.
Nu, brižna, veselo ne mogu da stoju,
za č srce dreselo sve muti svies moju,
koliko da pravi i da mi govori :
tvoj sinak gizdavi pogibe u gori.
Još mi se mni da glas bolježljiv¹ ja čuju :
oskubi majko vlas, er dalek putuju,
za č me ti izgubi, tiem cvieli i tuži,
a zemlja obljudi, ku sinak tvoj združii.
Za toj se takmeno u misleh² vaj sada
me srce kamenom u sto dil raspada ;
za č mislit' — jaoh sele — tuga je krvava,
pastiri što vele od tizieh dubrava :
gdi su tuj lugove, gdi su te dubrave,
tuj kažu vukove, medvjede i lave
i ljutice zmiije, ter pješac ni konjik

¹ *od.* bolježljiv ² *od.* mislieh.

pastiri što vele od tezieh dubrava,
 što mi je trudno čut', er kad se spomenem,
 sva treptim kako prut i blidim i svenem.
 A za to molim vas ljuveno sa svu moć,
 je li kad kojoj vas steklo se tamo poč' ? 570
 Ne tajte ništore, tako vam bit' zdravo !
 što je tamo vrh gore, rec'te mi sve pravo.
 Pastiri za č prave, ki niesu laživi,
 puste su dubrave i luzi strašivi,
 i zvieri zlosrdieh množ se tuj nahodi, 575
 gorom i po brdieh što pustoš taj plodi ;
 ter zvieri, još prave, kud hode dubravom,
 kolju se i dave zlosrdnim naravom
 meu sobom ; ter tako, kako se govori,
 u vrieme u svako tjeraju s' po gori, 580
 da gora sama taj, tolik trud videći
 i toli tužan vaj, sva ostaje u smeći ;

566 od. tezieh. 569 od. za. 573 *dubr. b.* pastieri. za č] *dubr. a.* ,sac'. 582
 sva] od. sve.

proći tuj ne smije, ni žena ni človik.¹
 Ako mi ne lažu, još, draga sestrice,
 vile mi tuj kažu i lombre gorstice,²
 ter tko se osami u tojzi dubravi,
 sasma se zamami i pamet ostavi ;
 a Izak je naprašit' da vidi gdi koju,
 tuj se će pristrašit' i ostavit' svies svoju ;
 to li gdi bude sam od družbe istati,
 očito vajmeh znam, zvier ga će zaklati.
 Još vele ovčari, da su tuj zle zgode,
 tač vrlo gusari iz gora izhode,
 ter drume zapiru, i tamo na volju
 putnike odiru i vežu i kolju.
 A sama čini sud, sestrice, ti sada,
 mogu li ovi trud razmišljat' bez jada.
 Er da mi gusa taj djetece³ uhvati,
 zvala bih smrtni vaj, da život moj skrati ;
 to li bi zvier koja tamo ga zaklala,
 sama bi sebi ja prieku smrt zadala.
 Jeda li darov svoj višnji bog ne skrati
 ter zdravo sinak moj z družbom se povrati.

¹ od. čovik. ² valja da gorstice. ³ od. djetešce.

i sam lug jadovno po sebi tuguje,
 od zvieri strahovno rikanje gdje čuje;
 a zmije priljute svih zmija jadovnih 485
 rasputja i pute zapiru strana svih,
 najliše krilate zmije, ke putniku,
 gdi se na nj naklate, zadadu smrt priku;
 tuj zmaji ognjeni jošte se nahode
 u pustoj zeleni pri jezeru od vode; 590
 a što su vukovi, pantere i lavi,
 puni su lugovi zlosrde naravi;
 nakazni razlike jošte mi tuj prave,
 ke trudne putnike pogledom ztrave
 s tolikiem porazom, da tamo u gori 595
 i ledom i mrazom putnik se satvori,
 ter tako jadovan, kako mi govore,
 noć li je ali dan, procienit' ne more,
 i gdi se taj zgoda na njega namjери,
 plemena i roda tudjer se iznevjeri, 600
 sliedeći sve trude s velikom pečali,
 ter majku zabude i vas rod ostali,
 i u tojzi dubravi s velikom žalosti
 na pokon ostavi svoj život i kosti.
 I hrabren ni vojnik, ki zdravo može proć', 605
 ni pješac ni konjik, ni ob dan ni ob noć;
 to li bi prošal tač kroz zvieri krvave,
 gusarski krvav mač svedj mu je vrh glave,
 blažen se može reć' u vrieme u svako,
 tko bude zdrav uteć' zlosrdje gusarko. 610
 Ter mira ni goja, tko ti tamo zajde,
 ne da mu čes svoja za dlaku da najde.
 Sad same čin'te sud, sestrice sve sada,
 mogu li ovi trud probavit' od jada?
 Er da mi gusar taj djetešce uhvati, 615
 zvala bih smrtni vaj, da život moj skrati;
 to li bi zvier koja tamo ga zaklala,

584 gdje] od. ter. 585 *dubr. a.* jadovnih. 586 razputja] od. raspustja.
 i pute] *dubr. a. i b.* u pute. zapiru] *dubr. a. i b. i od.* zapira. 596 od.
 zatvori. 600 *dubr. a. i b. i od.* ,tughjer'. 615 *dubr. a.* djetešce.

- sama bih sebi ja priku smrt zadala.
 Jeda li darov svoj višnji bog ne skrati
 ter zdravo sinak moj z družbom se povrati! 620
- Još prave, nie tamo livade ni siena,
 tetivika samo plodi se i kupjena,
 taj gusta kupjena ter se s tetivikom
 plete i propina po grmu razlikom,
 da u tojzi gustini od pustoga ploda 625
 pitomoj živini nie nigdjer prihoda.
- Hridje i kamenje još se tuj govori
 jak oštro grebenje da je svuda po gori,
 i sam trn priljuti i š njim drača crna,
 kojom su svi puti zarasli svih strana. 630
- Tu nitkor na svieti ne može poljane
 s livadom vidjeti ni doline ravne,
 ni siena po viek vas okolo sve gore,
 najmanji što bi vlas, vidjeti ne more;
 ni bilje ni trava u vrieme prolitja 635
 ni plodi ni dava mirisnoga cvitja,
 i kako što zene, svudi po sve strane
 sprži se i svene od rdje i od slane;
 i po svem se kaže, što su rekli meni,
 da pčelam ni paše ni cvietak medeni, 640
 najliše ljubice, pelina ni vrisa,
 ni drobne ružice rajskoga mirisa.
- Nit koja ni ovca, ka bi tamo zašla,
 ne može nać' doca, gdje bi se napasla.
 Još vele, sestrice, ki tamo putuju, 645
 da šturka ni ptice putujuć ne čuju;
 divjaćni vranovi po stienah ner graću,
 kako zli duhovi, u paklu ki plaću.
- Sad procien' svaka vas, može li na svieti
 jadovni taj poraz moj život podnieti, 650
 gdi sada ni po tom, da vam je svim znati,

618 *dubr. b. i od. bi.* 626 *nigdjer] od. nigdje.* 628 *grebenje] dubr. a. i b. i od. grebjenje.* 635 *od. vrime.* 646 *da] dubr. a. na.* 647 *stienah] dubr. a. i od. stienac; jamačno su pisci rukopisa dubr. a. i od. našti u rukopisu iz koga prepisavaše h napisano nalik na z(=c), tako je h u dubr. b. tu i na drugim mjestima.*

Izaka životom ne mislim sčekati.
 Ter ako bude zač' jednu ped od družbe,
 gorom će svudi nač' plačan vaj i tužbe.
 Tim ako ja trudim, trud me moj primaga, 655
 za č ono, što žudim, toj mi čes odlaga.
 Što k tomu govore, sestrice pridraga,
 toj izriet' ne more moja svies ni snaga.
 Žalosti te druge me ne ću pobrajat', 660
 da tugu vrh tuge ne budem ponavljat'.
 Samo ću riet' ovoj, što mi se priklada,
 da velik nepokoj s boljezni mnom vlada.
 Sestrice ljuvena, po glasu er čuju,
 mnogo zlih vremena da tamo kraljuju :
 ako mi ne lažu, ner pravo govore, 665
 tolik mi trud kažu, ki se izriet' ne more :
 tuj dažda ni grada, sniega ni mećave
 ne lipše nikada, ni rose rdjave ;
 svu zimu s jeseni da nigdir na svieti 670
 najmanje zeleni nie moć' vidjeti,
 ni dubja ni trava ni živoga duha,
 gdi s sniegom mećava zameće i puha,
 ter gora sva z briegom svudi po sve strane
 pod mrazom i sniegom u skrovu ostane ;
 ter kad je taj zima, korien se s žilami 675
 pod zemljom podžima i puca živ kami ;
 i trud je pakljeni vidjet' po sve strane,
 mosuri ledeni gdje vise niz grane,
 ter dubak obružen bez lista stoji vas
 oprudjen i osušen, što g' sprži snieg i mraz ; 680
 kad li je s proljetja takodjer i ljeti,
 zelence i cvietja želja se nazrjeti ;
 er često dubravom vihar se plah glaši,
 ter dubje i s travom kako plam sve sprži ;
 kad li je toplina, sred ljeta najliše, 685
 tuj svaka živina od truda uzdiše

658 ni] *dubr. a. i.* 660 *od.* ponavjat. 662 mnom] *dubr. a. i od.* mom.
 664 *dubr. b.* vrijeme. zlih] *od.* slidi. 672 *od.* nema s. 675 *dubr. b.* nema s.
 677 *dubr. b. i od.* vidit. 679 *dubr. a.* dubah. obružen] *u dubr. a.* može se
 čitati i obrušen. lista] *dubr. a.* listja. 681 *dubr. b.* proljeća. 682 *dubr. b.* cvieća.

želeći vodice žedna se napiti
 i drobne travice da svoj glad nasiti;
 kada li gromi grom, velik je strah čuti,
 jak da će gori dnom gora se svrnuti; 690
 kada li pukne tries, i munja kad sine,
 kamenje, zemlja i lies i svake živine
 očute tolik trud i tolik strašan glas,
 jak da će božji sud poronit' saj sviet vas;
 trešnje mi velike još tamo govore, 695
 kojim nać prilike živ čovjek ne more.
 Misleći sad ovoj, gdje mogu počivat'
 i tolik nepokoj u sebi priživat',
 gdje trepti me srce i sve se podira,
 jak na dan od smrce kad bolan umira? 700
 Ovaka boljezan od srca i od tiela
 ni javi ni u san nie se pri vidjela.

KAMPRELA :

Ustavi gospo jad i uzdah utješi,
 ter mene malo sad Kamprelu usliši;
 er ti ću pravo reć, što ti će drago bit', 705
 tako mi sreću steć' i pošten glas dobit'!
 Ja sam tamo bila, očito, gospo, znaj,
 i sve sam vidila, kakva je gora taj.
 Sve što ti od gore, gospoje, neka znaš,
 pastiri govore, sve je toj gola laž. 710
 Najmanji vjetra ćuh er se tu ne čuje,
 i svaki živi duh slobodno putuje;
 nie zmije tuj ljute ni od gusa namire,
 drumove i pute da komu zapire;
 nie zvieri zlosrdih u tojzi dubravi, 715
 gorom i po brdih gojno se boravi;

687 od. žedan. 689 gromi] od. grmi. 696 kojim nać] *dubr. a.* kojim.
 702 *iza toga stiha ima dubr. a. još jednom stih 697 i 698.* 706 *dubr. b.*
 pošten. dobit] *dubr. b.* gojit, *na strani* dobit. 710 toj] *dubr. a.* to. 711 ćuh]
dubr. b. na strani huć. 715 od. zlosrdieh. 716 od. brdieh.

717— 828 *mjeto tieh stihova ima n. a.:*

Zelenca gora taj još dušu nasladi;
 zemaljski jakno raj, ki sam bog nasadi;

svakom je gora taj uresna zeleni
 zemaljski kako raj, gdi je život blaženi;
 er ljeti i u jesen, zimi i proljetjem
 vječna je tuj zelen s mirisom i cvietjem, 720
 i tuj ti nikada, tako mi glavice!
 na tle lis ne pada s dubka ni s travice;
 svud raste ružica i rumen trendofil
 i hroma ljubica, kaloper i bosil, 725
 dosta je tu emilja i liera bieloga
 i razlicieh gjilja kolura svakoga
 i od radosti velje milost je sazdana,
 srčano gdje zelje miriše svieh strana,
 ruzmarin zeleni liep je još na svieti
 i trator rumeni očima vidjeti, 730

719 *dubr. a.* proljećem. 720 cvietjem] *dubr. a.* s cviećem. 721 tuj tu] *dubr. a.* tujzi. 722 *dubr. b. i od. list. dubr. a.* pade. dubka] *dubr. a.* dubja. s travice] *od. travice.* 725 tu] *dubr. a.* tuj. 726 gjilja *valja da tako treba čitati, u rkpp. 'giglia'.* 727 *od. zazdana.* 728 *dubr. a.* gdi, *dubr. b.* dje.

er ljeti i u jesen, zimi i u prolitje¹
 vječna je tuj zelen i miris i cvietje,
 ter, gospo, nikada, tako mi glavice,
 zelen, lis ne pada na zemlju travice;
 drobna je ružica i rumen trendofil
 i hroma ljubica, kaloper i bosil,
 dosta je tuj smilja² i lira biloga
 i razlicieh gjilja kolura svakoga;
 bilja su svakoja, kojemu po vas viek
 ne može znat' broja pod nebom živ čovjek;
 ter tamo po gori da vidiš raskitje,
 rekla bi da gori u plamu sve cvietje,
 pozlatno³ kovilje još se tuj nahodi,
 razliko ter bilje ljepotom nadhodi;
 za nj da me tko plati, kad bih tjela⁴ brat',
 kiticu prodati mogla bih zlat dukat;
 i lug je tuj taki, komu nie prilika,
 na kom se lis svaki jak zlato svjetliška;
 vide se još grane od dubja od toga
 jak da su skovane od srebra samoga,
 ter zviezda kad mine da bil dan objavi,

¹ *od. proljetje.* ² *od. emilja.* ³ *u dubr. b. i u od. može se čitati pa zlatno, gledaj isto mjesto gore.* ⁴ *od. htjela.*

a medni što je vries od boga tuj sazdan,
 čovjeku čini svies zanesti sebe van ;
 a što je . . . . , ke je krepos tolika,
 od mrtva bi živa vratila čovika ;
 a pelin kad cavti svieh strana po gori, 735
 rekla bi, gospo, ti, živi plam da gori ;
 krasno je raskitje i ostale zelence,
 milost je sve cvietje upletat' u vience ;
 bilja su razlika od polja i od gore,
 kojim broj ni slika najti se ne more ; 740
 pozlatno kovilje još se tuj nahodi,
 razliko ter bilje ljepotom nadhodi.

731 od. zazdan. 732 zanestij od. zavesti. 733 na praznom mjestu nema dubr. b. ništa, od. ima iva, a dubr. a. ima napisano u novije vrieme olovom trava iva ; može biti da pjesnik navlaš nije htio kazati imena travi koju je mislio. 735 dubr. a. capti. 739 dubr. a. nema su. 740 kojim broj] dubr. a. kim broja. 741 od. pazlatno, u dubr. b. bilo je pozlatno, pa je popravljeno pazlatno ; isporedi 1999 i ovo mjesto dolje u n. a.

jak sunce sve sine po tojzi dubravi.
 Neka ti još reku, gospoje izbrana,
 kladenci tuj teku i vrve svieh strana,
 i ptice žubere¹, da se tom sladosti
 srdače² podere od velje radosti.
 Tuj su, gospo, rajske ptice,
 staglici i faganieli,
 modrokosi i vavlice
 i muhavci s rukarieli ;
 tuj su sebe³, tuj su štice
 i kalandre i slavici,
 kukuljave i sjenice,
 žutokljuni, čučke i kvinci,
 vioglavi i drozgovi
 i batići i judice,
 pčelozobi i kosovi
 i djeteli i čikavice ;
 razlike su jošte druge,
 ke lietaju sa svieh strana,
 navlaš, gospo, žute vuge,
 ke su žučé⁴ od čafrana.
 A što ti su papagali,
 žamor ih je⁵ čut' od svudi

¹ od. gjubere. ² od. srdašce. ³ od. sobe, dubr. b. sebe. ⁴ od. žutje.
⁵ dubr. b. žamoriće.

rad bih ga htjela brat', za nj da me tko plati,
 kitieu zlat dukat mogla bih prodati.
 A lug je tuj taki od dubja razlika, 745
 na kom se list svaki jak zlato svjetlika ;
 vide se još grane od dubja od toga
 jak da su skovane od srebra samoga,
 ter zraka sunčana gdje se tuj upira,
 milost se srčana s veseljem razbira, 750
 gdje svjetlos po gori sama sja po sebi,
 jak da se otvori višnji kram na nebi.
 Neka ti još reku, gospoje srčana.
 kladenci tuj teku i vrve svieh strana ;
 bistra je još rieka hladnija od leda 755
 i bjelja od mlieka i sladja od meda ;
 gdje ptice žubere svaki hip i svak čas,
 da se duh podere slišaje rajsku slas ;
 rajski se glas čuti, gdje u miru i goju
 pribieli labuti začinjju i poju 760
 okolo sve rieke i ob noć i ob dan,
 da od slasti tolike nadje se čovjek pjan ;
 i ptice ostale od kopna i od vode,
 velike i male, sve se tuj nahode,

743 *dubr. b.* tjela. 751 *dubr. b. i od.* svjetlost. 755 hladnija] *dubr. b. i od.* hladna je. 757 *dubr. b. i od.* gdi. *od.* svaki čas. 758 se] *od.* te. 760 *od.* lebuti. 764 *dubr. b. i od.* tu.

---

kako da se budu ljudi
 gdje na zboru tuj sastali,
 i žuti su i crljeni,
 pune ih su sve tej gore,
 kako ljudi ter govore
 i u pjesance poju svake,
 ter se čuju tej pjesance
 po dubravi tamo hode,
 kako da tuj vile vode
 po poljani luke¹ tance.
 Jošte tamo po dubravi
 četrkaju jarebice,
 i vide se prepelice
 kako da tuj ljezu² mravi.

¹ tako u oba rukopisa; gledaj isto mjesto na strani 271. ² *od.* pljeze.

- kovača, gusaka, divieh kokošica, 765
 noraca, plovaka i morskiah slavica ;
 čaplje su još njeke, kojih je velik broj,
 ke gazom kraj rieke provode život svoj,
 i narav imaju, kraj vode hodeći
 da hitro stupaju, ribice loveći, 770
 pod vodu ne nore, er dug vrat imaju,
 ter kljunom gambore i jegulje hitaju.
 I galebi i kokoške
 i utvice zlatokrile
 mnogo ljepše neg li morske 775
 očima su vidjet' mile.
 Letušće su vrste svake
 po svoj gori rajске ptice,
 čučke, kvinci, sebe svake,
 modrokosi i vavlice. 780
 Tuj su rajski faganieli
 tuj čeranti, tuj su šćice,
 staglinići, rukarieli,
 i judice i sjenice.
 Tuj grmuše, tuj su svračći, 785
 delemoške i slavici,
 i tuj ti su, gospo, braveci,
 i priljepci i butići.
 Skačatura još je tamo,
 ki grmuše ne će lovit', 790
 neg li love pruge samo,
 ptice druge ne će znobit'.
 Slavica je još za dosti,
 i kalandre rajski poju,
 ter s veseljem i radosti 795
 tuj provode narav svoju.
 K tomu milos vidjet' bješe,
 gdje violavi i droskovi

767 *dubr. a.* kojieh. 768 gazom] *od. bez sumnje griěškom* glasom.
 774 *dubr. a. i b.* zatokrile. 777 *od.* letušća. 780 *dubr. a.* valvice. 785 *od.*
 svračći, *dubr. b.* svravšći, *jamačno griěškom.* 788 *od.* butici. 792 *dubr. b.*
 snobit, *od.* znobit, *dubr. a. u tom je nepouzdan.* 797 *dubr. b. i od.* mi-
 lost. 798 *dubr. a. i b.* violavi.

- žutokljunci zajedno pieše
s pčelozobi i s kosovi. 800
- A prid njimi kukuljave
prolitaju i piešeći
u pjesance boga slave
čestit život provodeći. 805
- A od plisaka i strježića,
što je taj gora rasplodila,
ne bih, gospo, živ' mi sreća!
u viek tega pribrojila. 805
- I goluba u grlica
i tetribea po dubravi,
jarebica i prepelica
dosta ih je kako mravi. 810
- Razlike su jošte druge,
ke lietaju sa svieh strana,
navlaš, gospo, žute vuge,
ke su žuće od čafrana. 815
- A što ti su papagali
žamoreći čut' od svudi,
gdje na zboru tu s' sastali,
kako da se bodu ljudi, 820
- I žuti su i erljeni,
pune ih su sve tej gore,
pripievaju po zeleni,
kako ljudi ter govore.
po dubravi gorom hode, 825
ter se čuju tej pjesance,
kako da tuj vile vode
po livadi luke tance.
- Još ne vim tko more trpjeti rajsku slas,
s večera do zore kad šturci pušte glas, 830

800 od. i pčelozobi i kosovi. 802 od. prolitjaju. 805 *dubr. a. grieškom strježića; treba li strie- ili strje- ne može se u rkpp. razabrati; što napried str. 100 ima strežić, uzimam za svjedočanstvo da treba štrje- a ne strie-*. 807 od. srića. 810 *dubr. a. tetribea*. 816 od. žutje. 822 *dubr. a. te*. 828 luke u sva tri rukopisa, može biti grieškom mjesto lake, gledaj isto mjesto na str. 269 u dnu. 829 vim] od. vidim. 829—848 jesu u n. a. i n. b. ,bez velje razlikosti'.

- i kada slavici počnu po javoru
istočnoj danici biglisat' u zoru,
ter jele i borje velmi se snebiva,
gore i zagorje gdje slavju odpiva. 835
- Gizdave još ptice zlatiemi huhori
božje kokošice tuj vidjeh u gori ;
ljepota ter bješe, gospoje, vidjet' toj,
u jatu gdje pieše po travi zelenoj ;
i bješe vidjet' smieh, piešeći gdi nose
u kljunku na pospjeh pelinove kose, 840
- ter vlase beriahu u busu pelina,
ter gniezda pletiahu, gdje raste somina.
Još gospo neka znaš, tu s božjom oblasti
ne može na tle daž ni rosa propasti
od velje gustine, ka se je tuj splela 845
- i suncu vručine sjenca je vazela ;
i nie tuj nikada zimnjega poraza
ni sniega ni grada, mećave ni mraza,
ter zapad, ter istok jednako tuj stoji
i nejma niedan rok da se kad razdvoji. 850
- Tuj vihar ne krši najmanje zeleni,
tih vjetric ner prši pokojan po sve dni ;
niti se zvier buni, da plahom naravi
zlosrda otruni jedan list na travi.

832 biglisat *mislim da tako treba čitati, rukopisi nisu sa sviem pouzdani, dubr. a. ima ,bighlisat' a dubr. b. i od. ,biglisat'.* 833 velmi se] *dubr. b. na strani i od. sve se toj.* 834 *dubr. b. dje. slavju] dubr. b. na strani slatko, od. sladko.* 835 ptice] *dubr. b. na strani i od. ptiće.* 836 kokošice] *dubr. b. na strani i od. kokotiće.* 839 *od. gdje.* 841 ter vlase] *dubr. b. te kose, a na strani ter vlase, od. te vlase. beriahu] dubr. b. na strani beriehu. pelina] dubr. b. na strani i od. pelinka.* 842 gdje raste somina] *dubr. b. na strani i od. po granah od smrjeka.* 854 zlosrda] *u dubr. b. može se čitati zlosrdo.*

849—854 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Vazda je proljetje, brieme¹ se ne dvoji,
vazda lis i cvietje zeleno tuj stoji,
vječni je tuj istok, ki viekom nikada
bremenit² ne ima rok, ni strmu zapada,
plah vihar nit krši tuj dubak bogom dan,
nego vjetric prši i ob noć i ob dan.

¹ *od. vrieme.* ² *vremenit.*

- Po dubju iz grana još teče medna slas 855
 i nebeska mana zgar pada svaki čas,
 i gdi taj kapi sok, neka t' je toj znati,
 ne može sladji smok sva narav sazdati.
 er bolan da suzi strjelicom izranjen,
 a toga da okusi, taj čas bi sahranjen. 860
 I lozje tuj raste pričudna načina,
 koje se uz hraste i uz javor propina,
 i čudan plod plodi, pravo t' je sad reći,
 er vise tuj grozdi od lakta poveći,
 grozdja su taj slatka, mrcu bi u njih lik, 865
 a jagoda svaka veća je neg lješnik ;
 i dobro kad sazri, tolikoj uzbuji,
 er da groz zoblju tri, siti bi bili svi.
 Jošte je tuj veća slavna milos boga,
 pitoma gdje voća vide se tuj mnoga : 870
 razlicieh smokav jes, i visi tuj svaka
 po granah kako pes ali dobra šaka ;
 ter kada pucaju i kad se kuvioče
 suzice puštaju kako med i toče.
 Kostanji, čičinci jošte se tuj plode, 875
 i alafi šipei mnozi se nahode ;
 kruška je batvača, turgonje su slive,
 i od lakta rogača dosta kako plive.
 Neka t' je gospo znat', jošte su tuj njei
 orasi kako bat, i dobri lješnici. 880
 Tamo je, gospo, još, — oh, ži mi dušica !
 jabuka velja množ i prasak žutica.

855 *dubr. a.* dublju. teče] *dubr. b.* kaplje *a na strani* teče. 856 zgar] *dubr. b. na strani* tuj. 857 kapi] *dubr. b. na strani i od.* teče. toj] *od. to.* 858 sva narav] *dubr. b.* ulište *a na strani* sva narav, *od.* ulište. *od.* zazdati. 861 i] *dubr. b. na strani* još. 862 *dubr. b.* kraste. 867 *od.* sazdr. *dubr. a.* toliko. 868 bili svi] *dubr. b. na strani* u čehulji. 869 *dubr. b. i od.* tu. 874 kako med i toče] *dubr. b. na strani* od meda i toče. 875 *dubr. a.* čičinci. 878 *dubr. a. i b.* pljive. 879 jošte] *od.* za što. 881 ži] *od.* živ'.

865—866 *u n. a. glase :*

Višnji bog toj sazda, uzmnožni vladalac,
 da svaka jagoda deblja je neg palac.

- A što je još ljepse vidjeti na svietu
 ner višnje i krieše kada su u cvietu!
 kad li se uzore, gospoje, voća taj, 885
 pod nebom ništore ni sladje na sviet saj.
 A što su datale, ke sam tuj vidila,
 pri njih bi ostale sve voćke zabila.
 I tu je gospo smrjek i smrjekinj do volje, 890
 mreću bi u njih liek, da ih se nazoblje.
 A što je planika, maginje gdje radja,
 najti se do vika ne more stvar sladja.
 Drenjine ali pak, gdje se tuj rumene,
 pri njih bi ošal svak sve stvari medene. 895
 I tu je još balsam, govoru ja tebi,
 ki raste, gospo, sam i nikne po sebi.
 A želud, ki rodi česvina i hrasti,
 koštanje nadhodi ljepotom i slasti.
 Litice i stiene tamo su još nike,
 ke u ničem procjene ne imaju ni slike, 900
 kamenje pridrago u kih se nahodi,
 sve svieta ter blago dragosti nadhodi.
 A jutrom sunčan zdrak kad sine po gori,
 mogal bi reći svak da se raj otvori,
 da se raj otvori i višnja država, 905
 i u plamu da gori sva z gorom dubrava,
 ter gdje sja svjetlos taj, kad bi je tko vidio,
 rekal bi: blažen raj ovdi je bog stvorio,
 ovdi su sladosti, ovdi su po sve dni

888 *dubr. a. i b. i od. voće.* 893 *dubr. b. i od. gdi.* 894 *prij od. po.*
 903 *dubr. a. zrak.*

897—910 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Njeke su još stiene, neka ti je toj znati,
 ke zlatom procjene ne mogu imati,
 gdje sunce upira, ter njekom naravi
 srdačce¹ podira od velje ljubavi;
 er se tuj drag kamen svieh strana po gori
 jaki no živ plamen svjetlika i gori,
 i gdi je zraka taj, da bi ju tko vidil,
 rekal bi: vječni raj ovo je bog stvoril.

¹ *od. srdašce.*

- s veseljem radosti i život blaženi. 910
 Još je tuj česvina ljepša stvar od svieta,
 feniče jedina vrh koje oblieta,
 ter gniezda tuj sama plete i pripravlja
 sred živoga plama, na kom se ponavlja,
 i nad njom ni druga, ka čudnim naravom 915
 plamom se naruga i živom žeravom.
 Još vidjeh njeki dan, gdje u toj dubravi
 ptičica pelikan sam sebe krvavi,
 na gniezdu stojeći od truda žestoka
 sam sebe hoteći umorit' prie roka; 920
 ter bješe vidjeti, gospoje, velik vaj,
 gdje poče bjesniti na gniezdu ptica taj,
 za č ptiče smrt prika vazet' joj hotiaše
 ljekara ni lieka a vidjet' ne biaše,
 u biesu ter toli ljuto se izrani 925
 i krvi, ku proli, svoj porod sahrani,
 ter ju trud krvavi svieh truda ispri,
 er sinke izbavi od prike tej smrti.
 Još vidjeh, gospoje, medju dare razlike
 na smrti gdi poje bio labut kraj rike, 930
 bez niedne žalosti, neg s veljom ljuvezni
 i s veljom radosti pojući u pjesni;
 taj labut pribieli, taj labut gizdavi

913 plete i] *dubr. b. na strani i od.* s istoka. 914 sred] *dubr. b. na strani i od.* od. 918 *dubr. b. tičica.* 919 *dubr. b. gnjiezdu, tako i 922.* 926 svoj porod] *dubr. b. na strani sve sinke.* 928 izbavi] *dubr. b. na strani ozdravi. tej] od. te.* 929 *dubr. a. meu, od. meu.* 930 *od. gdje. od. lebut.* 933 *od. lebut oba puta.*

915—920 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Njeka je još druga, ka čudniem naravom
 plamom se naruga i živom žeravom;
 er da bi prem pala na plamen ognjeni,
 viekom bi tuj stala jaki mraz studeni.
 Gniezdo sam njeki dan još tamo vidjela¹
 ptičica pelikan gdje bješe zavila.

929—935 *mjesto tih stihova ima n. a. :*

Još sam tuj vidjela, gospoje, čudnu stvar,
 ku ne bih² ja mnjela vidjeti nikadar,

¹ *od. vidila.* ² *i u dubr. b. i u od. vidjet mjesto ne bih.*

- s tielom duh razdieli i saj sviet ostavi,
koliko da veli taj ptica pribiela : 935
život se moj želi rastavit' od tiela ;
svjetovne ljuvezni er niesu vaj drugo
neg mnogo boljezni uživat' u dugo,
ali pak u kratko, ter tko toj razbira,
živjet' mu nie slatko, pokli se umira ; 940
za toj se ne boju ja smrtno strjelice,
veselo neg poju kraj bistré vodice,
neka moj glas čuje svaki duh na svieti,
kako se putuje, tko želi umrieti.
Pojući ter takoj bieli vrat proteže 945
i odluči život svoj na travi, gdi leže.
O gospo, a po tom svaki duh procvili,
taj ptica životom gdi se tuj razdili ;
i od njeke boljezni rieka se zamuti,
labuta tej pjesni er veće ne očuti. 950
U sumnji nu ne stoj za ovu, gospo, stvar,
prilika za č je toj i od boga slavan dar,
njom da se vladaju svi ljudi na svieti,
koji se nadaju da budu umrieti.
Tamo sam još drugu slavnu i veliku 955
stojeći u lugu vidjela priliku :
ljuvenu tužicu grlica gdje čuti,
ter bistrú vodicu od jada zamuti,
a bistré vodice ne hotje da okusi,
od velje tužice neg željno prosuzi, 960
poletje pak lugom i po svoj dubravi,
jeda je gdje s drugom koja čes sastavi ;
nu kada ne najde svoga verna druga,

935—954 *nema u n. b. nego je uzeto u dubr. b. i od. iz n. a. (izeto je iz staroga rukopisa, pokli lipše u novomu' veli dubr. b.)* 950 *od. lebnta.* 951 *dubr. a. u sumnju.* 960 *dubr. a. želno, od. žalosno.*

gdje se kuf pribieli stojeći kraj rieke
s dušicom razdieli od smrti od prieke ;
nu prie neg smrtni čas s dušom ga rastavi.
angelski tamo glas pojući pripravi.

- žalos ju obajde i čemer i tuga ;
 na dubku zelenu ne htje da počiva, 965
 tužicu ljuvenu da sasma uživa,
 vrh suhe granice neg sjede od jada,
 da k tuži tužice cvileći priklada,
 gorčije od jada ter poče tužiti,
 i z družiem nikada ne htje se združiti, 970
 neg obra za družbu, pridraga gospoje,
 gorki jad i tužbu po sebi tuj stoje.
 U ovoj ptičici meu sve ostalo
 svakoj udovici kaže se zrcalo,
 kad ju smrt rastavi od vernoga druga, 975
 da opet ljubavi ne mari bit' sluga.
 Orla sam vidila još u toj dubravi
 pozlaćenih krila s krunicom na glavi,
 ter bi se čudio svak videći stvar taku,
 gdje leti nad oblak u sunčanu zraku, 980
 ter rados razbira od zrake svjetlušte,
 gdje oči upira u sunce gorušte,
 a oko mu ne trepti, obrva ne preda,
 nad oblak gdje leti i svjetlos tuj gleda ;
 i što se već vija u nebeske strane, 985
 većma se opija svjetlosti sunčane,
 jak da se tuj hvali, da sunce prigorko
 krioca mu ne pali, gdi leti visoko.
 I ovaj prilika mnokrat se nahodi,
 stramputna človika na pravac dovodi ; 990
 a navlaš boži kram tko hoće iskati,
 boži mu može plam tuj milos zadati,
 sunčana da zraka po božjoj milosti
 vodi ga iz mraka k sunčanoj svjetlosti.
 To li me ti prašaš, gospoje pridraga : 995

964 ju] *dubr. a.* je. 965 *dubr. b. i od. ktje.* 967 vrh] *od. već. neg]* *od. nek.* 973—976 *nema n. b.* 977 *dubr. b. i od. vidjela.* 978 *dubr. a. s pozlaćenieh.* 980 *dubr. a. na oblak.* 984 *dubr. b. svjetlost.* 985 i] *od. a.* 990 *dubr. b. i od. stranputna čovika.* 991 *dubr. b. ko.* 992 zadati] *u dubr. a. može se čitati i sadati, dubr. b. i od. sazdati.* 993 *ak. sunčena.* 994 *ak. sunčenoj.*

Kamprela, kako znaš da je gora taj blaga ?
 zdravo mi ti bila, da t' pravo govoru,
 mnokrat sam vidila i prošla tuj goru ;
 tamo ja rad paše, gospoje, budući, 1000
 i ovčice naše s pastiri bljudući,
 pastiri ostali mnogiš bi tuj mene
 s plandišta poslali put gore zelene
 s vjedarcem na glavi donieti vodice
 prie neg se objavi zraka od danice ;
 s jutra bih ja takoj prie danka ustala, 1005
 po zdraci mjesečnoj ter ti bih šetala,
 iz glasa pojući, gospoje pridraga,
 slavica zovući da mi pjet' pomaga ;
 bez obuće bosa pošla bih otole,
 da mi zorna rosa ne smokri postole, 1010
 dim sitnu rosicu, iz vedra ka pada
 ter mokri travicu, gdi je ravna livada ;
 i nigdjer ni drače, drumci su gizdavi,
 nu se skuti vlače po cvietju i travi,
 ter bih se Kamprela bez stida i srama 1015
 spried skuce zapregla hodeći tuj sama.
 Još mi se prigodi meu djela ostala,
 da mnogiš pri vodi sama bih zaspala
 u liepoj zelenci, govoru t' ja pravo,
 gdje bistri kladenci žubere gizdavo ; 1020
 a pak bih ustala, ter oko vodice
 njedra bih nabrala ružice i ljubice
 i cvietja svakoga razlike naravi,

996 taj] *ak.* ta. 998 *dubr. b.* vidjela. tuj] *ak. i od.* tu. 1000 naše] *ak.* vaše. *ak.* bludući. 1001 mnogiš bi] *ak.* mnogi ki. 1003 *ak.* vidarcem. *ak.* doniti. 1004 *ak.* prija. *ak.* zdraka. 1005 takoj] *dubr. a.* tako. prie] *dubr. b. i od.* pri, *ak.* prija. 1006 *dubr. b. i od.* zraci, *ak.* „strazi“ koje se može čitati i strazi. *ak.* misečnoj. ter ti] *dubr. a.* tere. 1008 *ak.* pet. 1010 *ak.* zornja. 1013 i nigdjer ni] *ak.* nigdi nie. *ak.* drumci. 1014 nu] *ak.* grieškom u. *ak.* cvitju. 1015 ter bih se] *ak.* ter ti bih. 1016 *ak.* sprid. 1017 *ak.* dila. 1018 mnogiš] *ak.* mnokrat. 1019 *ak.* lipoj. *ak.* grieškom govori 1020 *ak.* gdi. *ak.* hladenci. 1021 *ak.* okol. 1022 *ak.* nidra. ružice] *dubr. b. na strani i od.* ruže. 1023 *ak.* cvitja, *dubr. a.* cvieća.

1011—1012 nema ni a. n. ni ak.

sazdana od boga, šetaje po travi,
 ter zorom vjenačce sjedeći tuj splela 1025
 prie neg bi sunačce danica izvela,
 jutrnja danica, ku danak bio želi,
 sve cvietje i travica da se njom veseli.
 Er, gospo, niednu stvar ne sumnjah od zvieri,
 ali pak da gusar na me se namjeri; 1030
 za č gusi nie tuj stan, nit može tamo stat';
 i koga rve san, slobodno može spat';
 i gdi je vodi vir, niedna tuj može doč'
 iz luga strašna zvir ni ob dan ni ob noć,
 ner samo jeljenci poludnem dohode 1035
 plandovat' u sjenci kod studene vode;
 košute ali pak kunjeli i zeci,
 da pasu drobni zlak po tojzi zelenci;
 ter ti bih ukrala lanetce od košute
 i njim se nišala, vazamši na skute; 1040
 pak do sred koljeni skuce bih sabrala
 ter bih se s jeljeni rudinom tjerala.
 Još je tuj livada, od koje nikadar
 višnjji bog ne sazda na svieti ljepši dar,
 gdje kako po rajju, — tako me bog ljubi! 1045
 pauni šetaju, fagjani i golubi
 i tihe grlice, još, gospo, ostale
 pitome sve ptice, velike i male;
 ter pasu ružicu, ter pasu, gospo, zlak,

1024 ak. šetajuć. 1025 ter zorom vjenačce sjedeći] *dubr. b. na strani i od. i mnoge vjenačce poslie bih, ak. i mnoge venčace posli bih.* 1026 ak. prija. ak. i od. sunašce. 1027 jutrnja] *tako je u dubr. b. i od., gdje piše 'jutærgna', u drugih nije pouzdano.* 1028 *dubr. b. i od. cvitje.* 1029 ak. jer. ak. zviri. 1030 ak. namiri. 1032 može] *ak. more.* 1033 i] *ak. ter. od. vode. ak. tu. može] dubr. b. na strani i od. i ak. ne će.* 1035 ner] *ak. i dubr. a. neg. ak. jelinci.* 1036 ak. sinci. 1037 ak. kunilji. 1038 *dubr. a. i b. i od. slak, ali u tom niesu pouzdani.* 1039 lanetce] *dubr. b. na strani latense.* 1040 nišala] *dubr. b. na strani i od. niškala, ak. igrala. vazamši na] ak. kla(d)ši ga u.* 1041 ak. srid. ak. kolini. 1042 ak. jelini. ak. tirala. 1044 ak. višnjji. sazda] *ak. zada. ak. svitu lipši.* 1045 ak. gdi. 1046 ak. pavuni. ak. s vazani. ak. nema i. 1049 *dubr. a. zlak, u ostalih slak.*

- ter pasu ljubicu i drobni bosilak, 1050
 ter pasu božurak, ter pasu, gospo, emilj,
 ter pasu kaćunak i rumen trendofil,
 i planinsko cvitje, što ni moć pobrajat'.
 što naše prolitje ne može ovd' dat';
 i sve što priko dne popasu po travi, 1055
 sve jutrom prie podne opet se objavi;
 a njeke na volju u stadu zajedno
 konoplje tuj zoblju i sjeme laneno.
 A tko bi stao muče da boga ne slavi,
 pčelice gdje zuče po cvietju i travi? 1060
 ter se tuj sred gore pršeći zadosti
 u cvietju prpore po mednoj sladosti,
 i gdi tej pčelice plode se i roje,
 meda platutice po dupljih svud stoje.
 I gorske sam ježe još tamo vidjela 1065
 u dupljih gdi leže kod nekoga ždriela,
 i gdi ti ježići u dupljih tuj stahu,
 jaki no prašćići jabuke praskahu,
 pitomo sve voće, u kom je rajska slas,
 na volju, kad hoće, tuj grizu svaki čas; 1070
 s pitomih svih stabar er voće nahode,
 što na tle spada zgar, čiem život provode.
 Rados je još čuti pri njekom jezeru
 utve i labuti gdi okolo cviet beru;

1050 *dubr. b.* bosiljak, *ak.* basilak. 1051 *ak.* smilj. 1052 *dubr. a.* kaćunak. *dubr. b. i od.* trendofilj. 1053 *od.* cvietje. ni] *od.* mi. pobrajat] *ak.* pobrati. 1054 što] *ak.* ča. *od.* proljetje. ovd' dat] *ak.* ovd' dati. 1056 prie] *ak.* pri. 1057 njeke] *ak.* ne će (,ne chie'). 1058 *ak.* sime. 1059 a] *ak. i.* 1060 *ak. i od.* gdi. *ak.* cvitju. 1061 *ak.* srid. pršeći] *dubr. b. na strani* pospješno, *ak.* pospišno. 1062 *ak.* cvitju. 1063 tej] *dubr. a. i ak.* te. 1064 *ak.* platunice. dupljih] *dubr. a.* dubljih, *dubr. b.* dubljah, *ak.* dubljih *ali popravljeno istom rukom* dubljah, *od.* dubjah; *biće nom. sing. duplje.* 1065 još] *ak. ja. ak.* vidila. 1066 dupljih] *dubr. a.* ,duigli', *dubr. b.* dublji *a na strani* ,duigli', *ak.* dupli, *od.* dubju. *ak.* nikoga ždrila. 1067 dupljih] *dubr. a.* dubljih, *dubr. b. i od.* dublji, *ak.* dipli. *od.* tu. 1068 jaki no] *od.* jakno. prašćići] *ak.* prašćići. praskahu] *ak.* praščahu. 1073 *ak.* radost. pri] *dubr. b. na strani i od. i ak.* gdi u. *ak.* nikom. 1074 lebuti. gdi okolo] *dubr. b. na strani i od. i ak.* kraj vode. *ak.* cvit.

- kraj toga jezera i ja sam šetala 1075
 i mnokrat bisera testemelj nabrala;
 tuj svaka stvar živa još bi se čudila,
 jezerom gdi pliva riba zlatokrila,
 koju sam blaznila na cvietje rumeno
 i rukom gladila milo i ljuveno, 1080
 i ne bi uspregla nigdjere na saj sviet,
 kad bih joj metnula u vodu rumen cviet;
 taj cvietak kad bih njoj, gospoje, ja dala,
 po vodi studenoj njim bi se gizdala,
 kako da poznavo po njekoj naravi, 1085
 da sam bog saz dava dar svoje ljubavi;
 ter s veljom prijazni, pridraga gospoje,
 sa mnom se priblazni, kraj vode tuj stoje.
 Jednom tuj ribicu uhvatih rukami,
 na drobnu ružicu kad se tuj primami; 1090
 malo je pogladih, a pak je u vodi
 opeta postavih, slobodna da hodi.
 Još tamo put plata tko dalje zahodi,
 povjesma od zlata po sienu nahodi;
 zlato sam to prela veće krat, gospoje, 1095
 i gajtane plela u lugu tuj stoje.
 Tuj raste još taka i ljepša travica
 nego li pritanka grimizna svilica.
 I njeke mohune još dubja taj plode,
 u kih se od vune mosuri nahode; 1100
 tko bi tu vunu preo, ter bi se pak tkala,
 tanja bi neg veo taj platna ostala.
 Još mi se prigodi, gdje tamo počivah

1075 toga] *od. tega.* 1079 koju sam blaznila] *dubr. b. na strani i ak.*
 ter bih ju mamila. *ak. cvitje.* 1080 *ak. ljubeno.* 1081 *ak. uspregnula. ak.*
 nigdare — svit. 1082 joj] *dubr. b. jo. od. je. ak. „mechnula“. ak. cvit.* 1083
ak. cvitak. 1085 poznavo] *ak. popiva. ak. nikom.* 1087 veljom] *od. velikom.*
 1094 *ak. povjesna.* 1195 to] *dubr. b. toj.* 1096 *ak. gojtane. stoje] dubr. a.*
 svoje. 1097 *ak. reste. taka] dubr. b. na strani i od. njeka. ak. lipša.* 1099
dubr. a. neke, ak. nike. ak. mohunje. taj] ak. ta. 1101 *dubr. a. nema vune.*
 1102 neg] *dubr. b. i od. negli.* 1103 *ak. gdi. dubr. a. počivat.*

- u evietju pri vodi, ter lice umivah,
 ištom bih moj obraz i lice umila 1105
 i niz vrat rusi vlas do pasa pustila,
 ako bih i trudna, nu, gospo, u taj čas
 jaki sve razbludna pojući pustih glas;
 tuj njeku od zvjeri iz ravne livade
 moja čes dotjeri, u moj kril ter pade, 1110
 u velju razbludu ter mi se sama da,
 jak da ju tuj budu gojila od mlada;
 i kad se odielih od vode studene,
 silom je otjerih i jedva od mene.
 Ona je toj zvierca, ku glasom svak veli, 1115
 od čistieh djevica ljubavi da želi,
 jednorog se zove, od koga su kosti
 kako klas svud plove velike radosti.
 Jošte se privuče mojemuča mala
 i hitro i muče, gdi ja bih zaspala, 1120
 čes ju ma nanese, ter ve mi odtole
 odrieši podveze i ukrade postole,
 ter veći, gospo, smieh, odkli me bog sazda,
 prie toga ne vidih u vieke do sada,
 vrh dubja gdi stoje poče se mnoh rugat', 1125
 i postole moje na noge nazuvat'.
 I strježići mali jošter mi zadaše
 medju smieh ostali velike tamaše :

1104 *ak.* cvitju. ter] *ak.* gdi. *ak.* lišce. *dubr. a.* umivat. 1105 *u ak.* može se čitati i ištom i istom. lice] *ak.* lišce, *dubr. b.* i od. ruke. 1106 rusi] *ak.* ‚rusch‘, od. rusni. 1107 od. nema u. 1108 jaki sve] *ak.* ja kako. 1109 *ak.* niku. *ak.* zviru. 1111 velju] *ak.* veću. 1112 ju] *dubr. a.* je. gojila] od. dojila. 1113 *ak.* odilih. 1114 silom je] *dubr. b.* na strani i od. i *ak.* jedva ju. *ak.* odtirah. i jedva] *dubr. b.* na strani i od. i *ak.* gospoje. 1115 toj] od. to. *ak.* zvirca. 1116 *ak.* čistih divica. kod toga je stiha u *ak.* zapisano istom rukom crveniem mastilom, i zove se turia ali lionchorno'. 1118 klas — plove tako u svih rukopisih. 1119 *ak.* jošce. *ak.* majemulja. 1120 od. gdje. bih] *dubr. b.* na strani i od. bje. 1121 ju] od. je. ter ve] *ak.* tere. 1122 *ak.* odrieši. 1123 *ak.* smieh. sazda] *ak.* zada. 1124 prie] *ak.* pri toga. od. tega. *ak.* u viku. 1125 *ak.* duba. od. gdje. 1126 *ak.* postoli moji. na noge] *dubr. b.* na strani poče ih. 1127 strježići] *ak.* ptići tuj. *dubr. b.* i od. jošte, *ak.* jošce. 1128 *ak.* meu smieh.

pri vodi gdje sidjeh, po meni letjahu
 ter ti mi u njedrieh u dojke štipahu, 1130
 od smieha ter boke stala bih tištati,
 gdje bi me u dojke počeli štipati.
 Još tamo po gori, kudi bjeh ja zašla,
 od hrasta na kori pismo sam tuj našla,
 toj pismo gdje staše od hrasta na kori, 1135
 veéma se svietljaše neg živ plam da gori,
 i bješe pisano : o ljudski narodi,
 da vam je sviem znano, er vrieme prohodi,
 koje će skoro prit', da ovdi vrh gore
 sam će bog otvorit' višnji kram i dvore, 1140
 ter će božija moć za ljubav i milos
 svrnuti tmastu noć u zraku i svjetlos.
 Ter mnim da toj vrime višnji bog objavi
 i njegovo ime sada se proslavi ;
 er zaman nie zraka, toliko divna stvar, 1145
 vrhu svieh oblaka ka sinu s neba zgar.
 I onudjer, kud hodjah na volju, kako htih,
 takodjer nahodjah pisano po stabrih
 od duba svakoga, ki gora taj plodi,
 po daru od boga ter se tuj nahodi, 1150
 pri stupu od borka, smrjeka i jasena,
 pri stupu javorka, hrasta i kliena,
 pri stupu česvine, briesta i veprike,
 pri stupu somine, lovora i planike,

1129 *ak.* gdi sidih — litahu. 1130 ter ti] *dubr. b. na strani i od. i ak.* i svud. u njedrieh] *dubr. b. na strani i od.* po njedrieh, *ak.* po nidrih. u dojke štipahu] *dubr. b. na strani* do pasa škripahu, *od.* do pasa štipahu, *ak.* jak mravi kipjahu. 1131 *ak.* smiha. ter boke] *ak.* takojće. stala] *dubr. b. na strani* ,jaga' valja da grieškom mjesto jala, *ak.* jala. *ak.* tišćati. 1132 *ak.* gdi. gdje bi me] *dubr. b. na strani* gdi meu jamačno grieškom. 1133 *ak.* bih. 1134 hrasta] *dubr. b. na strani i od. i ak.* dubja. kori] *dubr. a. grieškom* kozi ili kosi. 1135 *od.* krasta. 1138 sviem] *od.* sve. prohodi] *dubr. b. i od.* prihodi. 1139 ovdi] *dubr. b. odi.* 1142 tmastu] *od.* smrtnu. *dubr. b.* svitlos. 1143 vrime] *dubr. b. brime.* 1144 sada] *dubr. b. i od.* za da. 1145 nie] *dubr. b. i od.* ni. 1147 *dubr. a.* onudie. 1149 duba] *dubr. a.* dubja. 1151 *ak.* smrika. 1152 *od.* od javorka. *dubr. b.* ,kgliena', *ak.* klena. 1153 *ak.* česmine, brista. 1154 somine] *ak.* masline. lovora] *ak.* driva.

1135—1150 *nema n. a. ni ak.*

- pri stupu od vriesa, graba i topole, 1155
 pri stupu čepresa, od bukve i jele,
 pri stupu brštana i vrbe zelene,
 i od čedra Libana, ki viekom ne vene,
 pri stupu trišljice, driena i zelenike,
 i od krasne mrčice, bzovine i svjetljike; 1160
 ter svudi, kud stupah, velmi se ja takoj
 snebivah i čudjah videći pismo toj
 svieh strana po gori, koliko se širi tja,
 i ovako govori, kako ti velim ja:
 živući svaki duh skoro će poznati 1165
 dar, ki će za posluh bog s neba poslati,
 s kim će prit' zadosti u ovojzi dubravi
 s veseljem radosti i božje ljubavi.
 Meju dar ostali, ki sam tuj prijala,
 razlike svirali mnokrat sam slišala 1170
 i pjesni gdje poju u višnjoj dubravi,
 da sladost svies moju i pamet zatravi;
 a vidjet' nikoga ne bješe ni čuti,

1156 *ak.* čepresa, *dubr. a.* čipresa. 1157 *ak.* brštrana. 1158 viekom] *ak.* nigdar. 1159—1160 *nema ak.* 1160 krasne] *dubr. a. grieškom* hrasne. 1161 *od.* svuda. 1163 *dubr. a.* kolika. 1169 *od.* meu. 1171 *ak.* pisni. *od.* gdi. višnjoj dubravi] *dubr. b. na strani* gornjoj visini, *ak.* gornoj visini. 1172 *ak.* sladost svis. i pamet zatravi] *dubr. b. na strani i ak.* manenu učini. 1173 *dubr. b. i od.* nitkoga.

1161—1168 *mjesto tih stihova ima n. a. i ak.:*

Svud bješe¹ pisano, i pismo toj² pravi:
 budi vam sviem³ znano, er⁴ ovdí u dubravi
 skoro će brieme⁵ prit', ter ovdí vrh gore
 sam će bog otvorit' nebeske sve dvore,
 tere će božja moć za ljubav i milos⁶
 obratit' mrklu noć u sunčanu svitlos.⁷
 Ter mnim da toj brieme⁸ višnji⁹ bog objavi
 i njegovo ime¹⁰ sada se objavi;¹¹
 er zaman¹² nie zraka, vrh gore ka minu,
 vrhu svih oblaka iz neba ka sinu.

1173—1176 *nema n. a. ni ak.*

¹ *ak.* biše. ² *ak.* to. ³ *ak.* svim. ⁴ *ak.* jer. ⁵ *ak.* i od. vrime. ⁶ *ak.* milost. ⁷ *ak.* sunčenu svitlost. ⁸ *ak.* i od. vrime. ⁹ *ak.* vičnji. ¹⁰ *ak.* hine. ¹¹ *ak.* proslavi. ¹² *ak.* zaman er ni.

- ner sam dar od boga, koji se tuj ćuti ;
 i nie tuj boljezan, dreselje ni žalos, 1175
 ku ne bi taj pjesan svrnula u rados :
 tkogod bi ranjen bil, a slišal tej pjesni,
 pri njih bi taj zabil sve svoje boljezni.
 Nu život moj trudi misleći vrh toga,
 što nie tuj od ljudi naselja niednoga ; 1180
 za č tko bi tuj zidal s obori naselje,
 čovjek bi taj imal sve rajsko veselje ;
 i tko bi stanom stao, gdi je divna taj zelen,
 taj bi se do vik zvao pričestit i blažen.
 A bog je svjedok moj, tako da bih zdrava ! 1185
 istina da je toj i da je bilj prava.
 I ja bih ostala, gdi su tej dubrave,
 nu se sam bojala s prikorom zabave,
 er ne bih vazela da meni rod reče :
 granu se Kamprela, u goru uteče, 1190
 gora ju zamami, zelen ju zatravi,
 sama se osami, da u luzieh boravi.
 Tim ustav' gospo plač, molim se ja tebi,
 i ne moj vajmeh tač skončat' se po sebi ;
 i već se ne brini, u sumnji ter ne stoj, 1195
 neg gojno počini, er je zdrav sinak tvoj.

1177 tkogod] *n. a.* er tko, *ak.* jer tko. *ak.* te pisni. 1178 *dubr. a.* bih. *od.* moje. *ak.* boleznii. 1180 nie tuj] *ak. ni tu.* 1181 tko] *ak.* ko. tuj zidal] *dubr. a. i b.* tuj zi dal, *od.* tuj si dal, *ak.* tuj sidil. s obori] *ak.* zabori. 1182 *ak.* človik — ta imil. sve rajsko] *dubr. b. na strani i ak. i od.* s blaženstvom. 1183—1184 *nema ak.* 1187 tej] *dubr. b. i od. te.* 1188 *od.* nu sam se, *ak.* dal sam se. 1189 *ak.* jer. vazela] *ak.* ‚nesela‘. 1190 u goru uteče] *ak.* ljubavju daleče. 1191 gora ju — zelen ju] *dubr. b. na strani i ak.* ljubav ju — ljubav ju. 1192 sama se osami da] *dubr. b. na strani i od. i ak.* pojde da s vilami. luzieh] *ak.* lugu. 1194 *od.* vajme.

1185—1186 *mjesto ta dva stiha ima n. a. i ak. :*

a bog mi svjedoči,¹ prislavni stvorac moj,
 i sunce s istoči, istina da je toj.

1193—1198 *mjesto tih stihova ima n. a. i ak. :*

A sada čini sud, tako te bog spasi,
 je li t' taj človjek² lud, ki t' goru tuj mrazi ?

¹ *ak.* svidoči. ² *ak.* je li ta človik. *od.* čovik.

A sama čini sud, tako te bog spasi,
je li lud i prilud, ki t' goru tuj mrazi.

SARA :

Od gore tej rajske od tebe što čuju,
sve ti to do dlake bez sumnje vjeruju ; 1200
li je trudan razgovor, nebogo Kramprela ;
vaj, da mi nie zazor, vlase bih rasplela
i pošla sidjeti kako kukavica
u mraku i sjeti od trudnih tužica ;
er bo struk bosila i rumen ruže cviet, 1205
koji sam gojila pri meni ovieh ljet,
slana ga oprudi i mraz ga opali,
ter život moj trudi nad vas stvor ostali ;
i oko me desno mnim da mi ispade,
za č mi je bolesno razbirat' te jade ; 1210
ranjeno se srce u sto dil razlupi,
jak na dan od smrce kad bolan duh kupi.

GRLICA :

Ako se može steć' pri tebi ka ljubav,
čuj, gospo, što ću reć', tako ti sinak zdrav !

1198 mrazi] *od.* omrazi. 1204 sjeti] *dubr. a.* sjeni. *dubr. a.* trudnieh.
1211 *dubr. b.* i *od.* ranjeno se a srce. *kod toga stiha ima dubr. b. na*
strani sve mi se s korienom podira.

Za toj se ne brini, u sumnji ter ne stoj,
neg gojno počini, er je zdrav sinak tvoj.

1199—1212 *mjesto tieh stihova ima n. a. i ak. :*

Trudan je razgovor, nebogo Kamprela ;
vaj da mi nie zazor, vlase bih rasplela,
i pošla sidjeti¹ od velicieh tužica
u mraku i sjeti² kako udovica ;
er³ planta bosila,⁴ koju sam kod mene
ljuveno gojila, korienkom⁵ jur vene,
ter mi se tač srce u sto dil razlupi
jak na dan od smrce kad bolan duh kupi ;⁵
i oko me desno mnim da mi ispade,
za č mi je bolesno razbirat' te jade.

1213—1474 *nema n. a. ni ak.*

¹ *ak.* siditi — velih. ² i sjeti] *ak.* živiti. ³ *ak.* jer. ⁴ basila. ⁵ *ak.* s ko-
renkon. ⁶ *od.* skupi.

Na vrhu toj gori još niesam ja bila, 1215
 ni što se govori očima vidila;
 tako mi ti zdravo sviem stanom, gospoje!
 zagorje gizdavo nu sve znam kako je:
 toj rajsko zagorje, čestito i blaženo,
 gdi jelje i borje vazda je zeleno, 1220
 milost je vidjeti gdje tamo nikada
 ni zimi ni ljeti list na tli ne pada
 ni z borja ni s jelja, da svaka stvar živa
 srčana veselja u njemu priživa;
 za č svoju zelencu višnji bog učini 1225
 plandište i sjencu svakojzi živini,
 na volju zadosti da taj lug čestiti
 nebeskom sladosti svaki duh nasiti,
 svaki duh na svieta da može u sjenci toj
 hladom se štititi toplini sunčanoj, 1230
 gdje se svak raduje i gojno veseli,
 tko u njem planduje i hladak ne želi;
 poludnem najliše sred ljeta u on čas,
 kad sunce najviše stani se vrhu nas,
 svu zemlju ter svrući i čini da takoj 1235
 svaki duh živući otira sebi znoj,
 a tamo utiha s radosti tolikom
 gdi je sjenca pritiha trudjahnim putnikom
 i rajski razgovor i milos vesela,
 gdje prši zelen bor i jasen i jela. 1240
 A tko bi mogal steć' od boga tolik dar,
 da može sve izreć' toliko krasnu stvar?
 navlaš bor i jela i ostala zelenca,
 gdi je grane nadvela vrh bistra kladenca,
 propina i uplieta, svaki duh da reče: 1245
 svu liepos od svieta ovi lug nadtječe,
 a srce iz tiela s krugom se podira,
 iz mramora biela bistri vir gdje izvira,
 vir vode studene, pri kom su za ništa

1219 toj] *od. tej.* 1220 *od. gdje.* 1222 *dubr. a. na tle.* 1233 *dubr. b. i od. lita. od. oni.* 1236 *sebi] dubr. b. i od. sebe, jamačno mjesto s sebe.* 1242 *krasnu] dubr. a. strašnu.*

- sladosti medene pčelinieh ulišta. 1250
 A što bi veće htio živ čovjek na svieti
 razmi taj toli mio vir bistri vidjeti?
 bistri vir vođeni gdje s desna i s lieva
 sjenokos zeleni s livadom polieva,
 svaki duh živući svoj stupaj da ustavi, 1255
 gdje tiho tekući romoni po travi;
 ter koj je na svieti oda svieħ jezika
 da može izrieti blaženstva tolika?
 ali da ne reče: ovi med i mana
 izvira i teče s istoka sunčana, 1260
 iz raja bludnoga, gđi je tamo zadosti
 obilja svakoga od rajske sladosti?
 a bolan da suzi, na smrti kad bi bio,
 te slasti da okusi, tuđjer bi ozdravio.
 A ostale zeleni, ke se tuj zelene, 1265
 vazda se po sve dni mogu reć' blažene,
 razlik cviet i trava u kih se nahodi,
 što narav sazdava i zemlja što plodi,
 ljubica najliše gđi cavti i ruža,
 gđi od slasti uzdiše srdačee i duša. 1270
 Još hoće tužan duh s tielom se rastati,
 vjetrica tiha čuh kad počne pršati,
 zagorjem gđi tako zamjerno na svit saj
 ljuveno i slatko pronosi miris taj.
 A kamo medni vries, ki bludno zatravi 1275
 čovjeku svoju svies mirisnom naravi?
 er nie taj oružnik, ki drumom putuje,
 ni pješac ni konjik, gdje miris taj čuje,
 da ne će sebe van jak manen ostati
 i kako vinca pjan pod borjem zaspati 1280
 u cvietju i u kitju i u travi zeleni
 i od ptica u pjetju pri vodi studeni.
 Svjedočit' toj mogu, gospoje čestita,
 i tebi i bogu, da je ta stvar očita.
 Sad sam ja tuj bila po božjoj milosti 1285

1261 *dubr. b. di.* 1264 *dubr. a. i b. ,tughjer'.* 1269 *dubr. a. capti.*
 1270 *od. srdašee.* 1271 *tužan] dubr. b. i od. trudan. dubr. b. i od. ti-*
lom. 1285 *tuj] dubr. b. i od. tu.*

i očima vidila tej rajske sladosti ;
 krasnu stvar na svieti još mi čes objavi
 očima vidjeti u tojzi dubravi,
 gdje smrknuh s večera u travi zelenoj
 kraj bistra jezera pri vodi studenoj, 1290
 vrh bistre vodice gdi od borka i jele
 zelene granice bjehu se nadvele,
 ter se meni mnjaše, zelenca gdi je taj,
 kako no da bijaše zemaljski bludni raj
 i da je blažen stan i bitje veselo, 1295
 gdje škrobot i brštan sve bješe poplelo
 i stabre i grane, što zemlja taj plodi
 svudi po sve strane po bistroj toj vodi.
 Milost je velika još, gospo pridraga,
 mrča i lovorika gdje raste jednaga, 1300
 ter miris ishodi i zimi i ljeti,
 koji sve nadhodi mirise na svieti,
 i s veljom radosti raskoša tolika
 nebeskom radosti opija človika,
 da zajde sebe van, da ne zna, gospoje, 1305
 što je noć, sto je dan u lasti toj stoje.
 Ter kako sve pjana te slasti medene
 ni od svojte ni od štana ne činjah spomene;
 nu stoje sebe van pri jezeru studenom,
 s večer me stiže san pod jelom zelenom, 1310
 vrh cvietja na travi razbluduo ter legoh
 s velikom ljubavi, i u sebi ja rekoh :
 ovdí ću pokojan i tih san vidjeti,
 čim zora bieli dan objavi po svieti;
 a po tom mrkla noć bude se ukrasti, 1315
 tiekom ću sa svu moć na moj stan dopasti.
 I počeh slavica bratimit' govore :
 budi mi stražica s večera do zore,
 vjerno me pobjudi, z borka se ne dieli,
 rano me probudi, kom zora zabieli, 1320
 molim te sa svu moć, da mogu iz potaje

1286 *dubr. b. te.* 1293 *u rkpp. se može čitati i mniaše.* 1296 *dubr. b. skrobot.* 1320 *kom] dubr. a. ko.*

- pri sunca na stan doć' po tihu šetaje.
 Neka t' je još znati, da nigdje na svieti
 ne mogoh zaspati, ni sanku vidjeti;
 za č hitro i muče ne viem kud iz trave 1325
 šturak se privuče meni nakon glave,
 ter kako sve biesan, čestita gospoje,
 udari u pjesan kod mene tuj stoje;
 ter viekom do danas, odkli me bog stvori,
 ne oćutih sladji glas u polju ni u gori; 1330
 nu se jah snebivat'. gdje mene u pjesni
 imenom poče zvat' s velikom ljuvezni,
 veleći: Grlica, odtle se ne dieli,
 čim svietla danica počne zvat' dan bieli;
 er ćeš tuj u cvieti, govoru ja tebi, 1335
 krasnu stvar vidjeti s danicom na nebi.
 Gospoje, ter pribdjev s večera po svu noć
 i tih san ne vidjev čekaje što će doć' ;
 a mjesec vas jasan zagorjem gdi sjaše,
 tmasta noć kako dan meni se činjaše; 1340
 i strah me ne bješe ni od guse ni od zvieri,
 ner moj duh što htješe, tim ga čes namjeri.
 Nu hitro i muče drobahni šturak moj
 kradom se izvuče k livadi zelenoj,
 ter taj lug zadosta smete se po sebi, 1345
 gdje kako gluh osta, kom šturka čut' ne bi.
 Nu u proćuzorje, tako mi živa ti!
 sve se tuj zagorje sladosti nasiti,
 srdačce a moje mnjah se će sred luga
 u lasti toj stoje sve podriet' van kruga, 1350
 gdi slavie poče pjet', da s rajskom sladosti
 duh zajde na on sviet od velje radosti,
 pri zore najliše gdi u tom zagorju
 ljuveno bigliše u jelju i u borju,
 da se sve snebiva, gdi istočnu danicu 1355

1326 *dubr. b. i od. nakom.* 1330 *dubr. b. i od. polji. ni] od. i.* 1331 *jah] dubr. a. i b. i od. jak.* 1335 *od. tu.* 1347 *proćuzorje] dubr. a. i b. i od. proću zore.* 1349 *od. srdašce. u rkpp. ,mgnah'.* 1354 *bigliše kao u stihu 832.* 1355 *dubr. a. i b. gd'.*

- u pjesan pripiva, pastirsku stražicu,
danica da rani, da sama po sebi
slavan dvor sunčani otvori na nebi,
a zoru potiče ljuveno i srčano
da spravlja konjice i kolo sunčano. 1360
- Mramor bi prosuzio, svehla bi travica,
kad bi slas iskusio, gdi istočna danica
zori se toj moli, da zora zove dan,
pod zemlju tuj doli da tjera noćni san,
i da mrak progoni i noćne mrklosti, 1365
da se tma pokloni sunčanoj svjetlosti.
- Vaj višnji moj bože, ki s' stvoril svakoja,
procienit' gdje može nejaka svies moja
tolike sladosti videći na svieti,
ke mojoj mladosti nie dano izrieti, 1370
gdi uspregnu zora skut, hrleći sa svu moć,
ter evietjem posu put, kudi će sunce proć',
ružicom najliše meu evietja ostala,
po hladu ku biše podraniv nabrala.
- I kliče taj zora u pjesan pojući, 1375
od sunčana dvora dvorane zovući,
veleći: dvorane, veće se ne tajte,
konjice sunčane i kola spravljajte;
noćni sam mrak i san pod zemlju poslala,
a svietu bieli dan jur ve sam prizvala. 1380
- Kriju se jur zviezde svieh strana okolo,
tim čin'te da sjede sunačce na kolo
s vjenačcem na glavi, kako je običaj,
da svoje objavi svjetlosti na sviet saj.
- Pak reče: danice, tebi je vlas dana 1385
izvodit' konjice i kola sunčana;
tim hrli i hodi, ter slavno kolo toj
za sobom izvodi, kako je narav tvoj;
dosta si budila u oborieh pastire

1356 *dubr. b. i od. pripieva.* 1362 *dubr. a. i b. i od. istočno.* 1368 *dubr. b. i od. dje.* 1372 *dubr. a. i od. prosu, tako je bilo i u dubr. b. pa je popravljeno.* 1378 *od. spravjajte.* 1380 *svietu]* *dubr. a. sviem.* 1381 *kriju]* *dubr. b. i od. kiju.* 1382 *od. sunačce.*

- i milo blodila, da t' poju i svire, 1390
 i pievce po seli, gdi se njih glas čuje,
 da se svak veseli i velmi raduje,
 najliše seljane, ki žele vidjeti
 svjetlosti sunčane da sinu po svieti;
 k tomu psi stražnici, čuješ li, gdi laju, 1395
 da stada k travici na pašu tjeraju;
 lameše i rala spravljaju orači,
 i tešu držala motikam kopači;
 oštre se kosori, oštre se željeza,
 da sieku po gori potrebe od liesa. 1400
 A innozi govore: jur zora progna mrak,
 što sunce vrh gore ne kaže svietli zrak?
 I zazor i prikor ter daju vas tebi,
 što dosle sunčan dvor ne otvori na nebi.
 Istočna danice, o kruno zvezda svieh, 1405
 jutrnja stražice, tim preši na pospjeh,
 zagali bieli skut, er čekat' nie koli,
 ter suncu kaži put, kudje će proć' s koli.
 Ja ne viem, moj bože, na svieti ki je stvor,
 procienit' da može taj rajski razgovor 1410
 i slasti medene, ke u jelju i u borju
 sama čuh vrh mene u slavnom zagorju,
 ke, pravo mogu riet', da mi tu sred luga
 zanieše na on sviet srdašce van kruga,
 tolike radosti nad sobom videći, 1415
 ke mojoj mladosti nie dano izreći,
 danica gdje u zraci sunčan dvor otvori,
 svjetlušti ter traci sinuše po gori,
 ter borje i jelje s zelencom ostalom
 uloži veselje s radosti ne malom, 1420
 danica dvora van gdje sunce odpravi,
 a jutro i biel dan svietu se objavi,

1395 psi — gdi] *dubr. a.* pri — psi. *od.* gdje. 1397 lameše u *sva tri rukopisa.* 1406 jutrnja *da tako treba potvrdjuje* *dubr. b.*, koji piše *ju-tergna. dubr. a.* stražnice. preši] *od.* praši. 1407 zagali] *dubr. a.* zagrlj. 1414 *dubr. b.* srdašce. 1416 dano] *dubr. a.* drago. 1418 *dubr. a.* zraci. 1419 *dubr. b.* i *od.* nema s. 1420 malom *treba čitati* malom, *jer je u dubr. a. i b.* malom. 1422 *dubr. b.* i *od.* bil.

- a veće na svieti očima nitkore
 nad sobom vidjeti danice ne more;
 za č jutrom danak bil po tom se objavi, 1425.
 prigna ju pod svoj kril, da u krovu boravi.
 Ne speći, ner bdeći u tojzi dubravi,
 tolik dar videći od božje ljubavi,
 mišljah se nastanit', gdi je rajska ta rados,
 i život moj shranit' u mladost i starost; 1430
 nu stida i srama jah se ja bojati,
 kako ću tuj sama bez družbe ostati,
 da me rod na stanu i svojta ne kori :
 Grlica se granu, viluje po gori,
 svojte se odreče i dobra plemena, 1435
 i u pustoš uteče kako zvier manena.
 Sad sama čini sud, tako te bog spasi,
 je li lud i prilud tko goru tuj mrazi?
 Najmanjši što bi vlas, ako t' sam slagala,
 da bih ja po vik vas srećicu stradjala! 1440
 I to ni hitrina, ni ti je stvar laživa,
 neg prava istina, tako mi ti živa!
 Sad procien', gospoje, tako bog vas trud tvoj
 i tužbe sve tvoje obratio u pokoj !
 gdi to bog sam stvori zagorsko kraljestvo, 1445
 vrh njega na gori koje je blažensvo,
 gdje se tuj po viek vas s velikom ljuvezni
 angjelski čuje glas pojući u pjesni,
 i rajske svirali, u koje prislatko
 višnji se bog hvali u vrieme u svako ; 1450
 i od boga tolik dar dan je toj dubravi,
 da živa svaka stvar tuj mirno boravi.
 Za č je sva gora taj po božjoj ljubavi
 zemaljski kako raj u istočnoj dubravi.
 Nu mene rve trud, er ne umijem, gospoje, 1455
 učinit' pravi sud od pameti moje,
 odakle je vesela i blaga taj gora,
 što u njojzi ni sela, ni stana, ni obora,

1431 jah] *dubr. a. i b. i od. jako.* 1436 *dubr. b. i od. zvir.* 1439 *dubr. b. i od. najmanši.* 1447 tuj] *dubr. b. tu.* 1448 *od. andjelski.* 1458 *dubr. a. njozi.*

gdje bi svak mog'o reć' u vrieme u svako :
 ovdi se može steć' blaženstvo zemaljsko; 1460
 ovdi se ne tuži, i ovdi tko pribiva,
 bez grieha raj duši blaženstvom dobiva.
 Tim draga gospoje, čin' da ti je sve čelo
 i lice toj tvoje i srce veselo;
 i plač tvoj utaži i parjaj na stranu, 1465
 putnici er naši pravo će prit' k stanu.

SARA :

Sestrice, od boga toj ti je velik dar,
 vrh stvora svakoga ki je slavan gospodar ;
 nu nie to od gore blaženstvo zadosti,
 nasladit' da more me gorke žalosti. 1470
 Vas moj trud i muke lje ću ja neboga
 pridati u ruke od boga slavnoga
 i sada i vazda, čim konac od smrti
 svih truda i jada mrtvu me isprti.

*Sorha skazanja drugoga.*¹

SKAZANJE TRETJE.

GOVOR PRVI.

Dno od gore.²*Abram,*³ *Šišman.*

ABRAM :

Nu vi tu ostan'te, s Izakom ja ću poč', 1475
 i primotu sahran'te, čim budu opet doć'.
 Poć' ćemo vrh gore oba dva pomolit'
 višnjega do zore, pak ćemo doli sit' ;
 i vi tuj polež'te, ter kod vas oglavi

1459 svak] *dubr. a. sad.* 1469 nu nie] *dubr. a. i od.* nie nie. 1471 lje ću] *od. grieškom* ,biehju' 1474 truda] *dubr. b. i od.* tuga. isprti] *od.* uprti.
¹ *tieh rieči nema dubr. b. ni od.* ² *dubr. b.* od gora. ³ *dubr. a. i.* Izmedju 1474 i 1475 nema *ak. ništa drugo nego samo crvenilom* Abram govori dvima ditići. 1475 tu] *ak. tuj.* 1476 *ak.* opet budu doć. 1477 u *rkpp.* počemo. 1478 *ak.* vičnjega. 1479 tu] *od.* tu.

tovarca privež'te u zeleni travi; 1480
 vež'te ga po na se, ma nu ga bljudite,
 do čim se napase, često se budite.
 A poslije ustan'te, i podj'te u stranu,
 ter šume priprav'te, s čiem ćemo poč' k stanu.
 I vas se svaki čuj, ne mojte dalek poč', 1485
 neka vas nadjem tuj, kad budem opet doč'.

ŠIŠMAN:

Ne brin' se nijednu stvar, bog s vami u družbi,
 ti si naš gospodar, a mi smo t' na službi.
 Er da bi nam znati na mjestu tutako
 z glavom se rastati, ne će bit' inako, 1490
 inako ne će bit', stat' ćemo pripravno,
 kad budeš doli prit' najti ćeš sve spravno.
 To li je stvar druga, što ć' veće naredit',
 kako vernieh sluga sve ti će na čas bit'.

ABRAM:

Ne drugo za sada, tuj liepo sve sprav'te, 1495
 neg da vas bog vlada i z bogom ostan'te.

GOVOR DRUGI.

Izak,¹ Abram.

Abram vaze drva i postavi Izaku na rame.²

IZAK:³

Što sami podjosmo, kaži mi oče moj,
 i družbu odjosmo pod gorom ovakoj?
 Od drva što ćemo, kud š njimi mislimo,
 od koli gredemo da boga molimo? 1500

1481 ma] *dubr. a. al. ak. bludite. 1483 ak. posli — pojte. 1484 ak. nema s. čiem] ak. čin. ak. pojt. 1485 i] ak. od. od. čujt. ak. pojt. 1486 ak. najdu — budu — dojt. Između st. 1486 i 1487 ak. veli ,pastir jedan Abram govori' ne imenujući pastira. 1488 si] od. s. a mi smo t'] *dubr. b. i od. nema t' valja da za to što prije bilo mi t' smo, pa t odpalo, ak. mi ti smo bez a. 1489 ak. jer. ak. mistu. *dubr. a. tujtako. 1492 prit] ak. sit. najti] *dubr. a. i b. i od. nati. 1493 što] ak. ča. 1494 *dubr. b. i od. vernih, ak. virnih. Između 1494 i 1495 ima ak. Abram govori. ¹ *dubr. a. i. ² *dubr. a. Izak i Abram, koji mu postavi drva na rame. ³ ak. Izak govori. 1497—1524 nema ak., jer je odadrt jedan list.*******

ABRAM :

Triebi je z drvi it', drugo bit' ne more,
 er ćemo posvetit' ovnića vrh gore.
 Naredbom od boga to ćemo spravljati,
 i ovnića toga na gori zaklati.
 Za toj se ne brini, moj sinko, ni mori, 1505
 bogu se namini taj ovnié da zgori ;
 kom zgori sve sade tusto i pretilo,
 da uzdah naš pade višnjemu u krilo,
 neka nas okrili bog, ki nas satvori,
 i tvrdo pomili, taj ovnié kad zgori. 1510

Postaviše otar, usjeknuše oganj.

IZAK :

Otar je postavljen i sve je naredno,
 i oganj pripravljen, i drva zajedno,
 ne lipše stvar ina, što é' veće naredit',
 neg samo živina, što ćemo posvetit'.

ABRAM :

Bog nam ée toj dati, moj sinko jedini, 1515
 što ćemo zaklati, ničiem se ne brini.
 Bit' nam ée na pomoć stvoritelj naš pravi,
 da ova mrkla noć sada se proslavi ;
 krili se vrhu nas od zgara s nebesa,
 moj sinko, božja vlas, koja me zaveza, 1520
 da moj duh utažu sa svu moé i snagu,
 da njemu prikažu moju krv pridragu.

Abram kleknu na koljena, učini molitvu, dviže¹ se i govori :

Moj sinko bogom dan, neka t' je sada znat',
 ti mi si taj ovan, koga éu bogu dat'.
 Za toj se pripravi veselo da umreš, 1525
 i boga proslavi, er sada k njemu greš.
 Ne moj se pripasti ni smesti, sinko moj,

1503 od. spravjati. 1506 *dubr. b. i od.* namieni. 1509 okrili] *dubr. b. na strani i od.* ukrili. 1511 od. postavljen. 1512 od. pripravljen. 1517 *dubr. a.* bit' ée nam. ¹ *dubr. a.* diže. 1524 ti mi si] *dubr. a. griesškom* tim isti. 1526 *ak.* jer.

er ćeš sad upasti višnjemu u kril svoj.
 Sliši me za ljubav, govoru ja tebi,
 mogla te nie narav začeti po sebi, 1530
 kako je običaj, kako se sviet plodi,
 ner čudno na sviet saj ti nam se porodi:
 gospodja te Sara u boga isprosi,
 majčica tva stara, i začē i nosi,
 i mliekom zadoji, moj sinko izbrani, 1535
 i liepo odgoji i milo ushrani.
 Nu dragi sinko moj, od srdačca moga
 neljubav nie ovoj, neg volja od boga,
 ki te je nam sazdao za ljubav, ku t' nosi,
 on te je sam zazvao, i on te sad prosi. 1540
 Za toj se ne muči, i ne moj predati,
 neg svasma odluči njemu se pridati.
 Za boga er tko mre, po trudu i mucī
 s palmicom gori gre na on sviet u ruci,
 i primi krunicu, ka mu se pripravi 1545
 na rusu glavicu da mu se postavi,
 koja se po boju vitezu dariva
 za krepos za svoju, ki bojak dobiva,
 i svako dreselje, takoj ga bog plati,
 u vječno veselje da mu se obrati. 1550
 A za to ovi sviet veselo ostavi,
 k veselju er ćeš prit' vječnomu u slavi.
 Bolje je u mlados k nebesom putovat'
 nego li u staros na svieti tugovat'.
 Za što sviet zliem plaća, nie na njem veselje, 1555
 i rados obraća u gorko dreselje.
 A gori tko hodi i saj sviet ostavi,

1528 *ak.* jer — višnjemu. 1531 sviet] *dubr. a.* zvir, *ak.* svit. 1532 *ak.* svit. 1533 *ak.* gospoja. 1534 nosi] *ak.* noši. 1535 *ak.* mliekom. 1536 *ak.* lipo. 1537 *ak.* i od. srdačca. 1539 *dubr. a.* i od. sazdo, *ak.* zdao. 1540 sam] *ak.* san. zazvao] *dubr. a.* i od. zazvo, *ak.* zvao. 1542 svasma] od. sasma, *ak.* sa svim. 1543 *ak.* jer. 1544 *ak.* svit. 1545 mu] *ak.* ti. 1546 mu] *ak.* ti. 1548 *ak.* kripost. 1549 takoj] *ak.* tako. 1550 *ak.* vično. *dubr. b.* i od. a vječno. 1551 *ak.* svit. 1552 *ak.* jer. *ak.* višnjemu. *dubr. b.* i od. i slavi. 1553 *ak.* mladost. od. nebesam. 1554 *ak.* starost. *ak.* svitu. 1555 *ak.* svit zlim. nie] *ak.* ni. *ak.* veselja. 1556 *ak.* radost. *ak.* gorka dreselja. 1557 *ak.* ko. *ak.* svit.

u viek se nahodi s veseljem u slavi.
 Za toj se pripravi tvoju krv proliti,
 er te će bog pravi u svoj kril primiti, 1560
 da te tuj sahrani, moj sinko gizdavi,
 gdje stoje izbrani s veseljem u slavi,
 u vječne polače, pravo t' se sad veli,
 gdi nitko ne plače, neg se vik veseli
 i viekom pribiva bez tuge i vaja 1565
 i rados uživa i slavu od raja;
 gdi niesu boljezni ni himbe od svieta,
 neg rados i pjesni i ljubav prisveta;
 gdje nie vaj tužba s pečali pripravna,
 ner angjelska družba gizdava i slavna. 1570
 Za toj sviet ostavi i hrli k toj družbi,
 da s' š njimi u slavi višnjemu na službi.

Odvрати Abram obraz od sina.

IZAK: ¹

Moj oče, neka znaš, od straha ne trudim,
 neg molim da mi daš blagosov, ki žudim.
 Pokli toj odluči višnji bog na nebi, 1575
 sa mnom se sad ruči, molim se ja tebi;
 za č ino ne žudim, oh moje sve blago,
 neg samo da ljubim tve lice pridrago;
 pokli tuj zdravicu prišlo mi jes piti,
 prisvetu glavicu htjej k meni priniti; 1580
 za č duša ma vene prie reda, neka znaš,
 gdi tako od mene tvoj obraz odvračaš;
 ter mislim pritužan, jeda ćeš sad rieti
 da t' niesam poslušan za posluh umrieti.
 Tim oče ljuveni, za toj se ne straši, 1585

1558 *ak.* vik. 1560 *ak.* jer. *dubr. a.* će te. 1561 *ak.* i da te zahrani.
 1562 *ak.* gdi. 1563 *ak.* vičnje. 1565 *ak.* vikom. 1566 slavu] *ak.* slatkost.
 1567 *ak.* nisu bolezn. *ak.* himbe. 1568 *ak.* radost i pisni. 1569 gdi ni vaj
 ni tužba. 1570 *ak.* neg. *ak.* angelska, *od.* andjelska. 1571 *ak.* za to svit.
 1572 da s'] *od.* daj, *ak.* da. ¹ *mjesto* Izak *ima ak.* sin govori. 1574 *ak.*
 blagoslov. 1575 *ak.* pokle. *ak.* vičnji. 1579 *ak.* pokle tu. *ak.* jest. 1580
 htjej] *ak.* hti, *dubr. b. i od.* ktje. *dubr. b. i od.* nema k. priniti] *od.* pri-
 miti. 1581 prie] *ak.* pri. 1582 tako] *ak.* takoj. 1583 *ak.* riti. 1584 *ak.*
 nisam. *ak.* humriti. 1585 *ak.* ljuveni.

s celovom neg meni blagosov prikaži.
 Za što sam pripravan umrieti, neka znaš,
 blagosov tvoj slavan s celovom kad mi daš.
 Tiem ne moj misliti da mi ćeš smesti duh,
 da ne ću proliti moju krv za posluh. 1590
 Er da imam sto glava, neka ti je toj znati,
 moja je priprava za posluh sve dati.
 Moj oče, a za toj sumnje se slobodi,
 blagosov daj mi tvoj, a pak čin' što t' godi,
 i ne moj ti stati tako u zloj volji, 1595
 ako me ć zaklati; vazmi nož, ter kolji.
 Tako ti radosti, ne učini inako,
 mojojzi mladosti ne prosti nikako.
 Bliže se primakni, ter naglo i hrlo
 bridak nož izmakni, ter kolji me grlo; 1600
 i mnom se ne boli ni mari nijednu stvar,
 neg moju krv prolj na prisveti otar.
 Pokli sam, oče moj, na saj sviet ja sazdan,
 na gori visokoj da budu sad zaklan,
 od tiela tamnoga da se duh razdruži, 1605
 zapovied od boga neka se obsluži,
 neka se posveti, kad priminem svita,
 na otar prisveti moja krv prolita.

*Izak kleče, obrati se k njemu Abram,¹ zagrlj ga i celova i stavi
 mu ruku na glavu.²*

ABRAM :

Blažen čas i prisvet, po božjoj podobi
 u ki si ti začet u majke u utrobi! 1610
 blažen i oni dan, blažen hip i čas bio,
 moj sinko bogom dan, u ki se s' porodio!
 i ruke blažene, ke te su nosile!

1586 *ak.* blagoslov. 1587 *ak.* za to — umriti. 1588 *ak.* blagoslov.
 1589 *ak.* tim 1591 *ak.* jer. *ak.* imaš. toj] *dubr. b. i od. to, ak.* sad.
 1594 *ak.* blagoslov. 1597 *ak.* učin. 1600 *od.* bridki. nož] *dubr. a.* mač.
 1602 *neg]* *ak.* ner. *ak.* oltar. 1603 *na]* *dubr. a.* za. 1603—1604 *nema ak.*
 1605 *ak.* tila. 1606 *ak.* zapovied. 1608 *ak.* oltar. ¹ *ak.* Abram k njemu.
² *ak.* na glavi, i govori. 1610 *si ti]* *ak.* se hti. 1611 *blažen i oni]* *ak.* bla-
 žen bud' oni. *dubr. a.* čas i hip. 1612 *ak.* bogon. *ak.* rodio. 1613 *dubr. a.*
 ke su te.

i prsi od žene, ke te su dojile!
 blaženi svi puti, kud stupi stupaj tvoj, 1615
 i svi dni minuti, o dragi sinko moj,
 godišta i ljeta, koja si provodio,
 svu rados od svieta u ka si pogrdil!
 blažen bio tvoj posluh, za koji sada mreš,
 za koji bogu duh u ruke pridaješ! 1620
 blažena ona noć, kad se je sazдала.
 kad me je božja moć iz visin zazvala!
 ter mi te zaprosi, jaki sve dragu stvar,
 za ljubav, ku t' nosi, neka te dam na dar.
 Za toj te darovah višnjemu ufanju 1625
 i slatko celovah na smrtnom rastanju.
 A sad se ti k rajju, moj sinko, odpravi,
 a mene u vaju na svietu ostavi.
 Za to ću ćutit' vaj na svietu ja nebog,
 želeći višnji raj, gdi je gori višnji bog. 1630
 Er duša ma vene, pravo ti gororu,
 od želje ljuvene da se prie rastvoru,
 da duh moj nasladju, o sinko gizdavi,
 neka te prie nadju s anđjeli u slavi.
 Za toj se sad ne daj zloj volji po vas svit, 1635
 tamo mi pogledaj, skoro ću k tebi prit'.

IZAK :

Ti me si porodio naredbom od boga
 i liepo odgojio do časa ovoga,
 tvoj sam sin jedini, ti s' moje sve blago,
 od mene učini sve što ti jes drago; 1640
 pripravan za č stoju bez straha nijednoga
 proliti krv moju i umriet' rad boga;

1614 *dubr. a.* ke su te. 1615 kud] *dubr. b. i od.* kad. 1617 *ak.* godišći
 i lita, ka si provodio. 1618 *ak.* radost od svita u ka s' pogrdio. 1619 *ak.*
 bil. 1620 *dubr. a.* podaješ. 1621 kad se je sazдала] *ak.* ka se je zaznala
 („zasnala“). 1622 visin] *ak.* u sni. 1624 dar] *ak.* har. 1625 *ak.* višnjemu.
 1626 *ak.* celivah na smrtnom. 1628 *ak.* svitu. 1629 svitu. 1630 višnji
 raj] *dubr. b. i od.* vječni raj, *ak.* dojt u raj. *ak.* višnji bog. 1631 *ak.* jer.
 1632 *ak.* prija. 1633 *ak.* naslaju. 1624 *ak.* naju. *ak.* anđjeli, *od.* andjeli.
 1636 mi] *ak.* me. 1637 si] *dubr. a.* s'. 1633 *ak.* lipo. 1639 *od.* ti si. 1640
ak. ča ti je. 1641 bez] *ak.* prez.

ovo ti me grlo rad božje ljubavi,
ne krsmaj, neg hrlo uzicu na nj stavi.

*Izak obrati ruke naopako.*¹

Ovo ti me ruke, stegni ih uzicom, 1645
da nigdjer od muke ne svrnu glavicom,
neka se ne maknu i neka ne predam,
dokoli izdahnu i bogu duh pridam.

Za što se ja boju, ako se odriešim, 1650
dušicu da moju nebavac ne ogriešim ;

za č želim nebavac da se ja ne maknem,
neg kako jaganjac da muče izdahnem,
da smrtne sad muke dušu mi ne cvile,
ner da me tve ruke životom razdile ; 1655

za č želim da umrem rad božje ljubavi
i gori rado grem k veselju i slavi,
prie ner me zla napas od svieta ovoga
potegne u propas od pakla tamnoga.

A za to, moj čačko, veselo k bogu grem,
veselo i slatko za posluh sada mrem. 1660

*Sveza Abram Izaku ruke naopako.*¹

Nu dragi oče moj, čin' milos da stečem,
čin' da ja šinak tvoj dvie rieči još rečem.

ABRAM:

Moj sinko govori, nu k nebu pogledaj,
gdi se sad otvori nebeski višnji raj,
ter se su skupile nad nami od zgora 1665
blažene sve sile od angjelskiah dvora,
s veseljem ter takoj angjelske te slave
čekaju da duh tvoj u višnji dvor stave.

1644 ak. i od. krsmaj. ¹ toga umetka nema ak. 1645 ak. jih. 1646 ak. nigdir — svrnem. 1649 ak. odrišim. 1650 nebavac] ak. u čem. ak. ogriešim. 1651 za č želim nebavac] ak. rad bih želim a za č. 1652 neg] ak. nere. ak. janjac. 1655 ak. humrem. 1656 dubr. a. rad. i slavi] dubr. a. u slavi. 1657 ak. pri neg — napas — svieta. 1658 ak. propast. 1659 dubr. b. čačko, ak. i od. čajko. ² ak. dodaje: Izak govori. 1661 ak. mi-lost. 1662 ak. dvi rieči. još] ak. da. 1664 ak. vičnji. 1666 ak. anjelskih, od. andjelskih. 1667 ak. anjelske, od. andjelske. 1668 ak. vičnji.

IZAK :

Istina sve je toj, ja mogu to znati,
 i duh je spravan moj s tielom se rastati; 1670
 nu što će majka rit', moj oče, od mene,
 kad budeš k stanu prit' z družinom bez mene?
 Ako njoj budeš rit' da umrieh ovako,
 sva se će satvorit' u suze tutako,
 i ovi tužan glas kad bude uznati, 1675
 ne će joj nijedan vlas na glavi ostati,
 i pri će suh javor u gori procavtit'
 neg ju će razgovor čovječki utažit'.
 Tim sada odluči, kad budeš š njom biti,
 da tužna ne muči, kako ju é' kriepiti, 1680
 kad mene ne ugleda, ter se počne skupsti,
 da tamo prie reda dušicu ne pusti.
 Tim reci tiho njoj: ostal je s pastiri
 u gori sinak tvoj, dušicu namiri;
 sjutra će ovdj prit' prie sunca s ovčari; 1685
 tako ti zdravo bit', za nj ništa ne mari.
 Er da bi rekal njoj: zvier ga je zaklala,
 oni čas duh bi svoj od truda puštala;
 vjerovat' nu ne će, da sam ja živ i zdrav,
 neg li će to veće tugovat' za ljubav 1690
 u mislieh stojeći tužna i neboga,
 tvrdo me želeći jak sinka dragoga,
 i riet' će: sinko moj, moj sinko primili,
 zli ti me nepokoj u staros rasevili
 zla ti mi dodje noć a gori bieli dan, 1695
 er k majci ne ćeš doć' opeta na svoj stan,
 ter veće vidjeti ne mislim ja tebe,
 za to eu umrieti prie reda bez tebe.

1669 to] *od.* toj. 1670 *ak.* tilom. 1671 što] *ak.* ča. 1672 bez] *ak.* prez.
 1673 *dubr. a.* njom. da umrieh ovako] *ak.* moj oče od mene. 1674 *ak.* sva
 će se. tutako] *ak.* neredne. 1675 ovi] *od.* ovako, *ak.* oni. 1677 *dubr. a.*
 prie. *ak.* procavtit. 1678 *ak.* neg će ju. *dubr. b.* človsječiči, *ak.* človsječički.
 1680 *ak.* kriepiti. 1681 *dubr. a.* skupsti. 1682 *ak.* pri. 1684 namiri] *ak.*
 da smiri. 1685 će] *od.* eu. prie] *ka.* pri. 1686 *ak.* ništar. 1687. *ak.* jer.
ak. zvir. 1688 *ak.* puščala. 1689 *ak.* virovat. 1691 *ak.* u mislih ter steći.
 1693 *ak.* rit. 1694 *ak.* starost. *od.* racvili. 1695 *ak.* dojde. *ak.* bili. 1696
ak. jer. 1697 *ak.* viditi. 1698 *ak.* humriti pri. bez] *ak.* prez.

Rad moje prijazni toga rad, moj ćačko,
 kripi ju i blazni ljuveno i slatko, 1700
 neka se bez mene obikne stojeći,
 da tužna ne vene suzice roneći.
 A pak ju pozdravi pridrago od mene
 i rec' joj: boravi kako znaš bez mene;
 od svieta tamnoga jur se sam slobodio 1705
 naredbom od boga, ki me satvorio;
 za toj me ne žali, za toj se ne muči,
 neg slavi i hvali, ki tako odluči;
 za što sam za po sluh priminul od muke
 i dal sam bogu duh i s tielom u ruke. 1710
 A sad čin' što t' godi, moj oče, rad boga
 hrlo me slobodi od tiela tamnoga;
 zamahni, ne uspregni rad božje ljubavi
 i sad me protegni za mrtva po travi.
 Za ništo na saj sviet ne moj mi prostiti, 1715
 neka se tvoj zavjet uzbude svršiti;
 volju ću svršiti i božju i tvoju
 i rado proliti po zemlji krv moju.
 Nu ako t' sam i što kriv, molim te boga rad,
 dokli sam jošte živ, prosti mi, ćačko, sad; 1720
 i mojoj mladosti, pridragi oče moj,
 čin' majka da prosti, sve što sam zgriješil njoj;
 i ostalim tamo svim, koji su na domu,
 proštenje ja prosim i praštam svakomu.
 I boga vrh svih jošte ću moliti 1725
 da zlobu i moj grieh bude mi prostiti:
 o bože slavni moj, ako t' sam što zgriješio,
 dokli sam sluga tvoj na svieti živio,

1699 *ak. i od. ćajko.* 1700 *ak. kripi.* 1701 *bez] ak. prez.* 1704 *bez] ak. prez.* 1705 *ak. svieta — jur sam se.* 1706 *ki me] dubr. b. na strani i od.* 1707 *za toj se] ak. za to se.* 1709 *ak. za to.* 1710 *ak. i tilo.* 1711 *čin] ak. mi. što t' godi] od. što godi, ak. ča godi.* 1712 *ak. tila.* 1715 *ak. svit.* 1716 *ak. zavit vas bude.* 1719 *i što] dubr. b. na strani jošte.* 1720 *ak. dokla — jošće. dubr. b. ćačko, ak. i od. ćajko.* 1722 *ak. zgriješil.* 1723 *ak. tamo ostalim.* 1724 *ak. prošćenje — praščam.* 1725 *ak. svrhu svih jošće.* 1726 *ak. grih.* 1727 *ak. nema što. ak. zgriješio.* 1728 *ak. svitu.*

za zledi sve moje bolim se i kajem
i u ruke u tvoje duh ti moj pridajem. 1730

*Abram vaze¹ Izaka, privrže ga priko ramena, stavi ga prid otar²
na koljena.³ pak⁴ čini molitvu.⁵*

ABRAM :

O bože nebeski, ki vas sviet satvori,
i kralju anđjelski, ti nebo otvori,
er sada proljevam moju krv ja za te
i tebi darivam da pade prida te.

Moj bože istini, molim se ja tebi, 1735
ovo sin jedini, primi ga sad k sebi :

ovo je moja čas i moje gizdanje,
ovo je moja slas i moje ufanje ;

ovo je krv moja i tielo pridrago, 1740
za koj bih svakoja, imanje i blago

ja podal sam sebe, da njega sahranim ;
a sad ga od tebe, moj bože, ne branim.

Za toj ti ovi dar, moj bože, darivam,
pri komu dražu stvar na svieti ne imam.

GOVOR TRETI.

Angjeo,⁶ Abram,⁷ Izak.

Zamahnu Abram, anđjel⁸ mu uhvati za ruku i uzdrža ga.

ANGJEO :

Abrame ! Abrame !

ABRAM :

Ovdi sam, bože moj ! 1745

1730 *ak.* u ruke tvoje. ¹ *dubr. a.* uzme. ² oltar. ³ *ak.* kolina. ⁴ *mjesto* pak *ima ak.* Abram. ⁵ *ak.* govori. 1731 *ak.* svit. 1732 *ak.* anđjelski, *od.* anđjelski. 1733 *ak.* jer. *ak.* prolivan. *ak.* ja moju krv. 1736 sebi] *dubr. a.* i *b. i od.* tebi. 1737 *ak.* čast. moje gizdanje] *ak.* tielo pridrago. 1738 *ak.* slast. i moje ufanje] *ak.* imanje i blago. 1739 tielo pridrago] *ak.* moje gizdanje. 1740 *taj stih u ak. glasi:* ovo je čast moja i moje ufanje. 1741 ja] *dubr. b. i od. i. prva pola toga stiha glasi u ak.:* podal bih san sebe. *ak.* zahranim. 1744 *ak.* na svitu. ⁶ *od.* andio. ⁷ *dubr. a. i.* ⁸ *od.* anđjel.

ANGJEO :

Prišal je prida me prislavni posluh tvoj ;
moju si zadosti zapovied ispunio
i sinku ne prosti, ki t' je toli mio.

Zaveča ovnič u travi¹, Abram odrieši Izaka.

ABRAM :

Ustani, ne kleči, moj sinko ljuveni,
čuješ li gdje veći tuj ovnič u zeleni? 1750
Bog nam ga objavi, ki tebe slobodi,
oto ga u travi, sjemo ga sad vodi.

Izak dovede ovnića², Abram ga zakla i stavi na otar.

Istočna svjetlosti, o ljubavi prava,
na ovoj milosti hvala ti i slava.
Tebi se namieni moj sinak vele drag, 1755
a ti ga izmieni ovničem, bože blag.
A sada zakiljam ovnića ovoga
i gori posiljam prid tebe dragoga,
da ovaj pritilos i miris taj sade
za ljubav i milos prida te vas pade. 1760
Bože ne pogrđi od mene ovi dar,
neg li ga potvrdi jaki sve dragu stvar.
Za tvoje blaženstvo i tvoje slavno ime
i tvoje kraljestvo molim te, sliši me,
o slavo istina, ka od zgar sve vidiš, 1765
u mjesto od sina ovi dar da primiš.

Iza posvetilišta obrati se k Izaku :

Vidje li, moj sinu, tuj svjetlos i tuj slas,
od zgara ka sinu iz neba vrhu nas ?
vidje li, sinko moj, koli je slavan dar,
tko bogu život svoj odluči dat' na har? 1770
vidje li od zgora vječni dvor od raja,

¹ *dubr. a.* na travi. ² *dubr. a.* Izak ga dovodi, a Abram ga zakolje na otar. 1755 namieni] *od.* namjeri. 1757 zakiljam] *dubr. b. i od.* zaklinam, *dubr. b. na strani* zakiljam. 1758 *od.* posilam. 1759 ovaj] *dubr. a.* ova. sade] *jamačno grieškom dubr. a.* sajde, *a dubr. b. i od.* zajde. 1564 *u dubr. b. popravljeno* kraljevstvo 1771 *ak.* vidi. *ak.* zgara vičnji.

koji se otvora bez tuge i vaja
 onomu, ki svoj duh bez truda i muke
 pridava za posluš višnjemu u ruke ?
 veselja svakoga, kim ga bog dariva, 1775
 tko rado rad boga svoju krv proliva ?
 ter misli, moj sinu, tuj velju ljuvezan,
 tuj milos jedinu i božju prijazan,
 ku nam bog objavi i božja dobrota ;
 za to ga svedj slavi do konca života, 1780
 za toj ga svedj slavi jaki sve blagoga,
 za č je on bog pravi stvorenja svakoga ;
 pristoljem on sjedi vrh neba ognjena,
 svakoja svud vidi, stvor i pomišljena.
 On mi te k sebi zva, da k njemu putuješ, 1785
 pak meni darova, da sa mnom druguješ.
 Er posluš tvoj sveti sad mi te ne zakla,
 neg li dvor prokleti zatvori od pakla.
 A sada sidimo, sve bogu bud' na čas,
 ter družbu ištimo, ka doli čeka nas. 1790
Sidjoše z gore i nadjoše djetiče.¹

GOVOR ČETVRTI.

Zagorje.

Abram s Izakom, Šišman² Kresoje djetiči Abramovi.

ABRAM :

O djeti, s vami bog i vječno spasenje,
 sreće vam golem stog i dušam shranjenje !
 kako se boravi, kako ste tuj stali ?
 pod dubjem u travi jeste li pospali ?

ŠIŠMAN :³

Niesmo ti pospali ni sanko vidjeli, 1795
 neg smo vas čekali, i dosle smo bdjeli,

1772 ak. otvara. bez] ak. prez. 1773 bez] ak. prez. 1774 ak. vičnjemu.
 1777 ak. velu ljubezan. 1778 *dubr. b. i od. tu. ak. milost.* 1780 ak. za
 toj. svedj] ak. sve. 1781 *dubr. a. za to. svedj] dubr. a. sve.* 1783 ak. sidi.
 1787 ak. jer. 1790 ak. išćimo. ¹ *od. nema toga, ak. sajdoše — najdoše*
dva junaka ; iza toga ak. ima bez drugih nadpisa : Abram govori. ² dubr.
a. i. 1791 ak. vično. ³ ak. odgovara jedan bez imena. 1795 ak. nismo tuj
pospali — vidili. 1796 dosle] dubr. a. dokle, ak. doli.

- bdjeli smo do sada, nu od straha predaje
 duša nam ispada ovdi vas čakaje,
 da znamo sto je od vas i jeste li vi zdravi,
 koje li vrhu vas čudo se objavi; 1800
 u nebeskoj slavi er čusmo njeki glas,
 ter nam se na glavi ustrese svaki vlas.
 Slišati er bješe pričudno na saj svit
 glas, ki te zovieše, toliko strahovit,
 i strah nam svaku kos u zglobieh otvori, 1805
 nebeska gdje svjetlos svud sinu po gori,
 ku svjetlos do danas, moj oče bogom dan,
 ne vidje nitko nas ni javi ni u san.
 Za č kad se višnji kram vrhu vas otvori,
 mnjahomo, u živ plam vas se sviet satvori; 1810
 i slavu vrh gore, ku bješe vidjeti,
 jezik moj ne more viekom ju izrieti;
 ni srce človika, ako bi tko živio
 po vas vik do vika, ne bi ju izmislio.
 I sada u meni smete se svies moja, 1815
 angjeli blaženi gdje bjehu bez broja,
 i stahu pripravni da u višnje države
 i svoj dvor prislavni tuj njeki duh stave;
 ter éutim tužicu, neka t' je toj znati,
 er ne viem dušicu, ku htjehu prijati. 1820

KRESOJE:¹

Da oni, ki staše, moj oče, vrhu vas,
 jak sunce ki sjaše, i pusti strašan glas,
 komu se ti javi, stojeći na posluh,

1797 *ak.* bdili. *ak.* nema nu. 1798 *ak.* ovde. 1799 što] *ak.* ča. *ak.* nema i. 1801 *ak.* jer — niki. 1803 *ak.* biše. 1804 *ak.* zovieše. 1805 *ak.* kost u zglobieh. 1806 *ak.* gdi svitlost. 1807 *ak.* svitlost. 1808 *ak.* ni vidil — ni u javi. 1809 *ak.* vičnji. 1810 *ak.* i od. svit. 1811 *ak.* biše viditi. 1812 *ak.* jazik. viekom ju] *ak.* nikomu. *ak.* izriti. 1813 srce] *ak.* misal. od. čovika. ako bi tko živio] *ak.* ki bi steć mislio. 1814 glasi u *ak.*: tuj slavu do vika, znaj, ne bi smislio. 1815 u] *ak.* hu. *dubr. b. i od.* svist, *ak.* svist. 1816 *ak.* anjeli, od. andjeli. gdje] *ak.* gdi, od. ki. *ak.* bihu. bez] *ak.* prez. 1817 *ak.* vičnje. 1818 i] *ak.* u. *ak.* niki. 1819 toj] od. tuj. 1820 *ak.* jer. viem] *ak.* znam. *ak.* htihu, od. ktjehu. ¹ *ak.* drugi govori bez imena. 1821 ki] *dubr. b. i od.* tko. 1822 sjaše] *dubr. a.* staše.

- bješe li bog pravi ali koji drugi duh ?
 Za č kom ga zgleдах ja, gđi svietal sinu zgar, 1825
 pod suncem, koje sja, ne vidjeh ljepšu stvar,
 ni svjetlos još taku, neka t' je toj znati,
 ka noćnu pomraku u svjetlos obrati;
 er bješe taka moć svjetlušta po gori,
 jak da se mrkla noć u biel dan satvori; 1830
 i gori gdje sjaše, tudjer bi rekao svak
 da munja šibaše vrh gore iz oblak.
 Taj svjetlos nad nami, i toli strašan glas,
 od straha živ kami još čini streptjet' vas.
 Tiem ako bit' more, rec' nam rad ljubavi, 1835
 što se toj vrh gore zlamenje objavi ?
 što je taj prilika i čudo od glasa
 i slava tolika, ka se zgar prikaza ?
 reci nam ti sada, što može bit' ovoj ?
 k čemu se priklada zlamenje velje toj ? 1840

ABRAM :

- Nitkor me ne pitaj, o sinci, molim vas,
 što sinu svjetlos taj od zgara vrhu nas,
 tko li me zazvao jes, za koje li dilo
 od zgara iz nebes ljuveno i milo.
 Nu velja ta svjetlos, koju ste vidjeli, 1845
 božja je toj milos, kojom nas nadieli,
 božja je volja toj, pravo vam ja velju,
 da bude to takoj, da ispunim svu želju,
 vjerno i pravedno da njemu poslužim,
 da gori zajedno blažene sadružim. 1850

1824 *ak.* biše. ali] *ak.* al. 1825 *od.* zagledah ja gdje. *ak.* svital. 1826 koje] *dubr. a. i b. i od.* koja. *ak. i dubr. b.* vidih. *ak.* lipšu. 1827 *ak.* svitlost. *ak. i od.* to. 1828 *ak.* svitlost. 1829 *ak.* jer biše — svitlušta. 1830 *dubr. b. i od. i ak.* bil. 1931 *dubr. b. i ak.* gđi. tudjer] *dubr. a. i od.* tudjer. *dubr. b.* tugjer, *ak.* tuj. *dubr. a.* reko. 1833 *ak.* svitlost. 1834 *ak.* strepit. vas] *ak.* nas. 1835 *ak.* tim. 1836 što] *ak.* ča. 1837 što] *ak.* ča, *od.* i što. 1839 što] *ak.* ča. ovoj] *ak.* onoj. 1840 *dubr. a. nema k. zlamenje velje]* *ak.* veliko čudo. 1842 što] *ak.* ča. *ak.* svitlost 1843 *ak.* zazval, *dubr. a.* zazvo. *ak.* jest. 1844 *od.* odizgar. *ak.* ljubeno. 1845 *ak.* vela. *dubr. b. i od. i ak.* taj. *dubr. b. i od.* svitlos, *ak.* svitlost. *ak.* vidili. 1846 *ak.* milost — nadili. 1847 vam] *ak.* van. 1848 *ak.* spunim. 1849 *ak.* virno.

Er božju tko ispuni zapovied i zakon,
vječnom se okruni krunicom na pokon.
Sad brašno tuj dajte, neka se blaguje,
pak liepo sve sprav'te, ter da se putuje.

Sjedoše¹ blagovat', izide pastir tudjin s bisaci² na ramenu.³

GOVOR PETI.

Zagorje.

Pastir tudjin, Izak i ostali goru pisani.⁴

PASTIR:

Dobra kob, junaci! prem nadjoh što sam htio. 1855

IZAK:

Kamo greš s bisaci? i ti nam zdravo bio!

PASTIR:

Nevolja me čini, pravo je vam rieti,
po ljetnoj vrućini poludnem prješiti:
tamo nam su stada na donjem plandištu,
ter hrlim ja sada, družinu da ištu. 1860
Dajte mi pinuti, žedja me umori,
jedva ću minuti, žedja mi domori.

Izak da piti pastiru.⁵

IZAK:

Putniče dragi moj, nut vazmi ter pini,
a pak se ispokoj i malo počini.
To li ćeš što jesti, primotu vrzi tuj, 1865
s nami ćeš tuj sjesti, pak hodi ter putuj.

Uze pastir da se napije.⁶

1851 ak. jer — ko — zapovied. 1852 ak. vičnom — ukruni. 1854 ak. lipo. ter da] ak. neka. ¹ ak. sidoše. ² *dubr. b. i od.* bisacim. ³ *dubr. b. i od.* na rameni, ak. na rame i govori. *Što je iza toga do stiha 1855 nema ak.* ⁴ *dubr. b. i od.* zgoru pisani. 1855 ak. najdoh. *dubr. b. ktio.* 1856 *dubr. a. zdrav.* 1857 *dubr. a. riti.* 1858 *dubr. a. ljetnom, ak. litnoj. vrućini]* *dubr. a. i b. i od.* pućini. prješiti] ak. hoditi. 1859 donjem] ak. gorujem. 1861 ak. žeja — humori. 1862 ak. žeja. ⁵ *dubr. a. nema toga, ak. dodaje* i govori. 1864 pak se] *dubr. a. paka.* 1865 što] ak. ča. 1866 ak. sestii. ⁶ *dubr. a. nema toga, ak. uze pastir da pije* i govori.

PASTIR :

Neka se napoju, ni triebi stvar ina,
 nie kada da stoju, čeka me družina,
 gdje pletu obore, ter čekat' nie kada,
 za č vuci iz gore napiru na stada, 1870
 tekući na volju iz njeke dubrave,
 ter sebe sve kolju, i sebe sve dave :
 da nie psa Fandaka, da nie psa Tauza,
 sve stado zla mraka vazmieše do kusa ;
 gdje su ovce strigli kod lokve u polju, 1875
 tu ih su dostigli, junicu gdje kolju ;
 još da se neki drug namjerom ne nadje,
 malo se sve u lug imanje ne zadje.

IZAK :

Dao ti bog dobar dan, a ti se odpravi,
 u našieh nu na stan tamo se prijavi ; 1880
 i majku pozdravi ljuveno od mene,
 toj ve mi opravi, moj dragi brajene ;
 i jošte reci njoj : majko, bogu hvala !
 zdravo je sinak tvoj i družba ostala,
 zdravo i veselo, o majko pridraga, 1885
 svi ćemo u selo skoro prič' jednaga.

PASTIR :¹

Hvala vam na časti, dao vam bog dobar dan !
 tamo ću dopasti u vaših ja na stan,
 i sve ću opravit' za ljubav i službu,
 da bih znao ostavit' sve stado i družbu. 1890
 Nu z bogom vi stojte, pokli je stvar taka,
 sumnjiti ne mojte, tamo sam prie mraka.

Dielj se pastir.² — Svrha tretjega skazanja.³

1867 *ak.* ni tribe, *dubr. a.* nie trieb. 1868 *ak.* ni. 1869 *ak.* obere. ter *ak. nema.* 1871 *ak.* nike. 1873 *ak.* Taussa. 1874 vazmieše] *ak.* vazmieš. 1875 *ak.* gdi. 1876 *ak.* gdi, *od.* dje. 1877 *ak.* niki — namirom — naje. 1878 *ak.* himanje — zaje. 1879 dao] *ak.* da. 1880 *ak.* naših. 1881 *ak.* ljuveno. 1882 toj ve mi] *ak.* toj meni. opravi] *dubr. b.* odpravi. 1883 *ak.* jošće. 1885 *ak.* pridraga majko. 1886 *ak.* prit jednako. ¹ *ak.* pastir tugin' koje se u njemu može čitati tujin. 1887 *ak.* bog van dal. 1890 *ak.* znal, *dubr. a.* zno. i] *od.* u. 1891 *ak.* pokle. 1892 *ak.* pri. ² *dubr. a.* nema toga, *ak.* dili se pastir, pa bez svega što je isa toga u drugih nastavlja rieči koje su pred *st.* 1893 hodeći puče mu oputa i govori. ³ *dubr. a.* skazanja trećega.

SKAZANJE ČETVRTO.

GOVOR PRVI.

Poljana.

PASTIR TUDJIN *sam*

hodeći puče mu oputa:

Vaj tugo priljuta, zlje ti mi se prituži,
gdje mi se oputa u nečas opruži!

Nu kad me taj napas sastiže prihuda,
ovdi ću jedan čas počinut' od truda,
ovdi ću malo leć', jeda se omiešim,
a pak ću tiekom teć' po hladu da bježim.

1895

Sjede¹ pastir, stavi bisake² pod glavu i leže.

GOVOR DRUGI.

Šator.

SARA *sama*

dođe na vrata od šatora:³

Slavo milostiva, za koji sada sud
velmi boležljiva podnosim ovi trud?
tko da mi sad reče, što mi se od jada
srdačce u peče nebozi raspada?

1900

koja je ovo stvar i nemir priljuti,
što prie nikadar život moj ne očuti?

ter brižna u tuzi umrieti ne haju,

1905

gdi duša ma suzi u plačnomu vaju.

1893 zlje] *dubr. a. zliem, ak. zlo. ti] ak. t'. 1894 ak. gdi. 1895 ak. ta. sastiže] od. zastize, ak. sustize. 1897 omiešim] ak. umiesim, koje se može čitati i umiešim. 1898 ak. tikom. bježim] ak. pješim (,piesim'). ¹ ak. sede. ² ak. bisage. ³ ak. iza rieči dodanih prvomu govoru odmah nastavlja: Sara dođe na vrata od tabernakula i govori. 1899 ak. upravo koji (,kogi'). 1900 ak. bolizniva. 1902 od. i ak. srdašce, 1904 ak. éuti. 1905 ak. hu-mriti.*

Er ova strjelica, koja me sad kolje,
 na zlo se prorica, da stojim zle volje;
 i smrtni nepokoj tužnu me još davi;
 o dragi sinko moj, kud mi se odpravi? 1910
 po mraku ter podje, — bog s tobom u družbi!
 a majku tvu odje u plaču i tužbi.

*Sara podje s vrata unutra u šator, sjede na sto, podniemi se, ter
 sledi:¹*

Kamo me odjoše? što ovo bit' more?
 ter mrakom podjoše putovat' pri zore?
 što ovo bi sada? vajmeh mi! što ovo bi? 1915
 sada bih od jada zadala smrt sebi.

Koji bi ovo vaj, ki pade vrh mene?
 nie bila običaj putovat' prie dne.
 Tko da me utješi, moj sinko jedini!
 što Abram uprješi, što ovo učini? 1920

Jaoh što mi ne reče, kamo će s tobom poć?
 neg podje daleče ne gledav mrklu noć.
 Vaj što se, Abrame, z družinom ne vrati?
 tvoj pospjeh zakla me i život moj skrati,
 i grozno raseviele staricu dreselu; 1925
 ne bjehu zapjeli kokoti u selu,

a ti se odpravi u gluho jur doba
 i svoj stan ostavi; toj li se podoba,
 da mrakom prie zore stanjani pohode
 i pri neg vrh gore vlašići ishode? 1930

Ter smrtna strjelica srce mi propada,
 da brižna dušica iz tiela ispada,
 zle misli misleći, što ću ja od sebe,
 i javi i speći, da umrem bez tebe.

Tko da me usliši, o sinko primili, 1935
 i plačnu utješi, gdi majka tva cvili?
 Trudan mi pride dan, trudnija mrkla noć,

1907 *ak.* ovaj strilica. 1911 *ak.* poje. 1912 *ak.* oje. ¹ *ak.* pojde s vrat
 unutra, podnimivši se govori. 1913 kamo] *ak.* kako. *ak.* ojoše. *ak.* ča.
 1914—1977 *nema ak.*, *jer su dva lista odadrti.* 1920 ovo] *od. ovoj.* 1925
dubr. a. rasevili. 1928 *dubr. a.* tvoj. ostavi] *dubr. b. griškom* odpravi.
 1931 *dubr. b. i od. strelica.* 1937 *od. pridje.*

- na oči moje san da nigdjer ne će doć' ;
 venući u brizi, briga me skoučava,
 svi su zli biljezi, srce mi zlo dava : 1940
 oko mi sve trepti, srce mi sve stine,
 jur ve je dan tretí, a nie mi opéine.
 Jaoh ovo nie zaman, izgubih svies moju,
 u tugah treći dan neboga er stoju,
 od straha ter predam, ni šiju ni predu, 1945
 ner brižna sve gledam, jeda mi gdje gredu ;
 a nigdi nikoga nie čut' ni vidjet' ;
 hoću li neboga cvileći sad umriet' ?
 O dragi moj sinu, rada bih ja znati,
 tko mi će istinu od tebe kazati. 1950
 Jeda si gdje zašal od družbe put pravi,
 ter mi si sam zaspal u pustoj dubravi,
 ter njeka huda čes, moj sinko, iz luga
 nanesla gusu jes na tebe bez druga,
 neka si za sužnja u tojzi dubravi, 1955
 da majka pritužna s tobom se rastavi ?
 Ako bih ja znala, da te je za sužnja
 zla gusa vazela u lugu pritužna,
 sve bih sad skupila imanje i blago
 i tebe odkupila, djetece pridrago ; 1960
 to li sve bogastvo nie dosta za tebe,
 sama bih u robstvo podala ja sebe,
 da mi tuj ne stojiš pri stupu cvileći
 jaki rob i veziš slobodu želeći.
 Za toj se ja bolim i plačno ja tužu, 1965
 umrieti er volim, priku smrt da združu,
 da mi se tužan grob pri reda otvori,
 neg da si, sinko, rob gusarom u gori.
 Ali te sred luga samoga privari
 zla zmija iz kruga, ter mi te udari 1970
 u grozno srdačce s čemerom bez lieka,
 — jaoh moje sunačce ! vajmeh mi do vieka !—

1942 tretí] *od. trieti.* 1946 *dubr. b. i od. gdi.* 1947 *dubr. a. nitkoga.*
 1954 *dubr. a. naniela.* 1960 *dubr. a. djetečce, od. djetešce.* 1961 *dubr. a.*
bogasto. 1969 *dubr. a. nema te.* 1971 *od. srdačce. dubr. b. ni od. nema s.*
 1972 *od. sunačce.*

ter mi tuj sam osta u lugu ležeći?
 a majka tva dosta tužna je cvileći.
 Ako bih ja sada bez sumnje toj znala, 1975
 sva bih se od jada, moj sinko, skončala:
 išla bih stranputa po gorah hodeći,
 jak trudna košuta kladenca želeći,
 jeda te gdje nadju ležeći na travi,
 da staros nasladju, moj sinko gizdavi, 1980
 prie neg se rastanu, neka te celivam
 i smrtnu tuj ranu neka ti zavijam.
 Jak bosil i trator za č gojih tvu mladost,
 da mi si razgovor ljuveni u staros;
 a sad mi poveni jaki cvit na travi, 1985
 i majku ljuvenu cvileći ostavi.
 Oh da bih ja znala, da me ćeš ostavit',
 ne bih ti ja dala takoj se odpravit';
 za č bih se spravila za vami hodeći
 i svud bih hodila putom vas sliedeći, 1990
 ter ne bih mislila, ni u misleh ovakoj
 sad ne bih cvilila čuteći nepokoj.
 O dragi moj sinče, dušice ljuvena,
 gizdavi jeljenče od luga zelena!
 tko mi te usplaši i s majkom razdieli, 1995
 što majku ne utaži, da grozno ne cvieli?
 Orle zlatoperi, kamo si poletil?
 što majci zaperi u srce jadan stril?
 Paune pozlatan, kud zajde po travi?

1974 dosta] *dubr. a.* osta. 1975 *od. to.* 1977 *od.* stramputa. 1978 *ak.* hladenca. želeći] *dubr. b. i od.* žudeći. 1979 *ak.* gdi naju. 1980 *ak.* starost naslaju. 1981 *ak.* prija — celivan. 1982 *ak.* zavijan. 1983 *ak.* mladost. 1984 *ak.* da mi je — ljubeni — starost. 1985 jaki] *ak.* kako. *dubr. a.* cviet. 1987—1988 *ak. a.* :

ne bih si ja dala tamo se odpraviti,
 oh da bih ja znala da me ćeš ostaviti.

1990 *ak.* puten — slideći. 1991—2044 *nema n. b.* (*sve je uzeto iz staroga rukopisu, er se u drugomu ne namjera; sve ostalo do svrhe prikladno je u obieh rukopisieh, t. j. u n. a. i n. b.*). 1991 *dubr. a.* u misli. 1993 *ak.* ljubena. 1994 *ak.* jelinče. 1995 *ak.* razdili. 1996 *ak.* ča. *ak.* cvili. 1998 zaperi] *ak.* zatjeri. jadan] *ak. i od.* jedan. 1999 *ak.* pavune. zajde] *ak.* sada.

- jur ve je treći dan da majku ostavi. 2000
 Moj sivi sokole, mitaru priliepi,
 što majci na pole srdačće prociepi ?
 Kragujčće gizdavi, reci mi boga rad,
 u koj si dubravi loveći ostao sad ?
 Tko mi će ljubiti tve lice pribilo 2005
 i tebe bluditi vazamši na krilo ?
 Jaoh rec' mi istinu, molim te rad boga,
 da ovakoj ne ginu u misleh neboga ;
 jeda si gdje zašal loveći ku vilu,
 ter joj si sam zaspal trudjahan u krilu, 2010
 u sjenci zeleni, u cvietju i travi,
 pri vodi studeni od velje ljubavi ?
 od mladae i vitez kako je običaj
 nositi ljuven vez, pri kom je tužni vaj.
 Da griehom toj bude, da mi toj tko reče, 2015
 da s' zašal u blude s tom vilom daleče,
 sada bih ostavila polačće i dvore,
 i staros spravila put luga i gore,
 i glas bih pustila gorčiji od jada,
 da duša iz tila i srce ispada, 2020
 po gori hodeći, vaj, gdi su ti luzi,
 suzice roneći u vaju i tuzi,
 da najdem tuj vilu gdje s tobom pribiva,
 gdi mi te na krilu u lice celiva,
 bolježljiv da moj plač u tojzi dubravi 2025
 sasma te sinko tač s tom vilom rastavi,
 da te ta zla zгода, s kojom su sve tuge,
 dalečće od roda ne vodi u luge,
 da tvoja dobrotā k majci se povratī,
 da t' majci života prie reda ne skratī. 2030
 Za što bi pravredno, o dragi sinko moj,
 da s majkom zajedno provodiš život tvoj ;

2000 *ak. jure. dubr. a. treći, od. trieti* 2001 *ak. prilipi.* 2002 *od. i ak. srdašće. ak. procipi.* 2003 *ak. kragulčće.* 2004 *od. lovući. ak. ostal.* 2005 *ak. ko.* 2007 *ak. joh.* 2008 *dubr. a. izginu. ak. mislih, od. mislieh.* 2009 *dubr. b. i ak. gdi. ak. našal.* 2016 *dubr. b. i od. bludu.* 2023 *dubr. b. i od. gdi.* 2024 *dubr. b. ličće, od. lišće.* 2025 *dubr. b. bolježniv, od. bolesni.*

- za č si moj dragi sin po božjoj ljubavi,
a sad mi trnov klin u srcu ostavi. 2035
i ranu bez lieka, o dragi sinko moj,
da želim do vieka ljuveni ures tvoj.
Toj li te taj vila, cvileći gdi stojim,
joh, ne bi vratila, da mi te posvojim,
rekla bih : o vilo, diete mi slobodi
pridrago i milo, a mene za nj vodi ; 2040
sve zlato i blago još ti ću ja dati,
ako mi pridrago djeteeše povrati.
Još njeka boljezan kolje me i davi,
ka javi i u san prie mi se ne objavi :
er mnim da neki glas bolježljiv govori : 2045
raspleti majko vlas, pogiboh u gori,
i crno rušee kroy, na sebe ter stavi,
er dragi sinak tvoj z glavom se rastavi :
lovac se privari tekući za zvieri,
ter mene udari, ter mene umjeri 2050
strielicom, jaoh ! sade, koja mi žagorno
objestran propade srdačee jadovno,
u ovoj dubravi ter tužna taj striela
život moj rastavi i dušu od tiela.
Bez sumnje da je toj, kako bih ja znala, 2055
o dragi sinko moj, hrla bih ustala,
ter tako od tuge bez stida i srama
bjesneći u luge pošla bih ja sama,
jeda te višnji bog jaoh meni objavi,
gdje ležiš ti nebog izranjen u travi, 2060
jeda te zastanu duhata u gori,
da t' vidim tuj ranu, koja te joh mori ;
er bilje razliko što je zemlja sazđala,
drobno i veliko, sve bih tuj sabrala,
ter bih ti povila, moj sinko, tuj ranu, 2065
i suzam polila za ljubav srčanu ;

2037 toj li] *od. to li.* 2038 *dubr. b. i od. jaoh.* 2042 *dubr. a. djeteeše.*
2045 *dubr. b. i od. boljezniv.* 2047 *dubr. a. ručee.* 2051 *žagorno] dubr. a.*
i b. i od. šagorno. 2052 *od. srdašee.* 2053 *od. ta.* 2055 *dubr. b. be sumnje.*
2061 *zastanu može se čitati i sastanu u dubr. a. i b. i od.* 2062 *tuj] od.*
tu. dubr. b. i od. jaoh. 2066 *dubr. b. i od. suzom.*

kad suze i bilje zajedno se sastave,
 da kažu posilje, da tebe ozdrave;
 to li bih ja zaman toj bilje sabrala,
 uzdah bih moj jadan k nebesom poslala, 2070
 suzice roneći neka tuj izdahnu,
 pri tebi stojeći za ljubav istahnu,
 neka tuj prieka smrt u tojzi dubravi
 oba dva bude strt' i u jedan grob stavi,
 ljubavi jedina, da t' majka ne tuži, 2075
 da majku i sina jedna smrt sadruži.

GOVOR TRETI.

Šator.

Kujača djevojka i Sara.

KUJAČA:

O gospo, što je toj? — brižna ti ja bila!
 što si taj nepokoj i čemer združila?
 sve smo se jaki mraz studeni stvorile
 gledaje tvoj obraz i oči, ke evile. 2080
 Vrzi plač na stranu, danas ćeš prie mraka
 vidjeti na stanu z družinom Izaka,
 ne brin' se niednu stvar, ne moj se izgubit';
 tamo je gospodar, što može drugo bit'?
 Izaku ne će dat' od sebe nikudi, 2085
 Izak će svedj š njim stat'; tim veće ne trudi.

SARA:

Neboga Kujača, što mi vaj prikladaš
 i ranu od mača po srcu zadavaš?
 Sve podj'te na stranu, molim vas rad boga,
 neka ja ostanu cvileći neboga; 2090
 vajmeh nu nebore! za što sam zle volje,
 er žalos to gore svaki me čas kolje,
 i naljep s čemerom — brižna ti ja bila! —
 me srce kosorom koriepi iz tiela.

Zagraka vran.

- Čuju gdje grače vran, ne more dobro bit', 2095
 hoću li brižna stan crnilom vas pokrit' ?
 i ruho još crno vazeti na sebe ?
 za č mi je sve krno i gluho bez tebe ;
 neka se crni stan, o dragi moj sinče,
 pokli mi ljuti trn u sreću izniče. 2100
- Za č mi je zao danak, srce mi sve plače,
 er zaman taj vranak kod stana ne grače.
 Plačna je ovo stvar, žalos me pokosi,
 ovi mi poklisar tužan glas donosi ;
 za što mi govori — vajmeh mi ! — vranak taj: 2105
 sama grob otvori, živa se ukopaj ;
 ljuta zvier u gori u pustoj dubravi
 Izaka umori i s tobom rastavi.
 Moj dragi Izače, reci mi rad boga,
 tko mi te izmače iz srdačca moga, 2110
 i sasma rastavi i sa mnom razdieli,
 jedina ljubavi, da život moj evieli ?
 ter ne vim koga zvat', pravedni moj bože,
 da cvilit' i plakat' tužnoj mi pomože.
 Za č nie tej žene, što na sviet bog sazda, 2115
 veće poražene neg li sam ja sada
 nevoljna i tužna vječni trud poznala
 i plačna i sužna za sinkom ostala.
 O zemljo, kako mož trpjeti — jaoh ! — sada
 gdje meni bridak nož srdačce propada ? 2120
 O sunce svjetlušte, o zviezde nebeske,
 o ptice letušte, o zvieri zemałjske,
 djevice i žene pridrage i mile,
 od mora Sirene i gorske sve vile, 2125
 i vi svi Satiri, ki lugom hodite,
 i vi svi pastiri, ki stada gojite,
 i svi vi gradjani, velici i mali,
 i vi svi seljani, koji ste tuj stali,

2096 brižna] *dubr. a.* tužna. 2104 *od.* ovi m'. donosi] *od.* nosi. 2106
 živa] *dubr. a.* sama. 2107 *dubr. b.* i *od.* zvir. 2110 *od.* srdačca. 2120 *od.*
 srdačce.

- knezovi i bani, vlasteli čestiti,
 i puče izbrani, svieh vas éu moliti : 2130
 rec'te mi, molim vas, pod nebom jeste li
 gorčiju do danas boljezan vidjeli
 — a jaoh i lele! — nego li od mene?
 gdi me su sapele tužice pakljene,
 gdi mi se izvija srdačce — jaoh! — sade, 2135
 jak priljuta zmiya u prociep kad pade.
 Koje bi kameno srdačce — jaoh! — bilo,
 da sa mnom zajedno sad ne bi cvililo?
 gdje tuga na izmit me sree izvija
 i kamen stanovit moj uzdah probija. 2140
 Tko je tvrdji neg lav, da me sad ne združī,
 da sa mnom za ljubav čemerno ne tuži?
 tko je tvrdji neg kami ali panj stanovit,
 vaj! da se suzami ne bude vas polit',
 tužnu me gledaje i plačnu zadosti, 2145
 gdje ćutim sve vaje, i velje žalosti?
 Jaoh što se ne stvorih u mramor studeni
 prie neg te porodih? moj sinko ljuveni!
 ter ne bih cvilila rad tebe za žalos,
 ne bih te želila neboga u staros. 2150
 Jaoh mislim u saj čas rad tvoje ljubavi
 podrieti siedi vlas i s kožom na glavi.
 Ptičica je li ka u gustoj dubravi,
 da rane bez lika ove me izbavi,
 ka ima taku vlas od gornjeh visina 2155
 da meni tužnoj glas donese od sina?
 O slatki bože moj, harna t' bih ja bila,
 biserom ptici toj krioca bih povila,
 i drugom još platom tako ju platila,
 er perja sva zlatom njoj bih pozlatila, 2160
 još bih joj stavila drag kamen na grlo,
 pak bi ju spravila veselo i hrlo,
 da joj je pohvala od družbe ljuvene,

2130 *dubr. a.* svieh éu vas. 2131 rec'te mi] *dubr. a.* jeste li. 2133 a] *dubr. a.* ah. 2134 *dubr. b.* i od. zapele. 2135 od. srdačce. 2137 *dubr. b.* i od. srdačce. 2141 *dubr. a.* nego.

- er ju sam poslala s darovom od mene.
 Za č ne viem istinu, je li mi zdrav sinak, 2165
 ali mi poginu ljuveni moj Izak ;
 neboga ter tužu tvrdo se boleći,
 i dielim sad dušu djetešce želeći.
 Ako si sinko živ, k majci se povrati,
 da mi plač boležljiv života ne skrati. 2170
 Ja te sam rodila, ljubavi jedina,
 i prsim dojila, jaki no sve sina ;
 prsim te ja dojih, starica neboga,
 i liepo odgojih do časa ovoga.
 Toj li si priminuo, vječni ti duši raj ! 2175
 a mene pristignuo u tuzi smrtni vaj !
 od tuže tolike da se prie rastvoru,
 da tvoje vrsnike ne gledam po dvoru ;
 za č mi su jadove, — brižna ti ja bila !
 er ve bjeh darove na tvoj pir spravila, 2180
 mlada nevjestica, za te bih ju dala,
 za mnom namjesnica koja bi ostala.
 Za to će jaoh nemir me srce podrieti,
 veselje i tvoj pir er ne ću vidjeti.
 Ako te umori, moj sinko ljuveni, 2185
 prieka smrt u gori, nebozi vaj meni !
 gdje ležiš ničice, ma časti i diko,
 nikao cviet ružice i cvietje razliko
 svakoga narava, ljuvena ma hvalo !
 što zemlja zadava veliko i malo, 2190
 po cvietju u gori neka se poznavava,
 da se tuj rastvori tva mlados gizdava ;
 i ako putnici u goru ki zadju,
 u drobnjoj ružici neka te tuj nadju,
 neka se spomenu i neka govore : 2195
 tko ovdí povenu u cvietju sred gore,
 i goru sadruži s majčicom rastavljen,
 bog mu dal raj duši u vieke i amen !

2168 *dubr. b.* djetešca, *od.* djetešce. 2170 *dubr. b.* bolježljiv. 2173 *dubr. b.* prsmi. 2175 *toj] dubr. a. to.* 2182 *za] u sviéh rkp. sa.* 2190 *dubr. a. sadava, ali je u tom nepouzdan.* 2197 *od.* rastavljen.

GOVOR ČETVRTI.

Šator.

Gojisava djevojka, Sara i Kujača.

GOJISAVA :

O gospo, — brižna ja! — što je ti gorki plač?

SARA :

Gojisava podji tja, kolje me bridak mač 2200
i srce podira, tim plaču i cvilim;

er ne imam ja mira, ter brižna duh dilim.

Za toj me niedna vas, čuj, ne moj pitati,

er čekam tužan glas, ki me će priklati;

da tomu prosti bog, tko me sad umori, 2205

tko meni tužnoj grob prie reda otvori,

neka mu bog prosti, duša mu blažena!

ali ja zadosti ostah poražena,

ostah poražena u tuzi i vaju

vrhu svih jaoh žena, ke sinke radjaju. 2210

*Ukloniše se djevojke, Kujača sama osta podalje malo¹
od gospodje.²*

Kujača, što činiš? nu sjemo bliže pridj'.

KUJAČA :

O gospo, što veliš? ovdj sam, zapovidj.

SARA :

Oh da znaš, družice, kako sad umiru

i ke mi tužice srdačce podiru,

jaki no grmuša sva bi tuj streptila, 2215

er tielo i duša sva bi se smutila;

a ti toj ne poznaš, kako ja neboga.

za č sinka ne imaš od srea od tvoga;

er da se u moj hip ti budeš stvoriti.

znala bi taj nalip kako je popiti, 2220

2200 od. britak. 2210 *dubr. a.* vrh. ¹ od. malo podalje. ² *dubr. b.* od go-
spoje. 2213 oh] *dubr. a.* o. 2214 *dubr. b. i od.* srdašce. 2215 sva] *dubr. a.*
sve. od. treptjela, *dubr. b.* trjeptila. 2217 toj] *dubr. a.* to.

od srea tko radja po božjoj ljubavi,
 pak sinka ustradja, koji ga jad davi.
 Tiem posle ostavi, sve, mile, povrzi,
 hrlo se odpravi, prid stanom ter stojzi,
 jeda tko od kuda da kaže što godi, 2225
 od muke i truda da me bog slododi.
 Er brižna tuguju, sree mi brižno mre,
 dokoli začuju da Izak zdravo gre.

*Izide Kujača s kudjeljom, poče se obzirati okolo, ne vidje
 nikoga,¹ poče prste lomiti.*

KUJAČA :

Vajmeh meni, moj Izače!
 kudje nam se sad odpravi? 2230
 tužnu majku ter ostavi,
 da za tobom grozno plače.
 Još cvileći kad uzdahne
 od jadova i tužica,
 drobni bosio i ružica 2235
 do korienka sve posahne.

GOVOR PETI.

Pridšatorje.

Pastir tudjin, Kujača i Gojisava djevojke.¹

*Pastir, koji osta speći na putu, uspregnu iza sna i sam sebi
 govori.*

PASTIR :

Uglješa, zao ti dan! što t' mi se prigodi!
 Zao ti si vidio san! jur sunce zahodi.
 Gdi me će mrkla noć zateći s pomrake?
 u selo ne ću doć' za sunčane zrake. 2240

*Diel se pastir, vidje ga Kujača iz daleka, zove Gojisavu,
 koja staše u šatoru.*

2224 stojzi] *od. i dubr. a. stoj si, dubr. b. stajzi, može biti da bi trebalo
 strzi. 2227 mi] od. m'. ¹ dubr. b. nitkoga. ² dubr. a. Kujača djevojka i
 Gojisava. 2239 gdi me će] dubr. b. na strani vjed me će.*

KUJAČA :

O Goje, Gojisava!

GOJISAVA :

Jeda s' što vidjela ?

KUJAČA :

Goje, živ' ti glava, izljez' to do ždriela,
njetko je daleče, sestrice srčana,
umahom nu teče i hrli put stana.

GOJISAVA :

Dobar je biljeg taj, ma nu ga ti tamo 2245
sestrice popitaj s čiem hrli ovamo.

Dodje pastir i Kujači govori iz daleka.

PASTIR :

Pomozi bog, moma, ži t' sreća! rec' pravo,
gospa je li doma? jeste li sve zdravo ?

KUJAČA :

Zdravo ti smo, mile, vas nam je zdravo stan,
nu smo danas bile zlovoljne po vas dan; 2250
za č gospa uzdiše i suze otira,
zaman ju svi tješe, od sebe svih tira;
vas dan je sidjela zlovoljna u kletu,
i još nie izjela niednu stvar na sviyeti;
nu samo nabata štapa se držeći 2255
malo prie na vrata jadovno tužeći,
suzice roneći, ter na dvor izviri,
Izaka hodeći jeda gdje zamiri;
boji se da ga zvir ne bude izjela,
ter tužna ne ima mir, čim bi ga vidjela; 2260
nu kad ga ne vidi, velik trud očuti,
i taj čas problidi jaki ruj prižuti,
zdrhta se još nje put i od tuge pože se

2242 *dubr. a.* zivi. 2243 *dubr. a.* daleko sestrica. 2245 ma] *dubr. a.* al.
2248 *od. svi.* 2249 zdravo ti] *dubr. a. i b.* zdravi, ali *dubr. b.* na strani
zdravo ti. 2252 *dubr. a.* tiše. svih] *dubr. b.* svi. 2253 *dubr. b.* vaz dan. *dubr.*
b. kleti, a na strani kletu. 2258 *dubr. b. i od.* gdi. 2263 pože se] *dubr. b.*
na strani i od. poče se.

- jaki no zelen prut, kad vihar njim tresе;
 počе ju od muke mrtvi znoj topiti, 2265
 ter prste i ruke sve počе lomiti;
 od velje tužice po zemlji pak leže,
 tere se ničice za mrtvu proteže;
 a ja toj videći, gdje joj se znoj trže,
 uhrlih cvileći pospješno najbrže, 2270
 k čerinu potekoh, ter joj na žeravi
 dva jajca ispekoh, jeda se oporavi;
 i po tom pak skočih, ter joj vinca biela
 krastovac natočih bez vodice ciela;
 nu ne htje da okusi niednu stvar od jada, 2275
 neg grozno prosuzi veće ner ikada;
 a ja ti Kujača ne mogoh po vas svit
 suzice od plača do sada ustavit'.
 Za toj su — jaoh lele! — sve naše polače
 žalosne ostale, starica gdi plače, 2280
 tim se sve bolimo, pravo je sad rieti,
 er velmi želimo Izaka vidjeti.
 Treći je dan danas, s Abramom er podje,
 a još nam niedan glas ni od kuda ne dodje.
 Svehla bi travica od velje ljubavi, 2285
 kad majka starica na put ga odpravi,
 gdje željno cviljaše u suze sa svu moć,
 koliko da znaše da ne će skoro doć'.
 Za toj sam izašla, ter stoju prid vrati,
 jeda bih sad našla, tko nam će glas dati, 2290
 jeda tko od kude putom se namjeri,
 da kolač dobude, da gospu namiri.
 A sad te zaklinam na vjeru i boga,
 i još te vazimam za braca dragoga:
 da mi si bogom brat, putniče ljuveni, 2295
 ako što moreš znat', objavi ti meni;
 ako si gdi što čuo, moj brajo, kaži mi,

2269 joj] *dubr. b. jo.* 2271 k čerinu] *dubr. b. na strani* čerinu bez k.
 2272 oporavi] *dubr. a.* opojavi. 2275 *dubr. b.* ktje. 2276 ner] *od. neg.*
 2284 kuda] *od. kud.* 2287 *dubr. a.* gdi. *dubr. b.* cvilaše. 2290 *dubr. b.*
 i *od. ko.* 2291 *dubr. a.* od kuda. 2293 *dubr. b.* zaklinjam.

ali se razminuo u drumu gdi š njimi ;
 kazuj mi sve pravo, toj ve mi posluži,
 tako ti bit' zdravo, tako te bog združi ! 2300
 koje li te zgone, rada bih još znati,
 u naš dvor privode, tere se sad svrati?

PASTIR :

Sestrice pridraga. pravo je tebi rit',
 ljubav me primaga da budu ovdi prit'.
 Prišal sam na pospjuh, da se vam prijavim, 2305
 neka vas misli svieh i sumnje izbavim ;
 nu tamo poteci, priprav'te liepu čas,
 gospodji ter reci : grede ti dobar glas.

KUJAČA :

Koji je dobar glas, gospodji što éu rit' ?
 bit' ti ée liepa čas, jeda li é' bliže prit', 2310
 da kažeš od glasa ? niednoga nie s nami
 na stanu od pasa, tamo su s ovcami,
 lale, ži mi duša ! pravo ti ja velju,
 neg samo mrkuša leži u žeželju.

PASTIR :

Ako éu bliže prit', sve vam éu kazati, 2315
 nu éeš ti gospi rit', da pride tuj k vratu ;
 er ne éu unutra, neka t' je toj znati,
 da bih znao do sjutra za plotom kukati.
 Sestrice pridraga, za što je s priekora
 priti priko praga od tudjega dvora ; 2320
 a kamo stid i sram i velja zabava
 da tudjin dodje sam gdje muškieh nie glava ?
 Er ljudi govore, a priča nie zaman,
 da ništor nie gore neg mladae besraman,
 a navlaš meu nami kad mladić odluči, 2325
 da se rukojami, da momu zaruči.

2298 *dubr. b.* razmienio *a* na strani razminuo 2299 kazuj] *od. kaži.*
 2302 *od. vratu.* 2310 bit' ti] *u rkpp.* biti. 2313 *dubr. a.* *iza* duša *ima*
grieškom moja. 2318 *dubr. a.* *zno.*

KUJAČA :

Pokli je toj takoj, a ti ćeš tuj sada
počekat', brate moj, odgovor čiem se da.

GOVOR ŠESTI.

Šator.

*Kujača i Sara.*¹

KUJAČA :

Izljezi gospoje, njeka je nova stvar,
k stanu nam sad dodje s planine mlad ovčar, 2330
ter veli darove da budeš spravljati,
er dobre glasove sad nam će kazati.

SARA :

Nu sama popitaj, tako te bog spasi,
od kud je pastir taj i ki su toj glasi ; 2335
er ovo ne mogu postupit' od muke,
dala bih sad bogu dušicu u ruke ;
ali ga dozovi da pride ovamo,
ki su to glasovi neka ga pitamo,
jeda se za boga daj sada namiru, 2340
er ovo neboga cvileći umiru,
i duh mi ispada tvrdo se boleći
od tuge i jada, djetečce želeći.

GOVOR SEDMI.

Pridšatorje.

Kujača, Pastir i² Sara.

KUJAČA :

Gospodja ti veli, nu pridji jedan čas,
od tebe čut' želi ki je toj dobar glas.
Pristupi ovamo, tako ti zdravo bit' ! 2345
er ona do tamo ne može sada prit'.

¹ *dubr. b. ni od. nema i. 2330 dodje] od. doje. 2331 od. spravjati. 2342 dubr. b. i od. djetešce. dubr. a. žaleći. ² dubr. b. ni od. nema i. 2343 od. gospoja. 2346 od. more.*

PASTIR :

Sestrice, da pridu ? nu čekat' nie kada,
 na prešu er idu k družini na stada,
 tamo se vučica okoti u ljuti,
 stigla ju tužica, kleti joj svi puti ! 2350
 er stado gdi stoji i gdi se napasa,
 bune se ne boji ni laje od pasa,
 neg sebe sve kolje i sebe sve kosi,
 i što je najbolje, na štence toj nosi.

Pastir pridje prid vrata, na koja dolazi Sara.

Dobra kob na stanu, gospo, miesi kolač, 2355
 a tužbu na stranu ostavi i taj plač,
 ter s mirom počini i veće ne predaj,
 niti se čiem brini, ner hvalu bogu daj ;
 er z družbom gre Izak, govoru t' ja pravo,
 pridragi tvoj sinak veselo i zdravo, 2360
 s velikom ljubavi nazva ti dobar dan
 i slatko pozdravi i ostali vas svoj stan ;
 za mnom su ostali, u putu planduju,
 i mene poslali da ti glas kazuju :
 gredu ti svi zdravi ; za toj sam ja poslan, 2365
 a ti sve pripravi, past' ti će sad na stan.
 Drugi je gospo glas, ne moj ti žao biti :
 žedan sam kako pas, daj to se napiti,
 tiekom sam sve tekao, nigdjer se ne ustavim,
 da bih vam prie rekao, što sada opravih, 2370
 ter pikat i pluće u meni sve gori,
 sunačce er vruće tvrdo mi domori.

SARA :

Mlika da' od tuda, neka se napine,
 u sjenci od truda dokoli počine,
 Kujača, pak mu daj s košuljom ubrusac, 2375
 dva sira i kravaj i crven klobučac.

Donese Kujača dar i mlika u kutlu, ter da pastiru.¹

2366 past' ti će] *dubr. b.* pasti će, *dubr. a. i od.* pasti t' će. 2369 sve] *dubr. a.* sad. *dubr. a.* teko. 2370 *dubr. b.* bi. *dubr. a.* reko. opravih] *dubr. a.* opravih. 2372 *od.* sunašce. 2375 *dubr. b. i od.* otuda. ¹ *dubr. a.* pastieru.

SARA:

Moj brajo podj' z bogom, hvala ti na službi,
 svudi bog bio s tobom po putu u družbi.
 Za ljubav primi toj, za što je i pravo,
 odkoli sinak moj z družinom gre zdravo. 2380
 Htio bi se bolji dar za tako dobar glas,
 nu primi toj na har, moj brajo, i na čas.

PASTIR:

Visoka ti hvala, gospoje čestita,
 liep mi si dar dala, ino se ne pita;
 nie daru zabava, liepa je gospo čas, 2385
 liep je dar i sprava, ku primih sad od vas.
 Er gospo ovi dar ako bi sad primio
 knez ali katunar, ne bi mu zabavio.

SARA

otide u šator govoreći:

Bogu mi sad hvala, komu sam na službi,
 er niesam ostala u plaču i tužbi 2390
 i velmi dresela u vječnomu vaju,
 neg sasma vesela rad sinka ostaju.
 Za ě prie mnjah od jada s duhom se rastati
 neg viekom ikada živiem se sastati.

Vrati pastir¹ kuto Kujači.

PASTIR:

Kujača nebore, je li što ostalo? 2395
 pluće mi sve gore, kani oto još malo;
 jezik se moj veže, usta mi sva sahnu,
 sunce mi prižeže, da nebog izdahnu.
 A tomuj nie lieka, o Kuje, ži mi ti!
 neg kisjela mlieka trbuhe naliti. 2400
 Er putnik ki trudi i o trudu ki radi,
 taj hipi i žudi da pikat ohladi.

KUJAČA:

O Goje, Gojisava, jeđa to kako mož' ?
 Goje, ži ti glava, dones' to mlieka još.

2381 *dubr. b. i od. ktio. tako]* *dubr. b. i od. taki.* ¹ *dubr. a. pastier.*
 2398 *mi]* *dubr. a. ne.*

GOVOR OSMI.

Pridšatorje.

Gojisava, pastir, Kujača.

Donese Gojisava mlieka i da pastiru¹.

GOJISAVA :

Još ga su dva mieha, imaš ga šta piti, 2405
 nu ga pij iz tiha, ne moj se pobiti.
 Er putnik ki trudi, ter mu put dodije,
 mnokrat mu naudi, lakomo kad pije.

Napi se pastir, vrati kutao² Kujači, popleska ju po šiji.

PASTIR :

Kujača nebogo, što si mekušasta ?

KUJAČA :

Ne dedeli mnogo, rdjo mrkušasta ! 2410
 niti mi pipaj šiju, da t' za takoj dilo
 sada ne prišiju plješnicom po rilo,
 ter te će naći vaj i velja vaština ;
 podj' doma, ludo zjaj, gdje ti je baština.

GOJISAVA :

Vrzi smieh na stranu, ne išti pečali ; 2415
 kad budeš na stanu, z domaćom se šali ;
 za što je priekor nam i velja zamjera,
 prišalac ovdi sam da zube ociera,
 ter — ži mi bratica ! — sad ti će pileći
 objestran vratnica tutako za pleci. 2420

PASTIR :

Vaj bože pečali ! što vidim ja sada !
 gdje ti se ne šali, gdi je čeljad mlada ?

¹ *dubr. a.* Gojisava dava mlieko pastieru. *dubr. b.* nema i. 1405 *od.* miha.
² *dubr. a.* kuto. 2409 *si]* *dubr. a.* s'. *dubr. a.* mekušata. 2410 *dubr. a.* mrkušata. 2411 *od.* tako. 2412 *ne prišiju]* *od.* na prišu. *dubr. a.* plješnicom, *od.* plješnicem, *na strani ima* *dubr. b.* prešlicu. 2413 *dubr. a.* ter će te. vaština] *dubr. b.* *na strani i od.* taština. 2418 *dubr. b. i od.* odciera. 2419 *od]* *dubr. a.* tad.

U našem katunu — brižne se čuvale! —
 nečine pobunu, kad se mladi šale ;
 neg tamo sve mome običaj imaju : 2425
 prie neg se udome, s mladei se štrkaju,
 ter naše sve selo, pravo vam sada rieh,
 vazda je veselo, er je tuj šalom smieh,
 tanci su i pjesni, glumac je bez broja,
 velje su ljuvezni, rados je svakoja, 2430
 diele se kitice i cvietje ostalo;
 a vi se brižnice čuvate za malo.
 Još kad se gdje staju, čuje se dva milja
 gdje se tuj mlaskaju celivom nazbilja.
 Za to je višnji bog meu nami stolom sio, 2435
 teče se sve na stog, svega je što bi ktio.
 Dobar je tuj žitak ; jošte se prigodi,
 da z glume pribitak mnokrat se nahodi.
 A ovdi je zakon zao, ži mi bog i glava !
 i s vami ne bih stao, da meni tko dava 2440
 u šaku da broju tri zlate dukate,
 da s vami dan stoju, kad se vi čuvate.
 Nu se ja odpravih, vašim se nadajte ;
 ako što ludo rih, za boga praštajte.

Diele se pastir, a djevojke zakloniše se u šator.

Svrha četvrtoga skazanja.¹

2424 *dubr. a.* mlade. 2426 *od.* strkaju. 2434 *dubr. b. i od.* gdi — celovom. 1435 i 2436 *nema dubr. a.* 2436 *od.* htio. 2441 *dubr. a.* broje. *od.* zlatne. 2444 *dubr. a.* rieh. ¹ *dubr. a.* skazanja četvrtoga, *od.* *nema te vrste.*

SKAZANJE PETO.

GOVOR PRVI.

Šator.

Sara, Kujača, Grlica djevojke.

Uteče kokot iz šatora, djevojke počeše se smejati.¹

SARA :

Što je tamo taj buna? što se taj smieh spravi? 2445

KUJAČA :

Kokošicu kuna pingjuru udavi.

SARA :

Nu tuge i vaja? od kud je skočila?

KUJAČA :

I košice pun jaja jošter je razbila.

Od kud se privuče, nu ne viem kazati,

nu, brižna! povuče pingjuru za vratu,

2450

i tamo na plotu — brižna ti ja bila! —

zlatanu kokotu oguli sva krila.

SARA :

Mnokrat se toj zgodi od časa do časa

da kuna dohodi, gdje čuti nie pasa.

Djevojkam govori,² koje stahu prid vrati :

Sto tamo zvečite? što li ste tuj stale?

2455

u kuću ždenite kokoši ostale.

Er ako taj kuna opet se povrati,

sve će do bokuna kokoši zaklati.

¹ *dubr. b.* počeše smejati, *od. a* djevojke počehu smejati. 2446 pingjuru] *dubr. b. na strani i od. „u pingiru“.* 2448 *dubr. b. i od. jošter.* 2450 *od. prižna. dubr. a.* privuče. ² *dubr. b. i od. nema govori.* 2455 zvečite] *dubr. b. ševite, a na strani činite, od. činite.* 2456 ždenite] *dubr. b. na strani srenite.* 2458 *od. poklati.*

GRLICA :

Zaman ja ne stoju, neg strgu bez šale,
jesu li na broju kokoši ostale, 2460
i piplići mali do čim se ukrote,
koji su ostali bez majke sirote.

SARA :

Prosa im uspite, neka se ne bune,
do čim se nasite i volju napune. 2465
Pak obje ustan'te najbrže zajedno,
ter liepo dom sprav'te, da je sve naredno.
Sada će naši bit', koje smo žudjeli,
trudni će k stanu prit', dalek su hodili ;
neka sve zastanu, neka se ne brinu, 2470
kad budu na stanu, da trudni počinu.
Miesite kravaje, stolicu naprav'te,
i svega neka je tuj liepo priprav'te,
oni čas kad pridu, da veće nie čekat',
neg na sto da sjedu, da počnu blagovat'.

GRLICA :

Oto će, gospoje, putnici zdravo prit' 2475
i naredbe tvoje sve ti će spravne bit'.
A ti se veseli i ostavi nepokoj,
tve srce što želi za što ćeš vidjet' toj.
I boga proslavi i hvali zadosti ;
koji te ne ostavi u veljoj žalosti ; 2480
hvalu mu, gospo, daj i slavu svaki čas,
er nam prie na sviet saj ne dodje bolji glas.

GOVOR DRUGI.

Zagorje.

*Abram, Kresoje djetić.**Bivši doblagovali, Abram govori družini, koji sjedjahu š njim za trpezom.*

ABRAM :

O sinci ustan'te, bogu zahvalimo ;
nu liepo sve sprav'te, ter k stanu podjimo ;

2469 u sva tri rukopisa sastanu. 1473 *dubr. a.* nie veće. 2474 *od.*
za stol. 2480 *dubr. a.* velikoj.

najbrže da se gre, da tiekom podjemo, 2485
 er Sara strahom mre, dokli prie dodjemo.
 Često nas gledaju, kad ćemo k stanu prit',
 er od nas ne znaju niednu stvar na saj svit.
 Nu prie neg se podje, vidjte po sve strane,
 da tko što ne odje, da tu što ne ostane. 2490
 I kada na domu budemo zdravo prit',
 čujte se, nikomu ne mojite ništa rit'
 od ove svjetlosti, koju smo vidjeli,
 i božje milosti, kojom nas nadieli.

KRESOJE :

Tako nam ne združit' s tužicom gorki jad ! 2495
 sve ćemo obslužit' što nam si rekal sad.
 Er bi prie svaki nas volio se spraziti
 ali se u propas pod zemlju staviti,
 da nam tuj viekom duh i cvieli i tuži,
 neg li sve na posluh da t' se ne obsluži. 2500
 A toj zna bog pravi, ki vlada nebesa,
 ki nam sad objavi taj velja čudesa.
 Tiem ne moj nikadar niednu stvar misliti
 da ćemo ikadar toj čudo odkriti.

Diže se Abram z družinom.¹

GOVOR TRETI.

Pridšatorje.

Kamprela, Sara i Izak.²

*Bivši se približao Abram s družinom, Kamprela stavi se od njihova
 došastja ter zaleti se ti glas kazati Sari.*

KAMPRELA :

Izljezi tuj do vrat', žamor se jur čuje, 2505
 gospoje — ži mi brat ! — družba nam putuje:
 na ždrielu što postah izašad prid obor,

2486 mre] *dubr. a. gre.* 2492 *dubr. a. nitkomu.* 2493 *dubr. b. i od.*
 svitlosti. 2496 *dubr. a. što si nam.* 2497 *dubr. a. svaki prie nas. spraziti]*
dubr. b. na strani i od. spržiti. ¹ *dubr. a. nema toga.* ² *dubr. b. ni od.*
nema i. 2505 od. tu.

Izakov tuj poznah po glasu razgovor.
Svi gredu veselo, gospoje pridraga,
sada će u selo svi pasti jednaga. 2510

Izleze Sara iz šatora, dodjoše svi putnici.

SARA

zagrlí Izaka i govori:¹

Hvaljen bog pravedni! er vas sam vidila;
tvrdó sam ove dni sve od vas mislila;
mnjela sam prie umrit', a toj zna bog pravi,
neg ćete k stanu prit' veseli i zdravi.

Obrati se k Izaku.

Moj sinko, što ovo bi? rada bih ja znati, 2515
što mi vas prie ne bi; hoć' li mi kazati?

Er ti sam ja bila nevoljna do sada
i grozno evilila od tuge i jada;
od oni prvi čas, ki ste se dielili,
ja ne znañ do danas gdi mi ste vi bili; 2520

ter tužna jaoh ostah, tebi se bojeći,
i sumnjit' ne pristah, tvrdo se boleći;
i ne imah nigdar mir, za što sam mislila
da te je ljuta zvir u gori izila.

Sad slava i hvala da pade prid boga, 2525
er niesam ostala bez tebe neboga,
ter mi se sva žalos i gorko dreselje
obradi u rados i rajsko veselje.

IZAK:

Zdravo smo svi bili, majčice, do sada,
boga smo molili da nam bog milos da; 2530

a pak smo mi išli po njivah, gdi siju,
i stada obišli i vodu gdi piju;
dva dni smo pak stali s pastiri, majčice,
i red smo tuj dali, da strigu ovčice.

I tuj sve naredno i spravno odjosmo 2535
i na stan zajedno na zdravlje dodjosmo.

2510 od. pastit. ¹ *dubr. b. ni od. nema* i govori. 2511 od. er sam vas.
2512 *dubr. b.* o vas. 2513 od. to. 2520 *dubr. a.* gdje ste mi.

GOVOR ČETVRTI.

Pridšatorje.

Sara, pastiri i vas puk domaći.

SARA :

Pastiri pridite, sve stvari ostav'te,
 u dipli svirate, ter boga proslav'te.
 klikujte iz glasa, da se bog proslavi,
 plačnoga poraza koji me izbavi, 5240
 dreselje u rados koji mi obrati
 i meni u staros djetečce povrati.

Počеше pastiri sviriti i pojati.

PASTIRI :

O pastiri, bratjo naša,
 molimo vas rad ljubavi,
 svak se od vas hrlo spravi, 2545
 ter ostav'te stada vaša.

Dajte dipli i svirali,
 svi se liepo pripravimo,
 glasom boga da slavimo,
 ki nas zbljude od pečali. 2550

Za č je, bratjo, takoj pravo,
 jedniem glasom da kliknemo,
 k nebu ruke da dignemo,
 er nam Izak pride zdravo.

Za to pjesan ovu pjesmo, 2555
 da ju čuje gospa stara,
 er nam milos bog od zgara
 svu dopusti, kako htjesmo.

Ter svirali ne štedimo,
 za č je došlo sada vrime, 2560
 da slavimo božje ime
 na ljubavi, ku vidimo.

2537 od. pridjite. 2542 *dubr. b. i od.* djetešce. 2543 *dubr. a.* braćo.
 2551 *dubr. a.* braćo, tako. 2554 od. pridje. 2558 svu] *dubr. a.* sve.
dubr. b. ktjesmo

- Slavimo te, bože, sada
 u svirali i u pjesni,
 er od tuge i boljezni 2565
 slobodi nas i od jada.
- Hvala bogu na svom daru,
 pravednomu gospodinu,
 er nam Izak ne poginu, 2570
 ter namiri gospu staru.
- Veseli se, o gospodje,
 i ti s nami boga slavi
 na milosti i ljubavi,
 er nam Izak zdravo dodje. 2575
- I tužice sve ostavi,
 za č se ovdi svi stanismo,
 i dobro se sahranismo,
 i dodjosmo na stan zdravi. 2580
- Za toj, gospo naša draga,
 sada spravi liepe dare,
 ter nadari svoje ovčare,
 ne štedi nam svoga blaga,
 pokli ti smo došli zdravo ;
 a sada te bog sahrani 2585
 i svakoga zla obrani ;
 ti nas spasi vječna slavo !

SARA :

- Svi, ki ste tuj bili, hvala vam na službi,
 er me ste združili u plaču i tužbi,
 i mnom se svaki vas žalosno poboli 2590
 i suzam svoj obraz rad mene tuj poli.
- Za to ću na pospjeh višnjega sad zvati,
 ki meni plač u smieh i u rados obrati;
 da vam bog milos da, da vam se plod plodi,
 i svakoga jada neka vas slobodi ;
 i one suzice, ke se su prolile, 2595
 od boga prid lice da bi se skupile,
 da milos od boga svoju moć ne krati,

od puka ovoga da sve zlo odvrati;
 da vas bog sahrani i okrili svih strana
 i da vas obrani istočnih krstjana; 2600
 sv akom zlotvoru neka moć pogine,
 a navlaš na moru ki robe i pline.

Obrati se Sara k ženam.¹

O majke izbrane, ke sinke hraniste,
 u tudje pak strane dalek ih spraviste,
 visoka vam hvala od zemlje do nebes, 2605

ere sam poznala što prava ljubav jes ;
 za č me ste u tugah združile zadosti,
 kad plovieh u suzah od velje žalosti;
 za to ću roniti suzice neboga 2610

i milos prositi i ljubav od boga,
 da milos pokaže, da milos ne brani,
 da sinke sve vaše oda zla obrani,
 da ih bog provodi i sada i u vieke,
 i da ih slobodi od smrti od prieke;
 i kad se obrate, pak z božjom ljubavi 2615
 na stan se povrate veseli i zdravi.

Er kad se radjaju i liepo ushrane,
 a pak se stradajaju, mačne su toj rane,
 mačne su toj rane i tuge u vaju,
 er majke sve plačne za njimi ostaju ; 2620
 za č majci za sinkom čemerna taj strila
 srdačće s korienkom podire iz tila.

Ako je koja vas, ter sinke ka želi,
 može znat' taj poraz i nemir dreseli
 i čemer bez lieka, kako se probavi, 2625
 kad majku smrt prieka od sinka rastavi.

Za ljubav srčanu a sad se odprav'te,
 i podj'te sve k stanu, a mene ostav'te ;

2598 odvrati] *dubr. b. na strani obrati.* 2599 okrili] *od. skrili.* 2600
 obrani] *dubr. a. obrati.* 2902 na] *od. po. dubr. b. pliene.* ¹ *dubr. a. i od.*
 k ženami. 2604 u] *od. i.* 2619 *može biti da bi trebalo:* rane su toj mačne.
 2622 *od. srdačće.* 2623 ka] *dubr. b. na strani i od. sad.* 2624 taj]
dubr. a. daj. 2625 probavi] *dubr. a. boravi.*

za što je jur kasno, mjesec je u oblaku,
 a ženam nie časno putovat' po mraku. 2630
 Tamo dom vladajte, još vas éu moliti,
 i sinkom ne dajte po mraku hoditi :
 za č mrakom tko hodi i mrklu noć ljubi,
 mnokrat se prigodi da glavu izgubi.
 Blagosov ovi moj, bože ne pogrdi, 2635
 neg li ga u kril tvoj primi i potvrdi !

Svrha petoga i najpokonjega skazanja.¹

¹ *dubr. a. samo svrha.*

SUZANA ČISTA.

ak. Rukopis jugosl. akademije 538.

dubr. Rukopis male braće u Dubrovniku 193 (31).

*

Imena onieh koji govore u prikazanju Suzane čiste.

Rabi Izak, }
Rabi Ilijakin, } popovi i sudci puka izraelskoga.
Suzana, žena Joakinova.
Glasnik.
Joakin, muž Suzaničin.¹
Cambri, prijatelj Joakinov.
Fannel, parac Suzaničin.¹
Danio, mladać, prorok.
Nakor, jedan od puka.
Ezer, }
Dizon, } sudci.
Batuel, parac popovski.
Pisac.

¹ *dubr.* Suzaniin.

Pridgovor spjevaoca više Susane.¹

O vlasteli i vladike i ostali dragi puče! molimo vas, stan'te muče, da u polju nie čut' vike, čudne stvari i velike	5
da čujete i vidite, stare pope i mahnite, gdje će sliedit' ženske dike od Suzane od vladike, ter će tako zač' u blude	10
i činiće krive sude, od nepravde od tolike Suzanu će obaditi da je ona glavom dužna; nu Suzana vele tužna	15
napokon će prava biti. Za č će putem u sej polje njeki mladač Daniel priti i popove osuditi, da se vrše božje volje.	20
Od kojih je zlo nastalo svaka himba i nepravda, po svem svietu biće sada za spomenu i zrealo.	
Božja pravda er svieh kolje, ki ne čine prave sude i nepravdu koji žude ter upadu u nevolje.	25

¹ *mjesto toga ima ak.:* „Predgovor. Spjevalac“. 8 gdje] *ak.* di. 10 zač] *ak.* svak, a na strani zač. 21 *dubr.* kojieh.

Za to ih će puk pobiti,
neka veće niesu živi, 30
za č su zlobni, za č su krivi
i htjeli su krv proliti
od Suzane izabrane.
Nu Suzanu naće pravu
i dati će bogu slavu, 35
da se hvali po sve strane.
Pak će pravda takoj dati
po zakonu i po sudu,
krivi starci da se budu
u bunište ukopati, 40
da sirote zlo ne pate,
veće toga da nie truda,
da krivoga nie suda,
krivi starci da se strate,
neka ostali ki ostaju, 45
ki će s pravdom sud činiti,
ne budu se prihiniti
da pravednu krv izdaju.

37 hvali] *ak.* slavi.

SKAZANJE PRVO.

GOVOR PRVI.

Drum pred perivojom Suzaniniem.

Ilijakin, Izak, popovi starci i sudci puka židovskoga, izlaze iz perivoja Suzanina.

ILIJAKIN:

Brieme je put stana, moj rabi Izače ;
zraka se sunčana u podne zamače. 50

IZAK :

A ja ću k stanu poč' blagovat' i pospat'.

ILIJAKIN:

Da gdje ćeš pobjed doć' ? gdje se ću s tobom stat' ?

IZAK :

S popovi i djaci pobjed ću ja biti
prid templom na placi, tuj me ćeš viditi ;
ako se ki sudi prigode na pravdu, 55
da se puk ne trudi iskat' nas po gradu.

ILIJAKIN :

Nu z bogom ti podji, i ja ću k stanu poč',
i opet tuj dodji, za č ću tu i ja doć'.

GOVOR DRUGI.

Isti.

ILIJAKIN :

Dobar dan ! što bi toj ? jeda je ka šteta
tere se sam takoj povrati opeta? 60

Brojevi su u nadpisu skazanju i govoru u dubr. svuda rimski. 49 dubr. vrieme. 58 za č ću] dubr. za ću. 59 ak. ,dobær'.

IZAK :

Nesreća prokleta i moja huda čas
 ovdje me opeta vrnula tužna jes.
 Kazat' vam nu nie moć' ni redom zbrajati
 boljezni, dan i noć što život moj pati.

Za č da ti pobroju, ku trpim ja napas, 65
 žalos bi svies moju smamila u saj čas.
 Er je taj boljezan, u sebi ku tajju,
 da mnokrat kako pjan u sebi ostaju,
 ter ne mnim boležljiv kazati sad uprav,
 ali sam tužan živ ali sam ja mrtav ; 70
 i tako od jada, govoru ja tebi,
 kako gnila klada tuhinjam u sebi ;
 i tako nebog ja skončavam se i gnjiju
 ne imavši pokoja da malo počinjju.

Ako ja i tajju, obraz mi ne taji, 75
 koji me skončaju čemeri i vaji
 i gorke tužice i muke pakljene,
 rad kojih me lice i bliedi i vene,
 ter me će skončati prie reda smrt prieka,
 er nie moć' imati ljekara ni lieka. 80

ILJAKIN :

Očito poznaju, Izače moj družje,
 da si vas u vaju zaplienjen do duše.
 Ma nu su od mene te tvoje žalosti
 velikom skrovone potajom zadosti,
 ter ne znam lieka sad, koji bih pripravil, 85
 tuj žalos i taj jad kako bih ozdravil.
 Za toj se ne mori u jadu ti stoje,
 neg meni otvori žalosti te tvoje
 i čemer i tugu ; ne učin' inako,
 vernomu ko drugu rec' mi sve tutako. 90
 Za što bi moglo bit' da se ćeš ti sada
 po meni slobodit' od tuge i jada.
 Ako je ljuven plam, ne moj ga tajati,

ne moj te biti sram meni ga kazati.
 Za što je običaj putene naravi, 95
 da mnokrat ljuven vaj i starca zatravi.
 A ja toj sam kusi i dobro poznaju,
 ki mnokrat prosuzih u takom u vaju.
 Za toj te sad molju, rad moje ljubavi
 kaži mi na volju taj čemer krvavi. 100

IZAK :

Rabi Ilijakine, gđi rieči te čuju,
 srce mi sve stine i tvrdo tuguju ;
 er toga uzroka ne mogu odkriti,
 za č mi bez priroka ne može toj biti.
 A vjeran tko je taj, sada mi govori, 105
 da mu se ovi vaj i žalos otvori?
 Er griehom tko bi toj od mene objavil,
 taj čas bi život moj sam sebi prikratil.
 Za č veće poraza ne može vaj biti
 nego li zla glasa u staros dobiti. 110
 Er veće na saj svit sramote nie ine
 nego li sramotit' u staros sjedine.
 Nu jedan da sade tko žive u časti,
 nevidom upade u koje napasti,
 bi li mu smrt mila da ga prie pokosi, 115
 kad bi se odkrila potaja, ku nosi ?
 Tiem se prie dubi u zemlju svaki nas
 nego li izgubi s poštenjem dobar glas.

ILIJAKIN :

Dobro je dobar glas da nigda ne gine,
 i shranit' svoju čas, razumni toj čine. 120
 Ufanja da li ni, pravo mi sad pravi,
 od tebe pri meni i tvoje ljubavi ?
 ako su suspeti, sad se ću ja tebi

97 *dubr.* to. 101 *dubr.* Elijakine. 104 priroka] *dubr.* uzroka, *tako i ak.*,
ali na strani ima i priroka. 107 *dubr.* griehu. od mene] *ak. na strani i*
dubr. o meni. 109 *dubr.* veća. 114 da] *ak. i dubr.* do, *ali ak. na strani*
i da. 115 mila] *ak. i dubr.* bila, *ali ak. na strani i mila.* 118 *ak.* dobri.
 123 *dubr.* sospeti.

i vjerom zakleti i bogom na nebi,
 da nigda po vas viek, Izače dragi moj, 125
 po meni živ čovjek ne bude znati toj.
 Er bih se u propas prie volio stanit'
 nego li tvoju čas s poštenjem ne shranit'.

IZAK :

Pokli se obeća da mi ćeš bit' vjeran,
 sva žalos i smeća, za ku sam nemiran, 130
 sad se će odkriti tebi, Ilijakine,
 i pravo sve riti što život moj gine.
 Ove dni minute s nesrećom huda ćeš
 tužice priljute nanesla na me jes :
 jednome po hladu po vrtu šetaje 135
 oćutih u jadu stril, ki me skončaje,
 er slavna Suzana izšeta po travi,
 nje liepos izbrana ter me tuj zatravi,
 rad koje ostaju toliko bolježljiv
 i umrieti ne haju, da veće niesam živ ; 140
 a to zna bog pravi, koji me satvori,
 u živoj žeravi da srce me gori,
 i ostala jošte put i kosti i uda
 trepte mi kako prut od muke i truda,
 želeći taj ures i pozor izbrani, 145
 priličan koji jes ljepotom Dijani,
 da se prie š njom stanu, da može toj biti,
 tuj liepos sunčanu na volju ljubiti.
 Za što nje lipota i slavno gizdanje
 od moga života smrtno je skončanje. 150
 Er kada Suzana mimo me tuj minu,
 mnjah zraka sunčana svieh strana da sinu,
 ter ures taj liepi dostojan svoj slavi
 sasma me zasliepi jadovnom ljubavi,
 da u boga smrt prosim, da me smrt posvoji 155
 za ljubav ku nosim Suzani gospoiji.
 Da vidiš moj rabi, kad uze brat' ružu,

127 stanit] *dubr.* stavit. 134 nanesla] *ak. na strani* naniela. 139 *dubr.*
 boležljiv. 149 *dubr.* ljepota. 154 me] *dubr.* se.

koji mi klin zabi u srce i dušu,
 rekal bi : kako mož', Izače mahnuti,
 tuj britvu i taj nož u sreću nositi? 160
 Tuj ružu beraše i drobno bosilje,
 a mene moraše ljuveno posilje;
 nu ja sam stojeći pod dubak zeleni
 tvrdo ju želeći da pridje tuj k meni,
 neka ja njoj reku, za njome er venu, 165
 da pri njoj tuj steku prijazan ljuvenu;
 U mislieh nu stojah, ako tko izide,
 tvrdo se ter bojah, da me š njom ne vide;
 nu da nju sadružu, kako bih ja htio,
 i boga i dušu pri njoj bih zabio, 170
 I vas stid i vas sram jur ve bjeh splesal ja,
 toliko ljuven plam er ve mi dodija.
 Nesreća prokleta nu misli me skrati,
 er hrlo opeta u dvor se povrati ;
 a ja tuj ostah sam kako brav u gori 175
 čuteći ljuven plam, u meni ki gori ;
 iz vrata pak na dvor sam ti ja izadjoh,
 nu kako taj mramor studen se ja nadjoh,
 i osta mene van pritužna moja svies
 ko sasma tko je pjan, ter srne u nesvies ; 180
 i ništar ne hajah ni srama ni stida,
 u sebi er ne imah pameti ni vida,
 i kako kad prase obiesno i sito
 prokrene poda se u brlog korito.
 Za ljubav jedinu a sada sam sudi, 185
 gdi gorim i stinu, koji su toj trudi?
 jesu li toj muke i vaji krvavi,
 dati se u ruke prokletej ljubavi?
 i je li boljezan, tko želi da združi
 ljuvenu prijazan, a zaman sve tuži, 190
 i tuži i evili do smrti dan i noć,
 ljuvenoj toj sili odoljet' a nie moć?
 pokoja ter ne ima, za č gubi vas pospjeh,

165 njoj] *dubr.* njom. 169 ja] *ak.* sam. 171 bjeh *ak.* na strani bih.
 186 gorim] *ak.* korim, a na strani gorim. 186 toj] *ak.* tuj.

kako taj tko dima u jedan šupalj mieh,
 ali ti tko hrli i tiekom postupi 195
 da vihar zagrl i u šaku poskupi ;
 tako ti ja zaman u željah sve tužu
 ćuteći boljezan tuj liepos da združu,
 a ne umijem načina da liečim tuj ranu,
 ni tacieh tančina da se gdi š njom stanu 200
 i da š njom govoru potajno i skrovno
 prie neg se rastanu životom jadovno.
 Toj ti je tuzica veljega od jada,
 rad ke mi dušica iz tiela ispada.
 Rabi Ilijakine, molim te tiem sade, 205
 ne moj mi sjedine podrieti iz brade,
 tako te gnjiv proklet ne ubil i vaji,
 čin' da se taj sekret meu nami potaji.

ILIJAKIN :

Sunčanom svjetlosti, koja sja na nebi,
 i božjom milosti kunem se ja tebi, 210
 da mramor studeni prie me će pokriti
 neg se će po meni taj milos odkriti.
 Ah nie li toj znano, razuman sto pravi :
 potaju ufano tko drugu objavi,
 ufanje ter se toj ne bude tajati, 215
 u velik nepokoj ljubav se obrati.
 Za č veća nie tuga, ti možeš toj znati,
 neg vjerna sviem druga za ništo izdati ;
 a kamo priekori od boga i ljudi,
 tko taku zled tvori i drugu zlo žudi! 220
 I toga nikadar višnji bog ne ljubi,
 tko sliedi zlu nehar i vjeru izgubi,
 i sud ga zemaljski osudi na zlu smrt,
 nevjernik da taki sasma se bude strt'.
 Krvave za č nože svud sije taj tuga, 225
 tko sekret ne može sahranit' od druga.
 A i ja ne bih rad pri tvojoj ljubavi

194 ak. ko. 205 ak. Ilijakime. 207 gnjiv *nema dubr.* 214 ufano] *u dubr. bilo je uzdano pa je popravljeno.* 217 *dubr.* toj možeš ti. 226 sekret] *dubr.* tajno.

da se moj tužan jad po tebi objavi.
 Za č, brate i družo pošteni Izače,
     i mene toj uže za grlo zamače,   230
 i ja ti gorim sam ljuvene od muke,
     kako no kad se plam upiri u kuće.
 Po svomu naravu za č ljubav prokleta
     u živu žeravu me srce popreta,
 ter smrtni nepokoj, pravo t' se sad pravi,   235
     skončava život moj u živoj žeravi.
 Er da me tko stavi u vrelo od rieke,
     ne bih toj žeravi odolio u vieke,
 i prie bih u kamen stvoril se studeni
     neg li bi taj plamen zagasil ljuveni.   240
 A sada ti postoj tere ćeš ti čuti
     moj tužni nepokoj i čemer priljuti;
 i moj trud kad čuješ, mnim će se prigodit',
     ti koji tuguješ da ć' truda odložit'.
 Za č se trud odlaga onomuj tko tuži,   245
     kad mu tko pomaga da u tugah š njim druži.
 Za to je općena, Izače ljuveni,
     strijelica zlačena i tebi i meni ;
 u jednu stupiecu oba smo upali
     i oba tužiecu jednako poznali.   250
 A to je vas uzrok Suzane ljepota,
     da se prie skрати rok od moga života.
 Za to me skončava lipos od Suzane
     i meni zadava bez lieka te rane.
 Veliko vrieme jes, nje ures gizdavi   255
     da meni tuj boles u srce postavi,
 i čini nje lipos me srce s ljubavi
     priviti kako vos u živoj žeravi,
 ljuvene žalosti ter me sad skončaju
     da mi se sve kosti u zglobieh rastaju;   260
 ljuvena ta striela i šipi ljuveni
     dušicu iz tiela koriepe sad meni,
 ter bjesni takmeno moj život pri smrti

244 tuguješ] *dubr.* truduješ. 252 se] *dubr. s'.* 253 *dubr.* liepos. 257 *dubr.*
 liepos. 261 *dubr.* taj.

- ko zvierje traženo pri lovcu i hrti ;
 u misli dan i noć ter se toj zlo pati, 265
 da bi mi kako moć' š njome se gdi stati,
 jeda mi može bit, za č ino ne radim
 neg li ju poljubit', da srce nasladim.
 Za č lice nje drago da bi mi poljubit',
 podal bih sve blago što imam na saj svit ; 270
 još da se podoba, mogu reć' to uprav,
 sam sebe za roba podal bih za ljubav,
 da veće ne venu u tugah stojeći,
 strjelicu ljuvenu u srcu noseći.
 Još sam se vas stavil da je prie sadružu, 275
 pri njoj sam i zabil i boga i dušu,
 i božje razloge zabil sam i sude,
 žalosti er mnoge oćutjeh i trude,
 s proklete ljubavi ter zadje svies moja,
 ni u san ni javi ne imam pokoja, 280
 u mislieh trudeći, ćuteći tuj ranu,
 nje liepos žudeći jeda se š njom stanu ;
 ufanje nu gubim, i svies ću izgubit',
 er zaman toj ljubim što nie moć' poljubit'.
 A ti sam mož' znati kakve su pokore 285
 plah vihar tjerati dubravom proz gore.
 Rad muke krvave za toj se spravimo
 oba dva da glave na rizik stavimo ;
 za č bi nam jur bolje prie reda umrieti 290
 neg ove nevolje pakljene trpjeti,
 i čemer taj tužni jeda se probavi,
 pokli smo mi sužnji proklesoj ljubavi ;
 a veće nie lieka nit ga će imati
 po vas viek do vieka neg li se š njom stati.
 Za toj se meni mni, dobro bi toj bilo, 295
 Izaće ljuveni, kad bi se zgodilo :
 perivoj uljesti ako ju vidimo,
 da joj se naviesti da je mi žudimo,
 ter ćemo vidjeti i po njoj poznati

282 *dubr.* liepos. š njom] *dubr.* gđje. 287 spravimo] *dubr.* stavimo. 288
 rizik] *dubr.* pogib. 292 *dubr.* sužni.

- što nam će tuj rieti, hoće li pristati 300
 k našojzi ljubavi i da k nam priklada
 i da nas izbavi tužice i jada.
 To li se ne bude po volji s nami stat'
 i voljno u blude ne hoće k nam pristat',
 i himbom i silom nju ćemo tentati 305
 ali ju i silom na volju imati;
 ljuveno i drago tuj ćemo nju tentat'
 i veliko blago sprvice obećat'.
 Toj li bi htjela toj Suzana pogrđit',
 jedan će poći njoj za kril ju uhvatit'; 310
 to li bi tuj htjela rvat' se i vapiť,
 njoj ćemo zla djela na glavu postavit';
 er ćemo riet njoj: gospoje Suzana,
 ne vapi, neg li stoj, ljubavi srčana;
 toj li se ti stati za ljubav ne ć' s nami, 315
 sada ćeš poznati što je vaj s tugami,
 er ćemo mi sebe pravedno opravit'
 a poslie tuj tebe s krivinom obadit':
 riet' ćemo na sudu, gđi se pravda dieli,
 da te smo u bludu ljuvenom vidjeli. 320
 Od straha tere k nam tuj se će pristavit'
 i tuj će svaki sram prid strahom ostavit',
 pod našu ter će vlas Suzana tad biti
 i bieli nje obraz mi ćemo ljubiti,
 da se tuj zagasi pokrovno ljuven plam, 325
 koji nas porazi, kakono mož' znat' sam,
 ku tvrdo žudimo da se š njom stanemo,
 a zaman trudimo i brieme trajemo.
 Nu je triebi ovu stvar u sreću tištati
 i družiem nikadar ne dat' je saznati. 330
 Ako li ti znati mož', brate, što drugo,
 ne mojmo trajati bremena u dugo,
 s načinom er pospih kad se mudro spravi,
 od tuga ođa svih človika izbavi;

301 priklada] *ak. na strani*, to jes pogodiť. 312 njoj] *dubr.* njom. 313
dubr. gospogje. 321 tere] *u oba rkp.* ter će. 322 prid] *u oba rkp.* pri. 328
 brieme] *dubr.* vrieme. 330 *ak.* zaznati. 332 bremena] *dubr.* vremena.

kad li se protegne stvar koja dugo dan, 335
tuj mnogiš ispregne i bude trud zaman.

IZAK :

Ja miran ostaju, tomu sam vele rad,
i umriet' ne hajū, da podrem ljuven jad.
Nu čekat' nie kad ni odmicat' do sjutra,
podne je pravo sad, podj'mo tja unutra, 340
Za č bi moglo bit' da su nje odluke
da bude ona umit' i lica i ruke
na vodi studeni, gdi živac istječe,
taj pozor medeni, za č sunce pripeče.
Za č je nje običaj, da do dan ter do dne, 345
odavna bila taj, hladit' se u podne,
hladi se i bani po cvietju i travi
nje ures sunčani, koji nas zatravi.
Nu odkli je misal taj da unutra podjemo,
desnu mi ruku daj, da vjerni budemo, 350
da vikom nikada pod nebom na sviti
drug druga ne izda, da bi znal umriti.

*Stisnuše desnice i uljezoše u perivoj, potajaše se pod dubom,
uljeze i Suzana.*

GOVOR TRETJI.

Perivoj Suzanin.

Suzana i dvie službenice.

SUZANA :

O drage sestrice, odkli se prigodi
da ovdi me lice operu pri vodi,
ovdi ću postati pri vodi studeni 355
i ruke oprati i obraz rumeni;
za što se put moja, prišlo je riet' pravo,
rastopi od znoja, tako mi bit' zdravo.

339 do sjutra] *dubr.* do jutra. 340 tja] *ak.* na strani mi. 341 bit] *ak.* na strani biti. 342 ona umit'] *ak.* na strani umiti. 345 do dan] *ak.* na strani do dne. 347 *dubr.* cvietju. 349 nu odkli je] *ak.* nu odkli, a na strani odkli je. 351 *dubr.* svieti. 352 *dubr.* umriti. 354 *dubr.* operem.

Er gorko sunačee tako mi pripeče
 da mi se srdačee razdvoji u peče. 360
 Tim sada podjite pospješno u dvore,
 i tamo dodjite u moje komore,
 mirisnu ter pomas dones'te vi meni,
 kojom ću moj obraz pomazat' rumeni;
 i tamo zabiti ne mojte vi vrata 365
 za sobom sklopiti, da tko ne ubata,
 da se što ne zgodi, gdi se ja umivam
 i trudna pri vodi gdi sama počivam.
 Er da bi tko vidil gdi stojim ja sama,
 taj čas bi problidil moj obraz od srama, 370
 ter obraz i lice bilo bi me tade
 jak cvitak ljubice kad slanom popade;
 za što je zabava s prikora i srama
 da se ženska glava osami gdi sama,
 a navlaš kon vode, gdi je vir studeni, 375
 gdi ljudi prihode počivat' u sjeni.
 A sad se potež'te, ter hrlo u saj čas
 blustro mi dones'te, mirisna gdi je pomas.

Izljezoše djevojke na dvor, Suzana poče šetati po vrtu.

Svrha prvoga skazanja.¹

362 komore] *ak. na strani* kamare. 366 sklopiti] *ak. i đubr.* skloniti, *ali đubr. na strani* sklopiti. 369 *đubr.* gdje. 372 *đubr.* cvietak. 373 *ak. na strani* priekora. 374 *đubr.* gdje. 375 kon] *ak. na strani* kod. vir] *ak. na strani* vril. 376 sad se] *ak. na strani* za to. 377 potež'te] *u oba rkp.* potešte. ¹ *đubr.* skazanja prvoga.

SKAZANJE DRUGO.

GOVOR PRVI.

Perivoj Suzanin.

*Suzana, rabi¹ Izak, rabi Ilijakin.²**Izljezoše starci od puکا protiva Suzani, a ona poče prid njima bježati.*

SUZANA :

Brižna ti ja bila! što može ovo bit' ?
 nisam ti sad mnila da se će što zdodit'. 380
 Djavlja je potaja, djavlje su hitrosti,
 mnim, tuge i vaja bit' mi će zadosti.
 Ova stvar nie zaman, ni ovoj zaman, ne,
 što sudei u tudj stan prihode u podne.
 Mnim da je krov ovi s velike pečali, 385
 što su se popovi do sada tajali.

IZAK :

Suzana ne bjegaj, kamo se obrati ?
 potreba za č je taj s tobom se sastati.
 Ali nas ne poznaš ? popovi mi stari,
 prid nami ter bjegaš jak da smo gusari. 390
 Dočekaj nebore, malo se ustavi,
 mi niesmo iz gore vukovi ni lavi
 ni gusa nemila izašla iz luga,
 ka bi te zgrabila, da joj si ti sluga,

¹ *dubr. nema rabi.* ² *dubr. i mjesto rabi.* 380 *dubr. niesam. dubr. da će se.* 383 *ni zaman] duvr. nie zaman. ovoj] dubr. ovo. zaman ne] ak. zamane, a na strani zaman ne.* 387 *bjegaj] dubr. bježaj, tako je bilo i u ak. pa je popravljeno.* 389 *popovi mi] ak. da smo popovi, a na strani popovi mi.* 391 *ak. dočeka, a na strani dočekaj.* 392 *ni] ak. na strani i.*

ni da te prodava za zlato i blago, 395
 gospoje gizdava. neg ti će bit' drago
 s nami se sastati, da tebe združimo,
 i ljubav sazdati, da t' vjerno služimo.
 Za to se utazi malahno tuj stoje,
 tako se ne plaši prid nami, gospoje. 400

SUZANA :

Molim vas rad boga, gospodo čestita,
 iz vrta ovoga nu z bogom poj'te tja.
 Na svakoj ljubavi velika vam hvala,
 er razlog ni pravi da bih se ja stala
 da s vama govoru sama za niednu stvar; 405
 tamo je u dvoru moj dragi gospodar,
 njemu se prijav'te, još ni legao spati,
 a mene ostav'te, da mi je s mirom stati;
 er ženam ni časno, a dobro znate vi,
 da se tako lasno dedeli s popovi. 410

ILJAKIN :

Ne imaj za niednu stvar ni stida ni srama;
 ni triebi gospodar, nego li ti sama;
 er s tobom govorit' prišli smo mi sade
 i tebi otvorit' naš čemer i jade,
 koje smo nosili i koje nosimo 415
 u ljuvenoj sili; za to te molimo,
 uresu gizdavi, ne moj nas raniti
 ni tvoje ljubavi ne moj nam braniti,
 neg li nas namiri; ovdí ni nikoga
 da nas ko zamjeri od plemena tvoga 420
 ni od tudjih još strana; za to se pri časti
 gospoje sunčana, ne moj se pripasti;
 za što je i nam čas i draga i mila
 i svaki dobar glas, kako bi ti htíla.

Zaletješe se starci za uhitit' Suzanu.

398 sazdati] *ak. na strani saznati.* 399 *dubr. za toj.* 400 tako se] *ak. na strani* i takoj 407 ni legao spati] *ak. na strani nie lego spat.* 408 stati] *ak. na strani stat.* 411 *ak. ne ima, a na strani ne imaj.* 420 *ak. na strani i dubr. zamiri.*

SUZANA :

O sudci, molim vas ljuveno ja sada, 425
 stan'te tuj za mal čas, odgovor da se da.

Stase popovi.

Što me tuj tjerate? vaj što ću neboga!
 ali vi ne znate ni duše ni boga?
 ner se tač smamiste u tužnoj ljubavi
 ter boga zabiste i zakon naš pravi. 430

Što su tej odluke od želje ljuvene?
 ne znate li muke i trude pakljene,
 u koje svak tone i gdi se svak stani,
 tko božje zakone ne mari da shrani
 i sasma ne obsluži, ter tužna duša taj 435
 i cvili i tuži, gdi je ti pakljen vaj?

Tim neka vi znate i znat' vam bud' drago,
 er da mi sve date imanje i blago,
 prie bih puknula na poli u saj čas
 neg li se prignula splesati moju čas; 440
 i živa sva u prah prie bih se stvorila
 neg li bih boži strah i viru pobila.

Znate li kolik trud u vieke dobiva,
 bezredno ženski blud s prikorom ko uživa?
 Znate li, višnji gnjiv i srdžba od boga, 445
 toj djelo tko je kriv, da znobi svakoga?

A vi sad krvav mač jednaga spravljate,
 u vječni ter me plač s podsiljem stavljate;
 ki zemlju sudite, ne će li višnji bog
 da pravdu ljubite i zakon i razlog? 450

Ali vas zamami željenje s ljubavi,
 ter treptim meu vami jak ovca prid lavi?
 Ah je li pravedno da vaše sjedine
 u grihu zajedno s vami me sjedine?

426 da se] *ak. na strani* čiem se. 429 ner] *dubr. neg.* 436 ti] *ak. na strani*
 taj. 437 tim] *ak. na strani* tiem. vi] *ak. svi.* 441 *ak. pri.* 442 *dubr. vjeru.*
 443 kolik] *ak. velik, a na strani* kolik. *dubr. vieke.* 445 *ak. srda, a na strani*
 srđba. 446 *oba rkp. snobi, tako i dalje.* 447 krvav mač] *ak. krv i mač, a*
na strani krvav mač. 448 u vječni ter me] *ak. i vični tere, a na strani* u
 vječni ter me. 451 ali] *ak. a to, a na strani* ali. 454 *dubr. griehu. me]* *dubr. se.*

Hoće li pravda toj, rec'te mi boga rad, 455
 bezgrišan život moj da upade u grih sad?
 To li će božji red popove da ljubim?
 bezgrišna za tuj zled da dušu izgubim?
 To li se podoba da od popa izhodi,
 ta korien pun zloba da se sve zlo plodi? 460
 Te li ste pečali, o starci bradati,
 u knjigah legali z griehom puk vladati?
 Nisam ja pri znala do sada na saj svit,
 ni sam se nadala da ću tuj zled vidit',
 da crkvene duše i sudci razložni 465
 tako se sadruže na zli grieh podložni.
 Kad se so usmrđi, ni li toj znana stvar?
 gdi ju svak pogrdi i scieni za ništar,
 ter soli smrdeće nitkore kupuje,
 neg ju svak razmeće i na nju svak pljuje; 470
 tim vas ću ja molit', rec'te mi pravo sad,
 čiem će se solit', u soli kad je gad?
 I s popom tko grieši, rec'te mi vi pravo,
 tko da ga odrieši? tako vam bit' zdravo!
 Toj li bi zrcalo u puku na sviti 475
 od popov ostalo jak svića da sviti?
 A sad vas molim ja, ne griš'te ovdi mnom,
 odovle podj'te tja počteno na vaš dom.
 Ne mojte vi sade višnji sud srditi,
 od glave i brade sjedine grđiti. 480
 Za č ve me ljuven plam ne može pridobit'
 nit mislim višnji kram za ništo izgubit'.
 A bog je vrhu nas, ki me će obranit',
 koji će moju čas s počtenjem sahranit'.

456 *dubr.* bezgrješan — grieh. 458 *dubr.* bezgrješna. za tuj] *ak.* stavi, *na strani* za tuj, *dubr.* za tu. 460 *dubr.* taj. 463 *dubr.* niesam — prie — sviet. 464 *dubr.* vidjet. 467 ni] *ak.* *na strani* i *dubr.* nie. 468 scieni] *dubr.* cieni. i scieni za ništar] *ak.* ni li to skladna stvar, *na strani* i scieni za ništar. 469 nitkore] *ak.* *na strani* nitkor ne. 471 ja molit] *ak.* *na strani* moliti. 472 čiem će se solit] *ak.* čim će se solit, *na strani* čim će se soliti. 475 *ak.* to li bi, *a na strani* toj li bi. *dubr.* svieti. 476 *dubr.* svića — svieti. 477 *dubr.* grište. mnom] *ak.* *na strani* mom. 478 *dubr.* počteno. 480 i] *ak.* *na strani* i od. 481 za č ve me] *ak.* za č mene, *na strani* za č ve me. 484 *dubr.* poštenjem.

Er do sad tudj človik moju put ne taknu, 485
ni će toj bit' u vik, dokoli izdahnu.

IZAK :

Suzano, Suzano, tebi se molismo
i tebi ufano sve misli odkrismo ;
A sad se odmećeš i k nam ne ć' pristati 490
i našu ti ne ćeš prijazan poznati,
ku tvrdo žudimo da se š njom stanemo
i zaman trudimo i brieme trajemo.
A za to, nebogo, nu malo pomuči,
ne dedeli mnogo. neg sasma odluči 495
na volju nam dati tve lice pribilo
i s nami se stati ljuveno i milo.

SUZANA :

Te vaše prijazni ja ne ću poznati
ter ćete isprazni i zaman postati ;
za č ću prie priklati ja sebe pri časti
neg li k vam pristati u take napasti ; 500
ni javi ni speći ovdí vam nie lov,
man oba stojeći želite moj celov.
O sudci, molim vas, ostav'te ljuven blud,
mislite smrtni čas, mislite božji sud,
imajte božji strah, er se će brieme steć' 505
u zemlju i u prah da ćete skoro leć'.
Ne mojte zlo tvorit', pravo t' se govori
da ćete i vi prit' da vas puk umori.
Oh jeda može bit' ! ne mojte u griesieh
dušice tač znobit' i vaše i družieh. 510
Ako je i kasno, rad božje ljubavi,

485 taknu] *ak. na strani* tegnu. 486 ni] *dubr. nit.* 487 Suzano, Suzano] *ak. na strani* Šuzano, gospoje. 488 ufano sve] *ak. na strani* ufanje i. 492 i] *ak. u, na strani* i. *dubr. vrieme.* 497—582 *ti stihovi stoje u ak. na kraju pod nadpisom* ,priložci iz rukopisa g. D. Vlaha Martellini' a kod stiha 497 *zabilježeno je* ,vidj priložak iza svrhe' ; *u dubr. stoje na ovom mjestu s bilješkom* : ,priložak koji sledi izvadjen je iz rukopisa g. D. Vlaha Martellini'. 498 postati] *u oba rkp. posjati, a u ak. na strani i postati.* 502 man oba] *ak. i oba ta, na strani* man oba. 505 *dubr. vrieme.* 509 oh] *dubr. od.*

pošteno i časno ištite drum pravi.
 Er vas će višnji bog na sudu pitati
 za pravdu i razlog i tanko iskati ;
 a vam se ne haje ništore na svieti 515
 s ljuvene potaje u griehu umrieti.
 Oh jeda može bit' ! ne mojte u griesieh
 dušice tač znobit' i vaše i družieh ;
 jeda je zadosti u goru stanit' se
 i od vječne žalosti vi oba shranit' se. 520
 Er zlobnieh od zgara višnji sud svaki čas
 pedepše i kara i sudi u propas.
 Za toj me ostav'te, za č vam je trud zaman,
 i sad se odprav'te i podj'te na vaš stan.

ILIJAKIN :

Nie triebi predika, ni ostale pričice, 525
 neg tvoja taj dika i crne očice
 i ljubav i milos, gospoje gizdava,
 ljuvena usilos rad ke nas skončava.
 A tvojoj milosti moć' nie se umolit'
 ni ovoj kriposti ljuvenoj odolit' ; 530
 ne znaš li na pokon ljuvena da sila
 zvieri je pod zakon i ptice stavila ?
 ter zvieri i ptice, kad ljubav razbiru,
 veće krat s tužice ljuvene umiru ;
 čovječja nu narav nada sve živine 535
 trudi se za ljubav, umire i gine.
 nu grieši veće taj tko ne će liek dati
 nego li ljuven vaj tko sledi u rati.
 Za toj se čudimo, i naša svies gine,
 gdi od tebe vidimo mramorne tvrdine, 540
 i srce gvozdeno, oholas od lava,
 koja nas čemerno u tughah skončava.
 Er da znaš, gospoje, kako nas duh boli,
 puklo bi toj tvoje srdačee na poli,
 i od lava taj kripos, ka nas je skončala, 545
 mehša bi neg li vos, gospodje, ostala.

512 *dubr.* pošteno. *ak.* kasno. 517 *oh]* *dubr.* od. 523 *dubr.* za to. 533 *ak.*
 razbira. 534 *ak.* umira. 545 *dubr.* krepos. 546 *dubr.* gospoje.

A ti nam prikрати i život i snagu,
 za č od nas odvрати tuj lipos pridragu.
 Vaj lipos taj tvoja život nam prikрати,
 da nie moć pokoja za mao čas prijati; 550
 ter prvi naš stupaj kunemo i on čas,
 angjelski kad nas taj zanese tvoj obraz.
 Nu vienče biseran i cviete gizdavi,
 čin' da nie trud zaman pri tvojoj ljubavi,
 i tako ne bjesni i ne moj tač jadat' 555
 i našoj boljezni tužicu prikladat',
 er se é' pak kajati, što naša može vlas
 kad budeš poznati za tebe u zao čas.
 Za č ako braniti budeš nam ti tebe,
 ne ćeš moć shraniti ni časti ni sebe. 560
 Er naša odluka tako se pripravi,
 u ruke od puka da tebe postavi,
 i griehom obadit', pravo t' se govori,
 i s pukom osvadit', da te puk umori,
 na pravdu kad bude, da s' grešna ostala 565
 i da si u blude nečiste upala;
 ter kad se toj zgodi, ne ćeš nać' u vieke
 da te tko slobodi od smrti od prieke.
 Za toj se ne glasi, ne crni svoj obraz,
 da te ti porazi ne stignu u saj čas. 570

SUZANA :

Bolje je u ruke u božje upasti
 i trpjet' sve muke pravednom oblasti,
 neg li se spuštati u taj jad krvavi
 i tielo pridati proklesoj ljubavi.

IZAK :

Suzano nie pravo da sebe ne shraniš 575
 i lice gizdavo da nam ti zabraniš.
 Ako se po volji ne ćeš nam pridati
 a ti é' po nevolji, a sad ćeš poznati.
 Za č ako u saj čas ne budeš k nam priti,

548 *dubr.* liepos. 549 *dubr.* liepos. 550 prijati] *dubr.* imati. 554 pri]
dubr. prid. 579 u oba *rkp.* k nami.

mi ćemo prostrit' glas i na te vapiti, 580
 tere ćeš ti ružna neboga ostati
 i plačna i tužna prieku smrt prijati.

SUZANA :

Vim da sam ostala sudjena u nečas,
 pokli sam upala pod vašu tužnu vlas. 585
 Za to će dvie muke moj život prikratit',
 er ne vim odluke, kamo se obratit'.
 Za č ako u taj blud ne budem pristati,
 nepravda i kriv sud mene će priklati ;
 to li ja obljudit' budem vas neboga,
 dušu éu izgubit' s rasrdom od boga. 590
 Za to mi jes bolje, i prie obiru
 da mi se prikolje i prava umiru,
 neg z bogom u svadi živa bit' na saj svit,
 da moj duh nasladi, kad budem ja umrit'.

ILIJAKIN :

Ovdi smo mi sami, zapor je za vratu, 595
 ni drvo ni kami toga ne će znati.
 Za to sad pomuču, ne moj tač jadati,
 neg sasma odluči sad nam se pridati.

Spraviše se starci da uhite Suzanu.

SUZANA :

Vaj kud se spravljate? vaj što su ti jadi ?
 što tako brljate sjedine u bradi ? 600
 Mislite li bogu od griha razlog dat'
 ter me tač nebogu hoćete silovat' ?

*Starci ne hajaše govorenje, htijahu Suzanu silom uhititi,
 a ona kliknu iz glasa :*

Jeda je gdi koga, molim te sa svu moć,
 od plemena moga, teč'te mi na pomoć,
 i pozri nepravdu i ostala zla dila 605
 u ovomu gradu što sam sad vidila.

580 *dubr.* prostriet. 483 vim] *ak.* na strani vidju. 586 vim] *ak.* na strani umiem. 590 *dubr.* rasrdjbom. 592 mi] *dubr.* me. 595 za] *dubr.* na. 598 sad nam] *ak.* na strani i *dubr.* nami. 600 bradi] *dubr.* glavi. 602 me tač] *ak.* mene, na strani me tač. 603 *ak.* za. 604 od plemena] *dubr.* i *ak.* na str. plemena od.

GOVOR DRUGI.

Perivoj Suzanin.

*Rabi Izak, Rabi Ilijakin, Suzana, dvorani.*¹

IZAK, ILIJAKIN :

Jeda je tko gdi živ? nu tiekom sad hodi,
da vidi božji gnjiv što se sad prigodi.

Dotekoše dvorani iz dvora, čude se.

IZAK :

Slišajte o sluge, svak dobro razbiraj
žalosti i tuge i mnogo tužan vaj, 610
i toli čudnu stvar, što ovdí vidismo,
što pri nikadar vidjeti ne mnismo ;
Vidimo gdi sade gospoja Suzana
u zli blud upade, taj lipos izbrana ;
njeki se sad mladač ovdí š njom sastavi, 615
rad koga konopac na grlo postavi ;
a što je ljuven blud, sjutra će poznati,
prid pukom kad na sud bude se pozvati.

Suzana uljeze u svoj dvor, a starci otidoše na mjesto od pravde.

GOVOR TRETI.

Pridvorje s pristoljem² od suda.

*Rabi Ilijakin i rabi Izak na pristolju,*³ *glasnik.*

ILIJAKIN :

Nu da' ti svudi glas s trumbetom po dvoru
da se puk skupi vas, da je svak na zboru. 620

*Udriše trumbete, skupi se*⁴ *vas puk, ter s*⁵ *starcim podjoše Suzani
na dvore.*

¹ *dubr. i. 611 što] dubr. ku. 612 dubr. prie. vidjeti ne mnismo] ak. mi
mnit ne vidismo, na strani vidjet ne mnismo. 613 dubr. gdje. 614 dubr.
liepos. ² ak. pristoljom. ³ dubr. i. ⁴ ak. skupiše. ⁵ ak nema s.*

GOVOR ČETVRTI.

Dvor Suzaničin.¹*Rabi Izak, rabi Iljakin, Suzana, dvorani, puk.*²

IZAK :

Zapovied od suda i od svega zbora,
 Suzanu od tuda izved'te iz dvora.
 Vod'te ju jak sužna, vod'te ju nemilo,
 za č je glavom dužna za svoje zlo dilo.

Podjoše unutra dvorani, izvedoše Suzanu, koja bješe sakrila obraz.

ILIJAKIN :

Što si tač sakrila i lica i rilo? 625
 sve što si perila, sve se je odkrilo;
 za to tej pokrovi nie tribi nositi,
 da vas puk s popovi pozna te tko si ti.
 Za to joj odkrite i obraz i lice,
 da himbe vidite od hitre lisice. 630

Odkriše Suzani obraz, a ona upravi k nebu pozore.

SUZANA :

Ako si bože živ, zgar pozri bože moj,
 koji me stiže gnjiv i smrtni nepokoj.
 Ako sam ja kriva, i ta grih poznala,
 vaj da bih živa u propas upala!

*Povedoše Suzanu, i za njom hodi muž nje Joakin i sinovi i kćeri i ostali
od kuće kako se pristoji u korotu.*

GOVOR PETI.

Put.

*Joakin muž, Cambri prijatelj Joakinov, Suzana,*³ *puk.*

JOAKIN :

Zgar bože pogledaj trud, ki me ognjivi, 635
 očima ter mi daj kladenae taj živi,

¹ *dubr.* Suzanin. ² *dubr.* Isti, Suzana i puk. 622 izved'te] u oba rkp. iz-
 veste. 623 jak] *ak. na strani* ko. 625 tač] *dubr.* sač. 627 *dubr.* triebi,
 633 *dubr.* taj. ³ *dubr.* i.

tak da ne pristanu, neg vikom da cvilim
 plaćući Suzanu, s kojom se sad dilim ;
 za što je i razlog željno ju plakati ;
 nu se ću ja nebog pri reda skončati, 640
 ter brižan ne ću moć' jadove zbrajati
 ni tuzi vrha doć', ka me će priklati.
 Za č mi se primiće trudna smrt nemila,
 koja mi izmiće srdačće iz tila.
 Tim dragi puće moj, tako ti ljubavi, 645
 kad smrtni nepokoj tužna me pridavi,
 i kad me smrtni vaj prem sasma popleše,
 u grob me ukopaj, Suzana gdi leže,
 neka š njom počinu ; kad se tuj stanimo,
 da ljubav jedinu i mrtvi shranimo ; 650
 vaša vlas pokli tač sada nas rastavi,
 neka se daj naš plač pod zemljom ustavi ;
 a moje suzice, ke ljevam u jadu.
 neka sad prid lice višnjega dopadu,
 eviljenje i moj trud prid bogom da tuži, 655
 gdi mene krivi sud s Suzanom razdruži ;
 a neka te ljudi u ovomu gradu
 božji sud osudi, ki čine nepravdu.
 A to će bog živi s nebesa viditi,
 vaj gdi će sud krivi pravu krv proliti. 660
 Sad puće ljuveni, molim te ja nebog,
 tako te sahrani oda zla višnji bog,
 plačna me utješi rad božje ljubavi,
 Suzanom ne preši, neg li se ustavi,
 ter joj smrt prostite, o dragi puće moj, 665
 a mene vodite na smrtni nepokoj.
 Za č volim podniti ja nebog smrt priku
 nego li viditi nje lipos i diku,
 da ju sud nepravi od stare nevire
 z glavicom rastavi da prava umire. 670
 To li vam ni drago na meni ju mieniti,
 dat' vam ću sve blago što imam na sviti,

639 je] *dubr.* ju. 655 *ak.* cvilenje. 656 *ak.* nema s. 664 se] *dubr.* ju.
 668 *dubr.* liepos. 671 ni] *dubr.* nie. na meni ju] *ak.* na me ju, *na strani*
 na meni ju. 672 *dubr.* dat' ću vam.

neka nag ostanu, neka nag ja hodim,
 da samo Suzanu od smrti slobodim,
 i ove sirote i drage i mile 675
 neka se ukrote, da veće ne cvile
 gledajuć majčicu u smrtne nevolje
 jaki no ovčicu, kad ju vuk zakolje.

CAMBRI :

Zaman je s plačem trud i zaman svak trudi,
 od popov koga sud na ovaku smrt sudi; 680
 još ako ni kriva, stanovit tom budi,
 ne može bit' živa, pokli ju sud sudi;
 zakone sam si čtio, Joakime brate moj,
 i sada što bi htio, ne more t' biti toj. 685
 A za toj, moj brate, nu tužbu ostavi,
 i mi smo svi za te i tvojom ljubavi
 smeteni zadosti i plačni ostali
 rad tvoje žalosti, koju smo poznali;
 nu veće ne jadaj, sam sebe ni mori,
 neg hvalu bogu daj, svakoja ki stvori; 690
 er veće toj strili ne može bit' lika
 koga smrt rasevili da tuži do vika,
 neg li sam bog pravi da milos ne krati,
 po svojoj ljubavi Suzanu da t' vrati.

JOAKIN :

Tužan je razgovor, o drazi i mili; 695
 pokli me ovi zbor s Suzanom razdili,
 sudite sad sami, tim vas ću pomolit',
 mogu li suzami moj obraz ne polit' ?
 tko li da ustavi cviljenje i moj plač,
 pokli me rastavi s Suzanom bridak mač? 700
 Tim gojno postojte, tako vam radosti!
 i čemer ne mojte prikladat' k žalosti.

673 nag ja hodim] *ak.* ja nahodim, *na strani* nag hodim. 678 zakolje]
ak. na strani prikolje. 681 ako ni] *ak. na strani* ako je. 683 *dubr.* štio.
 684 *dubr.* htio. 685 *dubr.* za to. 686 tvojom] *ak. na strani i dubr.* tvojoj.
 696 *ak. nema s.* 699 *ak.* cvilenje. 700 *ak. nema s.*

Er veća ni tuga nit gora može bit'
 neg li vjerna druga na oči izgubit'.
 Tim vašoj ljubavi, molim vas ja slatko, 705
 malo se ustavi, ne preš'te sad tako,
 da čuje Suzana vaj što ću sad riti,
 dušica srčana, rad ke ću umriti.

Obrati se Joakin¹ k Suzani i govori pun žalosti i pečali.

O draga Suzano, ljuvena i mila,
 vazda me s' ufano i vjerno ljubila; 710

a ne vim, moj družo krasni i gizdavi,
 tko mi ti toj uže na ruke postavi,
 koji li jadan luk napeše zlotvori,
 da mi te ovi puk bezgrešnu umori,
 ter mi te tač vode zli svati na taj pir 715
 užem u povode jaki no divju zvir.

To li se pristoji, uresu gizdavi,
 da te sud razdvoji od moje ljubavi,
 tiha golubice i draga i mila,
 ter si sad sve lice suzami polila, 720

i plačna ostala, jadovna i ružna,
 i taj trud poznala, time li bi dužna ?
 Kamo tvoj dobri glas, moj cviete izbrani,
 i tvoja slavna čas, s poštenjem ku shrani ?
 Bila si zrcalo svih djevic i žena, 725
 gizdava ma hvalo, a sad si poražena.

Ti tako upade popovom u ruke,
 ter pozna sve jade, žalosti i muke;
 a ja sad ostaju bez tebe nebavac
 u tuzi i vaju uciviljen udovac, 730
 ter moje veselje i moja sva rados
 u vječno dreselje stvori se i žalos;

703 gora] *dubr.* veća. nit veća] *ak.* nit gora. 704 negli vjerna druga] *ak.* na strani neg vjerna sviem. 707 *dubr.* rieti. 708 *dubr.* umrieti. ¹ *ak.* Joakim. 709 ljuvena] *dubr.* ljuvezna. 711 vim] *ak.* na strani viem. krasni] *ak.* na strani časni. 712 *dubr.* to. ruke] *ak.* na strani grlo. 714 *ak.* bezgrešno, na strani bezgrešnu. 716 jaki no] *ak.* na strani kako no. 719 golubice] *ak.* na strani ljubovnice. 722 *ak.* tim. 726 sad] *dubr.* i *ak.* sad si, *ak.* na strani sad.

a ne vim nikoga da me sad izbavi
 od plača ovoga neg božje ljubavi.
 A sada podj' z bogom, bog s tobom u družbi ! 735
 a ja ću za tobom lje ostat' u tužbi
 i cvilit' svaki čas za tvojom ljubavi,
 dokli me smrtna vlas pod zemlju postavi.
 Za što je i pravo da grozno vik cvilim,
 ma časti i slavo, pokli se tač dilim 740
 od tvoje dobrote i drage i mile ;
 nu ove sirote, za tobom ke cvile,
 komu ih ostavljaš, komu će ostati,
 pokli se odpravljáš priku smrt prijati ?

SUZANA :

Ako me tko dili od tebe dragoga, 745
 nu veće ne cvili, molim te rad boga ;
 er zaman cvili taj za drugom i muči,
 kada ga smrtni vaj od druga razluči ;
 a za toj gorki plač i žalos ustavi,
 nepravda kad nas tač prem sasma rastavi. 750
 Nu moja ni zloba, a bog će viditi,
 za ku se podoba da budem umriti.
 A ti znaš, moj družo, kako te ja ljubih
 i vjerna do duše kako te ja služih.
 Nu ako zlotvori hotješe za nehar, 755
 da me puk umori, a ti znaš za ku stvar.
 Za to ti ja sade sa svu moć pridaju
 sirote tej mlade, ke s tobom ostaju,
 i naš dom ostali i našu svu stoku,
 sve što smo imali u našem naroku. 760
 Sad z bogom ostani, ostani sad z bogom,
 da te bog sahrani i ostali vas tvoj dom.

743—744 mjesto tih stihova ima ak. na strani :

Er s kiem će ostati, komu ih ostavljaš ?
 priku će smrt prijati, pokli se odpravljáš.

733 ak. na strani viem. 745 tko] ak. na strani smrt. 755 tako] ak. koji
 na strani tako. 756 za ku] ak. na strani i dubr. svaku. 757 dubr. sada.

Ako se rastaju z glavicom neboga,
 duh ti moj pridaju, za mene mol' boga ;
 a tko mi smrt žudi i s tobom razdili, 765
 da toga bog sudi u vike da cvili.

Svrha drugoga skazanja.

SKAZANJE TRETJE.

GOVOR PRVI.

Polje, pridvorje s pristoljem od suda i zbor puka, prid kojim je Suzana
 s vezaniem rukam. ¹

*Rabi Izak i rabi Ilijakin sudci stari popovi. Pristupiše oba dva starca
 k Suzani i poštaviše joj ruke na glavu.*

IZAK :

O puče izbrani, uslišaj ti sada
 vaj što se Suzani za zlobe priklada.
 Er zakon poplesa, er zakon pogrdi,
 ki sam bog s nebesa posla i potvrđi, 770
 Jučer je toj bilo u vrtu pri vodi,
 kad se nje zlo dilo odkrivši prigodi.
 Srećom se prigodi da u vrtu mi bismo,
 i ona gdi hodi oba dva vidismo,
 i š njom dvi djevice upored šetahu 775
 i drobno cvitice u krila berahu,
 ona se ne stavi od naše stražice,
 ter na dvor odpravi obe dvi djevice ;
 polako, polako, a posli zapor
 sva vrata tutako od vrta zatvori, 780
 i osta tuj sama bez družbe po sebi
 jaki no tko srama ne ima u sebi,
 s načinom da bolje zao pos'o opravi,

766 toga] *dubr.* tega. ¹ *dubr.* rukami. ² *dubr.* nema oba dva starca. 767
 uslišaj] *ak. na strani* usliši. 776 *dubr.* cvietice. 777 ona] *ak. na strani*
 a ona. 778 *dubr.* dvie. 779 zapor] *ak.* zatvori, *na strani* zapor. 780 od
 vrta zatvori] *ak.* i tu ih pritvori, *na strani* od vrta zatvori. 782 jaki no]
ak. na strani kako sve.

da ispuni sve volje proklesoj ljubavi;
 nu stasmo meu nami oba dva misliti 785
 što se tač osami, što može toj biti.
 Tim skrovno postasmo u jednom kantunu
 i sasma poznasmo nje himbu na punu,
 što éete čuti sad i što se sad pravi,
 da neki bješe mlad pokriven u travi; 790
 Suzana nu poče bez stida i straha,
 k njemu se privuče i š njim se pojaha.
 Nu nidan tuj od nas, pravo se riet' može,
 pakljeni taj poraz trpjeti ne može,
 ter oba trčati počesmo u preši, 795
 da se taj uhvati s Suzanom tko griěi; ;
 nu se toj ne steče, Suzana za č k vratu
 potikom poteče, ter vrata razlata;
 mladac se uhvati, al uze u zli čas
 s nami se rvati, i jači bi od nas, 800
 i toj nas smetljište posiono rukami
 od sebe otište i umaha prid nami;
 za č ne bi kreposti, ter naša mala moć
 proklesoj mladosti ne može vrha doć' ;
 i tuj ga niedan nas ne može poznati, 805
 er tiekom u taj čas stani se prid vratu;
 a mi se spravismo, ter takoj u preši
 tuj ruku stavismo na ovu, ka zgriěi,
 da pravi da biljeg i pravo da reče,
 prid nami tko u biegi iz vrta uteče ; 810
 nu poče tajati prid nami pakljen vaj
 i ne ktje kazati tko bješe mladac taj.
 A oči toj naše očito vidiše,
 kada se sastaše pod dubom da zgriěe.
 Pokli su u taj blud prid nami upali, 815
 čemu su sad na sud svidoci ostali?

792 pojaha] *ak.* ‚spognjaha‘ a na strani ‚izmieša, bržek pojaha.‘ 793
dubr. niedan. 796 *ak.* nema s. *dubr.* zgriěi. 797 za č] *ak.* na strani tač.
 798 razlata] *ak.* na strani razklata. 799 al uze] *ak.* ma uze, na strani ma
 nu se. 801 *dubr.* smetljište. posiono *ak.* na strani povnivo. 803 *dubr.* te. mala
 prvi je slog kratak, jer *ak.* piše malla. 807 *dubr.* te. 810 tko] *ak.* bješe tko,
 pa je popravljeno tu, a na strani tuj. 812 *dubr.* htje. 816 *dubr.* svjedoci.

Tim veće iskati ne mojte nikoga,
 ni veće pitati svjedoka drugoga;
 za č smo mi kazali sve pravo, što sad rih,
 kako su upali prid nami u taj grih. 820
 Tim družbo izbrana, hoće toj sud pravi
 da se sad Suzana z dušicom rastavi,
 neka se pobije kamenjem neboga,
 da se sud ne krije ni zakon od boga.
 To li će parci prit', da ovdí sad budu 825
 razlogom i što rit' prid nami na sudu.

GOVOR DRUGI.

Isto mjesto.

*Fanuel parac, Suzana i ostali koji gori*¹.

FANUEL:

Svaki bi razlog htíl i sudi ostali:
 kako ste prvi díl od sudac slišali,
 učin'te puće moj, gospodo izbrana,
 da reče razlog svoj i druga još strana; 830
 za č pravda ni prava sljepački ko sudi,
 neg velja zabava od boga i ljudi,
 ter bi bil nam prikor s istoka u zapad,
 da ovaki slavan zbor ne obsluži pravdu sad.
 Za to vas svih molju, dopus'te pravdi toj, 835
 Suzana na volju da reče razlog svoj.

ILIJAKIN *Suzani*:

Razloge tve reci, ubjegni sve muke,
 izpríd smrti uteci, ako t' ide od ruke.

SUZANA *poziruć k nebu*:

O sunce s istoči, molim se ja tebi,
 pravedno svjedoči prid bogom na nebi, 840
 jesam li Suzana na ovi krivi sud
 pravedna izdana podnieti smrtni trud;

823—824 *nema dubr.* 826 i što] *dubr.* ištom. ¹ *dubr.* i goru rečeni. 827
 ak. ktil, na strani htíl. 831 ni] *dubr.* nie. 833—834 *nema dubr.*

mjeseče s zvjezdami i ti si svjedočil,
 razgovor meu nami od popov ki je bil ;
 angjelski jošte dvor svidoči pravedno, 845
 kako éu od zlotvor poginut' bezredno,
 ter me ée hudi čas pravednu oznobit',
 s životom moju čas da budem izgubit' ;
 zemlja, lies i kami svjedoče jošte toj
 i čemer s suzami i tužni uzdah moj, 850
 da vikom nikadar, na noge odkli stah,
 pozlobna taku stvar ni mislih ni poznah.
 O bože, ki stvori po rieči svakoja,
 nebesa otvori uzmnožna vlas tvoja,
 ter pozri i pogledaj po ovoj državi, 855
 s nepravdom ki se vaj od popov objavi ;
 a je li toj pravo, da me tač obade
 i toli krvavo na sudu osvade ?
 ter ne vim gdi more trpjeti tvoja vlas,
 što zlobno govore da splešu moju čas, 860
 i da me rastave s glavicom na sudu,
 a lažno sve prave da sam ja u bludu
 A sada puče moj i dragi moj zbore,
 popi su sami toj što na me govore ;
 a mene izdaše, pravo je vam riti, 865
 u ruke u vaše, da budem umriti.
 Dobrota jedina oto zna u višnjih,
 je l' moja krivina al je zloba njih.
 Tim poslalah vas moj plač s uzdahom ja sade,
 iz neba krvav mač na zemlju da pade, 870
 da ti mač krvavi rad moje osvete
 zle pope rastavi od glave do pete,
 neka se poznavaj, er sam ja sieh dana
 od popov zlih prava na zlu smrt izdana.

843 *ak. nema s.* 845 *dubr. svjedoči.* 848 *ak. život, moju i čas, a na str.*
životom moju čas. 849 *ak. lis, na strani lies. ak. na strani svjedoči.* 850
ak. nema s. 852 *ak. na strani pozlobnu.* 855 *gledaj] u oba rkp. pogledaj,*
a ak. na strani i gledaj. 859 *ak. na strani viem. dubr. gdje.* 865 *vam]*
ak. sada, na strani vam. 867 *u višnjih] ak. na strani višnji njih.* 868
je l'] ak. je li. moja] ak. na strani ma. 874 *dubr. zlieh.*

A sami toj znaju od mene što čine,
koji me izdaju, i njih su krivine. 875

IZAK :

Ne takoj, ne takoj, smrti si dostojna,
lažno si rekla toj jaki no zlotvorna.
Udrite, udrite, za č joj se podobi,
pobite, pobite, sama je u zlobi, 880

Htijaše¹ puk pobiti Suzanu, nu tad izide Danio.

GOVOR TRETI.

Isto mjesto.

*Danio, mladac prorok, Nakor jedan od puka, Ezer i Dizon sudci,
i ostali kako gori, dvoranin,² glasnik.*

DANIO :

O slavo uzumnožna, kamo je moć tvoja,
kojoj su podložna na svitu svakoja ?
Otvori višnji kram, otvori višnji dvor,
I od zgar pozri sam krvavi dogovor,
rad koga Suzana, koju ti satvori, 885
prava bi izdana da ju puk umori.

Za to sad posilam prida te moj uzdah
i sudce pozivam, kojim je u rukah,
neka tvoj sudi sud, za što će Suzana
podniti smrtni trud bez griha izdana. 890

Tim, bože, sad viču prid tvoj hip iz glasa,
ter se vas odriču od toga poraza,
ruke će još umit', ako se sad bude
pravedna krv prolit', himbeno ku sude,
neka prav ostanu, o bože moj pravi, 895
ako puk Suzanu z glavicom rastavi.

NAKOR :

Tko ti da taku vlas, pravo nam govori,
ter pusti strašan glas k nebesom uzgori ?

878 jaki no] *ak. na strani* kako sve. ¹ *ak.* ktijaše. ² *dubr. i.* 881 je] *ak.*
se. 882 *dubr.* svietu. 889 tvoj] *dubr.* toj. 890 *dubr.* griha. 896 *dubr.* nema z.

Je li toj od boga? po sebi ali ti
od puka ovoga došal si prositi 900
glavicu Suzane, da se puk nakani,
da živa ostane i da se sahrani?

DANIO :

Svi li se smamiste? vidil vas višnji bog!
ter pravdu zabiste i zakon i razlog. 905

Jeste li svi bili smamljeni do čela,
kada ste sudili kćer od Izraela,
razlučit' ne znaje što je crno i bilo,
da kriva ostaje za nidno zlo dilo,
sljepački ter tako ne znavši istine 910
sudiste opako da pravda pogine?

Da li vi ne znate, ljuveni moj zbore,
ki pisma legate, što pisma govore,
da se mnokrat zgodi do njeke nezgode,
slip slipa kad vodi, da oba zlo hode,
jaki no mamen brav u jamu padaje 915
jednaga strmoglav. er puta ne znaje?

Na pravdu svak sada opet se probudi,
himbena er svada pravu krv osudi,
da joj se vrati čas, do čieme jes živa,
a znat' će svaki vas da ništo ni kriva. 920

EZER sudac glasnikom :

Učin'te vi posluh od naše od strane,
od puka svaki duh u goju da stane,
ter da se uzmaknu, da bunu ustave,
i u nju ne taknu pod pienu od glave.

GLASNIK kliče :

Sudci vam sad prave, kim se sud pristoji, 925
pod pienu od glave da s mirom svak stoji,

908 nidno] *dubr.* niedno. 914 *dubr.* sliiep sliiepa. 915 mamen] *ak.* ma-
nen, *na strani* smamjen. padaje] *ak.* *na strani* padaju. 916 jednaga] *ak.*
jednoga, *na strani* jednaga. znaje] *ak.* *na strani* znaju. 917 probudi] *ak.*
potrudi, *na strani* probudi. 919 do čieme] *ak.* dokoli, *na strani* do čieme.
920 ni] *dubr.* nie. 922 da stane] *ak.* *na strani* ostane. 923 ter] *ak.* *na*
strani neg.

i svak se uzmakni, ne vrzi kamena,
i u nju ne takni, čim bude sudjena.

DIZON *sudac*:

Na sud se vratimo, neka se poznavaj,
prije neg ju stratimo, ostaje li prava; 930
to li bude kriva, neka vam je znati,
er se će sad živa z glavicom rastati.

EZER *Danjelu*:

Pokli bog na nebi za ljubav i milos
dopusti sad tebi pravednu tu kripos, 935
ter se vas puk čudi, budući toli mlad,
tu, koju sud sudi, slobodit' hoćeš sad,
s naredbom od boga tvoj razum poznasmo,
od sudac jednoga mi tebe obrasmo,
na stolu sideći jak ostali sudci
i ovoj držeci zlamenje u ruci, 940

Posadjiva ga na pristolje i pridava mu šibiku.

po božjoj ljubavi razložno svakomu
da činiš sud pravi u puku ovomu.

DANIO:

Pokoli obraste za sudca vi mene
i meni vlas daste u stvari pravedne,
božje su toj volje i to je božji dar, 945
da vidi sve polje danaske čudnu stvar.
Tim zbore pomučī, molim te rad boga,
i ova dva razluči po na se svakoga.
Za č hoće toj zakon, i svak će poznati
kako će na pokon sudjeni ostati. 950

Razlučiše popove i staviše ih po se.

934 *dubr.* krepos. 935 *dubr.* nema puk. 937 *dubr.* poznamo. 939 *dubr.* sjedeći. 944 u stvari] *ak.* od pravde, *na strani* u stvari. 949—950 *nema dubr.*

GOVOR ČETVRTI.

Isto mjesto.

*Danio, Izak i ostali kako gori.*¹

DANIO :

Zovite prvoga, ki stoji sam tamo,
oda svih razloga neka ga pitamo.

*Dovedošè starca prvoga Izaka, komu govori Danio.*¹

DANIO :

O kunče zlo krivi, od popov svieh ruže,
ne zna li bog živi da si kriv do duše?
Vaj što sad primože tvoj razum i nauk, 955
krvave ter nože usija u taj puk?
O prisieda glavo, sjevere priludi,
tako li bi pravo da si rug svih ljudi?
kamo ti dobrotà, ter tvoj sud oholi
od mnogih sirota pravednu krv proli? 960
i tvoj sud krvavi tako se nosaše,
za krivce da pravi sudjeni ostaše,
a krivi ki bješe, za mito i ljubav
ti pravdu dobiše, a krivac osta prav.
Sad usni otvori, i ne moj lagati, 965
neg pravo govori što te ću pitati:
ki bješe dubak toj, u vrtu kad biste,
pod kojijem dva takoj u grihu vidiste?

IZAK :

Dubak je česvina, pod kim se sastaše,
a bog je istina, da ti se ne laže. 970

DANIO :

Čelo ti sad kaže, jedna pasja lavi,
da jezik tvoj laže po bradi i glavi.

¹ *dubr.* ostali goru rečeni. ² *dubr.* Izaka starca prvoga, komu Danio govori 953 kunče] *ak. na strani* suče. 962 da] *ak. na strani* tad. 967 *dubr.* bješte. 968 *dubr.* grihu. 971 čelo ti] *ak. kletu ti, na strani* čelo ti.

Pravda je toj znala, koju ti poplesa,
za to je poslala angjela s nebesa,
nad tobom ki stoji, trkši mač krvavi
da te njim razdvoji i u peče rastavi.

975

Danio dvoranom:

Postav'te vi tamo pod stražu ovoga,
a zov'te ovamo tamnika drugoga.

Povedoše Izaka na stranu,³ dovedoše Ilijakina.

GOVOR PETI.

Isto mjesto.

Danio, Ilijakin i ostali, Cambri jedan od puka.³

DANIO:

O Kamovo sjeme, Kananov kopile,
prišlo je jur brieme, da se su odkrile

980

sve himbe i zlobe i sasma poznale,
od tvoje utrobe koje su postale;

da li te jur lipos od žene primože,
ljuvenu ter kripas trpiti ne može,

neg ju tuj usadi u srce koštravu,
za koju obadi pozlobno krv pravu?

985

Hitra je lisica, hitro se uvuče,
nu mnokrat stupica nogu joj prituče,

a mnokrat i glavom unutra upade,
od pasa prid lajom kokoši kad krade.

990

Plješiva tiem glavo, ni kuda lagati,
za to mi rec' pravo što te éu prašati:

ki dubak taj bješe, prid kiem vidiste
zajedno da grieše, u vrtu kad biste?

974 *ak.* ‚angela‘ *dubr.* ‚andjela‘. 975 trkši mač] *ak.* na strani mač držeć. ¹ *dubr.* a. ² *dubr.* Danio, Ilijakin, Cambri jedan od puka i ostali. 979 *ak.* Hamovo, na strani Kamovo. 980 *dubr.* vrieme. 983 *dubr.* liepos. 984 *dubr.* krepos trpjeti. 987 hitra je lisica] *ak.* hitre lisice, na strani hitra je lisica. 988 stupica] *ak.* stupice, na strani stupica. 990 lajom] *ak.* lajom, na strani lajom. 991 plješiva tiem] u oba *rkp.* plješljiva, a u *dubr.* na strani plješiva tiem. ni] *dubr.* nie. 993 taj] *ak.* na strani toj. kiem] *ak.* kojiem.

ILIJAKIN :

Pod trišljom su bili, riet' je pravedno, 995
kad ih smo vidili da griеше zajedno.

DANIO :

Lažu ti sjedine u bradi i glavi,
er prave istine tvoj jezik ne pravi;
za to ćeš poznati stojeći u trudu,
kako t' je lagati prid pravdom na sudu ; 1000
er su mnoge duše od puka ovoga
ke cvile i tuže na vaš sud prid boga ;
i kéeri ostale u ovomu puku
sve su zlo poznale po vašem nauku
i dilo ljuveno, od mnogo jur dana 1005
koje ste skroveno sijali svih strana ;
meu zlobe ostale, što poznah i vidih,
mnoge su upale prid strahom u zli grih,
za č prietnje zle vaše, prišlo je sada rit',
pravednih prognaše pozlobno na oni svit. 1010
Za to bog posla sad a za tvoj krivi sud
da trpiš vični jad i s jadom vični trud.
Er angel pristupi i s mačem doteče
da tebe razlupi prid pukom u peče.

Obrati se Daniel k nebu :

Čuješ li bože moj, čuješ li zemljo ti ? 1015
gdi mogu sad ovoj nebesa trpjeti ?
Čuste li vi sada svi, ki ste na ovi zbor,
kako se priklada popovski odgovor ?
O pravdo jedina, o višnja ljubavi,
ovo se istina na sudu objavi. 1020
Hvala ti i slava u vike vik bila,
er se sad krv prava ni ovdi prolila.
Rekao si ti, bože, da duša pravedna
poginut' ne može, neg će bit' shranjena.

995 riet je] u oba rkp. jamačno mjesto riet' ti je. 996 dubr. vidjeli.
1004 dubr. zla. 1005 dubr. djelo. 1009 sada] ak. na strani pravo. 1012
dubr. vječni oba puta. 1022 dubr. nie.

Tim će pri svakoja na svitu poginut' 1025
 neg li će rič tvoja u vike priminut'.
 I puk je vas vidil i ljudi i žene
 da nisi pogubil dušice pravedne,
 neg ju ti pomili i ti ju sahrani,
 kriocem okrili i od smrti obrani. 1030

Nabuni se puk na popove, ter zavapi

CAMBRI *jedan od puka:*

Što veće čekate? sud je prid očima,
 i pravdi ne date da misto ne ima?
 Za to svak udari, ter pope pomlat'te,
 neka sad psi stari vas kolik dug plate.

DANIO:

O dragi moj puče, puče moj izbrani, 1035
 ne buni neg muče i s mirom tuj stani,
 do čim se sud pravi i zakon od boga
 s načinom zaglavi srid polja ovoga.
 Tim čin'te zlotvore od strane od moje
 da se sad zatvore, u tminah da stoje; 1040
 er se će pisati sada sud vrhu njih,
 koji će prijati za zlobu i svoj grih,
 neka su spomene dokli je ovi grad
 od popov i mene što ćete čuti sad;
 neka se pedipše svaki duh na sviti, 1045
 ovakoj ki griše da budu umriti.

Povedoše popove u tamnicu.

Svrha tretjega skazanja.

1025 *dubr.* prie — svietu. 1026 *dubr.* rieč. 1028 *dubr.* niesi. 1030 kriocem] *ak.* o kriocce, *na strani* kriocem. 1032 *ij ak.* *na strani* a. *dubr.* mjesto. 1037 do čim] *ak.* *na strani* do čiem. 1038 *dubr.* sred. 1039 zlotvore] *ak.* *na strani* te pope. 1040 zatvore] *ak.* *na strani* zaklope. u tminah da stoje] *ak.* *na strani* za dvoja dostoje. 1045 *dubr.* pedepše — svieti. 1046 ovakoj] *ak.* u pakao, *na strani* ovakoj. *dubr.* griše — umrieti.

SKAZANJE ČETVRTO.

GOVOR PRVI.

Polje i prid dvorom pristolje od suda, zbor svega puka.

Danio i ostali sudci, Nakor jedan od puka.

DANIO :

Sad sudci ostali, rec' te mi istinu,
 jeste li poznali od popov krivinu?
 od pravde od prave je li sud prid vami,
 da se sad rastave za svoj grih z glavami? 1050
 ali će sada sud zakone pobiti
 i popom smrtni trud na volju prostiti?

NAKOR :

Dužni su glavami, za to sad odluči,
 da ih puk prid nami z glavicom razluči.

DANIO :

I parci još neka na pravdi govore 1055
 što se pravdi čeka, ka se krit' ne more,
 ter čujmo i parce, i parci što će rit',
 hoće li zle starce kamenjem puk pobit' ;
 za č veće gdi je ljudi i razumnih glava,
 bolje se sud sudi, kad se svjet odava. 1060

GOVOR DRUGI.

Isto mjesto.

Batuel parac, koji govori u razlog¹ od milosrdja, i ostali kako gori.²

BATUEL :

O suče pravedan, komu je dana vlas
 od puka ovih dan i s pravdom slavna čas
 i razum i nauk, kako se pristoji,

1050 *dubr.* grieh. z glavami] *ak.* suzami, na strani z glavami. 1054 *dubr.* nema z. 1056 *dubr.* skrit. 1059 gdi je] *ak.* gdi, na strani gdi e. ¹ *ak.* i *dubr.* govori razlog, *ak.* na strani u razlog. ² *dubr.* i goru rečeni

- da sudiš ovi puk, prid tobom ki stoji,
i bog ti objavi potajna da vidiš 1065
i tuj te postavi na stolu da sudiš;
od gornjih visina pokli ti bi dano
da pravda jedina shrani se ufano,
spomen' se ti sada što pisma jur prave
da na tli ne spada najmanji lis trave 1070
od božje milosti, svakoja ki sazda
i svojom kriposti gospodi i vlada.
A za toj misli svak rad božje ljubavi :
ako se ljuven gad meu popi objavi,
sve od božje volje moglo bi biti toj 1075
da sa zla na bolje povrate život svoj ;
za što bog toj duši sve grieh e oprosti,
koja se pak skruši i boli zadosti,
ter suze prolije i cvili po sebi
da svoj grieh omije prid bogom na nebi, 1080
i bog ju ne izgubi, o suče, za grih taj,
neg li ju obljubi i da joj vječni raj.
Za č božja taj kripos po svojoj ljubavi
i pravdu i milos zajedno sastavi,
i š njimi sadruži vični mir i pokoj, 1085
neka svak u duši uživa vični goj.
Nu pravda pedipše, tko z grihom ostaje,
a milos ne lipše, tko svoj grih poznaje.
Tim pravdu sastavi i milos zajedno
rad božje ljubavi, za što je pravedno 1090
da vrata otvoriš od božje milosti,
da krivce ne umoriš, neg li im grih prosti.
Vim da se pristoji, tko zadje u bludu,
da ga mač razdvoji zakonom po sudu.
Nu misli svaki nas, ko je rodjen od žene, 1095

1067 *dubr.* gornjik. 1069 jur prave] *ak.* govore, *na strani* jur prave. 1070 *ak.* s trave, *na strani* trave. 1071 od] *u ak.* je bilo bez, *pa je popravljeno* od, *a na strani* o. sazda] *ak.* sada, *na strani* sazda. 1072 *dubr.* krepsti. 1073 *dubr.* to. 1075 od božje] *ak.* *na strani* božje od. 1076 *dubr.* prevrate. 1080 omije] *ak.* odmije, *na strani* omije, *dubr.* umije. 1081 *dubr.* grieh. 1083 *dubr.* krepsti. 1085 *dubr.* vječni. 1086 *dubr.* vječni. 1087 *dubr.* pedepše — grihom. 1088 *dubr.* grieh. 1092 *dubr.* grieh. 1093 *vim]* *ak.* *na strani* viem. 1095 *dubr.* tko.

podsiona što je vlas koštrave ljuvene;
 Er blažen ta bi bil, pravo t' se sad pravi,
 tko bi sad odolil proklesoj ljubavi;
 lagodna za č je put človika i žene,
 a šip je taj priljut strelice ljuvene, 1100
 a svi smo od puti, a svih je toj silje,
 rad koga svak čuti ljuveno podsilje,
 koje se usija u pope u stare,
 i tač im dodija da umriti ne mare;
 er se tač opiše prokletom ljubavi, 1105
 ter sasma zabiše od pravde drum pravi.
 Od one prilike ma nu se ti spomeni,
 i molbe tolike, o suče počteni,
 Mojses kad kleče bogu se moleći
 i ovu rič reče pukom se boleći: 1110
 o bože milostiv, pun svake radosti,
 ako ćeš da sam živ, grih puku oprosti;
 to li ne ć' prostit' grih od puka ovoga,
 smrsi me na pospih od libarca tvoga.
 Tim ako bit' može, čin' suče dragi moj, 1115
 da milos primože odluku i sud tvoj.
 Pokaraj, oprosti, na smrt ih ti ne daj,
 ter pravdu s milosti jednaga izmiešaj;
 za što se sad kaju za zlobu i grih svoj
 i dužni se daju, o slavni suče moj; 1120
 od koli višnji bog, koji je vrhu svih,
 ne stavlja na razlog zled ljudi skrušenih,
 tiem te ću moliti, o kruno svieh ljudi,
 ne moj krv proliti od skrušenieh ljudi;
 pomiluj, pomili, poljubi, poljubi, 1125
 zagrlj, okrlj, dvie duše ne izgubi,

1096 podsiona] *ak. na strani* posiona. vlas] *oba rkp.* klas, *dubr. na strani* vlas. 1100 *dubr.* strjelice. 1101 silje] *ak. na strani* želje. 1103 u pope] *dubr.* popove. 1104 *dubr.* umrieti, *ak. na strani* umriet. 1107 ma nu se] *dubr.* nu se ti. 1008 *dubr.* pošteni. 1109 kleče] *oba rkp.* kliče, a *dubr. na strani* i kleče. 1110 *dubr.* rieč. reče] *oba rkp.* riče, u *dubr. na strani* i reče. 1112 grieh. 1113 *dubr.* grieh. 1118 izmiešaj] *dubr.* izmieraj. 1119 *dubr.* grieh. 1125—1126 u *ak. glase* i *ovako*:

Pomili, pomili zled ljudi skrušenih,
 zagrlj, zagrlj dvi duše, ne izgub' ih.

pokaži smiljenje vrh popov, ki tuže,
 i grozno eviljenje, ter shrani dvi duše ;
 i milos za ljubav, molim te priklono,
 jednaga ter sastav', za što je dostojno, 1130
 o sudče slavni naš, koga bog proslavi,
 da mjesto pravdi daš, a milos ne ostavi,
 ter će puk vas poznat' da s' sudac ti pravi,
 i hvalu boga dat', ki nam te objavi.

GOVOR TRETI.

Mjesto isto.

*Fanuel parac, koji govori u razlog od pravde, i ostali kako od zgara.*¹

FANUEL :

Izabrani suče, šlišaj što govoru, 1135
 i ostali puče, ki ste od' na zboru.
 Najprije ću boga zvat' iz glasa sa svu moć
 da bude milos dat', da mi je reći moć',
 da milos tuj steku prid tobom da sade
 ja pravo sve reku u razlog od pravde; 1140
 a pravdu tko krije, može znat' svaki vas,
 da zaman vapije na pomoć božju vlas ;
 za č bog ga ostavi, i sasma osudi
 u živoj žeravi po vas vik da trudi.
 Nu puče što čuh sad od parca ovoga, 1145
 velmi sam tomu rad i vesel od toga,
 toliku da milos na sudu sad ima
 da duše. na svitlos iz pakla izima.
 Za toj se svak čudi, svi ki ste tuj stali,
 gdi prid njom svi sudi zaman su ostali, 1150
 i zaman posla bog zakone s nebesa,
 kad pravda i razlog zaman se poplesa.
 A vaj je toj duši, za č pakal dobiva,

1129 za ljubav] *ak. na strani* s ljubavi. 1130 ter sastav] *ak. na strani* sastavi. ¹ *dubr.* i goru rečeni. 1135 izabrani] *ak. na strani i dubr.* izbrani. suče] *dubr.* puče. 1136 od'] *ak. na strani* tuj. 1138 reći moć] *ak. na strani* na pomoć. 1140 ja] *ak. na strani* i ja. 1143 za č] *ak. na strani* za č ga. 1144 *dubr.* viek. 1146 toga] *ak. boga, na strani* toga. 1148 *dubr.* svjetlos. 1149 stali] *oba rkp.* bili, a *ak. na strani* stali.

ka zakon ne obsluži, neg li ga pokriva.
 Nu pokli na volju ta milos hoće sad 1155
 popovi da kolju i deru ovi grad,
 sva pisma ždežite i dobre zakone
 pod noge splešite, neka puk vas tone,
 i neka grad ovi u tomu čemeru
 suci i popovi vas kolik prožderu, 1160
 i neka popovi i suci i glave
 pod zakon pod novi božji puk postave.
 Nu ako se izgubi s zakonom pravda taj,
 svak jamu sam dubi, i živ se ukopaj;
 za č da se toj zgodi, svi bismo poznali 1165
 da bi svi narodi žalosni ostali,
 s rasrdžbom er bi gnjiv višnji bog zgar poslal,
 rad koga boležljiv ovi bi puk ostal;
 er kad bog svit sazda po svojoj odluci,
 bridak nož pravdi da da nosi u ruci, 1170
 da sieče i reže i ciepa tutako,
 tko zakon popleše i žive opako.
 I ti sam znati mož' i ovi zbor ostali,
 Mojzesa kada nož toj mnoštvo povali
 i u krv postavi i krvi zamete 1175
 rad božje ljubavi i božje osvete;
 a to bi za nauk, o suče izbrani,
 ostali neka puk zakone sahrani.
 A sad sam čini sud i kušaj dobro sad,
 može li tolik trud trpjeti ovi grad, 1180
 u kom je postala pogana koštrava
 i sva zla ostala od sudac i glava,
 ki pravdu prodaju i sude po mitu,
 obranit' ne haju pravu krv prolitu;
 a dobro toj znaju crne udovice, 1185
 ke plačne ostaju želeći hranice;
 djevice i žene još su toj poznale,

1155 *dubr.* taj. 1157 ždežite] *ak.* šdežite, *na strani* sdežite, *dubr.* sde-
 žite. 1163 *ak.* nema s. 1164 svak] *ak.* ter, *na strani* svak. 1166 da bi
 svi] *ak.* *na strani* da sviet i. 1167 *ak.* rasrbom. 1168 *ak.* *na strani* bo-
 lježniv. 1169 *dubr.* sviet. 1175 krv postavi] *ak.* krvi ostavi, *na strani* krv
 postavi.

ke su poražene od sudac ostale ;
 i sirote plačne i one toj poznaju,
 ke gole i lačne od otac ostaju; 1190
 i ovi puk ostali svidočit' može vas;
 tim pravdu požali, osveti tvoju vlas.
 Za č pravda ni prava ni ée bit' božji red,
 da u puku krvava ostane taka zled.
 Tim pravdu požali i pravdu osveti, 1195
 ter pope povali za njih grieh prokleti,
 neka tvoj krvav mač učini sud pravi,
 zlim popom sve u plač veselje da stavi.
 Za č se njim podoba, pravo je sad riti,
 za mnoštvo od zloba da budu umriti; 1200
 i ona ista smrt neka ih zadavi,
 kojom su ktili strt' bezrednom ljubavi
 Suzani počten glas, da ju smrt povali,
 kako zna tvoja vlas i ovi puk ostali,
 za što su ostali i dužni i krivi, 1205
 da oba popali s nebesa plam živi.

DANIO :

Pade pravda prava s razlogom na sudu
 od popov vrh glava, umriti da budu.

GOVOR ČETVRTI.

Isto mjesto.

Danio, Suzana i ostali kako odazgara¹.

Dovedoše Suzanu prid sudce.

DANIO :

O sestro Suzano i draga i mila,
 vim da si ufano ti boga molila; 1210
 za to te božja vlas od sudac obrani
 i tvoju slavnu čas prid pukom sahrani;

1188 *dubr.* koje. 1191 *dubr.* svjedočit. 1193 bit] *ak. na strani* toj.
 1199 *dubr.* rieti. 1200 *dubr.* umrieti. 1202 *dubr.* htjeli. 1203 *dubr.* po-
 šten. 1208 *dubr.* umrieti. ¹ *dubr.* od zgara. 1210 vim] *ak. na strani*
 viem. 1212 slavnu] *ak. na strani* slavno.

i za to ti sade jakino sve prava
 prid sudom ne pade u nokti od lava.
 Tim bogu hvalu daj, kako se pristoji, 1215
 er mi te smrtni vaj tužnu ne posvoji,
 a puk je vidil vas da se sad ne krati
 na sudu moja vlas, da ti čas povrati.

SUZANA :

Hvalu éu dat' bogu i tvojoj ljubavi,
 koji me nebogu od smrti izbavi ; 1220
 i dokli na sviti živa sam neboga,
 vazda éu moliti za tebe ja boga ;
 za što je i pravo da te bog sahrani,
 od sudac svih glavo, i oda zla obrani.

Pokloni se Suzana i otide.

GOVOR PETI.

Isto mjesto.

*Danio, pisac, dvorani i ostali ko gori¹.**Danio naredi piscu da piše osudu.*

DANIO :

Na slavu i na čas onoga sve budi, 1225
 ki ima taku vlas, vas saj svit da sudi,
 kojega dan i noć od časa do časa
 vapije na pomoć ovi puk iz glasa.
 Na dvadesti dana mjeseca travnoga
 meni bi vlas dana vrh puka ovoga, 1230
 po božjoj ljubavi šibiku drževići,
 da činim sud pravi na stolu sidećii ;
 a za to ja Danil po božjoj oblasti
 pokli sam na sto sil da sudim u časti,
 hotil je bog živi i pravda njegovu, 1235

1213 jakino] *ak. na strani kakono.* 1214 pade] *ak. na strani upade.*
 nokti] *ak. na strani nokte.* 1217 sad] *ak. puk, na strani sad.* ¹ *dubr.*
 ostali goru rećeni. 1226 *dubr. svieh.* 1229 dana] *dubr. danas.* 1230 vlas
 dana] *bilo je tako i u dubr., pa je popravljeno dana vlas.* 1231 *dubr.*
 sjedećii.

da nadjoh sud krivi od zlobnih popova,
 ki htjehu pobiti pravednu Suzanu
 i od nje proliti pravu krv izdanu ;
 po našem zakonu sudjeni tim jesu,
 da istu smrt onu oba dva podnesu ; 1240
 za č zakon taj s nebes poslal je bog pravi,
 da stari Moizes puku ga objavi,
 da se puk njim vlada u strahu stojeći
 i da ga nikada ne vrže za pleći.
 Na smrt se tim sude, ne može drugo bit' 1245
 neg da ih vas bude kamenjem puk pobit'.

Danio dvoranom :

Uzmite vi sada dvorani konope,
 rukami na zada ter vež'te te pope,
 i sad ih ovamo doved'te svezane,
 neka im pridamo razlog od Suzane. 1250

*Podjoše dvorani, obukoše pope u vrećine, svezаше im ruke na zada,
 dovedoše prid Danjela.*

GOVOR ŠESTI.

Isto mjesto.¹

*Danio, pisac, rabi Izak i rabi Ilijakin krivci, sudci ostali i ghor
 svega puka.²*

*Danio naredi piscu da progłosi osudu, kako u prednjemu govoru,
 iza toga³ starcem⁴ koji kleče govori.*

DANIO :

O starci bradati, zlogrive sjedine,
 ni kamo lagati, ne tajte istine ;
 pokli toj hotješe nesreće sve hude,
 ki vaše odkriše himbene sve sude,
 za to mi ne laž'te, er ni kud lagati, 1255

1236 *dubr.* zlobnich. 1237 htjehu] *dubr.* htiahu, *ak.* ktiahu, *ak.* na strani htjehu. 1240 onu] *ak.* i *dubr.* ovu, *ak.* na strani onu. 1243 strahu] *dubr.* njemu. ¹ *nema dubr.* ² *dubr.* samo Danio, pisac, Izak i Ilijakin. ³ *dubr.* tega. u *dubr.* starcom. 1253 hotješe] *ak.* na strani ne htješe.

neg zlobu tu kaž'te, ku nie tajati,
u griehu u tomu jeste li vi bili,
po sudu ovomu što vam su sad štili ?

IZAK :

Naša je vaj zloba, pravo je vam riti,
rad ke se podoba objema umriti, 1260
Zo to čin' pravi sud i pravdu ne potaj,
er nam je smrtni trud podnesti za grieh taj.

ILIJAKIN :

Hotil je bog živi, koji nas satvori,
da nas sud okrivi i da nas pomori ;
za što smo podobni zlom smrti umriti 1265
za ta grieh pozlobni, ki nas će proždriti.
Tim sudi kako znaš po pravoj odluci,
er za grih za taj naš smrti smo u ruci.

DANIO :

Tako li se kleste na viru i boga,
kada vlas uzeste vrh puka ovoga, 1270
da ćete obslužit' zakon i statute
i pravdu sadružiti' i od pravde sve pute ?
a sad se nadjoste u himbi i bludu
i dalek zadjoste od pravde na sudu,
zlogrivaste kune, za to se priprav'te, 1275
pritile bokune ter sada probav'te,
koje ste žderali bez muke i truda,
i niste gledali ni pravde ni suda,
ni duše ni boga, negli se sklopiste
od puka ovoga tere krv popiste, 1280
i pjenez pobraste meu sobom dileći
i nage prognaste sirote cvileći.
To znaju kantuni, gđi ste se verali,

1258 *dubr.* štili. 1262 *ak.* na strani podnieti. 1264 okrivi] u oba *rkp.*
,okgnivi', u *ak.* na strani ,oghgnivi'. 1266 *dubr.* taj. pozlobni] u *ak.* bilo
je prokleti, pa je izbrisano, a na strani stoji pozlobni. 1269 *dubr.* vjeru.
1270 *ak.* na strani vazeste. 1275 *ak.* zlogrive ste, a na strani zlogrivaste.
1278 *dubr.* a nieste. 1281 *dubr.* dieleći.

gdi su se kapuni u sapur žderali
 i različite ptice, što može perje dat', 1285
 navlaš jarebice, kim nie broja znat',
 a kamo škrpine i trigle grbave,
 debele murine i druge podstave,
 a navlaš cipoli i fazi pritili,
 koje ste na poli s čafranom žutili, 1290
 zubatci, ovrate i dari ostali,
 sve ste to bez plate po mitu papali,
 i razliko vince, zajedno kad biste,
 u dobre zdravice stumbice ter piste;
 a sirote plačne, koje vas poznaše, 1295
 i žedne i lačne radi vas ostaše.
 Meu druge još stvari od vas sam ja poznal,
 i karte i cari bješe vam za posal.
 I takoj isprazni bludom se smamiste,
 obiesni i lazni ter boga zabiste. 1300
 Za to bog odluči i njegov sud sami
 da vas sad razluči ovi puk glavami.

Danio¹ dade biljeg šibikom da pope onudje povedu gdi se imaju pobit'.

DANIO :

Svi ruke dvignite, o dragi puče moj,
 ter pope pobite, er zakon hoće toj;
 pak na toj poljani vrz'te ih na stranu, 1305
 da nisu kopani, neg da tač ostanu,
 neka im telesa tuj muhe raspljuju
 i da im sva mesa vranovi raskljuju.

Svrha prikazanja Suzane čiste.²

1287 *dubr.* triglje. 1289 *dubr.* pretili. 1292 papali] *ak. na strani* papali. 1299 *dubr.* s bludom. ¹ *dubr.* Daniel. 1305 vrz'te *oba rkp.* vrste. 1306 *dubr.* nisu. ² *dubr.* samo svrha, a *ak. još dodaje* složena po D. Mavru Vetrani Čavčiću, opatu melitenskomu.

HEKUBA.

- dubr.* Rukopis male braće u Dubrovniku 309 (57).
od. a. Rukopis slovenske biblioteke u Odesi 2.
od. b. Rukopis carskoga universiteta u Odesi 87.
od. c. Rukopis carskoga universiteta u Odesi 89.

Imena onieh koji govore u tragediji.¹

Sjen Polidora.²

Hekuba, kraljica od Troje.

Kor od³ žena trojanskih.

Poliksena,⁴ kći Hekubina.

Ulise.⁵

Taltibio, sluga Agamenona.⁶

Sluga Hekubina.⁷

Polinesto, kralj od Tracije.⁸

Agamenon,⁹ kralj od Mičene.¹⁰

Semikor.¹¹

¹ *od. b.* imena koja ulaze u tragjediju. ² *od. b.* Polidorov, sin Ekube kraljice. ³ *od. a. b. c. nema od.* ⁴ *u tom imenu rukopisi imaju x, koje u njima može biti š, a od. b. ima i sc.* ⁵ *od. b.* ban gr(č)ki. ⁶ *od. a.* Agamemnonova. *u od. b. nije zapisan.* ⁷ *od. b.* Hekube. ⁸ *dubr. a.* Tratie. ⁹ *od. a.* Agamemnon. ¹⁰ *rkpp.* ‚Micene‘. ¹¹ *u od. b. nije zapisan.*

AT PRVI.

SJEN POLIDORA :

Iz strašne tej sjeni, gdi je taj vječna noć,
veselja gdi jaoh ni, gdi plač svu ima moć,
iz pakla, gdi s mukom ne ufav milosti
duše — jaoh — živu tom vječnome gorkosti,
gdi smeta ognjen mrak, od plača tej strane 5
na slatki došao zrak svitlosti sunčane,
svitlosti, ka toli mila jes umrlieim
na zemlji, ka doli slatka je hrana svim,
došao duh, tužna sjen mrtva Polidora
jes, tri dni ki ubjen tuj leži kraj mora, 10
jedihni sin, štapak Hekube kraljice,
razgovor sam sladak u nje sve tužice,
došao prieku smrt da skažem svim na svit,
koja me hotje strt' mladjahna prem u cvit;
kažem se vam sada, neka ste svjedok vi 15
od suza i jada, smrti me i krvi,
pod suncem umrlim zrealo neka jes
i vječni nauk svim prihuda moja čes,
tko godi milostiv začuvši, more bit',
mu tužbu i moj gnjev, hoće mi haran bit', 20
staviti ter bude u pisma svitla taj
me tužbe prihude, da je moj vječni vaj,
da žive tužba ma, da nigda jaoh ne mre,

Mjesto at prvi u od. a. i c. stoji prolog; dubr. i starom rukom i po njoj novom at prvi, a iza toga novom rukom govor prvi; od. b. at prvi. šena prva. od. b. sjen Polidorov. 2 od. b. gdje plač. 5 od. a. c. ognjem. plača] od. b. pakla. 6 od. a. b. c. svjetlosti. 7 od. a. b. c. svjetlosti. od. a. b. c. umrlim. 8 od. b. sviem. 9 od. b. tužan. 11 od. a. b. c. jedini. 14 od. b. sviet. 16 od. b. cviet. 17 od. b. umrlieim. 18 od. b. sviem. 19 začuvši] od. c. da čuvši. 20 od. a. b. c. gniv. 21 od. a. b. c. svietla. 22 od. c. nema prihude.

da mojim suzama tko godi suze otre,
 pokli smrt ne u vrieme hotje me uzeti, 25
 da tužno me ime vik slove na sviti.
 I da vam sve znat' jes, gdi smo sad, mjesto ovoj,
 prid kim je Kersones, kićeno polje toj,
 perivoj Tracije, ovdí kralj zli vlada,
 Polinestor, ki je uzmožan kralj sada, 30
 kraljuje taj ljudi, oružna s kim je vlas,
 junačtva kih svudi visoki slove glas,
 kralj grabeć, kralj lakom, krvnik bez milosti
 potlači zlobom tom evit moje mladosti.
 Svjedok će vječni bit' u vrieme svakoje 35
 mjesto ovo svim na svit od krvi od moje.
 Ovdí moj krvnik sliep oči će žuditi,
 ovdí sve u jedan hip zlobe će platiti,
 ovdí će dva braca za tudj grih smrt primit',
 dva sinka za zla oca pravi će ovdí umrit'. 40
 Ma pokle s milosti svaki od vas gorki jad
 i plač me mladosti suzami sliša sad,
 budem vam ja kazat' da vaša dobrota
 tuj svrhu bude znat' mojega života.
 Otac moj veliki od Troje kralj sioni, 45
 istočne strane ki u dobre vlada dni,
 strašiv se česti zle, umrle ka tira,
 i ljucke stvari sve na pokon satira,
 i znajuć pod nebi da vječno ništa ni,
 taj njekad čestit bi, sad je od svih najtužni, 50
 u misal upade, da Troju i svoje
 visoke tej zgrade Grci kad ne osvoje,
 od gradov obstupi er svaka zla priete,
 nesreća taj skupi u jedno sve štete,

24 *od. b.* ko. 25 *od. a. c.* u nevrime, *od. b.* ne u brieme. *od. b.* hoće. 26
od. b. viek. *od. a. b.* svieti. 27 *od. b.* mjest'. 28 *od. b.* pri kim je Kerones.
 29 *dubr.* 'Tratie', *od. c.* 'Tracie'. 30 *od. b.* Polinesto. *od. b.* uzmozan. 31
od. c. oružena. s kim] *od. b.* kiem. 32 *od. a. c.* junaštva. *od. b.* svuda. 35
od. b. brieme. 36 mjesto] *od. b.* mjes'. 37 *od. b.* sliep. 39 *od. b.* ovdje. *od. b.*
 brata. *od. b.* grieh. 40 *od. b.* sina. 41 *od. a. b. c.* pokli. *od. b.* nema *od.* 42
 suzami] *od. b.* s grozami. 43 *od. b.* skazat'. 44 mojega] *od. b.* od moga. 49
 ništa] *od. b.* ništor. 50 *od. b.* svieh. 53 *od. a. b. c.* odstupi. 54 taj] *od. b.* tuj.

malahna iz Troje ter mene on posla, 55
malahan da boje ne gledam ni taj zla,
sahranjen da stoju daleče od rati,
mlade dni u goju da budem trajati;
Polinesta zloga u krilo poslan bih
a kraljestva svoga u ljepši grad od svih; 60
želeći otac moj shranit' me u miru,
prida me jaoh takoj nevjernu na viru,
život moj krvniku s imanjem pridan bi,
pri zlatu veliku vjeru i čas ki zabi;
i ako me odpravi suzama čakmo moj, 65
ne s manjom ljubavi primi me prijatelj svoj;
Prijama uzdanje Polines hvaljaše,
prid kim već imanje neg vjera mogaše.
Ja bih sin najmladji od sinov Prijamovih,
rod draži i sladji svim čaćkom oda svih, 70
kada me odpravi i skrovno činjaše
jak čakmo moj pravi, koji me ljubljaše,
velik dio blaga i zlata da meni
i kamenja draga, procjene komu ni,
neka krv svitla taj od kralja Prijama 75
od druga na svit saj potrebe ne ima,
i ako huda čes, s uredbom tome ka
zgar vlada od nebes na zemlji sva ljucka,
ktil bi se obrnut' u rasap od Troje
i u gork plač svrnut' blaženstvo sve svoje, 80
sinovom nesrećnim u tuzi da je doć'
i kéercam tužnim tim gdi godi na pomoć,
Prijamu i ako bi oči zla smrt pokril,
utočište da bi nesrećnoj kući bil,

55 *nema od. b. toga stiha.* 56 malahan] *od. b. mladjahan.* 59 *od. b. Poli-*
nesto. 60 a] *od. b. od. od. b. nema svih.* 62 *od. c. nevirnu. od. a. b. vjeru.*
65 i ako] *od. b. tako. od. a. b. suzami. od. a. c. čakmo, od. b. čakmo.* 68 *od. b.*
kiem. od. b. bjeh. od. c. sinova. od. b. c. Prijamovih. 70 *od. b. sladji i draži,*
od. b. sviem. dubr. čakkom, od. a. c. čakkom. od. b. svieh. 71 *od. c. kad.* 72
od. a. c. čakmo, od. b. čakmo. od. c. ljubjaše. 93 velik] *od. b. veličak.* 75 *od. b.*
svietla. 77 ako] *od. b. tako.* 79 *od. a. c. httil.* 81 *od. a. c. sinovim. od. b.*
nesrećniem. 82 *od. b. nema i. od. b. tužniem.* 83 bi oči] *od. b. griškom*
bu ići. od. b. smrt zla. od. b. pokri.

nie sumnit', i jes to, prem je moj éako mnil, 85
 od shrane u mjesto da me je postavil,
 neprijatelj, od Troje ki mire rvaše,
 desnice gdi svoje prostriet' ne mogaše,
 kako sve toga, ki oružja nositi
 ne mogah ni jaki bjeh s kieme boj biti, 90
 u naše velike potrebe općene
 od krvi kad rieke teciehu crvene,
 i naše čim vojske na nogah stojahu
 i stvari trojanske viteški branjahu
 i oganj čim sioni ne bješe sprazžio 95
 naš slavni grad oni, ki je ures svietu bio,
 i do čim živ bješe Ektor brat slavni moj
 i vrh svih slovieše junačtvom razum svoj,
 ovi mi kazaše kralj krvnik ljubav svu,
 koja se mogaše u svomu kraljestvu, 100
 a ja mlad vjerovah, pod krilom njegovim
 kako sin mirno spah, kako sin življah š njim;
 u goju i takoj u miru stojeći
 provodjah život moj, mu mladost gojeći
 veseljem, ljubavi i dobrom svakieme 105
 kako gilj gizdavi prolitja u vrieme,
 ki blazni tih vitar a sunce kripi toj
 a rosa goji zgar na zemlji gdi plodnoj;
 nu Ektor kad pade, ki bješe kruna svim,
 i Troja i zgrade padoše slavne š njim, 110
 i dokli vrloga Piro sin Akila
 ubi oca moga i svitla i mila
 u krvi njegova taj lica oerni
 i svetih bogova svetilište ockvrni,
 taj prijatelj ljubav, ku kaza mi himben vas, 115
 obrnu u gorku nemilos u taj čas;

85 *od. b. toj. od. a. c. čajko, od. b. ćačko.* 86 *shrane] dubr. hrane, pa popravljeno shrane, od. a. c. hrane.* 89 *ki] od. b. k.* 90 *od. a. b. c. bih.* 91 *od. a. c. potrebe, od. b. potrebe.* 92 *od. a. c. rike tecijahu.* 95 *od. c. bijaše.* 97 *od. b. do čiem. od. c. bijaše.* 98 *i vrh svih] od. b. svrh svih ki. od. a. svieh. od. c. junaštvom, od. b. s junačtvom.* 101 *od. b. njegoviem.* 103 *i] od. b. ter. u miru] od. b. i mirnu.* 106 *od. b. proljetja. od. b. brieme.* 107 *od. b. vjetar. od. b. kriepi.* 108 *gdi] od. b. di.* 110 *dokli] od. b. odkli.* 114 *svetih] od. b. a višnjih. od. b. svetilišta.*

od ćaka ljubav taj, koja me varaše,
 stvori se u gork vaj, er zlato ljubjaše,
 grlo ovo priklati, da svaki duh trne,
 desnicu ne krati, toj zlato da zgrne; 120
 i tako gizardavi cvit moje mladosti
 životom rastavi bez nijedne milosti;
 ktje krvi mojome od zlata upiti
 tuj žedju, kojome krvnik će sloviti;
 i da ga ne more ubojstvom tko tvorit', 125
 vrže me u more, svoj zlotvor mneći skrit';
 nu sinje more toj i sjemo i tamo
 noseći tielo ovoj treći dan ovamo
 vrže me u ovi kraj, gdi velik ni mali
 od dražieh nie taj — joh — da mene požali, 130
 vrh mene kosice da skube rukami,
 krvavo me lice da plače suzami,
 da mi grob pripravi i na moj rusi vlas
 da vjenčac postavi cvileći u vas glas,
 da čini plačem tim svak da me žaluje, 135
 celovom pokonim da me pak daruje,
 vidiv me izbjena, pun mora gdi ležim
 srjed žala studena, vukovom obrok zlim.
 I tri dni jesu da ja takoj ležeći
 nespravno ovuda mučim se hodeći 140
 svitlosti na ovoj, ku život zove svit,
 pridragu a sve toj za majku mu vidit';
 i ona pritužna tri dni su er dodje
 u ovi kraj sužna, a carstvo svoje odje,
 i dobra svakoja u dobro jur vrieme 145
 uživaj jes svoja sviem rodod svojime,

117 od ćaka] *od. a. c.* od ćajka, *od. b.* njegov. 118 *od. a.* ljubjaše. 119 ovo] *od. b.* ovoj. 121 *od. b.* takoj. *od. b.* cviet. 123 *od. a. c.* htje. 124 tuj] *od. a.* taj. krvnik će] *od. b.* krvju kće. *od. b.* slovjeti. 125 *od. b.* ko. 126 svoj zlotvor mneći] *od. b.* zlotvor moj kteći ne. 130 *od. b.* nema joh. 131 *dubr.* da skube kosice. 132 da plače] *od. b.* polieva. 133 ne moj] *dubr., od. c.* naj, *od. a.* na bez moj. 136 *od. b.* pokonjim. 138 *od. a. b.* sred. *od. c.* vukovim. 139 *od. b.* tako. 140 *od. b.* ovudaj. 141 *od. b.* svjetlosti. *od. b.* sviet. 142 *od. b.* vidjet'. 144 *od. b.* sužnja. 145 *od. a. c.* vrime, *od. b.* brieme. 146 svoja] *od. b.* koja. *od. b.* svojieme.

a Grei oholi, er velja njih sila
 toj Troji odoli, ka je strah svim bila,
 ne dobro još siti tej krvi od naših,
 kom hoće počtiti viteze slavne njih, 150
 Akile nemili žedan je krvi tom,
 svu vojsku sad sili da ne ide na svoj dom
 pri neg se omasti krvi Poliksene
 njegov grob i časti tom svoj duh spomene.
 Govori on takoj : o Grei gdi je nam čas ? 155
 ukazav vojsci svoj strašivi svoj obraz ;
 hoće ga tim smirit' i od me sestrice
 svetište učinit' prisvitle djevice,
 a hoće i sila uredbe zgara toj
 da smrtna jaoh strila srdaće mine njoj. 160
 I takoj taj sužna majka će viditi
 smrt sada pritužna od svoje dvoje djete,
 nad kim će suze trt', nad kim će smrt zlu klet',
 pri reda ka htje strt' tuj mlados i uzet'.
 K moru ću poč' opet, er će doć' na more 165
 djevojka vode uzet', neka me nać' more,
 u ruke da bih doć' majke me kraljice
 i prispjet' da bih moć' na smrt me sestrice.
 More bit' ovi dan to mi da dobra kob,
 budem ja ukopan sestricom u jedan grob, 170
 jeda se time vaj utješi vječni moj
 i plačna duša ovaj tuj nadje ki pokoj.
 Ma ovo starice majke me pritužne,
 nekada kraljice, sad sluge i sužnje,
 eto gre od zgora već mrtva neg živa 175
 svietloga šatora Agamenonova ;

149 još] *od. c. nema, od. b. jaoh. tej] od. a. c. ter. od. b. našieh. 150 od. a. c. poštili. 151 žedan je] od. b. žedjaje. od. a. c. krvim. 153 od. b. prie. 154 i] od. b. u. 155 od. b. govore. gdi] od. b. di. nam] od. b. moja. 156 ukazav] od. b. u krv. svoj obraz] od. b. taj obraz. 157 i od me] od. b. od moje. 158 od. b. posvetilište. od. b. prisvietle. 160 od. a. c. srdaće. 161 taj] od. b. tuj. od. b. sužnja. od. b. vidjeti. 162 od. c. diti. 163 od. b. kiem oba puta. 164 od. b. prie. htje] od. b. će. od. b. tu. 168 od. b. prispit'. 170 od. a. c. s sestricom. 171 time] od. b. tiem. 173 ma] od. a. nu. 174 od. a. b. c. sužne. 175 *dubr. od. a. c. od zgara. 176 od. a. c. Agamemnonova.**

misli ju zle more, odkle umrih er svak dan
 vas ranjen prie zore kažem se njoj u san ;
 izišla oto je, poču se od nje skrit',
 od sjeni er moje strašiv se hoće umrit'. 180
 Tko je tvrd kami taj, da suze jaoh ne tre,
 u starost gdi ovaj kraljica sužna gre?
 O majko od tužnih tužna si majka i ti,
 tužnija oda svih ke živu na sviti,
 da li dodje u strane, gdi ćeš smrt mrtva zvat', 185
 nelieknje tve rane gdi će vik plač vridjat',
 životom pritužnim u robstvu gdi ćeš bit'
 zrcalo tužno svim, ke tuže na saj svit ?
 tva slava visoka gdi se je stanila,
 od svega istoka kraljica ka s' bila? 190
 toliko uzvišenu gledah te njekada,
 toliko sniženu gledam te jaoh sada ;
 blažena blažene mogaše učinit',
 bez nijedne sad sejene gleda te sada svit ;
 u robstvu eto sad sva ti je zla patit' 195
 u staros tvoju, kad počinut' razlog bi t' ;
 tobom u veselju sviećaše carski dvor,
 sad u tvom dreselju ne imaš razgovor.
 Jeda ki zavidi od višnjih na mir tvoj
 i odzgar navidi tvu slavu i pokoj? 200
 tere se ne krati da tvoje veselje
 i slavu obrati u gorko dreselje,
 i kako vrh inih zvaše se čestita,
 zrcalo tužno svih da si sad od svita?

177 *od. b.* umrieh. 179 izišla] *od. b.* iziće. 180 *od. a.* strašivu 183 *od. b.* tužnieh. si majka] *od. b.* ti s' majko. 184 oda svih] *od. b.* od svieh. *od. b.* sviati. 185 mrtva zvat'] *od. b.* gluhu znat'. 186 *od. b.* nelieknje. *od. b.* plač viek vriedjat'. 187 *od. c.* pritužniem. 188 *od. b.* sviem. 189 stanila] *od. b.* stavila. 191 toliko] *od. b.* koliku. *od. b.* gledam. *od. b.* i njekada. 192 jaoh] *od. b.* ja. 193 blažene] *od. b.* blažena. 194 sejene] *od. b.* „scene“. sada] *od. b.* tužnu. 195 eto] *od. b.* oto. 197 sviećaše] *od. b.* captieše. 199 *od. b.* višnjieh. 203 kako] *od. b.* tako. *od. c.* inieh. zvaše] *od. b.* skaže. 204 *od. b.* tužna. *od. b.* svieta. 204 *iza toga stiha ima od. a. c.* at prvi, a *dubr. novijom rukom* govori drugi, i sva tri Hekuba, kor žena trojanskieh.

HEKUBA :

- U vrieme dobro toj o verne me sluge, 205
 u tuzi sad mojoj nesrečne me druge!
 rec' te mi, što ću ja u tugah tolicih?
 evo sam tužnija od žena tužnih svih.
 Ali ću podnieti, što nie moć' uteći,
 i rane trpjeti bez lieka mučeći? 210
 ali ću vrlo zvat' uredbu od nebes,
 i plačna proklinat' prihudu moju čes?
 ali ću nemile zgar zvizde vapiti,
 umrlim ke dile dobro i zlo na sviti,
 koje su stavile nemilo vajmeh tač 215
 sve moći i sile za dat' mi veći plač?
 na smrti zavidim, kih je satrla,
 a žive navidim, er sam ja umrla,
 umrla u tugah, živa ukopana, 220
 u plaču i suzah robinja svezana,
 Reć' te mi, ali plač meni je vaš odgovor?
 da li su tuge tač tugama razgovor?
 suze se pristoje tim i sve žalosti,
 u mukah ki stoje, ne ufaju radosti.

KOR :

- Plač plaču nie lik, prislavna kraljice, 225
 plačem bit' ne će vik manje tve tužice.

HEKUBA :

- Ne mojte, molim vas, kraljicom zvat' mene,
 toj ime i taj čas nie za me tužnu, ne.

KOR :

- Jak oblak vrh gore suncu uzet' kriposti
 tač robstvo ne more kralju uzet' svitlosti. 230

205 *od. b.* brieme. *od. b.* vjerne. 206 *od. b.* nestrječne. 207 tolicih] *od. b.* velicieh. 208 *od. b.* tuznieh svieh. 213 *od. b.* zviezde. 214 *od. b.* umrliem. *od. b.* dile. *od. b.* svieti. 217 kih] *od. b.* kojieh. 220 suzah] *od. b.* u tugah. 222 *od. b.* tugami. 223 *od. b.* tiem. 224 ufaju] *dubr. i od. a. c.* ufam, *može biti da bi trebalo čitati* ufav. 225 lik] *od. b.* lieka. prislavna] *od. b.* prisvietla. 226 *od. b.* viek. 228 tužnu] *od. b.* tužna. 229 *od. b.* kreposti. 230 *od. b.* svjetlosti.

HEKUBA :

Bolestan tko je taj, da čini u tuzi
 gorki vaj da ni vaj i da jaoh ne suzi ?
 a od srca nepokoj suzom se odlaga,
 suza i vaj smrtni moj hrana je ma draga.

KOR :

Ostavi plač i vaj, tužici odoli, 235
 tužba je zaman taj, višnjega zgar moli,
 da višnji sahrani rodjenje ostalo
 i smrti ubrani, koje ti je ostalo,
 ki more nepokoj boljezni odnieti
 i tebe i rod tvoj u dobro shraniti. 240

HEBUKA :

Da pomoz'te, pomozite,
 u tužici slatke druge,
 da ne padem, uzdržite,
 teška staros i zle tuge
 u jedno me su obujmile. 245

Držite mi ruku, drage,
 što skazaste danci duzi,
 nie u tuzi nie snage,
 štapak ovi jeda u tuzi
 bude pomoć draga meni. 250

Teško tielo već nositi
 jaoh ne more tužni duh moj,
 a trieba je pospješiti,
 trieba je izit' na dvor tužnoj,
 da se istužu, malo odahnem. 255

Š njim me more smrtni trudi
 noć mi brani slatki pokoj,
 strah mi prieti zlo od svudi,

231 *od. b. nema u.* 232 *ni] od. b. nie.* 233 *od. b. nema a.* 235 *od. b. tužice.* 236 *od. b. da t' višnji.* 240 *od. b. u dobru.* 245 *taj je stih u dubr. dodan drugom rukom, a nema ga od. a. b. c.* 246 *od. b. ruke.* 247 *skazaste] od. b. čekaste. duzi] od. b. u tuzi.* 248 *tuzi] od. b. tužnoj.* 254 *na dvor] od. b. na dor. tužnoj nema od. b.* 255 *od. b. i malo.* 256 *š njim me] od. b. sinje. trudi] u rkpp. hudi.*

jaoh odahnut' starici ovoj ni dan ni noć nie dano.	260
Čestit, čestit i pričestit, komu sreća taj se zgodi, da dni bez zla svrši u evit, ali da umre kom se rodi, pokli za plač radjamo se.	265
Oče višnji, koji dila zgara vidiš naša svaka, zle doseza tvoja strila, brani dobre tva moć jaka, i tva pravda svud dohita ;	270
ako srčba silna tvoja ište sada pedepsati zla činjenja koja moja, ne moj za me da prav pati, prosti oče krvi mojoj.	275
Ustavi oče srčbu, ustavi, shrani rod moj dragi i mili ; dosta smrti, dosta krvi ; na tužnu se majku smili, i čes moja ovdi stani.	280

KOR:

Ja bih rekla, već strašiti nie se tebi hude česti, nebo i svit er su siti tvoje tuge i bolesti, a s tobom je Poliksena,	285
ka je štapak tebi u staros i razgovor tuzi tvojoj, ke dobrota i ke lipos ufa s tobom i dostoji bolji život uživati.	290

262 *od. c.* tkomu. 264 ali] *od. b.* ili. 266 *od. b.* djela. 268 doseza] *od. a. c.*
dohita. *od. b.* striela. 270 svud] *od. b.* sud. 271 *od. b. c.* „srgba“. 276 *od. b.*
ustav'. *od. b. c.* „srgbu“. 283 *od. b.* sviet. 284 bolesti] *od. b.* žalosti. 288
od. b. liepos. 290 bolji] *od. b.* bolje.

HEKUBA :

Ini uzrok da nie meni
 o Kasandri sad misliti,
 Polidoru i Polikseni,
 samo majka od njih biti,
 gdje bez brige ja sam tužna ; 295
 ma sni hudi i nemili,
 ki m' priete, tužnu mene
 jesu toli pristrašili,
 da od straha lipsa, vene
 ova majka i umire. 300

KOR :

Spovjedj nam što je toj, ako ti trudno ni,
 da li i san u plač tvoj slatki ti mir brani ?

HEKUBA :

Ne bjeh plačna spala svu noć,
 tihi sanak takoj k zori
 dodje tužni za dat' pomoć, 305
 plačne oči me zatvori,
 ke se ni u san ne utješaju ;
 prikaza se moj primili
 vas izranjen sinak meni,
 komu sjaše obraz bili, 310
 lasnuo bješe gilj rumeni,
 snig mu bili liče bješe ;
 i tako oni, ki se boli,
 načje s plačem govoriti :
 sad pod suncem vjere doli 315
 medju ljudmi ni na sviti,
 tvoj je umro Polidoro ;

291 nie] *od. b.* ni. 293 *dubr. i od. a. c.* Polidora. 294 samo] *od. b.* sama.
 296 ma] *od. a.* nu. 297 *od. b.* ki mi. *od. b.* tužno meni. 299 lipsa] *od. b.*
 lipša. 300 *od. b.* ovaj. 301 *od. b.* spovjed. 304 zori *u rkpp. stoji tako da*
valja čitati cori. 305 tužni] *od. b.* 'tuscui'. 307 ni *nema od. b.* 311 la-
 snuo] *dubr. i od. a. c.* hasnuo, *od. b.* gasnuo. 312 *od. b.* snieg. bili] *od. b.*
 bledo. *od. a. c.* liše, *od. b.* lice. 313 tako] *od. b.* kako. 316 *od. b.* medju
 nami nie na svijetu.

i ki s tobom sad govori,
 duh je njegov i ne pita
 drugo nego pravdu od zgori, 320
 ka zločince svud dohita.
 I toj rekši takoj istaja.

KOR:

Ništa nie dobar san taj;
 ktje nam drugi spovidjeti.

HEKUBA:

Paka zaspav sanak veći: 325
 doteče mi u skut mlada
 košutica biela, mneći
 da je utekla tužna tada
 od medvjeda, ki ju tiri,

i hteći ju ubraniti 330

od tej zviri vele hude,
 ka režeći smrt joj prieti,
 skrih je u krilo, jeda bude
 u mom krilu njojzi hrana;

nu bi zaman, er nemila 335

izdri zvir taj bez milosti
 košuticu meni iz krila;
 tad u strahu i žalosti
 izbečiv se mene ostavi;

odnese je u lug gusti 340

i razdri ju u sto kusi
 krvavima tima usti,
 od žalosti da svak suzi,
 a srce se me raspade.

I čime se ja uputih 345

za it' tužna ne znaj kamo,
 vidjeh on čas i oćutih

322 *dubr. od. c. rehši. u dubr. može biti i takor. istaja] od. b. istraja.*
 323 *taj] od. b. ti. 324 od. a. c. htjej. 325 od. b. zaspah. 327 biela] od. b.*
biedna. 329 od. b. ki je tjera. 331 vele] dubr. ,vale' može biti mjesto vrle.
 332 *može biti da bi trebalo čitati smrti joj. 335 od. b. jer. 336 od. b. izdrie*
zvier. 338 tad] od. b. i. od. b. i u žalosti. 341 od. b. razdrie. ju] od. b. je.
 342 *od. b. krvaviema tiema. 344 od. c. nema se. 345 od. b. čieme, od. a.*
 346 *od. b. ne znam. 347 od. b. oćutjeh.*

iz slipoga z groba tamo
 duh gdje izide silna Akila,
 ki u platu svitlih dila 350
 činjaše se da dar pita
 djevičicu lica bila,
 i da bješe, ke se hita,
 kćerca moja Poliksena.
 Kroz toj ne ću viku pristat' 355
 u sve ino me tuženje
 zgar višnjega molit' i zvat'
 hudih sana da zlamenje
 tužnih od nas dalek svrne.

KOR:

Stavi ufanje u onoga 360
 ki svih brani zla svakoga.

HEBUKA:

O ki zgara svit vladate
 vlasti vječnom i kriposti
 i očima k nam gledate
 i od pravde i od milosti, 365
 pogledajte na ovu tužbu.
 Ako molbe od nevoljnih
 prid vami se rit' dostoje,
 srca vaša ako tužnih
 dosezaju tužbe koje, 370
 čujte molbe ovej tužne.
 Pokli dobra od svakoga
 sasma jesam tužna pala,
 i ufanje, lik od toga,

348 *dubr.* i slipoga, *od. b.* iz liepoga. z *nema od. b.* 349 *od. b.* siln'.
 350 svitlih] *od. b.* slavnih. *od. b.* djela. 352 djevičicu] *od. b.* djevojčicu.
od. b. biela. 355 viku] *od. b.* viek. *od. b.* pristati. 357 *od. b.* zgara. *od. b.*
nema i. 358 *od. b.* hudieh. sana] *od. b.* sanak. 359 *od. b.* tužniem. 360 *od. b.*
 stav'. 361 *od. b.* svieh. 362 *od. b.* zgar sviet. 363 vječnom] *od. b.* vriednom.
od. b. kreposti. 364 *od. b.* gledajte. 366 *dubr.* pogledate. tužbu] *od. b.* tužnu.
 367 *od. b.* moljbe. *od. a. c.* nevoljnih. 369 *od. b.* o(d) tužnih. 371 *od. b.*
 moljbe. *od. c.* ove. 374 *od. b.* liek.

smrt je samo meni ostala, sahranite sinka moga,	375
ki ostaje kući paloj sam jedino uzdignutje, sam ostaje kući carskoj ime, život, sjeme i bitje i kraljestva uzdržanje.	380
Vaše molbe milostive višnjem k ocu vi svrnite, oca stvorca umolite da mi i kćerca draga žive, kćerca u tuzi moj razgovor.	385
Noći, ka si slatki pokoj svim, ki bil dan s trudom vode, ka zatvaraš zle nezgode u zabitje drago u toj,	390
molim, kako pod tvom sjeni sve počiva i sve muči, čini da me strah ne muči, čas počinut' dopus' meni.	
Eto ako tuge moje gdi dadu mi sanak vidit', da ne budu mene strašit' tej prikaze strašne tvoje.	395
Dosta da sam bili danak bez pokoja i bez mira, a koli me san snemira dalek oči mojih sanak.	400
Posvećena zemljo mila, majko od sana dobrih i zlih, od prikaza uzrok strašnih kada san spe teška tiela, ako je istina, tannim krili	405

375 samo meni] *od. b.* meni sasma. 378 *od. b.* uzdignutje. 379 kući] *od. b.* tkući. 381 *od. b.* kraljevstva. uzdržanje] *od. b.* uzdignutje. 382 *od. b.* moljbe. 383 *od. b.* k višnjem ocu. 387 ka si] *od. b.* koji. 388 *od. b.* sviem. 396 *od. b.* vidjet'. 398 prikaze strašne] *od. b.* pristrašne sjeni. 399 *od. b.* bieli, *od. c.* bil. 401 me] *od. b.* mi e, *tada bi bilo i s nemira.* 402 *od. a. b. c.* mojieh. 404 *od. b.* zlieh. 405 *od. b.* strašnieh. 407 *od. b.* i(z) stana tannieh krili.

da prikaze kažeš svima,
 er te dio svak nas ima,
 čin' da je laživ san nemili, 410
 i da malo počinuti
 dopuste mi strašne sjeni,
 umoli se plačni meni,
 čas da pokoj srce oćuti. 415
 Sve mi tužni srce dava 415
 noviem plačem plakat' da imam,
 od tuga se nova sprava
 na me spravlja, kojim se otimam,
 a zlo stiže koga tjera. 420
 Da je Eleno gdi moj blizu, 420
 ki mi otajna odkrivaše,
 da mi spovie zli sni ki su
 ki mi odahnut' jaoh ne daše
 ni čas pokoj oćutiti! 425
 Ali da je meni moći 425
 gdi Kasandri kéerei dragoj,
 proroćanstva s kom su moći,
 spoviditi moj nepokoj
 i nakazne noćne sjeni!

KOR:

U san nie vjerovati, 430
 er kad pamet naša javi
 koju žalos srcem pati,
 u san žalos taj se objavi;
 duša što boji, speći sve sni.

HEKUBA:

Ne bi laživ san meni oni 435
 ki Pariša rodiv ja snih,
 ki mi u kuću oganj doni;

408 *od. b.* sviema. 413 *od. a. c.* plačnoj. 415 *od. a. b. c.* tužnoj. 416 no-
 viem] *od. b.* oviem. 418 *od. a.* spravja. 419 *od. a. c.* tkoga. *od. a. c.* tira.
 427 *od. a. c.* kojom. *dubr. ni od. a. c.* nema su. 428 *od. b.* spovidjeti. 429
dubr. i od. a. c. nakaznih moćnih. 434 boji] *od. b.* bdi. speći] *dubr. od. a. c.*
 sneći. 436 *od. a. c.* Parida. *od. b.* snjeh.

što snih, javi zlo sve vidih,
vidjeh u prah Troju iti.
Ma odovud vidim gdi gre 440
jednu od starih mojih sluga,
kako s oči suze da tre ;
bog će dati, vrh svih tuga
na me gore da ne padu.

SLUGA :

Tebi tiekom jesam došla, 445
tva služica stara njekad,
i šatore kradom ošla
tega, komu sužna joh sad
služim hudom mojom česti.
O Ekuba, ne nosim ti 450
razgovora slatku pomoć,
utješila čim bi plač ti,
ma t' glas nosim, s manje nie moć',
vas od plača i od tuge.

HEKUBA :

Sto je to ? tužna ja ! što li će jaoh toj bit' ? 455
nesrjećo zla moja dokle me će' progonit' ?

SLUGA :

Odlučiše, o kraljice,
zlu odluku i nemilu
grčke vojske poglavice :
tvoju kćercu dragu milu 460
Poliksenu da ubiju ;
jaoh ! nje krv da proliju
na grob veli silna Akila,

438 *od. b.* snjeh — sve zlo vidjeh. 439 *od. a. c.* vidih. 441 *od. b.* jedna od starih mojih. 442 *od. b.* očiju. 443 *od. b.* svieh. 444 *iza toga stiha dubr. novijom rukom* Govor 3. Sluga, Hekuba, kor žena trojanskih. 445 *dubr. i od. a. c.* a tebi. jesam] *od. b.* ja sam. 447 kradom] *dubr. i od. a. c.* gradom. 448 sužna] *od. a. c.* tužna, *od. b.* sužnja. *od. a. b. c.* jaoh. 450 *od. b. c.* Hekuba. 453 ma] *od. a. c.* nu. s manje] *od. a. c.* znanje, *tako se može čitati i u dubr.* 455 to] *od. b.* toj. toj] *od. b.* to. 456 zla] *od. b.* jaoh. 463 veli *od. b.* velmi. *od. b.* siln'.

hudu žedju da upiju;
 krvi duša taj nemila 465
 tome žedja, tome smagne.

HEKUBA :

Bije me od srca oni zli strah,
 i noć i dan nješto, sužna!
 ki u prseh vajmeh imah, 470
 satvori se u bilj, tužna,
 zbi se što jaoh strah slućaše.

KOR :

Držite ju da ne pade,
 pomozite, o sestrice,
 duh se iz tiela tužni krade,
 stvorio se pepeo lice, 475
 kad nesrećni ovi ču glas.

HEKUBA :

Toliko mi odahnuti
 dajte, uzdasi tužni moji,
 da je od ove meni čuti
 što jaoh more biti ovoj, 480
 što jaoh kolje sada mene.

SLUGA :

Mnim, kraljice, čula da si
 kako Akile ognjen u obraz,
 kad se spravljat' vojsku upazi,
 sva ustavi drieba taj čas, 485
 vrh groba se u oružju ukaza
 strašnim glasom vapijući :
 kud bježite Grci takoj,
 razlog časti ne budući

464 *od. b.* hudju žedju da mi upiju. 465 *nema od. b.* 466 tome] *od. b.* toj me *oba puta.* žedja] *od. a.* žedni. 468 nješto] *od. b.* majka. *od. b.* sužnja. 469 *od. a. b. c.* prsieh. 470 *od.* zatvori. bilj] *od. b.* zbilj. 471 slućaše] *od. b.* slušaše. 476 *dubr. i od. a.* *nema* ovi. ču] *od. a.* začu. 483 ognjen] *dubr. i od. a. c.* oganj. 484 *od. a. c.* spravjat'. 485 *od. b.* u taj čas. 486 u oružju] *od. b.* oružan. 487 *od. b.* strašniem.

i vridnosti dali mojoj ? za čas vašu a ja umrih.	490
Tuj ti u vojsci velja sila udri u rieči, razložnja meu svim staše svak čas veća, tuj razlici svjeti i htienja činjahu se sa svih strana.	495
Ne zaman se ustaviše, bi besjeda njih odluke, tresku i smeću ugasiše, svak sta gledat' svezav ruke gdi će silna vojska obrnut'.	500
Bjehu jedni, ki veljahu da se Akilu da živina ; mnozi družu ne htijahu da djevica taj jedina ne zgriešivši takoj umre.	505
Agamemnon od te bješe kralj ljubovnik kćerce tvoje, toj more bit' on željaše cié Kasandre drage svoje, ljubav koje toli scienu.	510
A dva brata, kih Atena sazda, ob jednom svi težahu, er ni razlog, jedna žena — od Kasandre rit' htijahu — da primože kopje Akila.	515
Na dvie strane stahu, koji razlog htienja njih branjahu, jedni u pomoć kćerci tvojoj, za Akila družu stahu, još svak sebi primagaše, čim izide slatkorjeki	520

490 *od. b.* vridnosti. 491 *od. b.* umrieh. 493 *od. c.* i razložnja. 494 *od. b.* medju sviem. 495 *od. b.* ktienja. 496 *od. b.* činjaše. *od. b.* svieh. 497 ne] *od. b.* na. 498 *đubr. i od. a. c.* odluka. 501 *od. a.* obrnuo. 504 *od. b.* ktijahu. 507 *od. b.* Agamenon. te] *od. b.* tej. 510 *od. a. b. c.* cieč. 512 kih] *od. b.* tih. 513 sazda] *od. b.* vazda. 514 ni] *od. b.* nie. 515 *od. b.* riet' ktijahu. 518 *od. b.* ktienja. 522 *od. b.* čiem. *od. b.* slatkoj rieki.

hitri Ulise, dragi puku,
 ki u sladak način njeki
 rieči svrnu u odluku 525
 od dvie jednu silnu vojsku,
 govoreći: razlog me
 vrjednijemu od nas takoj,
 za čas našu pao ki je,
 za ugodit' ženi jednoj, 530
 živinu mu sužnu branit';
 ni da može doli riti,
 što razlogom reć bi mogao,
 koji k mrtviem bude siti:
 bez časti je Akile ostao, 535
 već neharstvo vriednos plaća.
 Ulise će doći kroz toj
 sada, sada, za iz krila
 izdriet' majci slatki rod svoj,
 što si, majko, odhranila 540
 za razgovor u tvu staros.
 Za to hodi i ne krzmaj,
 zovi pomoć višnjih od zgor,
 svetilišta obid' sva taj
 pod najsvitlji kralju šator, 545
 prida nj padi umiljena;
 pitaj milos, plaći i moli
 i na zemlji i na nebi,
 jeda ti se takoj umoli,
 krvi kéerce tve da ne bi 550
 grob polili silna Akila.

HEKUBA :

Tko mi će suze dat' u tuge tolike
 da budem jaoh plakat' ne pristav sve vike ?

524 u sladak] *dubr. i od. a. c.* vladati. 530 *od. c.* jedinoj. 533 *od. c.*
 s razlogom. 534 *dubr. i od. a. c.* s mrtvim. 536 vriednos] *dubr.* vridon,
od. a. c. vridom. 537 *od. a. c.* doć. 541 tvu] *od. b.* tu. 542 to] *od. b.* toj.
 krzmaj u *dubr. i od. b.* može se čitati i krsmaj, *od. a. c.* krzmaj. 543 *od. b.*
 višnjieh. *dubr. i od. b.* od zgar. 545 *dubr.* „najsvitgli“, *od. b.* nasvjetli. 546
 prida nj padi] *od. b.* tere prida nj. umiljena] *od. a. c.* podnižena. 547 *dubr.* pita.
dubr. b. nema i. 549 takoj] *od. b.* tko. 552 *od. b.* suza. 553 *od. b.* vieke.

er suze ke ronim jaoh nisu zadosti
 tugama mojizim ni mojoj gorkosti. 555
 Kiem glasom upiti na huđu moju čes,
 koja se ne siti na nijednu mu boles ?
 Jesu li nemile u srcu komu kad
 tuge se sve zbile, jak meni tužnoj sad ?
 i muke tolike pate li sudjeni 560
 u paklu, kolike ja patim u meni ?
 tko da mi pomoć da ? gdje da se utečem ?
 od koga jaoh sada ku milos da stečem ?
 sirota ostala od sinov prisvitlih,
 u tuge sve pala od dobar tolicieh, 565
 vidjela u staros jaoh majka tužna ova
 krv i smrt i žalos od peset sinova,
 i smrt zlu vidjela čaka njih a moga
 gospodina mila, kralja trojanskoga,
 koji me ostavi da plačem ovakoj 570
 i da se ne ustavi do smrti zli plač moj.
 Komu jaoh da stupaj nemoćni obrnem ?
 komu li gorki vaj starica da svrnem ?
 koji glas, smrtni glas, dodje jaoh sad meni ?
 glas, s koga jedan čas živiti meni ni. 575
 Meni je umriti, i dosle li živih
 da budem viditi smrt tužna mojih svih ?
 Smrt meni, za me smrt, blažena, blažena,
 da me jaoh hotje str' u dobra vremena !
 stupaju stupi moj, nemoćno, ako i kad, 580
 ponesi tielo ovoj u ova vrata sad.

KOR:

O kraljice plačna tužna !
 bi kraljica, sad si sužna,

554 *od. b.* niesu jaoh. 555 *mojizim] od. b. mojiem. ni] od. b. i. mojoj*
dubr. i od. c. mojom. 556 *moju] od. b. budem.* 557 *ne siti] od. b. nasiti.*
 560 *od. b. pati.* 561 *ja patim] od. b. ćutim ja.* 562 *od. b. gdi.* 564 *dubr.*
prisvitlik, od. b. prisvietlieh. 565 *od. b. tolicieh.* 566 *u] od. b. pod. od. b.*
tužna majka. 568 *od. a. c. ćajka, od. b. ćačka.* 571 *dubr. ostavi.* 572—3
nema od. a. c. a u dubr. je dodano novijom rukom. 576 *od. b. umrieti. dosle]*
od. b. dosla. od. b. živjeh. 577 *od. b. vidjeti. od. b. tužnu. od. b. svieh.*
 678 *za me od. b. sama.* 579 *od. b. hoće — bremena.* 581 *vrata] od. c. vrat.*

koliko bi t' bolje umriti
tužni sada neg živiti. 585

HEKUBA :

Kéerce, kéerce tužna moja,
kéerce majke od svih tuga,
s plačem ide majka tvoja,
koj u tuži jaoh nie druga. 590
Izid', izid', da te vidju
od sunačca ma svitlosti,
k tebi tužna majka idju
da t' naviestim sve gorkosti,
da t' naviestim glas, ki slove
vrh života tvoga sada, 595
glas, ki na smrt mene zove,
tebe na krv, kéerce mlada.

POLIKSENA :

Majko moja draga, mila
majko, u tuži utješjenje,
što si takoj pobliedjela? 600
što l' je tvoje toj cviljenje?
Iznenadke što li takoj
jak ptičica s gore mlada
činiš trepteć da ovakoj
k tebi letim tužna sada? 605

HEKUBA :

Vajmeh kéerce, kéerce vajmeh!

POLIKSENA :

Da li vajmeh poče u toj
u zlamenje tužno? ne htjeh
da počinjesh majko takoj.

584 *od. b.* umrieti. 585 *od. b.* tužnoj. *od. b.* živjeti. 586 moja] *od. b.* majka. 587 majke] *od. b.* majci. *od. b.* svieh. 589 koj] *od. b.* kojoj. *od. b.* nema jaoh. 591 *od. c.* sunašca. ma] *od. c.* na. *od. a. b. c.* svjetlosti. 597 *od. c.* kéerca. *Iza toga stiha ima dubr. novijom rukom:* Govor četvrti. Poliksena i Hekuba. 600 *od. a. b. c.* pobliedila. 601 tvoje] *od. b.* takoj. *od. a. c.* cvilenje. 603 gore] *od. b.* grane. 606 *u od. b. glasi:* vajmeh oh kéerce, vajmeh. 607 u toj] *od. b.* takoj. 608 tužno] *od. b.* u toj. *od. b.* ktjeh. 609 *od. c.* počineš.

HEKUBA :

Životu se kćerice tvomu 610
tva pritužna majka boji.

POLIKSENA :

Odkri tugu srcu momu,
a bez tuge i ne stoji.
Ti uzdasi što će rieti? 615
sva od straha tužna venem.

HEKUBA :

Tužna ti si kćerice i ti,
tva tužnija majka u svem.

POLIKSENA :

Što je majko? kaži meni,
majko, moja sva radosti.

HEKUBA :

Grej hudi i kameni 620
puni zlobe i vrlosti
odlučiše tuj nemilu
zlu odluku, kćerice mlada,
tvojom krvi da Akilu
žedju upiju mrtvu sada. 625
Živ te iska, sad te ište
mrtvu, kćerice, srce moje,
hoće da posvetilište
njemu učine krvi od tvoje.

POLIKSENA :

O nesrjećo zlobna huda, 630
da li svak čas nosiš takoj
tuge, gorkos, suze od svuda
plačnoj, tužnoj kući našoj?
kad li se ćeš nasititi

svitle krvi, suza groznih 635
 i da takoj već cviliti
 jaoh ne budeš plačnih, tužnih?

HEKUBA :

Takoj hoće žive biti,
 kćerce, dušo srca moga,
 za mrtvima pogoditi, 640
 a na pomoć ni zvat' koga.

POLIKSENA :

Jaoh bolesna i ti s' tužna
 majko od plača, majko od tuge,
 majko od svih zala sužna,
 majko, u tuzi koj nie druge. 645

Ki pakljeni duh nemili
 srčan, pun zla i jadovit
 dodje u staros da te ucvili
 i čini ti plačem slovit',
 i čini ti da tva gorkos 650
 ogleda je svim tužnima,
 i bolesna da tva staros
 razgovor je tugam svima?

Srce mi se sve raspada,
 er ne mogu majko biti 655
 tebi u staros druga sada,
 tebe u staros poslužiti.

Videći te gdi ostaješ
 jaoh sirota tužna toli,
 bez pristanka suze gdi treš, 660
 to me kolje, to me boli;

i videći majci tužnoj
 gdi iz krila hoće ugrabit'
 svoje hranjenje, slatki rod svoj,
 to je smrt ma, netom éu umrit'. 665
 er bo smrt nie smrt, neg je svrha

645 koj] *dubr.* ko. 657 poslužiti] *dubr. i od. a.* poslušati. 666 er bo]
dubr. ego.

- od svih zala i žalosti ;
 smrt dohodi sama vrha
 plaču, suzam i gorkosti.
 Kako tihu košuticu 670
 iz skuta će majko uzeti
 bez milosti tvu djevicu.
 dragu kćercu Grei kleti.
 Joh da li ćeš, majko moja,
 nedostojnu smrt vidjeti 675
 tvoje kćerce tužne ? koja
 cié toga će dvaš umriti.
 Toj će mene tužnu umorit',
 ne smrt prika vajmeh sada,
 smrt će mene zla slobodit', 680
 ti ćeš ostat' puna jada ;
 smrt će biti lik žudjeni,
 u nevoljah ki svak pita,
 tužni meni, tužni meni
 od svih tuga sega svita. 685

673 *dubr. ćercu. 674 joh] od. a. b. c. jaoh. ćeš] od. b. će. 675 od. a. c. viditi. 676 tvoje] od. b. svoje. 677 od. a. b. c. cieć. od. b. umrieti. 678 od. b. to. 679 od. b. prieka. 683 ki] od. b. koji. 684 od. b. tužnoj meni, sužni meni. 685 od. b. svieh. od. a. b. c. segaj. od. b. svieta. Iza toga stiha ima od. b. Svrha od prvoga ata ; od. c. svrha od ata prvoga; a iza toga ima od. b. intra media satiri govore :*

Je li ovoj ona vila
 slavna toli od istoka,
 ke je sva čas vriedna bila
 sviem kraljicam od istoka,
 ka planine pohodjaše
 u tolikoj časti i slavi,
 oko sebe okupljaše
 gor(s)ke vile po dubravi ?
 Mi satiri vodjahomo
 u veselju svud gorome
 liepe tance tuj prid njome,
 diliti se od nje ne umiahomo.
 Eto sada gdi vidimo
 u veselju tuj od svieta,
 dje ćeš huda ne dohita,
 kako da ne procvilimo ?

Ako pjesni naše kada
 razgovor ste tužniem bile
 i radosti, skup'te sada
 za ovu tužnu razgovorit'
 a veselje nam jedino.
 Kako slavu svieta sega
 brieme dava, brieme krati,
 kako svrha jes od svega,
 i nie dolu ni u što ufati,
 sve je doli brjemenito.

Hekuba :

Čemu je taj radost, ke ko se izbavi,
 gorku mu svu žalos u srce dostavi ?
 Zaman je tuj plakati i hudu ćeš zvati,
 gdi ne mož' lika dat', a brieme sve krati.

AT DRUGI.

KOR:

Evo ide Ulise, vidim ga s prešom it';
Ekuba, spravi se, nov ti će glas donit'.

ULISE:

Mnim da znaš, o ženo, i da si čula toj
što je odlučeno u vojsci u našoj;
ma t' budem i ja sad, da čuješ bolje, rit' 690
i navlaš toga rad hotio sam k tebi prit'.
Grčka je vojska sva danas odlučila
da umre taj kći tva na grobu Akila,
da posvetilište od nje se učini,
Akile taj ište od naš dar jedini. 695
Ktjeli su da sam ja od groba nie družba,
djevici svakoja da je čas i služba,
i od posvetilišta Piro će glava bit',
vriedna će ruka ta živinu tuj ubit'.
Sad za što se pristoji, ti dobro mož' znati, 700
a dobro t' ne stoji s jačiem se rvati;
i naša znaš sila koliku ima vlas:
eto je slomila trojansku oholas,
s koje si upala u tuge svakoje,
robinja ostala pokonje dni tvoje. 705
Mudros je razum svoj na brieme ukazat'
i sred zla znati toj, potreba što je znat'.

dubr. počinje drugi at, *iza toga dubr. novijom rukom* Govor prvi. Kor, Ulise, Hekuba, Poliksena. *od. a.* at drugi. *od. b.* drugi at. šena prva. *dubr.* kor govori. 686 *od. b.* vidimo. 687 *od. c.* Hekuba. *od. b.* novi. *od. b.* doniet. 690 sad] *od. b.* kazat'. *od. b.* riet. 692 *dubr. i od. a.* do danas. 693 *od. b.* ta. 696 *od. a. c.* htjeli, *od. b.* kćeli. od] *od. b.* do. 698 *od. b.* nema i. 700 *od. b.* nema sad. 702 i] *od. b.* jer. 703 slomila] *od. b.* satrla. 705 pokonje] *od. b.* pokojne. 706 mudros] *od. b.* mudra. 707 *od. b.* srjed.

HEKUBA :

Dodje jaoh zla tuga, koje se bojah ja,
 u srce iz kruga peči me zla zmija.
 Jaoh da li još ovoj dočekah u staros 710
 i prodljih život moj za vidit' svu žalos,
 zlo vrh zla za gledat' sim plačnim očima
 a svrhu ne ufat' nevoljam mojima?
 Čemu oganj i zla smrt s Trojome u jedno
 ne hotje mene strt', neg sada neredno 715
 čini mi živiti, čini mi svakoje
 žalosti vidjeti pokonje dni moje?
 U Troji, u Troji bješe mi liepo umrit'
 i tuj mi se dostoji ostavit', tužni, svit.
 Jaoh ako za žalos robinje i sužne 720
 mogu gdi ku milos izdvorit' pritužne,
 dopusti, dopusti, sužni ovoj ne brani
 da dvi rieči izusti, mili banu izbrani,
 malu stvar da samo ja tebe uprašam,
 a svitlos da tvoja odgovor da mi sam. 725

ULISE :

Govori ; ne udi, ako malo i poeknim,
 milos ti taj budi, ne štetim posao tim.

HEKUBA :

Znaš li, kad uhoda ti dodje u Troju,
 Elena i onda kad odkri var tvoju?

ULISE :

Znam i toj u zabit ne mogu staviti, 730
 istinu i za rit', imah sreću iziti.

711 *od. b.* vidjet'. 712 *sim]* *od. b.* svim. 715 *od. b.* hoće. 716 *mi]* *od. b.* me *oba puta*. 717 *od. c.* žalos viditi. *od. b.* pokojne. 718 *od. a.* lipo. *od. b.* umriet'. 719 *od. b.* nema i. *od. c.* tu. 720 *od. b.* sužnje. 721 *od. b.* gdje. *od. b.* izdorit'. 723 *od. b.* dvie. 724 *od. b.* tebe ja da samo. 725 *od. b.* svjetlos. sam] *dubr. i od. a. c.* sad. 728 *dubr. ni od. a. c.* nema li. 729 *od. b.* Helena. 730 *od. b.* to. 731 *i]* *od. b. a. od. b.* riet'. *od. b.* srjeću.

HEKUBA :

I znaš li, u dvor moj kada te vodiše
a s tebe krvav znoj od straha idjaše ?

ULISE :

Pri zlu se nahodjah ne malu onada,
tko ne bi imao strah, mramor bi bio tada. 735

HEKUBA :

Prida me pade ti, na zemlji i takoj
poče me moliti da t' prostim život tvoj.

ULISE :

Sve je to istina, i ja se hvalim tim,
tva milos jedina uzrok je da živim.

HEKUBA :

Prostih ti život, pak poslah te domome. 740

ULISE :

Ovoga sunca zrak naziram tobome.

HEKUBA :

Što mi si govorio, Ulise, onda, kad
u rukah mojih si bio, spomen' se malo sad.

ULISE :

Riečmi sam najsladjim, koje sam mogao,
i molbam lipim svim i himbam nastojo, 745
iskao sa svu moć, da bi mi zdravo izit',
da bi mi glavu moć' od smrti slobodit'.

HEKUBA :

Pokli ne é' drugo rit', odgovor i ta jes,
ne misliš haran bit' meni u mu sad boles,

732 *od. b. dor. od. b. vodjaše. 733 dubr. i od. b. ,igiasce', od. a. ,idjasce'.*
736 *od. b. zemlju. 738 od. b. toj. 740 od. c. prosti — posla. 742 si] dubr.*
se. 743 od. b. u rukah si mojeh. od. c. spomeni se. 744 od. b. riečim. od. b.
najsladjiem. od. b. c. kojiem. 745 od. b. liepiem sviem. od. b. nastojao. 746
od. b. iska sam sa su moć. 748 od. b. riet. 749 od. b. ne misliš li.

ne misliš pomoć dat', koju ja dah tebi, 750
 neg tebe budem zvat' vrhu svih pod nebi
 neharna, ki plaćaš dobro zlim, i koji
 za život smrt vraćaš, što t' veomi zlo stoji.
 Svi koji ištete s mnoštvom se ugodit'.
 veomi se kažete nespravni na saj svit; 755
 prijatelatelj se zabude, na stranu podje har,
 od mnoštva gdi bude čas i ki slavan dar.
 Sad poznam u tuzi er nehar svit vlada,
 i tužnu, ki suzi, milosti ni sada.
 Ja ne znam ki razlog nemili hoće toj, 760
 žive mrtvim na grob da bijete takoj,
 i krvi ljuckome da duše ištete
 napajat' vrućome, a mislit' ne ćete
 er gorka nemilos višnjega ne budi 765
 na ljubav i milos, neg zlobe da sudi.
 Sad moju djevicu ka vaša kletva ktje
 da kako krvnicu hoćete zaklat' je?
 Niesu li volovi za posvetilišta,
 za koja ljudi svi zvirjenja biju ta?
 ali ište Akile osvetu i zove 770
 pravdu cić nemile tej smrti njegove,
 ova ma djevica što mu je skrivila?
 njemu je krvnica Elena nemila:
 Elena potegnu Akila u Troju
 i mnozih još stegnu, da umru u boju; 775
 Elenu ubite, Akile prosi toj,
 djevici prostite ovojzi pravednoj.
 Ako li ljepote ištete, pri vaših
 liposti sve su te, nie toga u naših:
 Elena dobiva sve ine liposti 780
 i licem odsieva od sunca svitlosti;

750 *od. b.* ku dah ja. 751 *od. b.* svieh. 752 ki] *dubr. od. a. c. ti.* 753 *od. c.*
nema t'. od. a. c. veoma. 755 *od. b.* neispravni. 758 *od. b.* sviet. 759 ni] *od. b.*
 nie. 760 ja] *od. b. i.* 761 *od. b.* mrtviem. *od. b.* nema da bijete takoj. 766
 ka] *od. a. c.* da, *od. b.* ku. *od. a.* htje, *od. b.* kti. 767 *od. b.* krvnici. zaklat'
 je] *od. b.* zaklati. 769 *od. a. b. c.* zvirjenja. 771 *od. a. c.* cieć. 774 *od. b.*
 Helena. 775 *od. b.* mnozih. 778 *od. b.* vašieh. 779 *od. a. b. c.* lieposti. *od.*
b. našieh. 780 *od. a. b. c.* lieposti. 781 *od. a. b. c.* odsiva. *od. b.* svjetlosti.

ne manje nego mi a i ona, mogu rit',
 kriva je prid vami; pravo je nju ubit'.
 S razlogom velicim mnim da sam rekla ovoj,
 mnim da prid svitom svim prav bi bio razlog moj. 785
 Ma sada tva svitlos razlog je da onoj
 ukazeš ku milos, ka shrani život tvoj,
 da molbe nje čuješ, ka ti se umoli,
 nje suze da otreš, ka se tvojim boli,
 da u me pogledaš, da poznaš po meni 790
 kakav je život naš, kako ufat' ni u što ni,
 i kako čes zgara na volju sve vlada,
 kako nas svit vara, svih tuga dopada.
 Tko se kad veseli i zva se blažen tač,
 sada se dreseli, sada ga družī plač; 795
 u rietko i blažen tko se je nekad zvao,
 od tuge poražen da pak nie proplakao.
 Moljaše ti nekad u tvoj plač, u mu zled
 eto ja molim sad, dohodi svim svoj red.
 Ulise, tim ne moj molbe me pogrdit', 800
 umol' se tužni ovoj, mramoran ne moj bit';
 od majke ne diljaj svoje slatko rodjenje,
 život nam ovi daj, ona je me življenje;
 kéerca ova sama jes razgovor medeni
 u hudu moju čes, u staros štap meni, 805
 njom mi se žalosti tužni odlagaju,
 njom moje gorkosti medom se stvaraju;
 od kéeri tolicih, koje sam imala,
 sama mi je pokoj tih i družba ostala;
 u zabit njome sad zle tuge stavljam ja, 810
 ona je sad moj grad, slava i čas sad moja;

783 *od. b.* pred. 784 *od. b.* velicem. 785 *od. b.* svietom. 786 ma] *od. a.*
 nu. 787 tvoj] *od. b.* svoj. 788 *od. b.* moljbe. 789 tvojim] *od. b.* tobom.
 790 po] *od. b.* u. 791 *od. a. c.* u ništo. 793 *od. b.* sviet. *od. b.* svieh. 794
od. b. ko. 796 *od. b.* ko. *od. a.* nema je. 797 *od. b.* da nie pak. 799 *od. b.*
 sviem. 800 tim] *od. b.* ti. *od. b.* moljbe. 802 diljaj] *od. b.* odijelja. 803
 nam] *od. b.* mi. življenje] *od. b.* služenje, *od. a. c.* živjenje. 806 njom] *od. b.*
 š njom, *dubr. i od. a. c.* njoj. *od. b.* nema mi. *od. b.* tužnoj. 807 *od. b.*
 š njome se gorkosti medom satvaraju. 808 *od. b.* tolicieh. 809 *od. b.* nema
 mi. 810 *od. b.* s njome. *od. a. c.* stavjam. 811 sad] *od. b.* sva.

- Malahni što ovoj ja zaimah djevici,
 sad harna vraća toj svoj majci starici;
 ona je sad sama, ona je, pravo dim,
 život moj, duša ma i štapak, kim hodim. 815
- Umol' se tim, njekad tebi se umolih,
 neharan ne moj sad meni bit' vrhu svih.
 Kim sreća da dobit' pri svakom jur sudu,
 ne imaju vrli bit' vrh kojih dobudu.
 Ima se misliti, er svaka slava i moć 820
 pod suncem na sviti na manje ima doć';
 nitkore razuman ne ima ufati
 u što more uzet' dan i vrieme što kratu.
 Što bjeh ja njekada, eto sam mož' vidit',
 toj niesam ja sada ni mogu veće bit'; 825
 blaženstva ka imah jedan mi dan uze,
 osta mi sam uzdah, kim živem, i suze.
 Sad na me, moj mili, pogledaj, Ulise,
 na tužnu, ka cvili, staricu smili se.
 Hotjej se vratiti na grčke šatore, 830
 gospodi svoj riti, er višnji od zgore
 ni pravda ljucka ta ne hoće da žene
 na posvetilišta kolju se takoj, ne,
 u srčbi u krvi ke prie ne biste,
 vitezi slavni vi, ma liepo shraniste; 835
 zakon je stari ti vrh krvi, znate vi,
 ki ne će da klati budu se robovi.
 Rič tvoja i tva moć, još da ni dobar svit,
 prid vojskom sve će moć', što rečeš sve će bit'
 čovjeka od vlasti svaki svjet ima vlas, 840
 a ki je bez časti, nie čuven mudar glas.

812 malahni] *od. b.* mladjahni, *od. b.* ja što ovoj. 813 *od. b.* svojoj. 817 nemoj] *od. c.* nemio. *od. b.* meni sad ne moj. *od. b.* svieh. 818 pri] *od. b.* prid. 819 kojih] *od. b.* kih. 820 ima se] *od. b.* i mo's. 821 *od. b.* svieti. 822 *od. a. c.* nitko se. 823 *od. b.* nema u. *od. b.* brieme. 824 vidit'] *od. b.* znati. 825 *od. b.* već biti. 827 *od. b.* kiem. 828 *od. b.* nema na. *od. b. c.* pogleda. 830 hotjej] *od. b.* hoćeš. 831 *od. b.* rieti. 832 žene] *od. b.* žive. 833 *od. c.* posvetilištu. 834 *od. a. b.* „srgbi“. 838 *od. b.* rieč. ni] *od. b.* nie. 839 sve će moć'] *od. b.* svak će moć. sve će bit'] *od. b.* učinit'. 841 ki] *od. c.* ko. *od. b.* mudar čuven.

KOR:

Koje će srce bit' kameno vajmeh tač,
 da ne će prosuzit' ovaki čuvši plač?
 i ki duh na sviti bez niedne milosti
 ne će se boljeti ovakoj žalosti? 845

ULISE:

Ekuba, nu me čuj, i ne mo' boles ta
 da pamet tvoju tuj i razum sad smeta.
 Neharna ne scieni ki pravo bude it',
 neprijatelj a to ni, ki razlog ište rit'.
 Ja mislim ubranit' i želim život tvoj 850
 na brieme shranit', kako ti shrani moj;
 toliku i tvu har, čim budem živiti,
 ne budem nikadar u zabit staviti;
 istinu ma za rit', robinji za jednoj
 ženi sad ugodit', ne hoće razlog toj 855
 da slavu i da čas pogrđimo onih,
 počtili ki su nas viteškom smrti njih,
 bojnika da vridnos stavi se u zabit,
 robovom a milos da bude svaka bit',
 budući slomili od Troje sve vlasti 860
 i travom činili tolik grad porasti.
 I hoću da t' je znat', prvi sam nastojao,
 i ne ću toj tajat', i Grkom svjet moj dao
 da posvetilište učine ovi dan
 kćere tve, ku ište Akile slavni ban, 865
 da se čas tomu da komu se dostoji,
 er platu čas gleda tko na čas nastoji.
 Gospostvo tuj gine, a ludos tih sudi,
 gdi časti ne čine vridnosti od ljudi;
 a s vridnim nevridni upored gdi stoje, 870
 pokonji svi su dni države svakoje.

844 *od. b.* svieti. 845 *od. b.* ovakom. 846 *od. a. c.* Hekuba. *od. a. b. c.*
 ne moj. 847 sad] *od. b.* da. *od. c.* sameta. 848 *od. cieni.* 849 ni] *od. c.*
 tu. 850 tvoj] *od. b.* svoj. 851 *od. a. c.* vrieme sahranit. *od. c.* sahrani.
 854 *od. b.* riet'. 858 *od. b.* vriednos. 863 *od. b.* nema i pred Grkom. 868
od. b. tieh. 869 *od. b. c.* vriednosti. 870 *od. b.* vriedniem nevriedni. 871
od. b. pokojni. su] *dubr. i od. a. c.* svi.

Akila sve časti držimo vrh inih
 dostojna, er pasti htje za čas od naših.
 Bila bi gruba stvar, s koga si častan ti,
 da tomu malu har ukažeš po smrti, 875
 i koji život nas svih časti, svih ljubi,
 od mrtva da on čas spomena se izgubi.
 Kad bismo mi takoj u zabit stavljali
 tej, ki su bijué boj za grčku čas pali,
 tko bi opet pod Troju ktíl doći? ki bi bil, 880
 ki za nas u boju život bi ne štedil?
 Gdi plate krvi ni, viteški je ne umrit',
 ma život da shrani, pripravan i brz bit'.
 Od svieta digni čas i platu vriednosti,
 od dobra uzrok vas dvgao si mladosti. 885
 Ki ini biju boj bez straha nego ti,
 ki smrti život svoj nastoje počtiti,
 ki znaju njih ime i vriednos da će bit'
 u ustieh sve vrieme od ljudi na saj svit?
 I za riet' istinu, ja za ino ne trudim 890
 neg za čas jedinu, umriet' s kom žudim,
 u duga vrijeme da slove, i želim,
 glas moga imena pod nebi među svim,
 i da grob mramoran, čiem svietlo sunce sja,
 spovieda noć i dan svim na svit što sam ja. 895
 Slava i glas, ka slove od svete vriednosti,
 na dobro sve zove izbrane mladosti.
 Tužna sam, ti ćeš riet', prem sasma za djecom;
 i druzi na saj svit bolesti bole tom.

872 *od. b.* inieh. 873 naših] *od. b.* na(s) svieh. 874 s koga si častan ti] *od. b.* s koga čas imamo. 875 ukažeš po smrti] *od. b.* po smrti mi damo. 876—7 *nema od. a. c. a u dubr. je dodano novijom rukom.* 876 nas] *rkpp.* naš. 879 bijué] *dubr. i od. a. c.* bojeć. grčku] *od. b.* grku i na drugim mjestima. Između 879 i 880 opet dolaze u *od. b.* stihovi 874 i 875 onako kako su u *dubr.* 880 *od. a. c.* htíl. *od. b.* *nema* bi iza tko. ki bi bil] *od. c.* tko bi bil. 882 *od. b.* umriet. 884 *od. b.* dvgni. 888 *od. a.* vridnos. 889 *od. a.* vrime, *od. b.* brieme. 891 *od. b.* umrieti. 892 *od. a. c.* vremena, *od. b.* bremena. *od. b.* slovem. 894 *od. a. c.* svitlo. 895 *od. c.* sviem na sviet. 896 svete] *od. c.* svita. 898 *od. a. c.* rit'. za djecom] *od. b.* s djecome. 899 *od. b.* *nema* i. bolesti bole tom] *od. b.* bole se takome.

Kolike mladosti od naših u Troji	900
padoše, tih kosti vaša zemlja osvoji ;	
nis' sama, starice, ka plačeš sinove ;	
mnoge udovice žaliće mužove ;	
mladice kolike pod mirim od Troje	
drage vjerenike izgubivši svoje,	905
lica će grđiti u grčkoj zemlji toj,	
za drazim cviliti vas kolik život svoj.	
Razgovor u tuzi budi ti drug tužan,	
ki cvili i suzi kako ti po vas dan.	
I ako nemili budemo tebi bit',	910
er smo odlučili tve kéerce krv prolit'	
i darom časnim tim da častan vitez jes,	
koji je Grkom svim vriedna čas i ures,	
volimo zgriješiti prid vami zlobom tom	
nego od nas platiti jednoga neharstvom,	915
ki svojom vriednosti shranil je našu čas,	
a svakoj mladosti od dobra ošao glas.	
Ni od griha takoga štedit' se budemo,	
veomi se od toga držani čujemo ;	
vitezom er kad tim dobru har imamo,	920
od dobra uzrok svim u naprid davamo.	
A vi i ini barbari er razlog ne znate,	
ni časti ni hari prijateljom imate,	
ki za vas ne brane svaki trud ni glavu,	
da liepo sahrane vašu čas i slavu	925
vitešku, i smrti tih stavljate u zabit,	
spomena nie od njih ni da će koja bit'.	
Meu nami ne takoj ; časnim je čas plata,	
a vridnim razum svoj vridniji je od zlata ;	

900 *od. b.* našieh. 901 tih] *od. b.* kojieh. osvoji] *od. c.* ostavi. 903 *od. b.* muževe. 904 *od. b.* miri. 905 izgubivši] *dubr. i od. a. c.* izgubili su. 907 *od. b.* draziem. 908 drug] *od. b. c.* drag. 909 *dubr. i od. a. c.* i ti. 910 ako] *od. b.* kako. 911 krv] *od. c.* kr. 912 *od. b.* časniem tiem. 913 *od. b.* sviem. 915 *od. b.* neg. 916 shranil je] *od. b.* shraniše. 919 *od. b.* ma veomi. 920 *od. c.* nema tim. *od. b.* haru. 921 *od. b.* u napried. 922 *dubr. od. b.* nema i. *od. b.* znajete. 923 *od. b.* prijateljem, *ali nerazgovietno.* 924 ni] *od. b. i.* 926 vitešku] *od. b.* viteze *od. b.* smrt. 927 nie] *dubr. i od. a. c.* ki. 928 *od. b.* medju. 929 *od. b.* vriedniem. *od. a. b. c.* vrjedni.

tim cvjeta, slove tim Grecija prislavna 930
 razlogom lipim svim, er je u svem ispravna,
 ogleda vladanjem državam svim ée bit',
 vridnosti i znanjem vike ée sve slovit';
 a vašim zakoni slika nie i vaš glas,
 a časna glasa ni, gdi vridnos ne ima čas. 935

HEKUBA :

Kad milos na glas moj meni jaoh gluha jes,
 a hoće vajmeh toj prihuda moja čes,
 ti kéerce, ti sad taj puštaj tvoj tužan glas,
 jeda tvoj plač i vaj uzima koju vlas,
 jakino u gori ucviljen slavie tih 940
 sve tužbe kad tvori, na milos steže svih.
 K zemlji umiljena padši kéerce obhiti
 Ulisu koljena, čuvena éeš biti;
 jer je i on, kéerce ma, od sinov éačko blag,
 i on svoj rod ima, zna koli je éačku drag, 945
 jeda tva ta lipos i tva rič medena
 pritegne na milos srca ova kamena.

POLIKSENA :

Ulise, vidim ja, odnosiš obraz tvoj,
 da se vridnos tvoja ne smili na plač moj,
 da suze ognjene tve srce ne smute, 950
 tve prsi kamene da žalos ne očute;
 er ban blag kako ti, ovaki čuvši plač,
 kako da ne očuti u sreću bridak mač ?
 a kriješ i ruku, ku ljubit' kad bih bil',
 strašiš se milos ku da ne bih izdvoril'. 955
 Tej misli brzo sad hoću te slobodit',
 svitlos tva toga rad mirna ée sada bit' ;

930 *od. b.* cvita. 931 *od. b.* liepiem. *od. c.* u svim. *od. b.* razlogom er liepim u svem je ispravna. 932 *od. b.* vladanje. *od. b.* sviem. 933 *od. b.* vriednosti. i znanjem] *od. b.* uzdanie. vike] *od. b.* vikom. 934 vaš] *dubr. i od. a. c.* vas. 937 a] *od. b.* i. 938 *dubr. i od. a.* pušta. 940 jakino] *od. c.* i kino. 941 steže] *od. b.* tuga. *od. b.* svieh. 944 *od. b.* er. *od. a. c.* éajko. 945 koli] *od. b.* tko. *od. a.* éajku, *od. b.* éačku, *od. c.* éaku. 946 *od. b.* taj liepos. *od. b.* rieč. 949 *od. b.* vriednos. 953 *od. b.* čuti. 954 bil'] *od. b.* til'. 955 *od. b.* strašiv.

- budem ti još rieti ostaviv molbe sve,
 spravna sam sliditi stupaje hrle tve,
 spravna sam i umrit' i krvi mojom sad 960
 Akile da je sit, Akile da je rad ;
 ili t' me sad na toj uredba zgar sili
 ili mi ovakoj mladi umrit' omili,
 hoću da pozna svit, ako sam i mlada,
 er volim dobro umrit' neg život' zlo sada. 965
 Neka se bljudu ti i smrti zle boje,
 bez tuge na sviti ki traju dni svoje ;
 ja ne imam uzrok taj smrti se tej strašit',
 ne marim na svit saj ovako živa bit'.
 Od krvi rođena kraljeve gospodja, 970
 u slavi gojena, što sam sad, gdje li ja ?
 kći kralja od Troje, cara istočnoga,
 jaoh plača ovo je početak od moga,
 dvignuta u gizdah, od bana služena,
 djevica ka se zвах u svemu blažena, 975
 evit moje liposti, kom slovih toliko,
 za pir pun svitlosti hranjah tač visoko,
 čekaje dan po dan za bit' vjerenica
 visoka kralja i stan moj vidit' kraljica,
 i da se oholi medju kralji i slavi 980
 taj ki svim odoli prid mojom ljubavi ;
 eto sam sad sužna, nesrećna kraljica,
 eto sam jaoh tužna vrhu svih djevica.
 Zвахu me gospodjom trojanske gospodje,
 kraljice časti tom diče se i goje ; 985
 medju svom mladosti slovih dili izvršnim,

958 *od. c.* riti. *od. b.* moljbe. 959 *od. b.* sliditi. 960 *od. b.* umriet'. *od. a. c.* krvim. 962 ili] *od. b.* ali. 963 *od. b.* ili t'. *od. b.* umriet'. 964 *od. b.* poznam sviet. 965 *od. b.* umriet — živjet'. 967 *od. b.* svieti. 969 *od. b.* sviet. 970 *od. a. c.* gospoja. 972 *od. b.* kralja Prijama. 973 jaoh] *od. b.* od. od] *od. b.* jaoh. 974 *od. b.* dignuta. 976 liposti] *od. b.* mladosti. kom slovih toliko] *od. b.* hranjah tač visoko. 977 *od. b.* svjetlosti. hranjah tač visoko] *od. b.* kom slovih toliko. 979 *od. b.* nema i. *od. b.* vidjet'. 980 *od. a. c.* meju. medju kralji] *od. b.* od kralja. i] *od. b.* toj. 981 taj ki] *od. b.* takim. 983 svih] *od. b.* inih. *od. b.* divica. 984 *od. a. c.* gospojom — gospoje. 985 *od. c.* častim. tom] *od. b.* kom. 986 *od. a. c.* meju. *dubr. od. c.* nema svom. *od. b.* dieli.

a svitlom liposti zanošah oči svim;
s radosti rajskom stah u dvoru carskomu
i mladost mu gojah u dobru svakomu;
zavidit' er višnjim ne mogah u čem zgar, 990
neg smrti, ka tužnim bila je vazda u har;
kraljica tolika eto sad robuje,
pala tač s visoka žive da tuguje.
Blažena, blažena smrt, ka me će umorit',
pokli bih sudjena ovako živa bit', 995
i uzroka inoga da ne imam smrt žudit',
cić robstva samoga već ne imam živa bit';
u robstvu er čekat' što mogu neg nečas,
i sluga komu ostat' neharnu život vas,
ki me će slobodit' svih tuga? Tim ne moj 1000
nemila kéerci bit' navidiv nje pokoj.
Tim hvala velika višnjemu, ki ne će
djevica tolika da robuje veće,
kći kralja slavnoga među svim na svit saj,
Ektora svitloga dostojna sestra taj, 1005
ni, što bi još gore, da vodi život svoj,
izgubit' gdi more sve djevstvo čisto toj,
koje samo meni jes tolicih od dobar
ostalo za ures, ostalo za lip dar.
I tako sad meni milo je umriti, 1910
milo je tužne dni ob jednom svršiti;
i veće sad evo da ni čas ne imam eknit',
na desno, na lievo spravna sam s tobom it',
i tužno tielo ovoj, ke skonča gorki jad,
posvetilište u toj svim srcem dava sad. 1015

987 *od. b.* svietlom lieposti. 990 *od. b.* zavidjet'. mogah] *od. b.* imah.
991 *od. b.* nema u. 996 i uzroka] *dubr. i od. a. c.* jutroska. *od. b.* nema ne.
997 *od. c.* cieć. *od. b.* nema već. 998 *dubr.* sčekat'. 1000—1001 u *od. b.*
glase :

ki bi me ne scienil i ni jedne od gorkosti
koji sit ne bi bil od moje mladosti.

1002 *od. b.* tiem. 1004 *od. a. c.* meu. 1006 ni što] *od. b.* jaoh. 1007 *od.*
b. svoje čisto djevstvo. 1010 *od. b.* umrieti. 1011 ob jednom] *od. b.* u jedno.
1012 evo] *od. b.* ovoj. *od. c.* nemam. 1014 ke] *od. b.* koje. gorki] *od. b.*
tužni. 1015 *od. b.* nema u. *od. c.* srcem. *od. b.* davam.

Vodite, vodite, i krvi mojome
 Akila polite svitli grob vrućome;
 Grem rada, voljno grem, svim spravna slidit' vas,
 jednome da umrem, da ne mrem na svak čas.
 Smrti ovom, more bit', sine mi svitli dan 1020
 i tamo na oni svit bude mi sladji stan.
 Ti majko draga ma, ako mir ljubiš moj,
 s groznima suzama smetat' me tač ne moj;
 odluku lipu mu, kom obrah umriti,
 u sreću sad momu ne moj pogrditi; 1025
 ma kéercu potukaj da slidi hip i čas
 prie neg ki goriki vaj oekvrni našu čas.
 Sužnju su gorči dni nego smrt na sviti,
 naučan koji ni sužanstvo trpjeti;
 a čovik u tuzi mramora tvrdji jes, 1030
 i trpi i suzi i kune hudu čas;
 nu dobro živiti nie muka velika,
 a zlim zlo sliditi ures je i dika.

KOR:

Istom krv svitla taj sjemena carskoga
 otkriva na svit saj plod dobra svakoga; 1035
 dobro da svak vriedan sunce je svojim svim,
 krune je dostojan od krune dili tim.

HEKUBA:

Prem kažeš, kéerce ma. da si krvi prave
 kći kralja Prijama dostojna svim slave,
 lipo je umriti, hvalit' je svima toj, 1040
 kad smrti počtiti budu vas život svoj;
 ma lipo ni umrit', kad smrti tko ima
 s tolike tuge bit' pridrazim svojima.

1017 *od. b. svietli.* 1018 *od. b. slidit'.* 1019 *da ne mrem] od. b. za ne mrit'.* 1021 *oni] od. b. onom. od. b. sviet.* 1023 *od. b. nema s. od. b. grozniema.* 1024 *od. b. liepu — umriti.* 1025 *momu] od. b. tvomu. dubr. ne mo.* 1026 *od. a. c. ponukaj. od. b. sliedi. hip i] od. b. liepu.* 1027 *neg ki] od. b. neg li.* 1028 *sužnju] od. b. sužni. od. b. svieti.* 1029 *od. a. b. trpiti.* 1030 *od. a. b. c. čovjek.* 1032 *nu] od. b. nie. od. b. živjeti.* 1033 *od. b. sliditi.* 1034 *od. b. istom. od. a. svietla.* 1035 *od. b. sviet.* 1039 *od. b. sviem.* 1040 *od. b. liepo.* 1042 *od. b. liepo — umrit'. od. b. ko.* 1043 *pridrazim] dubr. od. a. c. prid drazim, od. b. sviem draziem. od. b. svojijama.*

ULISE :

Početak svrši taj, djevice gizdava,
er sve mre na svit saj razmi čas i slava. 1045

HEKUBA :

Ako duh mislite smiriti Akila,
mene jaoh koljite, ja mu sam skrivila;
ja mu sam krvnica, Parišu ja dah stril,
a ne ova djevica, Akila da bi ubil;
od mene prihude — ništo ova ni kriva — 1050
osveta da bude, ja ne imam bit' živa.

Inako smiriti Akila ne ćete,
s prikorom živiti i u miru budete;
moju krv prolite, Akile prosi toj,
djevici prostite ovojzi pravednoj. 1055

ULISE :

Ne tebe staricu ni drugu od svita,
ma ovuj djevicu Akilov duh pila.

HEKUBA :

Ne mojte branit', daj, ne mojte, molim vas,
da s kćercom majka ovaj za jedno umre on čas,
neka duh Akila od dvojih krv pije, 1060
taj žedja nemila jeda se upije.

ULISE :

Dosta će smrt biti od ove djevice,
nie treba kupiti smrt na smrt, starice.

HEKUBA :

Trieba je svakako da ja umrem s kćercome.

ULISE :

Ja ne znam nikako većega nad mnome. 1065

1047 koljite] *od. b. vodite.* 1048 *od a. ,Parisu', od. c. Paridu.* 1050 *od. b. ništa.* 1052 smiriti] *od. c. smrti.* 1053 *od. b. priekorom živjeti. u miru]* *od. b. umriet'.* 1056 ne] *od. b. ni. drugu]* *od. b. ino. od.b. svieta.* 1057 ma] *od. a. c. nu. ovuj]* *od. b. ovu, od. a. c. ovi.* 1059 on] *od. b. u oni.* 1060 od dvojih] *od. b. objeju.* 1064 *od. b. nema ja.*

HEKUBA :

Ni brštan ne će taj uz dubak svezan bit',
kako će majka ovaj svu kérecu obhilit' ;
u jedno bridak mač bude nas raniti,
bude se i naš plač u jedno svršiti.

ULISE :

Ne ćeš to učinit', poslušna ma boljim 1070
od tebe budeš bit' mudrosti, moći svim.

HEKUBA :

Ne budem iz ruka mu kérecu ja pustit'.

ULISE :

A moja odluka nikako bez nje it'.

POLIKSENA :

Majko ma ugodi, pusti me neka grem,
neka me veé vodi, blažena smrt, kom mrem. 1075

Ti dobro mož' znati, svitli gospodine,
ljubi li jaoh mati svoje diete ali ne;
i ti si majku imal, i ljubav drage tve
majke si, mnim, poznal, umiješ sve, poznaš sve.

Majka je, prosti joj. Nu majko pusti me, 1080
zgar višnji hoće toj, rvat' se nie š njime;
neka se ispuni, uteći što ni moć',
jur plačem silit' ni od zvizda s kom je moć.

Što ktje ti na smrt it', za mene slobodit',
ti živi, ja ću umrit', ti ćeš moj život bit' ; 1085

nu majko jur ne moj pristavljat' jad na jad,
pokonji danak moj došo je meni sad,
ki me će slobodit' svih tuga; tim ne moj
nemila kéreci bit' navidiv nje pokoj,

1070 toj] *od. b.* toj. 1076 *od. b.* svietli. 1078 majku] *od. b.* ljubav.
1080 prosti joj] *dubr. i od. b.* prosti o. 1083 silit'] *od. a. c.* selit'. *od. b.*
zviezda. s kom je] *od. b.* silnu. 1084 ktje] *od. a. c.* htje, *od. b.* hoć. 1085
od. b. umriet'. 1086 *od. a. c.* pristavjat', *od. b.* postavljat'. 1087 *od. b.* po-
kojni. *od. b.* došao. 1088 *od. b.* svieh. 1089 navidiv] *od. b.* vidivši, *od. a.*
nevidja, *od. c.* navidja.

- ni toga srditi s nejakom rukom tač 1090
 koga je moliti u tuge i u plač,
 neprijatelj, s kim je vlas, da ne uplete ruku ;
 nu bi li ovi glas za veću mu muku ?
 pusti me neka grem, da gore ne vidim,
 da suze već ne trem, da licem ne blidim ; 1095
 er moja huda čes hrani me na gore,
 protive sve s nebes tjeraju nas i more.
 Za mlieko majko sad, ko sisah, drago toj ;
 za krilo, ko njekad bi slatki moj pokoj ;
 za prsi, u trudu ke me su nosile, 1100
 u goju, u bludu pak mило gojile ;
 za one celove, malahni meni ke
 davahu usti ove, medene i slatke ;
 za ljubav velju tuj, ku mi si nosila,
 od kéerce molbe čuj, moja majko mila ; 1105
 molbe su tej moje, da bi mi živila,
 starosti i tvoje da ne bi mučila.
 Kad budeš živa ti, majko draga moja,
 ti ć' za me moliti višnjega, za te ja,
 ti višnji da prosti djevici griehе ovoj, 1110
 a tvojoj starosti da slatki da pokoj ;
 da višnji u svoj kril primi mu dušicu,
 a tebi da bi odnil od srca tužicu
 Sad, majko draga ma, pokonji celov taj
 s groznima suzama tvojojzi kéerci daj ; 1115
 prikloni toj lice pridrago i mило,
 od gorke tužice ke je potamnilo ;
 zagrli rukama nejakim kéereu tvu,
 ku ć' mrtvu suzama polievat' krvavu ;
 pokonji dodje čas, ki hoće, majko ma, 1120

1092 i 1093 *stoje u od. b. iza stiha 1095.* 1092 *od. b. kiem.* 1093 *nu bi li] od. b. u bili.* 1095 *od. b. blidim.* 1097 *tjeraju] od. b. éere.* 1098 *ko] od. b. koje.* 1099 *ko] od. b. koje.* 1101 *od. b. i u bludu. gojile] od. b. dojile.* 1102 *malahni] od. b. mladjahni.* 1104 *velju tuj] od. b. veliku.* 1105 *od. b. moljbe.* 1106 *od. b. moljbe. su] od. a. c. m'. od. b. živjela.* 1107 *i] od. c. u.* 1110 *od. b. da t'. od. b. grieh.* 1112 *višnji] od. b. tužnu. svoj] od. b. tvój. dušicu] od. b. djevicu.* 1114 *od. b. pokojni.* 1115 *od. b. groznima. od. b. svojojzi. daj] od. b. da.* 1117 *ke] od. b. koje. od. b. potamnijelo.* 1118 *od. b. rukami nejacim.* 1119 *od. b. suzami.* 1120 *od. b. pokojni.*

da veće tvoj obraz ne gledam očima.
 Sunčana svitlosti, kom gleda vas saj svit,
 veće tvoje liposti tej ne ću moć' vidit';
 mlados ma i lipos pod zemlju ima it',
 gdi tamnos i slipos hoće me vik družit'; 1125
 veće majko pozrit' ja tve lice ne ću moć'.
 toj hoće čes moja, toj hoće višnja moć.
 Nu tko mre pravedan, na život ide taj,
 tomu će biti stan sve vike vječni raj.
 Za toj plač ustavi, a i ja majko grem, 1130
 ovi plač krvavi da s lica veće ne trem.
 I veće odhodim, majko ma, s bogom stoj.

HEKUBA :

A ja ostah da vodim u robstvu život moj.

POLIKSENA :

Budi je ovo veselje, ko ufah od pira ?

HEKUBA :

To je svoje dreselje vječnoga nemira. 1135

POLIKSENA :

Na on svit dalek tja od tebe ja ću it'.

HEKUBA :

A dokle vajmeh ja život ću zli vodit' ?

POLIKSENA :

Da li jaoh mrem sužna svitla kći Prijama ?

HEKUBA :

Ja vidju prem tužna smrt peset sinova.

1122 *od. b.* svjetlosti. *od. b.* gledam. vas saj] *od. b.* na saj. 1123 *od. b.* veće tve lieposti. tej ne ću] *od. b.* ne ću viek. 1126 *od. c.* nema ja. 1127 *od. b.* hoće toj. moć] *od. b.* noć. 1129 *od. b.* vieke. 1130 *od. b.* ostavi. a i ja majko] *od. b.* ja majko veće. *od. c.* nema i. 1134 ko] *od. b.* ke. 1135 svoje] *od. b.* sve. vječnoga] *od. b.* višnjega. 1136 on svit] *od. b.* onom sviet. *od. b.* ja od tebe tja. 1137 a] *od. b.* da. vodit'] *dubr. i od. a. c.* slidit'. 1138 *od. b.* mre. 1139 prem] *od. b.* gre.

POLIKSENA :

Ekтору što ću ja i starcu ćaku rit' ? 1140

HEKUBA :

Rec' er sam tužnija svih žena na saj svit.

POLIKSENA :

O prsi, moj bludu, ma hrano medena!

HEKUBA :

Ah kéerce, za hudu nesrjeću rodjena!

POLIKSENA :

S bogom mi ostani, bog ti dao slatki mir!

HEKUBA :

Ni mira meni, ni, grli me zli nemir. 1145

POLIKSENA :

I s bogom starice Kasandro draga ma,
već pozrit' tve lice ne ću ovim očima.
Braće, i ti s bogom stoj, Polidoro mili!

HEKUBA :

Bog će dat' i u toj da me smrt ne ucvili.
To li me jaoh satrt' nesreće ištu sve. 1150

POLIKSENA :

Živ je, ufam, i u smrt pokriće oči tve.

HEKUBA :

Prie sam ja umrla u tugah tolicieh
neg me je satrla smrt, svrha zala svih.

POLIKSENA :

Vodi me već sada, Ulise, već vodi;
obraz bih ja rada pokriti čim godi, 1155
er me plač skončava pritužne majke me,
nje mi plač smrt dava, jaoh, nje plač kolje me.

1140 što ću] *od. b.* što li ću. *od. a. c.* ćajku. 1143 *od. a. c.* ludu nesreću.
1144 *od. b.* i s bogom ostani. slatki] *od. b.* vječni. 1145 ni mira] *od. b.* nie
mira. 1147 *od. b.* ovim. 1150 to] *od. b.* da. ištu] *dubr. i od. a. c.* jesu.
1151 pokriće] *od. b.* zatvoriće. 1152 *od. b.* tolicieh. 1153 smrt svrha zala
svih] *od. b.* od zala svrha svih. *od. c.* nema svrha.

Ne cknimo, Ulise, srdačce ovdi stav
 raspada meni se na majku mu gledav. 1160
 Svitlosti sunčana, od neba ka s' ures,
 i svieća i hrana tva lipos živim jes,
 ne ću te već pozrit', mladjahna er ću umrit'.
 Draga je i mila meni tva spomena,
 er mi si svitila u dobra vrijeme, 1165
 kad ne znah žalosti ni nijedne gorkosti.
 Već od sad svitlosti ne ć' meni svititi,
 već mojoj mladosti tamnos će drug biti,
 pod zemlju ja ću it', srećnim ćeš ti svititi.
 Svitlosti, milo je, čim dodjem na grob taj,
 gdje će tielo moje ostavit' duša ovaj, 1170
 tvu lipos uživat', tve slatko ime zvat'.

HEKUBA :

Jaoh smrtna udava i smrtni nepokoj
 čujem gdi skončava u meni život moj ;
 i pamet, jaoh, čujem, kriposti er već ni,
 od muke sasma prem gdi lipsa u meni. 1175
 O kéerce, kéerce ma, da li mi jaoh podje,
 a smrtnim tugama u družbi majku odje ?
 ručicu, ručicu ter vajmeh tvu mi da',
 tvu majku stariecu pomozi jaoh sada.
 Ovako nemila, ka je uzrok tuga svieh, 1180
 Elena cvilila, zrcalo da je od svih,
 ke lipos umrla nemilo vajmeh tač
 Troju je satrla, dala nam vični plač.

KOR:

Tihi vitri, vitri mili,
 ki činite sinje more 1185

1158 *od. b.* seknimo. 1160 *od. b.* svjetlosti. *od. a. c.* nebes. 1161 lipos] *od. b.* svitlos. 1164 *od. a. c.* vremena, *od. b.* bremena. 1166 *dubr. i od. a. c.* nema sad. *od. b.* svjetlosti — svietiti. 1168 *dubr.* svitit. *od. b.* srećniem — svietiti. 1169 *od. b.* svjetlosti. *od. b.* čiem. 1170 *od. c.* gdi. 1171 *od. b.* liepos. 1173 u meni život moj] *od. b.* krjeposti tolikoj. 1174 *od. b.* krjeposti. 1175 prem] *od. a. c.* pjem. 1177 *od. b.* družbu. 1178 ter vajmeh] *od. b.* er umrieh. 1180 *od. b.* ovakoj. *dubr. i od. u. c.* svih tuga. 1181 zrcalo da je od svih *nema dubr. ni od. a. c.* 1182 *od. a. b.* liepos. *od. a. c.* vajme. 1183 *od. b. c.* vječni. *Iza toga stiha ima dubr.* Govor drugi. 1184 *od. a. b. c.* vjetri *oba puta.*

- čestim vali da se bili,
 tiho kada puhav z gore
 zemlju plodom napunjate,
 brza driva i činite
 da se s pticam utjecaju, 1190
 ponit' mene kud mislite,
 kojoj strani, komu kraju,
 da u robstvu mlados vodim?
 Ali me ćeš u Dorika
 kraja odnit' sužnu onamo, 1195
 gdi Pitio slavna rika
 goji tekuć sjemo i tamo
 plodna polja naredjena?
 Ali srećo zoveš mene
 na otok lipi i gizdavi, 1200
 gdi cte grane posvećene
 paome, toli ku svit slavi
 će porodac od Latone?
 gdi se lovor zelen sveti,
 pod lovorom er se zgodi, 1205
 ki nad nami sada svieti,
 oko od neba da se rodi,
 da se rodi svića noći;
 medju čistim djevicami
 da pripivam sve dni moje 1210
 mrežu, zlat luk strilami
 o Latona kćere tvoje
 svete Dijane i pričiste?
 Ali mi je more brodit'
 put Palade slavna grada, 1215
 gdi pod svitla kola vodit'
 budem brze konje mlada

1186 *od. c.* valim. 1187 *od. c.* kad. *od. b.* puhat'. 1189 i] *od. b.* vi. 1190
od. b. nema s. utjecaju] *od. b.* utješaju. 1191 *od. b.* poniet'. 1194 u Do-
 rika] *od. b.* u dno rika. 1195 *od. b.* kraju odniet' tužna. 1196 *od. b.* rieka.
 1197 goji] *od. b.* gori. 1200 *od. b.* liepi. 1204 *od. b.* lavor. 1205 *od. b.*
 lavorom. 1207 *od. b.* nema *od.* 1208 *od. b. c.* svića. 1209 *od. c.* meju. *od.*
b. čistiem. 1211 *dubr. i od. a. c.* zlat ures luk. *od. b.* strielami. 1212 *od. b.*
od. Latone. od. b. kćerce, *od. a.* kćeri.

- i služeći takoj umriť ?
 Ali tužna ma mladosti,
 očima t' je pogledati 1220
 Titonović strašne kosti,
 kim oholas Jove skрати
 strilom, koja oganj meće ?
 Tužni naši svi sinovi,
 tužne utrobe ke nosiše ! 1225
 po koli se na svit ovi
 za tolika zla rodiše,
 za tolike jaoh nevolje !
 Tužni i vi oci blazi !
 kim razgovor i lip ures 1230
 bjehu vaši sinci drazi,
 pokli huda sreća vas jes
 od njih s plačem razdilila.
 Tužna i Troja slavni naš grad !
 kad joj grčka sila odoli, 1235
 koja strah bi mnogim njekad,
 sad u dimu leži doli
 oborena i sprážena.
 Kako slavu svita sega
 brieme dava, brieme krati, 1240
 kako svrha jes od svega,
 i nie doli u što ufati,
 sve je doli bremenito.
 Eto, vajmeh, ke njekada
 u gospoctvu jesmo bile, 1245
 robinje smo tužne sada
 i sad bismo promienile
 s najnesrećniem bitje naše.
 Sada nam je Troju oći

1218 *od. b.* tako umriet'. 1221 *od. b.* titonovieh. *od. c.* strašna. 1222 Jove] *od. b.* ove. 1223 *od. b.* strielom. 1224 *od. b.* vaši. 1225 *od. b.* ke ih nosiše. 1226 *od. b.* sviet. 1229 *od. a. b. c.* blagi. 1232 *od. b.* srjeća. 1233 *od. b.* odielila. 1234 *od. b. nema* i. naš grad] *od. b.* grade. 1236 *od. b.* mnogiem. 1238 *od. a. b.* spržena. 1239 *od. a. b. c.* svieta. 1240 *od. a. c.* vrijeme *oba puta*. 1243 *od. a. c.* vremenito. 1245 *od. a.* gospostvu. 1246 *dubr.* sade. 1248 *dubr.* s naj s nesrećniem. 1249 *od. c.* sad.

i sve naše dobro velje,
 a u grčku zemlju poći,
 Imenea gdi veselje
 budem smrti ja promienit'.

1250

Svrha ata drugoga.¹

1251 *od. c.* gršku. 1252 *od. b.* Kimenea. ¹ *od. a.* nema toga ; *od. c.* svrha od ata drugoga, *od. b.* svrha o(d) drugoga ata. *Iza toga ima od. b.* Intra media Hereidne :

Hereidne mi smo vile,
 bistre vode ke plovemo,
 toli u moru ke slovemo,
 kih su u pjesnieh velje sile,

o Ekuba, prišli k tebi,
 u istoku ka slovieše,
 kruna vrh svieh koja bješe,
 druga u vlasti kojoj ne bi,

da vidimo što čes huda
 i što brieme može učinit',
 er vjerovat' nie cknit'
 tolicieh vidjet' čuda.

Oto očima tiem sad vidimo
 što nebismo vidjet' ktjeli
 i što niesmo gledat' mnjeli,
 što od tuge sve bliedimo.

Jaoh vidimo potlačeno
 lice, u istoku koje bješe,
 suncu koje odsievaše,
 potamnjeno i sniženo.

Je li koja tužna pjesan ?
 da u pjesnieh procvilimo
 grozni plač da š njom dielimo
 da je razgovor tužni ki dan.

Ostavimo sad vesele¹
 naše pjesni i ljuvene,
 nadpievamo kiem serene;
 pojmo pjesni sve dresese.

Kraljicom te njekad znamo
 u svem dobru segaj svieta,
 sad u tugah svieh gledamo.
 Svud li huda čes dohita ?
 ne štedi li svietlieh krunu ?

Tko se uzda, sviete, u tebe
 i blaženstva i u tvoja,
 nadje s' izdan sam od sebe,
 vodi život bez pokoja
 a s bolesti dni dovrši.

Nitkore razuman ne ima ufati
 u što more uzet' dan i brieme što kratu.

¹ *rkp.* veselje.

AT TRETI.

TALTIBIO :¹

Ekuba starica gdi je, žene, zna li ka,
koja bi kraljica od Troje visoka? 1255

KOR :

Malo se obrni, kraljica eto ta
na zemlji tuj crni gdi leži prostrta.

TALTIBIO :

O višnji što éu rit'? vidiš li sva s nebi?
ali se ovi svit sam vlada po sebi?
ter oganj, ter more, razlika tere smrt 1260

neredno ter more pražit' nam, topit', trt',
ter se mi tvoju moć nam gluhu varamo
zovući na pomoć, ali je što ne znamo?

Eto ova, ka bješe istočna carica,
ka slavom slovieše vrhu svih kraljica, 1265

sinovim izvršnim, bogactvom i vlasti
kruna ka bješe svim ke živu u časti,

slavnoga Prijama dostojna taj druga,
eto plačna i sama robinja i sluga

u prahu leži sad združena suzami, 1270

visoki a nje grad oboren s crkvami,
sinovi ubijeni, kćeri odvedene,

dubr. Pocetak tretiega ata, *iza toga novijom rukom* Govor jedini. Taltibio sluga Agammenov, kor, Hekuba. *od. b.* Treti at. šena prva. ¹ *dubr. i od. a. c.* govori, *od. b.* Taltibio sluga od Grka govori. 1254 *od. a.* Hekuba. *od. b.* žena. 1258 *od. b. nema o. od. b. riet'. vidiš] od. b. gledaš. sva] od. b. sve. 1261 ter] od. b. da. od. c. pržit'. od. b. spržit' nas, topi, strt'. 1262 ter se] od. b. tere. 1263 od. b. nema je. 1264 carica] od. b. starica. 1265 slavom] dubr. od. a. c. slovom. od. b. svieh. 1266 od. b. sinovi izvršniem. od. a. c. bogastvom. 1267 od. b. sviem. živu] dubr. žiu jamačno grieškom. 1271 a nje] od. b. gine. 1272 dubr. može se čitati i kćere.*

ostala a njoj ni prilika od žene.
 Jaoh star sam i htih bih svršiti moje dni
 prie neg ka tuga zlih moj pokoj oekvrni. 1275
 Nesrećna starice, ustani za mal čas,
 podvigni glavice, odkri taj bili vlas,
 u kojoj huda čas čini ti viditi
 sve tuge, svu boles, i još si živa ti.

HEKUBA :

Jaoh tko će bit' ovoj ki brani jaoh sada, 1280
 ni zemlji ki pokoj pritužni da ne da ?
 Ki s' godi, mene sad bolesnu ne vriedjaj,
 razgovor ne će jad moj gorki i moj vaj.

TALTIBIO :

Taltibio ja sam, sluga vojske ove,
 od strane poslan sam Agamemnonove. 1285

HEKUBA :

O dragi, o mili Taltibio žudjeni
 došo jesi li naviestiti meni
 da na grob Akilu i mu krv proliju,
 tuj žedju nemilu jeda mu upiju ?
 Ako si prišao s žudjenim glasom tim, 1290
 na brieme s' došao, ja ino ne želim.
 Podjimo, podjimo najbrže, starče moj,
 i veće ne eknimo, mom plaču lik je toj.

TALTIBIO :

Došao sam starice da budem tebe zvat'
 da kéerce djevice dodješ tielo ukopat'. 1295
 Kraljevi, brata dva, sinovi Atrida
 i grčka vojska sva k tebi me šlju sada.

1273 a njoj] *od. b.* u nje. 1275 zlih moj] *od. b.* ovieh mojih. 1277 podvigni u *dubr.* je odadrtio podvig pa dopisano drugom rukom na priliepljenoj papiru, a u *od. a.* i *c.* stoji prazno. *od. b.* bieli. 1278 kojoj] *dubr.* koj. ti] *od. b.* je. *od. b.* vidjeti. 1280 jaoh tko] *od. b.* vaj tko. 1281 zemlji] *od. b.* zemlja. 1282 *dubr.* ne uuredja. 1283 i] *od. b.* ni. 1285 *od. c.* nema sam. *od. b.* Agamenonove. 1289 *od. b.* i da mu nemilu tuj žedju upiju. 1290 prišao] *od. b.* došao. *od. b.* žudjeniem. 1291 *od. c.* vrijeme. želim] *od. b.* žudim. 1294 *od. c.* doš'o. 1297 *od. c.* grška.

HEKUBA :

Da li jaoh nis' došao da s kćercom i ja umrem,
 da svršim život zao, da suze već ne trem ?
 da li mi živiti nesrićni sila jes ? 1300
 da li jaoh umriti ne da mi huda čes ?
 da li jaoh glasa ni, ki bi me utješil,
 neg koji — jaoh meni — veći mi daju cvil ?
 Umrie li kćerce ti, ma hvalo jedina,
 ku ktješe izdriti iz krila majčina ? 1305
 Ja sama sirota već ostah pritužna
 na svrsi života robinja i sužna.
 Ma kako ubiste nesrićnu djevicu ?
 ali ju stratiste kakono krvnicu,
 ali bi život svoj uzet toj djevici 1310
 kako se tolikoj dostoji kraljici ?
 Starče moj, kaži meni, dobro da zadosti
 znam, er čut' meni ni neg gorke žalosti.

TALTIBIO :

O ženo, išteš ti da ja plač ponavljam,
 a na tve gorkosti da gorkos pristavljam, 1315
 da sree sad moje od dvojih plač smuti,
 smrt kćere od tvoje, tvoj uzdah priljuti.
 S tolicim suzama bi tva kći žaljena,
 u srecu er sama bude plač spomena ;
 ma ako žudiš tač žalosnu čut' nje smrt, 1320
 pripravi novi plač, suze i ja budem trt'.
 Bješe se skupila od Grka vojska sva
 na grob silna Akila, kad pride kćerca tva,
 ku Piro uhvati za ruku, i on čas
 uzvede na grob ti, a rusag gleda vas ; 1325
 i kad š njom gori bi, er bješe ublidila,

1298 *od. b.* nies'. 1300 *od. b.* živjeti nesrećnoj. 1301 *od. b.* umrieti.
 1303 daju] *od. b.* dava. 1304 li] *od. b.* mi. 1305 *od. a. c.* htješe. *od. b.*
 izdrieti. 1306 sama] *od. b.* sasma. 1308 *od. b. c.* nesrećnu. 1312 zadosti]
rkpp. radosti. 1316 dvojih] *od. b.* ovih. 1317 *od. c.* kćerce. *od. b.* od kćerce
 tvoje. 1318 *od. b.* toliciem. 1319 bude] *od. b.* budi. 1321 suze i ja bu-
 dem] *od. b.* ja budem suze. *od. a. c.* strt. 1322 skupila] *od. b.* spravila.
 1323 *od. b.* pridje. 1326 *od. b.* bi gori. er] *od. c. e. od. b.* ublidila.

- pomisli da ne bi taj niz grob skočila,
 ter s obje dvie strane djevici gizdavi
 mladiće izbrane na stražu postavi;
 čašu on držaše, kamenjem pridrazim 1330
 i zlatom ka sjaše, u ruci, i prid svim
 Akilu silnomu mrtvu grob okropi,
 svomu ocu dragomu zdravicu tuj napi,
 pak nače : posluh svim od vojske ličnik da'.
 Iz glasa ja ličim sred svih ja stav tada, 1335
 naviestih vojsci svoj mučanje , mir, posluh ;
 tuj on čas na glas moj umuknu svaki duh ;
 a Piro pušta glas i poče govorit',
 na glavi a svim vlas poče se strašno vit :
 oče moj, svitla čas ti s' grěka bil na svit, 1340
 koga će moé i vlas vik živit', vik slovit',
 er evit tve mladosti družu se vriednosti
 Pelea slavnoga, sinu oca istini,
 prim' sina od tvoga ovi dar jedini,
 koji si žudio, koga si željan bio ; 1345
 ne moj se kratiti iz vječnih tih strana
 ovdi k nam sad priti, naša časti izbrana,
 da piješ zdravice od krvi djevice,
 koju si ljubio, koju si nekada
 svim srcem žudio, krvi ke i sada 1350
 ja i puk spravljamo da tvoj duh čitamo.
 Pomoćnik žudjeni molimo da si nam,
 ostalo er nam ni ufanje neg ti sam,
 da ćemo kada moé' na drage strane doé'.
 Tih vitar da' nam sad Neptunov, po koli 1355
 satrsmo Troju grad protiv nam oholi,
 da drage vidimo, ke vidit' žudimo.

1327 taj] *od. b. tuj.* 1330 čašu] *od. a. c. kažu. od. c. da držaše. od. b. s kamenjem pridrazim.* 1331 *od. b. c. nema i. prid]* *od. b. prida. od. b. sviem.* 1334 *od. b. sviem. ličnik]* *od. b. čini.* 1335 ličim] *od. b. vičim.* 1336 *dubr. vojci.* 1339 a svim] *od. b. svoj.* 1340 *od. b. ti, ki.* 1342 družu se] *od. a. družiše. od. b. s vriednosti.* 1344 *od. b. od sina tvoga.* 1346 vječ-
 nih] *od. b. višnjieh. od. b. tieh.* 1347 *od. b. ovdi sad k nam.* 1350 i] *od. b. a.* 1351 *od. a. c. spravjamo.* 1354 drage] *od. b. druge.* 1355 *od. b. vjetar. od. b. Heptuno.* 1356 *od. c. strsmo. protiv nam]* *od. b. protivnieh.* 1357 *od. b. vidjet'.*

- Tako on, a puk vas skrušeno sta molit'
 umiljen Pira glas da bude čuven bit'.
 I on čas mač ize svoj iz zlatne nožnice, 1360
 a kinu, ruke u toj da drže djevice,
 od šta Poliksena staviv se oni čas,
 da je od svih čuvena ovakoj pušta glas :
 o Grci, ki naš grad satrste sasma prem,
 znajte er ja voljno sad i rada na smrt grem, 1365
 i jedan od vas sam za milos dar pitam :
 da ruke nikoje ticat' me ne budu,
 i dalek da stoje ki me ovdi sad bljudu ;
 dobro je lašnje umrit' nego li zlo živit'.
 Sama ću pod mač ja me grlo podložit', 1370
 čistoća da moja shranjena bude bit',
 ka meni sasma jes ostala za ures ;
 i meni kratak čas prid smrti hip ovi
 dopus'te, molim vas, slobodu sada vi,
 da umrem djevica kako sve kraljica, 1375
 da sramna na on svit medju ine kraljice
 ne bude duša prit' od ove djevice,
 sužanstvo er tamno i tamo je sramno.
 Tuj vas puk : budi joj, iz glasa veljaše,
 djevici svak lipoj ugodit' željaše, 1380
 i sam se kralj javi i sam kralj odsudi,
 djevici gizdavi da bude što žudi ;
 oko nje ki stahu, mladiće izbrane,
 i ki ju čuvahu, poslaše sve strane.
 Kad ona vidi toj, zgar prsi oni čas 1385
 dopušta, koret svoj oni čas razdri vas,
 ukaza tuj mile nje prsi djevica
 kakono snig bile i kako ružica ;

1361 kinu] *od. b.* čini. 1362 *od. b. c.* stavi se. 1363 *od. b.* svieh. ovakoj] *od. b.* ovaki. 1364 *od. b.* strste. 1365 *od. b.* jer. *od. b.* rado. 1366 *od. b.* od vas jedan. 1368 *od. b.* sad ovdi. 1372 sasma] *od. b.* sama. 1373 *od. b.* pred. 1374 sada vi] *od. b.* vi meni. 1375 *od. b.* umre. 1376 *od. b.* na onom svit. *od. a.* meju. 1378 *od. b.* er tamo i tamno je i sramno. 1380 *od. b.* liepoj. 1383 *od. b.* mladići izbrani. 1384 i ki ju] *od. b.* koje je. poslaše] *od. b.* podjoše. *od. b.* strani. 1385 *od. b.* vidje. *od. b.* on čas. 1386 dopušta] *od. b.* do pupka. oni čas] *od. b.* rukami. *od. b.* razdrie. 1388 *od. b.* snieg biele.

- i sama kleknu, pak k Piru rič obrnu,
 u sreću a tuj svak žalosno protrnu, 1390
 reče mu : mlače ti, u prsi ako me
 išteš sad raniti, evo t' prsi me ;
 ako li hoć' glavu usjeć' mi, evo ti vrat,
 na volju sada tvu evo ti budem stat'.
 Na rieči medene Piro se vas smuti, 1395
 žalosti skrovene u sreću oćuti ;
 hoće li, ne će li, sta smućen misliti,
 djevici vrat bili bude li raniti ;
 misleći i takoj na pokon desnicu
 podviže, i tuj njoj odsieče glavicu. 1400
 Velja se krv proli, a pade nje tielo ;
 na zemlji ma doli vidjet' je bi milo
 gdi pokrit' nastoji sramežljive strane,
 kako čas dostoji djevice izbrane.
 Smrtni mač i kad toj djevici gizdavi 1405
 prikrati život svoj, on čas se on stavi
 tko grane zelene poda nju stavljati,
 tko zublje ognjene za oganj spravljati ;
 mirisi tolici od svud se nošahu,
 svi se toj djevici služiti željahu ; 1410
 tuj nitkor oda svih za ludu ne staše,
 od skupa tolicih svak se njom brinjaše.
 Možeš se pohvalit' porodom izvršnim
 i majka djece rit' vrjednija među svim ;
 ma, ženo, mogu ja dobro ti sad rieti 1415
 da si od svih tužnija ke živu na svieti.

KOR :

Nesreća prihuda — jaoh tužne! — gorko t' nas
 satire od svuda i tlači čas po čas ;

1389 *od. b.* rieč. 1391 *od. c.* mladče. 1392 evo] *od. b.* ovo. 1393 usjeć'
 mi] *od. b.* usjeći. evo] *od. b.* ovo. 1394 evo] *od. b.* ovo. 1398 *od. b.* bieli.
 1400 tuj] *od. b.* tu. 1401 velja se] *od. a. b.* veljaše. *od. a. c.* tilo. 1402
od. b. na zemlju. je] *od. b.* im. 1403 sramežljive] *od. b.* smravljive (*m.* sram-
 ljive) sve. 1404 *od. b.* i dostoji. 1406 on stavi] *od. b.* svak pravi. 1407 stav-
 ljati] *od. b.* stavljaše. 1410 željahu] *od. b.* spravljahu. 1411 *dubr.* nikor.
od. b. svieh. 1412 *od. b.* tolicieh. njom] *od. b.* njoj. 1413 *od. b.* može. *od.*
b. izvršniem. 1414 djece] *od. b.* djevice. *od. b.* riet' vriedne. 1416 *od. b.*
 svieh. živu] *dubr.* žiu *jamačno grieškom.* 1417 *od. b.* nesreća.

njeki gnjev usioni Prijama i dom svoj
 prem sasma progoni, zgar zvizde hoće toj. 1420

TALBITIO:

Mramora tvrdji jes, i čovjek nie ti,
 ki tvoju hudu čes ne će sad žaliti.

KOR:

Zločes je, tužan je, tužan će i vik bit',
 tko stavlja ufanje u ovi svit varovit,
 koji te priblazi blaženstvom bjegućim, 1425
 a pak te porazi nevoljam vječnim svim.
 Noć hvali svitli dan, dobra smrt život naš;
 čovječe, u ovi stan ufati ne imaš.

HEKUBA:

Tolike žalosti mene su obujmil',
 ma kéerce, er dosti ni sam plač, ni sam cvil, 1430
 za moć' se istužit' i za moć', kéerce ma,
 tolika zla združiti' s dostojnim suzama.
 Kad počnem plakati na hudu moju čes,
 on čas me uhvati druga tuga i boles;
 i na taj gorki vaj druge jaoh žalosti 1435
 pridodju u hip taj i druge gorkosti,
 koje mi, kéerce ma, odahnut' ne daju,
 joh svak čas k tugama tužice pristaju;
 i da se ne bolim tvom smrti sada ja,
 ni mogu, i ne umim, kéerce draga moja; 1440
 takodjer u plač sva da ne idem krozi te,
 vridnos me uči tva i hvale tvoje te.
 Zla zemlja čudo ni kad dobar rod rodi,
 zgor sunce ku blazni i daž joj ugodi;

1419 gnjev] *od. b. grieh.* 1420 *od. b. zviezde.* 1423 tužan će i vik] *od. b. tužna će viek.* 1424 *od. a. c. stavja.* 1425 *od. a. tkoji. od. b. c. priblazni. od. b. bjegućiem.* 1426 *od. b. vječniem. svim] od. b. tiem.* 1429 *od. b. obujmile.* 1430 dosti ni] *od. b. dosti nie.* 1432 *od. b. dostojniem.* 1437 mi] *od. b. me.* 1438 *od. b. jaoh. od. b. nema k.* 1440 ni mogu] *od. b. ne mogu, i ne] od. a. ni. umim] od. b. vim.* 1441 sva] *od. a. nema, od. b. tva. od. b. kroza.* 1442 vridnos me] *dubr. od. a. c. vridnom se. hvale] dubr. od. a. c. hvali. od. b. k(r)epos me uči tva i hv(a)le svoje tej.* 1444 *od. b. zgar. Iza toga stiha ima od. b. :*

Nie se čuditi zla zemlja kad plod da,
 koji bude služiti sunce i daž od sv(u)da.

- ni dobra kad dobar ne bude plod dati, 1445
 potrebu svoju zgar kad ne more imati;
 ma čovjek, koga da narav zla na sviti,
 ne more nikada nego li zao biti;
 tko jednom dobar jes, vazda će dobar bit',
 ne more prika čes dobru ćud prominit'; 1450
 ali će, podj'mo rit', od dobrih života
 čista krv uzrok bit' i velja dobrota;
 dobrote ali tih uzrok je jedini:
 meštara nauk svetih i njih put istini.
 Djeteta uzdvignut' zakoni svetima 1455
 njeki je općen put i dobrim i zlima.
 Tko bude zakon znat', i dobar će umjet' bit'
 i umjeće razaznat' dobro od zla na saj svit.
 Ma kudje tužna ja, kamo li puta van
 zadje sad svis moja razložeć sve zaman? 1460
 Ljubimi starče moj, podji mi napried ti,
 i grčkoj vojsci svoj i kralju naviesti
 da tegnut' ne bude u mu kéer ko godi;
 u mnoštvu svud huđe ćudi se nahodi,
 a skupi od ljudi, vladoca gdi im ni, 1465
 silom svrću svudi, i dobar tuj bjesni,
 u trjeskah i tih zlih tko gore učini,
 bolji je oda svih, razbora er tu ni.
 Ti stara služice, malo se sad potrud',
 morske mi vodice dones' puñ jedan sud; 1470
 tve čisto tielo toj najprvo suzama
 u vodi pak morskoj da umijem, kéerce ma,
 koja neudana udana majci umri,

1445 ni] *od. b. nie.* 1447 *od. b. zla narav. od. b. sviati.* 1448 *od. b. ni-*
kadar. 1450 *od. b. može. od. b. prieka — promienit'.* 1451 *od. b. dobrieh.*
 1452 čista] *od. b. svietla. uzrok] od. b. ures. velja] od. b. ostat'.* 1454 me-
 štara] *od. b. neštara. svetih] od. b. svih.* 1455 *od. b. svetiema.* 1456 *od. b.*
i dobriem i zliema. 1457 i dobar] *od. b. dobro. umjet'] od. b. umjen.* 1458
od. b. nema saj. 1459 kudje] *od. b. kudi. kamo] od. b. kuda.* 1460 *od. b. svies.*
 1461 ljubimi] *od. b. ljubljeni.* 1462 *dubr. vojci, od. b. vojski.* 1463 *od. b.*
tko godi. 1464 u] *dubr. a. huđe ćudi] od. b. hudih.* 1466 *svrću svudi] od. b.*
srca sudi. i] od. b. a. 1467 *od. b. treskah i tieh zlieh.* 1468 *bolji je] od. b. i*
bolju. od. b. svih. 1471 *od. c. nema toj. najprvo] od. b. najprije.* 1472 *od.*
a. c. kéerca, od. b. érce. 1473 *od. b. koja je neudana majci svojoj sad umri.*

svoje djevstvo vjenčana udadbom a ne skri ;
 pokonji, kéerce, i dar tva majka da ti da ; 1475
 ma od kud ? ku li stvar da nadjem ja sada ?
 je li gdje ka godi od druga mojih sih
 ukrila što godi od dobar tolicieh,
 da kéerci djevici uresim tilo toj
 kako se kraljici dostoji tolikoj ? 1480
 da li u svih nijedna stvar velika ni mala
 tolicieh od dobar nie vajmeh ostala ?
 Kad ino, kéerce ma, ne more t' majka dat',
 groznima suzama tebe ée darovat'.
 Gdje su jaoh bogactva i dobra tolika 1485
 našega kraljestva, gdje li moé velika ?
 Prijame, ki toli sinovmi izvršnim
 dostojno se oholi i diči, a ima čim,
 i ja s tobom starica, tva žena i druga,
 nekada kraljica, nesrječna sad sluga, 1490
 gdi je naša oholas, veličanstvo i slava ?
 da li se u mal čas u ništa stvori sva ?
 Koli smo jaoh pali od dobar tolicieh,
 nesrični ostali vrhu svih ostalih !
 kako jaoh nie vire u svietu, ko prem 1495
 sve vrieme satire, i ufat' nie u čem !
 Svak se u me ogledaj, tko slatko veselje
 uživa na svit saj ne znava što je dreselje ;
 er dobro od svieta, gospostvo, slava i čas
 stvar su bremenita i od riči nadmen glas ; 1500
 čestit se svak riti i blazen može zvat',
 bez tuge na sviti ki bude dni trajat'.

1474 *od. b.* djevstvo. *od. c.* nema a. 1475 *od. b.* pokojni. *od. b.* nema i.
 1476 *od. a.* najdem. 1477 ka] *od. b.* ko. *od. b.* nema *od. sih]* *od. b.* svih.
 1478 *od. a. c.* sakrila. *od. b.* tolicieh. 1479 *od. b.* tielo. 1481 *od. b.* svih.
 1482 *od. b.* tolicieh. 1484 *od. b.* grozniema. *od. c.* groznim. 1485 *od. a. b. c.*
 gdi. *od. c.* bogastva. 1486 *od. b.* kraljevstva. gdje] *od. b.* di. 1487 *od. c.*
 sinovim. *od. b.* sinovi izvršnim. 1488 se] *od. b.* s'. 1490 *od. b. c.* nesrečna.
 1493 *od. b.* tolicieh. 1494 *od. b. c.* nesrečni. *od. b.* vrh. ostalih] *od. b.* ne-
 srećnieh. 1495 *od. b.* vjere. u] *od. b.* na. ko] *od. b.* kako. 1496 *od. b.* brie-
 me. i ufat'] *od. b.* ufati. 1498 znava] *od. a. c.* zna, *od. b.* znaju. 1499 er]
od. b. i. *od. a. c.* gospostvo, *od. b.* gospostva. 1500 *od. b.* stvari. *od. a. c.*
 vremenita. *od. b.* rieči. 1501 *od. b.* rieti. 1502 *od. b.* svieta.

TALTIBIO :

Ako bi mogla ti, bolje bi da sada
podjemo, er ckniti, starice, nie kada.

HEKUBA :

Joh nesrećna, a ja da grem, 1505
pokli je trieba da idemo;
ma ni snage, starče, ja mrem,
jaoh ni tamo, jaoh ni sjemo
s mjesta mi se nie krenut'.

TALTIBIO :¹

Pones'te ju, o vi žene, 1510
uzdrž'te ju da ne pade.

HEKUBA :

Eto vidiš, starče, mene;
ja ne mogu doći sade;
ti rec' kralju što sam rekla.

KOR :²

Nebo zgara nam spravljaše 1515
sve nevolje i žalosti,
hitri Paris kad idjaše
slidiv volje od mladosti,
da visoko jelje sieče,
da korablju brzu zgradi, 1520
da s korabljom brodi more,
da k Eleni liepi i mladi
dodje na tej svietle dvore
i Elenu da ugrabi,
ka zanosi svima oči 1525

1505 *od. b.* jaoh. 1506 *od. b.* triebi, *od. c.* triba. 1507 ni] *od. b.* nie.
1509 mi se nie] *od. b.* nie se moći. ¹ *od. b.* kor. 1510 pones'te] *od. b.* po-
moz'te. ju] *od. c.* je. o] *od. b.* a. ² *u dubr. novijom rukom*: inter media
chor. 1515 *od. a. c.* spravjaše. 1517 *od. a. c.* Paris. idjaše] *dubr.* spravljaše,
od. a. c. spravjaše. 1518 *od. b.* slieđit'. 1520—1524 *u dubr. je dodano*
drugom rukom ali starijom od one kojom je dodavano drugo koješta. 1521
od. b. nema s. 1522 *od. b.* nema i. 1523 *od. a. c.* dojde. tej] *od. a. c.* te,
od. b. nje. svietle] *od. b.* liepe. 1525 *od. b.* sviema.

- rajskim cvitom od liposti,
 a sunašce od istoči
 ne obsiva svom svitlosti
 lipšu, dražu ni slavniju.
 Jaoh odovle sve dodjoše 1530
 gorke tuge, ke nas tire,
 radosti nas sve odjoše,
 suzam našim da ni mire,
 da se u nas svak ogleda.
 Ufanje nam nie ostalo, 1535
 da se rados naša vrati,
 jaoh ni vele, jaoh ni malo
 da se boles naša skrati
 i da i kad odahnemo.
 Ovo je oganj, ki se zgodi 1540
 vidjet' u san majei tužnoj;
 ovo je rasap, ki se rodi
 svoj visokoj Troji slavnoj
 i kraljestvu od istoka.
 A još poče i onada 1545
 naših uzrok tuga hudi,
 božicami trema kada
 bivši pastir pravdu odsudi,
 pravdu, s koje poginusmo,
 od liposti davši svu čas 1550
 bludnoj majci od ljubavi,
 a u rat, u krv i u smrt svih nas
 i kraljestvo svoje postavi,
 postavi nas u plač vječni.
 Još se ne će svi veselit' 1555
 od protivnih naših hudih,

1526 *od. b.* rajsciem cvietkom. 1527 *od. a. c.* sunašce. 1530 jaoh] *od. b.* joh, *a može se čitati i* još. 1533 *od. b.* našiem — nie mjere. 1534 *od. b.* i da. 1535 ufanje *u dubr. odadrto te dopisano novijom rukom.* 1539 i kad] *od. b.* kada. 1541 *od. b.* tužni. 1543 svoj visokoj] *od. b.* visokojzi. *od. b.* slavni. 1544 *od. b.* kraljestvu. 1545 *od. b.* onda. 1546 *od. b.* našieh tuga uzrok. 1547 *dubr. i od. a. c.* triema. kada] *od. b.* tada. 1548 *od. b.* pastier. *od. a.* osudi. 1550 *od. a. b. c.* lieposti. 1552 a u rat] *od. b.* rvat. 1553 *od. b.* kraljestvo. 1556 *od. c.* protivnik. *od. b.* protivnieh mnozieh hudieh.

tko godi se će i dreselit'
tamo u grčkih stranah u tih,
gdi Evrota rika teče.

Još će, to znam, ka mladica 1560

smrt kunući prieku hudu
za drazima derat' lica;
još nevjeste mnoge budu
ćića svojih proplakati;

majke mnoge i starice 1565

za sinovmi pridrazima
biće prsi grdit' lica.
Lakša je tuga svim tužnima
kad imaju druga u tuzi.

1557 *od. a.* će se, *od. b.* ćeš. *od. b.* dreseljit'. 1558 *tamo]* *od. c.* samo. u tih] *od. b.* tih. 1559 *od. b.* gdje. *od. b.* rieka. 1560 *od. b.* toj. 1562 *od. b.* draziema. 1564 *svojih]* *od. b.* svieh. 1565 *starice]* *od. b.* udovice. 1566 *od. c.* sinovim. *od. b.* sinovi pridraziema. 1567 *grdit'* *od. b.* derat'. 1568 *od. a.* lahša, *od. b.* ,laghsca'. *od. b.* sviem tužniema. 1569 *druga]* *od. b.* draga. *Iza toga stiha u dubr. stoji svrha; u od. c. svrha od ata tretiega, a u od. b.: Intra media vile:*

O Ekuba, gorske vile
slatkim pjesni utješiti
žele tvoje grozne cvile,
eto k tebi ktismo priti,
tebe tužnu razgovorit',
jeda dielak tvojih tuga
naše pjesni budu odlišit',
pjesni, kojim mi (s)red luga
od mladosti u ovi naš cvit
razgovor smo tužnim sviema.
Kako pjesni omekšaju
tvrda srca proč ljubavi,
tako tuge odlagaju;
o Ekuba, tim pripravi
mjesto u srcu slatkim pjesni.
Njekad gore uživahu
tvoje gizde i lieposti
a vile te¹ pripievahu,
sad su tebe zle gorkosti
sasma u srcu potlačile.

Pjesni slatke dubja vodit'
za sobome jur mogoše²
sunce ustavit', kami hodit',
jeda u pjesnieh biti može
ki lik tužnu srcu tvomu?
kraljicom te njekad znamo
u svem dobru sega svita,
sad u tugah svieh gledamo.
Svud li huda ćeš dohita
ne štedi li svietlieh krunu?
O Ekuba, pokli takoj
naše pjesni utješiti
ne mogoše grozni plač tvoj
ni od srca odložiti
gorke tuge, ke te more,
a mi ćemo suze ronit
zajedno s tobom, a cvietice
Polišeni ovoj donit',
tielo mrtve tej djevice
cvietjem posut', suze plakat'.

¹ *rkp.* se. ² *rkp.* mogaše.

AT ČETVRTI.

SLUGA :¹

Ekuba starica, jaoh žene, gdi će bit', 1570
 od tuga kraljica ka se sad može rit',
 bolesti nemile sve, kojim lika ni,
 koju su obujmile pokonje svoje dni ?
 Ona se jedina može zvat' u tuzi,
 tužnija nie ina pod suncem ka suzi. 1575

KOR :

Taj jezik prihudi kada će zamuknut',
 koji nas odsvudi zle tuge čini čut' ?
 kad se će ustavit' s tim hudim glasima,
 kad li će svrha bit' nevoljam našima ?

SLUGA :

Hekubi jaoh tužni tužan glas imam dat', 1580
 a u zlu moći ni dobru kob nazivat'.

KOR :

Ah tako nie doć', gdi boles zla prosi
 razgovor i pomoć, zao se glas sam nosi.

SLUGA :

Koli si tužnija gospodje sada ti
 neg riči mogu ja mojome izriti! 1585
 tebi je život tvoj već uzet, mrtva s' ti,

dubr. počinje četvrti at, *izu toga novijom rukom* Govor prvi. Sluga, kor, *od. b.* četvrti at. šena prva. ¹ *od. a. c.* sluga govori, *od. b.* govori sluga. 1570 *od. a. b. c.* Hekuba. *od. b.* žena. gdi će] *od. b.* dike. 1572 *od. b.* kojim lieka nie. 1573 *od. b.* pokojne. 1576 kada će] *od. a.* kad će, *od. b.* kad se će. 1578 kad se će] *od. c.* kad češ. *od. b.* nema s. 1579 *od. b.* našima. 1583 *od. b.* nema sam. *Iza toga stiha ima dubr. novijom rukom* : Govor drugi. Sluga, Hekuba. kor. 1584 *od. a. c.* gospoje. 1585 *od. b.* riečmi — mojiema izrieti.

što živeš sada, toj zli su dni od smrti ;
pade ti ufanje kralja gospodina,
a ne osta ti uzdanje ni od građa ni od sina.

HEKUBA :

Ni tuga na saj svit, ka nova jes meni, 1590
ni boles mož' izrit', u meni koja ni.
Ma kudi tielo toj kéerce Poliksene
sad nosiš jaoh takoj bez časti, bez cjene ?
niesu li njoj bili oholi Grei ti
častan grob spravili? Što će toj sad riti? 1595
jeda ju ukopat' ne umiše? ali njoj
po smrti ištu dat' još koji nepokoj?

SLUGA :

Još ne zna ni more nesrećna poznati
zlo svoje najgore, ke ju će skončati; 1600
mni, nosim tielo k njoj mrtve Poliksene,
od muke obraz svoj ter svrće od mene.

HEKUBA :

Da tko je, vajmeh ja! koga mi s' doniela?
jeda je kái moja Kasandra svršila
dni svoje, nje tielo ter k majci nosiš sad, 1605
nje majka nemilo da očuti i taj jad?

SLUGA :

Mjentuješ žive ti, a mrtva ovoga
ne mariš plakati, od srca ki je tvoga.
Oto ga ću odkriti. Poznaš li tko je ovoj,
nesrećna majko ti? Polidor je ovo tvoj.
Ovo nis' čekala prid smrti, huda čes 1610
eto je svu dala očutit' zlu boles.

1588 pade ti] *od. a. c.* niti. 1589 a ne osta] *od. a. c.* ni more ostat'. ti] *od. b. t'*. uzdanje] *od. b.* ufanje. 1590 ni] *od. b.* nie. 1591 *od. b.* koja ni u meni. 1592 *od. b.* kudje. 1596 umiše] *od. b.* misle. 1599 svoje] *od. b.* tvoje. ke ju će] *od. b.* koje će te. 1600 *od. b.* nema k. mrtve] *od. b.* kéerce. 1604—1605 *nema od. b.* 1607 mariš] *od. b.* mores. ki je] *od. b.* htjet'. 1608 ovoj] *od. a. c.* svoj. 1609 *od. b. c.* nesrećna. *od. c.* Polidoro. 1611 eto] *od. b.* er ti. zlu] *od. b.* svu.

HEKUBA :

- Sada vajmeh, vajmeh sada,
plačne oči prolievajte
rike od suza, ako i kada,
i vike se ne utješajte. 1615
- Boles ova, ka od svita
sve bolesti zle dobiva,
vječne suze vajmeh pita,
vječno majka da plač liva. 1620
- Ova gorkos sve gorkosti
dobi moje, ova žalos
skupi u jedno sve žalosti,
ubi sasma mene u staros. 1620
- A odoliti' gorkoj sili
tužnoj majci nie moći,
zadovoljno da joh cvili
nie snage, nie moći. 1625
- Polidoro sinko mili,
majci ufanje ki sam bješe,
gdi je ruža, gdje gilj bieli,
drago lice kim cavtieše? 1630
- Koja ruka bez milosti
na te prava srčbu obrati?
tko u cvitak tve mladosti
dni bez griha tvoje skrati? 1635
- Moje djetece milo, drago,
da li mrtva tebe gledam,
ki razgovor i sve blago
ostao bješe majci ti sam? 1635
- U što majka već ufanje
da bez tebe sinko stavi?
ti sam bješe uzdržanje
kući paloj i stup prvi. 1640

1613 *dubr. i od. a. c.* prolievate. 1614 *od. b.* rieke. *od. b.* kad. 1615 i vike] *od. b.* u viek. *dubr. i od. a. c.* utješate. 1619 vječno] *od. a. c.* vječni, *od. b.* u viek. *od. b.* lieva. 1620 ova] *od. b.* ova moja. 1623 *od. b.* mene sasma. 1630 *od. b.* gdi gilj bili. 1631 *od. b.* captieše. 1633 *od. a. c.* „srgbu“. 1634 *od. b.* cvietak. 1636 *od. a. c.* me djetešce. 1639 *od. b.* ti majci. 1643 prvi] *od. b. c.* prvi.

- Eto svrhu tužna vidih
od Prijama kući slavnoj, 1645
što nesrećna prije ne umrih
neg dočekah zlo tolikoj?
- Da li sinko hotje umrieti
prije majke drage tvoje?
tko će majci oči pokriti 1650
dan pokonji smrti svoje?
- Proklet zli nož i desnića,
ka ti rani bez milosti
drage prsi, bila ličca,
ka cvit satri od liposti. 1655
- Ako mariš, višnja moći,
gdje na zemlju pogledati,
ne daj zlobi takoj proći,
čini, krvnik da grih plati;
čini, plačne ove oči 1660
da osvetu vide; čini,
plata od griha da svjedoči
er jes pravde bič istini.

SLUGA :

- Tužna ti si majko i ti,
pokli ti je u tvu staros 1665
tač nemilo pogledati
od tve krvi svaku žalos.

HEKUBA :

- Sila hoće me nesreće,
sve što živem u napredak,
da me tire gore smeće, 1670
da mi je gorči svaki danak.

1644 svrhu] *od. b.* sva zla. *od. b.* vidjeh. 1646 *od. b. c.* nesrećna. *od. b.* umrieh. 1648 *od. a. c.* umriti, *od. b.* umriet'. 1650 *od. b.* ko. pokriti] *od. b.* ,protrat'. 1651 *od. b.* pokojni. 1652 *od. b.* prokle. 1654 *od. a. b. c.* lića. 1655 satri] *od. b.* ,sattru'. liposti] *od. b.* milosti. 1658 *od. b.* zlobe. 1659 *od. b.* grieh. 1662 *od. b.* platu od griha. 1665 ti je] *od. c.* te. 1668 *od. b. c.* nesreće.

KOR:

Je li tuga ka na sviti,
koja na nas nie udrila ?
i more li žalos biti,
ka nas nie obujmila ? 1675

HEKUBA:

Jaoh moj sinko dragi, mili,
sinko začet u čas hudi,
tko mi tebe smrtno ucveli ?
lip cvit toli što oprudi ?
gdje li ? kako ? kojom smrti 1780
puna zlobe taj desnica
tvoju mladost htje satrti,
hotje grdit' svitla lica ?

SLUGA:

Ja ne znam ništore, mrtva ga tuj nadjoh,
nesrećna na more i tužna kad dodjoh. 1685

HEKUBA :

Ali ga val morski tuj bješe vrgao,
ali zao čovjek ki tuj bješe smrt mu dao ?

SLUGA:

Morski ga bješe val, poznat' se mogaše,
na suh kraj izvrgal, gdi mrtav ležaše.

HEKUBA :

Sada jaoh, jaoh sada ! a moje zlo poznah 1690
vajmeh još onada, kad tužna zao san šnjah ;
ni mene prikazan taj noćna varala,
zlo moje i u san plaćna sam gledala ;
što po snu ja sumnjah, što cvilih neznano,

1672 *od. b.* svieti. 1674 *od. b.* može. 1676 *od. a. c.* mili. 1682 *od. b.* hoće strti. 1683 *od. b.* hoće. 1684 *od. b.* mrtvoga tu. 1685 *od. b.* podjoh. 1690 a] *od. b.* ka. 1691 onada] *od. b.* ondaj. *od. b.* tužan. *od. b.* nema zao. šnjah] *od. a. c.* snah, *od. b.* snih. 1692 ni] *od. b.* nie. taj noćna varala] *od. b.* strašna sjen strašila. 1693 plaćna] *od. b.* tužna. gledala] *od. b.* vidjela. 1694 sumnjah što cvilih] *od. b.* cvilih ja sumnjah.

sve javi jaoh vidih, sve mi bi izdano; 1695
 eto sad očima moj rasap pokonji
 pogledam mojima, komu jaoh lika ni.

SLUGA :

Taj krvnik nemili tko ti se vidjaše,
 ki u san vrat bili djetetu koljaše ?

HEKUBA :

Polines, Polines nevjerni nemilo 1700
 hranjenje vajmeh jes pogubil me milo.

SLUGA :

Ni drugi, on će bit', a sve to za drago
 njegovo osvojit' imanje i blago.

HEKUBA :

Jaoh ni moé' izriti krvnika zlobu ovu,
 nie moé' podnieti krv ovu njegovu, 1705
 kom zalac neharni vjeru i čas ocrni.

Tej zviri nemile, s kim su sve vrlosti,
 ne bi jaoh tač bile toli bez milosti
 djetetu, kako ovi krvnik pun otrovi.

Je li gdje tko vjeran, da vjeru obrani 1710
 prid ovim, ki svoj stan za ljucku krv hrani,
 prijatelje gdi prima da im život uzima ?

Kako ti srce da zaklati diete toj,
 koga ti jaoh prida u ruke éako svoj
 uzdav se u tebe kako sam u sebe ? 1715

Proklet nož nemili, ki t' prsi otvori,
 moj sinko, i krvnik zli, koji te umori,
 kad ktješe život tvoj bit' hrana kući svoj.

1695 *od. b.* vidjeh. 1696 *od. b.* pokojni. 1697 *od. b.* mojuema, kojiem.
od. b. lieka nie. 1698 *od. c.* tko li. 1699 u san] *od. a.* uzan. *od. b.* bieli.
 1701 vajmeh] *od. b.* moje. me milo] *od. b.* nemilo. 1702 on] *od. b.* er. *od. b.*
 toj. u *od. b.* Hekuba govori i stihove 1702 i 1703. 1704 ni] *od. b.* nie. *od.*
b. izrieti. 1705 nie] *od. c.* ni. *od. a.* podniti. krv] *od. c.* kr. 1706 zalac] *od. c.*
 zlac. ocrni] *od. b.* ockvrni. 1707 *od. b. c.* zvieri. *od. b.* kiem. 1711 *od. b.* ovieim.
 1712 *od. b.* gdje. 1714 *od. a. c.* éajko, *od. b.* éačko. 1717 sinko] *od. b.* si-
 nak. *od. b.* nema i krvnik. 1718 *od. a.* htješe, *od. b.* ktje. hrana] *od. b.* haran.

KOR :

Ti si sad oda svih tužnija na sviti,
 i ti se od tužnih zrcalo mož' riti. 1720
 Ma ovo gre sjemo Agamemnon slavni
 kralj, za sad mučimo ; što ide nie mani.

AGAMEMNON :

Što ne ideš ukopat', Ekuba, kéer tvoju ?
 ja ne dam ni éu dat' na nju ruku svoju
 staviti nikomu, ni se je stavila, 1725
 kako s' po vernomu Taltibiju molila.
 Navlaš sam doći htio, da ne eknim već š njome,
 veće posle ostavio brinué se tobome.
 Koliko za nje čas, tim budi pokojna,
 imala je razlog vas, kako je dostojna, 1730
 i kako htje nje čas i mjesto i vrieme,
 er veće časti jes podobna prid svime.
 Oh što će bit' ovoj? u naših šatorih
 tko ubijen leži toj Trojana od vaših ?
 kaže ga haljina da ni Grk ; toli mlad 1735
 tko je od vaših sina ovdí ubijen takoj sad ?

HEKUBA :

Sama éu u sebi sobome govorit',
 er sama pod nebi tužna se mogu rit' ;
 budeš li sada ti, er ni lika inoga, 1740
 Ekuba kleknuti prid kralja ovoga,
 i prid njim pitati od pravde silni mač,
 prid njime iskati ku pomoé u moj plač ?
 ali éu mučeći zlu boles mu tajat'
 potajno cvileći na višnjój pravdi stat' ?

1719 *dubr. i od. a. c. nema* sad. *od. b. svieh* — sviéti. 1720 *i] dubr. od. a. c. ti. od. b. tužnieh* — rieti. 1721 *ma] od. a. nu. od. b. Agamenon, tako i dalje.* 1722 *za sad] od. b. sada.* 1722 *iza toga stíha ima dubr. novijom rukom :* Govor 3. Agamemnon, Hekuba, kor. 1723 *od. a. b. c. Hekuba.* 1726 *od. b. vjernomu.* 1727 *od. b. ktio. od. b. veće.* 1731 *od. b. ktje. od. a. vrime, od. b. brieme.* 1732 *svima] od. b. njime.* 1733 *od. b. šatorieh.* 1734 *vaših] od. b. našieh.* 1736 *od. b. vašieh. od. b. tako.* 1739 *od. b. lik.* 1740 *od. a. Hekuba.*

AGAMEMNON:

Plačući kud tamo odnosiš obraz tvoj? 1745
pogledaj ovamo; što mučiš? što je toj?

HEKUBA:

Od mene more bit' kako od protivnice;
što će jaoh smrt ma bit', svrnuću sve lice.

AGAMEMNON:

Niesam ja prorok, da tudje misli znam;
ne čuvši zla uzrok, ku pomoć da ti dam? 1750

HEKUBA:

Ma što je ufati sve dobro od toga,
koji je svim mati, ki prima svakoga?

AGAMEMNON:

Ako ne é' da znam ja tvoj skrovni nepokoj,
budi volja tvoja, ni marim ja znati toj.

HEKUBA:

Bez vridne pomoći od kralja tolika 1755
vrha jaoh nie doći toj zlobi krvnika;
bez njega osveta nikada na sviti
od krvi djeteta ne ée se vidjeti.

Ma što eknim, ter sad ja ne budem k njemu it'?
Još prid njim rič moja primljena bude bit'. 1760

Nie se pripasti od dobra kralja, ni,
prida nj éu ja pasti, njemu odkrit' plač grozni;
njemu éu svu izrit' nevolju mu gorku,
još da znam ne izdvorit' prid njime boles ku.

Kralju Agamemnone, ako plačne i tužne 1765
kraljevi ne odgone, čuj ove plač sužne.

Za mila koljena, ka grlim sada ja

1748 sve] *dubr.* svoe. 1751 što je] *od. b.* za što ne. 1752 *od. b.* sviem.
1753 tvoj skrovni] *od. b.* tvojoj hrani. 1754 *od. c.* a ja. znati] *od. b.* za.
1755 vridne] *od. b.* niedne. 1757 *od. b.* svieti. 1758 *od. a. c.* viditi. 1760
od. b. c. rieč. *od. c.* primjena. 1763 mu] *od. b.* tuj. 1764 boles] *od. b.*
milos. 1765 *od. b.* Agamenonu. 1766 *od. b.* plač ove. 1767 ka grlim sada
ja] *od. b.* i robinja tvoja.

sluga umiljena i robinja tvoja ;
 za krunu pomili, kome sjaš, ako i kad,
 milosti nadili tužnu ovu jednom sad; 1770
 za ruku, ka brani od Grka svitlu čas;
 malu stvar ne brani tužni ovoj tvoja vlas.

AGAMEMNON :

Koja će taj stvar bić, ku pitaš takoj ti ?
 Ako išteš sad izit' iz robstva, budi ti.

HEKUBA :

Ne marim do vika u robstvu stojati, 1775
 osvetu krvnika da mi je gledati.

AGAMEMNON :

Ku drugu pomoć ja, sad išteš, da ti dam ?

HEKUBA :

Misao ni moja slobodu da pitam.
 Vidiš li tielo ovoj, koje plačem suzama ?

AGAMEMNON :

Vidim, ma tko je toj, još ne znam, znaš sama. 1780

HEKUBA :

Zače ga i rodi utroba tužna ova.

AGAMEMNON :

Ovo je ki godi od tvojih sinova ?

HEKUBA :

Nie nijedan od onih, ki su u Troji pali.

AGAMEMNON :

Još toga vrhu kih djeteta ste imali ?

HEKUBA :

Za nesrjeću ovoga, nad kime plačem sad. 1785

1769 *od. b.* za krunu, kome sjaš, pomoli. 1770 *od. b.* nadieli. 1771 *od. b.* svietlu. 1773 *od. b.* stvar ta biti. *od. b.* tako. 1775 *od. b.* vieka. 1778 *od. b.* nie. 1780 ma] *od. a.* mi. 1782 ki] *od. b.* ko. *od. b.* tvojieh. 1783 *od. b.* onieh. 1784 toga] *od. b.* koga. kih] *od. b.* tieh. 1785 *od. a.* nesrjeću, *od. b.* nesreću. *od. b.* kieme.

AGAMEMNON :

Gdje shrani ti toga, kad ti u ognju bješe grad?

HEKUBA :

Prijatelju čako svoj posla ga na shranu.

AGAMEMNON :

Jeda ga gdi takoj da od svih na stranu?

HEKUBA :

Da ga ovdi, gdi sada mrtva ga gledamo.

AGAMEMNON :

Gdje Polines vlada, u ove strane ovamo ? 1790

HEKUBA :

Za zlato sačuvat', zlato ga izgubi.

AGAMEMNON :

Možeš li i što znat' tko djeteta ubi?

HEKUBA :

A tko će ini bit' neg komu bi pridan?

AGAMEMNON :

Cié zlata ockvrnit' htje zločes viru i stan?

HEKUBA :

Nie za ino, kad vidi svrhu jaoh od Troje. 1795

AGAMEMNON :

Tko nadje, kad li, gdi mrtvo diete tvoje?

HEKUBA :

Ova ga je sred žala kraj mora sad našla.

AGAMEMNON :

Jeda ga je iskala ? što je ona tuda išla ?

HEKUBA :

Za Poliksenu umit', bješe išla po more.

1786 *od. b. nema ti. od. a. biše.* 1787 *od. a. c. čajko, od. b. čačko.* 1788 *jeda ga] od. b. jednoga. od. b. tako. da od] od. b. oda. od. b. svieh.* 1790 *od. b. gdi. od. b. Pulines.* 1792 *i što] od. b. istom. tko djeteta] od. b. ko diete toj.* 1794 *od. c. cieć. od. b. ktje — vjeru.* 1797 *ova] dubr. i od. a. ovo.* 1798 *tuda] od. b. tuj.*

AGAMEMNON :

Polines, on će bit', drugi bit' ne more. 1800

HEKUBA :

Ubiv ga bačiti u more hotje njim.

AGAMEMNON :

Za zlobu sakriti odkrio se zloban svim.
Tebe ti svakoje obujmit' žalosti
hotješe u tvoje teške dni starosti.

HEKUBA :

Ni tuga, ka jaoh ni na mene udrila, 1805
svrha je već meni, sve sam zlo vidjela.

AGAMEMNON :

U tugah ka je taj ka žive tolicih ?

HEKUBA :

Nisam ja, ma je vaj i tuga skup od svih,
ki žive u meni; a ja sam umrla
i vas plač pakljeni sa mnom sam podrla. 1810

Eto sam toga rad, da čuješ razlog moj,
prida te pala sad i prid sud sveti tvoj;
puštaću tužbe me, samo uši tve mi da',
ni za nj stoj ni za me, s razlogom stoji pravda.

Ako imam patiti s razlogom tolik vaj, 1815
već ne ću rič riti, vas razlog njemu daj;

ako li si moj plač, svitli kralju izbrani,
dostoji pravde mač, pravde mač ne brani;
od pravde prisveti pomoćnik sad budi,
pravedna osveti, krvnika osudi; 1820

osudi, ki tvori toliku zlobu; osud',
ki biča od zgori ni ljucki scieni sud,
koji dom oekvrni prijateljski nevirom,

1801 *od. b.* hoće. 1802 za] *od. a. c.* a. zloban] *od. b.* zlobam. 1803 ti] *od. b.* mi t'. 1805 ni tuga] *od. b.* nie te. na mene] *od. b.* najmanja. 1806 *od. b.* vidila. 1807 ka je taj ka] *od. b.* ko je taj ki. *od. b.* tolicieh. 1808 *od. b.* niesam. ma] *od. a. c.* nu. *od. b.* svieh. 1812 sveti] *od. b.* svitli. 1813 *od. b.* tvoje. 1816 *od. b.* rieč rieti. 1817 si] *od. b.* sad. *od. b.* svietli. 1822 *od. a.* cieni. *od. b.* ne scieni. 1823 *od. c.* prijateljskom. *od. b.* nevjerom.

- svetu har ocrni pravednom krvi tom;
 od grada, od stana komu bi našega 1825
 podobna čas dana i ljubav vrh svega,
 u sejeni od prvih prijatelja nam bješe,
 uz kralja vrhu svih prid pukom sjedjaše.
 Eto vidj, čiem plati na pokon dobro toj:
 sinka mi zaklati ktje krvnik ovakoj; 1830
 ni grobom ne mari darovat' njega tim,
 neg zalac bez hari u more bači njim,
 gdi bi se najgore vrle jaoh smutile
 tej zviri od gore i žalos ćutile.
 Žene smo pritužne pod vlasti od družih, 1835
 nejake i sužne nevolja pune svih;
 ma je bog vrhu nas mogućí i sioni,
 ki vlada svaku vlas svetima zakoni,
 zakoni uzdrži nebesa velika, 1840
 na zemlji tim drži na uzdi čovika;
 u ruke vam na svit pravda je i zakon dan,
 bez vas se sahranit' ne može pravedan;
 činite, kim doli dano je vladati,
 da se pravda ne boli i da prav ne pati;
 er ako zloba uz vas vladaoce moć steče, 1845
 slatki mir, pokoj vas od ljudi uteče,
 već drago na saj svit veselje i rados
 meu ljudmi ne će bit', ma dreselje i žalos.
 Pravedna sahrana gdje da se bude nač'
 kad pravde izbrana sila se bude zač'? 1850
 Sad, kralju svitli moj, milosrdje, ako i kad,
 ako je grubo ovoj, od mene imaj sad;

1827 prvih] *od. b.* pravih. *od. a. c.* bijaše. 1828 uz] *od. b.* u. vrhu] *od. b.* više *od. 1830 ktje] od. a.* htje, *od. b.* gdje. 1831 grobom] *od. b.* dobrom. 1833 *od. b.* gdje. bi se] *od. b.* bješe. 1834 *od. a. b. c.* zvieri. ćutile] *od. b.* čuti zle. 1835 *od. b.* družih. 1838 ki] *od. b.* koji. *od. b.* svetiema. 1839 *od. b.* zakonom. 1840 zemlji] *od. b.* uzdi. na uzdi] *od. b.* nada sve. *od. b.* člo-
 vjeka. 1841 *od. b.* nema i. 1842 može] *od. a.* more. 1844 pravda] *od. b.* prav. 1846 pokoj] *od. c.* pokli. 1847 *dubr. i od. a.* na svit saj. *od. b.* sviet. 1848 *od. a. c.* meju, *od. b.* medju. maj] *od. a.* nu. 1849 *od. b.* gdi. 1850 *dubr. i od. b.* može se čitati sać. 1852 *od. b.* ima.

- pisalac kako taj razložnim okom tim
 dalek stav zamjeraj, kolika zla patim, 1855
 kraljica nekada, od gospoj gospoja,
 nesrećna jaoh sada sužna i raba tvoja;
 od sinov tolicieh, koje sam imala,
 sirota eto od svih tužna sam ostala;
 u staros prognana, kad ufah pokoj tih 1860
 od svoga jaoh stana, u tugah ležim svih.
 Jaoh bježi, tužna ja! za otit' krade se,
 me riči vitar tja prid ovim odnese;
 prid ovim ništore, u koga sve ufah,
 moj razlog ne more. ne more moj uzdah. 1865
 Čemu tač, vajmeh ja! pamet je kršiti,
 za umjet' svakoja pod suncem na sviti,
 najljepši a ne umjet' zgara dar jedini
 riči dat' razumjet' sud i razlog istini?
 čemu je toj znati, što ni moć' ukazat', 1870
 u srcu imati, a ne moć' na dvor dat'?
 Imao bi svak pamet najveće stavljati
 za naučit', svih umjet' razlogom vezati;
 razložna rič lipa svića je pameti,
 a pamet je slipa, koj razlog ne svieti.
 Da li će jaoh vesel zli krvnik it' takoj, 1875
 a tužan i dresel pravedan ovakoj?
 on sinke uživat', sirota ja sa svim
 ne pristav prolivat' suzice za mojim?
 od svoga on grada vidjeti svu rados?
 od moga jaoh sada ja vidim svu žalos; 1880
 uživat' on svoj stan s radosti? joh ja dim
 od moga sa svih stran pritužna još vidim;
 za sužnu mene sad kraljicu oto vode,

1853 taj] *od. b. ti. od. b. razložniem. 1854 od. b. razmiraj. 1855 od. b. gospodj gospodja. 1857 od. b. tolicieh. 1858 od. b. svieh. 1861 od. b. nema ja. 1862 od. b. rieči vjetar. ovim] od. b. očim. 1863 od. b. ovieim. 1864 moj razlog] od. b. ter joj razlog. 1866 od. b. svieti. 1868 od. b. rieči. sud i] od. b. svoj. 1869 od. b. nie. 1871 od. b. imal. 1872 od. b. svieh. od. b. s razlogom. 1873 od. b. rieč liepa svića. 1874 od. b. sliepa. ne] od. b. na. 1877 od. b. sviem. 1878 od. b. prolievat'. od. b. mojiem. 1881 od. a. b. jaoh. ja dim] od. b. radim. 1882 od. b. moga jaoh. 1883 od. a. tužnu. oto vode] od. b. odvode.*

- a krvnik hodi rad od moje nezgode.
 Kad dobri razlog moj, o grčka svitlosti, 1885
 prid tobom ovakoj ne ima kriposti,
 stran puta hoću it' ma sramom ja sada,
 i ljubav tej molit', ka srce tve vlada.
 Kasandra kéri moja, prilipa ke mlados
 noćnoga pokoja bludna je tva rados, 1890
 traje sad sve noći u krilu vlasti tve,
 ljuvenom tom moći uza te može sve;
 nje ljubav isprosi meni sad ku milos,
 nje ljubav, ku nosi u sre u tva svitlos;
 ako odar ljuveni i noćni celovi 1895
 što mogu medeni, tužni se ozovi;
 pomoz' mi, što ljubav dariva slatka taj,
 ljubežljiv i prav ukaž' se na moj vaj;
 bratac je nje ovoj, nad kime trem suze,
 a kralju tebi svoj, nevira zla ga uze. 1900
 Kasandra sreem svim njega je ljubila,
 od mala vrh svih njim vazda se hvalila.
 Ne propus' krvnika, Kasandra prosi toj,
 čin', zloba tolika da plati grieh svoj.
 Malo je sam jezik i sam glas i vika 1905
 na toli plač velik, jaoh, na zla tolika;
 čemu ruke i noge, prsti i moj svaki vlas
 ne stvore se u mnoge jezike i u glas?
 i sve što je u meni da pušta glas tužan
 prid tvojim koljeni, da moli noć i dan, 1910
 u sre u milos u tvomu probudi,
 krvnika nemilos da zloga osudi.
 Smili se o kruno svih kralja, pomiluj,
 ukaži na puno od kralja svitlos tuj;
 od tužnih ni brani desnici, s kom je moć, 1915

1884 hodi] *od. b. hudi.* 1885 *od. a. b. c. svjetlosti.* 1886 *od. b. krjeposti.*
 1887 *od. b. sramnom.* 1889 *od. b. priliepa.* 1891 *sve noći]* *od. b. moći.*
 1898 *od. b. kralj i prav.* 1899 *od. b. kieme.* 1900 *nevira zla ga uze]* *od. b.*
 najvjeran sluga u svem. 1901 *od. b. sviem.* 1902 *od. b. svieh.* 1904 *od. b.*
 vas grieh, *od. c. ti grieh.* 1905 *od. b. nema i pred sam.* 1906 *tolika]* *od. b.*
 velika. 1907 *prsti]* *od. b. prsi.* 1910 *od. c. koljenim.* 1913 *kralja]* *od. b.*
 Grka. 1914 *od. b. svjetlos. dubr. i od. a. tu.* 1915 *tužnih ni]* *od. b.*
 sužnieh ne.

do sada ku hrani od pravde za pomoć;
 ovoj se umoli, ka toli skrušena
 obhitiiv sad moli tva svitla koljena;
 ne propus' tolika da zloba prodje tač
 bez biča velika, osveti tolik plač. 1920
 Svak dobar braniti dobra ima i pomoć',
 zle bičem sliditi od pravde sa svu moć.

KOR:¹

Pod suncem koja je stvar, koja se zgoditi
 ne će još i kadar meu ljudmi na sviti?
 ili će zakon bit' nevolja tvrda taj, 1925
 i vrieme ke pobit' ne bude na svit saj?
 u svetoj ki njekad prijazni živješe,
 neprijatelji eto sad krvni se vidješe;
 a ki se okom zlim gledaše tolikoj,
 eto je medju tim prisveti mir i goj. 1930

AGAMEMNON:

Ekuba, srce me boli se, pravo dim,
 i tobom i time tvim sinkom nesrećnim,
 i molbe tej tvoje mjesto su imale
 prida mnom, i moje srce su svezale;
 i htih bih zli krvnik, vjeruj mi, i želim 1935
 da plati grih tolik, ogleda da je svim,
 s pomoći višnjih zgor da pravda mjesto ima,
 da je ki razgovor nevoljam tvojiama.
 Ma vojska, ne bih rad, smrt njemu da uzmeni
 za ljubav da se sad Kasandre tve čini; 1940

1916 *od. b. shrani.* 1917 *ka toli] od. b. zakoni.* 1918 *od. b. molim. od. a. b. c. svietla.* 1919 *od. a. c. podje.* 1922 *od. b. sliditi.* ¹ *od. a. c. sem(i)ko(r).* 1923 *koja je] od. b. koje.* 1924 *od. b. svieti.* 1925 *ili] od. b. i ki.* 1926 *od. b. brieme. od. c. sviet.* 1927 *njekad] od. b. nikad. od. b. prijazni.* 1928 *od. b. neprijatelj. krvni se] dubr. od. a. c. krvnike, od. b. krvnici se.* 1929 *a ki] od. a. c. ali.* 1930 *od. a. c. meju.* 1931 *od. a. c. Hekuba. pravo dim] jamačno bi trebalo čitati pravo t' dim.* 1932 *od. b. tieme tvojiem — nesrećniem.* 1933 *od. b. moljbe.* 1935 *od. b. ktih, od. a. c. stil.* 1936 *od. b. grieh — sviem.* 1937 *od. b. i pomoć višnji zgar.* 1938 *od. b. tvojiema.* 1939 *smrt] dubr. i od. a. c. strt, od. b. ,smat'. njemu da uzmeni] od. b. ,mu dau da meni'. 1940 tve] dubr. od. a. b. c. toj.*

Polines er našoj vojsci je prijatelj,
 ubijeni a sin tvoj, kako znaš, neprijatelj,
 i ako ljubiš ti, majka si njegova;
 toj vojska gledati ne ima naša ova.
 Ma ovdí mene čuj, ja ti ću prijatelj bit', 1945
 a ti čin', ako tuj što možeš učinit' ;
 ni pomoć ni moj svjet ne ću ti braniti,
 sve što u toj budeš htjet', sve ću ja toj htjeti,
 da mi istom ne budu taj ljuctva Grka gdi
 u tolikom sudu zabavit' što godi. 1950

HEKUBA :

Jaoh kako nitkore pod suncem na sviti
 zvati se ne more slobodan ni rieti!
 Tko ljuctvu, tko zlatu, tko sreći od svita
 robuje za platu; a vjetar obhita,
 zakonom, tko pravi, svezan je život moj, 1955
 ter svojom naravi ne vodi život svoj.
 Po koli toj ljuctvo od Grka tvojih tih
 drži tve gospoetvo u sumnjah tolicieh,
 od tebe drugo ja sad ne ću, kralju, iskat'
 neg svitlos da tvoja mu misao bude znat' : 1960
 ja mislim učinit' da zloga krvnika
 ne bude takoj it' ta zloba velika,
 da plati grieh svoj, a sunce zgar gledat'
 ne ima zlo tolikoj ni zemlja uzdržat'.
 Ako bi tužbu ku zločinca od toga 1965
 začuo i tresku, uzdrži svakoga,
 ki vrvom budu doć', i iskat' ki budu
 s oružjem dat' pomoć neverniku hudu.

1945 ma] *od. a. c. nu.* 1946 čin'] *dubr. i od. a. c. čuj.* 1948 *od. b. ktjet'*
oba puta. 1949 da] *od. b. a. ljuctva]* *od. b. ljucka. Iza toga stiha u od. b.*
idu opet stihovi 1920—1949. 1950 što] *od. b. gdi.* 1951 *od. b. sviati.*
 1952 *od. a. c. riti.* 1953 *od. a. c. ljudstvu. od. b. ljucku. tko zlatu,*
tko sreći] *od. b. ko zlatu, ko sreći. od. b. svieta. 1957 od. c. pokli.*
od. a. c. ljudstvo. 1958 od. a. c. gospoetvo. od. b. tolicieh. 1959 iskat']
dubr. i od. a. c. rit'. 1960 *od. b. svjetlos — misal.* 1962 *velika]* *od. b.*
tolikaj. 1963 *od. b. da plati on.* 1964 ima] *dubr. imaj.* 1965 *od. b. zloči-*
nac. 1966 *od. b. ti začuo.* 1967 *i iskat' ki]* *od. b. iskati i.* 1968 *od. a. b. c.*
nevjerniku.

Ne kaž' se prijatelj moj, ma pravdi razlog daj,
 kad platit' grieh svoj bude zli krvnik taj. 1970
 I vjeruj, sve će proć' s tvom časti, i sad ti
 vidjećeš što ću moć' i što ću umjeti.

AGAMEMNON :

Što misliš učinit' ? jeda ćeš oružjem
 starica njega ubit' ? ali ćeš jadom kiem,
 ali kom pomoći prijatelja ? Gdi su ti, 1975
 koji će sad doći s oružjem služiti ti ?

HEKUBA :

Žena je trojanskih unutra puno sve.

AGAMEMNON :

Hoćeš rit' od grćeih robinja ; što će te ?

HEKUBA :

Š njima ću se osvetiti' od zloga krvnika.

AGAMEMNON :

U ženah gdi će bit' srce i moć' tolika ? 1980

HEKUBA :

Mnoštvo je tvrda stvar, najliše kad umije.

AGAMEMNON :

U ženi nikadar covječke ruke nie.

HEKUBA :

Što veliš ? U Egjiptu niesu li tej sile
 od ljudi i moć' tu njih žene slomile ?
 a u Lemnu ne htješe sjemena ostavit' 1985
 muškoga, ma htješe pod sablju sve staviti'.
 Kako će bit' ovoj, i ki ću način dat',
 neka je meni u toj svu misao tu imati'.

1969 ma] *svi rkpp.* na. *od. b.* na pravdu mjesto da. 1970 *od. b.* platit' on.
od. b. ta. 1971 s tvom] *od. b.* svom. 1974 *od. b.* starice. ubiti'] *od. b.* bit.
od. b. jadem. 1976 služiti' ti] *u rkpp.* služiti. 1977 *od. a. b. c.* trojanskih.
 1978 *od. b.* riet' — grćeih. *od. a. c.* grćeih. te] *dubr. i od. a. c.* toj.
 1979 *od. b.* š njimi se ću. 1980 *od. b.* gdje. 1985 *od. b.* Elemu. 1986 ma]
od. a. c. nu. 1987 *od. b.* a kako. 1988 tu] *od. b.* i oči.

Sad svitla kruno ti, za milos velju tvu,
 čini mi provesti kroz vojsku ženu ovu. 1990
 A ti ćeš, o ženo, krvniku k momu prit',
 himbenu himbeno od moje strane rit':
 zove te kraljica od Troje nekada.
 Čin' njegova i djeca da dodju š njim sada;
 reci mu: posao je tvoj, sinova i tvojih, 1995
 ne manje nego svoj; da ne ide, rec', bez njih.
 U to bih, izbrana svitlosti, ktjela ja
 da bi ukopana bil' s bracom kčí moja;
 naredi toga rad, ukopom kéere me
 da pockne malo sad; učini toj za me, 2000
 da majka objema od suza joh sada
 nesrićnim svojima pokonji darov da.

AGAMEMNON:

Biti će što pitaš i kako s' ti htjela;
 ma da je vitar naš, za to bi prostila;
 po koli višnji zgar ne hoće nam poslat' 2005
 žudjeni tih vitar, sila nam je ovdi stat'
 čekaje od mora korabljam dobar put;
 i milo od sgara sve budi bogu u skut;
 razlog je prid svima i koris je od ljudi
 da dobar dobro ima a da zla zlo sudi. 2010

SEMIKOR:

O kraljestvo slavne Troje,
 ne budu se veće znati
 neizmjerne sile tvoje,
 ni će veće strahu dati
 tim, ki sabljom svit smetaju. 2015

1989 *od. b.* svietla. 1991 k momu] *od. b.* tomu. 1994 *od. a. c.* dica.
 1995 *od. b.* tvojieh. 1997 *od. b.* toj. *od. a. b. c.* svjetlosti. *od. a. c.* htjela.
 1998 bracom] *od. b.* kraljicom. 2001 *od. a. b.* jaoh. 2002 *od. b.* nesrećniemo.
 svojima] *od. b.* suzama. *od. b.* pokojni. darov] *od. b.* darak. 2003 *jamaćno*
bi trebalo čitati bit' ti će. *od. b.* ktjela. 2004 ma] *od. a. c.* nu. *od. b.* vjetar.
od. b. toj. 2005 *od. c.* pokli. 2006 *od. b.* vjetar. 2008 milo] *od. b.* milos.
 2009 *od. b.* sviema. *od. b.* nema je iza koris. 2010 sudi] *od. c.* svidi. *Iza*
toga stiha ima dubr. drugom rukom: Govor 4. 2011 *od. b.* kraljevstvo slavu
 tvoja. 2012 *od. b.* zvati. 2014 *od. a. c.* nit' će, *od. b.* ne će. *od. b.* straha.

- Tebe ti su obujmili
 grčke vojske gusti oblaci,
 mire tvrde oborili,
 lipi ures, gdi junaci
 suncu oružjem odsievahu. 2020
- Dim iz tebe crni sada,
 što bez suza ne gledamo,
 skriva nebo ; s tebe pada
 po poljih sjemo i tamo
 magla ognjena, ka sve prudi. 2025
- Veće ne će moje oči
 iz prozora na perivoj
 na zrak sunca od istoči
 u prolitje drago u toj
 s mojim drazim zelen gledat'. 2030
- Joh nesrećna ! meni već ni
 s družicami uživati
 lipe šetnje, slatke pjesni,
 u kih od svud pripievati
 čujahomo našu mlados. 2035
- Tuga onda smrtna mene
 tužnu obujmi, noćno kada
 vraćahu se s igre žene,
 a ja kose ruse mlada
 pletieh zlatom povijaje ; 2040
- počinuo bješe jur svak,
 moj gospodin mirno spaše
 blizu mene tihi sanak,
 od protivnih ne sumnjaše,
 štit mu i kopje visi tamo ; 2045
- er ne bješe već vidjeti
 oko mira slavne Troje

2016 *od. b.* obujmile. 2018 *od. b.* oborile. 2019 *od. b.* liepi. 2028
 sunca] *od. b.* sunčan. *od. b.* istoka. 2029 *od. b.* proljetje. 2030 *od. b.*
 svojim draziem. 2031 joh] *od. b.* jaoh, *od. a. c.* još. *od. b. c.* nesrećna.
 2032 *od. b.* sa. 2033 *od. a. b.* liepe. šetnje] *od. b.* želje. slatke] *od. b.*
 drage. 2034 *od. b.* od kojieh. 2035 čujahomo] *od. b.* činjahomo. 2037 *od. b.*
 tužno. 2039 ruse] *od. b.* rude. 2044 *od. b.* protivnieh, *od. c.* protivnik.
 2045 *od. b.* nema i.

- protivnike obhoditi
s bojnim kopi da osvoje
krvi i smrti grad toliki. 2050
- Tada eto treska, vika
po gradu se prosu svudi,
svih se strana strašno vika:
sad je brieme da se ljudi
silni Grei ukažemo; 2055
- sad je brieme, što činimo ?
u rukah je naših Troja;
ako vidjet' stan žudimo
i našega svrhu znoja,
u oganj, u krv sve da ide. 2060
- Ja se od straha u led stvorih,
u ognju vidjeh gdi sve gori,
plač se čuje strana od svih,
noć se mrkla u dan stvori,
skočih, ne znam, tužna kamo; 2065
- prid otar se stanih sveti
od Palade, ku stah molit'
zaman, er jaoh Grei kleti
na moje oči htješe mi ubit'
druga, hraniv mene za plač. 2070
- Ma kada me odvedoše,
dalek s mora i kad pozrih
grad, jaoh, koji užegoše,
sva se u plač tužna stvorih,
malo ne umrih od bolesti. 2075
- Tuj Elenu idoh kleti
i pastira slavne Ide,
ki me izbavi, i htje izeti

2049 *od. b. nema s. od. a. b. c. bojniem kopjem.* 2051 tada] *dubr. od. a. c.* taka. vika] *dubr. od. a. c.* srika. 2053 *od. b. svieh. strašno]* *svi rkpp.* strašna. 2054 *od. c. vrieme.* 2056 *od. a. c. vrieme.* 2057 *od. b. našieh.* 2058 ako] *od. a. c. a ku.* 2063 *od. b. svieh.* 2064 *od. b. u dan mrkla* 2065 *od. b. skočiv ne znav.* 2066 *od. b. stavih.* 2069 na moje oči htješe mi] *od. b. hotješe mi druga.* 2070 druga shraniv] *od. b. sahranivši.* 2071 ma] *od. a. c. nu.* 2072 *od. b. nema s.* 2073 *od. b. grad ki jaoh.* 2075 *od. b. umrieh.* 2076 *od. b. tu Helenu. idoh]* *dubr. joh, od. a. c. jaoh.* 2077 *od. b. pastiera.* 2078 izbavi] *dubr. i od. a. c. izbati. od. b. ktje.*

s moga stana, da ne vide
več me plačne oči Troju, 2080
da ne vide več veselja,
da se od plača ne ustave;
nju dreselju zla dreselja
stigle ju tuge sve krvave!
ne vidjela stana svoga! 2085

*Svrha ata četvrtoga.*¹

2080 *od. b.* Troje. 2081 veselje. 2082 *od. b.* viek ne ustave. 2083 nju dreselju] *od. b.* „gdie dosegla“. ¹ *od. a.* nema toga, *od. b.* svrha četvrtoga ata; *iza toga stoji u od. b.*: Tužba vrh mrtva Pulidora: vila govori:

Pulidora svitla časti,
od izbrane sve mladosti
ki kako cvitak hoće pasti,¹
segaj svieta i radosti
u nebrieme ostaviti,
kad ljepotom tvoja ctieše
mlados slavna i gizdava,
kad u rados slatka bješe
od svih vila od dubrava
a veselje me jedino ;
eto vajmeh tuj ružicu
već ne vidim ni tuj svjetlos,
ka t'² u dragom sjaše licu,
već pogledaj slatku milos
ne znava mene tko me gleda.
Veće smieha ne će vidjet'
moje oči ni me lice,
meni je lievat', sahnut', bliedit'
već plač grozni već suzice,
već bez tebe živiti ni mi.
Biele vile od dubrava³
ktješe poslat' poklisara
mene, ka sam tvoja prava
ljubi, ktješe da bez dara
pokojnoga tač ne podješ.

Od cvitica ova dar ti
i pokojni dar od suza,
kako u život tako i u smrti
od ljubavi jedna uza
naša srca bude stezat',
spomena bude biti
srcu našem tve ljubavi,
do čieme svietlo sunce svieta,
medju vilam u dubravi
Polidoro će u viek slovjat'.

Celovom će sad pokojniem
tebe vila darovati,
sadržena suzama grozniem
sama tebe hoće imati
vik u tužnu srcu svomu.

S bogom, s bogom, sad odhodim,
Polidoro, a s tobome
misli moje sve ohodim
i suzami i s tugome
jaoh bez tebe sam' ostajem.

Već nesrećna ma mladosti
vrzi gizde, vrzi igre,
već veselja već radosti
nie ufat tebi, već ti umri
s Polidorom svaka rados.

¹ *rkp.* pusti. ² *rkp.* kad. ³ dubrave.

AT PETI.

POLINESTO :¹

- O Prijame dragi moj, Ekuba mila ma,
 ne mogu lice ovoj ne polit' suzama,
 kada vas spomenem, najliše, pravo dim,
 u staros tužnu prem gdi tebe sad vidim;
 gdi vidim Troju grad, ne mogu ne cvilit', 2090
 po zemlji gdi je sad, kako gre ovi svit;
 na pokon nemila tve kćerce drage smrt
 koga ni činila tej grozne suze trt' ?
 Kako jaoh ništore nie kripko na sviti!
 ni da se gdi more ufanje staviti, 2095
 ni se je ufati u što tač vara nas,
 ni u dobra stavljati bjeguća našu vlas.
 Taj njekad uživa blaženstva i rados,
 sad suze proliva, druži ga sad žalos.
 Čestit se može rit' ne koga svit ljubi, 2100
 ma ki umije ne cvilit' kad dobra izgubi.
 Čemu je taj rados, ke tko se izbavi,
 gorku mu svu žalos u srcu ostavi ?
 Zaman je tuj plakat' i hudu čes zvati,
 gdi ne mož lika dat', a vrieme sve krati. 2105
 Ne moj mi zazriti, er niesam prie došal
 za tebe vidjeti i posle sve ošal;
 u zemlji dalek tja, takoj se zgodilo,
 ove dni bil sam ja; i čut' mi bi milo,

dubr. i od. b. Počinje at peti, *iza toga od. b.* šena prva, *a dubr. no-
 vijom rukom*: Govor 1. Polinesto kralj od Tratie, Hekuba. ¹ *dubr. i od. a.
 c.* govori Polinesto kralj od Tracije, *od. b. ne kaže tko govori.* 2086 *od. a.
 c.* Hekuba. 2088 *od. c.* kad. 2090 ne cvilit'] *od. b. neg cvilit', tako i od. c.
 ali je izbrisano* g. 2094 *od. b.* krjepko — svieti. 2095 *od. b.* gdje. 2097
od. a. stavjati. *od. b.* naša slas. 2098 *od. b.* blaženstvo. 2099 *od. b.* združiti.
 2100 *od. b.* riet' — sviet. 2101 ma] *od. a. c.* nu. 2102 *od. b.* ko. 2103 *od.
 b.* postavi. 2105 a] *od. b.* jer. 2106 *od. b.* zazriti. 2108 takoj] *od. b.* tamo.

kad sluga od strane tvoje mi naviesti 2110
 da tebi na stane budem doli sljesti ;
 na nje rič ne krsnav sve posle ostavih
 i on čas za ljubav, ku t' nosim, doći htih.

HEKUBA :

Polinesto, ne moj za zlo mi imati,
 ne mogu obraz tvoj očima gledati. 2115
 Čestitu, blaženu ti me znaš nekada,
 toliko sniženu gledaš me joh sada.
 Sram me je i koga pogledat' u oči,
 promjena od moga obraza svjedoči,
 a ženska je ćud nika, kad tugu ku pati, 2120
 ne more človika u oči gledati.

POLINESTO :

Ja u zlo ništore od tebe ne primam,
 ni činit' što more da sumnju ku imam ;
 ma ako u čem ja mogu te poslužit',
 na službi moć moja sva da ti bude bit'. 2125

HEKUBA :

Zelim ti nješto odkrit', otajna je stvar, ka mnim
 tebi će draga bit', sinovom i tvojim.
 Poslaćeš toga rad gdje tamo sve strane
 s oružjem tvoje sad viteze izbrane.

POLINESTO :

Podj'te vi svi tamo, ovdí sam domome, 2130
 mi potrebu imamo s kraljicom ovome.
 Uzdám se u tvoju, Ekubo, prijazan
 kako u glavu moju i kako u moj stan.
 Kraljevi, brata dva, u srcu me imaju,
 i grčka vojska sva, što sam ja, er zuaju. 2135

2110 *od. c.* strane mi tvoje. 2111 *od. b.* da budem na stane k tebi dolu.
 2112 na nje rič] *od. b.* na rieči. *od. b.* krsmah, *od. c.* krsnav, *dubr. i od. b.*
razlikuju s i z. 2113 *od. b.* ktih. 2114 *od. b.* nema mi. 2117 *od. b.* nema
 gledaš me. *od. a. b.* jaoh. 2120 *od. b.* njeka. 2121 *od. a. c.* čovika, *od. b.*
 čovjeka. 2125 *od. b.* na službu. 2126 *dubr. ni od. a. nema je.* 2127 tebi]
od. b. da ti. *od. b.* tvojim. 2128 *od. b.* gdi. 2132 *od. a.* Hekuba, *od. b.*
 Ekuba. 2133 *od. b.* nema u. 2135 er] *od. b.* riet'.

Možeš mi sad rieti, ovdí ni nikoga,
spravan sam služiti od bogaetva moga
nevolji toj tvojoj i tuzi tvojoj toj,
kako se dostoji prijazni tolikoj.

HEKUBA :

Prvo mi rec' ovoj, sve drugo ostaviv, 2140
sin Polidoro moj jedihni je li živ,
iz krila majke ove prijatelju ki tebi
a iz ruke éakove na uzdano pridán bi ?

POLINESTO :

Živ je i zdrav, mir imaj, budi u toj pokojna.

HEKUBA :

Moj dragi, rič je taj tvojih djela dostojna. 2145

POLINESTO :

Sto drugo za time tva milos znat' želi ?

HEKUBA :

Spomena prid njime od majke svedj je li ?

POLINESTO :

Sad htješe doć' k tebi krijući na uzdano.

HEKUBA :

Čuvaš li koje t' bi zlato š njim pridano ?

POLINESTO :

Čuva se liepo toj, hrani se za njega. 2150

HEKUBA :

Hrani ga, i ne moj požudit' tudjega.

POLINESTO :

Nikako ; i što imam kad bi mi uživat' !

HEKUBA :

Znaš što éu riti vam i što od vas hoću iskat' ?

2136 *od. a. c. riti. od. a. b. c. nie.* 2137 *od. a. c. bogastva.* 2138 *toj tvojoj] od. b. tvojoj toj.* 2140 *od. b. ostavi.* 2141 *od. a. c. jedini.* 2142 *od. b. ovej.* 2143 *od. a. c. éajkove. pridán] od. b. poslan.* 2144 *od. a. c. to, od. b. tvoj.* 2145 *od. b. rieč — tvojieh. od. c. dila.* 2146 *od. b. tieme.* 2147 *svedj] od. b. sve.* 2148 *od. b. ktijaše.* 2149 *od. b. š njim zlato.* 2150 *od. c. lipo.* 2153 *od. b. rieti.*

POLINESTO :

Ja ne znam; recite.

HEKUBA :

Da sinka moga tim
srcem vi ljubite, kojim ja vas ljubim. 2155

POLINESTO :

Što je drugo toliko što nam si htjela rit' ?

HEKUBA :

Zlato vam veliko skroveno hoću odkrit'.

POLINESTO :

To li hoć' da tvomu sinu ja naviestim ?

HEKUBA :

E toli vjernomu prijatelju sve rit' smim.

POLINESTO :

Djecu ovu da što hti zvat' ovdj ovakoj? 2160

HEKUBA :

Cić ako bi umro ti, neka i oni znaju toj.

POLINESTO :

Taj razlog zao nie, dobro taj svjet stoji.

HEKUBA :

Znaš, crkva sveta gdi je Minerve u Troji ?

POLINESTO :

Zlato je crkvi u toj ? nie li ki zlamen ?

HEKUBA :

Naći ćeš tuj u njoj vrh zemlje crn kamen. 2165

POLINESTO :

Da što bi već htjela ? hoć' li što drugo rit' ?

HEKUBA :

Zlato sam doniela, što ti ću dat' hranit'.

2155 vi] *od. b.* tiem. *od. b.* kojim. 2156 *od. a. c.* htjela, *od. b.* ktjela
od. b. riet'. 2157 vam] *od. b.* sam. 2158 *od. b.* ja sinu. 2159 e] *od. b. a. od.*
b. nema sve. od. b. smiem riet'. 2160 *od. b.* ktje. 2161 *od. a. c.* cieć. *od. c.*
nema i. 2163 sveta] *od. b.* svete. 2164 *od. b.* u crkvi u toj ? da nie li.
2165 *dubr. i od. a. c.* naćeš. 2166 *od. b.* ktjela. hoć' li] *od. b.* i hoć.

POLINESTO :

Jeda je pri tebi, ali s' to skrila gdi ?

HEKUBA :

Skrila sam, da ne bi našao tko godi.

POLINESTO :

Gdje? jeda u grčkih šatorih, ali indje? 2170

HEKUBA :

Stan je ovdje po se od svih žena, toj zlato gdi je.

POLINESTO :

Sumnjiti od koga sad ovdje meni ni ?

HEKUBA :

U unutra ni jednoga od Grka, kralju, ni;
 uljezi, ni sumnjit', er Greci s' spravljaju
 odovle brže it', sam vjetar čekaju; 2175
 zlato ovoj da t' pridam, pak brieme bit' ne će;
 u tebe er se uzdam samoga od veće;
 sinovmi neka ti, prijatelju naš pravi,
 budeš se vratiti, gdje nam sina ostavi.

KOR :

Još niesi, more bit', platio grieha tve; 2180
 ma ne ćeš vele cknit', u jedno ć' platit' sve;
 upao si u more, krvniče, gdi pomoć
 nie ufat' da more od kud ti sada doć';
 budeš se izbavit' zle duše ovi dan,
 život ćeš ostavit', koga nis' dostojan; 2185
 er pravda što ljubi, i višnji ljube toj ;

2168 *od. b.* toj — gdje. 2169 *od. b.* našao ga ko. 2170 *od. a. c.* gdi. 2171 stan je] *od. b.* stani. od svih žena toj zlato] *od. b.* svih Polines ženo toj. *od. a. c.* to. 2172 *dubr. i od. a.* sumniti. koga] *od. b.* Grka. meni ni] *od. b.* jes meni. 2173 *od. b.* od Grka nijednoga. 2174 *od. b.* nie sumnit'. *dubr. od. a. b. c. nemaju s'. od. a.* spravjaju. 2175 *od. b.* brzo. 2176 *od. a. b. c.* ovo. *od. a. c.* vrijeme. 2179 *od. a. c.* gdi. nam] *od. b.* mi. *Iza toga stiha ima dubr. drugom rukom :* Govor drugi. Kor, Polimnestor, semikor, Hekuba. 2181 ma] *od. a. c.* nu. vele] *od. a.* veće. ć'] *od. b.* ćeš. 2182 upao si] *od. a. c.* ,u parsi'. more] *od. b.* ruke. *od. b.* gdje. 2183 *od. b.* nie ti. *od. b.* da t' more od kudi. 2185 ostavit'] *od. b.* oprostit'. *od. b.* niesi. 2186 i višnji ljube] *od. b.* višnji zgar ljubi.

tko vara, sam gubi prid sobom razlog svoj.
 Da vjera pogine, kojom je človik lip,
 od svete istine sviet bi ost'o slip. 2190
 Nevira i huda lakomos tudjega
 ne more od suda uteći višnjega.
 U zlu ni uzdanja velika ni mala;
 sva su zla ufanja svrh glave zlim pala.
 Tako će ukazat' višnji sud u tebi,
 tvom zlobom nauk dat' svim ljudem pod nebi. 2195
 Ženska će ruka tvoj zli život uzeti,
 a pravda hoće toj, ka razlog svoj sveti.

POLINESTO:

Vajmeh ja slip ostah, slip ne vim kuda it',
 da li se ženam dah ovako ogrdit' ?

SEMIKOR:

Čuste li, sestrice, krvnika zloga plač? 2200

POLINESTO:

Jaoh moja dječice, da li vas kolju tač?

SEMIKOR:¹

Velika njeka je stvar unutra učinjena.

POLINESTO:

Ne ć mi uteć nikadar, nakazni svih žena;
 sve ću ovo oborit', budem te nač', zlice;
 djecu mi još ubit'; dje si ma desnice? 2205

SEMIKOR:

Uh, nut', gdje obtječe s oružjem, tužna ja!
 u tapat svud sieče, sestrice da moja
 kraljici da našoj budemo pomoći;
 er draga ovakoj nie razlog nju oći.

2187 *od. b. pred.* 2188 *od. a. c. čovik, od. b. čovjek.* 2189 *sviet] od. b. život. od. b. ostao. od. b. sliep.* 2190 *nevjera.* 2191 *suda] dubr. od. a. c. svuda.* 2192 *ni uzdanja] od. b. nie uzdanja.* 1193 *sva] od. b. sita.* 2194 *sud] od. c. sad.* 2195 *od. b. sviem. dubr. i od. u. c. ljudi.* 2198 *od. b. sliep oba puta. kuda] od. b. nikud.* 2199 *od. b. ovakoj.* ¹ *od. b. kor.* 2202 *od. b. njeka stvar unutra je.* 2203 *od. b. nakazna svih.* 2205 *od. b. diecu. dje si ma desnice] od. b. dje ste ma dječico.* 2206 *od. b. obtiče.* 2207 *svud] od. b. sve.*

HEKUBA :

Obori, ne krati, vrz' po tleh stanom svim, 2210
 ne é' sunce gledati očima, ne é' tvojim,
 ni budeš sinove veé vidit' tve male,
 s razlogom žene ove ke ti su zaklale.

SEMIKOR :¹

Jeda si dobila na stanu gospo tvom 2215
 krvnika nemila kom lipom osvetom?

HEKUBA :

Sad ga éeš vidjeti, u tapat pipaje
 gdi ée slip iziti ku od nas iskaje ;
 dva sina njegova mrtva éeš još vidit',
 od žena družba ova ka mu je htjela ubit'. 2220
 Krvnika nemila dostojnu osvetu
 eto sam vidjela i pravde moé svetu.
 Ma ovo na dvor gre u srébi i u oganj vas,
 krv s oči slipih tre, s oružjem gre put nas ;
 vrlosti krvnika bolje se uklonit',
 s kim je moé velika ; sjemo éu strane it'. 2225

POLINESTO :

Vajmeh meni, slip ovakoj
 kudi da grem, vajmeh kudi ?
 ljezem, ni znam, kud li ovoj
 pipam tužan, jak zvir svudi
 početveronože hode. 2230
 Da mi je koju uhvatiti,
 da mi je koju magjonica
 zubmi izjesti, svu razdrieti,
 da poznaju što desnica
 umije ova silna moja, 2235

2210 *od. b.* sviem. 2211 *od. b.* tvojiema. 2212 *od. b.* vidjet'. ¹ *od. b.* ženski kor. 2214 gospo tvom] *od. b.* gospoctvom. 2216 sad ga] *od. b.* sada. *od. a.* viditi. 2217 *od. b.* gdje ée sliep. 2218 *od. b.* vidjet'. 2219 *od. b.* ktjel. 2221 moé] *od. b.* noé. 2222 ma] *od. a. c.* nu. ovo] *od. b.* evo. *od. a. b. c.* ,srgbi'. *od. a. b. c.* nema i. *od. b.* oguju. 2223 *od. b.* s očiju slip. 2225 *od. b.* kiem. 2226 *od. b.* vajme. *od. b.* sliep. 2232 *od. b.* magjonicu. 2233 *od. b.* zubim. *od. b.* razdrieti.

- koja ište, pipa sada
 tej trojanske zle krvnice.
 Vaj nesrječan! kada, kada
 upasti će prokletice
 u me nokte, kada vajmeh? 2240
- Kudi bježe? gdi se kriju?
 ne mogu li dostignuti
 koju od njih ljutu zmiju,
 da krvnica ka očuti
 što je ovakom igrom igrat'? 2245
- Svietlo sunce, osvjetliti
 da mi hoćeš slipi vid moj,
 krvave oči izliečiti,
 da mi je nazrit' svitli zrak tvoj,
 čim bih zlice dostignuo. 2250
- Da muč', muči, krađom ćutim
 od zlih žena hod mučeći;
 vajmeh ne znam kud se putim,
 brieme opipom grem gubeći,
 a tko slipu ne će uteći? 2255
- Hoće li mi zlice ove
 pasti u ruke, da napitam
 njih zla mesa tej vukove,
 na osveti da ih pitam
 što mi od djece učiniše? 2260
- Jaoh nesričan kuda hodim,
 ostavivši sinke moje
 sirjepicam kletim ovim
 i bez straže i bez koje
 u potrebu njih pomoći,
 ostavivši razjedenim 2265

2236 *od. b.* pipa i. 2237 *tej] od. a. c.* ter. 2238 *od. a. b.* nesrečan. 2239 *od. a.* upastit će. *od. b.* čas. *dubr. i od. a. c.* prokletica. 2240 *od. b.* moje. 2245 *ovakom] od. a.* svakom, *od. b.* ovom. 2246 *osvjetliti] od. b.* od svjetlosti. 2247 *od. b.* hoće sliepi. 2248 *krvave oči] od. b.* krv ovu s oči. 2249 *od. b.* nazriet' svietli. 2250 *čim] od. b.* kim. 2251 *da] od. b.* ma. 2252 *od. b.* zlieh. 2253 *od. b.* ajme. *od. b.* uputim. 2254 *od. a. c.* vrieme. *opi-pom] od. b.* pipom. 2255 *od. b.* sliepu. 2257 *od. b.* upasti. 2261 *od. c.* nesrečan, *od. b.* nesrječan. *od. b.* kudi. 2263 *od. b.* sjerepicam. *od. a. c.* kletiem. 2266 *od. b.* razjedeniem.

psicam vrlim sinke drage,
gladnim gorskim vajmeh i tim
zlim vukovom janjee blage,
nedostojnu zlim jestojsku. 2270
Gdje da stanem, kudi tužan
da obrnem slipi stupaj?
kako drivo u školj, u stan
u ovi udrih na plač i vaj
zao stražanin djece moje. 2275

KOR :

Eto tužan mož' vidjeti
tvom nevoljom i žalosti
zlobnu koli je grubo biti ;
ni tuj ne će tve gorkosti
svršit', za zlo gore čekaj. 2280

POLINESTO :

O, o slavni vitezovi
od Tracije vridna časti,
ozov'te se na glas ovi,
od oružja s kim su vlasti,
bojnim kopim ki slovete. 2285

O, o vojske grčke, i vas
prijatelje zovem sada,
o kraljevi, čujte moj glas,
o, o, tiekom, ako i kada,
skoč'te, skoč'te na mu pomoć. 2290

Vaj čuje li tko mu viku?
nitko li mi ne će pomoć'
u potrebu u veliku?
je li tko jaoh na mu pomoć'?

2267 *dubr. od. c.* s psicam. 2268 *od. b.* gladniem gorskiem. *od. b.* tiem.
2269 *dubr. od. b. c.* jaganjce. 2273 *od. b.* drievu. u stan] *od. b.* uzdan. 2274
u ovi] *od. b.* novi. 2276 *od. a.* viditi. 2277 *od. b.* s tvom. 2280 *od. b.* če-
kat'. 2281 *od. b.* oh oh. 2282 *dubr.* Tratie. vridna] *od. b.* slavna. 2283
ozov'te] *od. c.* osvete. 2284 *od. b.* kiem. 2285 *od. b.* bojniem. *od. a. b. c.*
kopjem. 2286 *od. b.* oh oh. 2289 *od. b.* oh oh. 2294 tko jaoh na] *od. b.*
jaoh koji u.

Pogubiše žene mene ; 2295
 žene sužne rasčiniše
 slavna kralja od Tracije,
 osliepiše, sinke ubiše,
 gluhu pomoć a vapije,
 nie tko tužnu da se ozove. 2300
 Velika je moja tuga,
 na potrebi sad mi jaoh ni
 srčan prijatelj, verna sluga,
 da pomože tužnu meni,
 tužnu vrhu svih pritužnih. 2305
 Gdje da sada svrnem stupaj,
 kad je mrtva pomoć meni ?
 k višnjim gori svitli u raj
 ali u propas k vječnoj sjeni ?
 Tvrda zemlja, a raj visok. 2310

KOR :

Tko veća zla pati neg more podniti,
 zao život kad skрати, svak mu ima prostiti.

AGAMEMNON :

Taj vika velika ovdi me dovela,
 a treska tolika koga bi ne smela ?
 A Eko ni spala kći gorske jame, ni, 2315
 svud se je ozvala na toli glas strašni.
 Da niesu još sile trojanske sve pale,
 vike bi tej bile od smeće ne male.

POLINESTO :

O Agamenone moj, kad te čuh, pravo dim,
 glas on čas poznah tvoj ; vidiš li što patim ? 2320

2296 *od. c.* sužna. 2297 *dubr.* Tratie. 2299 *od. b.* vapijem. 2300 nie tko] *od. b.* nitko. 2302 sad mi jaoh] *od. b.* vajmeh kad. 2303 *od. b.* vjerna. 2305 *od. b.* vrh svieh. pritužnih] *od. b.* i nesrećnu. 2306 *od. a.* gdi. 2308 *od. b.* višnjem. *dubr.* raju. 2311 *od. b.* veće. *od. b.* podnieti. 2312 *iza toga stiha ima dubr.* Govor 3. Agamemnon, Polimnestor, kor, Hekuba. 2315 *od. c. nema a. kći gorske jame, ni]* *od. b.* ki gorsko ka meni. 2316 *od. b.* tolik. 2318 vike] *dubr. i od. a. c.* veće. 2319 *od. c.* Agamemnone. kad] *od. b.* kom. 2320 *od. c.* poznam.

AGAMEMNON :

Polinesto, ti li s' toj ? a što to sada bi ?
 nesrječan, što takoj tebe sad pogubi ?
 tko krvi ta lica ogrdi u z'o hip ?
 koja ta desnica čini te da si slip ?
 tko toli nemio bi, ki t' djecu htje zaklat',
 prem srčan proč tebi hotje se ukazat' ?

2325

POLINESTO :

Ekuba pogubi, ubi me s robinjam,
 i veće neg ubi; ti kralju vidiš sam.

AGAMEMNON :

Što veliš na ovoj Hekuba ? ide li t'
 od ruke tolikoj što vidim učiniti ?

2330

POLINESTO :

Jaoh meni ! tuj li je ? posluž' mi, ako i kad,
 do ruka daj mi je krvnicu malo sad,
 da mi se napiti nje krvi, da tilo
 nje budem razdriti u sto kus nemilo.

AGAMEMNON :

O što se toj čini ?

POLINESTO :

Do ruka daj mi ju,
 prijatelju jedini, jadovnu zlu zmiju.

2335

AGAMEMNON :

Pridobud' sam sebe, i vrlos i nesvies
 odagni od tebe, er pravda ovdj jes ;
 svak reci razlog svoj, a ja ću suditi ;
 ti prvo reci tvoj, ona će pak riti.

2340

2321 ti li s'] *od. b. od. b. ti si. a]* *od. b. oh. 2322 od. b. nesrečan, od. a. c. nesričan. takoj]* *od. c. toj. 2323 od. b. zao. 2324 od. b. taj. čini te]* *od. b. učini. 2325 od. b. ktje. 2326 od. b. hoće. 2327 od. a. c. Hekuba. 2329 od. b. Ekuba. 2331 od. b. tu. 2333 od. b. tielo. 2334 od. b. razdrieti. 2335 od. b. oh. ju]* *od. b. je. 2338 od. b. ovdj pravda. 2340 od. b. ti reci pravo tvoj. od. b. rieti.*

POLINESTO :

- Ja ću. Bješe ostao od Prijama sin jedan,
koga otac bješe dao na shranu u moj stan,
na ime Polidor, Ekube sin, koji
skroveno u moj dvor htijahu da stoji. 2345
- Ja bivši ogledao u rasap od Troje,
da ne bih sumnju dao od vire vam moje,
diete ovo zaklah ja. Jesam li s razlogom,
svitlos ée čut' tvoja, i s dobrom sviesti svom.
Veća se naprieda vazda ima staviti,
a mudar svak gleda, gdi što ima iziti. 2350
- Tegnu me strah taki, da ne bi diete ovoj,
kad bude pojaki, dao mislit' Greciji svoj,
oporaviv sile trojanske velike,
ke bi pak vam bile od smeće tolike,
potegle koje bi Grke opet u Troju. 2355
- štedili ter ne bi državu i moju.
Veće krat čije zlo primi se susjeda,
a mudar misli to, na dalek ki gleda.
Toj mi sad vidimo, i Troje dio tuga
ovo mi patimo ; zlo nie bez druga. 2360
- Ekuba i takoj smrt sina kad začu,
s varkom je ovakoj u ovu polaču
sinovmi činila da dodjem k njojzi sam,
kako da bi odkrila ke skrovno zlato nam,
i riečmi slatkima uvela himbeno, 2365
- da mene s ovima rasčini svršeno ;
gdje mene posade tuj na sag, i mene
i s desna obgrade i s lieva zle žene ;
ljubav mi kazahu himbenom rieči njih,

2341 *od. b.* ja ću riet'. 2342 *od. c.* tkoga. 2343 *od. b.* Pulidoro. *od. a.* Hekube. 2344 *od. b.* ktijahu. 2345 *od. b.* biv se ugledao. 2346 *od. b.* vjere. vam] *dubr. od. a. c.* van. 2348 *od. b.* svjetlos. 2349 *veća]* *od. b.* veće. vazda] *od. b.* uzda. 2352 *dao]* *od. b.* da. 2354 *vam]* *od. a. c.* van. *od. b.* vam pak. 2355 *od. a. b. c.* potegli. 2356 *ter]* *od. b.* er. i] *od. b.* ni. 2357 *čije]* *od. b.* kada. 2358 *od. b.* toj. 2359 *od. b.* to. 2260 *ovo]* *od. b.* oni i. 2361 *od. a. c.* Hekuba. *od. a. c.* tako. *od. b.* sinu kada. 2362 *varkom je]* *dubr. od. a. c.* varkome, *od. b.* varkom. ovakoj] *od. b.* svako. 2364 *od. c.* skroveno. 2365 *od. b.* rieči slatkima. *od. b.* uvede. 2366 *ovima]* *od. a. b. c.* očima. *rasčini]* *od. b.* rastavi. 2369 *od. b.* himbeno. *od. a. c.* rieči, *od. b.* riečmi.

- a sve se zgledahu haljina od mojih, 2370
 za vidjet' ostalo, svlačit' me idoše,
 i malo po malo iz haljin svukoše;
 a moje sinove ljubeći svaka njih
 odnieše zmije ove s oči jaoh čačkovih;
 i meni do čime razgovor davahu, 2375
 tim sinkom mojime grlo jaoh koljahu,
 pak mene udriše, sinovom na pomoć
 kad mene vidješe gdje tijah tužan doć';
 jedne me držahu od svuda rukami,
 a druge derahu me oči iglami; 2380
 i što se već siljah sinovom pomoć dat',
 sve š njimi već gubljah, ni mogah odrvat'.
 Toj tvoriv idoše, a slipa jaoh mene
 nesrićna odjoše krvnice himbene.
 Hitih se za njima, ma zaman, kako slip 2385
 da nokti ovima sve razdrem u taj hip,
 i kako zvir skakah zle psice ištući
 i kako lovac plah udarah po kući.
 Sve ovo tebe rad, o kralju, samoga,
 ubivši patim sad nepritatelja tvoga, 2390
 budući ugasio živoga ognja plam,
 na pokon ki bi bio s štete svim Grgom vam.
 Na svrhu ma za doć' razloga mojih sih,
 zlo rit' se ne će moć' od žena u jedno svih,
 koliko se ima rit', ljutije er zmije 2395
 ne hrani od njih svit ni zviri gorčije.
 I za dug ne bit' sad, ako tko zlo od njih
 govori ili i kad govoril je od starih,
 sve ja sad govorim, ni se može izrit' sve

2370 sve] *od. b. ve. od. b. mojih.* 2371 *od. b. ostale.* 2374 *od. b. očiju.*
od. a. čajkovih, od. b. c. čačkovih. 2375 *od. b. do čieme.* 2376 *od. b. tiem.*
od. b. mojieme, dubr. mojiem. 2378 kad mene] *od. b. kako me. od. c. hti-*
jah. 2381 i što] *od. a. c. još, od. b. jošte.* 2382 *od. a. gubljah.* 2383 *od. b.*
slipea. 2384 *od. b. c. nesrećna. himbene] od. b. tej žene.* 2385 ma] *od. a.*
nu. od. b. slipe. 2386 *od. b. oviema.* 2387 *od. a. c. ptice.* 2391—2392
nema od. c. 2392 *od. a. b. nema s. štete] od. b. šte. od. a. b. sviem.* 2393
od. b. mojih svih. 2394 *od. b. rieć'. 2395 od. b. riet'. 2396 od. a. c. shrani.*
od. b. zvieri. 2397 dubr. i od. a. c. nema zlo.

jezikom najgorim, koliko su one zle; 2400
 er zemlja ni more ne uzdrži sjemena
 uzdržat' ni more gorega od žena,
 Općenstvo a toj njih svjedoči svakomu,
 a dobar ja vrh svih svjedok ću bit' tomu.

KOR :

Zao jezik ne umije nego zlo govorit', 2405
 a zao se sam bije, kada mni družih bit'.
 Žene t' su krive sve u jedno ostale,
 er te su zlobe tve dostojno izdale.
 Žena je svud vridnih kako no i ljudi,
 uz dobre jes i zlih, dio svega jes svudi. 2410

HEKUBA :

O kralju, ja ne mnim, dobrota da se ima
 kazat' riečmi lipim neg dili lipima,
 a dobro tko tvori i dobro diluje,
 da dobro govori, dobro ga siluje. 2415
 Svih, riečmi ki kriti njih zlobe umiju,
 zle himbe na sviti na pokon se odkriju.
 Uresom nie moć' od rieči ocrnit'
 razloga svitlu moć ni pravdu ockvrit'.
 Ki rieči lipome, ne dili ištu čas,
 na pokon lažome odkriju grub obraz. 2420
 Himbome nikada nie dugo nitkor stao,
 kako ni ti sada, za tve zlo ki s' pao.
 Veće krat tko vara, privaren ostane;
 a hoće toj zgara dobrotu ki brane.
 Koliko tebe rad, budi ovo početak; 2425

2400 *od. b.* najgoriem. 2402 *ni]* *od. b.* ne. 2403 *općenstvo]* *od. a. c.* Polinesto. 2404 *od. b.* svih. 2406 *od. b.* družieh. 2407 *od. b. c.* nema t'. 2409 *od. b.* vriednieh. 2410 *od. b.* zlieh. 2411 *mnim]* *od. b.* umiem. 2412 *od. a. b. c.* riečim. *od. b.* liepiem. *od. a. c.* dilim, *od. b.* djeli. lipima] *od. b.* dobriema. 2413 *a]* *od. b.* nu. *od. b.* djeluje. 2415 svih] *od. b. a.* *od. b.* riečmi. ki kriti njih] *od. b.* pokriti ki. *od. b.* umjeju. 2416 zle] *od. b.* njih. *od. b.* svieti. *od. b.* nema se. 2417 nie] *od. b.* i ni. ocrnit'] *od. b.* ockvrit'. 2418 *od. b.* svietlu. *ni]* *od. b.* i. 2419 *od. b.* rieči liepome. ne dili] *od. b.* na djeli. 2420 *od. b.* odkrije. 2421 nie] *od. b.* ni. nitkor] *dubr. i od. a. c.* ništor. 2422 s'] *od. b.* si. 2423 *od. b.* ostaje. 2424 *od. b. c.* brani. 2425 *od. b.* bud'.

- ostalo riet' ću sad i da me čuje svak.
 Što veliš od truda da s' Grke slobodil,
 tva zloba što huda sinka je moga ubil',
 čovječe bez hari, komu daš razumit',
 gdje mogu barbari prijatelji Grkom bit' ? 2430
 I ako s' njih ljubio, kako si, o taman,
 prijatelja tvoga ubio, ockvrniv viru i stan ?
 to li se bojeći cić njega da ne bi
 vrativ se plieneći sharali što tebi,
 ali ku rođbinu hoteći sklopiti, 2435
 dobru čas i istinu hotio si pobiti ;
 ali je ljubav ka od tvoga nemila
 rođjaka tolika na toj te stavila ?
 i tu li ć' toliku zlobu naslonit',
 čovičkom jeziku koju ni moć' izrit'. 2440
 Ako li ćeš rit' uprav, lakomos tvoja bi
 i od zlata zla ljubav, ka sinka moga ubi ;
 i odgovor na ovoj što ima bit', da ti
 za grčknoj vojsci toj prijatelj se kazati
 ne ubi ga onada, na nogah kad Troja 2445
 stojaše, i kada slovieše moć svoja,
 visoki kad taj grad miri se branjaše,
 viteško oružje kad na njih se svitljaše,
 kad Prijam živ bješe, i kopjem vrh inih
 kad Ektor slovieše vitezov kruna svih, 2450
 kad bi ti sve za har toj Grci imali
 od zlata i sadar držani ostali ?
 U rukah tvojih je bio, u kući u tvojoj
 toliko živio, koliko u svojoj ;

2426 riet' ću] *dubr.* rieću, *od. b.* reću. 2428 *od. a. c.* tvoja. 2430 *od. b.* barabari. prijatelji] *dubr.* prijatelju. *od. b.* s Grkom. 2431 o taman] *od. b.* oto man. 2432 *od. b.* ockvrnio. *od. b. c.* vjeru. 2433 to li] *od. b.* ali. *od. a. c.* cieć. 2435 ku] *od. a. c.* koju. rođbinu] *od. a. c.* rođbinu, *od. b.* robinju. 2436 *od. b.* nema i. *od. a.* htio. 2438 te] *od. b.* se. 2439 i tu li ć'] *od. b.* na što ćeš. naslonit'] *od. b.* nastanit'. 2440 *od. b.* čovje(č)kom. *od. b.* izriet'. 2441 *od. b.* nema li. 2444 za] *od. b.* sad. *od. a. c.* vojski. toj] *od. b.* svoj. 2445 *od. b.* ubio. 2447 kad taj] *od. b.* dar naš. *od. a. b. c.* mirim. *dubr. i od. a. c.* banjaše. 2448 na njih] *od. b.* nad njim. *od. b.* svietljaše. 2449 *od. b.* nema i. *od. b.* inieh. 2450 *od. a. c.* ,Ettor'. slovieše] *dubr. i od. a.* sloviaše. *od. b.* svieh. 2453 *od. b.* tvojieh.

- mogao si i živa u ruke dat' ga njih; 2455
 ma brieme odkriva na pokon zlobe svih.
 Kada si ugledao da nas ni već na svit,
 prijatelju smrt si dao za zlato osvojiti';
 u dimu kad Troja od svud se vidjaše,
 desnica zla tvoja sinka mi koljaše, 2460
 u tvoj dom na shranu ki bješe utekao,
 na vjeru izbranu ki t' se bješe dao.
 Uz ovaj jošte čuj, er hoću odkriti
 sasma tvu zlobu tuj, ku ne mož' pokriti.
 Diete ovaj kad si ubio za prijateljstvo od ovih, 2465
 koji je razlog bio tajati to od njih?
 za č zlato, sam koje veliš da na manje
 nie došlo, ni je tvoje, ne odnit' prida nje,
 koje bi u velike potrebe njih bilo
 od hari tolike i u vrijeme služilo, 2470
 u zemlji kad tudjoj daleče od svojih
 bijahu trudni boj potrebni dobar svih?
 Ni sad se ne ozivaš, za dat' ga, neg takoj
 mukom se otimaš; ma t' ne će proći toj.
 Da budeš shranio moje diete zlatom tim, 2475
 kako bi razlog htio, imao bi čas prid svim.
 Prijatelja dreselje pravoga odkriva,
 na slatko veselje a svak se oziva.
 I kad bi od zlata potrebu imao,
 uz njega bogata ubog se ne bi zvao, 2480
 njegovo prijateljstvo da budeš umiti,
 bilo bi bogastvo tve velje na sviti.
 Prijatelja sad toga ne imaš, er ga ubi,
 a srca rad tvoga i zlato izgubi;
 a sam si ogleda ostao svim na svit, 2485

2455 njih] *od. b.* njim. 2456 ma] *od. a.* nu. *od. a.* vrijeme. svih] *od. b.* svim. 2460 *od. b.* nema tvoja. 2463 uz ovaj] *od. b.* u svoj. 2465 *od. a.* c. ovo. 2467 za č] *od. b.* i. 2469 njih] *od. b.* njim. 2470 hari] *od. b.* časti. *od. b.* nema i. *od. b.* brieme. 2471 tudjoj] *od. b.* tvojoj. 2474 *od. b.* proć' takoj. 2475 *od. b.* hranio. *od. b.* s tiem. 2476 htio] *od. b.* bio. *od. b.* sviem. 2481 umiti] *od. b.* umio ti. 2482 *od. b.* bogactvo—svieti. 2481 i 2482 u *dubr.* dodano je novijom rukom, u *od. a. c.* nema. 2483 toga] *od. b.* tvoga. 2484 rad] *od. b.* sad. *od. b.* tvoga] *od. b.* svoga. 2485 *od. a. c.* ogledaj. *od. b.* na sviati.

ni čeka' ni gleda' već čovik da ćeš bit'.
 O kralju, a sada ako ku pomoć ti
 krvniku zlomu da, zao ćeš se odkriti ;
 er ne ćeš ni vjerna ni dobra pomilit',
 nego li nevjerna, gorega svih na svit; 2490
 i rit' ću tako ja, i na zlo ne uzmi toj,
 da je i ćud zla tvoja davši zlu proć' takoj.

KOR:

O kako dobrota i riči dobre ima,
 a od zla života u zlo se sve prima ;
 a razlog od riči vazda ures lip družu, 2495
 a koji lisiči, ni rič mu ne služi.

AGAMEMNON:

Nie mao trud meni, istinu za riti,
 a s manje moć' mi ni tudja zla suditi ;
 ma nie moja ćud ni časno da je mnim
 prida se primit' sud a pak se vrći njim. 2500

Polinesto, za uprav i sudit' i rieti,
 za našu nis' ljubav diete ovo ubio ti,
 ni koris za koju od Grka toliku,
 nego li za tvoju lakomos veliku ;
 da t' zlato ostane u kući, gledao nis' 2505
 prijažni izbrane i da si časti čis.

Meu vami more bit' malahan grieh je toj,
 prijatelja svoga ubit' na stanu ovakoj ;
 meu nami grubša pod suncem na saj svit
 ne more nikadar ni ćut' se ni vidit'. 2510

Kako bih ja sada ne osudiv taki grih
 prikora i kada utekao ljudi svih ?
 Ma pokli grubo ti učinit' hotio si,
 što ne ćeš, sad pati ; što s' iskao, našao si.

2486 *od. a. c.* čekaj — gledaj. *od. a. b. c.* čovjek. 2488 *od. b.* krvnika zloga. zao ćeš] *od. b.* sad tie. 2490 *od. b.* svih na sviet. 2491 *od. b.* rieću takoj. 2492 *od. b.* nema i. proć'] *od. b.* poć'. 2493 *od. a. b. c.* rieči. 2495 *od. b.* rieči. 2496 rič mu] *od. b.* riečmi. 2497 *od. b.* rieti. 2498 s manje] *dubr. i od. a. c.* znanje. 2506 si] *od. b.* s' ti. 2507 *od. b.* medju. *od. b.* malahni. 2507—2508 *nema od. c.* 2509 *od. b.* medju. 2510 *od. b.* vidjet'. 2511 *od. b.* osudio. *od. b.* grieh. 2512 *od. b.* svih.

POLINESTO :

Jaoh, da li od žene robinje bih dobit, 2515
i gorim od mene da li ću nauk bit' ?

AGAMEMNON :

Sudi te zlo tvoje, koje te dostiglo.

POLINESTO :

Jaoh sinci, jaoh moje oči, jaoh velje zlo !

HEKUBA :

Ti plačeš za, tvojim ; scieniš li da ja sad 2520
ne cvilim za mojim i ćutim gorki jad ?

POLINESTO :

Jošte me hoć' dražit', krvnice zla moja !

HEKUBA :

Ne ću li rada bit' takoj te gledav ja ?

POLINESTO :

More bit' ne ć' tada. kad moja siona moć —

HEKUBA :

— To ne ću i kada u grčke strane doć' ? —

POLINESTO :

Bude te proždriti i tu ćeš svršit' put. 2525

HEKUBA :

Iz driva tko će bit' ki me će istisknut' ?

POLINESTO :

Sama ćeš ti takoj na tve zlo natrtat'.

HEKUBA :

Reci mi razum tvoj, jeda ću krila imat' ?

POLINESTO :

U psa se ć' satvorit' s neznaniem očima.

2519 *od. a. c. cieniš. od. b. da ni ja. 1522 li] od. b. ti. od. b. tako.*
2524 i kada] *od. b. nikadar. 2525 od. b. budem. te] dubr. ti. od. b. pro-*
ždrieti. 2526 od. b. drieva koji. od. a. biti. me] od. b. ne. od. b. istisknut'.
2527 tve] *od. b. svoje. natrtat'] od. b. nasrnut'. 2528 dubr. i od. od. a. c.*
rec'. ću] od. b. ćeš. 2529 od. b. neznanim.

HEKUBA :

Tko prorok hotje bit' taciziem glasima? 2530

POLINESTO :

Dionisio od naših proroka ki je znao.

HEKUBA :

Od tuga tvojih tih ni t' što prorokovao?

POLINESTO :

Ne, er me himba tva ne bi imala ovakoj.

HEKUBA :

Živa éu ali mrtva u more pasti toj?

POLINESTO :

Mrtva, i tve ime na grob ée staviti. 2535

HEKUBA :

Imenom kojime, kako éu sloviti?

POLINESTO :

Od psa nesrećnoga mrnara biće svih.

HEKUBA :

Ne hajem ja toga, kad se od tebe osvetih.

POLINESTO :

I tvoja umriće Kasandra mila kái.

HEKUBA :

Vrh tebe toj sve ée zlo pasti i doći. 2540

POLINESTO :

Žene ée ovoga u jedu njih ubit'.

HEKUBA :

Pindara kái toga vik ne ée učinit'.

POLINESTO :

I njega nemilo još bude zaklati.

*
2530 *od. b.* hoće — takimi. 2531 *od. b.* našieh. je] *od. b.* te. 2532 *od. b.* tvojieh. ni] *od. b.* je li. 2536 *od. b.* kojime. kako] *od. b.* tako. 2537 biće] *od. b.* biljeg. *od. b.* svieh. 2539 *od. b.* umrieti ée, *od. c.* umriće. 2541 *od. a. c.* ijedu'. 2542 vik ne ée] *od. b.* nig(d)a ne é'.

HEKUBA :

Tebi se toj zbilu, i za sad toj pati!

POLINESTO :

Koljite i bite, ne ć uteć' od toga. 2545

AGAMEMNON :

Gdi ste vi? dignite s očiju mi ovoga.

POLINESTO :

Nie t' drago ćut' ovoj?

AGAMEMNON :

Usta mu sklopite.

POLINESTO :

Što hoćeš, budi toj, zapovied činite.

AGAMEMNON :

Na otok brže ki pus da je sada dan ;
nie zalac cvaki inoga dostojan. 2550Nesrićna ženo ti, podj' veće, ukopaj
tvoje mrtvo dvoje dieti i veće ne krsmaj.Vi ine žene, dim, na šator podjite,
gospodinom vašim za it' se spravite, 55Tih vitar eto ti puha nam, ekniti ni,
ki nas će odniti na naš stan žudjeni.Bog će dat' da ćemo od truda tolicieh,
kad doma dodjemo, uživat' pokoj tih,
i stvari da budu ispravne te tamo, 2560
gdi tolikom trudu svrhu imat' ufam'

KOR :

Nesrićne podjite, na driva podj't',
već družit' ne mnite nego li i vaj,

2546 od. b. gdje — dvignite. 2548 *dr'* polovinu toga stiha u od. b.
govori Agamemnon. 2549 otok] od. c. 5te. 2551 od. c. nesrećna. 2552
tvoje] od. b. tve. od. a. c. krsmaj. 54 od. b. vašiem. 2555 od. b.
vjetar — eknjeti. 2556 od. b. odniet: 2557 od. b. tolicieh. 2559 od. b.
tej. 2560 od. b. ufat' imamo. 256 od. b. nesrećne. od. b. drieba poj'te.
2562 ne mnite] od. b. ne mojte.

sužanstva zlo brjeme noseći život vas
 zločinci s vašime, ki sužne vode vas,
 gdi ćete patiti svakoje gorkosti,
 na pokon svršiti s plačem dni mladosti.
 Hoće toj siona moé uredbe tvrde zgar,
 kojojzi nie moé' uteći nikadar.

2565

*Svrha od tragjedije Hekube.*¹

2563 *od. a. c.* vrime. vas] *dubr. i od. a. c.* naš. 2564 *od. a. b. c.* *ne-*
ma s. od. b. vašime. *od. b.* sužnje. 2565 gdi] *od. b.* koli. 2567 *od. b.* to.
¹ *od. b.* svrha Ekube tragedie. *od. a. c.* tragedie. *u dubr. je dodano pro-*
šloga vieka: Evripida grékoga spjevaoca, koju u slovinski jezik prinese D.
 Mavro Vetrani Čavčić Dubrovčanin. kalugjer i opat Mlječanski. Priminu u
 pristarosti na 15 gennara g. G. 1576. Collegii Ragusini S. J.

Historija dubrovačke drame. Napisao prof. Armin Pavić. Izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1871. Ciena 1 for. 25 novč. a. v.

Pisani zakoni na slovenskom jugu. Bibliografski nacrt dr. V. Bogišića. Na sviet izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1872. Ciena 1 for. 25 novč. a. v.

Rječnik iz književnih starina srpskih. Napisao Gj. Daničić. U 3 knjige. Ciena celomu 6 for. a. v.

Nikoljsko jevangjelje. Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 novč. a. v.

Život sv. Save i Simeuna. Od Domentijana. Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 novč. a. v.

Životi kraljeva i arhiepiskopa srpskih. Od Danila. Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 novč. a. v.

Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia
Edidit A. Theiner. Tomus I. Romae 1863. Ciena 8 for. a. v.

U knjižarnici Fr. Župana (Albrehta i Fiedlera) u Zagrebu mogu se dobiti knjige, koje izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti i koje izlaze njezinom pomoću i koje su prešle u njezinu svojinu :

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga I.—XIX.

U Zagrebu 1867—1872. Ciena svakoj knjizi 1 for. 25 novč. a. v.

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga XX.

U Zagrebu 1872. Ciena 1 for. 50 novč. a. v.

Povjestni spomenici južnih Slavenah. Izdaje Ivan Kukuljević Sakcinski. Knjiga I. U Zagrebu 1863. Ciena 3 for. a. v.

Historija književnosti naroda hrvatskoga i srbskoga. Napisao V. Jagić. Pomoću jugosl. akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga I. Staro doba. U Zagrebu 1867. Ciena 1 for. 20 novč. a. v.

Rječnik lječničkoga nazivlja. Sastavio dr. Ivan Dežman. Troškom jugosl. akademije znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1868. Ciena 1 for. 50 novč. a. v.

Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium. Vol. I. II.

III. Listine o odnošajih izmedju južnoga slavenstva i mletačke republike. Skupio S. Ljubić. Na sviet izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Knjiga I. II. III. U Zagrebu 1868. 1870. 1872. Ciena svakoj knjizi 3 for. a. v.

Stari pisci hrvatski. I. Pjesme Marka Marulića. Skupio I. Kukuljević Sakcinski. Na sviet izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1869. Ciena 2 for. a. v.

Stari pisci hrvatski. II. Pjesme Šiška Menčetića Vlahovića i Gjore Držića. Skupio V. Jagić. Na sviet izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1870. Ciena 2 for. a. v.

Stari pisci hrvatski. III. Pjesme Mavra Vetranića Čavčića. Dio I. Skupili dr. V. Jagić i dr. I. A. Kaznačić. Na sviet izdala jugoslav. akademija znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1871. Ciena 2 for. a. v.

Stari pisci hrvatski. IV. Pjesme Mavra Vetranića Čavčića. Dio II. Skupili dr. V. Jagić, dr. I. A. Kaznačić i dr. Gj. Daničić. Na sviet izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1872. Ciena 2 for. 50 novč. a. v.

Flora croatica. Auctoribus Dr. Jos. Schlosser et Lud. Farkaš-Vukotinović. Sumptibus et auspiciis Academiae scientiarum et artium Slavorum meridionalium. Zagrabiae 1869. Constat 6 fl. a. v.

Starine. Izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Knjiga I. II. III. U Zagrebu 1869. 1870. 1871. Ciena prvoj knjizi 1 for. 25 novč. a. v., a drugoj i trećoj po 1 for. 50 novč. a. v.

Dvie službe rimskoga obreda za svetkovinu sv. Ćirila i Metuda izdao Ivan Berčić. Troškom jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1870. Ciena 1 for. a. v.

➡ *Dalje vidi na prednjoj strani.*